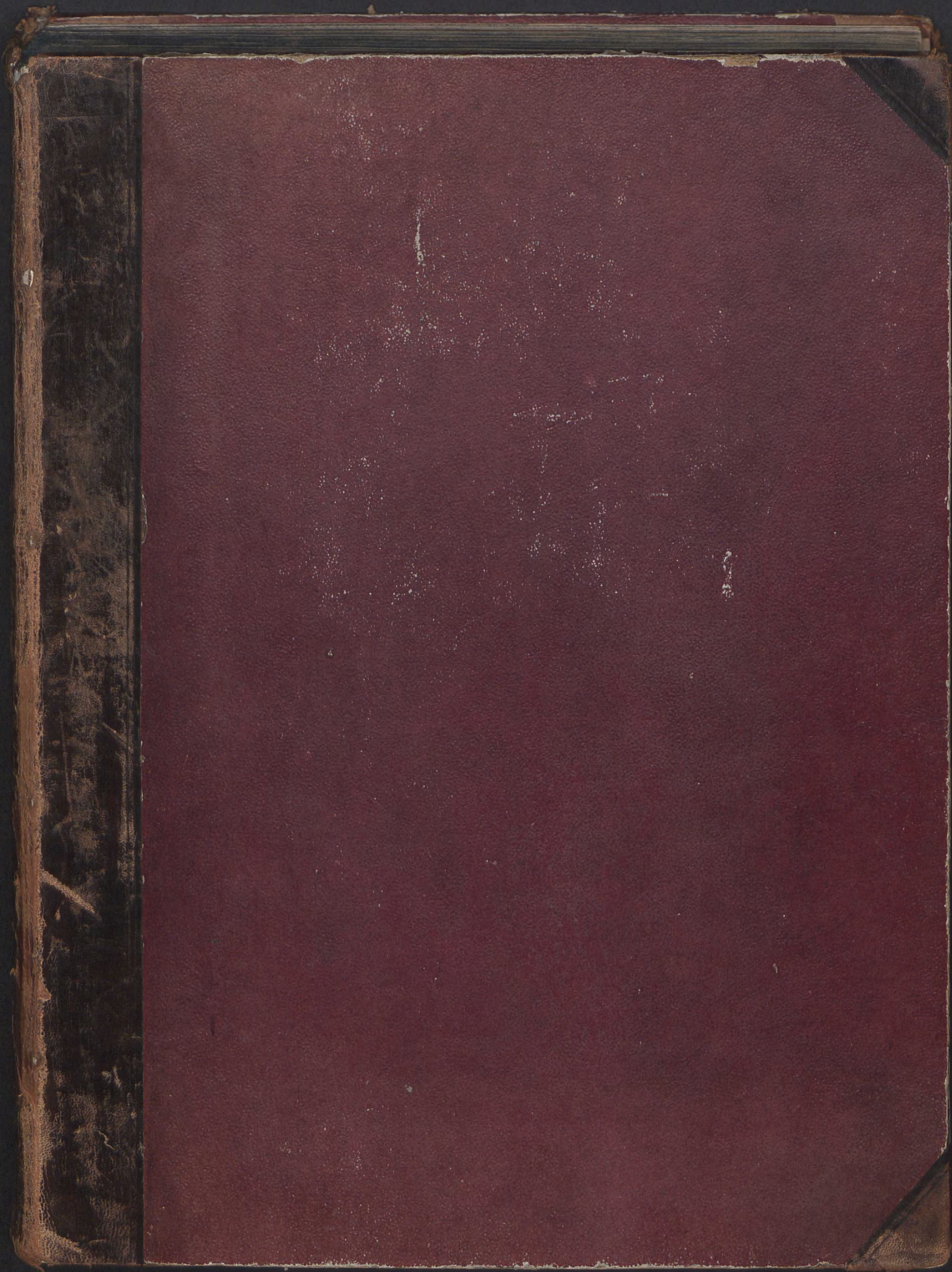
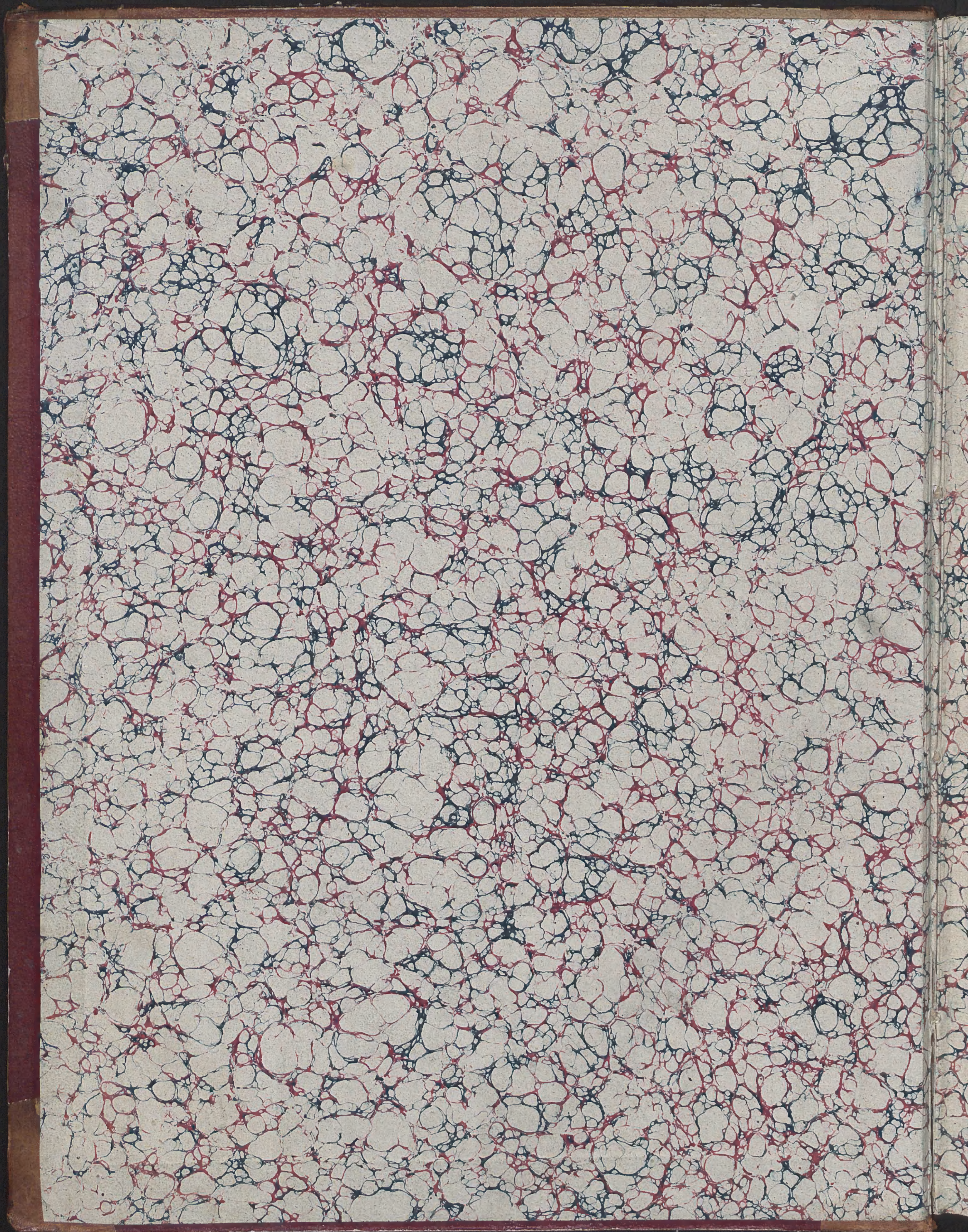
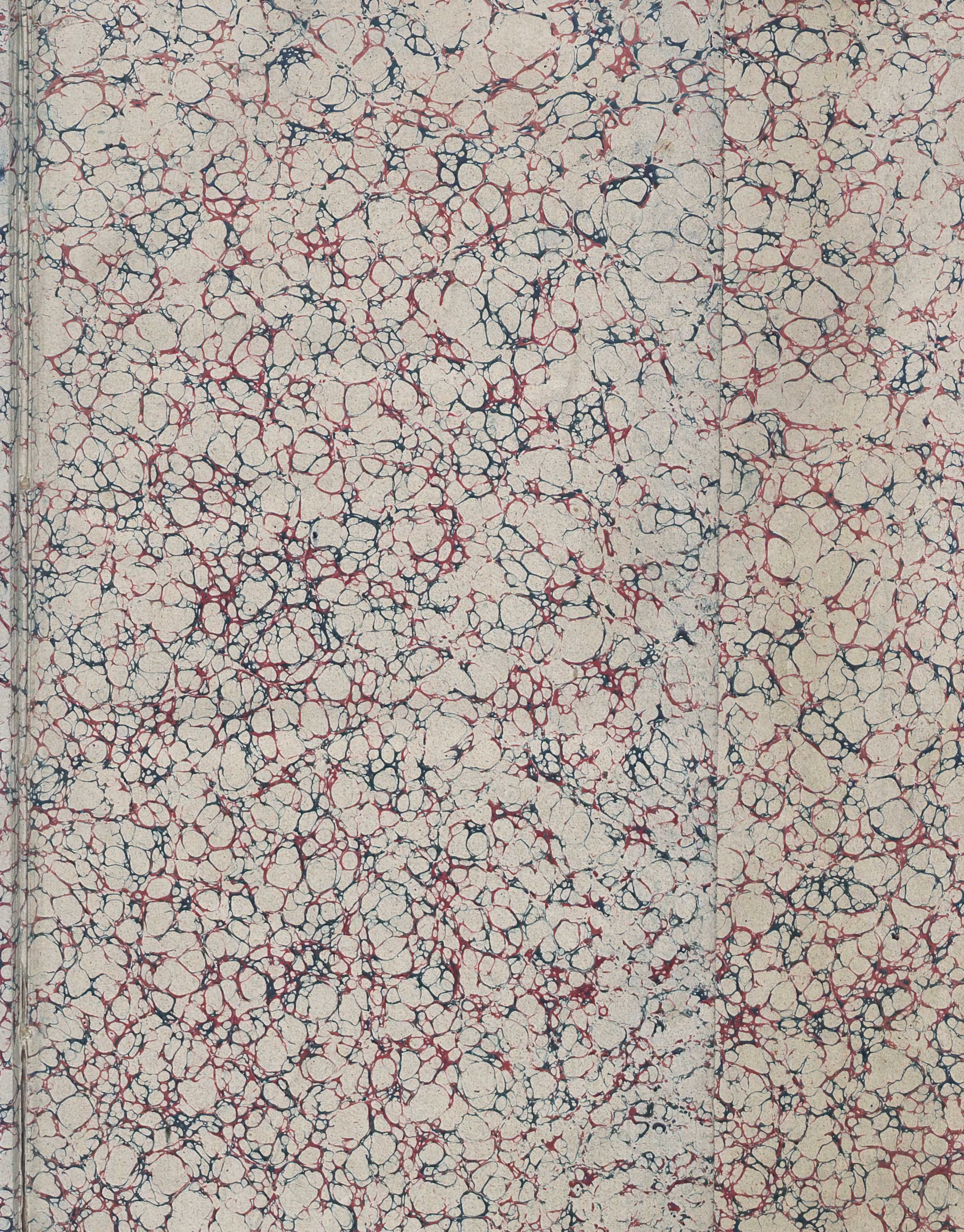

839.8

Fol
819.3
Ant

ANTIQVITATES AMERICANÆ

SIVE

SCRIPTORES SEPTENTRIONALES

RERUM ANTE-COLUMBIANARUM

IN

AMERICA.

SAMLING AF DE I NORDENS OLDSKRIFTER

INDEHOLDTE

EFTERRETNINGER OM DE GAMLE NORDBOERS OPDAGELSESREISER TIL AMERICA

FRA DET 10DE TIL DET 14DE AARHUNDREDE.

EDIDIT

SOCIETAS REGIA

ANTIQVARIORUM SEPTENTRIONALIUM.

Landsbókasafn

HAFNIÆ.

TYPIS OFFICINÆ SCHULTZIANÆ.

1837.

INDLEDNING.

HELE Menneskeheden betragter med Forundring den nye Verdensdeel, fra hvilken store Omveltninger allerede ere udgaaede og fremdeles ville foranlediges. Alt mere og mere bliver enhver Sag, den betræffende, Gjenstanden for de omhyggeligste Undersøgelser, og Resultaterne, höist overraskende som de ere, vække overalt en levende Opsigt og Interesse. Man forestillede sig sædvanlig denne Verdensdeel som et för Columbi Tid af Europas Nationer aldeles ukjendt og ubesøgt Land, men Lærdes Forskninger i senere Tider have bragt det til Vished, at Europæerne længe för den Tid have haft Kundskab om dette bortfjernede Land, og nogle ville derhos formene, at en Deel af dets Beboere endogsaa nedstamme fra europæiske Colonister. Vælskes Nedsættelse der ved Aaret 1170 under Madoc antages nu af flere; og at andre Europæere för og efter den Tid kjendte Landets Tilværelse, derom ansees Paastandene nu ikke mere for urimelige

INTRODUCTIO.

TOTA humani generis universitas novam orbis terrarum partem intentis oculis stupens intuetur, unde maximæ jam rerum commutationes exiere, et simul instare videntur. Jam unaquæque res, quæ ad eam pertinet, magis magisque diligentissimæ disquisitioni subjicitur, quique conjectando prospicitur rerum eventus, gravissimi utique momenti, summos excitat animorum motus et omnium hominum attentionem ad se convertit. Fuit vulgaris opinio, hanc orbis terrarum partem, ante Columbi tempora, nationibus Europæis omnino ignotam, nec unquam ab iis frequentatam fuisse; verum doctorum virorum disquisitiones, recentiore tempore, exploratum reddiderunt, Europæos longe ante illud tempus notitiam de hac remota terra habuisse, et nonnulli etiam statuerunt, partem hujus terræ incolarum ab Europæis colonis descendere. Cambro-Britannos ibidem anno 1170 duce Madoco consedisse, nonnullis probatum habetur; et alios quoque Europæos, tam ante quam post hoc tempus, notitiam

eller forkastelige. Men til Europas Norden have end kun faa henvendt sig i denne Sag, og det Lys, som det giver i samme, er hidtil af de store Nationers Lærde for störste Deel blevet overseet og ubenyttet; og dog frembyde vort Nordens Fortidsminder en Række af uomstødelige og höist overraskende Vidnesbyrd om, at Nordamericas Kystlande ikke allene ere blevne opdagede i Slutningen af det 10de Aarhundrede, strax efter Grönlands Opdagelse af Islænderne, fremdeles gjentagne Gange beseilede af Nordboerne i det 11te, endvidere besøgte af dem i det 12te, ja endogsaa i Slutningen af det 13de atter gjenfundne, og endnu i det 14de beseilede, men om at Christendommen har været indført der, ikke blandt Nordboerne allene, men ogsaa blandt andre tidligere eller til den Tid der nedsatte Folkefærd. At denne Sag ikke hidtil er værdiget den fortjente Opmærksomhed[1], derfor falder Skylden dog ikke paa Nordens Lærde; thi Torfæus[2] og Suhm[3], Schöning[4] og Lagerbring[5], for ikke at tale om mangfoldige andre, have deels gjort opmærksom paa Sagen, deels endog-

terræ habuisse, non amplius absurdum aut improbabile existimatur. Verum pauci admodum, hac in re, se ad Europæ Septentrionem converterunt, quamque hic lucem rei affundit, eam viri docti magnarum nationum maxima ex parte non animadverterunt, neque in usum suum converterunt; et tamen antiqua Septentrionis monumenta seriem offerunt firmissimorum et summe admirabilium argumentorum, quod litoralia Americæ Septemtrionalis non solum sub finem seculi 10mi, statim post inventionem Grönlandiæ, ab Islandis indagata, quod seculo 11mo plus una vice a Borealibus navigata, quod seculo 12mo frequentata, quin etiam quod seculo 13tio iterum reperta ac revisa, et seculo 14mo etiámnum navigata fuerint, verum etiam quod religio christiana non modo inter Boreales, sed et inter alias nationes, quæ antea aut eodem tempore ibidem consederint, introducta fuerit. Quod hæc res hucusque merita attentione dignata non sit[1], ejus rei culpa in doctis Septemtrionis viris minime hæret, nam Torfæus[2], Suhmius[3], Schöningius[4] et Lagerbringius[5], ut multos alios taceam, partim animos aliorum ad hanc rem ad-

1. Videatur v. c. F. W. Assalii Nachrichten über die früheren Einwohner von Nordamerika, ed. celeberr. F. J. Mone 1827, qui hac de re sequentia tantum habet (p. 84): „Es giebt noch andere Einwohner Nordamerikas, die vor den Europäern das Land besassen, nämlich Eingewanderte von Norwegen, Finnland und Lappland, welche sich im 10ten Jahrhundet in Grönland niederliessen und später nach Labrador kamen. Es ist bekannt, dass sie sich in einem Lande niederliessen, welches sie, wahrscheinlich das Vaterland zu ehren, Finnland nannten. Ihre Ausbreitung in den nördlichen Graden Amerikas war nicht von Belang." 2. In sua Grönlandia antiqua, Hafniæ 1706; Historia Vinlandiæ antiquæ, seu partis Americæ Septemtrionalis, Hafniæ 1705; ut et in Historia Norvegiæ T. II. 3. Historie af Danmark. T. IV p. 539, sq. 4. Norges Riges Historie, 3, 414, sq. 5. Svearikes Historia 1, 423, sq.

saa temmelig fuldstændig fremstillet samme; og i den senere Tid have hos de Danske Wormskjold[1], og hos de Svenske Schröder[2], gjort disse Beretninger til Gjenstand for særskilte Undersøgelser. Men Torfæus's Skrift, det eneste af de ældre, som omhandlede Sagen med nogenlunde passende Udførlighed, og som, skrevet paa Latin, var det der var mest tilgængeligt for Fremmede, har allerede i lang Tid været een af de störste Bogsjeldenheder endogsaa her i Norden, ikke at tale om at kun yderst faa Exemplarer ere nogensinde komne udenfor samme; og de tvende sidstnævnte Afhandlinger have vel i Norden igjen opfrisket Minderne, men ere dog ikke i Udlandene blevne saa kjendte, som de i höi Grad fortjente, hvortil maaskee Grunden maa nærmest søges i, at de ere indførte i periodiske Skrifter, og ikke ere særskilt udkomne.

Imidlertid har en stor Deel af Kildeskrifterne til disse Beretninger endnu aldrig været udgiven i Originalen, og selve dennes Beskaffenhed vilde dog saare meget kunne bidrage til at gjöre Beretningernes Værd og Betydning indlysende. Jeg har troet at en saavidt mueligt fuldstændig Udgave af disse Minder, ledsaget med Oversættelser og oplysende Anmærkninger, turde kunne ven-

verterunt, partim etiam ipsam rem satis plene proposuerunt; et recentiori tempore Wormskjoldius[1] Danus, et ex Suecis Schröderus[2] has relationes speciali disquisitione explicuerunt. Torfæi autem commentatio, quæ sola ex antiquioribus rem justa diligentia tractavit, quæque, quippe Latino sermone conscripta, adiri maxime ab exteris potuit, longo jam tempore, vel in Septentrione nostro, inter rarissimos libros fuit, nedum ut unquam, paucissimis exceptis exemplaribus, extra eundem dimanaverit. Istæ vero, quas postremo nominavimus, commentationes, quanquam in Septentrione antiqua illa monumenta in memoriam revocarunt, tamen apud exteros haudquaquam in eam, quam summopere meruerunt, notitiam pervenerunt, cujus rei forte proxima fuerit causa, quod non seorsim editæ, sed commentariis periodicis insertæ sint.

At fontes harum relationum adhuc magnam partem inediti latuerunt, quanquam vel horum conditio sane permultum pretii et auctoritatis relationibus foret additura. Quare, cum existimarem, exactam, quantum fieri posset, editionem horum monumentorum, versionibus et annotationibus illustratam, ab Europæis et Americanis antiquariis et antiquitatis studiosis amice excep-

1. Gammelt og Nyt om Grönlands, Vinlands og flere af Forfædrene kjendte Landes formodentlige Beliggenhed, insertum scriptis Soc. Literariæ Scandinavicæ, pro anno 1814, p. 298-403. 2. Skandinavernes fordna upptäcktsresor till Nordamerika, insertum commentario Svea, Tidskrift för Vetenskap och Konst, Upsaliæ 1818, I p. 196-226.

te en velvillig Modtagelse af Europas og Americas Oldgranskere og Oldtidsvenner, og vilde for dem frembyde Stof for fremtidige Granskninger, og turde vel endogsaa kunne bidrage til at gjöre Udlænderne nærmere opmærksomme paa Beskaffenheden og Værdien af Nordens Oldskrifter, og paa hvor rige Bidrag disse indeholde til Oplysningen ogsaa af fremmede Nationers ældre Historie og Forfatning. Jeg fattede da den Beslutning at besörge en saadan Samling, og for at give denne den störst muelige Fuldstændighed og Nöiagtighed, har jeg med Omhyggelighed stræbt at benytte de Hjælpemidler, som de her værende Haandskrift-Samlinger indeholde. Bearbeidelsen var for det meste fuldendt, og omtrent Halvdelen trykt, da det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab overtog Udgivelsen af Værket, hvorved det er blevet mueligt at udstyre det med flere Facsimiler og derhos tillige, til yderligere Oplysning, med adskillige Kobbere og Kort. Om dette her fremtrædende Værks Plan og Indretning samt om Beskaffenheden af de deri indførte Uddrag af Oldskrifterne maae følgende korte Bemærkninger forudskikkes.

Beretningerne om de gamle Nordboers Bekjendtskab med America og om deres Reiser did bestaae af tvende særskilte större Arbeider, som omtale Americas første Opdagelse af Nordboerne, og disses flere Reiser derhen, Ophold der og Undersøgelser af Lan-

tum iri, utpote viam ad futuras majoris momenti scrutationes aperturam, mihique persuaderem, ita forte futurum, ut exteris innotesceret conditio et pretium antiquitatum Borealium, et quantam penum hæc scripta contineant ad historias et res publicas etiam exterarum nationum illustrandas: talem collectionem edendam curare constitui, et, ut eam quam plenissime et accuratissime adornarem, illam subsidiorum penum, quam publicæ codicum manuscriptorum collectiones suppeditant, qua potui diligentia in usum meum convertere studui. Opere ipso ad finem fere perducto et ejus parte circiter dimidia impressa, Societas Regia Antiquariorum Septentrionalium illius editionem suscepit. Sic plures codicum scripturæ icones, et geographicas mappas, textum illustrantes, æneasque tabulas addere possibile evasit. De hujus operis, jam publice prodeuntis, consilio ac ratione, nec non de conditione insertarum illuc particularum, quæ ex antiquis codicibus aliisque vetustis manuscriptis desumtæ sunt, sequentes breves annotationes præmittendæ videbantur.

Relationes de notitia, quam de America habuerunt veteres Boreales, eorumque illuc profectionibus, primo binis constant majoribus operibus, per se consistentibus, quæ agunt de prima Americæ per Boreales indagatione, horum illuc profectionibus, ibi commo-

det, og dernæst af en Deel kortere Stykker, uddragne af forskjellige gamle Skrifter. Vi ville her i Indledningen omtale hine tvende större Arbeider, der i enhver Henseende ere at ansee som Hoveddelen af dette her fremtrædende Værk, og hensætte Betragtningen af hver enkelt af de andre kortere, men derfor dog vistnok ingenlunde uvigtige Stykker til den korte Indledning, som forudskikkes ethvert enkelt, i hvilken da tillige gjöres Rede for de skrevne eller trykte Kilder, som lægges til Grund, og de andre Hjælpemidler, som til yderligere Bestyrkelse og Oplysning af det Omhandlede ere afbenyttede.

Det første af de to större Arbeider, som passende kan benævnes Erik Rødes Saga, bestaaer af tvende deelte, men efter alt at skjönne dog oprindelig sammenhørende Stykker, af hvilke det første, benævnt *Þáttr af Eiríki rauða*, udgjör en Episode i Flatøbogens Behandling af Olaf Tryggvesöns Saga, og staaer imellem Beretningerne om Præsten Thangbrands Sendelse af Kong Olaf til Island, for der at forkynde Christendommen, og om Kong Gudrøds Fald. Ligesom Snorre Sturlesöns Heimskríngla eller Norges Kongers Historie og andre kortere Bearbeidelser af denne Konges Saga have her en ganske kort Beretning om, at Leif Eriksön, ifølge Opfordring af Kong Olaf, drog til Grönland, for

ratione, terræque perlustratione; deinde aliquot brevioribus particulis, quæ ex variis antiquis scriptis excerptæ sunt. Tractabimus in hac introductione de binis illis majoribus operibus, quæ partem primariam hujusce operis constituere censenda sunt; disquisitionem vero de singulis reliquarum particularum, ipsarum quidem breviorum, haudquaquam tamen exigui ad hanc rem momenti, ad brevem introductionem, singulis particulis præmittendam, rejiciemus, tumque de fontibus calamo typisve exscriptis, qui fundamenti loco positi sunt, aliisque subsidiis, quibus ad rem propositam amplius confirmandam et illustrandam usi sumus, exponemus.

Prius ex duobus scriptis majoribus, quod haud inepte appellari posset Historia Erici Rufi, constat ex binis separatis particulis, quæ primitus quidem, ut ex omnibus apparet, ad unum idemque opus pertinuerunt, quarum prior, inscripta „*Þáttr af Eiríki rauða*, particula de Erico Rufo," excursum quendam efficit Historiæ regis Olavi Tryggvii filii, qualem eam exhibet Codex Flateyensis, qui excursus intersertus est inter narrationem de Thangbrando religionis causa ab rege Olavo in Islandiam misso, et narrationem de cæde regis Gudrœdi. Quemadmodum Snorrii Sturlæi Heimskringla, sive Historia regum Norvegicorum, aliæque breviores tractationes hujus regis historiæ, hoc loco paucis

ogsaa der at forkynde Christendommen; saaledes har Flatøbogens Sammenskriver, paa samme Sted i Olaf Tryggvesöns Historie, af Erik den Rødes Saga optaget flere i den oprindelige Saga i Forbindelse med hin Beretning om Leif staaende Fortællinger, skjönt de ikke vedkomme Kong Olafs Historie. Han begyndte saaledes med Eriks Slægt og Aarsagen til hans Udvandring til Grönland, og gaaer, efterat have omtalt Leifs Færd, over til at tale om Bjarne Herjulfsöns Reise; og da han var kommen til at afskrive Capitlet om ham, har han troet at burde ogsaa meddele Beretningen om de andre Opsigt vækkende Begivenheder, som nærmest foranledigedes ved Bjarnes Reise og Fortællingen om samme. Denne forekom ham for lang til at indsættes i selve Kong Olafs Saga; han afbryder da Fortællingen og fuldfører Kongens Historie, og nu da intet hindrer ham mere, tager han igjen fat paa Traaden og holder den fast, og meddeler nu, under Benævnelsen *Grænlendínga Þáttr*, det hele Stykke han havde for sig, om Eriks Börn og om Viinlandsreiserne, fornemmelig dem, som de foretoge sig eller ansaaes at have staaet i Spidsen for.

Det andet Hovedarbeide er Thorfinn Karlsefnes Saga. Det er tydeligt, at Thorfinn er Hovedpersonen i Sagaen, og hans Viinlandsfærd den paafaldende Tildra-

tantum attingunt, Leivum Erici filium, jussu regis Olavi, in Grönlandiam trajecisse, ut ibi quoque christianam religionem annuntiaret: ita consarcinator Codicis Flateyensis huic eidem loco historiæ regis Olavi plures inseruit narrationes, ex historia Erici Rufi desumtas, in primitiva quidem historia cum vita Leivi conjunctas, ab historia vero regis Olavi alienas. Sic incipit ab genere Erici et causa ejus in Grönlandiam demigrationis, commemorataque Leivi profectione, transit ad navigationes Bjarnii Herjulvi filii; cumque caput de eo exscripserat, exponenda sibi quoque credidit alia admirabilia eventa, quibus profectio Bjarnii atque relatio de ea ansam præbuerat. Quæ cum ei longiora viderentur, quam ut ipsi historiæ de rege Olavo inseri possent, narrationem incidit, historiaque regis ad finem perducta, cum jam nihil eum moretur, resumtum narrationis filum tenet adsiduus, jamque, sub titulo „*Grænlendínga Þáttr*, particula de Grönlandis," totam, quam præ manibus habuit, particulam exponit de liberis Erici et profectionibus Vinlandicis, inprimis eis, quas hi susceperunt, aut quibus præfuisse existimati sunt.

Alterum principale scriptum est Historia Thorfinni Karlsefnii. Patet, Thorfinno in hac historia præcipuas tribui partes rerum gerendarum, ejus-

gelse, hvortil Mindet om Begivenhederne har knyttet sig og holdt sig vedlige, og som Sagaskriveren her har villet fremstille. Men da Karlsefnes Reise var foranlediget af den tidligere af Leif foretagne, maatte Forfatteren forudskikke, som en Indledning til sit Arbeide, Underretning om den, og da tillige Beretningerne om Eriks Slægt; og da ogsaa Karlsefnes Kone Gudrid, forhen gift med Thorstein Eriksön, spiller en betydelig Rolle i Sagaen, fandt han det passende at begynde med at oplyse hendes Herkomst, og kommer da til at omtale den navnkundige Landnamskone Aude den Grundrige, fordi Gudrids Farfader Vifil var hendes Frigivne. Efterat have omtalt ham, beretter han Erik den Rødes Reise til Grönland og Nedsættelse i dette Land, og fortæller dernæst, hvorledes Gudrids Fader Thorbjörn, efter hans Indbydelse, ogsaa drager did og tager der Bopæl. Hvorlunde Islænderne have fra Hjemmet medbragt deres Skikke og Indretninger, skjönnes tydelig af den her forekommende omstændelige Beskrivelse af en Spaakvindes Dragt og Maade at udføre sin Spaadom, en i höi Grad mærkelig Fortælling, den eneste nogenledes fuldstændige Oplysning herom, som nogensteds findes opbevaret. Efter dernæst at have omtalt Gudrids Giftermaal med Thorstein Eriksön og dennes Død, gaaer Forfatteren over til at omtale sin Helt Thorfinn, med det betydningsfulde Tilnavn Karlsefne, det er den, som tegner til

que profectionem Vinlandicam esse memorabile illud eventum, cui adsociata rerum gestarum memoria conservata sit, quodque scriptor hoc loco exponere voluerit. Cum vero maturiora ab Leivo suscepta itinera huic Karlsefnii profectioni ansam dedissent, relatio de his, ut et recensus Erici generis, tanquam introductio operis, ab auctore præmittenda fuerunt; atque, cum etiam Gudrida, Karlsefnii uxor, Thorsteini Erici filio ante nupta, principem in historia personam sustineat, visum ei est conveniens, ab exponenda ejus stirpe incipere, sicque in mentionem incidit celebris illius Œdæ Prædivitis, quod Vifil, avus (sive potius abavus) Gudridæ, ejus libertus erat. Quo commemorato, exponit de profectione Erici Rufi in Grönlandiam, utque ibidem sedem fixerit, et deinde, quomodo Thorbjörn, pater Gudridæ, ab Erico invitatus, eo quoque migraverit ibique consederit. Huc Islandos domo secum mores patrios et instituta attulisse, luculenter apparet ex descriptione hic occurrente, qua habitus fatidicæ modusque vaticinandi accuratissime describitur, quæ lectu dignissima narratio sola satis exactam continet hac de re expositionem, qualem in ceteris historiis Borealium frustra quæres. Exposito deinde Gudridæ ac Thorsteinis Erici filii connubio, hujusque morte, venit auctor ad heroem suum, Thorfinnum,

at blive en djærv og stor Mand, angivende ogsaa først hans Herkomst; og nu fortsætter han Fortællingen om hans og hans Medreisendes Færd, og slutter, efterat have fuldført denne og berettet om Karlsefnes Tilbagekomst til Grönland og Reise derfra til Island, hvor han nedsatte sig, med ên genealogisk Fortegnelse paa Karlsefnes nærmeste Efterkommere.

Kilderne til disse tvende Skrifter kunne henføres til tre Classer, nemlig ældre historiske Skrifter, Vers og Traditioner. Þáttr af Eiriki rauða hentyder udtrykkelig til et ældre skriftligt Monument, i det den siger, at der fortælles om de mellem Erik og Thorgestlingerne opkomne Stridigheder i Eriks Saga, en nu tabt Saga, der fuldstændigere har fortalt hele Eriks mærkværdige Levnetsløb; thi vel omtales disse Stridigheder noget omstændeligere i 2det Cap. af Karlsefnes Saga, hvilket kunde lede til den Tanke, at denne Saga meentes ved den her citerede Eriks-Saga, især da Karlsefnes Saga i nogle Afskrifter benævnes med dette Navn; men deels er dog ikke Fortællingen der ganske svarende til den omfattende Bestemmelse, at den skulde afhandle flere Stridigheder og Slag, deels, og fornemmelig fortælles ikke Eriks Levnet i denne Saga stort fuldstændigere end i Eriks Þáttr, men at der om Erik havdes langt fuldstændigere Beretninger, sees af andre Sagaer, især af Flóamanna Saga og Eyrbyggja

cui ominosum cognomen Karlsefni, i. e. in quo materia viri esset, impositum fuerat; cujus origine exposita, profectionem ejus et convectorum describit, eorumque ibi fata, Karlsefnii in Grönlandiam reditum, utque inde revectus in Islandia sedem fixerit; denique recensus genealogicus posterorum Karlsefnii historiam concludit.

Fontes horum duorum scriptorum ad tres classes referri possunt, nempe alia scripta historica, carmina et traditiones. Particula de Erico Rufo expresse antiquius scriptum innuit, significans, de controversiis inter Ericum et Thorgestianos ortis exponi in Historia Erici, quæ historia, nunc deperdita, memorabilem Erici vitam fusius explicavit; nam quanquam hæ controversiæ in capite 2do historiæ Karlsefnii aliquanto accuratius memorantur, unde quis induci posset credere, hanc historiam per Erici historiam, hoc loco citatam, significari, præsertim cum historia Karlsefnii in quibusdam apographis Eiríks Saga nominetur: tamen hæc narratio grandi illi assertioni, quod complures controversias ac prœlia continere deberet, non omni ex parte satisfacit, quo et inprimis accedit hoc, quod vita Erici in hac historia non multo plenius, quam in Particula de Erico, exponatur. Extitisse vero pleniores de Erico relationes, ex aliis historiis, inprimis Floamannorum et Eyranorum, appa-

Saga. Karlsefnes Saga har vistnok heller neppe i ældre Tiderført det for den ei passende Navn af Eriks Saga.

Ved Aarsbestemmelsen for Grönlands Bebyggelse hedder det i Eriks Þáttr, ligesom i den ældste Landnáma, der har den samme Beretning omtrent ordret: „svâ segja fróðir menn;" men Hauksbók udtrykker sig her: „svâ segir Ari prestr Þorgilsson." Rimeligviis har Flatøbogens Compilator taget dette Capitel af den af Are Frode forfattede ældste Landnama; men da denne i sin omtrent 1120 skrevne Íslendíngabók, angiver for denne Aarsbestemmelse en saare paalidelig Hjemmelsmand, nemlig Thorkel Gellersön, som havde sin Beretning fra een, der selv havde fulgt Erik ud til Grönland, saa har Hauk foretrukket her at nævne denne paalidelige Lærde som sin Hjemmelsmand. — Af Skjaldekvad citeres der i Eriks Þáttr kun eet, men meget mærkeligt, nemlig Hafgerðíngadrápa, af hvilket Kvad, forfattet af en unavngiven christen Sydərøbo, Stefet eller Omkvædet her anføres, ligesom ogsaa Landnamabogen har opbevaret dette Stef paa samme Sted, hvor den har optaget dette hele Stykke om Erik, og desuden et andet Distichon af Kvadet paa et andet Sted. Karlsefnes Saga anfører tre ikke mindre mærkelige i America improviserte enkelte Leiligheds-Stropher, nemlig to af Thor-

ret. Neque sane historia Karlsefnii hoc nomen, quod ei minime competit, antiquitus habuit.

In anno inhabitatæ Grönlandiæ definiendo tam Particula de Erico Rufo quam vetustissima Landnama, quæ eandem relationem iisdem fere verbis exhibet, auctoritatis loco citat virorum peritorum testimonia: „svâ segir fróðir menn;" Liber Hækianus vero ita rem exprimit: „svâ segir Ari prestr Þorgilsson, sic ait sacerdos Arius Thorgilsis filius." Sic Codicis Flateyensis consarcinator illud caput ex ipso Arii Multiscii de origine Islandiæ laudato opere desumsisse videtur; cum autem idem auctor, in Schedis suis de Islandia, scriptis circa annum 1120, testem hujus epochæ produxerit valde locupletem, nempe Thorkelem Gelleris filium, qui suam relationem acceperat ab aliquo, qui ipse Ericum in Grönlandiam fuerat secutus, Hækus hunc gravem auctorem citare maluerit. — In Particula de Erico unum quidem carmen citatur, sed admodum memorabile, nempe Hafgerðíngadrápa, ab christiano quodam Hebudensi anonymo compositum, cujus versus intercalares hoc loco afferuntur, quemadmodum etiam Landnama eodem loco, ubi totam hanc de Erico particulam inserit, hos versus servavit, et præterea alio loco duos alios versus. Historia Karlsefnii tres exhibet strophas, non minus

hal Jæger, da han skilte sig fra Karlsefne, og de droge ad forskjellige Veie, hin nordefter, men denne sydefter, for at opsøge Viinland; og en tredie af een af Karlsefnes Folk, i Anledning af at hans Mænd forfulgte een af de indfødte Amerikanere, som havde dræbt Thorvald. Enkelte Steder, saavel i den oprindelige Eriks Saga, som i Karlsefnes Saga synes at være byggede paa mundtlig Tradition; saaledes hedder det et Sted i den sidstnævnte om Thorhal, at han paa Irland blev kuet i Trældom, „eptir því sem kaupmenn hafa sagt," „eftersom Kjøbmænd have fortalt."

Betragte vi nu begge disse Sagaer nöiere, saa sees det, at de vel i Hovedsagen, Amerikas Opdagelse, stemme, men at de i de enkelte Omstændigheder dog ikke ere fuldkommen overeensstemmende; dette maa lede til den Formodning, at de ad forskjellige Veie ere komne til os. Hovedforskjellighederne i begge Relationer, som ogsaa Torfæus allerede har gjort opmærksom paa, ere følgende: 1. Eriks Saga beretter, at Amerikas Kystlande først saaes af Bjarne Herjulfsön, samt at de dernæst besøgtes og bleve navngivne af Leif Eriksön. Karlsefnes Saga taler aldeles intet om Bjarnes Færd, men angiver Leif for Opdageren af Landene, med den Forskjel at denne Saga lader ham opdage dem paa Tilbagereisen fra Norge, hin derimod lader ham reise fra Grönland for at opsøge dem. 2. Eriks

memorabiles, in America αὐτοσχεδιασμενας, nempe duas, auctore Thorhallo venatore, ab Karlsefnio digrediente, cum diversis itineribus, ille boream versus, hic austrum versus, ad quærendam Vinlandiam proficiscerentur; tertiam, auctore uno ex Karlsefnianis, cum comites Karlsefnii unum ex indigenis Americanis, qui Thorvaldum interfecerat, persequerentur. Paucæ relationes tam in Erici, quam in Karlsefnii historia, traditioni videntur esse superstructæ; sic de Thorhallo refertur, eum in Hibernia in servitutem fuisse redactum, „prouti retulerint mercatores."

Jam si utramque hanc historiam spectamus, apparet, eas quidem, quod ad summam rerum, inventionem Americæ, attineat, consentire, in singulis vero momentis non semper inter se congruere; unde concludere licet, eas diversis viis ad nos pervenisse. Utriusque relationis diversitates principales, quas jam Torfæus quoque annotavit, sequentes sunt: 1. Historia Erici refert, litoralia Americæ primo a Bjarnio Herjulvi filio visa, deinde ab Leivo Erici filio lustrata et nominibus insignita fuisse. Historia Karlsefnii, de Bjarnii profectione nullam faciens mentionem, Leivo terrarum inventionem tribuit; eo quidem discrimine, quod hæc historia eum facit ab Norvegia revertentem eas invenire, illa vero ad eas indagandas ab Grön-

Saga beretter, at Thorvald Eriksön efter Leif besøgte disse Lande, og blev der dræbt; Karlsefnes Saga fortæller hans Drab ved Beretningen om Karlsefnes Reise. 3. Eriks Saga beretter, at Leifs Broder Thorstein begyndte en Reise til disse Lande efter sin Broder Thorvalds Død; Karlsefnes Saga ansætter denne Reise för hans Død. 4. Eriks Saga angiver den tredie Reise foretagen af Karlsefne, og tilföier allene en fjerde Reise til Viinland, foretagen af Freydis, hvilken ikke omtales i Karlsefnes Saga. — Betragte vi disse Forskjelligheder, ligesom Fortællingerne i det Hele, saa sees det, at Eriks Saga har været omstændeligere i at berette om de Reiser, som Eriks Börn og de grönlandske Colonister foretoge sig, da Karlsefnes Saga derimod mere holder sig til sin Hovedperson Karlsefne, og omtaler saaledes ikke trende Reiser, nemlig Bjarne Herjulfsöns, Thorvald Eriksöns og Freydis's sidste, som ham ikke vedkommende. Naar Talen derfor er om de grönlandske Colonister, saa maa Eriks Saga fortrinlig komme i Betragtning, hvorimod Karlsefnes Saga fortjener störst Tiltro i Beretningerne om Karlsefnes Reiser. De øvrige Forskjelligheder kunne saaledes med dette Hensyn vel bestaae med hinanden; kun de forskjellige Beretninger om, naar Thorvald Eriksön dræbtes, falder det noget vanskeligt at forene, eftersom Karlsefnes Reise i Forbindelse med sin Kone Gudrid, som

landia proficisci. 2. Historia Erici refert, Thorvaldum Erici filium, proxime post Leivum, has terras visitasse, ibique interiisse; historia Karlsefnii cædem ejus cum relatione de Karlsefnii profectione conjungit. 3. Historia Erici refert, Thorsteinem, Leivi fratrem, mortuo fratre Thorvaldo, iter ad has terras suscepisse; historia Karlsefnii hanc profectionem morti ejus præmittit. 4. Historia Erici tertiam profectionem ab Karlsefnio susceptam commemorat, quartam addens susceptam a Freydisa, de qua in historia Karlsefnii nulla mentio fit. — Has diversitates, ut et relationes in universum, si consideramus, apparet, historiam Erici longiorem fuisse in profectionibus exponendis, quas liberi Erici ac coloni Grönlandi susceperunt, cum e contrario historia Karlsefnii versetur circa personam primariam, Karlsefnium, itaque tres profectiones prætermittat, nempe Bjarnii Herjulvi filii, Thorvaldi Erici filii et Freydisæ postremam profectionem, ut ab instituto suo alienas. Quare cum sermo est de colonis Grönlandicis, historiæ Erici præcipua ratio habenda est, cum e contrario historia Karlsefnii in narratione de profectionibus Karlsefnii majorem fidem mereatur. Hujus rei ratione habita, reliquæ diversitates facile invicem consistere possunt; tantummodo tempus, quo Thorvaldus Erici filius necatus sit, in du-

begge Sagaer lade deeltage i den (hvilket saa meget mindre kan være Tvivl underkastet, som der i dem begge berettes at Thorfinns og Gudrids Sön Snorre fødtes i Viinland) nødvendigviis maa falde efter Gudrids første Mands Thorsteins Død, hvor ogsaa begge Sagaer hensætte den. Denne Uovereensstemmelse kan neppe paa anden Maade hæves end ved at antage, at Karlsefnes Saga rimeligviis her nævner Thorvald Eriksön, ved en Navneforvexling for en anden Thorvald, der har været med paa Karlsefnes Reise. Omstændighederne ved denne Thorvalds Drab fortælles ogsaa noget forskjellig fra dem, som i Eriks Saga angives ved Thorvald Eriksöns Drab.

Hvad nu disse tvende Sagaers Alder angaaer, da viser det hele Sprog og Foredrag med umiskjendelige Mærker hen til det 12te Aarhundrede. Sproget er reent, Sætningernes Bygning simpel og ukunstlet. I Fortællingerne ere indflydte enkelte Vers med alle Mærker paa Ælde, til hvilke Mindet om Begivenhederne har knyttet sig, ligesom i de fortrinligste Sagaer fra den Tid; det dialogiske Foredrag træder her frem i sit fulde Liv, og man seer Forfatterne med fuldkommen Overbeviisning om Begivenhedernes Sandhed og Sikkerhed om at blive troet, at fremstille dem for Læserne. Dette forudsat om Alderen, hvorom ikke kan være Tvivl, begge Sagaers nemlig, ogsaa

bio versari videtur, cum profectio Thorfinni Karlsefnii unacum uxore Gudrida, quam utraque historia itineris faciunt sociam (de quo hoc minus dubitari potest, quod utraque historia Snorrium filium in Vinlandia natum perhibet), post mortem Thorsteinis, prioris Gudridæ mariti, necessario suscepta esse debeat, quod et utraque historia observavit. Hæc diversitas vix alio modo tolli potest, quam statuendo, historiam Karlsefnii hoc loco, permutatis nominibus, Thorvaldum Erici filium nominare pro alio Thorvaldo, qui profectionis Karlsefnii socius fuerit. Peristases quoque, ad cædem hujus Thorvaldi pertinentes, diversæ sunt ab iis, quas circa cædem Thorvaldi Erici filii commemorat Erici historia.

Quod ad ætatem harum duarum historiarum adtinet, tota stili atque expositionis ratio signis indubiis eam ad seculum duodecimum refert. Sermo est purus, structura periodorum simplex et nativa. Pauca, quæ narrationibus intermixta reperiuntur, carmina, rerum gestarum memoriam conservantia, omnia habent antiquitatis indicia; ut in omnibus hujus ætatis historiis, ita quoque in his expositio dialogica vivit et viget; videsque scriptores, de rerum veritate persuasos, fideique certos, narrationes suas lectoribus exponere. Hac posita certissima ætate utriusque historiæ, etiam Karlsefnii, cujus quidem genealogiæ, in fine al-

Karlsefnes, hvis Genealogier i Slutningen, i Sagaens ene Recension, vel gaae ned i det 14de Aarhundrede, men ere upaatvivlelig af en senere Afskriver førte saa langt, ville vi vel vanskelig komme paa Spor efter, hvo Forfatterne have været, men dog ledes til nogle rimelige Formodninger i Henseende til Forfattelsen. De tvende Sagaer vise sig som to af hinanden uafhængige Behandlinger af Opdagelsesreiserne; ingen af Forfatterne kan rimelig have kjendt den andens Arbeide; og da nu Eriks Saga fortæller de i Grönland Bosattes Tildragelser med en Fuldstændighed, hvortil, om dem, Karlsefnes Saga ikke kjender, og derimod indeholder en Urigtighed om Karlsefnes Slægt, som neppe nogen Forfatter paa Island i det 12te Aarhundrede kan have begaaet, i det den nemlig gjör Biskop Thorlaks Fader Runolf til en Sön af Hallfrid Snorresdatter, istedenfor at han var hendes Mand, saa er det troligt at den oprindelige Eriks Saga er forfattet og opskreven paa selve Grönland, og er først kommen til Island en rum Tid, maaskee et Par Aarhundreder, derefter. Flatøbogens Compilator har da extraheret og afskrevet de Stykker, som ved denne Codex ere os bevarede; og, skjönt han ikke har benyttet den anden Bearbeidelse af Thorfinns Livsbegivenheder, sees det dog at han har været bekjendt med, at der om denne existerede flere og udførligere Optegnelser, som grundede sig paa hans egne Relationer, hvilket han udtrykker ved til Slutningen

terius recensionis, ad seculum 14tum descendunt, absque dubio autem seriore tempore tam longe deductæ sunt, magna quidem objicitur investigandi auctoris difficultas, aperitur autem via ad probabiles de scriptione conjecturas. Exhibent sese utræque historiæ, tanquam tractationes itinerum indagandi causa institutorum, quæ altera ab altera non dependeant, quarum auctores alterius scriptum non cognoverint. Jam cum Erici historia res colonorum Grönlandicorum ignara historiæ Karlsefnii accuratione exponat, contineat autem quiddam de Thorfinni genere minus recte propositum, quod vix ullus scriptor Islandus seculi duodecimi proponere potuisset, dum Runolvum, patrem episcopi Thorlaci, filium faciat Hallfridæ, Snorrii filiæ, cum maritus ejus fuerit: credibile est, primitivam Erici historiam in ipsa Grönlandia compositam et conscriptam esse, et primum longo post tempore, forte ducentis annis, in Islandiam pervenisse. Commentariorum, qui Codici Flateyensi sunt inserti, compilator illos excerpsit et descripsit, aliasque certe extitisse, et prolixiores quidem, de Thorfinni vita et gestis relationes, licet ipsi libro non insertas, quæ ipsius herois orali recitationi originem debere ferebantur, novisse cernitur, quum descriptæ narrationis conclusioni addiderit, Karlsefnium historiam de his omnibus profectionibus omnium hominum accu-

at tilföie, at Karlsefne havde nöiagtigst berettet Tildragelserne med alle disse Reiser. — Naar de indskrænkede Efterretninger, man har om Grönland i det 12te Aarhundrede, ikke tillade os at fremsætte rimelige Formodninger om, hvo der først har ført Eriks Saga i Pennen; frembyder sig derimod med Hensyn til Karlsefnes Saga Anledning til Gisning i saa Henseende. Karlsefnes Sön Snorre fødtes, ifølge begge Sagaerne, i Viinland; af ham var Biskop Thorlak, som fødtes 1085, döde 1133, en Dattersön, Biskop Brand, som valgtes 1163, var hans Sönnedatters Sön, og Biskop Björn, som valgtes 1146, var hans BrodersDattersön. Een af disse trende lærde Mænd har det rimeligviis været, som har forherliget sin Slægt ved for Efterverdenen at opbevare Minderne om dens Stordaad, men hvo af dem, vil vanskelig kunne afgjöres. Da man har to Recensioner af denne Saga, vel i det Hele temmelig overeensstemmende, men dog i Slutningen noget forskjellige, saa sees det, at flere have beskjeftiget sig med at bearbeide den. Den ene af disse slutter Genealogien bag ved med disse trende Biskopper, den anden derimod tilföier hele Hauk Laugmands Ætledning fra Karlsefne. — Den berömte islandske Annalskriver Björn Jónsson á Skarðsá tilkjendegiver i sin grönlandske Samling, hvori han har indført den sidstnævnte Recension af Karlsefnes Saga, at han har taget denne Saga, ligesom flere Stykker i Samlingen, af Laugmand Hauks Bøger,

ratissime exposuisse. — Quamvis parciores relationes de rebus Grönlandicis seculi 12mi prohibent conjecturas probabiles proponere, quis primum Erici historiam literis mandaverit, tamen historia Karlsefnii occasionem præbet de auctore suo conjectandi. Snorrius, Karlsefnii filius, teste utraque historia, in Vinlandia natus est; hujus ex filia nepos fuit doctissimus episcopus Thorlacus, natus 1085, mortuus 1133; ejusdem ex nepte pronepos fuit episcopus Brandus, electus 1163, fratrisque ejus e filia nepos episcopus Björn, electus anno 1146. Fuit absque dubio unus de his tribus doctis viris, qui familiæ suæ gloriam, res ab ea præclare gestas posteris tradendo, conciliare studuit; quis autem fuerit, haud ita facile dijudicatu erit. Cum duæ existant hujus historiæ tractationes, in universum satis quidem consentientes, sub finem vero nonnihil diversæ, apparet, plures manum huic historiæ tractandæ admovisse. Unus horum historiam genealogia trium, quos modo nominavimus, episcoporum concludit, alter autem totum genus Hœki prætoris a Karlsefnio inde adjicit. — Celeber ille inter Islandos scriptor annalium Björn Jonæus Skardsaënsis, in collectione sua Grönlandica, cui memoratam historiæ Karlsefnii tractationem inseruit, indicat, se hanc historiam, ut plures hujus suæ collectionis particulas, ex libris Hœki

„sem þessa Hauksbók hefir skrifat ok flestum fróðleiks annálum uppá safnat úr heiðni ok kristni, úr bróður Gunnlaugs bókum ok mörgum öðrum;" og han anfører i den Anledning hele Hauks og hans Kone Steinun Aladatters Slægtregistere. Denne Hauk Erlendsön blev Laugmand 1295, og nedstammede i niende Led fra Karlsefne; han var en saare lærd Mand, og bearbeidede blandt andet den vigtige Landnámabók, i hvilken han i sin Recension paa adskillige Steder tilföiede sin egen og sin Families Slægtregistere. Da den Recension af Karlsefnes Saga, som Björn Jonsson har indfört i sin Samling, er den samme som findes i den fortrinlige Codex Nr. 544, som her er lagt til Grund, og denne efter alle Mærker er fra Begyndelsen af det 14de Aarhundrede, hvilket ogsaa bestyrkes deraf, at de da levende eller nærmest ved den Tid levende benævnes med Titulaturen Herra og Frú, nemlig Hauk selv og hans Fader Erlend, ligesom ogsaa dennes Søskendebarn og Hauks Næstsøskendebörn; og da denne Codex tildeels er skreven med den samme Haand som Fragmenterne af den om Islands Bebyggelse handlende Hauksbók, som opbevares i Nr. 371 i 4: saa er det uden for al Tvivl, at vi i denne Codex have tildeels Hauks egen Afskrift af Sagaen tilbage. Broder Gunnlaug, som her nævnes, var Munk

prætoris desumsisse, his verbis eum laudans: „qui hunc librum Hœkianum conscripsit, plurimosque annales, multa scitu digna continentes, tam ante, quam post introductam christianam religionem, ex libris fratris Gunnlœgi, aliisque multis collegit;" quare totum Hœki uxoris, Steinunnæ Alii filiæ, genus huic operi interseruit. Hic Hœkus prætor creatus est anno 1295, nono gradu consanguinitatis ab Karlsefnio descendens. Fuit vir perquam doctus, et præter alia manum admovit libro egregio de occupatione Islandiæ, Landnámabók dicto, cui, variis suæ recensionis locis, suam familiæque suæ genealogiam inseruit. Cum recensio historiæ Thorfinni Karlsefnii, quam suæ collectioni inseruit Björn Jonæus, eadem sit quam exhibet eximius codex, h. l. fundamento positus, ut ex omnibus signis judicare est, initio seculi 14ti scriptus, quod etiam eo confirmatur, quod ejus ætatis homines, cive ætati proximi, nempe ipse Hœkus ejusque pater Erlendus, nec non hujus consobrina et Hœki consobrinarum natæ, titulo Domini ac Dominæ insigniuntur, cumque hicce codex eadem manu scriptus sit ac fragmenta Libri Hœkiani de occupatione Islandiæ sub num. 371 in 4to servata: indubium esse videtur, nos in hoc codice aliqua ex parte proprium Hœki apographum hujus historiæ legere. Frater Gunnlœgus, qui

i Thingøre-Kloster i Slutningen af 12te og Begyndelsen af 13de Aarhundrede, døde 1219, og var en lærd Mand. Han nævnes her som Forfatter eller Oversætter af de i denne Hauksbók optagne Breta-Sögur, hvilke Björn Jonsson omtaler i sin Grönlandske Samling. Muelig har han i sin Tid ogsaa afskrevet Karlsefnes Saga, men selv den lidet forskjellige Recension, som vel er den yngste, hvis Afskrift rimelig skyldes Hauk, er i en ganske anden og om höiere Ælde vidnende Tone, end der hersker i Broder Gunnlaugs Arbeider, hvilket strax bemærkes ved at læse hans Bearbeidelse af Olaf Tryggvesöns Saga; hvoraf det da bliver klart, at han ei kan være Forfatter til denne Recension, og ligesaa lidt til den anden. Af disse foranførte Angivelser vil Paalideligheden af de i begge Sagaer indeholdte Beretninger være indlysende, da man med temmelig Sikkerhed kan antage dem begge opskrevne, om ikke medens adskillige af de Personer, som selv havde været med i America, endnu levede, dog upaatvivlelig ei længe efter deres Død, i hvilken Henseende det er vel at mærke, at den talentfulde Gudrid, som efter sin Hjemkomst til Island og sin Mand Karlsefnes Død foretog sig en Reise til Rom, levede efter Tilbagekomsten længe som Nonne. Beretningerne, forplantede gjennem en anseet og talrig Slægt, findes end i fortrinlige gamle Haandskrifter, som paa behørige Steder ere nöiere beskrevne.

hic nominatur, fuit monachus monasterii Thingeyrensis, sub finem seculi 12mi et ineunte seculo 13tio, mortuus anno 1219, vir doctus. Is heic memoratur ut auctor sive translator operis, dicti Breta-Sögur, Britannorum Historiæ, Codici illi Hækiano inserti, quod quidem Björn Jonæus in sua collectione laudat. Fieri quidem potest, ut etiam historiam Karlsefnii exscripserit, sed ipsa parum diversa recensio, ætate quidem recentior, ipsius vero Hæki, ut videtur, apographum, alium prorsus et antiquiorem servat orationis colorem, quam qui in fratris Gunnlægi scriptis dominatur, quem perspicuum reddit lectio historiæ Olavi Tryggvidæ, unde apparet, eum neque posse hujus recensionis, neque alterius illius auctorem fuisse. Ex his præmissis argumentis fides relationum utriusque historiæ apparebit, cum perquam probabile sit, utramque conscriptam esse, si minus ætate illorum ipsorum, qui profectionibus Vinlandicis interfuerant, at sine dubio non longe post eorum mortem. Quo nomine probe notandum est, Gudridam, fœminam non minus artibus, quam ingenio, præclaram, quæ post reditum in Islandiam obitumque mariti iter Romam suscepit, reversam diu ut monialem vixisse. Relationes, per amplam et numerosam familiam propagatæ, adhuc exstant in egregiis antiquis codicibus manuscriptis, de quibus infra dicemus.

Næsten alle paa Island nævnte Steder ere til med de samme Benævnelser endnu den Dag i Dag, og til enkelte af dem knytter sig endnu Mindet om de Personer, der omtales i disse Sagaer. Paalideligheden af Beretningerne bestyrkes desuden ved det, at en Deel af dem, og deriblandt den om Viinlands Opdagelse, omtales i flere af de bedste andre islandske Oldskrifter. De vigtige Værker Landnámabók, Kristni-Saga, Snorre Sturlesöns Norges Konge-Sagaer, eller som de ofte, skjönt mindre rigtig benævnes, Heimskríngla, Olaf Tryggvesöns Saga i flere Recensioner, Eyrbyggja Saga, Laxdæla Saga meddele Beretningerne om Erik og Leif deels ordret, deels udtogsviis; andre Sagaer have ogsaa Tillæg til Eriks Historie, saaledes den hidindtil utrykte Flóamanna Saga, som fortæller om Thorgils Thordersöns, kaldet Orrabeinsfostres Reise til Grönland ifølge Erik den Rødes Indbydelse og hans Ophold sammesteds. Disse og andre Sagaers Beretninger ere anførte paa sine Steder, og Parallelsteder af samme tagne, forsaavidt de fandtes at afgive Oplysning eller Bestyrkelse for de her indeholdte.

Ligesom Begivenhederne i Almindelighed bestyrkes ved ogsaa at omtales i andre Sagaer, saaledes afgive de mange Genealogier, som findes at stemme med Are Frodes Íslendínga-

Omnia fere Islandiæ loca, quorum in his scriptis mentio fit, iisdem nominibus ad hunc usque diem exstant, et cum quibusdam ex his memoria hominum, quorum in his historiis mentio fit, etiamnum conjuncta est. Confirmatur quoque ea re fides relationum, quod earum nonnullæ, nominatim inventio Vinlandiæ, in quibusdam aliis præstantissimis antiquis Islandorum scriptis memorentur. Opera historica, ad res cognoscendas magni momenti, Liber occupationis Islandiæ, Historia religionis Christianæ in Islandiam introductæ, Heimskringla Snorrii Sturlæ filii sive Historiæ regum Norvegicorum, Historiæ regis Olavi Tryggvii filii plures recensiones, Historia Eyranorum et Historia Laxdalensium relationes de Erico et Leivo partim verbo tenus, partim per compendium exhibent; aliæ additamenta ad historiam Erici continent, ut Historia Floamannorum, quæ Thorgilsis Thordi filii, dicti Orrabeinis alumni, profectionem explicat, utque ab Erico invitatus in Grönlandia aliquamdiu moraretur. Hæ et aliarum historiarum relationes suis locis allatæ sunt, additaque loca parallela, ex iisdem desumta, quatenus res propositas confirmare aut iis lucem affundere visa sunt.

Quemadmodum fides rerum, mentione aliarum historiarum, in universum confirmatur, ita quoque multæ illæ genealogiæ, quæ cum Schedis Arii Multiscii, Libro de occupa-

bók, Landnámabók og flere af de fortrinligste Sagaer, ogsaa et Vidne om, at Forfatterne have haft paalidelig Underretning. Efter Genealogierne i de her indeholdte Sagaer, sammenholdte med dem som findes i flere Oldskrifter, har jeg, for at lette Oversigten over Slægterne, udkastet de bag til föiede genealogiske Tabeller, i hvilke Navnene paa de Personer, som deeltoge i Opdagelsesreiserne til America, ere trykte med udmærkede Bogstaver. Oprindeligviis havde jeg kun ført disse til det 12te og 13de Aarhundrede; senere har Professor Finn Magnusen anvendt megen Tid og Granskning paa til Værket „Grönlands historiske Mindesmærker" at fortsætte nogle af dem gjennem de følgende Aarhundreder lige til vor nærværende Tid. Enkelte af dem meddeles her saaledes fuldførte, i den Forventning at det vil interessere Læseren at oplyses om, at flere berömte Mænd, saavel paa Island som i Danmark og Norge, nedstamme fra Americas første Opdagere og fra en Mand som i Middelalderen er født der, fra hvem mange endnu Levende, som det sees, kunne udregne deres Herkomst, iblandt disse selve Professor Finn Magnusen saavel paa fædrene som paa mødrene Side.

Nogle faa Steder i begge Sagaer træffer man Spor til Tro paa Gjengangere og Spaadomme; dette hører

tione Islandiæ, aliisque præstantissimis historiis consentiunt, abunde testantur, auctores certa rerum notitia instructos fuisse. Secundum genealogias in scriptis huic operi insertis occurrentes, collatis cum genealogiis in aliis antiquis scriptis occurrentibus, quo facilior redderetur familiarum conspectus, tabulas genealogicas, ad calcem adjectas, adumbravi; in quibus nomina personarum, quæ itineribus indagandi causa in Americam susceptis interfuerunt, majoribus literis expressa sunt. Has genealogias primo quidem tantum ad seculum 12mum et 13ium deduxeram. Deinde vero doctissimus Finnus Magnusenius, opus, quod inscribitur „Grönlands historiske Mindesmærker" monumenta historica Grönlandiæ, ornaturus, multum temporis ac studii in quibusdam ex his genealogiis per sequentia secula ad nostra usque tempora deducendis collocavit. Quas genealogias hoc modo absolutas cum lectoribus communicamus, non dubitantes fore permultos, qui libenter relatum legant, complures viros celebres, tam in Islandia, quam in Dania et Norvegia, ex primis Americæ inventoribus et ex viro, qui ævo medio ibidem natus est, originem ducere; a quibus multi nostro ævo viventes, ut apparet, origines suas repetere possunt, in quibus ipse Finnus Magnusenius.

Paucis quibusdam utriusque historiæ locis deprehenduntur vestigia fidei spectris et vaticiniis habitæ; scilicet

til hine mindre oplyste Tiders Anskuelsesmaade, og de Begreber de dannede sig om Begivenhedernes Aarsager og Sammenhæng. Disse Træk kunne altsaa naturligviis ikke være noget Vidne imod Begivenhedernes Troværdighed. Man kan ei undres over, at Overtroen kan have i hine Tider dannet sig saadanne Syner under heftigt Feberanfald i et rædsomt Clima i Grönlands eensomme Bygder, som de der fortælles ved Beretningen om Thorstein Eriksöns Død i Vesterbygden. Sagnene om Gjengangerne der have rimeligviis været dannede af Gudrid, som af brændende Iver for Christendommen, for hvilken hun allerede fra sin Ungdom af viste stor Hengivenhed, har angivet, at hendes Mands Gjenfærd anpriste denne Religion, men at alle Spøgerierne vare forvoldte af den afdøde Hedning Gardar. Hendes Syn eller Dröm ved Træfningen med Skrælingerne i America beroer paa hendes eget Udsagn, og hun synes at have haft noget Hang til det Vidunderlige.

Foruden de tvende större Arbeider, som indeholde Nordboernes første bekjendte Opdagelsesreiser til America, der ifølge disse først blev seet i Aaret 986 af Bjarne Herjulfsön, findes der i Nordens Oldskrifter en Deel andre Beretninger, som tjene til nöiere at oplyse Nordboernes Bekjendtskab med denne Verdensdeel, og deres senere Reiser did, som have varet til Midten af det 14de Aarhundrede.

rudior ætas res hoc oculo considerabat, sic rerum causas et connexiones animo suo informabat. Quare non est, ut tales descriptiones fidem rerum historicam ullo modo infringere possint. Nempe minime mirum censeri debet, superstitionem eorum temporum, vehementi febris accessione, plaga formidabili, locis Grönlandiæ incelebribus, tales visiones fingere potuisse, quales memorantur in relationibus de morte Thorsteinis Erici filii in tractu occidentali. Relationes de spectris ibidem apparentibus haud dubie confictæ sunt a Gudrida, quæ, christianæ religioni jam inde a juventute dedita, fervore religioso commenta est, redivivos mariti manes hanc religionem commendasse, omnium vero spectrorum auctorem fuisse mortuum Gardarem, ethnicum. Visio ejus vel somnium inter prœlium cum Skrælingis in America dependet ex sola ipsius relatione, ipsa vero rebus miraculosis nonnihil dedita fuisse videtur.

Præter duo opera majora, quæ primas, quantum scire datur, Borealium in Americam profectiones, indagandi causa susceptas, continent, quæque Americam anno 986 primum a Bjarnio Herjulvi filio visam perhibent, aliæ quædam in antiquis Septemtrionis monumentis relationes reperiuntur, quæ conferunt ad illustrandam notitiam, quam de hac orbis terrarum parte Boreales habuerunt, et serius eo susceptas profectiones, quæ ad medium se-

Nogle Smaastykker, der kunne tjene som Parallelsteder til enkelte i de tvende Sagaer indeholdte Beretninger, föies umiddelbar bag efter Karlsefnes Saga; de øvrige meddeles dernæst, med særskilt forudskikket indledende Bemærkning for hver enkelt; her maatte da optages og undersøges Beretningerne om Islands og Grönlands første Bebyggelse, om Are Marsön, Björn Asbrandsön eller, som han sædvanlig kaldtes, Breidvikingekæmpe, og Gudleif Gudlaugsön, Uddrag af Annalerne om Biskop Erik, Brødrene Adalbrand og Thorvald, samt Landa-Rolf, og om en i det 14de Aarhundrede foretagen americansk Reise; fremdeles om Reiserne til Greipar og Króksfjarðarheiði og flere gamle geographiske Stykker, et færøisk Kväji eller Folkekvad, hvori Viinland omtales, og derhos en udenlandsk Skribents, Adam af Bremens, Beretning om Viinland. Som det 11te Stykke er dernæst tilföiet en kortfattet Beskrivelse over nogle af de vigtigste i Grönland forefundne Oldtidsminder, som afgive en sikker Bekræftelse paa, at de gamle europæiske Colonister have færdedes og haft faste Bopæle i dette, nu af de fleste Geographer til America regnede Land. De Forenede Stater ere, ifølge mine paa Oldskrifterne grundede geographiske Undersøgelser, det Land hvis Kyster de gamle Nordboer i hine Tider især before, og hvor man altsaa maa søge deres Viinland. Det

culi 14ti duraverunt. Breviores quædam particulæ, quæ vicem explere possunt locorum parallelorum ad relationes utriusque historiæ, statim ad calcem historiæ Karlsefnii adjiciuntur, deinde reliquæ, præmissa singulis introductione. Suscipiendæ itaque et discutiendæ erant relationes de prima Islandiæ et Grönlandiæ occupatione, de Ario Maris filio, Björne Breidvikensium athleta et Gudleivo Gudlœgi filio, de episcopo Erico, fratribus Adalbrando et Thorvaldo et Landa-Rolvo, nec non de profectione in terram quandam Americanam seculo 14to facta; de profectionibus in Greipas et montana Kroksfjördensia et plures antiquæ particulæ geographicæ, cantilena Færoica, in qua Vinlandiæ mentio fit, uniusque præterea exteri scriptoris, Adami Bremensis, relatio de eadem terra; quibus haud alienum visum est adjungere particulam undecimam brevem descriptionem monumentorum maxime memorabilium, quæ in Grönlandia reperta sunt, quæ quidem certa edunt testimonia, veteres Europæos colonos in hac terra, jam a plurimis Americæ adscripta, commeasse, ac fixa ibidem habitacula habuisse. Monstrant geographicæ disquisitiones a me institutæ, Fœderatarum Septemtrionalis Americæ Rerum publicarum præsens territorium pro ea terra esse habendum, cujus oras veteres Boreales præcipue visitarint; heic igitur eorum Vinlandia quærenda est. Sic indigenarum circa hanc rem illustrationes maximi mihi videbantur esse momenti.

maatte være magtpaaliggende at erholde Oplysninger fra selve Landet. Jeg henvendte mig derfor allerede i Aaret 1829 til flere derværende historiske Selskaber, og gjorde dem bekjendte med det besluttede Foretagende. I det følgende Aar indløb Svarskrivelse fra nogle, af hvilke een fra det Rhode-Islandske Historiske Selskab i Providence foranledigede fortsat Brevvexling. Vigtigheden af Dr. Webbs og Collegaers i det 12te Stykke her indførte Meddelelser vil erkjendes af mange flere end Nordens Oldgranskere.

Da jeg havde besluttet at ledsage denne Samling med tvende Oversættelser, en dansk og en latinsk, for at gjöre den mere tilgængelig ogsaa for dem, som ikke have tilegnet sig Kundskab i Nordens Oldsprog, holdt jeg det for önskeligt, at den ene af dem forfattedes af en indfødt lærd Islænder, og jeg formaaede derfor min Medarbeider i Selskabets Oldskrift-Afdeling Sveinbjörn Egilsson, til at paatage sig den latinske. Ham skyldes saaledes den latinske Oversættelse af samtlige Stykker paa nogle af de geographiske nær, som jeg senere bestemte mig til at tilföie, hvis latinske Oversættelse er forfattet af min anden Medarbeider i Oldskrift-Afdelingen, Finn Magnusen. Hin skyldes desuden de oplysende Forklaringer til de i Oldskrifterne indstrøede Vers og den interessante Meddelelse af Norðrsetudrápas Brudstykker, ligesom

Anno itaque 1829 currente, pluribus laudatæ terræ historicis societatibus meum propositum indicavi, benevolam earundem opem exoptans. Hæc mihi minime defuit; anno sequente nonnullæ earum mihi dabant sua responsa, e quibus unum præcipue, scilicet Societatis Historicæ Rhodensis Insulæ, Providentiæ institutæ, continua epistolarum commercia provocavit, quæ quidem in sectione 12ma lectori communicantur. Certe multo plures, quam nostri Septemtrionis antiquarii lubenter agnoscent, insertas illi Doctoris Webbii ejusque collegarum illustrationes eximii pretii esse.

Ut opus hocce etiam iis, qui vetustam Septemtrionis lingvam non calleant, utile redderetur, duplice versione, Danica et Latina, instruendum esse censebatur, quarum alteram a docto Islando parari optabile existimans, meum in Collegio edendorum veterum scriptorum sodalem, Sveinbjörnem Egilssonium, Scholæ Bessastadensis in Islandia collegam, rogavi, ut Latinam conficeret. Sic omnium particularum versio Latina ei debetur, exceptis nonnullis geographici tenoris, quas addere serius decrevi, quæ quidem ab alio meo in laudato Collegio sodali, Finno Magnusenio, Latine traductæ sunt. Illi insuper debentur versuum, in vetusto textu occurrentium, explicatio et fragmentorum poëmatis Norðrsetudrápa dicti communicatio, huic autem variæ, quæ suis locis sub ejus

denne de under hans Navn indførte archæologiske Meddelelser.

De tilföiede faa Anmærkninger have til Hensigt deels at oplyse enkelte Udtryk, som især for den fremmede Læser behøvede nöiere at forklares, deels ogsaa at fremstille andre Vidnesbyrd til Oplysning og Bestyrkelse af Beretningerne.

Det vil erkjendes at disse ældgamle Beretninger indeholde vigtige Bidrag til Verdens, Jordbeskrivelsens, Søfartens og Handelens Historie, og den Omstændighed giver dem en endnu höiere Betydning, at det er rimeligt, hvad Forfattere hos os have, som det synes, temmelig klart godtgjort, at Columbus, som i Aaret 1477 selv besøgte Island, har ved paa sin Viis at samtale paa Latin med Landets Geistlige og andre Lærde faaet Kundskab om hine Opdagelser, og er denne store Mand derved bleven bestyrket i sin Formodning om Tilværelsen af vestlige Lande[1]. Det maa derved bemærkes, at de islandske Oldskrifter ingenlunde i hine

nomine sunt insertæ, archæologicæ observationes.

Paucarum, quæ subjunguntur, annotationum is finis est, partim ut voces rariores, peregrino lectori minus perspicuas, illustrent, partim ut alia testimonia ad relationes illustrandas et confirmandas excitent.

Hæ pervetustæ relationes, quæ per se orbis terrarum, geographiæ, navigationis et commerciorum historiam non parum illustrant, etiam eo respectu gravissimæ sunt habendæ, quod ipse Columbus, ut nostrates auctores satis apte monstraverunt, cum anno 1477 currente Islandiam ipse visitaret, suo more Latine cum clericis aliisque eruditis viris, colloquendo, narrationes de illis indagationibus probabiliter inaudierit; sic vir ille magnus priorem suam de terris occidentem versus sitis, aliis rationibus fundatam, sententiam firmissime corroborari sensit[1]. Est quoque hoc respectu bene

1. Vide e. gr. Washington Irving History of the life and voyages of Columbus 1, 69 sq. et disquisitionem Zahrtmanni de Zenonum fratrum ad septemtrionales terras itineribus in ephemeridibus archæologicis a nostra Societate editis „Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed II, 25, 29;" sed præsertim eas quæ Finnus Magnusenius circa hæc momenta instituit disquisitiones in tractatu de commerciis Anglorum cum Islandia, seculo 14to currente, inserto laudatis ephemeridibus l. c. p. 127 sq., 167 sq. Hinc sequentia excerpsimus: „Venit Columbus ex Anglia, navi Bristolensi, ad Islandiæ meridionalis portum, dictum Hvalfjarðareyri, tunc omnium maxime a peregrinis, præsertim Britannicis et Hibernicis, mercatoribus frequentatum, mense Februario labente, cum, ut ipse testatur, mare illam insulam, Angliæ quoad amplitudinem æquiparandam, circumjacens, glaciei erat penitus expers. Navigatio ad Islandiam eo anni tempore non prorsus est insolita, sed rara certe nivis totalis absentia, quam tamen anno dicto 1477 mense Februario et Martii primordio accedisse testantur Islandiæ Acta publica, illo tempore terram nivis penitus expertem fuisse (þá var snjólaus jörð). Inter clericos Islandicos istius temporis certe primo loco est nominandus Magnus Eyolvi filius, episcopus Scalholtensis, qui ab anno 1470 abbas fuerat Helgafellensis monasterii, qui locus sane, si ad Americam a priscis Islandis visitatam respectus habeatur, classicus dici potest, quoniam ex ejus vicinia primi Grönlandiæ et Americæ indagatores emigraverint. Illum autem episcopum anno 1477 templa emporio Hvalfjarðareyri proxima ex officio visitasse scimus; cum Columbo ibidem Latine conversans, ei, de occidentalibus terris interroganti, narrationes de itineribus Gudleivi Gudlægi filii aliorumque Borealium verisimiliter retulit."

Tider henlaae ukjendte i Bibliotheker og Archiver, men have paa Island ligefra deres Forfattelse og første Nedskrivning været, ligesom de endnu den Dag i Dag ere, den mest yndede Folkelæsning, hvoraf da naturligviis maatte følge at i Særdeleshed de mere dannede Geistlige og höiere Embedsmænd, med hvilke Columbus kan have underholdt sig, maatte være nöie bekjendte med dem og navnligen med de i dem indeholdte mærkelige Beretninger om Lande i sydvestlig Retning fra Grönland og Island.

Om Zenoernes længe saa meget omtvistede Reiser findes her intet. De staae ikke i nogen umiddelbar Forbindelse med de gamle Nordboers i vore Oldskrifter beskrevne, og jeg har ikke undersøgt Authentien af de italienske Reiseberetninger saaledes at jeg derom kan have nogen Mening; men det vil vist ikke være Læserne ukjært at vide, at en udførligere Undersøgelse desangaaende fra en anden Haand vil blive indført i det Værk „Grönlands historiske Mindesmærker," hvis Udgivelse fra Selskabet nu er paabegyndt. Dette Værk vil i øvrigt indeholde en saavidt muligt fuldstændig, med udførlige kritiske og literairhistoriske Indledninger og forklarende Undersøgelser ledsaget Samling af alle gamle Beretninger og Actstykker om den tidligere Colonisering af dette mærkværdige Polarland, fra hvilket Opdagelsesreiserne til America foretoges.

notandum, quod Islandicæ vetustatis scripta tunc temporis minime in bibliothecarum vel tabulariorum angulis latuerint, sed propter quotidianam fere lectionem vel prælectionem, universo populo pleraque familiariter innotuissent. Hinc sequitur, bene moratos clericos, aliosque viros publicis muneribus functos, tales historicas relationes, et præsertim illas memorabiles de terris a Grönlandia et Islandia ad libonotum sitis, diligenter scrutatos fuisse.

Zenonum fratrum itinera, diu et dubie disquisita, hic intacta reliqui, quum ista nullam immediatam cum antiquis in hoc opere descriptis Borealium navigationibus habeant cohærentiam. Italicarum illarum relationum authentiam rite examinare mihi non licuit; at ista ab alio auctore severiori disquisitioni mox subjicietur in opere dicto „Grönlands historiske Mindesmærker, monumenta historica Grönlandiæ," quod nostra Societas jamjam in publicam lucem edere cœpit; continebit autem opus hocce integram, peculiaribus introductionibus, notis et aliis additamentis illustratam, collectionem omnium, quæ nunc habentur, relationum et actorum de inventione et prisca inhabitatione memorabilis illius terræ polaris, e qua primæ, quæ heic describuntur, ad Americam detegendam vel investigandam expeditiones exiere.

De geographiske Undersøgelser, som fornemmelig skulde lede til at udfinde de angivne Steders Beliggenhed, følge samlede bag til. Om Beliggenheden af Króksfjarðarheiði er Wormskjold af samme Mening som jeg, ifølge en haandskreven Opsats han har været saa beredvillig at laane mig til Gjennemlæsning. Ved Udregninger, hvormed Selskabets Medlemmer, Astronomen Schumacher og Søkort-Archivets Director Zahrtmann have været mig behjælpelige, er dette Steds nordlige Bredegrad bragt til temmelig Sandsynlighed. Om Viinlands Beliggenhed deler jeg ikke Torfæus's, Wormskjolds, Malte Bruns og flere ældre Forfatteres Mening, men er ved nöiere Undersøgelse af selve Oldskrifternes Udtryk bragt til den Overbeviisning, at dette Land er at søge sydligere. Til denne Undersøgelse har jeg imidlertid kun haft Leilighed til at benytte faa af de mange ypperlige Værker, som i den senere Tid ere udkomne især i selve Landet. De af det Rhode-Islandske Historiske Selskab meddeelte Kort og Skrifter have imidlertid tjent til god Veiledning. Det var ellers i Særdeleshed Hensigten at meddele de i det gamle Nordens Oldskrifter indeholdte Beretninger, saaledes oplyste at de kunde forstaaes og benyttes ogsaa af Udlændinger ved fremtidige Undersøgelser.

Kjøbenhavn den 16de April 1837.

Disquisitiones geographicas, quæ locorum occurrentium situm potissimum definirent, conjunctas seorsim ad calcem rejicere, visum est consilio convenientissimum. De situ tractus, dicti Króksfjarðarheiði, Wormskjoldus eandem atque ego fovet opinionem, quam speciali tractatu adhuc inedito, mihi ab eo benevole mutuato, explicavit. Ipsius loci verus borealis latitudinis gradus astronomica computatione definitur, ad quam celeberrimus astronomus Schumacher et illustrissimus Zahrtmannus, regio chartario tabularum thalassographicarum præfectus, ambo nostræ Societati adscripti, operam suam mihi officiosissime obtulerunt. Torfæi, Malte-Brunii, Wormskjoldi et plurium auctorum sententiam de Vinlandiæ situ non amplector, cum uberior antiqui textus verborum examinatio mihi eam imbuerit persuasionem, terram illam ulterius versus meridiem esse quærendam. Cui investigationi pauca tantum e multis egregiis de boreali America geographicis scriptis, in hac ipsa terra editis, in usum convertendi facultas data est; at nihilominus variæ a Societate Historica Rhodensis Insulæ communicatæ mappæ geographicæ et dissertationes mihi viam satis apte monstrarunt. Consilium autem potissimum fuit, veterum Borealium relationes communicare ita illustratas, ut a peregrinis quoque lectoribus intelligi et ad futuras disquisitiones in usum converti possent.

C. C. Rafn.

CONSPECTUS CODICUM MEMBRANEORUM,
IN QUIBUS TERRARUM AMERICANARUM MENTIO FIT.

Extant doctorum virorum placita palam proposita, quæ testentur, nonnullos scrutatores antiquitatum borealium haud recte sentire de conditione codicum manuscriptorum, quibus relationes de notitia, quam de America habuere veteres Boreales, continentur. Scilicet contenderunt, nullam ex iis relationibus in quoquam codice membraneo reperiri. Quam ob causam ab re non alienum duxi, hoc loco, velut conspectus gratia, indicem exhibere variorum bonæ notæ codicum membraneorum, per quos istæ relationes ab antiquis inde temporibus ad nostram memoriam transierunt. Sunt autem sequentes:

1. Inclytus ille Codex Flateyensis, quo utræque relationes de Erico Rufo et Grönlandis, nec non Annales Flateyenses continentur. Duas icones, scripturam hujus codicis membranei repræsentantes, exhibent Tabb. I et II; cf. pag. 3-5.
2. Codex membraneus Legati Arna-Magnæani, num. 544 in 4to, qui integram vitam Thorfinni Karlsefnii continet. Tres icones, scripturæ indices, exhibent Tabb. III-IIII, vide pag. 79-80.
3. Codex membraneus Arna-Magnæanus num. 557 in 4to, etiam integram Thorfinni Karlsefnii vitam continens. Hujus quoque codicis iconem reperies Tab. V, vide pag. 82.
4. Fragmentum codicis membranei, quod Collectio Arna-Magnæana asservat num. 445b in 4to. Ex hoc fragmento tota narratio de memorabili itinere Gudleivi Gudlœgi filii edita est pag. 246-255. Specimen hujus fragmenti scripturæ dat Tab. VI; cf. pag. 245.
5. Codex membraneus A.-M. num. 45 in Fol., Frisianus dictus, continens Heimskringlam Snorrii Sturlæi, in qua Vinlandiæ ab Leivo inventæ mentio fit. Caput huc pertinens icon Tabulæ proxime sequentis exhibet; vide pag. 191-192.
6. Codex membraneus A.-M., in Fol. num 61, continens historiam regis Olavi Tryggvii filii, in qua etiam mentio fit Vinlandiæ ab Leivo inventæ (vide pag. 193-194). Specimen integri cujusdam capitis exhibet Tabula ænea in Vol. IVto operis *Fornmanna-Sögur* inserta.
7. Codex membraneus A.-M., num. 54 in Fol., eandem continens historiam; cf. pag. 193-194.

8. Codex membraneus A.-M., num. 53 in Fol., eandem quoque historiam continens; vide pag. 193-194.
9. Fragmentum membraneum scripti historici *Kristni-Saga* dicti, num. 371 in 4to; cf. pag. 292-293.
10. Codex regius Annalium, in quo iter episcopi Erici in Vinlandiam, nec non indagatio terræ novæ per fratres Adalbrandum et Thorvaldum, commemoratur; vide pag. 256, 261, et iconem in Tabula proxime sequente.
11. Annales Prætoritii (ex collectione A.-M. num. 420a), qui ejusdem episcopi in Vinlandiam iter memorant; cf. pag. 257, 262.
12. Annales vetustissimi in codice membraneo A.-M. num. 415 in 4to, cf. pag. 256, 262.
13. Annales Skalholtini vetusti in codice membraneo A.-M. num. 420c in 4to; vide p. 257, 263-265 et iconem in Tabula proxime sequente.
14. Codex membraneus historiæ episcopi Laurentii num. 180b in Fol., in qua missionis Landa-Rolvi in Islandiam, terram novam indagandi causa, mentio fit, vide pag. 459.
15. Duo membranea folia sub num. 736 in 4to, quorum tertia pagina brevem totius orbis descriptionem continet, in qua terræ Americanæ Hellulandia, Marklandia et Vinlandia commèmorantur, vide pag. 278-279, 289 et iconem integræ illius paginæ in Tab. VII.
16. Codex membraneus A.-M. num. 764a in 4to, similiter continens breve quoddam geographiæ compendium; vide pag. 279, 289.
17. Fragmentum geographiæ amplioris, Grönlandiam et terras Americanas memorans, e codice membraneo A.-M. num. 192 in 8vo; cf. pag. 279-280, 290-291.
18. Hic porro addendus est codex membraneus operis Adami Bremensis, qui adhuc existit, cf. pag. 335-336. Præfectus Bibliothecæ Palatinæ Vindobonensis, illustrissimus Comes M. de Dietrichstein, e codice dicti operis præstantissimo, ibidem servato, accuratam loci citati iconem, a F. de Bartsch penicillo exaratam, nobiscum benevole communicavit. Hæc in *Tabula hunc conspectum proxime sequente* repræsentata est.

Unde patet, non minus octodecim codd. membraneos etiamnum exstare, in quibus terrarum Americanarum mentio fiat; præter quos alii multo plures sunt codd. manuscripti, quos ex codd. membraneis, nunc deperditis, exscriptos esse liquido constat.

AMERICA DISCOVERED BY THE SCANDINAVIANS IN THE TENTH CENTURY.

(AN ABSTRACT OF THE HISTORICAL EVIDENCE CONTAINED IN THIS WORK).

BIARNE HERIULFSON'S VOYAGE IN THE YEAR 986.

Eric the Red in the spring of 986, emigrated from Iceland to Greenland, formed a settlement there, and fixed his residence at Brattalid in Ericsfiord. Among others who accompanied him was Heriulf Bardson who established himself at Heriulfsnes. Biarne, the son of the latter, was at that time absent on a trading voyage to Norway; but in the course of the summer returning to Eyrar, in Iceland, and finding that his father had taken his departure, this bold navigator resolved "still to spend the following winter, like all the preceding ones, with his father", although neither he nor any of his people had ever navigated the Greenland sea. They set sail, but met with northerly winds and fogs, and after many days sailing they knew not whither they had been carried. When the weather again cleared up, they at last saw a land which was without mountains, overgrown with wood, and having many gentle elevations. As this land did not correspond to the descriptions of Greenland, they left it to larboard, and continued sailing two days, when they saw another land which was flat, and overgrown with wood. From thence they stood out to sea, and sailed three days with a S.W. wind, when they saw a third land, which was high and mountainous and covered with icebergs (glaciers); they coasted along the shore, and saw that it was an island. They did not go on shore, as Biarne did not find the country to be inviting. Bearing away from this island, they stood out to sea with the same wind, and after four days sailing with fresh gales, they reached Heriulfsnes in Greenland.

DISCOVERIES OF LEIF ERICSON, AND FIRST SETTLEMENT OF VINELAND.

Some time after this, probably in the year 994, Biarne paid a visit to Eric Earl of Norway, and told him of his voyage, and of the unknown lands he had discovered. He was blamed by many for not having examined these countries more accurately. On his return to Greenland there was much talk about undertaking a voyage of discovery. Leif, a son of Eric the Red, bought Biarne's ship, and equipped it with a crew of 35 men, among whom was a German of the name of Tyrker, who had long resided with his father, and who had been very fond of Leif in his childhood. In the year 1000 they commenced the projected voyage, and came first to the land which Biarne had seen last. They cast anchor and went on shore. No grass was seen; but every where in this country were vast icemountains (glaciers), and the intermediate space between these and the shore was, as it were, one uniform plain of slate (*hella*): the country appearing to them destitute of good qualities, they called it HELLULAND. They put out to sea, and came to another land where they also went on shore. The country was level (*slètt*), and covered with woods, and wheresoever they went, there were cliffs of white sand (*sandar hvítir*), and a low coast (*ósæbratt*); they called the country MARKLAND (Woodland). From thence they again stood out to sea, with a N.E. wind, and continued sailing for two days, before they made land again. They came to an island which lay to the eastward of the mainland, and entered a channel between this island and a promontory projecting in an easterly (and northerly) direction from the mainland. They sailed westward. There was much ground left dry at ebbtide. Afterwards they went on shore at a place where a river, issuing from a lake, fell into the sea. They brought their ship into the river, and from thence into the lake, where they cast anchor. Here they constructed some temporary log huts, but after-

wards, when they had made up their mind to winter there, they built large houses, that were afterwards called LEIFSBÚÐIR (*Leifsbooths*). After they had finished the building of their houses, Leif divided his people into two companies, who were to be employed by turns in keeping watch at the houses, and in making small excursions for the purpose of exploring the country in the vicinity: his instructions to them were that they should not go to a greater distance than that they might return in the course of the same evening, and that they should not separate from one another. Leif took his turn also, joining the exploring party on the one day, and remaining at the houses on the other. It so happened that one day the abovenamed German Tyrker was missing. Leif accordingly went out with 12 men in search of him, but they had not gone far from their houses, when they met him coming towards them. When Leif enquired the reason, why he had been so long absent, he at first answered in German, but they did not understand what he said. He then said to them in the Norse tongue: "I did not go much farther, still I have a discovery to acquaint you with; I have found vines and grapes." He added by way of confirmation that he had been born in a country, where there was plenty of vines. They had now two occupations to employ themselves, viz., to hew timber for loading the ship, and to collect grapes; with these last they filled the ship's long boat. Leif gave a name to the country, and called it VÍNLAND (*Vineland*). In the spring they sailed again from thence, and returned to Greenland.

THORWALD ERICSON'S EXPEDITION TO MORE SOUTHERN REGIONS.

Leif's Vineland voyage was now a subject of frequent conversation in Greenland, and his brother THORWALD was of opinion that the country had been much too little explored. He therefore borrowed Leif's ship, and aided by his brother's counsel and directions, he commenced the voyage in the year 1002. They arrived in Vineland at Leifsbooths, where they spent the winter and employed themselves in fishing. In the spring of 1003 Thorwald sent a party in the ship's longboat on a voyage of discovery southwards. They found the country beautiful and well wooded, there being but little space between the woods and the sea, and extensive ranges of white sand; there were many islands and shallows. They found no traces of men having been there before them, excepting on an island lying to the westward, where they found a wooden shed. They did not return to Leifsbooths until the fall. In the following summer, 1004, Thorwald sailed eastward with the large ship, and then northward past a remarkable headland enclosing a bay, and which was opposite to another headland. They called it KIALARNES (Keel-Cape). From thence they sailed along the eastern coast of the land, into the nearest firths, to a promontory which there projected, and which was every where overgrown with wood. There Thorwald went ashore with all his companions. He was so pleased with this place that he exclaimed: "Here is beautiful, and here I should like well to fix my dwelling." Afterwards, when they were preparing to go on board, they observed on the sandy beach within the promontory three hillocks. They repaired thither, and found three canoes, and under each three Skrellings (Esquimaux); they came to blows with them, and killed 8 of them, but the ninth escaped with his canoe. Afterwards a countless number came out from the interior of the bay against them. They endeavoured to protect themselves by raising battle screens on the ship's side. The Skrellings continued shooting at them for a while, and then retired. Thorwald had been wounded by an arrow under the arm: when he found that the wound was mortal, he said, "I now advise you to prepare for your departure as soon as possible, but me ye shall bring to the promontory, where I thought it good to dwell; it may be that it was a prophetic word that fell from my mouth about my abiding there for a season; there shall

ye bury me, and plant a cross at my head and also at my feet, and call the place KROSSANES (Crossness) in all time coming." He died, and they did as he had ordered. Afterwards they returned to their companions at Leifsbooths, and spent the winter there; but in the spring of 1005 they sailed again to Greenland, having important intelligence to communicate to Leif.

UNSUCCESSFUL ATTEMPT OF THORSTEIN ERICSON.

Thorstein, Eric's third son, now resolved to proceed to Vineland to fetch his brother's body; he fitted out the same ship, and selected 25 strong and able bodied men for its crew; his wife Gudrida also went along with him. They were tossed about the ocean during the whole summer, and knew not whither they were driven; at the close of the first week of winter they landed at Lysufiord in the Western Settlement of Greenland. There Thorstein died during the winter, and in the spring Gudrida returned again to Ericsfiord.

SETTLEMENT EFFECTED IN VINELAND BY THORFINN.

In the following summer, 1006, there arrived in Greenland two ships from Iceland: the one was commanded by THORFINN, having the very significant surname of KARLSEFNE (i. e. who promises or is destined to be an able or great man), a wealthy and powerful man, of illustrious lineage, and sprung from Danish, Norwegian, Swedish, Irish and Scottish ancestors, some of whom were kings or of royal descent. He was accompanied by SNORRE THORBRANDSON, who was also a man of distinguished lineage. The other ship was commanded by BIARNE GRIMOLFSON of Breidefiord, and THORHALL GAMLASON of Austfiord. They kept the festival of Yule at Brattalid. Thorfinn became enamoured of GUDRIDA, and obtained the consent of her brother-in-law Leif; and their marriage was celebrated during the winter. On this, as on former occasions, the voyage to Vineland formed a favorite theme of conversation, and Thorfinn was urged both by his wife and others to undertake such a voyage. It was accordingly resolved on. In the spring of 1007 Karlsefne and Snorre fitted out their ship, and Bjarne and Thorhall likewise fitted out theirs. A third ship (being that in which Gudrida's father Thorbiörn had formerly come to Greenland) was commanded by THORWARD who was married to FREYDISA, a natural daughter of Eric the Red; and on board this ship was also a man of the name of THORHALL, who had long served Eric as huntsman in summer and as house-steward in winter, and who had much acquaintance with the uncolonized parts of Greenland. They had in all 160 men. They took with them all kinds of live stock, it being their intention to establish a colony, if possible. They sailed first to the Westerbygd, and afterwards to Biarney (Disco). From thence they sailed in a southerly direction to HELLULAND, where they found many foxes. From thence they sailed again two days in a southerly direction to MARKLAND, a country overgrown with wood, and plentifully stocked with animals. Leaving this, they continued sailing in a S.W. direction for a long time, having the land to starboard, until they at length came to KIALARNES, where there were trackless deserts and long beaches and sands, called by them FURÐUSTRANDIR. When they had past these, the land began to be indented by inlets. They had two Scots with them, HAKE and HEKIA, whom Leif had formerly received from the Norwegian King Olaf Tryggvason, and who were very swift of foot. They put them on shore recommending them to proceed in a S. W. direction, and explore the country. After the lapse of 3 days they returned bringing with them some grapes and some ears of wheat, which grew wild in that region. They continued their course, until they came to a place, where a firth penetrated far into the country. Off the mouth of it was an island past which there ran strong currents, which was also the case farther up the firth. On the island, there were an immense number of eyderducks, so that it was scarcely possible to walk without treading on their eggs. They called the island STRAUMEY (Stream-Isle), and the firth STRAUMFIÖRÐR (Stream-

Firth). They landed on the shore of this firth, and made preparations for their winter residence. The country was extremely beautiful. They confined their operations to exploring the country. Thorhall afterwards wished to proceed in a N. direction in quest of Vineland. Karlsefne chose rather to go to the S. W. Thorhall and along with him [illegible] men quitted them, and sailed past Furðustrandir and Kialarnes, but they were driven by westerly gales to the coast of Ireland, where, according to the accounts of some traders, they were beaten and made slaves. Karlsefne together with Snorre and Biarne, and the rest of the ships' companies, in all 151 (CXXXI) men, sailed southwards, and arrived at the place, where a river falls into the sea from a lake. Opposite to the mouth of the river were large islands. They steered into the lake, and called the place HÓP (*í Hópe*). On the low grounds they found fields of wheat growing wild, and on the rising grounds vines. While looking about one morning, they observed a great number of canoes. On exhibiting friendly signals, the canoes approached nearer to them, and the natives in them looked with astonishment at those they met there. These people were sallow coloured and ill-looking, had ugly heads of hair, large eyes and broad cheeks. After they had gazed at them for a while, they rowed away again to the S.W. past the cape. Karlsefne and his company had erected their dwelling houses a little above the bay; and there they spent the winter. No snow fell, and the cattle found their food in the open field. One morning early, in the beginning of 1008, they descried a number of canoes coming from the S.W. past the cape. Karlsefne having held up a white shield as a friendly signal, they drew nigh and immediately commenced bartering. These people chose in preference red cloth, and gave furs and squirrel skins in exchange. They would fain also have bought swords and spears, but these Karlsefne and Snorre prohibited their people from selling them. In exchange for a skin entirely gray the Skrellings took a piece of cloth of a span in breadth, and bound it round their heads. Their barter was carried on this way for some time. The Northmen then found that their cloth was beginning to grow scarce, whereupon they cut it up in smaller pieces, not broader than a finger's breadth; yet the Skrellings gave as much for these smaller pieces as they had formerly given for the larger ones, or even more. Karlsefne also caused the women to bear out milk soup, and the Skrellings relishing the taste of it, they desired to buy it in preference to every thing else, so they wound up their traffic by carrying away their bargains in their bellies. Whilst this traffic was going on, it happened that a bull, which Karlsefne had brought along with him, came out of the wood and bellowed loudly. At this the Skrellings got terrified and rushed to their canoes, and rowed away southwards. About this time Gudrida, Karlsefne's wife, gave birth to a son, who received the name of SNORRE. In the beginning of the following winter the Skrellings came again in much greater numbers; they showed symptoms of hostility setting up loud yells. Karlsefne caused the red shield to be borne against them, whereupon they advanced against each other, and a battle commenced. There was a galling discharge of missiles. The Skrellings had a sort of war slings. They elevated on a pole a tremendously large ball, almost the size of a sheep's stomach, and of a bluish colour; this they swung from the pole upon land over Karlsefne's people, and it descended with a fearful crash. This struck terrour into the Northmen, and they fled along the river. Freydisa came out and saw them flying; she thereupon exclaimed: "How can stout men like you fly from these miserable caitifs, whom I thought you could knock down like cattle! If I had only a weapon, I ween I could fight better than any of you." They heeded not her words. She tried to keep pace with them, but the advanced state of her pregnancy retarded her. She however followed them into the wood. There she encountered

a dead body. It was THORBRAND SNORRASON; a flat stone was sticking fast in his head. His naked sword lay by his side. This she took up, and prepared to defend herself. She uncovered her breasts, and dashed them against the naked sword. At this sight the Skrellings became terrified, and ran off to their canoes. Karlsefne and the rest now came up to her and praised her courage. Karlsefne and his people were now become aware that, although the country held out many advantages, still the life that they would have to lead here, would be one of constant alarm from the hostile attacks of the natives. They therefore made preparations for departure, with the resolution of returning to their own country. They sailed eastward and came to Streamfirth. Karlsefne then took one of the ships, and sailed in quest of Thorhall, while the rest remained behind. They proceeded northwards round Kialarnes, and after that were carried to the North West. The land lay to larboard of them. There were thick forests in all directions, as far as they could see, with scarcely any open space. They considered the hills at Hope and those which they now saw as forming part of one continuous range. They spent the third winter at Streamfirth. Karlsefne's son Snorre was now three years of age. When they sailed from Vineland, they had southerly wind, and came to Markland, where they met with five Skrellings. They caught two of them (two boys), whom they carried away along with them, and taught them the Norse language, and baptized them; these children said that their mother was called VETHILLDI and their father UVÆGE, — they said that the Skrellings were ruled by chieftains (kings), one of whom was called AVALLDAMON, and the other VALDIDIDA, — that there were no houses in the country, but that the people dwelled in holes and caverns. Biarne Grimolfson was driven into the Irish Ocean, and came into waters that were so infested by worms, that their ship was in consequence reduced to a sinking state. Some of the crew, however, were saved in the boat, as it had been smeared with sealoil-tar, which is a preventive against the attack of worms. Karlsefne continued his voyage to Greenland, and arrived at Ericsfiord.

VOYAGE OF FREYDISA, HELGE AND FINNBOGE;
THORFINN SETTLES IN ICELAND.

During the same summer, 1011, there arrived in Greenland a ship from Norway commanded by two brothers from Austfiord in Iceland, HELGE and FINNBOGE, who passed the following winter in Greenland. FREYDISA went to them, and proposed a voyage to Vineland, on the condition that they should share equally with her in all the profits which the voyage might yield. This they assented to. Freydisa and these brothers entered into a mutual agreement that each party should have 30 able bodied men on board their ship, besides women; but Freydisa immediately deviated from the agreement, and took with her 5 additional men whom she concealed. In 1012 they arrived at Leifsbooths, where they spent the following winter. The conduct of Freydisa occasioned a coolness and distance between the parties; and by her subtle arts she ultimately prevailed on her husband to massacre the brothers and their followers. After the perpetration of this base deed, they in the spring of 1013 returned to Greenland, where Thorfinn lay ready to sail for Norway and was waiting for a fair wind: the ship he commanded was so richly laden, that it was generally admitted, that a more valuable cargo had never left Greenland. As soon as the wind became favorable he sailed to Norway, where he spent the following winter, and sold his goods. Next year, when he was ready to sail for Iceland, there came a German from Bremen, who wanted to buy a piece of wood from him. He gave for it half a marc of gold; it was the wood of the Mazertree from Vineland. Karlsefne went to Iceland, and in the following year, 1015, he bought the Glaumbœ estate in Skagefiord in the Northland quarter, where he resided during the remainder of his life, as did also Snorre, his American born son, after him.

On the marriage of the latter, his mother made a pilgrimage to Rome, and afterwards returned to her son's house at Glaumbœ, where he had in the mean time caused a church to be built. The mother lived long as a religious recluse. A numerous and illustrious race descended from Karlsefne, among whom may be mentioned the learned bishop Thorlak Runolfson, born in 1085 of Snorre's daughter Halfrida, to whom we are principally indebted for the oldest ecclesiastical Code of Iceland published in the year 1123; it is also probable that the accounts of the voyages were originally compiled by him.

A SURVEY OF THE PRECEDING EVIDENCE.

1. GEOGRAPHY AND HYDROGRAPHY.

It is a fortunate circumstance that these ancient accounts have preserved not only *geographical* but also *nautical*, and *astronomical facts*, that may serve in fixing the position of the lands and places named. The *nautical facts* are of special importance, although hitherto they have not been sufficiently attended to, viz: statements of the course steered and the distance sailed in a day. From data in the Landnama and several other ancient Icelandic geographical works, we may gather that the distance of a day's sailing was estimate about 27 à 30 geographical miles (German or Danish, of which fifteen are equal to a degree: each of these accordingly equal to *four* English seamiles). From the island of HELLULAND, afterwards called Little Helluland, Biarne sailed to Heriulfsnes (Ikigeit) in Greenland, with strong southwesterly gales, in four days. The distance between that cape and *Newfoundland* is about 150 miles, which will correspond, when we take into consideration the strong gales. In modern descriptions it is stated that this land partly consists of naked rocky flats, where no tree — not even a shrub can grow, and which are therefore usually called *Barrens;* thus answering completely to the *hellur* of the ancient Northmen, from which they named the country.

MARKLAND was situate to the South West of Helluland, distant about 3 days sail, or about from 80 to 90 miles. It is therefore *Nova Scotia*, of which the descriptions given by later writers answer to that given by the ancient Northmen of Markland: "the land is low in general"; "the coast to the seaward being level and low, and the shores marked with white rocks"; "the land is low with white sandy cliffs, particularly visible at sea"; "on the shore are some cliffs of exceedingly white sand". Here "*level*" corresponds completely to the Icelandic "*slètt*", "*low to the seaward*" to the short expression "*ósæbratt*", and "white sandy cliffs" to the "*hvítir sandar*" of the Northmen. Nova Scotia, as also New Brunswick and Lower Canada situate more in land, which probably may be considered as all belonging to the Markland of the Northmen, are almost every where covered with immense forests.

VÍNLAND was situate at the distance of two days' sail, consequently about from 54 to 60 miles, in a southwesterly direction from Markland. The distance from Cape Sable to Cape Cod is stated in nautical works as being W. by S. about 70 leagues, that is about 52 miles. Biarne's description of the coasts is very accurate, and in the island situate to the eastward, (between which and the promontory that stretches to eastward and northward Leif sailed) we recognize Nantucket. The ancient Northmen found there many shallows (*grunnsæfui mikit*); modern navigators make mention at the same place "of numerous riffs and other shoals" and say "that the whole presents an aspect of drowned land".

KIALARNES (from *kiölr*, a keel, and *nes*, a cape, most likely so named on account of its striking resemblance to the keel of a ship, particularly of one of the long ships of the ancient Northmen) must consequently be *Cape Cod*, the NAUSET of the Indians, which modern Geographers have sometimes likened to a Horn, and sometimes to a Sickle, or Scythe. The ancient Northmen found here trackless deserts (*öræfi*), and long narrow beaches and sandhills or sands (*strandir*

léngar ok sandar) of a very peculiar appearance, on which account they called them FURÐUSTRANDIR (Wonder-Strands, from *furða*, res miranda, and *strönd*, strand, beach). Compare the description given of this Cape by a modern author, Hitchcock: "The *Dunes* or *sandhills*, which are often nearly or quite barren of vegetation, and of snowy whiteness, *forcibly attract the attention on account of their peculiarity.* As we approach the extremity of the Cape, the sand and barrenness increase; and in not a few places it would need only a party of Bedouin Arabs to cross the traveller's path, to make him feel that he was in the depths of an *Arabian or Lybian desert*". A remarkable natural phenomenon, which is observed there, has also most probably had a share in giving rise to that peculiar name. It is thus described by the same author: "In crossing *the sands* of the Cape, I noticed a *singular mirage* or deception. In Orleans, for instance, we seemed to be ascending at an angle of three or four degrees; nor was I convinced that such was not the case, until turning about I perceived that a similar ascent appeared in the road just passed over. I shall not attempt to explain this optical deception; but merely remark, that it is probably of the same kind as that observed by Humboldt on the Pampas of Venezuela; "all around us, says he, the plains seemed to ascend towards the sky." Thus we observe that the appellation given by the ancient Northmen to the three strands or tracts of coast, *Nauset Beach*, *Chatham Beach* and *Monomoy Beach*, is remarkably appropriate.

The great *Gulf Stream*, as it is called, which issues from the Gulf of Mexico, and runs between Florida, Cuba, and the Bahama Isles, and so northwards in a direction parallel to the eastern coast of North America, and of which the channel in ancient times is said to have approached still nearer to the coast, occasions great currents precisely at this place, inasmuch as the peninsula of Barnstable offers opposition to the stream, as it comes from the southward. The STRAUMFIÖRÐR of the ancient Northmen is supposed to be *Buzzard's Bay*; and STRAUMEY, *Martha's Vineyard*; although the accounts of the many eggs found there would seem more precisely to correspond to the island which lies off the entrance of Vineyard-Sound, and which at this day is for the same reason called *Egg-Island*.

KROSSANES, is probably *Gurnet Point*. It must have been somewhat to the northward of this, that Karlsefne landed, when he saw the mountain range (*The blue Hills*) which he considered as forming part of the same range, that extends to the region, where we recognize the place named Hóp (í Hópe).

The word HÓP, in Icelandic, may either denote a small recess or bay formed by a river from the interior, falling into an inlet from the sea, or the land bordering on such a bay. To this Mount Hope's Bay, or MONT HAUP's Bay, as the Indians term it, corresponds, through which the Taunton River flows, and, by means of the very narrow yet navigable Pocasset River, meets the approaching water of the Ocean at its exit at Seaconnet. It was at this Hópe that Leifsbooths were situate; it was above it, and therefore most probably on the beautifully situate elevation called afterwards by the Indians MONT HAUP, that Thorfinn Karlsefne erected his dwelling houses.

2. CLIMATE AND SOIL.

Concerning the climate of the country and the quality of the soil, and also concerning some of its productions, the ancient writings contain sundry illustrative remarks. The climate was so mild, that it appeared that cattle did not require winter fodder, for there came no snow, and the grass was but slightly withered. Warden uses similar expressions respecting this region: "La température est si douce que *la végétation souffre rarement du froid ou de la sécheresse.* On l'appelle *le paradis de l'Amérique* parce qu'elle l'emporte sur les autres lieux par sa situation, son sol et son climat." "An excursion from Taunton to Newport, Rhode-Island, down Taunton River and Mount Hope Bay,

conducts the traveller among scenery of great beauty and loveliness," says Hitchcock, and when he adds that the beautiful appearance of the country "and the interesting historical associations connected with that region, conspire to keep the attention alive, and to gratify the taste," he will find that this last remark is applicable to times much more remote than he thought of, when he gave expression to the above sentiment.

A country of such a nature might well deserve the appellation of "THE GOOD," which was the epithet the ancient Northmen bestowed on it; especially as it yielded productions whereon they set a high value, and of which their colder native land was for the most part destitute.

3. PRODUCE AND NATURAL HISTORY.

Vines grew there spontaneously; a circumstance which Adam of Bremen — a foreign writer of the same (that is of the 11th) century — mentions that he had learned, not from conjecture but, from authentic accounts furnished by Danes. As his authority on this occasion he cites the Danish King Sveyn Estrithson, a nephew of Canute the Great. It is well known that vines still grow in that region in great abundance.

Spontaneously growing wheat (*sjálfsánir hveitiakrar*). At the subsequent arrival of the Europeans, Maize was found growing here, or Indian corn as it is called, which the natives reaped without having sowed, and preserved in holes in the earth, and which constituted one of their most valuable articles of food. Honeydew was found on the island which lies off it, as is also still the case.

Mazer (*mausur*), a species of wood of remarkable beauty, probably a species of the Acer rubrum, or Acer saccharinum, which grows here, and which is called "bird's eye," or "curled maple." Wood for building was also obtained here.

A great number of forest animals of all kinds. It is understood that the Indians chose this region in preference, for their abode, chiefly on account of the excellent hunting. Now a days the forests are for the most part cut down, and the animals have withdrawn to the interior and woodland regions. From the natives the Northmen bought squirrel skins, sables, and all kinds of peltries, which are still to be found in abundance in this district.

Eyderducks and other *birds* were found in great numbers on the adjacent islands, as is also at present the case, on which account some of them have the name of Egg-Islands.

Every river was full of *fish*, among which are mentioned excellent *salmon*. On the coast was also caught a great quantity of fish. The Northmen dug ditches along the shore, within the high water mark, and when the tide receded, they found *holibuts* in the ditches. On the coast they also caught *whales*, and among these the *reiðr* (Balæna physalus). In the modern descriptions of this region it is stated, that "all the rivers are full of fish", and of the waters in that neighbourhood it is said "il y a une grande abondance de poissons de presque toutes les espèces." Salmon may be mentioned as one of these. Not long ago, the whale fishery was, in that very region, an important branch of industry; especially for the inhabitants of the adjacent islands. Very possibly the adjacent Whale Rock has its name from the same circumstance.

4. ASTRONOMICAL EVIDENCE.

Besides the nautical and geographical statements, one of the ancient writings has preserved an *astronomical* notice, where it is said, that the days there were of more equal length than in Iceland or Greenland: that on the shortest day the sun rose at half past 7 oclock and set at half past 4; which makes the shortest day 9 hours. This astronomical observation gives for the place latitude 41° 24′ 10″. We thus see that this statement corresponds exactly with the other data, and indicates precisely the same region.

DISCOVERIES OF MORE SOUTHERN REGIONS.

The party sent by Thorwald Ericson in the year 1003 from Leifsbooths to explore the southern coasts employed from 4 to 5 months in the expe-

dition; they therefore most likely examined the coasts of Connecticut and New York, probably also those of New Jersey, Delaware and Maryland. The description of this range of coast is accurate.

ARE MARSON'S SOJOURN IN GREAT IRELAND.

In those times the Esquimaux inhabited more southerly regions than they do now a days. This is both evident from the ancient accounts, and seems besides to gain corroboration from the skeletons of ancient times, which have been dug up in regions even more southerly than those in question; a circumstance which however merits a more accurate examination. In the neighbourhood of Vineland, opposite the country inhabited by the Esquimaux, there dwelled, according to their reports, people who wore white dresses, and had poles borne before them on which were fastened lappets, and who shouted with a loud voice. This country was supposed to be HVÍTRAMANNALAND as it was called (the Land of the Whitemen), otherwise called ÍRLAND IT MIKLA (Great Ireland), being probably that part of the coast of North America which extends southward from Chesapeak Bay, including North and South Carolina, Georgia, and Florida. Among the Shawanese Indians, who some years ago emigrated from Florida, and are now settled in Ohio, there is preserved a tradition which seems of importance here, viz: that Florida was once inhabited by white people who were in possession of iron implements. Judging from the ancient accounts, this must have been an Irish christian people, who previous to the year 1000 were settled in this region. The powerful chieftain Are Marson, of Reykianes in Iceland, was in the year 983 driven thither by storms, and was there baptized. The first author of this account was his contemporary Rafn, surnamed the Limerick-trader, he having long resided at Limerick in Ireland. The illustrious Icelandic sage, Are Frode, the first compiler of the Landnama, who was himself a descendant in the fourth degree from Are Marson, states on this subject, that his uncle, Thorkell Gellerson (whose testimony he on another occasion declares to be worthy of all credit) had been informed by Icelanders, who had their information from Thorfinn Sigurdson Earl of Orkney, that Are had been recognized in Hvítramannaland, and could not get away from thence, but was there held in high respect. This statement therefore shews, that in those times there was an occasional intercourse between the Western European countries (the Orkneys and Ireland) and this part of America.

VOYAGES OF BIÖRN ASBRANDSON AND GUDLEIF GUDLAUGSON.

It must have been in this same country that Biörn Asbrandson, surnamed Breidvíkíngakappi, spent the latter part of his life. He had been adopted into the celebrated band of Jomsburg warriours under Palnatoke, and took part with them in the battle of Fyrisval in Sweden. His illicit amatory connexion with Thurida of Frodo in Iceland, a sister of the powerful Snorre Gode, drew upon him the enmity and persecution of the latter, in consequence of which he found himself obliged to quit the country for ever; and in the year 999 he set sail from Hraunhöfn in Sniofelsnes with a N.E. wind. Gudleif Gudlaugson, brother of Thorfinn, the ancestor of the celebrated historian Snorre Sturluson, had made a trading voyage to Dublin; but when he left that place again, with the intention of sailing round Ireland and returning to Iceland, he met with long continuing northeasterly winds, which drove him far to the South West in the ocean, and at an advanced period of the summer he and his company arrived at last at an extensive country, but they knew not what country it was. On their landing, a crowd of the natives, several hundreds in number, came against them, and laid hands on them, and bound them. They did not know any body in the crowd, but it seemed to them that their language resembled Irish. The natives now took counsel whether they should kill the strangers, or make slaves of them. While they were deliberating, a large company approached, displaying

a banner, close to which rode a man of distinguished appearance, who was far advanced in years, and had gray hair. The matter under deliberation was referred to his decision. He was the aforesaid Biörn Asbrandson. He caused Gudleif to be brought before him, and addressing him in the Norse language, he asked him whence he came. On his replying that he was an Icelander, Biörn made many enquiries about his acquaintance in Iceland, particularly about his beloved Thurida of Frodo and about her son Kiartan, supposed to be his own son, and who at that time was the proprietor of the estate of Frodo. In the meantime, the natives becoming impatient and demanding a decision, Biörn selected twelve of his company as counsellors, and took them aside with him, and some time afterward, he went towards Gudleif and his companions, and told them that the natives had left the matter to his decision. He thereupon gave them their liberty, and advised them, although the summer was already far advanced, to depart immediately, because the natives were not to be depended on, and were difficult to deal with, and moreover conceived that an infringement on their laws had been committed to their disadvantage. He gave them a gold ring for Thurida, and a sword for Kiartan, and told them to charge his friends and relations not to come over to him, as he was now become old, and might daily expect that old age would get the better of him; that the country was large, having but few harbours, and that strangers must everywhere expect a hostile reception. They accordingly set sail again, and found their way back to Dublin, where they spent the winter; but next summer they repaired to Iceland and delivered the presents; and every body was convinced that it was really Biörn Asbrandson whom they had met with in that country.

BISHOP ERIC'S VOYAGE TO VINELAND.

It may be considered as certain that the intercourse between Vineland and Greenland was maintained for a considerable period after this, although the scanty notices about Greenland contained in the ancient MSS do not furnish us with any satisfactory information on this head. It is however recorded that the Greenland Bishop Eric, impelled probably by a christian zeal either of converting the colonists or of animating them to perseverance in the faith, went over to Vineland in the year 1121. As we have no information of the result of his voyage, but can merely gather from the above expression that he reached his destination, we must presume that he fixed his permanent residence in Vineland. His voyage, however, goes to corroborate the supposition of a lengthened intercourse having been kept up between the countries.

DISCOVERIES IN THE ARCTIC REGIONS OF AMERICA.

The next event in chronological order, of which accounts have been preserved in ancient records, is a voyage of discovery in the Arctic regions of America, performed during the year 1266 under the auspices of some clergymen of the bishopric of Garðar in Greenland. The account of it is taken from a letter, addressed by a clergyman of the name of Halldor, to another clergyman named Arnold, formerly established in Greenland, but who had then become Chaplain to the Norwegian King Magnus Lagabæter. At that time all men of any consequence in Greenland possessed large vessels built for the purpose of being dispatched northwards in the prosecution of hunting and fishing expeditions. The northern regions which they visited were called Norðrsetur; the chief stations were Greipar and Króksfiarðarheiði. The first of these stations is supposed to have been situate immediately to the southward of Disco; but that the ancient Northmen went much farther north on this coast may be inferred from a very remarkable runic stone, found in the year 1824 on the island of Kingiktórsoak, lying in the latitude of 72° 55′ N. The latter mentioned station was to the North of the former. The object of the voyage is stated to have been, to explore regions lying more to the northward than those they had hitherto been accustomed to visit, con-

sequently lying farther north than KRÓKSFIARÐ-ARHEIÐI, where they had their summer quarters (*setur*), and which they were therefore regularly accustomed to visit. Relating to this voyage of discovery the following particulars are mentioned. They sailed *out of* Króksfiarðarheiði, and after that encountered southerly winds accompanied by thick weather, which obliged them to let the ship go before the wind. On the weather clearing up, they saw many islands and all kinds of prey, both seals and whales and a great many bears. They penetrated into the innermost part of the gulf, and had icebergs (glaciers) lying also to the southward as far as the eye could reach. They observed some vestiges indicating that the Skrellings had in former times inhabited these regions, but they could not land on account of the bears. They then put about and sailed back during three days, and now again they found traces of the Skrellings having been on some islands lying to the southward of a mountain by them called Sniofell. After this — on St. James's day — they proceeded southwards, a great day's rowing. It froze during the night in those regions, but the sun was above the horizon both night and day, and when on the meridian, in the South, it was not higher than that when a man lay down across a six-oared boat, stretched out towards the gunwale, the shadow formed by the side of the boat nearest the sun reached his face: but at midnight the sun was as high as when it was (highest) in the North West in the Greenland Colony. Afterwards they sailed back again to their home at Garðar. Króksfiarðarheiði, as we have observed above, had been for some time previous regularly visited by the Greenlanders. The name shews that the firth was surrounded by barren highlands (*heiði*), and the description of the voyage shews that it was a firth of considerable extent, in and through which there was room for several days' sail. It is stated, for instance, that they sailed *out of* this firth or sound into another sea, and into the innermost part of a gulf, and that their returning voyage occupied several days. As to the two observations mentioned as having been taken on St. James's day, the first of them leads to no certain result, as we have no sure means of ascertaining the depth of the boat, or rather the relative depth of the man's position, as he lay across the boat, in reference to the height of the side of the same, so as to enable us to deduce the angle formed by the upper edge of the boat's side and the man's face, which is the angle measuring the sun's altitude at noon on St. James's day, or 25 July. If we assume, as we may do with probability, that it was somewhat less than 33°, and yet very near that measure, the place must have been situate near N. L. 75°. There seems no probability that it was a larger angle, and consequently that the place lay more to the southward. The result obtained from the other observation is however more satisfactory. In the thirteenth century on the 25th July

the Sun's declination was $+ 17° 54'$
Inclination of the Ecliptic $23° 32'$.

If we now assume that the colony, and particularly the episcopal seat of Garðar, was situate on the North side of Igaliko Firth, where the ruins of a large church and of many other buildings indicate the site of a principal settlement of the ancient colony, consequently, in $60°' 55$ N. L., then at the summer solstice the height of the sun there, when in the North West, was $= 3° 40'$, equivalent to the midnight altitude of the sun on St. James's day in the Parallel of $75° 46'$, which falls a little to the North of Barrow's Strait, being in the Latitude of Wellington's channel, or close to the northward of the same. The voyage of discovery undertaken by the Greenland clergymen was therefore carried to regions, which in our days have been more accurately explored, and their geographical position determined by Sir William Parry, Sir John Ross and Capt. James Clark Ross, and other British navigators, in the no less daring and dangerous expeditions conducted by them.

NEWFOUNDLAND RE-DISCOVERED FROM ICELAND.

The discovery next recorded was made by the Iceland clergymen ADALBRAND and THORWALD HELGASON, well known in the history of Iceland as having been involved in the disputes at that time prevailing between the Norwegian King Eric Priest-hater and the clergy, and which in Iceland were chiefly headed by the Governor, Rafn Oddson, and Arne Thorlakson, Bishop of Skalholt. Accounts drawn up by contemporaries contain merely the brief notice, that in the year 1285 the above mentioned clergymen discovered a new land to the westward of Iceland, (*fundu nýja land*). This land, to which by command of King Eric Priesthater a voyage was some years afterwards projected by Landa-Rolf, is supposed to have been *Newfoundland.*

A VOYAGE TO MARKLAND IN THE YEAR 1347.

The last piece of information respecting America, which our ancient MSS have preserved, refers to a voyage in the year 1347, from Greenland to MARKLAND, performed in a vessel having a crew of 17 men, being probably undertaken for the purpose of bringing home building timber and other supplies from that country. On the voyage homeward from Markland, the ship was driven out of her course by storms, and arrived with loss of anchors at Straumfiord in the West of Iceland. From the accounts — scanty as they are — of this voyage, written by a contemporary 9 years after the event, it would appear, that the intercourse between Greenland and America proper had been kept up to so late a date as the year above mentioned; for it is expressly said that the ship went to Markland, which is thus named [redacted] a country that in those days was still known and visited.

* * *

After having perused the authentic documents themselves, which are now accessible to all, every one will acknowledge the truth of the historical fact, that during the 10th and 11th centuries, the ancient Northmen discovered and visited a great extent of the eastern coasts of North America; and will besides be led to the conviction, that during the centuries immediately following, the intercourse was never entirely discontinued. The main fact is certain and indisputable. On the other hand there are, in these as in all other ancient writings, certain portions of the narrative which are obscure, and which subsequent disquisitions and new interpretations may serve to clear up. On this account it seems of importance that the original sources of information should be published in the ancient language, [redacted] that every one may have it in his power to consult them, and to form his own judgment as to the accuracy of the interpretations given.

With regard to such traces of the residence and settlement of the ancient Northmen as, it is presumed, are still to be met with in Massachusetts and Rhode-Island — the countries which formed the destination of their earliest American expeditions — we will content ourselves for the present with referring to the hints, which are contained in the work itself. This matter will continue to form a subject for the accurate investigation of the COMMITTEE of the Royal Society of Northern Antiquaries ON THE ANTE-COLUMBIAN HISTORY OF AMERICA; and the result of this investigation, together with such additional elucidations of the ancient MSS as we may have it in our power to furnish, shall be communicated in the ANNALS and MEMOIRS of the Society.

GEOGRAPHISK OVERSIGT.

For flere af dette Værks Læsere formeentes en Fremstilling paa Engelsk af Begivenhederne at ville være velkommen. Den her forudskikkede er oversat af Hr. John M'Caul, M. A. Oxford Her meddeles endvidere i samme Formening et dansk Uddrag af de geographiske Undersøgelser.

GEOGRAPHIE OG HYDROGRAPHIE.

Det er en heldig Omstændighed at de gamle Beretninger have bevaret saavel *nautiske* som ogsaa *geographiske* og *astronomiske* Angivelser, der kunne lede til at bestemme de navngivne Landes og Steders Beliggenhed.

De nautiske ere særdeles vigtige, endskjönt de hidtil ikke ere blevne tilbörlig paaagtede, nemlig Angivelsen af Seiladsens Retning og de i Dagseiladser angivne Distancer. Af Bestemmelser i Landnama og flere gamle islandske geographiske Skrifter kan man udregne, at en Dagseilads ansloges til omtrent 27 til 30 Miil. Fra Øen HELLULAND, senere benævnt Litla Helluland, seilede Bjarne Herjulfsön til Herjulfsnæs (Ikigeit) paa Grönland med S. V.-Vind og en rygende Storm i 4 Døgn. Afstanden mellem dette Næs og Newfoundland er omtrent 150 Miil, som vil passe, naar man tager den stærke Storm med i Overslag. Nyere Reisende beskrive dette Land som tildeels bestaaende af nøgne Klippeflader af störrre eller mindre Udstrækning, hvor intet Træ, ikke engang en Busk kan trives, og som derfor sædvanlig kaldes *Barrens*, aldeles svarende til de gamle Nordboers *hellur*, hvoraf de gave Landet Navn.

MARKLAND laa S. V. for Helluland i en Afstand af 3 Dages Seilads eller omtrent 80 til 90 Miil. Det bliver altsaa Nova Scotia, hvis Beskrivelse af de Nyere svarer til de Gamles af Markland: "Landet er lavt i Almindelighed; Kysten mod Søen er flad og lav, og Strandbreden kjendelig ved hvide Klitter;" "Landet er lavt med hvide Sandklitter, som falde stærkt i Öinene fra Søen af;" saaledes hedder det i een af de nyere Seilingsbøger, og en anden udtrykker sig derom: "Paa Kysten ere nogle Klitter af overordentlig hvidt Sand." De engelske Sømænds *level* svarer aldeles til det islandske *slétt*, *low to the seaward* til det korte Ord *ósæbratt*, og *white sandy cliffs* til de Gamles *hvitir sandar*. Nova Scotia samt New Brunswick og Lower Canada, som rimeligviis regnedes til de Gamles Markland (af *mörk*, Skov), ere overalt bedækkede med mægtige Skove.

VÍNLAND laae to Dagreiser, altsaa omtrent 54 til 60 Miil i sydvestlig Retning fra Markland. Afstanden fra Cap Sable til Cap Cod angives i Seilingsbøgerne til omtrent 70 leagues i S. V., der altsaa bliver omtrent 52 Miil. Bjarnes Beskrivelse, at Landet var uden Fjelde, bevoxet med Skov og beklædt med smaae Höie, er træffende, og i den østenfor Landet beliggende Ø, mellem hvilken og det sig øster og nord ud strækkende Næs Leif seilede, gjenkjende vi Nantucket. De Gamle fandt der meget grundt (*grunnsæfui mikit*); de Nyere anmærke i samme Sund utallige Rev og andre Grunde, og sige at det hele fremstiller Udseendet af et undergaaet Land (*drowned land*).

KJALARNES (af *kjölr*, en Kjøl), rimeligviis saa benævnt formedelst dette Næs's paafaldende Lighed med Kjølen af et Skib, især af eet af Oldtidens Langskibe, bliver da Cap Cod, som de nyere Geographer have sammenlignet snart med et Horn, snart med en Lee. De gamle Nordboer traf her uveibare Ørkener (*öræfi*) samt lange Strande og Dyner (*strandir lángar ok sandir*), som vare af forunderligt Udseende og Beskaffenhed, hvorfor de kaldte dem FURÐUSTRANDIR (af *furða*, en forunderlig Ting). Man sammenholde dette Næs's Beskrivelse af en nyere Forfatter Hitchcock: "Dynerne eller Sandbankerne, som ofte ere næsten eller aldeles blottede for Vegetation og sneehvide, tiltrække sig overordentlig Opmærksomheden ved deres Besynderlighed (*peculiarity*). Da vi nærmede os det yderste af Næsset, tiltog Sandet og

Ufrugtbarheden, og paa ikke faa Steder behøvedes der blot at den Reisende skulde møde en Trop arabiske Beduiner, for at han kunde føle sig dybt inde i en arabisk eller lybisk Ørken." Et særeget Natur-Phænomen, som bemærkes der, har rimeligviis ogsaa bidraget til det særegne Navn. Dette beskrives af den samme Forfatter saaledes: "Ved at gaae over Sandbankerne paa Næsset bemærkede jeg en besynderlig Forblændelse eller Bedrag. I Orleans for Exempel syntes vi at stige opad i en Vinkel af tre eller fire Grader, og jeg blev ikke vaer, at dette ikke forholdt sig saaledes, förend jeg ved at vende mig om, bemærkede at en lignende Opstigning viste sig paa den Vei, vi nylig havde passeret. Jeg vil ikke forsøge at forklare dette optiske Bedrag, men allene bemærke, at det rimeligviis er af samme Art, som det Humboldt bemærkede paa Pampas i Venezuela: "Rundt omkring os," siger han, "syntes Sletterne at stige op imod Skyerne." Med et passende Navn finde vi saaledes at de gamle Nordboer have benævnt de tre Strande Nauset Beach, Chatham Beach og Monomoy Beach.

Den store saa kaldte *Golfström*, som kommer fra den mexicanske Bugt og gaaer imellem Florida og Cuba samt Bahama-Øerne nordefter parallel langs med Nordamericas Østkyst, og hvis Flodseng skal i ældre Tider have nærmet sig endnu mere til Kysten, bevirker stærke Strömninger netop paa dette Sted, i det Halvøen Barnstable byder de søndenfra kommende Strömme Modstand. De Gamles **STRAUMSFJÖRÐR** er rimeligviis Buzzards Bay og **STRAUMSEY** Martha's Vineyard, skjönt Angivelsen af den Mængde Æg, som fandtes der, nærmest kunde passe paa den ved Indløbet beliggende, nu af samme Aarsag [redacted] kaldte Egg Island.

KROSSANES bliver rimeligst Gurnet Point. Det maa have været noget nordligere Karlsefne landede, da han saae den Bjergkjede (The Blue Hills), som han holdt for at være den samme, der strækker sig til den Egn, hvor vi gjenfinde Hóp.

HÓP betyder egentlig en lille Vig, dannet ved en Flod oppe fra Landet og et Indløb fra Havet, og dernæst det om en saadan beliggende Land. Dertil svarer Mount-Hope-Bay, hvorigjennem Taunton River løber og igjennem den meget smalle, dog seilbare Pocasset River forener sig med Havets tilströmmende Vand i Udløbet ved Seaconnet. Ved dette Hóp laae LEIFSBÚDIR; ovenfor samme, altsaa vel især paa det saa skjönt beliggende Mount Hope, anlagde Thorfinn Karlsefne sine Boliger. Udenfor Flodens Munding laae store Øer.

CLIMA OG JORDBUND.

Om Landets Clima og Jordbundens Beskaffenhed samt om nogle af dets Producter indeholde Oldskrifterne enkelte oplysende Bemærkninger. Climaet var [redacted] mildt at dem syntes at Kvæget ikke kunde behøve Foring der om Vinteren, thi der kom ingen Frost, og Græsset visnede kun lidt. Wardens Beskrivelse af denne Egn er ligelydende: "Temperaturen er [redacted] mild, at Vegetationen sjelden lider af Frost eller af Törke." "Man kalder dette Land Americas Paradis, fordi det overgaaer andre Lande ved sin Beliggenhed, sin Jordbund og sit Clima." "En Udflugt fra Taunton til Newport paa Rhode-Island gjennem Taunton River og Mount-Hope-Bay fører den Reisende gjennem et Landskab af stor Skjönhed og Yndighed," siger Hitchcock, og naar han tilföier, "at Egnens skjönne Udseende og de interessante historiske Minder, [redacted] ere knyttede til den, forene sig for at holde Opmærksomheden spændt og for at tilfredsstille Smagen;" da vil han finde dette sidste Tillæg udvidet til fjernere Tider, end han ved denne Ytring havde tænkt paa.

Et Land af en saadan Beskaffenhed kunde vistnok med störste Grund fortjene Navn af det gode, IT GÓDA, som de gamle Nordboer tillagde det, især da det frembød Producter, [redacted] de satte megen Priis paa, og som for störste Delen savnedes i deres koldere Fædrelande.

PRODUCTER OG NATURHISTORIE.

Viinranker voxede der af sig selv, som en udenlandsk Skribent af det samme, nemlig 11te Aarhundrede, Adam af Bremen, beretter at have erfaret ikke ved en fabelagtig Formodning, men ved paalidelig Beretning af Danske. Som sin Hjem-

melsmand nævner han ved denne Leilighed den danske Konge Svend Estridsön. At Viinranker endnu voxe vildt i denne Egn i stor Overflødighed, er oplyst ved paalidelige Vidnesbyrd.

Selvsaaede Hvedeagre. Ved Europærnes senere Ankomst voxede her Mais eller saa kaldet Indian Corn, som Indbyggerne høstede uden at saae og opbevarede i Huler [redacted] Jorden, og som udgjorde eet af deres fortrinligste Fødemidler. *Honningdug* bemærkedes paa den udenfor beliggende Ø, ligesom end er Tilfældet paa Nantucket.

Mösur, et Slags Ved af mærkelig Skjönhed, formodentlig af de her voxende Afarter af Acer rubrum og Acer saccharinum, som benævnes bird's eye (Fugleöie) og curled maple (kruset Valdbirk). Ogsaa Bygningstömmer hentedes herfra.

En stor Mængde Dyr i Skoven af alle Arter. Man holder for at Indianerne have i Særdeleshed, valgt denne Egn til Opholdsted for den fortræffelige Jagts Skyld. Nu ere Skovene for det meste omhuggede, og Vildtet har trukket sig længere ind til Skovegnene. Af de Indfødte tilforhandlede Nordboerne sig Graavarer, Zobel og alskens Skindvarer, som netop i denne Egn endnu udgjör en vigtig Udførsels-Artikkel.

Ederfugle og andre *Fugle* fandtes i stor Mængde paa de omliggende Øer, ligesom endnu er Tilfældet, hvorfor nogle af dem benævnes Egg-Islands.

Hver Flod var der fuld af *Fiske*, blandt hvilke nævnes fortrinlige Lax. Ogsaa paa Kysterne fangedes en Mængde Fiske. Nordboerne gjorde Grave der hvor Landjorden begyndte og Floden gik höiest op, og naar Havet da veg tilbage, vare der *Helleflyndre* i Gravene. Udenfor Kysten fangedes og-[redacted] *Hvaler*, deriblandt Rörhvalen, *reiðr* (Balæna physalus). I de nyere Beskrivelser af denne Egn hedder det: "Alle Floder ere meget fiskerige," og om Vandene deromkring: "Der [redacted] stor Overflödighed af Fiske af næsten alle Arter." Hvalfiskeriet netop i denne Egn har for ikke langt tilbage i Tiden været en vigtig Erhvervskilde især for Øboerne.

ASTRONOMISK VIDNESBYRD.

Foruden de nautiske og geographiske Angivelser har det ene af Oldskrifterne bevaret os et astronomisk Mærke, i det der siges at Dag og Nat vare der mere lige lange end paa Grönland eller Island; Solen gik ned Kl. 4½ og stod op Kl. 7½ paa den korteste Dag, saa at denne altsaa var 9 Timer lang. Af denne Bemærkning lader Stedets geographiske Brede sig bestemme til 41° 24′ 10″. Breden af Seaconnet Point og af Sydspidsen af Conannicut Island er 41′ 26′ og af Point Judith 41° 23′, hvilke 3 Næs begrændse Indløbene til den nu saakaldte Mount-Hope-Bay, hvilken de Gamle maae have benævnt HÓPSVATN. Denne Angivelse stemmer saaledes nöie med de øvrige Data, og henviser netop til denne samme Egn.

OPDAGELSE AF SYDLIGERE LANDE.

Den Expedition, som Thorvald Eriksön affærdigede fra Leifsboder til Undersøgelse af de sydligere Kyststrækninger, medtog en 4 til 5 Maaneder. De have da rimeligviis undersøgt Kysterne af Connecticut og New-York, og vel endogsaa af New-Jersey, Delaware og Maryland. De fandt Landet smukt og skovrigt, og kun kort imellem Skov og Hav, og hvide Sandstrækninger; der vare mange Øer og meget grundt; en træffende Beskrivelse.

Eskimoerne boede i hine Tider langt sydligere end i vore Dage. Dette sees af de gamle Beretninger og synes endydermere at vinde Bekræftelse ved Skeletter fra gamle Tider, som ere opgravede af Jorden i Egne endogsaa söndenfor de her omtalte. Overfor det af Eskimoerne beboede Land, i Nærheden af Viinland, laae et andet Land, hvor der efter deres Udsigende boede Folk, som gik i hvide Klæder og bare Stænger foran sig, hvorpaa der vare fæstede Flige, og raabte höit. Dette Land formenes at være det saa kaldte HVÍTRAMANNA-LAND (de hvide Mænds Land) eller ÍRLAND IT MIKLA (det store Irland), sandsynlig den Deel af Nordamerica fra Chesapeak-Bay og sydefter: Nord- og Syd-Carolina, Georgien og Florida. Blandt de fra Vest-Florida udvandrede Shawaneser er bevaret et gammelt Sagn, som synes her at kunne tjene til Bekræftelse, at Florida skal engang have været beboet af et hvidt Folk, der var

i Besiddelse af Jernredskaber. Efter Navnet og de gamle Beretninger at slutte har det rimeligviis været en irsk, christen Befolkning, der saaledes för Aar 1000 har været nedsat i denne Egn. Den mægtige Høvding Are Marsön fra Reikenæs paa Island, som i Aaret 983 blev af Storm forslaaet til dette Land, blev der døbt. Den ørkenøiske Jarl Tkorfinn Sigurdsöns Beretning, at Are var bleven kjendt i Hvítramannaland, vidner om at der til de Tider har været Færsel imellem Vesterlandene (Ørkenøerne eller Irland) og denne Deel af America.

Det maa efter al Sandsynlighed havet været i dette samme Land Björn Asbrandsön tilbragde den sidste Deel af sin Levetid, og hvor Gudleif Gudlaugsön traf ham henred tredive Aar derefter. Beboerne forekom denne at tale et Sprog, der lignede det irske. Begges Seilads angives at have gaaet i S. V., hins fra Island, dennes fra Irland.

OPDAGELSER I AMERICAS POLAREGNE.

De nordlige Egne, som de gamle Grönlændere for Jagtens og Fiskeriets Skyld besøgte, kaldtes NORÐRSETUR. Hovedstationerne vare GREIPAR og KRÓKSFJARÐARHEIÐI. Det første af disse antages beliggende tæt söndenfor Disco, men at de Gamle have færdedes langt nordligere paa denne Kyst skjönnes af en paa Øen Kingiktórsoak paa 72° 55′ n. Br. i Aaret 1824 funden höist mærkelig Runesteen. Det sidstnævnte Sted var længere imod Nord. Hensigten med den Reise, Præsterne fra Bispesædet Gardar i Aaret 1266 lode foretage, angives at have været den, at undersøge Egnene længere nordefter, end man hidtil pleiede at fare, altsaa nordenfor Króksfjarðarheiði, hvor de havde deres Sommeropholdsteder og som de altsaa jevnligen pleiede at besøge. Navnet viser at denne Fjord var omgiven af øde Höilande, og Reisebeskrivelsen at det var en betydelig Fjord eller Sund, indenfor hvilken var en vidtløftig Seilads af mange Dage. Der berettes nemlig at de seilede ud af dette Sund ind i et indre Hav, og lige ind i Havbugten, og at deres Tilbagereise medtog flere Døgn. Jacobsmessedag seilede desønderpaa langsmed Króksfjarðarheiði en stor Dagsroning; det frøs da der om Nætterne, men Solen skinnede baade Nætter og Dage, og var ikke höiere, da den var i Sønder, end at, naar en Mand lagde sig tværs i en sexaaret Baad, udstrakt mod Rælingen, man traf Skyggen af det Bord, som var nærmest Solen, i Ansigtet paa ham, men om Midnat var den saa höi som hjemme i Bygden, naar den er (höiest) i Nordvest. Af den förstnævnte af de to Observationer kan intet sikkert Resultat udledes, da man ikke med nogen Bestemthed kan vide Baadens Dybde, eller egentlig Dybden af den liggende Mands Leie, samt Bordets Höide i Forhold dertil, for deraf at udfinde den Vinkel, Bordet har dannet med Mandens Ansigt, hvilken Vinkel efter Angivelsen skal svare til Solens Middagshöide paa Jacobus. Antager man den efter Rimelighed at have været henimod 33°, maa Stedet have ligget omtrent paa 75° n. Br. Det har ingen Sandsynlighed for sig at Vinkelen kan have været större, og at altsaa Stedet kan have ligget sydligere. Et sikkrere Resultat giver imidlertid den anden Observation. For den 25de Juli var i det 13de Aarhundrede

Solens Declination = + 17° 51′
Ecliptikens Skraahed = 23° 32′.

Antages nu Bygden og navnligen Bispesædet Gardar i Igaliko-Fjordens nordre Arm, hvor Ruinerne af en störreKirke og en Mængde andreBygninger end vidne om et Hovedsæde for den fordums Bebyggelse, altsaa paa 60° 55′ n. Br., er Solhöiden paa den længste Dag i N. V. sammesteds = 3° 40′, og denne lig den nordlige Solhöide paa Jacobus og Parallelen 75° 46′, som falder lidet norden for Barrow-Strædet, saasom inde i Wellington Channel eller tæt norden for samme. Den af de grönlandske Præster foranstaltede Undersøgelses-Expedition maa saaledes have gaaet til Egne, som i vore Dage ere blevne nöiere undersøgte og geographisk bestemte af William Parry, John og James Ross og flere britiske Sømænd paa deres ikke mindre dristige og farefulde Expeditioner.

Codex Vindobonensis Hist. eccles. Adami Bremensis.

Pretea unā adhuc regionē (insulam) recitauit a multis i
n repertā oceano q̄ dr̄ winland. eo qđ ibi uites spon
te nascant uinū optimū ferentes. Nā et fruges ibi
n̄ seminatas habundare n̄ fabulosa opinione s; c̄ta
cōperim⁹ relatione danoꝝ.

Codex Arna-Magn. n° 45 in Fol. Heimskringla Snorronis.

þings: ok v̄ aþ þīgi k̄stni i laug tekin a ıslđi ok þ som
var skırt a ıslđi allt man folk. Fvnd vinlđ goda.
Þetta sama vetr v̄ leiꝼr .s. eiriks hins rauđa
m; Ol. K̄i. vel metiñ ok tok v̄ k̄stni. en þ sumar
er Giz. for t ıslđz. sendi Ol. k. leiꝼ t grœn
lđz at boða þ k̄stni. for h þ sum̄ t grænlđz. han
fan i hafı m̄ a skips flaki ok hialpaði þ. þa fan ok
vin lđ hit goda ok kom of haustıt t grænlđz. h hafði
þang pst ok adra kenni m̄. ok for t vistar i bratta hlíđ
t eir. f. sins. m̄ koll. h sıđan leiꝼ hin hepna. En
eir. fađ. h. s. s at þ v̄ samskullda er leiꝼr hafði bar
git skips hofn m̄ i hafi. ok þ er h hafði flutt skæman
m̄ t grænlđz þ v̄ pstr.

Codex Annal. Reg. n° 2087.

v. A Translo sci Johis epi. Eirikr (bp) af grænlandi for at leita vinlandz.

þilsu helga son' mnato adalbrandz ok þorvalldz,

Codex Arna-Magn. n° 420 in 4to Annal. Skalholt. vetustorum.

eindeiđa sudına i span austr i bg̃ fedi v̄ langa nes. uđ þ man bıorg ok sua mestr; þo
ta fiar. Braut þessa langm̄ þ fiđu deuknađi þ af halldœr ınag ok guthœmr stali
ok allz. xix. m̄. v̄đ þ ok all mikill fiar skađi vœru aðr þ. vj aptr reka skip. þa kō ok skip
af grænlđi minna at uexti en smaistoz fœ. þ kō i straū fiœđ ınn̄ t þ v̄ akkis laust
þ v̄a xvij. m̄. ok hofđu farit. t mklđz. en sıđan vœdrit hingat hafreka. th allz v̄ h

ÞÆTTIR

AF

EIREKI RAUDA OK GRÆNLENDÍNGUM.

FORTÆLLINGER

OM

ERIK DEN RØDE OG GRÖNLÆNDERNE.

NARRATIONES

DE

EIRIKO RUFO ET GRÆNLANDIS.

PARTICULÆ
DE EIRIKO RUFO ET GRÆNLANDIS.

In edendis his duabus historiis, quæ fragmenta videntur esse majoris historici operis de Eiriko Rufo ejusque liberis, nunc deperditi, fundamenti loco posui:

1. *Codicem Flateyensem*, signatum lit. *F*, quem magna Regia Bibliothcea adservat. Hic memorabilis codex membraneus nomen mutuatus est ab insula Flateya, in Breidafjördo Islandiæ sita, ubi diu conservatus est, unde conciliatum Brynjulvus Sveinsonius, episcopus Skalholtinus, regi Danico Friderico Tertio muneri misit. Membrana, magnitudine, argumenti copia et elegantia, qua in primis literæ capitum initiales pictæ sunt, perquam nota et æstumata, ipsa explicat, a quo et quo tempore scripta sit. In primo folio sequentia leguntur: „*þessa bók á Jónn Hákonarsun: er hèr fyrst á kvæði, þá hversu Noregr bygðist, þá frá Eireki viðförla, þarnæst frá Olafi konúngi Tryggvasyni meðr öllum sínum þáttum, þvínæst er saga Olafs konúngs hins helga Haraldssunar með öllum sínum þáttum, ok þarmeðr sögur Orkneyja jarla, þá er Sverris saga, þareptir Hákonar saga gamla með sögu Magnúsar konúngs, sunar hans, þá er þáttr Einars Sokkasunar af Grænlandi, þarnæst frá Helga ok Ulfi hinum illa; þá hefr upp annál, þegar heimrinn er skaptr, tekr hann allt til þess, er nú er komit heimstöðunni. Hefir skrifat Jónn prestr Þórðarson frá Eireki viðförla ok Olafssögurnar báðar, en Magnús prestr Þórhallssun hefir skrifat upp þaðan, ok svâ þat er fyrr er skrifat, ok lýst alla. Gleði guð allsvaldandi þá er skrifaðu, ok þann er fyrirsagði, ok júmfrú Sancta María!*" Id est: „Hunc librum possidet Jon Hakonis filius: hic primo scripta sunt carmina, deinde de habitatione Norvegiæ,

tum de Eiriko Peregrinatore, deinde de rege Olavo Tryggvii filio, cum omnibus hujus historiæ particulis, deinde historia regis Olavi Sancti, Haraldi filii, cum omnibus suis particulis, et præterea historiæ dynastarum Orcadensium, tum historia Sverreris, postea historia Hakonis Senioris cum historia regis Magni, filii ejus, tum particula de Einare Sokkii filio, Grænlando, deinde de Helgio et Ulvo Malo; tum annales incipiunt a mundo condito, ad præsentem mundi ætatis annum pertinentes. Sacerdos Jon Thordi filius particulam de Eiriko Peregrinatore et utriusque Olavi historias exscripsit, sacerdos vero Magnus Thorhalli filius, quæ sequuntur, item quæ præcesserunt, exscripsit, totumque (librum) coloravit. Deus omnipotens et virgo Sancta Maria delectet eos, qui scripserunt, et eum, qui dictavit." Ex particula de inhabitatione Norvegiæ, cui in codicis columna 10 additur series regum Norvegicorum, (vide *Fornaldar Sögur Norðrlanda*, 2, p. 15.) apparet tempus, quo codex exscribi cœptus est; heic enim de Olavo Hakonis filio ita dicitur: „*hann var þá konúngr, er sjá bók var tilrituð; þá var liðit frá hingatburð vors herra Jesú Christi* **1300** *ok* **80** *ok* **7** *ár*;" id est: „ille rex fuit, quando hic liber exscribi cœptus est; tum elapsi erant ab nativitate domini nostri Jesu Christi anni mille trecenti et octoginta et septem." Itaque codex cœptus est exscribi anno **1387**, et ex annalibus apparet, ad finem perductum esse codicem anno **1395**, cum ante memorata scriptura indicet, eos ad præsentia tempora pertinere, annalesque ad hunc ipsum annum concludantur. Particula de Eiriko Rufo in codice pertinet a col. **221** ad **223**, particula de Grænlandis a col. **281** ad **288**. In exscribendis his ceterisque particulis secutus sum orthographiam codicum, quatenus sibi ipsa constat, regulisque, quas vulgo sequuntur optimi codices Islandici. Paucæ vero, Codici Flateyensi propriæ, discrepantiæ hic afferri merentur, quod nempe sæpe utatur *e* pro *i*, ut *sagðe, mille, Bjarne, efter, aller*, pro *sagði, milli, Bjarni, eptir, allir*; sæpe *æ* pro *e*, ut *æinn, æinge, landalæitan, Æirekr, Þorgæir, Þorstæinn*, et interdum *Læifr*, pro *einn, eingi, landaleitan, Eirekr, Þorgeir, Þorsteinn, Leifr*; *f* pro *p*, ut *aftr, skifta, efter*, pro *aptr, skipta, eptir*; *g* pro *k*, ut *mig, sig, mjög* pro *mik, sik, mjök*; *ll* pro *rl*, ut *Kallsefni* pro *Karlsefni*; forma anglosaxonica *ea* pro *ja*, ut *seá, Bearne, þriðea, vilea*, pro *sjá, Bjarni, þriðja, vilja*; occurrit tamen etiam *sjá, fjár* &c. Hujus memorabilis codicis forma et ratio quo melius cognoscatur, duo specimina scripturæ ejus, æri incisa, adjeci. Unum e col. **281** desumtum,

finem continet capitis „de Erlingo Skjalgi filio" Historiæ regis Olavi Sancti (cfr. *Fornmanna Sögur*, 4, cap. 43, pag. 70-71, et *Heimskringlam* Snorrii Sturlæ filii, sive Hist. Reg. Norvegicorum, T. II, cap. 21-22, pag. 22) his verbis: „*at þat var máldrykkja hvort vetr ok sumar, at þar var máldrykkja at dagverðum, en at náttverðum var ómællt drukkit; en er jarlar voru nær, þá hafðe hann cc manna; alldri fór hann fámennari enn með xxsessu alskipaða. Erlíngr átti skæið mykla, tvituga ok II rúm at rúmatali, ok þó mikil at því; hunu hafðe hann í víking eðr leiðángursstefnu, ok var þar á cc manna eðr mæirr. Erlíngr hafðe með sèr xxx præla, ok umfram annat man; hann ætlaðe prælum sínum dagsverk, ok gaf þeim síðan stundir ok lof til at þeir ynne sèr um rökkr eðr um nætr; hann gaf þeim akrland, at sá sèr korni, ok færa ávöxstinn til feár sèr; hann lagðe á hvern þeirra verk ok lausn, ok leystu margir sig til frelsis. Með því fè keyfti Erlíngr sèr annat man, en leysíngjum sínum skipaðe hann í síldfiski, en sumum til annarra fèfánga; sumir ruddu merkr, ok gerðu sèr bæi, ok öllum kom hann til nokkurs prosks*," et initium particulæ de Grænlandis usque ad verba: *ok ríðr heiman, þá er þeir eru at því búnir, ok var þá skamt at fara til skipsins.*" Alterum specimen partem continet col. 283 æque magnam. Hæc incipit ab his verbis capitis secundi particulæ de Grænlandis: „*þeir komu til Brattahlíðar, báru farminn af skipe, síðan bauð*, et desinit in verba capitis tertii: *þángat, ok seá þar húðkeipa III, ok III menn undir hverjum, þá skip-tu.*"

Ad concinnandas lectiones variantes in auxilium vocatum est:

2. Manuscriptum chartaceum, ex Collectione Arna-Magnæana, Num. 770c, in 4to, notatum litera *X*, constans tribus brevibus fragmentis, quorum primum titulum præfert: „*Af Eiríki rauða*," et magnam habet cum particula de Eiriko similitudinem; alterum, titulum præferens: „*Eitt annat annál*," incipit a profectione Eiriki in Grænlandiam, tumque hæc habet: „*þar var hann 3 vetr í Grænlandi, kannaði þat allt bæði austr ok norðr ok vestr at óbygðum hvorumtveggjum*," i. e. „tres hiemes in Grænlandia commoratus est, eamque totam obeundo lustravit, tam orientem, quam boream versus et occidentem, usque ad utraque deserta"; deinde memorat ejus reditum in Islandiam, utque ipse cum comitibus in diversis Grænlandiæ sinibus consederit; denique nonnulla sequuntur de aëris et soli in Grænlandia statu et conditione; concludunt fragmentum excerpta quæ-

dam geographica. Tertium fragmentum memorabimus ad historiam proxime sequentem. Hæc fragmenta initio seculi 17^{mi} exscripta esse videntur, partim ex aliis libris nunc deperditis, partim, ut infra docebimus, ex relatione orali; prius sumendum est de ea particula, quæ easdem res tractat atque duo prima capita particulæ de Eiriko.

3. Editio *Heimskringlæ* Snorrii Sturlæ filii, sive Historiarum Regum Norvegicorum, a *Peringskjoldo* curata, Stockholmiæ, 1697, Fol., quæ editio tribus recentioribus codicibus superstructa est. Ex uno horum, qui haud dubie tradux est Codicis Flateyensis, desumsit Peringskjoldus caput tertium particulæ de Eiriko et totam de Grænlandis particulam, quem secutus est *Schönningius* in magna illa Hafniensi Editione *(S)*; atque ita uterque Editor alienis laciniis textum interpolavit, cum nullus antiquus codex operis Snorriani hæc capita habeat, quæ cum remotiorem habeant nexum cum historiis regum Norvegicorum, ea non existimandus est Snorrius operi suo inserere voluisse. Lectiones variantes, hic occurrentes, quamvis haud magni sint pretii, tamen eas omnes, quæ aliquid habere momenti videbantur, sub nomine *P* adoptavi.

PARTICULA DE EIRIKO RUFO.

ÞÁTTR EIREKS RAUÐA.

ÞORVALDR hèt maðr, son Osvalds[1] Úlfssonar, Öxna-Þórissonar[2]. Þorvaldr ok Eirekr hinn rauði, son hans, fóru af Jaðri[3] til Íslands

FORTÆLLING OM ERIK DEN RØDE.

THORVALD hed en Mand, en Sön af Osvald, en Sön af Ulf Øxne-Thorers Sön. Thorvald og hans Sön Erik den Røde droge fra Jæderen til Island

PARTICULA DE EIRIKO RUFO.

THORVALDUS nominatus est vir, filius Osvaldi, filii Ulvi, filii Öxna-Thoreris[a]. Thorvaldus et Eirikus Rufus, filius ejus, ob homicidia de Jadare[b] in Islan-

1) Asvalds, *X*, *Olafs Tryggvasonar Saga, in Fornmanna Sögur*, 2. *p.* 213. 2) Yxna-Þórissonar, *idem*, *X*. 3) *í Noregi*, *in Norvegia*, *addit X*.

a) Rationem cognominis, quod Thoreri, Eiriki proauctori, adhæsit, memorat Laxdalensium historia, ed. Arnamagn. p. 122, quæ eum patrem nominat Rolvi Peditis; hæc Öxna-Thorerem sic memorat: „*hann var hersir ágætr austr í Vík; þvi var hann svá kallaðr, at hann átti eyar 3, ok 80 yxna í hverri; hann gaf eina eyna, ok yxnin með, Hákoni konúngi, ok varð sú gjöf allfræg,*" i. e. „is fuit dux inclytus ad orientem in Vikia; ideo sic cognominatus, quod possidebat insulas tres, et in singulis boves octogenos; unam insulam cum bobus una donavit regi Hakoni, quod munus fama percelebratum est." Quædam exscripta hujus historiæ h. l. legunt „*Haraldi konúngi,*" id quod propius ad verum accedere videtur, quam lectionem quoque Björn Jonæus seqvitur in Annalibus suis (D, E, Þ), ubi „*ætt Eiriks rauða,* genus Eiriki Rufi," recenset secundum *Landnamam*, his verbis, „*Yxna-Þórir hèt ágætr maðr á Ögðum ok auðigr; hann átti þær 3 eyar, er 80 yxna var í hverri, ok gaf Haraldi konúngi hárfagra til strandhöggs eina ey af þessum með öllum yxnunum; því var hann Yxna-Þórir kallaðr. Yxna-Þórir var faðir Ulfs, föður Asvalds, föður Þorvalds, er var faðir Eiriks rauða, Grænlands höfðingja, sem fann þat fyrst ok bygði,*" i. e. „Yxna-Thorer nomen fuit viro celebri ac diviti in Agdis; illi fuerunt tres insulæ, in quibus singulis octogeni erant boves; unam ex his cum omnibus bobus regi Haraldo Pulcricomo in commeatum dedit; quam ob rem appellatus est *Bovi*-Thorer. *Bovi*-Thorer erat pater Ulvi, patris Asvaldi, patris Thorvaldi, qui pater fuit Eiriki Rufi, Grænlandiæ *principis*, qui eam *primus* invenit et frequentavit." Confer *Landnámabók* in *Islendinga Sögur*, I, p. 255.

b) *Jaðar*, nunc *Jæderen*, pars occidentalis Rogalandiæ, in hodierna diœcesi Christian-

fyrir víga sakir; þá var víða bygt Ísland. þeir[1] bjuggu fyrst at Draungum á Hornströndum[2]; þar andaðist þorvaldr. Eirekr fèkk þá[3] þórhildar, dóttur Jörundar[4] ok þorbjargar knarrarbríngu, er þá átti þorbjörn hinn haukdælski; rèðst Eirekr þá norðan, ok bjó á Eirekstöðum hjá Vatshorni[5]. Son Eireks ok þórhildar hèt Leifr. En eptir víg Eyjúlfs saurs ok Hólmgaungu-Hrafns var Eirekr gerr brott or Haukadal; fór hann [vestr til

formedelst Drab; da var Island vidt omkring bebygget. De boede først paa Drange i Hornstrande; der døde Thorvald. Erik ægtede da Thorhild, en Datter af Jørund og Thorbjørg Knarrarbringa, som da var gift med Thorbjörn den Høkdølske. Erik begav sig da der nordfra, og boede paa Eriksstad ved Vatshorn. Eriks og Thorhilds Sön hed Leif. Men efter Eyulf Sørs og Holmgange-Rafns Drab blev Erik landsforviist fra Høkedalen; han drog da vesterpaa til

diam, jam tum passim inhabitatam[a], concesserunt. Illi primo Drangis[b] in Hornstrandis habitaverunt; ibi Thorvaldus mortem obiit. Tum Eirikus uxorem duxit Thorhildam, filiam Jörundi et Thorbjargæ Knarrarbringæ, quam postea Thorbjörn Hœkadalensis[c] in matrimonio habuit; ita Eirikus a borea migravit, et Eirikstadis juxta Vatshornum sedem fixit. Filius Eiriki et Thorhildæ nominatus est Leivus. Sed post cædem Eyulvi Sœris *(Fimi)* et Rafnis Duellatoris Hœkadalo extorris factus Eirikus occidentem

1) feðgar, *pater et filius*, *add. X.* 2) fyrir austan Skjalda-Bjarnar-vík, *ab orientali parte Skjalda-Bjarnarvikæ, add. X.* 3) síðan, *deinde*, *X; confer Landnámabók, P. 2. c. 22, in Islendínga Sögur*, *I, p.* 101. 4) Atlasonar, *add. Ol. Tr. S.* 5) í Haukadal, *add. X.*

sandensi, ubi vetus oppidum Stavangria situm est.

a) Inhabitatio Islandiæ per Nordmannos computari potest ab anno Christi 875, cum Ingolvus, Norvegus, eò cum parte conterraneorum migraret, et sedem Reykjavikæ in australi quadrante figeret, ubi nunc frequentissimum insulæ oppidum est. Sed hanc insulam jam antea invenerat pirata Norvegus Naddoddus 861, qui eam Snælandiam, *terram nivosam*, appellavit; paulo post, 864, a Gardare visitata est, et Gardarsholmus appellata. Etiam Ingolvus aliquot annis, antequam eò habitatum concederet, eandem insulam viserat. Vide *Islendingabók*, sive Schedas Arii Polyhistoris de Islandia, *in Islendinga Sögur*, I. p. 4. *Landnámabók*, ib. p. 25, 26, 33, et *Olafs Tryggvasonar Saga* in *Fornmanna Sögur*, I, p. 234-235, vers. Lat. Vol. I, p. 261-262.

b) Prædium in tractu Hornstrandis in Islandiæ occidentalis parte boreali.

c) Hœkadalus, in toparchia Dalensi.

Breiðafjarðar[1], ok bjó í Öxney[2] á Eirekstöðum. Hann lèði þorgesti[3] setstokka, ok náði eigi[4]; hann kallaði til; þaðan af gerðust deilur ok bardagar með þeim þorgesti, sem segir í sögu Eireks. Styrr[5] þorgrímsson veitti Eireki at málum ok

Bredefjord, og boede paa Øxnø paa Eriksstad. Han laante Thorgest sine Sædespiller, og kunde ikke faae dem igjen; han krævede dem da; deraf opstode Tvistigheder og Slagsmaal imellem ham og Thorgest, som det fortælles i Eriks Saga. Styr Thorgrimsön,

versus in Breidafjördum concessit, et Eirikstadis in Öxneya habitavit. Is Thorgesto columnas tricliniares[a] commodavit, neque recuperare potuit, ille vero repetere; hinc ortæ inter eum et Thorgestum contentiones et pugnæ, ut in historia Eiriki commemoratum est. Styr Thorgrimi filius,

1) þá útá Breiðafjörð, *eodem sensu, X.* 2) Yxney, *id. X.* 3) á Breiðabólstað, *add. X;* hinum gamla, *Seniori, add. Ol. Tr. S., ed. Skalh.* 4) þá er, *quando repetebat, add. X, Ol. Tr. S.* 5) Stir, *X,* Víga-Styrr, *Eyrbyggja Saga p.* 108.

a) *Setstokkr,* a *set,* sedes, sedile, inprimis scamnum, et *stokkr*, sudes, stipes, tignum vel baculus; *setstokkar,* columnæ cubiculares, synonymum *sængrstokkar*, quocum in quibusdam *Grettis Sagæ* exscriptis cap. 29no permutatur. Quæ columnæ, cum ab utraque parte primariæ sedis, ubi paterfamilias considebat, poni solerent, columnæ sedis primariæ appellabantur. In Vita Gunnlægi Vermilingvis et Rafnis Poëtæ, ed. Hafn., p. 139 est delineatio triclinii exornati, secundum veterum descriptiones, ubi hæ columnæ suo loco conspiciuntur. Eadem delineatio inserta quoque est Liljegreni *Hjeltasagor* et *Neue Schriften von K. V. Bonstetten,* 2 Vol. Hæ columnæ plerumque tantum supernè in formam deorum, præsertim Thoris, excisæ erant. Eædem, pro sacris habitæ, ab Islandiæ occupatoribus, novas quærentibus sedes, in mare projici solebant, et in terram appulsæ, locum sedis fatorum munere constituendæ designabant. Sic *Landnámabók,* P. I, c. 6, p. 31, de Ingolvo: „*En þá er Ingólfr sá Island, skaut hann fur borð öndvegissúlum sinum til heilla* (sèr); *hann mælti svá fur, at hann skyldi þar byggja, er súlurnar kvæmi á land,*" i. e. „Cum vero Ingolvus Islandiam conspexit, columnas sedis primariæ, boni ominis causa, in mare projecit, edicens, se ibi sedem positurum, quo loco columnæ in terram ejicerentur." Et porro, P. I. c. 8, p. 33, de eodem: „*hann tók sèr bústað, þar sem öndvegissúlur hans höfðu á land borit; hann bjó í Reykjarvík; þar eru enn öndvegissúlur þær í eldahúsi,*" i. e. „domicilium sibi delegit, quo loco columnæ sedis ejus primariæ in terram fuerant ejectæ; ille Reykjavikæ habitavit; ibidem columnæ eædem sedis primariæ etiamnum in hypocausto visuntur." Confer *Fornmanna Sögur*, 1, p. 239, vers. Lat., Vol. 1, p. 266, et historiam Laxdalensium, p. 6, ubi idem de Björne Ketilis filio memoratur: „*þar fann Björn reknar öndvegissúlur sínar í einni vík; þótti þeim þá ávísat um bústaðinn,*" i. e. „illic in minore quodam sinu columnas sedis primariæ in terram ejectas Björn invenit, quæ res futurum habitaculum satis indicare videbatur;" vide quoque *Laxdælam* p. 10 et multa loca *Landnamæ*, aliasque historias de prima Is-

Eyjúlfr or Svíney ok [synir Brands[1] or Álptafirði[2] ok þorbjörn Vífilsson; en þorgestlíngum[3] veittu synir þórðar gellis ok þorgeir or Hítardal. Eirekr varð sekr á þórsnesþíngi[4], bjó Eirekr þá skip sitt til[5] hafs í Eireksvogi; en er hann var búinn, fylgðu þeir Styrr honum út um eyjar. Eirekr sagði þeim, at hann [ætlaði at[6] leita lands þess, er Gunnbjörn, son Úlfs kráku, sá, [er rak

Eyulf fra Svinø, Brands Sönner fra Alptefjord og Thorbjörn Vifilsön ydede Erik Bistand i Sagen; men Thord Gellers Sönner og Thorgeir fra Hitardal stode Thorgestlingerne bi. Erik blev paa Thorsnes Thing erklæret fredløs, og han gjorde da i Eriksvaag sit Skib i Stand; og da han var færdig, fulgte Styr og de andre ham ud forbi Øerne. Erik sagde dem, at han agtede at opsøge det Land, som Ulf Krages

Eyulvus de Svineya, filii Brandi de Alptafjördo, et Thorbjörn Vivilis filius causæ Eiriki patrocinabantur; Thorgestianis vero adfuere filii Thordi Gelleris et Thorgeir de Hitardalo. Eirikus in comitiis Thorsnesensibus[a] reus[b] factus, navem suam oceano paravit in Eiriksvogo *(sinu Eirikio)*; quem, ut paraverat sese, Styr ac sui extra insulas prosecuti sunt. His significavit Eirikus, in animo esse sibi, terram quærere, quam vidisset

1) synir þorbrands, *X;* þorbrandr or Alptafirði, *Ol. Tr. S.* 2) á Skagaströnd, *add. X.* 3) þorgestíngum, *X.* 4) *s.* þórnessþíngi, *F;* þórsnessþíngi, *Ol. Tr. S.* 5) *abest in F.* 6) mundi, *id. X.*

landiæ occupatione, ex quibus apparet, quantum veteres his columnis tribuerint.

a) Hæc comitia celebrata sunt anno 983, quod ex *Eyrbyggja* p. 108 apparet, ubi tam de origine et exitu causæ, quam de Eiriki in Grænlandiam profectione et sedibus ibidem ab eo occupatis agitur. Confer ea quæ ad *Karlsefnis Sagam*, cap. 2, allata sunt. Sic confirmatur sententia Birgeri Thorlacii, qui in suo de Eiriko Rufo programmate, ed. Hafn. 1811, statuit, Eirikum Rufum in Islandiam venisse annis 970 et 980 intermediis, referens ejus nativitatem ad medium sec. 10mi, quod *Floamanna Saga* eum æqualem faciat Thorgilsi, Orrabeinis privigno, qui secundum sententiam Suhmii (*Tabeller til critisk Historie af Danmark*, p. 376) natus sit anno 951.

b) *sekr*, proprie significat criminis reus, pœna dignus, *sakaðr* vero, a *saka*, accusatus; deinde *sekr* sæpe absolute, condemnandus, proscribendus s. mortis reus, ex. gr. in *Islendingabók* Arii Polyhistoris, c. 8, p. 14: „*á Skapta dögum urðu margir höfðingjar ok ríkismenn sekir eða landflótta of víg eða barsmiðir,*" i. e. „Scaptii tempore plures proceres primoresque partim morte partim exilio sunt multati, idque vel ob homicidia patrata vel inflicta armis vulnera;" ubi *sekr* distinguitur a *landflótta*, cui tamen sæpe synonymum est.

vestr um haf, þá er hann[1] fann Gunnbjarnarsker; kveðst hann aptr mundu leita til vina sinna, ef hann

Sön Gunnbjörn saae, da han drev vester ud i Havet, den Gang han fandt Gunnbjörns Skjær; han sagde at han

Gunnbjörn[a], filius Ulvi Krakæ *(Graculi)*, quando per oceanum occidentalem jactatus, Gunnbjörnis Scopulos[b] invenisset; dicens, si terram inveni-

1) þá er hann sigldi umhverfis Island, ok, *quando, circumnavigata Islandia*, X; þá er hann rak vestr um Island, er hann, *cum Islandiam occidentem versus tempestate præterlatus, Gunnbjörnis scopulos inveniret*. *Ol. Tr. S.*

a) Idem quoque memorat *Landnama*, P. 2, c. 14, p. 82, propius tamen accedens ad *Karlsefnis Sagam*, cui ea de causa var. l. ex *Landnama* additæ sunt. Aliis locis *Landnama* recenset cognatos Gunnbjörnis, territoriaque ab eis occupata, nempe P. 2, c. 8, p. 70, his verbis: „*Grimkell hèt maðr, son Ulfs kráku, Hreiðarssonar, bróðir Gunnbjarnar, er Gunnbjarnarsker eru viðkend; hann nam land frá Beruvikurhrauni til Neshrauns ok út um Öndverdtnes, ok bjó at Saxahvoli*," i. e. „Grimkel nomen erat viro, filio Ulvi Graculi, filii Reidaris, fratri Gunnbjörnis, ex quo Gunnbjörnis scopuli sunt denominati; is territorium occupavit ab aspreto Beruvikensi usque ad aspretum Neshraun et ultra Öndverdarnesum, et Saxahvoli habitavit." Item, P. 2, c. 29 p. 116: „*Gunnsteinn ok Halldór hètu synir Gunnbjarnar, Ulfs sonar kráku, er Gunnbjarnarsker eru viðkend; þeir námu Skötufjörð ok Laugardal ok Ögursvik til Mjófafjarðar. Bersi var son Halldórs, faðir þormóðar kolbrúnarskálds*," i. e. „Gunnstein et Haldor erant filii Gunnbjörnis, filii Ulvi Graculi, ex quo scopuli Gunnbjörnis sunt denominati; hi occupaverunt Skötufjördum et Lœgardalum et Ögursvikam usque ad Mjovafjördum. Filius Haldoris erat Bersius, pater Thormodi Kolbrunæ-poëtæ." Hic Thormodus poëta celeber fuit regis Olavi Sancti, qui una cum rege in prœlio Stiklastadensi anno 1030 cecidit, cfr. *Fornmanna Sögur*, 5, p. 89-93.

b) *Gunnbjarnarsker*, scopuli Gunnbjörnis, sunt insulæ quædam, quæ, secundum relationem Björnis Jonæi, in ejus Collectaneis Grænlandicis, jacent in medio fere mari inter Islandiam et Grænlandiam, caurum versus ab ostio Isafjördi (*undan Isafjarðar mynni til útnorðrs*). Has insulas Gunnbjörn scopulos appellavit, quemadmodum Gardar magnam illam insulam Islandiam Holmum (*parvam insulam*) appellaverat. Hæ insulæ nunc omnino ignotæ sunt, sed eas extitisse, forte quoque inhabitatas fuisse, argumenta satis adsunt, tam in *Landnama*, ubi, P. 2, c. 30. p. 119, profectio illuc describitur, quam in diversis relationibus, quas Björn Jonæus in Collectaneis suis servavit, in quibus est ea, quod Björn Hierosolymipeta, qui anno 1391 in Islandiam venit, ad scopulos Gunnbjörnis appulit, ibique tractum habitatum deprehendit, sed admonitus est, ne in terram egrederetur. Similiter quoque Manuscriptum 770c in 4to ad calcem particulæ de Thorbjörne Karlsefnio, quam in hac collectione edidi, mentionem facit Björnis Einaris filii, „*sem með sinni hústrú Olöfu sigldi landa á meðal, ok hlaut at gista í Grænlandi, hafði hann sýslu i Eireksfirði at vild Grænlendinga; sami Björn bóndi Einarsson úr Vatsfirði kom einn tíma við Gunnbjarnarsker eðr eyjar; einn með hans mönnum var Einar fóstri, gott skáld; hann sendi menn sína átta á eyna þá stærstu, þeir skyldu þar talit hafa 18 bœi, en þorðu ekki at kunna; þar skyldu verit hafa 5 stórar eyjar, allmargar smærri*, i. e. „qui cum uxore sua Olöfa inter terras navigavit, et in Grænlandia diversari coactus, volentibus Grænlandis, toparchiam in

fyndi[1] landit. Eirekr sigldi undan Snæfellsjökli[2]; hann fann landit, ok kom utan at því, þar sem hann kallaði Miðjökul[3]; sá heitir nú Bláserkr. Hann fór [þá þaðan[4] suðr með landinu, at leita ef þaðan[5] væri byggjanda landit. Hann var hinn fyrsta vetr í Eireksey nærr miðri hinni eystri bygð; um vorit eptir fór hann til Eireksfjarðar, ok tók[6] sèr þar bústað. Hann fór þat [sumar í hina vestri úbygð[7], ok gaf víða[8] örnefni. Hann var annan

vilde komme tilbage til sine Venner, hvis han fandt Landet. Erik seilede ud fra Sneefjelds Jøkel; han fandt Landet, og kom fra Havet ind til det Sted, som han kaldte Midjøkel; den hedder nu Blaasærk. Han drog da derfra sönder med Landet, for at undersøge, om det, naar man kom videre, var bebyggeligt. Den første Vinter var han paa Eriksø næsten paa Midten af den østre Bygd; Vaaren efter drog han til Eriksfjord, og tog sig der Bopæl. Han drog den Sommer til den vestre Ubygd,

ret, se amicos suos revisurum. Eirikus ab Snæfellsjökule *(monte glaciali Snæfellensi)*[a] navigavit; invenit terram, eamque ab alto advectus est, quo loco Midjökulem *(montem glacialem medium)* appellavit, nunc Blaserkum nominatum; tum inde austrum versus terræ littora legebat, quæsiturus, an proxima terræ pars esset habitabilis. Primam hiemem transegit in Eiriks-eya, prope a medio tractu orientali[b]. Sequenti vere Eiriksfjördum intravit, ibique sedem occupavit. Eadem æstate in deserta occidentalia profectus, multis locis nomina imposuit. Alteram hiemem egit in Hólmis

1) ekki, *non, add. X.* 2) Snæfellsnesi, *Ol. Tr. S.* 3) hinn mikla jökul, *montem glacialem magnum, X, et quædam exscr. Ol. Tryggv. S.* 4) siðan, *postea, X.* 5) þar, *X*, þángat, *eodem sensu, Ol. Tr. S.* 6) fèkk, *comparavit, Ol. Tr. S.* 7) sama haust ■ vestri bygð, *eodem autumno in tractum habitatum occidentalem, X, et quædam exscr. Ol. Tr. S.* 8) margs staðar, *id. X, et quædam exscr. Ol. Tr. S.*

Eiriksfjördo habuit. A Vatsfjördo ad scopulos sive insulas Gunnbjörnis eodem Björne Einaris filio aliquando veniente, unus comitum ejus, nomine Einar nutritor, bonus poëta, viros suos octo in maximam insulam misit; eos ibi 18 prædia vidisse fertur, quæ tamen explorare non ausi sint; dicuntur ibi fuisse quinque magnæ insulæ, permultæ minores. Confer *Islands Arbækur* (libros annales) Jonis Espolini, ed. Societ. Liter. Isl. Pars 1, Hafn. 1821, pag. 107, 112. Manuscriptum 770c 4to addit: „*þaðan frá hefir sjaldan sannspurt verit af Grænlandi,*" i. e. „ab eo inde tempore (1391) raro de Grænlandia certi relatus cogniti sunt."

a) mons magnus glacialis in occidentali ora Islandiæ.

b) De duobus Grænlandiæ territoriis, Œstbygda et Vestbygda, vide annotationes geographicas ad calcem libri.

vetr í Hólmum[1] við Hrafnsgnípú[2]; en hit þriðja sumarit fór hann[3] til Íslands, ok kom skipi sínu í Breiðafjörð. Hann kallaði landit, þat er

og gav mange Steder Navn. Den anden Vinter var han paa Holme ved Rafnsgnipa, men den tredie Sommer foer han til Island, og kom med sit

(insulis) juxta Hrafnsgnipam; sed tertia æstate in Islandiam profectus est, navemque suam in Breidafjördum appulit. Terram, quam invenerat[a], Græn-

1) Eirekshólmum, *X, Ol. Tr. S.* 2) Hvarfsgnípu, *Ol. Tr. S.* 3) norðr til Snæfells, ok allt inní Hrafnsfjörð, þá kveðst hann kominn fyrir botn Eireksfjarðar; hvarf hann þá aptr, ok var hinn þriðja vetr í Eireksey fyrir mynni Eireksfjarðar. Eptir um sumarit fór hann, i. e. *boream versus ad Snæfellum et usque in Rafnsfjördum penetravit, dicens, se tum intimum Eiriksfjördi recessum superasse; quo facto reversus tertiam hiemem egit in Eiriksoya ante ostium Eiriksfjördi. Sequenti æstate profectus est, add. X, Ol. Tr. S.*

a) Dubium reddere conatur Bussæus, in ed. Schedarum Arii Polyhist. p. 32, Grænlandiam ab Eiriko primum inventam et nomine insignitam fuisse, dum refutat sententiam Arngrimi Jonæi, Theodori Thorlacii et Thormodi Torfæi, veterum Islandorum relationibus fundatam, his verbis: „Hinc probare satagunt Arngrimus Jonæ, eumque sequentes Theodorus Thorlacius et Thormodus Torfæus, Eirikum Rufum primum Grænlandiæ nomen imposuisse, cum tamen diu ante hoc tempus Ludovici Pii imp. Diploma, quo Ansgarius Archiepiscopus Hamburgensis constituitur, datum illud a. C. 834, item Gregorii IV, Pontif. Rom., Bulla, anno sequenti 835 scripta, eundemque confirmans archiepiscopatum, tam Islandiam quam Grænlandiam diserte nominent; quod utrumque Diploma falsitatis arguere non abhorrent prædicti Triumviri, autumantes Islandiæ æque ac Grænlandiæ nomina monachorum dolo postea apographis esse inserta; cum vero in autographi defectu de apographorum vitio judicare non liceat, eaque tam pulchrè concordent, ut nulli sit suspicioni locus, hujus dissidii talem reor institui posse conciliationem, ut credatur Eirikus Rufus notam tum temporis tantum nomine tenus Grænlandiam ex bonitate regionis, quam quoque nominis indicabat pulchritudo, popularibus suis ita commendasse, ut colonias illuc ducendi cupido ipsis incederet, quod et obtinuit, ut mox dicetur." Hæc tamen Bussæi sententia neutiquam probari meretur. In Bulla prædicta Gregorius, Pontif. Rom., Ansgarium Legatum constituit in regnis borealibus, et Norvegiam, Færoas, Grænlandiam, Helsingiam, Islandiam et Skritfinnos nominat. Cum vero constet, nulli harum terrarum religionem christianam his temporibus pernotuisse, apparet, hæc verba serioris ætatis esse additamenta, unde tamen non sequitur, spurium esse totum Bullæ argumentum, ut Arnas Magnæus vult in annotationibus ad Schedas Arii Polyhistoris, dicens: „hic locus autoris nostri falsitatem diplomatis Ansgarii abunde monstrat," cum manifestum sit, hoc additamentum spurium esse. Suhmius (*Historie af Danmark*, 2, p. 75) autumat, Bullam, quam refert ad annum 832, ita auctam esse tempore Adalberti, archiepiscopi Bremensis, cujus superbia et honoris cupiditas cum nullo termino contineretur, hoc modo sibi majorem auctoritatem vindicare conatus est. Pontoppidanus (in Annal. Eccles. Dan. I, ad ann. 834), Sperlingius (in notis ad Adamum Bremensem, Westphal. Mon. ined. rer. Cimbr., T. II, p. 681, ut et Henschenius, multique alii de falsitate horum no-

hann hafði fundit, Grænland[1], því at hann [kvað þat mundu fýsa menn þángat, er landit hèti vel[2]. Eirekr var á Íslandi um vetrinn, en um sumarit eptir fór hann at byggja landit; hann bjó í Brattahlíð í Eireksfirði. Svâ [segja fróðir menn[3], at á því sama sumri, er Eirekr rauði fór at byggja Grænland, þá fór [hálfr fjórði tögr[4] skipa or Breiðafirði ok Borgarfirði, en fjórtán[5] kvomust út þángat; sum rak aptr, en sum týndust. Þat var 15 vetrum, fyrr enn kristni var lögtekin á Íslandi; á því sama sumri fór utan

Skib i Bredefjord. Han kaldte Landet, som han havde fundet, Grönland, thi han sagde, at det, at Landet havde et godt Navn, vilde trække Folk did. Erik var paa Island om Vinteren, men om Sommeren efter drog han over at bebygge Landet; han boede paa Brattelid i Eriksfjord. Saa sige kyndige Folk, at samme Sommer, da Erik Røde drog at bebygge Grönland, fore 35 Skibe fra Bredefjord og Borgefjord, men kun 14 naaede derud; nogle dreve tilbage, og andre forliste. Det var 15 Vintre, för Christendommen blev ved Lov antagen paa Island; samme Som-

landiam *(viridem terram)* nominavit; dicebat enim, hanc rem hominibus suasuram eò demigrare, quod terra specioso nomine gauderet. Ea hieme Eirikus in Islandia versatus est, æstate vero insequenti terram inhabitatum profectus est. Ipse Brattahlidam[a] in Eiriksfjördo incoluit. Ita dicunt homines rerum periti, eadem æstate, qua Eirikus Rufus Grænlandiam inhabitatum profectus sit, tres navium decurias cum dimidia ex Breidafjördo et Borgarfjördo exiisse, sed quatuordecim eò pervenisse; ex reliquis quasdam rejectas, quasdam deperiisse. Hoc accidit quindecim hiemibus, ante quam religio christiana in Islandia lege recepta erat[b]; eadem

1) Grænaland, X, *et interdum Ol. Tr. S.* 2) sagði, at landit mundi vel gefast mönnum, ok kvað marga ágæta kosti á landinu, veiðiföng nóg allra handa, bæði sela ok hvala, rostúnga ok bjarndýra ok svá margra annarra kvikinda, i. e. *dicens, terram colonorum votis satisfacturam, enumerans multa egregia terræ commoda, largam capturæ copiam, tam phocarum et cetorum, quam rosmarorum, ursorum, multorumque aliorum animalium, X, et unum exscr. Ol. Tr. S. quod præterea addit:* ok vildi þann veg fýsa menn þángat með sèr til landsins, *hoc modo homines cupidos reddere volens, secum in terram emigrandi. Cetera hujus capitis ignorat X.* 3) segir Ari Þorgilsson, *Landn.* 4) tuttugu ok fimm, *viginti quinque, Landn.;* hálfr þriði tögr, *duæ semis decuriæ, Ol. Tr. S.* 5) 24, (16) *Ol. Tr. S., ed. Skalh.*

minum consentiunt, fidem relationum Islandicarum confirmantes.

a) *Brattahlið*, sic propter situm appellata, a *brattr*, arduus, acclivis, *hlið*, norveg. *Li*, latus montis.

b) Religio christiana legibus in Islandia

Friðrekr biskup ok Þorvaldr Koðránsson[1]. Þessir menn námu land á Grænlandi, er þá fóru út með Eireki: Herjúlfr Herjúlfsfjörð, hann [bjó á[2] Herjúlfsnesi, Ketill Ketilsfjörð, Hrafn Hrafnsfjörð, Sölvi Sölvadal, Helgi Þorbrandsson Álptafjörð, Þorbjörn glóra Siglufjörð, Einar Einarsfjörð, Hafgrímr Hafgrímsfjörð ok Vatnahverfi, Arnlaugr Arnlaugsfjörð; en sumir fóru til Vestribygðar.

Leifr heppni var skírðr.

2. Þá er sextán[3] vetr voru liðnir, frá því er Eirekr rauði fór

mer droge Biskop Fredrik og Thorvald Kodransön bort fra Island. Følgende Mænd, som da droge ud med Erik, toge Land og Bosæde paa Grönland: Herjulf tog Herjulfsfjord, han boede paa Herjulfsnæs, Ketil Ketilsfjord, Rafn Rafnsfjord, Sølve Sølvedal, Helge Thorbrandsön Alptefjord, Thorbjörn Glora Siglefjord, Einar Einarsfjord, Hafgrim Hafgrimsfjord og Vatnehverf, Arnløg Arnløgsfjord; men nogle droge til Vesterbygden.

Leif den Lykkelige døbtes.

2. Da sexten Vintre vare forløbne, fra den Tid Erik Røde drog over at

æstate Fridrekus episcopus et Thorvaldus Kodranis filius ab insula (Islandia) profecti sunt[a]. Ex iis, qui tum unacum Eiriko demigrarunt, hi territoria in Grænlandia occupaverunt: Herjulvus Herjulvsfjördum, habitans in Herjulvsneso, Ketil Ketilsfjördum, Rafn Rafnsfjördum, Sölvius Sölvadalum, Helgius Thorbrandi filius Alptafjördum, Thorbjörn Glora Siglufjördum, Einar Einarsfjördum, Havgrimus Havgrimsfjördum et Vatnahverfum, Arnlœgus Arnlœgsfjördum; nonnulli vero in tractum occidentalem profecti sunt.

Leivus Fortunatus baptizatus.

2. Ubi sedecim hiemes elapsæ fuerant, ex quo Grænlandiam inhabitatum concesserat Eirikus Rufus, Leivus, filius Eiriki, ab Grænlandia in

1) *Sequentia ad finem usque capitis absunt in Ol. Tr. S.* 2) bygði, *Ol. Tr. S., ed. Skalh.* 3) 14, *rectius, Ol. Tr. S.*

recepta fuit anno 1000, itaque h. l. Eiriki in Grænlandiam demigratio refertur ad annum 985.

a) De profectione Fridreki episcopi et Thorvaldi Kodranis filii in Islandiam, eorumque in tradenda christiana religione opera, relatio lectu dignissima exstat in Olavi Trygg. Hist.; vide *Fornmanna Sögur*, 1, p. 255-276; vers. Lat. in Scriptis Historicis Isl. Vol. I. p. 281-299.

at byggja Grænland, þá fór Leifr, son Eireks, utan af Grænlandi til Noregs; kom hann til Þrándheims um haustit, þá er Ólafr konúngr Tryggvason var kominn norðan af Hálogalandi. Leifr lagði skipi sínu inn til Niðaróss, ok fór þegar á fund Ólafs konúngs. Boðaði konúngr trú honum sem öðrum heiðnum mönnum, er á hans fund komu; gekk konúngi þat auðvelliga við Leif; var hann þá skírðr, ok allir skipverjar hans; var Leifr með konúngi um vetrinn vel haldinn[1].

bebygge Grönland, da reiste Eriks Sön Leif fra Grönland til Norge; han kom til Trondhjem den Høst, da Kong Olaf Tryggvesön var kommen nordenfra Halogeland. Leif lagde med sit Skib ind til Nidaros, og drog strax til Kong Olaf. Kongen forkyndte Troen for Leif som for andre Hedninger, der kom til ham; det var Kongen let at bevæge Leif; han blev da døbt og alle hans Skibsfolk; Leif var hos Kongen om Vinteren, og blev vel behandlet.

in Norvegiam profectus, autumno in Thrandheimum pervenit, cum rex Olavus Tryggvii filius ab Halogia[a] eò advenerat. Leivus navem suam ad Nidarosum[b] constituit, et statim regem Olavum adiit; hunc rex, ut ceteros paganos homines, qui eum convenere, ad suscipiendam religionem hortatus est; quod cum rex facili negotio ab Leivo impetrasset, ille, omnesque nautæ sui, baptizatus est, atque hiemem apud regem transegit, liberaliter habitus[c].

1) *Cap. 2 sic exhibet X:* Fjórtán árum síðar fór Leifr Eireksson af Grænlandi til Noregs, ok lèt Olafr konúngr Tryggvason skíra hann ok alla skipara hans, ok hafði þar miklar virðíngar af konúngi um vetrinn; sigldi síðan til Grænlands aptr með kristni, ok hèlzt þar þaðan af kristindómr, i. e. „*Quatuordecim post annis Leivus Eiriki filius ab Grænlandia in Norvegiam profectus est, ubi cum nautis omnibus ab rege Olavo Tryggvii filio baptizatus est, ibique hac hieme apud regem magno in honore fuit. Deinde in Grænlandiam ad religionem christianam annuntiandam revectus est, et ex eo inde tempore religio christiana in ea terra permansit." Hic prima particula desinit in X. Reperiuntur quoque hæc duo capita in Hist. Olavi Tryggv. filii, vide ed. Societatis Regiæ Ant. Sept. in Fornmanna Sögur, 2. p. 213-216, vers. Lat. in Scriptis Hist. Island., Vol. II. p. 200-202.*

a) *Hálogaland*, Halogia, nunc *Helgeland*, borcam versus a Thrandheimo in hodierna præfectura Nordlandia. De regis Olavi in Halogiam profectione, religionis causa ibidem introducendæ suscepta, longa exstat narratio in Historia Olavi Tryggvidæ, vide *Fornmanna Sögur*, 2, pag. 174-189, et Scripta Hist. Isl., Vol, II. p. 161 sequ.

b) *Niðarós* significat ostium fluvii Nidæ; hic rex Olavus oppidum ejusdem nominis condiderat, quod oppidum primo ab exteris, deinde ab ipsis incolis Thrandheimus appellatum est, ducto nomine ab tractu, in quo situm fuit.

c) Hanc de Leivo narrationem Snorrius Sturlæ filius in *Heimskringla I*, pag. 291 sic

Bjarni leitaði Grænlands[1].

3. Herjúlfr var Bárðarson Herjúlfssonar; [hann var frændi[2] Íngólfs landnámamanns. Þeim Herjúlfi gaf Íngólfr land á milli Vogs og Reykjaness. Herjúlfr bjó fyrst á Drepstokki; Þorgerðr hèt kona hans, en Bjarni son þeirra, ok var hinn efniligsti[3] maðr. Hann fýstist utan þegar á únga aldri; varð honum gott bæði til fjár ok mannvirðíngar, ok var sinn vetr hvort utan lands eðr með feðr sínum. Brátt átti Bjarni skip í förum; ok hinn síðasta vetr, er hann var í Noregi, þá brá Herjúlfr til Græn-

Bjarne opsøgte Grönland.

3. Herjulf var en Sön af Bard Herjulfsön; han var Landnamsmanden Ingolfs Frænde. Ingolf gav Herjulf Land imellem Vaag og Reykenæs. Herjulf boede først paa Drepstok; hans Kone hed Thorgerd, og deres Sön Bjarne, en meget haabefuld Mand. Han fik allerede som ung Lyst til at reise udenlands, og forhvervede sig snart baade Gods og Anseelse, og han var hver anden Vinter udenlands, hver anden hjemme hos sin Fader. Snart eiede Bjarne sit eget Fartöi; og den sidste Vinter han var i Norge,

Bjarnius Grænlandiam quæsivit.

3. Herjulvus fuit filius Bardi, filii Herjulvi; idem cognatus erat Ingolvo, Islandiæ occupatori. Herjulvo Ingolvus territorium dedit inter Vogum et Reykjanesum[a]. Primo Herjulvus Drepstokki habitavit; uxori ejus nomen erat Thorgerda, filio vero Bjarnius, optimæ spei juveni. Hic jam adolescentulus cupiditate captus est peregre proficiscendi, bonaque usus fortuna tam in parandis opibus, quam inveniendis honoribus, alternis hiemibus nunc peregre fuit, nunc apud patrem versatus est. Brevi navem mercatoriam Bjarnius sibi comparavit; atque ultima hieme, quam in Norvegia

1) Frá siglíng Bjarna Herjúlfssonar, *De navigatione Bjarnii, filii Herjulvi, Cap.* 104 (*Msc. Cap.* 177) *P; Cap.* 105, *pag.* 304, *S.* 2) frænda, *cognati, P.* 3) efnilegasti, *id., P.*

pressius refert: „*Leifr, son Eiríks rauða, þess er fyrstr bygði Grænland, var þetta sumar kominn af Grænlandi til Noregs; fór hann á fund Olafs konúngs, ok tók við kristni, ok var um vetrinn með Olafi konúngi,*" i. e. „Leivus, filius Eiriki Rufi, qui primus Grænlandiam incoluit, hac æstate (Anno 1000 vel 999) ab Grænlandia in Norvegiam advenerat; ille regem Olavum convenit, christianam religionem amplexus est, et per hiemem apud regem Olavum commoratus est."

a) promontorium Islandiæ, ad africum spectans.

landsferðar með Eireki[1], ok brá búi sínu. Með Herjúlfi var á skipi suðreyskr[2] maðr kristinn, sá er orti Hafgerðíngar[3] drápu; þar er þetta stef í:

lavede Herjulf sig til at reise til Grönland med Erik. Paa Skibet hos Herjulf var en christen syderøisk Mand; han gjorde Hafgerdingar Drapa, hvori dette er Omkvædet:

transegit, Herjulvus, inita cum Eiriko demigrationis in Grænlandiam societate, eò rem familiarem transtulit. Eadem ac Herjulvus navi vehebatur vir Hebudensis christianus, qui carmen intercalatum de Hafgerdinga *(claustro oceani)*[a] composuit, in quo hi sunt versus intercalares:

1) Eiríki, *ubique, P, S.* 2) suðar, *P, sine sensu, forte scribere voluit* suðr-maðr. 3) Hafgerðínga, *in plur. usitatius, P.*

a) *Hafgerðing*, f. sing., usitatius in plur. *hafgerðingar*, ab *haf*, oceanus, et *gerði*, septum, a *garðr*, sepes. Hanc raram vocem illustrat unus locus Speculi Regalis, cujus auctor, disserens de miraculis in oceano Grænlandico obviis, ita de hac re verba facit, pag. 171-172: „*Nú er þat enn eitt undr í Grænlandshafi, er ek em ekki enn fróðastr um, með hverjum hætti þat er; þat kalla menn Hafgirðinga* (al. *Hafgerðingar, Hafgirðingar, Hafgerðina*)*; en þat er því líkast, sem allr hafstormr, ok allar bárur, þær sem í því hafi eru, safnist saman í þrjá staði, ok gjörist af því þrjár bárur; þær þrjár girða allt hafit, svá at menn vita hvergi hlið á vera, ok eru þær stórum fjöllum hærri, líkar bröttum gnípum; ok vitu menn fá dæmi til, at þeir menn hafi úr höfum komizt, er þar hafa í verit staddir, þá þessir atburðir hafa orðit. En því munu sögur vera af gjörvar, at guð man æ nokkora þaðan hafa frelsat, þá sem þar hafa verit í staddir, ok man þeirra ræða síðan dreifzt hafa ok flutzt manna á millum, hvert sem nú er svá frásagt, sem þeir hafa helzt umrædt, eðr er ræða þeirra nokkut aukin eða vönuð; ok munum vèr fyrir því varliga um þá luti ræða, at vèr höfum þá fá hitta nýliga, er þaðan hafa komizt, ok oss kunna þessi tíðindi at segja;*" i. e. „Jam adhuc unum restat miraculum oceani Grænlandici, quod qua ratione fiat, haud satis compertum habeo; hoc Hafgirdingos (al. Hafgerdingas, Hafgirdingas, Hafgerdam) vocant. Hoc vero perinde est, ac si omnis sali vehementia, omnesque fluctus, qui in eo mari sunt, in tria loca congregentur, indeque tres fluctus existant. Hi tres totum mare circumsepiunt, ita ut nullus pateat exitus, atque hi magnis montibus altiores, arduis præruptis similes sunt, paucaque existunt exempla, homines, qui in has difficultates inciderint, ex pelago salvos evasisse. Ideo vero relationes de his rebus in vulgus exiisse credo, quod puto aliquos semper divino auxilio inde ereptos, qui in eas angustias pervenerint; horum deinde relationes emanasse et in vulgus exiisse, sive relatio, ab iis excepta, cum fide tradita sit, sive aliquantum aucta vel deminuta. Nos vero cautè de his rebus loquemur, quod paucos nuper convenerimus, qui inde evaserint, nobisque has res perhibere possint." Torfæus *Hafgerðingar* vertit vortices marinos; Thorlacius *Hafgerðinga drápu* minus exacte interpretatur Navigantium odam.

Mínar biðr ek múnka reyni
meinalausan fara beina[1];
heiðis haldi hattar[2] foldar
hallar drottinn yfir mèr stalli!

Mine Reiser jeg den milde
Munkes Prøver beder styre,
Haanden holde Himmelborgens
Herre over mig bestandig!

Monachorum tentatorem, noxæ expertem
oro, ut meam profectionem secundet;
dominus, terrestris lacunaris aulam
Tenens, sua me tueatur dextera[a]!

1) farar beina, *rectius, P, S.* 2) hárrar, *P, hoc nexu,* drottinn hárrar foldar hallar, *dominus alti terræ lacunaris, i. e. cœli, nam* foldar höll, *aula, camera terræ, est cœlum.*

a) Ordo prosaicus horum versuum talis est: *Ek biðr meinalausan múnka reyni beina mínar farar; drottinn foldar hattar hallar haldi yfir mèr heiðis stalli!* i. e. ego oro innoxium monachorum exploratorem dirigere mea itinera; dominus aulæ pilei terræ teneat super me accipitris stationem! *meinalaus,* noxæ expers, innoxius, h. l. benignus; nam adjectiva negativa apud poëtas contrarium fortius affirmant. *Múnka reynir,* explorator monachorum, qui tentat monachos, veteribus poëtis christianis Christus dicitur, secundum *Skaldam*(*Edda* Snorrii, ed. Raskii, pag. 168), non solum quatenus summam virtutem et abstinentiam per vitam monasticam efformare conatus sit, sed et quatenus monachos speciatim caros habuerit; nam in poëtico sermone amicus et familiaris alterius dicitur ejus tentator et explorator animi. Sic in *Skalda,* l. c. Christus dicitur *múnka drottinn,* dominus monachorum:

Máttr er múnka drottins
mestr (aflar guð flestu);
Kristr skóp ríkr, ok reisti
Róms höll, veröld alla,

i. e. potestas monachorum domini summa est, cum plurima deus efficere valeat; Christus potens creavit totum mundum, et Romæ aulam fundavit. *Foldar höttr,* pileus terræ, cœlum dicitur, ut *foldar hjálmr,* galea terræ, i. e. camera, lacunar terræ, quod se super terram arcuat; itaque *höll foldar hattar,* aula cœli, aula cœlestis, cujus dominus Christus h. l. dicitur. *Heiðis stallr,* verbotenus, accipitris statio, area, hoc est, manus: tropus petitus a more principum veterum, venationis studiosorum, qui accipitres in manibus vel humeris sedere instituerunt; unde in sermone poëtico manus per aream accipitris circumscribitur. *At halda heiðis stalli yfir einum,* id. q. in prosa, *at halda hendi yfir einum,* respondet græco χεῖρας ὑπερέχειν τινι, præsenti auxilio aliquem protegere. Cæterum *Landnama* alio loco, nempe P. 5, c. 14, p. 247 de hoc carmine mentionem sic facit: *Herjólfr sá, er fyrr var sagt, var frændi Ingólfs ok fóstbróðir; af því gaf Ingólfr honum land á milli Reykjaness ok Vogs; hans son var Bárðr, faðir Herjólfs, þess er fór til Grænlands, ok kom í hafgerðingar. Á skipi hans var suðreyskr maðr, sá orti Hafgerðinga drápu; þar er þetta upphaf:*

Allir hlýði ossu fulli
amra fjalla Dvalins hallar,

i. e. Herjolvus ille, de quo supra facta mentio, erat cognatus et sodalis juratus Ingolvi; propterea Ingolvus ei dedit territorium inter Reykjanesum et Vogum; ejus filius erat Bardus, pater Herjolvi illius, qui in Grænlandiam profectus est, et in claustra oceani pervenit. In nave ejus erat vir Hebudensis, qui carmen intercalatum de

Herjúlfr bjó á Herjúlfsnesi; hann[1] var hinn göfgasti maðr. Eirekr rauði bjó í Brattahlíð; hann var þar með mestri virðíngu, ok lutu allir til hans. Þessi voru börn Eireks: Leifr, Þorvaldr[2] ok Þorsteinn, en Freydís hèt dóttir hans; hún var gipt þeim manni, er Þorvarðr[3] hèt, ok bjuggu þau í Görðum, þar sem nú er biskupsstóll; hún (var) svarri mikill, en Þorvarðr var lítilmenni; var hún mjök gefin til fjár. Heiðit var fólk á Grænlandi í þann tíma. Þat sama sumar kom Bjarni skipi sínu á Eyrar, er faðir hans hafði brottsiglt um vorit. Þau tíðindi þóttu Bjarna mikil, ok vildi eigi bera af skipi sínu. Þá spurðu

Herjulf boede paa Herjulfsnæs; han var en meget anseelig Mand. Erik Røde boede paa Brattelid; han var der den mest anseete, og alle rettede sig efter ham. Disse vare Eriks Börn: Leif, Thorvald og Thorstein og en Datter, som hed Freydis, der var gift med en Mand, ved Navn Thorvard; de boede i Garde, hvor nu Bispestolen er; hun var meget stormodig, men Thorvard var indskrænket, og hun var mest givet ham for hans Rigdoms Skyld. Den Tid var Folket paa Grönland hedensk. Bjarne kom med sit Skib til Øre samme Sommer, som hans Fader var seilet bort om Vaaren. Denne Tidende syntes Bjarne vigtig, og han vilde nu ikke udlosse sit Skib.

Herjulvus habitavit in Herjulvsneso; hic vir erat amplissimus. Eirikus Rufus habitavit Brattahlidæ; is his locis maxima valebat auctoritate, quare omnes ejus voluntatem gerebant. Hi fuere liberi Eiriki: Leivus, Thorvaldus ac Thorstein, filia vero ejus fuit Freydisa; hæc matrimonio juncta erat viro, nomine Thorvardo, ac Gardis, ubi nunc sedes episcopalis est, habitabant; ea erat superba (imperiosa), Thorvardus vero angusti animi; cui scilicet divitiarum gratia fuerat nuptum collocata. Populus Grænlandiæ eo tempore paganus erat. Bjarnius eadem æstate navem suam ad Eyras[a] appulit, cum pater suus vere proxime elapso ab insula navigaverat. Bjar-

1) ok, *et, P.* 2) Þorvarðr, *quædam exscr., S.* 3) Þorvaldr, *constanter, P, S.*

claustris oceani composuit; cujus initium tale est: Omnes aures præbeant nostro latici Dvalinis (carmini), piscosi æquoris cameræ (cœli)....

a) Eyræ, id. q. nunc dicitur *Eyrarbakki,* in toparchia Arnesensi præfecturæ australis Islandiæ.

hásetar hans, hvat er hann bærist fyrir; en hann svarar, at hann ætlaði at halda siðvenju sinni ok þiggja at[1] föður sínum vetrvist: „ok vil ek halda skipinu til Grænlands, ef þèr vilit mèr fylgð veita." Allir kvoðust hans ráðum fylgja vilja. þá mælti Bjarni: „úvitrlig mun þikja vor ferð, þar sem eingi vorr hefir komit í Grænlandshaf." En þó halda þeir nú í haf, þegar þeir voru búnir, ok sigldu þrjá daga, þar til er landit var vatnat; en þá tók af byrinn, ok lagði [á norrænur[2] ok þokur, ok vissu þeir eigi, hvert at þeir fóru, ok skipti þat mörgum dægrum. Eptir þat sá þeir sól[3], ok máttu þá deila ættir[4];

Da spurgte hans Skibsfolk, hvad han havde i Sinde; han svarede at han agtede at holde sin Skik og have sit Vinterophold hos sin Fader: „og jeg vil," sagde han, „holde med Skibet til Grönland, hvis I ville tilstaae mig eders Følge. De sagde alle, at de vilde følge hans Raad. Da sagde Bjarne: „Uforstandig vil vor Reise tykkes, eftersom ingen af os har været i Grönlands Hav." Men dog begave de sig paa Søen, saasnart de vare færdige, og seilede i tre Dage, indtil Landet tabte sig af Syne under Vandet; men da lagde Bören sig, og der opkom Nordenvinde og Taager, og de vidste ikke, hvor de fore, og saaledes gik det i mange Dage. Derefter saae de igjen Solen, og de kunde da

nius nova re commotus, navem exonerare noluit. Quærentibus nautis[a], quam rationem inire cogitaret, respondit, consuetudine sua usurum, ac hibernum hospitium a patre accepturum: „volo igitur cursum in Grænlandiam dirigere, si me comitari velitis." Omnes ejus consiliis se obtemperaturos ostenderunt. Tum Bjarnius locutus est: „profectio nostra ratione carere videbitur, cum nemo nostrum oceanum Grænlandicum ingressus sit." Non tamen eo minus committunt se oceano, cum primum se paraverant, et tres dies vela fecerunt, donec terra aquis esset abscondita; tum vero ferentes cessabant venti, flatibus borealibus et caligine incidentibus. Sic, quo tenderent, nescii, multas noctes et dies ferebantur. Post hæc, conspecta

1) af, *idem*, *P.* 2) at norræni, *eod. sensu*, *P;* á norræni, *S.* 3) sjá, *sine sensu*, *add. F.* 4) áttir, *idem*, *P.*

a) *háseti*, ab *hár*, m., scalmus, plur. *háir*, scalmi, et *seti*, qui sedet (quod a *sitja*, sedere). itaque assidens scalmo, remex, nauta.

vinda nú segl, ok sigla þetta dægr, áðr þeir sá land, ok ræddu um með sèr, hvat landi þetta mun vera, en Bjarni kveðst hyggja, at þat mundi[1] eigi Grænland. þeir spyrja, hvort hann vill[2] sigla at þessu landi, eðr eigi. „þat er mitt ráð, at sigla í nánd við landit," (segir hann); ok svâ gera þeir, ok sá þat brátt, at landit var ófjöllótt, ok skógi vaxit, ok smár hæðir[3] á landinu, ok[4] lètu landit á bakborða, ok lètu skaut[5] horfa á land. Síðan sigla þeir tvö dægr, áðr þeir sá land annat; þeir spyrja, hvort Bjarni ætlaði þat enn Grænland; hann kveðst eigi heldr ætla þetta Grænland enn hit fyrra: „þvíat jöklar eru mjök[6] miklir

skjelne Himmelegnene; de heiste nu Seil, og seilede denne Dag, för de saae Land, og talte da imellem sig om, hvad Land dette kunde være, og Bjarne sagde, at han troede, at det ikke kunde være Grönland. De spurgte, om han vilde seile til dette Land, eller ikke. „Det er mit Raad," sagde han, „at seile nær ved Landet;" og de gjorde saa, og saae snart, at Landet var uden Fjelde, og bevoxet med Skov, og havde smaae Höie. De lode da Landet paa deres venstre Side, og lode Seilets Skjød vende mod Land. Siden seilede de en Dag og en Nat, för de saae et andet Land. De spurgte, om Bjarne troede, at dette var Grönland, men han sagde, at han ligesaa lidt troede, at dette var Grönland som det forrige: „thi paa Grönland

solis radiatione, plagas cœli dignoscere potuerunt; jam vela tollunt, et hunc diem navigant, antequam terram conspexerunt. Inter se colloquentibus, quæ hæc terra esset, Bjarnius putare se ait, non esse Grænlandiam. Interrogant, utrum ad hanc terram navigare velit, an non. „Meum consilium est, ait, ut prope a terra navigemus." Itàque faciunt, atque mox vident, terram esse non montosam, et sylvis tectam, colliculisque interstinctam. Terram ab sinistra habentes, pedes velorum terræ obvertunt. Deinde noctem diemque navigant, donec aliam terram viderunt; quærunt, an hanc Bjarnius Grænlandiam putet; ille se negat hanc putare Grænlandiam esse, non magis quam priorem: „ferunt enim, inquit, magnos in Græn-

1) mun, *idem*, *P*. 2) vili, *idem*, *P*. 3) heiðir, *P*. 4) þeir, *P*. 5) skut, *puppim*, *rectius*, *P*. 6) *omittunt P*, *S*.

sagðir á[1] Grænlandi." Þeir nálguðust brátt þetta land, ok sá þat vera slètt land, ok viði vaxit. Þá tók af byr fyrir þeim. Þá ræddu hásetar þat[2], at þeim þótti þat[3] ráð, at taka þat land; en Bjarni vill[4] þat eigi; þeir þóttust bæði þurfa við ok vatn. „At öngu eru [þèr því óbirgir[5]," segir Bjarni; en þó fèkk hann af[6] því nökkut ámæli af hásetum sínum. Hann bað þá vinda segl, ok svâ var gert; ok settu framstafn frá landi, ok sigla í haf útsynníngs byr þrjú dægr, ok sá þá land it þriðja; en þat land var hátt ok fjöllótt, ok jökul[7] á; þeir spyrja þá[8], ef Bjarni vildi at landi láta þar, en hann kveðst eigi þat vilja: „því at mèr lízt þetta

siges der at være meget store Isbjerge." De nærmede sig snart til dette Land, og saae, at det var et fladt Land, bevoxet med Skov. Da lagde Bören sig for dem, og Skibsfolkene talte da om, at det syntes dem raadeligst, at lande der; men Bjarne vilde det ikke. De foregave, at de baade trængte til Brændsel og Vand. „Paa ingen af disse Dele have I Mangel," sagde Bjarne; men dog fik han derfor nogen Bebreidelse af sine Skibsfolk. Han bad dem heise Seil, og de gjorde saa, de vendte Forstavnen fra Land, og seilede ud i rum Sø med Sydvestvind i tre halve Dögn, saae da det tredie Land, og dette Land var höit, og bedækket med Fjelde og Isbjerge. De spurgte da, om Bjarne vilde lægge der til Land, men han sagde, at han ikke

landia montes esse glaciales." Mox propius advecti, vident, hanc terram planam esse et sylva obsitam. Tum cessante vento secundo, loquuntur nautæ, placere sibi, navem eò ad terram applicare; noluit Bjarnius. Illi sibi lignis et aqua opus esse causabantur. „Harum rerum nulla plane caretis," ait Bjarnius; hinc tamen factum est, ut nautarum vocibus nonnihil carperetur. Jussi vela tollunt, proram a terra avertunt, et in altum provehuntur, per tria seminycthemeria libanoto usi secundo, tertiam conspiciunt terram; hæc vero terra erat alta et montosa et glacie obducta. Interrogant Bjarnium, an eò velit ad terram applicare, ille vero se velle negat: „mihi enim hæc terra parum commodi videtur allatura." Itaque velis non de-

1) af, *P.* 2) um, *P.* 3) *omittit P.* 4) vildi, *P.* 5) þeir því óbergir, *P.* 6) at, *propter, P.* 7) jöklar *P.* 8) *omittit P.*

land[1] ógagnvænligt." Nú lægðu[2] þeir eigi segl sitt, halda með landinu fram, ok sá, at þat var eyland; settu enn stafn við því[3] landi, ok hèldu í haf hinn sama byr; en veðr óx[4] í hönd, ok bað Bjarni þá svipta, ok eigi sigla meira, enn bæði dygði vel [skipi þeirra ok reiða[5]; sigldu nú fjögur[6] dægr; þá sá þeir land hit fjórða. Þá spurðu þeir Bjarna, hvort hann ætlaði þetta vera Grænland, eðr eigi. Bjarni svarar: „þetta er líkast því, er mèr er sagt frá Grænlandi; ok[7] hèr munu vèr at landi halda." Svâ gera þeir, ok taka land undir einhverju nesi at kveldi dags; ok var þar bátr á nesinu; en þar bjó Herjúlfr,

vilde det: „thi dette Land forekommer mig ikke at være indbydende." De sænkede da ikke deres Seil, men holdt frem langs med Landet, og saae at det var en Ø; de vendte igjen Bagstavnen imod dette Land, og seilede ud paa Havet med samme Bör; men Blæsten tiltog, og Bjarne bød da at sætte paa Seilene, og ikke seile stærkere, end deres Skib og Skibsredskaber kunde udholde. De seilede nu i fire halve Dögn; da saae de det fjerde Land; de spurgte da Bjarne, om han troede, at dette var Grönland, eller ikke. Bjarne svarede: „Dette er ligest Grönland, efter hvad man har fortalt mig om samme, og her ville vi styre til Land." De gjorde saa, og landede om Aftenen under et Næs, hvor der var en Baad. Der paa dette

missis, cursum secundum littora tendentes, intellexerunt, insulam esse. Ac jam huic terræ puppim obvertunt, et in altum vela dant, eodem usi vento; quo sensim increbescente, Bjarnius vela contrahi jussit, vetans vehementius velificare, quam navis eorum et armamenta commodè ferre possent. Sic cum biduum et binoctium navigassent, quartam terram conspexerunt. Tum Bjarnium interrogarunt, utrum hanc putaret esse Grænlandiam, an non. Ille respondet: „hæc quidem Grænlandiæ, qualem ex narratione comperi, simillima est; atque huc ad terram appellemus." Sic faciunt, et appellunt ad promontorium aliquod, die vesperascente; eo loco promontorii scapha erat. In hoc autem promontorio habitabat Herjulvus, pater Bjarnii,

1) *om. S.* 2) *sic P, S,* lögðu, *idem, F.* 3) *abest in P.* 4) vóx, *id., P.* 5) skip þeirra ok reiði, *P.* 6) 3, *S.* 7) *abest in P.*

faðir Bjarna, á því nesi, ok af því hefir nesit nafn tekit, [ok er síðan[1] kallat Herjúlfsnes. Fór Bjarni nú til föður síns, ok hættir[2] nú siglíngu, ok er með föður sínum, sameðan Herjúlfr lifði; ok síðan bjó hann þar eptir [föður sinn[3].

Næs boede Bjarnes Fader Herjulf, og af ham har Næsset faaet Navn, og er siden kaldt Herjulfsnæs. Bjarne drog nu til sin Fader, og opgav Søfarten, og han blev hos sin Fader, saalænge denne levede, og siden boede han der efter Faderen.

ex quo promontorium nomen sortitum est, exinde Herjulvsnesum appellatum. Jam Bjarnius ad patrem se contulit, et a navigando destitit, apud patrem, quoad hic vixit, versatus; quo mortuo deinde ibidem habitavit.

1) síðan ok er, *idem*, *P*. 2) hætti, *idem*, *P*. 3) hann, *cum*, *P*.

PARTICULA DE GRÆNLANDIS.

HÈR HEFR GRÆNLENDÍNGA ÞÁTT[1].

ÞAT er nú þessu næst at Bjarni Herjúlfsson kom utan af Grænlandi á fund Eireks jarls; ok tók jarl við honum vel. Sagði Bjarni frá ferðum sínum, er hann hafði lönd[2] sèð, ok þótti mönnum[3] [hann verit hafa úforvitinn[4], er hann hafði ekki at segja af þeim löndum, ok fèkk hann af því nokkut ámæli. Bjarni gerðist hirðmaðr jarls, ok fór út til Grænlands um sumarit eptir[5]. Var nú mikil umræða um landaleitan. Leifr, son Eireks

HER BEGYNDER FORTÆLLINGEN OM GRÖNLÆNDERNE.

DERNÆST er nu at fortælle, at Bjarne Herjulfsön kom ude fra Grönland, og besøgte Erik Jarl, og Jarlen tog vel imod ham. Bjarne fortalte om sine Reiser, at han havde seet ubekjendte Lande; og Folk syntes at han ikke havde været videbegjerlig, da han intet havde at berette om disse Lande, og dette blev ham noget lagt til Last. Bjarne blev Jarlens Hofsinde, og drog ud til Grönland den følgende Sommer. Der taltes nu meget om Opdagelsesreiser. Leif, Erik Rødes Sön fra Brat-

HIC INCIPIT PARTICULA DE GRÆNLANDIS.

ID proxime memorandum est, quod Bjarnius Herjulvi filius ex alto ab Grænlandia delatus, Eirikum dynastam convenit, a quo bene exceptus est. Bjarnius de profectionibus suis retulit, in quibus novas terras conspexerat. Videbatur autem parum fuisse curiosus, qui nihil de his terris referre haberet, quam ob rem vocibus hominum nonnihil carpebatur. Bjarnius satellitibus dynastæ adscriptus est, et sequenti æstate in Grænlandiam remeavit. Multo jam de quærendis terris injecto sermone, Leivus, filius Eiriki

1) Frá landafundi Leifs Eiríks sonar, *De terris a Leifo Eiriki filio inventis, Cap.* 105, *P; Cap.* 106, *S.* 2) land, *terram, P, S.* 3) *abest in, P.* 4) þat verit hafa úforvitni, *al. S.* 5) ok, *et, addit P.*

rauða or Brattahlíð, fór á fund Bjarna Herjúlfssonar, ok keypti[1] skip at honum, ok rèð[2] til háseta, svâ at þeir voru hálfr fjórði tögr manna saman. Leifr bað föður sinn Eirek, at hann mundi enn[3] fyrir vera förinni. Eirekr taldist heldr undan, kveðst [þá vera hniginn í aldr[4], ok kveðst minna mega við vosi öllu, enn var. Leifr kveðr hann [enn mundu mestri heill[5] stýra af þeim frændum; ok þetta lèt Eirekr eptir Leifi, ok ríðr heiman, þá er þeir eru at því[6] búnir; ok [var þá skamt[7] at fara til skipsins. Drepr hestrinn fæti, sá er Eirekr reið, ok fèll hann af baki, ok lestist fótr hans; þá mælti Eirekr: „ekki

telid, drog til Bjarne Herjulfsön, og kjøbte Skibet af ham, og hvervede Folk dertil, saa at de vare i alt 35 Mand. Leif bad sin Fader Erik, om han vilde være Anfører paa Reisen; men Erik undskyldte sig, og gav til Grund, at han nu var temmelig til Alders, og kunde nu ikke som tilforn udholde alle Søens Besværligheder. Leif sagde at han endnu vilde være den af Frænderne, hvem Lykken snarest vilde følge; og Erik gav da efter for Leifs Bön, og red hjemmefra, saasnart de vare færdige, og der var kun en kort Vei til Skibet. Hesten, som Erik red paa, snublede, og han faldt af, og fik Foden forslaaet. Da sagde Erik: „Ei er det mig bestemt, at opdage flere Lande, end dette som vi nu

Rufi de Brattahlida Bjarnium Herjulvi filium convenit, et ab eo navem emit, nautasque ita conduxit, ut una essent tres hominum decuriæ cum dimidia. Leivus patrem suum Eirikum rogavit, ut nunc quoque dux profectionis esset. Excusavit se quidem Eirikus, dicens, se jam ætate declivem, ferendisque maritimis laboribus magis quam antea imparem. Leivus vero eum suæ familiæ maxima usurum fortuna asseruit. Hoc itaque Eirikus Leivo concessit, atque domo equitat, cum ad eam rem parati erant; brevi via ad navem erat eundum. Equus, quo vectus est Eirikus, pedem offendit, quare ille equo delapsus pedem collisit. Tum Eirikus locutus est: „non mihi dabit fortuna, ut plures terras inveniam, quam hanc, quam

1) kaupir, *id.*, *P.* 2) þar, *add. P.* 3) einn, *solus*, *P.* 4) hniginn at aldri, *id.*, *P.* 5) meiri heillum, *majore fortuna (uti)*, *P.* 6) öllu, *ab omni re, i. e. omnino*, *P.* 7) þá skamt var, *cum via brevis superesset*, *S.*

mun mèr ætlat at finna lönd fleiri, enn þetta er nú byggjum vèr; munu vèr nú ekki leingr[1] fara allir samt." Fór Eirekr heim í Brattahlíð, en Leifr rèðst til skips, ok fèlagar hans með honnum, hálfr fjórði tögr[2] manna. þar var suðrmaðr einn í ferð, er Tyrker hèt. Nú[3] bjuggu þeir skip sitt, ok sigldu í haf, þá er þeir voru búnir, ok fundu þá þat land fyrst, er þeir Bjarni fundu síðast. þar sigla[4] þeir at landi,

beboe, og vi skulle nu ikke følges ad længere alle." Erik drog hjem til Brattelid, men Leif begav sig til Skibet med sine Stalbrødre, 35 Mand. Paa Reisen var ogsaa en tydsk Mand, ved Navn Tyrker, med. De beredte nu deres Skib, og seilede ud i Søen, da de vare færdige, og fandt da først det Land, som Bjarne fandt sidst. De seilede der til Land, og kastede Ankere, skøde Baaden ud, og gik i Land; og saae der intet Græs; store Jøkler vare overalt oppe i Landet, men fra

nunc incolimus; neque nos omnes diutius unà iter faciemus." Eirikus itaque domum Brattahlidam rediit; Leivus vero ac cum eo socii, tres hominum decuriæ cum dimidia, ad navem se contulerunt. Cum his una iter fecit vir Sudmannus (Germanus)[a], nomine Tyrker. Jam pararunt navem, paratique in altum vela dederunt, et terram Bjarnio postremo inventam primo invenerunt. Adnavigant ad terram, ancoras jaciunt, scapham de-

1) leingra, *longius, P.* 2) tugr, *idem, P.* 3) þá, *idem, P.* 4) sigldu, *navigabant, P.*

a) *Suðrmaðr*, vir australis, forte interdum significat virum ex terris australibus, sensu latiore; [redacted] certe prævalet, ut proprie de Germanis usurpetur. *þyðverskir menn* et *Suðrmenn* promiscue adhibentur Hist. Sverreris cap. 103, *Noregs Konúnga Sögur*, ed. Hafn., Tom. IV, p. 181, ubi de turbis Bergensibus agitur: „*hljópu þegar bæjarmenn ok þyðverskir menn til vápna, ok börðust siðan, Suðrmenn hljópu til skipanna*, i. e. confestim oppidani et Germani ad arma cucurrerunt et conflixerunt, Sudmanni (i. e. Germani) vero ad naves refugerunt. Item sequenti cap. 104, pag. 183, ubi Sverrer, cum gratias egerat omnibus Anglis, Orcadensibus, Hjaltlandis, Færeyensibus et Islandis, qui utiles merces importaverant, orationem ad *þyðverska menn* convertit, qui, exportato butyro, vinum importassent, unde multum mali, nihil boni profectum esset, addens: „*kann ek þeim Suðrmönnum mikla óþökk fyrir sina ferð*, i. e. Sudmannis (Germanis) vero pro [redacted] adventu nullas ago gratias." Cfr. idem opus, Tom. V, pag. 112, 197. In hac nostra particula historica sub finem quoque producitur *Suðrmaðr ættaðr af Brimom á Saxlandi*, Germanus Bremis Saxoniæ oriundus.

ok köstuðu akkerum, ok skutu báti, ok fóru á land, ok sá þar eigi gras. Jöklar miklir voru allt hit efra, en sem ein hella [væri allt til jöklanna frá sjónum[1], ok sýndist þeim þat land vera gæðalaust. Þá mælti Leifr: „eigi er oss nú þat orðit um þetta land, sem Bjarna, at vèr hafim eigi komit á landit; [nú mun ek[2] gefa nafn landinu, ok kalla Helluland." Síðan fóru þeir til skips; [eptir þetta sigla þeir[3] í haf, ok fundu[4] land annat, sigla enn[5] at landi, ok kasta akkerum, skjóta síðan báti, ok gánga á landit. Þat land var slètt, og skógi vaxit, ok sandar hvítir víða, þar sem þeir fóru, ok ósæbratt. Þá mælti Leifr:

Søen til Jøklerne var det som een Helle eller Steenflade, og dette Land forekom dem ingen Herligheder at have. Da sagde Leif: „Nu er det ikke gaaet os med dette Land, som det gik Bjarne, at vi ikke have været paa det; nu vil jeg give Landet Navn og kalde det Helleland." De droge siden om Bord. Derefter seilede de ud paa Søen, og fandt et andet Land; de seilede igjen til Landet, og kastede Ankere, skøde siden Baaden ud, og gik i Land. Dette Land var fladt, og bevoxet med Skov, og vidt omkring, hvor de gik, vare der hvide Sandstrækninger, og Strandbreden var uden Bratheder. Da sagde Leif: „Dette Land skal man give Navn af dets Beskaffenhed, og kalde det Markland (Skov-

mittunt; in terram egressi, nullam herbam vident. Omnia loca superiora montibus glacialibus tenebantur, atque totum spatium a mari usque ad montes glaciales saxeam planitiem referebat; unde hanc terram sterilem esse judicarunt. Tum Leivus loquitur: „haud idem accidit nobis atque Bjarnio, ut hanc terram non attigerimus; jam terræ nomen imponam, et Hellulandiam *(terram saxeæ planitiei)*[a] appellabo." Deinde ad navem redeunt. Post hæc in altum navigant, aliamque terram invenerunt; nunc quoque littora subeunt, jactisque ancoris demittunt scapham, et in terram egrediuntur. Hæc terra erat plana et sylva obsita; multis in locis, qua

1) var allt frá sjónum ok til jöklanna, *id. inverso ordine*, P. 2) ok mun ek nú, *id.*, P. 3) ok sigldu, *et navigabant*, P. 4) finna, *inveniunt*, S. 5) eigi, *non*, P.

a) *Helluland*, ab *hella*, lapis planus, et *land*, terra.

„af kostum[1] skal þessu landi nafn gefa, ok kalla Markland;" fóru síðan ofan aptr til skips sem fljótast. [Nú sigla þeir þaðan[2] í haf landnyrðíngsveðr, ok voru úti 2 dægr, áðr þeir sá land, ok sigldu at landi, ok komu at ey einni, er lá norðr af landinu, ok geingu þar upp, ok sást um í góðu veðri, ok fundu þat at dögg var á grasinu, ok varð þeim þat fyrir, at þeir tóku höndum sínum í döggina, ok brugðu í munn sèr, ok þóttust ekki jafnsætt kent hafa, sem þat var. Síðan fóru þeir til skips síns, ok sigldu í sund þat, er lá milli eyjarinnar ok ness[3] þess, er norðr gekk af landinu;

land)." De droge siden paa det snareste igjen ned til Skibet. Nu seilede de derfra i rum Sø med Nordostvind, og vare i Søen et Dögn, inden de saae Land; og de seilede did, og kom til en Ø, som laae nordenfor Landet; der gik de op, og saae sig om i godt Veir, og mærkede at der var Dug paa Græsset, og det traf sig da saa, at de toge med Hænderne i Duggen, og stak Fingrene i Munden, og syntes ikke at have smagt noget saa sødt, som det var. Siden gik de til Skibet, og seilede ind i det Sund, som laae imellem Øen og et Næs, der gik nordud af Landet, og de stævnede vesterind Næsset forbi. Der var meget grundt i Ebbetiden, og deres Skib

permeabant, candidæ arenæ, molli littorum adscensu. Tum Leivus: „hæc terra ex rebus, quibus maxime abundat, nomen trahet, et Marklandia *(terra sylvæ)*[a] appellabitur." Deinde ad navem quam celerrime regrediuntur. Jam inde navigant in altum, cæcia usi, et noctis dieique spatio in alto transacto, terram conspexerunt, quàm velis subeuntes, insulam boreali terræ parti præjacentem attigerunt. Hic egressi, sereno forte aëre, circumspiciunt; animadvertunt gramina rore perfusa; hic cum forte accidisset, ut rorem manibus tangerent orique admoverent, dulcedinem, qualem non antea, sentire sibi visi sunt. Deinde ad navem regressi, fretum velis petebant, quod inter insulam et lingulam terræ boream

1) knstum, *F;* kostum, *commodis, P,* konstum, *al., S, forte idem quod in textu.* 2) ok sigla síðan, *et navigant deinde, P;* aptr, *denuo, add. S.* 3) sunds, *fretum, P.*

a) *Markland,* ab *mörk,* sylva.

stefndu í vestrætt fyrir nesit; þar var grunnsæfui mikit at fjöru sjófar, ok stóð þá uppi skip þeirra, ok var þá lángt til sjófar at sjá frá skipinu. En þeim var svâ mikil forvitni á at fara til landsins, at þeir nentu eigi þess at bíða, at sjór fèlli undir skip þeirra, [ok runnu til lands, þar er á ein fèll or vatni einu; en þegar sjór fèll undir skip þeirra[1], þá tóku þeir bátinn, ok rèru til sk'psins, ok fluttu þat upp í ána, síðan[2] í vatnit, ok köstuðu þar akkerum, ok báru af skipi[3] húðföt sín, ok gerðu þar búðir;

stod derfor oppe, saa der var langt at see fra Skibet til Søen. Men deres Lyst til at komme til Landet var saa stor, at de ikke gave sig Tid til at vente, indtil Vandet igjen steg op under deres Skib, men løb strax i Land paa et Sted, hvor en Flod faldt ud af en Indsø; men saasnart Vandet steg op under Skibet, toge de Baaden, og roede til Skibet, og førte det op i Floden, og derfra i Indsøen, hvor de kastede Ankere, bare deres Koier op fra Skibet, og gjorde sig der Boder eller Brædehytter; siden fattede de den Beslutning, at berede sig til at forblive der denne Vinter, og de byggede

versus excurrentem interjacebat, cursuque versus plagam occidentalem directo, lingulam superabant. Hic cum mare recessisset, brevissima erant vada, ubi cum navis eorum constitisset, longinquum erat prospicientibus ab navi ad mare spatium. Tanta autem ferebantur cupiditate egrediendi in terram, ut manere nolentes, donec accedens æstus navem sublevasset, in terram excurrerent, quo loco fluvius quidam ex lacu aliquo se exoneravit. Cum vero accessu maris navis eorum in alto staret, scapham ceperunt, et ad navem remigarunt, eamque primo in fluvium, deinde in lacum subvexerunt. Hic jactis ancoris impedimenta[a] e navi exportarunt,

1) *abest in P.* 2) upp, *add. P.* 3) skipum, *e navibus, S.*

a) *húðfat*, ab *húð*, pellis, et *fat*, indumentum, involucrum; proprie follis coriaceus, in quo veteres consueverunt vestes aliasque res in itineribus conservare; hoc etiam in navi pro lecto usi sunt, cfr. *Laxdælæ* pag. 116, ubi de Thurida dicitur: „*hún gekk at húðfati þvi, er Geirmundr svaf í*, lecticam adiit, in qua Geirmundus decubuit." Itaque respondet Romanorum utri, C. Liv. Dec. III, Lib. 1. et Græcorum στρωματοδεσμῳ, cfr. Hist. Rolvi Krakii *in Fornaldar Sögur Norðrlanda*, I, p. 18-19.

tóku þat ráð síðan, at búast þar um þann vetr, ok gerðu þar hús mikil[1]. Hvorki skorti þar lax í [ánni nè í vatninu[2], ok stærra lax enn þeir hefði fyrr sèð. Þar var svâ góðr landskostr, at því er þeim sýndist, at þar mundi eingi fènaðr fóðr þurfa á vetrum; [þar kvomu eingi frost á vetrum, ok lítt rènuðu þar grös[3]. Meira var þar jafndægri enn á Grænlandi eðr Íslandi; sól hafði þar eyktarstað ok dagmálastað um skam-

da store Huse. Der fattedes ikke Lax hverken i Floden eller i Indsøen, og det var större Lax, end de för havde seet. Landets Beskaffenhed var der, eftersom dem syntes, saa god, at intet Kvæg kunde der behøve Foring om Vinteren, thi der kom ingen Frost om Vinterne, og Græsset visnede kun lidt. Dag og Nat vare der mere lige lange end paa Grönland eller Island, thi paa den korteste Dag var Solen der over Horizonten fra Klokken halv otte om Formiddagen til Klokken halv fem om Ef-

ibique habitacula[a] instituerunt. Deinde id consilii ceperunt, ut eo loco hibernam pararent mansionem, atque ibi magna ædificia exstruxerunt. Ibi neque in fluvio, neque in lacu deerat salmonum copia, et quidem majoris corporis, quam antea vidissent. Tanta autem erat terræ bonitas, ut inde intelligere esset, pecora hieme pabulo non indigere posse, nullis incidentibus algoribus hiemalibus, et graminibus parum flaccescentibus. Ibidem major, quam in Grænlandia aut Islandia, fuit dierum æqualitas; ubi dies brevissimus erat, sol ibi locum habuit (supra horizontem fuit) ab hora ante meridiem dimidiata octava, usque ad horam quintam post meridiem dimidiatam[b]. Perfecta autem ædificatione, Leivus ad comites

1) mikit, *magnum ædificium, P.* 2) vatninu nè í ánni, *id. inverso ordine, P.* 3) ok lítt rènuðu þar grös; þar komu eingi frost á vetrum, *id. inverso ordine, P.*

a) *búð*, f. pl. *búðir*, proprie mansio (a *búa* manere, habitare), locus ad manendum aptus. Sic *Eyrbyggja* de Björne Breidvikensium athleta, quem procella montana antrum quoddam subire ibique pernoctare coëgerat: „*hann átti kalda búð*, frigida mansione usus est” Deinde tabernaculum, in gratiam advenarum, e. gr. piscatorum, aut in publicis conventibus factum, parietibus constans, ligno aut saxis et cespite exstructis, et linteo vel ligneo tecto munitis, Homericum κλισια. Sic tam de tuguriis montanis quam tabernis mercatoriis adhibetur; hinc *herbúðir*, tabernacula castrensia, castra.

b) Ita Finnus Johannæus hunc locum doctissime explicat, de quo in commentatione geographica de situ Vinlandiæ plura afferentur.

degi. En er þeir höfðu lokit húsgerð sinni, þá mælti Leifr við föruneyti sitt: „nú vil ek skipta láta liði voru í tvo staði, ok vil ek kanna láta landit; ok skal helmíngr liðs vera við skála heima, en annar helmíngr skal kanna landit[1], ok fara eigi leingra, enn þeir komi[2] heim at kveldi, ok skilist eigi." Nú gerðu þeir svâ um stund. Leifr gerði ýmist, at hann fór með þeim, eðr[3] var heima at[4] skála. Leifr var mikill maðr ok sterkr, [manna sköruligastr[5] at sjá, vitr maðr ok góðr hófsmaðr um alla hluti.

Leifr hinn heppni fann menn í skeri á hafi[6].

2. Á einhverju kveldi bar

termiddagen. Men da de vare færdige med Huusbygningen, sagde Leif til sit Følge: „Nu vil jeg skifte vore Folk i to Dele og lade Landet undersøge, og skal Hælften af Mandskabet være hjemme ved Huset, men den anden Hælft skal undersøge Landet, men dog ikke drage længere, end at de kunne komme hjem om Aftenen, og de skulle ikke skilles ad." De gjorde nu saa en Tid, og Leif afvexlede, saa at han den ene Dag drog med dem, men var den anden hjemme ved Huset. Leif var en stor og stærk Mand, myndig og anseelig, derhos forstandig og maadeholden i alle Ting.

Leif den Lykkelige fandt Folk paa et Skjær i Havet.

2. Det hændte sig en Aften, at der

suos dixit: „nunc manum nostram bipartito distribuendam censeo, volo enim terram explorare; dimidia pars domi ad diætam maneto, altera dimidia terram lustrato, neque tamen longius procedito, quam ut vespere domum veniant, neque inter se disjungantur." Sic aliquamdiu fecerunt. Leivus alternis vicibus fecit, ut nunc cum iis proficisceretur, nunc domi ad diætam esset. Leivus erat vir magnæ staturæ et robustus, eximia dignitate corporis, prudens et in omnibus rebus moderatus.

Leivus Fortunatus homines invenit in scopulo oceani.

2. Vespere quodam id novi accidit, ut abesset aliquis e comitatu

1) land, *P.* 2) megi koma, *id.*, *P.* 3) at hann, *add. P.* 4) við, *id.*, *P.* 5) skörugligr, *P.* 6) Leifr er á því landi um vetrinn, ok kallaði þat Vínland; siglir síðan heim til Grænlands aptr, ok hjálpar skipbrotsmönnum, *Leifus hiemem dicta in terra transegit, quam Vinlandiam appellat, postea domum in Grænlandiam renavigat, et naufragos quosdam servat, P, S.*

þat til tíðinda, at manns var vant af liði þeirra, ok var þat Tyrker suðrmaðr. Leifr kunni því stórilla, þvíat Tyrker hafði[1] leingi verit með þeim feðgum, ok elskat mjök Leif í barnæsku; [taldi Leifr nú[2] mjök á hendr förunautum sínum], ok bjóst til ferðar, at leita hans, ok 12 menn með honum. En er þeir voru skamt komnir frá skála, þá gekk Tyrker í mót þeim, ok var honum vel fagnat. Leifr fann þat brátt, at fóstra hans var skapfátt[3]; hann var brattleitr ok lauseygr[4], smáskitligr[5] í andliti, lítill vexti ok vesaligr, en íþróttamaðr á allskonar[6] hagleik. Þá

savnedes en Mand af deres Følge, og det var den tydske Mand Tyrker. Dette tog Leif sig meget nær, thi Tyrker havde længe været hos hans Fader og ham, og elsket Leif meget i hans Barndom. Leif satte nu sine Folk haardt i Rette, og beredte sig med 12 Mand til at søge efter ham. Men da de vare komne et kort Stykke fra Huset, gik Tyrker dem imøde, og blev med Glæde imodtagen. Leif mærkede strax, at hans Fosterfader ikke ret var ved sin Samling. Tyrker havde en höi Pande og flygtige Öine, var fregnet i Ansigtet, liden og ussel af Væxt, men fortrinlig i alskens Kunstfærdighed. Da sagde Leif til ham: „Hvi var du saa seen, min Fosterfa-

eorum; hic fuit Tyrker Germanus. Leivus id ægerrime tulit, Tyrker enim cum Leivo et patre ejus diu fuerat versatus, Leivumque in pueritia admodum dilexerat; quare jam Leivus comites suos vehementer objurgavit, seque ad proficiscendum paravit cum duodecim viris, ut eum quæreret. Cum vero non multum ab diæta[a] progressi erant, obviam iis venit Tyrker, quem læti exceperunt. Mox Leivus animum advertit, nutricium suum vix apud se esse; hic facie erat erecta, oculis volubilibus, tenuioribus faciei lineamentis, statura parva, corpore vesco, cujuscunque artis fabrilis apprime peritus. Tum Leivus ad eum locutus est: „cur tam sero

1) mjök, *add. P.* 2) Leifr taldi nú, *S.* 3) *s.* skapgott, *hilaris*, *F*, *P.* 4) lauseygðr, *id.*, *P.* 5) smáskilligr, *id.*, *P.* 6) allan, *id.*, *P.*

a) *Skáli*, ædificium solitarium, cubiculum dormitorium, tectum, domus, insula.

mælti Leifr til hans: „hví vartu svâ seinn, fóstri minn! ok fráskili föruneytinu." Hann talaði þá fyrst leingi á þýrsku[1], ok skaut marga vega augunum, ok gretti sik; en[2] þeir skildu eigi, hvat er hann sagði. Hann mælti þá á norrænu, er stund leið: „ek var geinginn eigi miklu leingra, [en þó[3] kann ek nokkur nýnæmi[4]

der, og skiltes fra Følget?" Han talte da først længe paa Tydsk, og dreiede Öinene til forskjellige Sider, og vrængede Munden; men de forstode ikke, hvad han sagde. Efter nogen Tids Forløb talte han paa Nordisk: „Jeg var ikke gaaet meget længer frem, men dog har jeg nogen ny Opdagelse at fortælle; jeg fandt Viinranker og Viindruer." „Mon det er sandt, min Fo-

ades, mi alumne, et ab comitibus separatus es?" Tum ille primo diu germanice[a] locutus est, et oculos huc illuc conjiciebat, et os distorquebat; illi autem, quid diceret, non intelligebant. Tum aliquanto interjecto temporis intervallo, lingva Norræna[b] locutus est: „ego non multo quidem longius progressus eram, verum novi quid referre habeo: vites inveni et uvas." „An hoc verum? mi altor," ait Leivus. „Verum profecto est," ait ille,

1) þýsku, *id.*, *P.* 2) er, *cum*, *P.* 3) *s.* enn þit, *quam vos duo*, *F*, *P.* 4) nýmæli, *id.*, *P.*

a) Schjöningius in editione Heimskringlæ I, pag. 310, in hanc vocem ita commentatur: „Incertus sum, quomodo illud *á þýrsku* latine reddam, linguane Teutonica an Turcica? Turcas certe majores nostri dixere *Tyrkir*; nomen *Tyrker*, quod hic ut proprium occurrit, nihil aliud forte est, quam Turca. Constantinopoli enim, ubi nostrarum regionum homines jam tum frequentes versabantur, frequens erat, Ungaros vocare Turcas, quo nomine Byzantini eos dicunt scriptores; et in Ungaria, inde usque ab Imperatoris Probi temporibus, vites fuere atque vineæ." Hæc vero sententia minus probabilis est, primo quod Tyrker appellatur *Suðrmaðr*, quod de Germanis dici, supra demonstravimus; deinde quod adjectivum *þýrskr*, forma contracta pro *þýðverskr*, etiam aliis locis Germanum significat; sic in Cod. membr. annalium, qui *Lögmanns annálar* dicuntur, ad annum 1391 dicitur: *sett dagh þinghan i millum drotninghar Margrètar ok þýrskra, ok komu þeir ekki*, dies conveniendi præstituta est inter reginam Margaretam et Germanos, illi vero non adfuerunt; et ad annum 1392: *Ufaraár mikit i skipbrotum ok byrleysum, bæði með þýrskum, Ænskum ok Norrænum*, annus infestus naufragiis et adversis tempestatibus tam apud Germanos et Anglos, quam Norvagos.

b) i. e. lingua Septemtrionalium, sp. Norvagica. Ita sæpe appellatur communis lingua antiqua septemtrionis, etiam *dönsk túnga*, lingua Danica, appellata; quæ in Dania, Norvegia, Svecia, Islandia, Grænlandia et parte Britanniæ invaluit.

at segja[1]; ek fann vínviđ ok vínber." „Mun þat satt, fóstri minn?" kvađ[2] Leifr. „At vísu er þat satt," kvađ hann, „þvíat ek var þar fæddr, er hvorki skorti vínviđ[3] nè vínber." Nú svófu þeir af [þá nótt[4]; en um morguninn mælti Leifr viđ háseta sína: „nú skal hafa tvennar sýslur fram, ok skal sinn dag hvort, lesa vínber, eđr höggva vínviđ ok fella mörkina, svâ at þat verđi farmr til skips míns;" ok þetta var ráđs tekit. Svâ er sagt, at [eptirbátr þeirra var fylldr af vínberjum. Nú[5] var hógg-

sterfader?" sagde Leif. „Tilvisse er det sandt," sagde han, „thi jeg var født i en Egn, hvor der hverken fattedes Viinranker eller Viindruer." De sov nu den Nat, men om Morgenen efter sagde Leif til sine Skibsfolk: „Nu ville vi tage os to Ting for, saa at vi den ene Dag samle Viindruer, og den anden hugge Viinranker, og fælde Træer, saa at deraf kan blive Ladning til mit Skib;" og de toge da denne Beslutning. Det er fortalt, at deres Storbaad var fyldt med Viindruer. Der blev nu hugget Ladning til Skibet, og da det vaaredes, beredte de sig, og seilede derfra, og Leif gav

„ibi enim educatus sum, ubi neque vitium neque uvarum copia defuit." Jam hanc noctem somno ducunt, mane vero sequenti Leivus ad nautas suas loquitur: „nunc bina administranda negotia, alternis diebus, aut uvæ legendæ, aut cædendæ vites[a], cædendaque sylva, quibus navis mea oneretur." Atque hæc ratio inita est. Ferunt, scapham[b] eorum uvis onustam fuisse. Jam arbores navi onerandæ cæsæ, et appetente vere abitum parant, et ab terra navigant; terræ vero Leivus nomen ex bonitate imposuit, et Vinlandiam *(terram vini)*[c] appellavit. Deinde in altum vela dant, commodis usi ventis, donec Grænlandiam et montes molibus glaci-

1) þvíat, *nam, add. P.* 2) segir, *id., P.* 3) vínviđu, *id., P.* 4) nóttina, *id., P.* 5) eptir þat bátr þeirra var fylldr af vínberjum, *scaphâ eorum uvis repletâ, cæsas esse arbores, P.*

a) nempe uvarum causa, quo majorem copiam uvarum legere et aufferre possent.

b) *eptirbátr,* scapha navis majoris, ab *eptir,* post, et *bátr,* cymba; ex sequentibus apparet, eos, præter hanc, aliam minorem scapham in nave habuisse.

c) *Vinland* ab *vin,* vinum, et *land, terra.*

inn farmr á skipit[1]; ok er vorar, þá bjuggust þeir, ok sigldu burt, ok gaf Leifr nafn landinu eptir landkostum[2], ok kallaði Vínland. Sigla nú[3] síðan í haf, ok gaf þeim [vel byri[4], þar til er þeir sá Grænland, ok fjöll undir jöklum. Þá tók einn maðr til máls, ok mælti [við Leif[5]: „hví stýrir þú svâ mjök undir veðr[6] skipinu." Leifr svarar: „ek hygg at stjórn minni, en þó enn[7] at fleira, eðr hvat sjái þèr til tíðinda?" Þeir kvoðust ekki sjá, þat er tíðindum sætti. „Ek veit eigi," segir Leifr, „hvort ek sè skip eðr sker." Nú sjá þeir, ok kvoðu sker vera. Hann sá því framar enn þeir, at hann sá menn í skerinu.

Landet Navn efter dets Herligheder, og kaldte det Viinland. De seilede siden ud i rum Sø, og havde god Bör, indtil de saae Grönland og Fjeldene nedenfor Jøklerne. Da tog en Mand til Orde, og sagde til Leif: „Hvi styrer du Skibet saa meget imod Vinden?" Leif svarede: „Jeg giver Agt paa min Forretning at styre, men dog nu ogsaa paa noget mere, og kunne I ikke see noget? De svarede at de intet usædvanligt kunde mærke. „Jeg veed ikke," sagde Leif, „om jeg seer et Skib eller et Skjær." De saae nu derhen, og sagde at det var et Skjær. Men han havde endnu saa meget skarpere Syn end de, at han saae Folk paa Skjæret. „Nu vil jeg," sagde Leif, „at vi holde imod Vinden, for at vi

alibus subjectos conspexerunt. Tum vir quidam infit, Leivum allocutus: „cur tu sic navem dirigis in eam partem, unde ventus spirat?" Leivus respondet: „gubernationem meam observo atque etiam alia quædam; vos vero quid novi animadvertitis?" Illi se negabant animadvertere quidquam, quod memoratu dignum videretur. „Nescio, ait Leivus, navimne cernam, an scopulum." Jam illi vident, et dicunt scopulum esse. Ille tanto ceteris acrius cernebat, quanto homines in scopulo videbat. „Jam volo, ait Leivus, ut adversus ventum nitamur, ut eos assequi possimus, si forte opus illis fuerit nos convenire; necessitas enim postulat, ut

1) þar voru ok hveitiakrar sjálfsánir, ok þau trè er mösur heita; ok höfðu þeir af öllu þessu með sèr nokkur merki; sum trè svá mikil, at í hús voru lögð, *erant ibi agri tritici feraces, sponte crescentis, nec non arbores, quas Masur vocamus. Harum rerum omnium nonnulla secum tulere, futura specimini, nec non ejus magnitudinis ligna, ut parietibus contignandis apta essent, add. P.* 2) landskostum, *id., P.* 3) *abest in P.* 4) byr, *id., P.* 5) til Leifs, *id., P.* 6) veðrit, *id., al. S.* 7) nú, *nunc, P.*

„Nú vil ek, at vèr beitim undir veðrit," segir Leifr, „svâ at náim til þeirra, ef menn eru þurftugir at ná vorum fundi, ok er nauðsyn á at duga þeim; en með því at þeir sè eigi friðmenn, þá eigum vèr allan kost undir oss, en þeir ekki undir sèr." Nú sækja þeir undir skerit, ok lægðu [segl sitt, ok[1] köstuðu akkeri, ok skutu litlum báti öðrum, er þeir höfðu haft með sèr. Þá spurði Tyrkr, hverr þar rèði fyrir liði. Sá kveðst Þórir heita, ok vera norrænn maðr at kyni: „eðr hvert er þitt nafn?" Leifr segir til sín. „Ertu son Eireks rauða or Brattahlíð?" segir hann. Leifr kvað svâ vera. „Nú vil ek, segir Leifr, bjóða yðr öllum á mitt skip, ok fèmunum þeim[2],

kunne komme til dem, om de skulde behøve vor Bistand, og Nødvendigheden kræver at vi komme dem til Hjælp; og hvis de ikke skulde være fredelige til Sinds, da staaer det i vor Magt, hvad vi ville gjöre, men ikke i deres, hvad de ville." De seilede nu op under Skjæret, og droge deres Seil ind, kastede Anker, og skøde ud paa Søen en anden lille Baad, som de havde ført med sig. Da spurgte Tyrker, hvo der var deres Anfører. Denne nævnte sig Thorer, og sagde at han var en Nordmand; „men hvad er dit Navn?" spurgte han. Leif nævnte sit Navn. „Er du en Sön af Erik Røde fra Brattelid?" spurgte hin. Leif sagde at det var saa. „Nu vil jeg," sagde Leif, „tage eder alle om Bord paa mit Skib, tilligemed det Gods som Skibet kan rum-

eis opem feramus; qui si hostili erunt animo, penes nos est omnis potestas, penes illos nulla." Jam contendunt ad scopulum, velum contrahunt, ancoram jaciunt, aliam parvam scapham, quam secum vexerant, demittunt. Tum Tyrker interrogavit, quis hujus manus præfectus esset? Ille se Thorerem nominari, virumque esse genere Norvegum profitetur: „quod vero tibi nomen?" Leivus nomen suum edit. „An filius es Eiriki Rufi de Brattahlida?" ait ille. Leivus ita esse dixit. „Jam volo, ait Leivus, vobis omnibus locum in navi mea offerre, et quantum navis capere potest mercium, recipere." Illi hanc conditionem acceperunt, et deinde cum hoc onere in Eiriksfjördum navigarunt, donec Brattahlidam pervenerunt,

1) *sic S; sitt, F;* litt. en, *paululum, P.* 2) *abest in P.*

er skipit má viðtaka. Þeir þágu þann kost, ok sigldu síðan til Eireksfjarðar með þeim farmi, þar til er þeir komu til Brattahlíðar; báru farminn af skipi. Síðan bauð Leifr[1] Þóri til vistar með sèr, ok Guðríði, konu hans, ok 3 mönnum öðrum, en fèkk vistir öðrum hásetum, bæði Þóris ok sínum fèlögum. Leifr tók 15 menn or skerinu; hann var síðan kallaðr Leifr hinn heppni; Leifi varð nú bæði gott til fjár ok mannvirðíngar. Þann vetr kom sótt mikil í lið Þóris, ok andaðist hann Þórir ok mikill hluti liðs hans. Þann vetr andaðist ok Eirekr rauði. Nú var umræða mikil um Vínlandsför[2] Leifs, ok þótti Þorvaldi, bróður hans, of úvíða kannat hafa

me." De toge imod dette Tilbud, og seilede derpaa med denne Ladning til Eriksfjord og ligetil Brattelid; der udlossede de Skibet. Siden tilbød Leif Thorer og hans Kone Gudrid og tre andre at opholde sig hos ham, og skaffede de andre Skibsfolk, saavel Thorers som sine egne Folk, Herberge andensteds. Leif bjergede 15 Mennesker fra Skjæret; han blev siden kaldt Leif den Lykkelige. Leif havde saaledes baade erhvervet sig Gods og Anseelse. Samme Vinter kom der en svær Sygdom iblandt Thorers Folk, som bortrev saavel Thorer selv, som en stor Deel af hans Folk. Denne Vinter døde ogsaa Erik Røde. Nu taltes der meget om Leifs Viinlandsreise, og hans Broder Thorvald syntes at Landet var blevet undersøgt i en altfor liden Om-

ubi navem exonerarunt. Deinde Leivus Thoreri mansionem secum obtulit, et uxori ejus Gudridæ et tribus aliis hominibus; ceteris vero nautis, tam Thoreris, quam suis sociis, hospitia prospexit. Leivus quindecim homines ex scopulo servavit, et postea cognominatus est Leivus Fortunatus. Hæc profectio Leivo tam opes quam honorem conciliavit. Ea hieme comitatum Thoreris vehemens lues invasit, ex qua Thorer ipse ac magna suorum pars obiit. Obiit et hac hieme Eirikus Rufus. Jam crebri de Leivi in Vinlandiam profectione sermones serebantur, Thorvaldus vero, frater ejus, nimis pauca terræ loca explorata fuisse judicavit. Tum Leivus Thorvaldo: „age sis, frater, nave mea in Vinlandiam proficiscere, ita ta-

1) þeim, *Thoreri* [illegible] *suis, add. P.* 2) Vínlandsferð, *id., P.*

verit landit. Þá mælti Leifr við Þorvald: „Þú skalt fara með skip mitt, bróðir! ef þú vill, til Vínlands; ok vil ek þó, at skipit fari áðr eptir viði þeim, er Þórir átti í skerinu;" ok svâ var gert.

Þorvaldr fór til Vínlands[1].

3. Nú bjóst Þorvaldr til þeirrar ferðar með 30 manna með umráði[2] Leifs, bróður síns. Síðan bjuggu þeir skip sitt, ok hèldu í haf, ok er eingi frásögn um ferð[3] þeirra, fyrr enn þeir koma til Vínlands til Leifsbúða, ok bjuggu þar um [skip sitt[4]; ok sátu um kyrt þann vetr, ok veiddu fiska til matar sèr. En um vorit mælti Þorvaldr, at þeir skyldu búa skip sitt, ok skyldi eptirbátr

kreds. Da sagde Leif til Thorvald: „Du kan, min Broder! om du vil, drage med mit Skib til Viinland; men dog vil jeg først lade Skibet gaae at hente det Tömmer, som Thorer havde paa Skjæret;" og dette gjorde de.

Thorvald drog til Viinland.

3. Nu beredte Thorvald sig til denne Reise med 30 Mand, og raadførte sig derom med sin Broder Leif. De gjorde siden deres Skib færdigt, og seilede ud i rum Sø; og der fortælles intet om deres Reise, förend de kom til Viinland til Leifsboder. Der bragte de deres Skib i Forvaring, og opholdt sig rolig den Vinter, og fangede Fiske til deres Føde. Men om Vaaren sagde Thorvald, at de skulde berede deres Skib, og nogle Mænd

men, ut prius hac nave advehatur materies, quam Thorer in scopulo reliquit;" ita igitur factum est.

Thorvaldus in Vinlandiam proficiscitur.

3. Nunc Thorvaldus se ad hanc profectionem paravit cum hominibus triginta, auctoritate Leivi, fratris sui. Deinde comparant navem, et in altum contendunt, neque de cursu eorum quidquam commemoratum est, antequam in Vinlandiam ad habitacula Leiviana pervenerunt, ubi, subducta nave, ea hieme consederunt, et captura piscium se sustentarunt. Proximo autem vere Thorvaldus suos jussit navem parare, et aliquot viros, scapha navis vectos, occidentale terræ latus circumire, atque ea loca per

1) Frá Þorvaldi Eiríkssyni, bróður Leifs, ok Skrælíngjum í Vínlandi; *De Thorvaldo Eiriki filio, Leifi fratre, et Skrælingis in Vinlandia, P, S.* 2) ráði, *a fratre persuasus, P.* 3) ferðir, *id., P.* 4) vetrinn, *hieme, ineptè ob sequentem sententiam.*

skipsins, ok nokkurir menn međ, fara fyrir vestan landit, ok kanna þar um sumarit. þeim sýndist landit fagrt ok skógótt, ok skamt milli skógar ok sjóvar, ok hvítir sandar. þar var eyjótt mjök ok grunnsæfi mikit. þeir fundu hvergi[1] manna vistir nè dýra; en í eyju einni vestarliga fundu þeir kornhjálm af trè; eigi fundu þeir fleiri mannaverk, ok fóru aptr, ok kvomu til Leifsbúđa at hausti. En at sumri öđru fór þorvaldr fyrir austan međ kaupskipit, ok hit nyrđra fyrir landit. þá gerđi at þeim veđr hvast fyrir andnesi

skulde med Skibets Storbaad seile langs med den vestlige Kyst af Landet, og foretage Undersøgelser der om Sommeren. De fandt Landet fagert og skovrigt, og kun kort imellem Skov og Sø og hvide Sandstrækninger; der vare mange Øer og meget grundt. De fandt ingensteds enten Menneskeboliger eller Dyreleier, uden paa en Ø, som laae vestlig, hvor de traf paa et Kornskuur af Træ, men flere Menneskeværker fandt de ikke; og de droge dernæst tilbage, og kom til Leifsboder om Høsten. Men den anden Sommer drog Thorvald østerud med Fartöiet og norden omkring Landet. Da overfaldt

æstatem explorare. His terra visa est pulchra et sylvosa, breve inter sylvam et mare spatium, arenæ candidæ. Ibi mare erat valde insulosum vadaque brevissima. Nusquam hominum ferarumve habitacula animadverterunt; in insula vero quadam longe versus occidentem invenerunt nubilarium frumentarium[a] ex ligno; plus operum humanorum non invenerunt, quare redierunt, et autumno ad habitacula Leiviana pervenerunt. Altera vero æstate Thorvaldus, nave mercatoria vectus, orientale littus legebat, et terram a boreali parte circumvectus est. Tum vehementi coorta tempe-

1) hvorki, *P.*

a) *Kornhjálmr,* a *korn,* frumentum, et *hjálmr,* propr. tegimentum, it. galea, it. nubilarium; idem significatus obtinet in lingua Danica, vide Lexicon Danicum Societatis Scientiarum sub vocibus *Hjelm,* signif. 3, et *Kornhjelm.* Cfr. *Heimskringlæ* T. II, p. 31. Hist. Olai Sancti, cap. 31, ubi *hjálmar,* nubilaria, distingvuntur a *hlöđum,* horreis; Hist. Magni Erlingi filii, T. III, pag. 425, ubi *heyhjálmr,* strues fœni obtecta in agro.

einu, ok rak þá þar upp, ok brutu kjölinn undan skipinu, ok höfðu þar lánga dvöl[1], ok bættu skip sitt. þá mælti þorvaldr við förunauta sína: „nú vil ek at vèr reisim hèr upp kjölinn á nesinu ok kallim[2] Kjalarnes[3];" ok svâ gerðu þeir. Síðan sigla þeir [þaðan í braut[4], ok austr fyrir landit, ok inn í fjarðarkjapta þá er þar voru[5] næstir, ok at höfða þeim er þar gekk fram; hann var allr skógi vaxinn; þá leggja þeir fram skip sín[6] í lægi, ok skjóta bryggjum á land, ok geingr þorvaldr þar á land upp með alla förunauta sína; hann mælti þá: hèr er fagrt, ok hèr vilda ek bæ minn reisa; gánga síðan til skips, ok sjá

dem en stærk Storm udenfor et Forbjerg, saa at de sloges der op, og Kjølen stødtes løs fra Skibet, og de opholdt sig der længe, og istandsatte deres Skib. Da sagde Thorvald til sine Medfølgere: „Nu vil jeg at vi skulle opreise Kjølen her paa Næsset, og kalde det Kjalarnæs;" og de gjorde saa. Siden seilede de bort derfra østen om Landet ind i de Fjorde-Mundinger, som laae nærmest derved, og til et Forbjerg som strakte sig der frem, og var overalt bevoxet med Skov. Der lægge de deres Skib i Leie, og skyde Bryggen paa Land, og Thorvald gaaer der op i Land med alle sine Medfølgere; han sagde da: „Her er fagert, og her önskede jeg at reise min Bopæl." Siden gik de til Skibet, og saae da paa Sandet inden-

state ante lingulam quandam, eò in terram appulsa nave carinam confregerunt; hic diu morati navem suam refecerunt. Tum Thorvaldus ad comites suos dixit: „nunc volo, ut carinam in hac lingula erigamus, et locum Kjalarnesum *(lingulam carinæ)* appellemus;" et sic fecerunt. Quo facto inde navigant, et terram ab oriente prætervehuntur, proximorumque sinuum ostia intrant, et ad promontorium ibi excurrens applicant; hoc totum sylva erat obsitum. Hic navem in stationem appellunt, pontesque in terram conjiciunt; atque heic Thorvaldus cum omnibus comitibus suis in terram egreditur. Tum locutus est: „hic locus amœnus est, hicque optarem villam meam ædificare." Deinde ad navem regressi, vident

1) töf lánga, *id.*, *P.* 2) köllum, *P.* 3) Kjaluarnes, *h. l. F.* 4) brott, *P.* 5) eru, *P.* 6) skipum sínum, *naves suas appellunt*, *P.*

á sandinum inn frá höfðanum 3 hæðir, ok fóru til þángat, ok sjá þar húðkeipa 3, ok 3 menn undir hverjum. Þá skiptu þeir liði sínu, ok höfðu hendr á þeim öllum, nema einn komst í burt með keip sinn. Þeir drepa hina[1] 8, ok gánga síðan aptr á höfðann, ok sjást þar um, ok sjá inn í fjörðinn hæðir nokkurar, ok ætluðu þeir[2] þat vera

for Forbjerget 3 Höie, og de droge did, og saae der 3 Skindbaade og 3 Mennesker under hver. Da deelte de deres Folk, og grebe dem alle paa een nær, som kom bort med sin Skindbaad. De andre 8 dræbte de, og gik siden tilbage til Forbjerget, og saae sig der om, og saae da nogle Höie inde i Fjorden, og formodede at det maatte være Boliger. Der overfaldt dem en saa

in arena introrsum a promontorio tres colliculos; eò se conferunt, et vident ibi tres carabos[a], et sub singulis ternos homines. Deinde partito agmine, comprehendunt omnes, præter unum, qui cum carabo aufugit. Reliquos octo interficiunt, quo facto in promontorium reversi circumspectant, et vident in sinu interiore colliculos quosdam, quos habitacula esse putarunt. Post hæc tam gravi sopore oppressi sunt, ut vigiliam servare

1) *abest in, P.* 2) *abest in P.*

a) *húðkeipr*, species navigii, acatium coriaceum vel corio contextum, quo usi sunt indigenæ, ut etiamnunc Grænlandi ex genere Eskimoorum; itaque per carabum redditum, qui secundum Isidorum Hispal. in Orig. Libr. 19, cap. 1. est „parva scapha ex vimine facta, quæ contexta crudo corio genus navigii præbet." — Vocem illustrat vir doctissimus Gunnar Pauli f. in annotationibus, insertis indici vocum *Orkneyinga sǫgæ*: „*Húðkeipr*, navis sutilis, vel, si mavis, corio obducta vel circumdata. Nam phocarum ad hunc usum pelles adhibere Grænlandos, notum est, quorum naves *húðkeipar* nostratibus olim sunt appellatæ. Ad vocem autem *keipr*, quæ posteriorem hujus vocabuli partem constituit, quod attinet, significatio illa non equidem scalmum denotat secundum nostros nomenclatores, sed ὑποσκαλμιον s. σκαλμοθετον, lignum, cui scalmus immittitur sive imponitur; scalmus vero est lignum illud minutulum (teres) ex hyposcalmio prominens, ad quod remus alligatur et inter remigandum sistitur, germ. *Rudernagel*, Dan. *Aaretold*, unde Island. *keipsnef*, qs. nasus (i. e. extremitas, apex) scalmi. Est igitur in voce *húðkeipr* synecdoche partis: „*húðkeipr* qs. *húðbátr* s. *húðarskip*." — Mox quoque *keipr* absolute pro navigio usurpatur: „*komst í brott með keip sinn;*" et hujus vocis forma diminutiva esse videtur *keipull*, in navis appellationibus Eddæ Snorr., ed. Rask, Holm. 1818, pag. 219, unde in *Islendingabók* Arii *keiplabrot*, scalmorum s. navicularum fragmenta, cap. 6, pag. 9.

bygðir. Eptir þat sló á þá höfga svâ miklum, at þeir máttu eigi vöku halda, ok sofna[1] þeir allir. Þá kom kall yfir þá, [svâ at þeir vöknuðu[2] allir; svâ segir kallit: „vaki þú, Þorvaldr! ok allt föruneyti þitt, ef þú vill líf þitt hafa[3]; ok far þú[4] á skip þitt, ok allir menn þínir, ok farit frá landi sem skjótast!" Þá fór innan eptir firðinum útal húðkeipa, ok lögðu at þeim. Þorvaldr mælti þá: „vèr skul-

stor Søvnighed, at de kunde ikke vaage, men faldt alle i Søvn. Da kom der et Raab over dem, saa at de vaagnede alle; Raabet lød saa: „Vaagn op, Thorvald! med hele dit Følge, om du vil beholde Livet; gak om Bord paa dit Skib med alle dine Mænd; og drager bort fra Land som snarest!" Dernæst kom en utallig Mængde Skindbaade fra den inderste Deel af Fjorden ud efter, og lagde til dem. Da sagde Thorvald: „Vi ville føre Strids-

nequirent, quare omnes obdormiverunt. Tum supervenit illis clamor, ut universi evigilarent. Ita clamor dicit: „vigila, Thorvalde, totusque tuus comitatus, si vitam servare cupis; et navem tuam conscende, omnesque tui socii, atque ab terra quam celerrime solvite!" Tum ex interiore sinu innumera caraborum multitudo advolavit, eosque aggressi sunt. Tum Thorvaldus locutus est: „in latera navis pluteos[a] efferamus, et nos quam

1) sofa, *dormiunt*, P. 2) ok vöknuðu þeir, *et evigilarunt*, P. 3) halda, *id.*, P. 4) *abest in P.*

a) *Vigfleki*, a *vig*, pugna, et *fleki* v. *flaki*, planum quid et latum, ergo pluteus, crassis tabulis ligneis constructus. Hoc munimentorum genus memorat Halvdan Einaris in nota Spec. Reg. pag. 397-399, dum explicat vocem ibidem occurrentem, *at viggyrðla*. Fuere tamen *viggyrðlar* et *vigflekar* diversa munimentorum genera; illi, crassis tabulis ligneis constructi, adhibiti fuisse videntur lateribus navis contegendis, hi tegimenti loco supra navem. His quo celerius naves, cum opus foret, communirent, secum habere consveverunt non solum singulas tabulas, sed etiam totas tabularum compages, hoc consilio ante præparatas. *Viggyrðlar*, sepimenta bellica, statuebantur secundum longitudinem utriusque oræ navalis, præsertim in media nave, ubi humillima erant latera, itaque inter celsam puppim et proram surgentem; sæpe tamen ab una extremitate navis ad alteram pertinebant (vide Hist. Hakonis Hakonidæ cap. 67, Hist. Reg. Norveg. V, pag. 69). — Quomodo destinati fuerint, apparet ex *Sverris sagæ* cap. 88, ejusdem operis IV, p. 156, ubi de sepimentis a Birkebeinis eductis sermo est: *„tóku þá reksauminn, þann er konúngr hafði fengit þeim, ok festu svarðlykkjur allt innan i borðunum, settu þar i stuðla, ok festu þar við viggyrðlana,"* i. e. Sumtis, quos rex dederat, clavis trabalibus, spiras funium ex corio intra

um færa út á borð vígfleka, ok verjast sem bezt, en vega lítt í mót." Svâ gera þeir, en Skrælíngar skutu á þá um stund, en flýja síðan í burt sem ákafast, hverr sem mátti. Þá spurði Þorvaldr menn sína, ef þeir væri nokkut sárir; þeir kvoðust eigi sárir vera[1]. „Ek hefi feingit sár undir hendi," segir hann, „ok fló ör milli skipborðsins ok skjaldarins undir hönd mèr, ok er hèr

skjerme ud paaSkibsbordene, og værge os saa godt som mueligt, men ikke stride meget imod." De gjorde nu saa, men Skrælingerne skøde en Stund paa dem, og flyede siden bort, enhver saa hurtig som han kunde. Da spurgte Thorvald sine Mænd, om de havde faaet noget Saar; de sagde at de ikke vare saarede. „Jeg har faaet et Saar under Armen," sagde han, „thi en Piil flöi imellem Skibsbordet og Skjoldet

strenuissime defendamus, parum vero adversum eos repugnemus." Sic faciunt; Skrælingi[a] vero aliquantisper tela in eos conjiciebant, deinde vero quam vehementissime pro se quisque aufugiunt. Tum Thorvaldus suos interrogavit, ecqua vulnera accepissent. Illi se saucios esse negant. „Ego vulnus sub ala accepi, inquit, cum sagitta inter marginem navis et

1) *abest in P.*

tabulas affixerunt, his statumina inseruerunt, ad quæ sepimenta bellica destinaverunt. — Plutei contra oblique a navi tegimenti loco suspensi fuisse videntur, quo tela longissime jacta sagittasque desuper accidentes exciperent; tela vero a propinquo jacta clypeis et armis manualibus, inter oram navalem et imam talium munimentorum marginem prætentis, pro more avertebant. Quod patet ex hoc nostro loco, ex quo apparet, Thorvaldum sagitta inter oram navis et ipsius clypeum intervolante vulneratum fuisse; qua re perspicuum fit, pluteos non, ut sepimenta bellica, ipsam navis oram attigisse. Ipsum quoque nomen *fleki* indicare videtur munimentum tegimenti loco desuper suspensum.

a) Skrælingos appellatos autumat Bussæus ob humilem staturam; quam ob rem et interdum ab Islandis *Smælingjar* (homunculi) audiunt. Hæc vero communis appellationis ratio vix esse potest. Arnas Magnæus in collectaneis ad novam editionem Schedarum Arii polyhistoris, vocem *Skrælingjar* interpretatur errones, incertum qua ratione, cum ipse nullam attulerit. Suhmius (*Kjöbenhavnske Selskabs Skrifter*, VIII, pag. 81.) eos ita propter vilem armaturam appellatos putat. Nonne potius nomen istud ob ora macilenta adepti sunt, ab *at skræla*, arefacere? Nota, Petrum Clausenium Undalinum, in descriptione *Norvegiæ*, ed. Hafn. 1632, pag. 375-6, hoc nomen scribere *Skregklinge* et *Skreglinge*, qs. a *skrækja*, clamare, ejulare, cfr. Partic. de Karlsefnio, cap. 10 infra.

örin[1], en mun mik þetta til bana leiða. Nú ræð ek, at þèr búit ferð yðra[2] sem fljótast aptr á leið, en þèr skulut færa mik á höfða þann, er mèr þótti byggiligastr[3] vera[4]; má þat vera, at mèr hafi satt á munn komit, at ek muni þar búa á[5] um stund; þar skulu þèr mik grafa, ok setja krossa[6] at höfði mèr ok at fótum, ok [kallit þat[7] Krossanes jafnan[8] síðan." Grænland var þá kristnat, en þó andaðist Eirekr rauði fyrir kristni. Nú andaðist Þorvaldr, [en þeir gerðu[9] allt, eptir því sem hann hafði mælt, ok fóru síðan, ok hittu þar[10] förunauta sína, ok sögðu hvorir öðrum slík tíðindi, sem vissu; ok

ind under min Arm, og her er Pilen, og det vil blive mit Banesaar. Nu giver jeg eder det Raad, at I berede eder som snarest til at drage tilbage; men I skulle føre mig hen paa det Forbjerg, som syntes mig bedst til at boe paa; det kan hændes at det var et sandt Ord, der faldt mig i Munden, at jeg skulde boe der en Stund; der skulle I begrave mig og opreise tvende Kors, ved Hovedet og ved Fødderne af mig, og kalde det Krossenæs bestandig herefter." Grönland var da christnet, men dog døde Erik Røde för Christendommens Indførelse. Nu døde Thorvald, men de gjorde alt, eftersom han havde sagt; og droge siden til deres Stalbrødre, og de fortalte nu hveran-

oram clypei volans alæ meæ infigeretur, et en sagittam; hoc vero mihi necem afferet. Nunc mea sententia est, ut profectionem vestram quam citissime ad redeundum paretis, me vero in promontorium, quod mihi commodissimum ad habitandum est visum, deportetis; fieri potest, ut vera mihi verba ore exciderint, ibi quippe aliquantisper habitaturo. Hic me humate, et cruces a capite et a pedibus statuite, eumque locum semper exinde Krossanesum *(promontorium crucium)* appellate." Eo tempore Grænlandia christiana erat facta, Eirikus tamen Rufus ante introductam religionem christianam mortuus est. Jam Thorvaldus exspiravit, illi vero omnia, prout præceperat, fecerunt, et deinde profecti socios suos convenerunt, alterique alteris quæ cognoverant nova retulerunt; sequentem

1) enn, *adhuc, add. P.* 2) yðar, *id., P.* 3) byggiligr, *commodum ad habitandum, P.* 4) *abest in P.* 5) *omittit P.* 6) kross, *P.* 7) kalla, *id., P.* 8) *nescit P.* 9) ok gjörðu þeir, *id., P.* 10) *abest in P.*

bjuggu þar þann vetr, ok fengu sèr [vínber ok vínvið til skipsins[1]. Nú búast (þeir) þaðan um vorit eptir[2] til Grænlands, ok kvomu skipi sínu í Eireksfjörð, ok kunnu Leifi at segja mikil tíðindi.

Þorsteinn Eireksson andaðist í Vestribygð[3].

4. Þat hafði gerzt til tíðinda meðan á Grænlandi, at Þorsteinn í Eireksfirði hafði kvongazt ok fengit Guðríðar Þorbjarnardóttur, er átt hafði Þórir austmaðr, er fyrr var frásagt. Nú fýstist Þorsteinn Eireksson at fara til Vínlands eptir líki

dre de Tidender som de vidste, og boede der den Vinter, og samlede Viindruer og Viinranker til Skibsladning. Men om Vaaren beredte de sig, og seilede derfra tilbage til Grönland, og kom med deres Skib til Eriksfjord, og kunde nu fortælle Leif store Tidender.

Thorstein Eriksön døde i Vesterbygden.

4. Det havde imidlertid hændet sig paa Grönland, at Thorstein i Eriksfjord havde giftet sig og ægtet Gudrid Thorbjörnsdatter, som tilforn havde været gift med Thorer Østmand, som för er berettet. Thorstein Eriksön fik nu Lyst til at fare til Viinland

deinde hiemem ibi transegerunt, et uvas et vites ad navem onerandam comparaverunt. Mox sequenti vere profectionem in Grænlandiam parant, et navem in Eiriksfjördum appellunt, resque gravis momenti Leivo referre habuerunt.

Thorstein Eiriki filius in tractu occidentali moritur.

4. Interea hoc novi in Grænlandia acciderat: Thorstein Eiriksfjördensis uxorem duxerat, et Gudridam Thorbjörnis filiam, quam Thorer Œstmannus[a] ante[b] memoratus in matrimonio habuerat, sibi junxerat. Jam

1) 'vínvið til skipsins ok vínber, *id. mutato ordine*, P. 2) aptr, *retro*, P. 3) Frá Þorsteini Eiríkssyni, bróður Leifs, ok hans Vínlandsferð, *De Thorsteino Eiriki filio, fratre Leifi, et ejus in Vinlandiam itinere*, P, S.

a) *Austmaðr*, Œstmannus, i. e. vir orientalis; ita Norvegi sæpe ab Islandis appellantur, eo quod Norvegia versus orientem ab Islandia sita fuit.

b) nempe in *Eriks saga* deperdita, qua conscriptor Codicis Flateyensis usus est; nam in ipso Codice Flateyensi nihil reperitur de priore Gudridæ matrimonio, de quo neque in *Landnama* pag. 87 ulla mentio fit.

þorvalds, bróður síns, ok bjó skip[1] hit sama, ok valdi hann lið at afli ok vexti, ok hafði með sèr hálfan þriðja tög manna, ok Guðríði, konu sína; ok sigla í haf, þegar þau eru búin, ok or landsýn. þau velkti[2] úti allt sumarit, ok vissu eigi, hvar þau fóru; ok er vika var af vetri, þá tóku þeir[3] land í Lýsufirði[4] á Grænlandi í hinni vestri bygð. þorsteinn leitaði þeim [um vistir[5], ok fèkk vistir öllum hásetum sínum; en hann var vistlaus ok kona hans. Nú voru þau eptir at skipi tvö[6] nokkurar nætr; þá var enn úng kristni á Græn-

efter sin Broder Thorvalds Lig; og han beredte derfor det samme Skib; han valgte store og stærke Folk til Besætning, og havde med sig 25 Mand, og tillige sin Kone Gudrid. De seilede af, saasnart de vare færdige, og ud i rum Sø, Landet af Sigte. De dreve om i Søen hele Sommeren, og vidste ikke, hvor de fore; og da Vinterens første Uge var forløben, landede de i Lysefjord paa Grönland i den vestre Bygd. Thorstein søgte om Herberge for dem, og fik Herberge for alle sine Skibsfolk, men han selv og hans Kone vare uden Herberge, og de bleve derfor ene to tilbage paa Skibet nogle Nætter. Da var Christen-

Thorsteinem Eiriki filium cupido cepit in Vinlandiam trajiciendi, ad funus Thorvaldi, fratris sui, reportandum; eoque consilio navem comparavit, et manum robore et statura delectam, viginti quinque viros, et Gudridam uxorem secum habuit. Ut parati erant, in altum vela dederunt, et mox terram absconderunt. Per totam æstatem in salo jactati sunt, quo ferrentur ignari; unaque elapsa hiemis[a] hebdomada, terram nacti sunt in Lysufjördo in tractu Grænlandiæ occidentali. Thorstein mansiones eis conciliare quæsivit, et omnibus suis nautis hospitia prospexit; ipse vero atque uxor hospitio carebant; hi itaque duo aliquot noctes in nave

1) sitt, *suam, add. P.* 2) velti, *id., P.* 3) þau, *P.* 4) at Lysnofirði, *P.* 5) at vetrvistum, *hospitia hiberna, P.* 6) sínu, *sua, P.*

a) Veteres initium hiemis a die 14 Octobris computabant, vide commentationem clariss. Finni Magnusenii de calendario veterum Borealium, ad calcem 3 Voluminis Eddæ Sæmundinæ ed. Hafn. pag. 1115.

landi. þat var einn dag, at menn kvomu at tjaldi[1] þeirra snemma; sá spurði, er fyrir þeim var, hvat manna væri í tjaldinu. þorsteinn svarar: „tveir menn, segir hann, eðr hverr spyrr at?" „þorsteinn heiti ek, ok er ek[2] kallaðr þorsteinn svartr; en þat er eyrindi mitt híngat, at ek vil bjóða ykkr báðum hjónum til vistar til mín." þorsteinn kveðst vilja hafa umræði konu sinnar, en hún bað hann ráða, ok nú[3] játar hann þessu. „þá mun ek koma eptir ykkr á morgin með eyki, þvíat (mik) skortir ekki til, at veita ykkr vist, en fásinni er mikit með mèr at vera, þvíat 2 eru við þar[4] hjón, þvíat ek er einþykkr mjök; annan sið

dommen endnu ny paa Grönland. Det hændte sig nu en Dag, at nogle Folk kom tidlig om Morgenen til deres Telt; Formanden for dem spurgte, hvad for Folk der vare i Teltet. „Her ere to," svarede Thorstein, „men hvo spörger derom?" „Thorstein hedder jeg," sagde hin, „og kaldes Thorstein Svarte; men det er mit Ærende hid, at jeg vil byde eder begge, dig og din Hustru, til Herberge hos mig." Thorstein sagde at han vilde raadspörge sin Kone derom, men hun bad ham raade, og han tog da imod Tilbudet. „Da vil jeg komme efter eder i Morgen med Heste, thi jeg fattes intet til at herbergere eder begge; men det er meget kjedsomt at være hos mig, thi vi ere der ene to, jeg og min Hustru, eftersom jeg er meget vanskelig; jeg

pernoctabant. Eo tempore religio christiana nuper erat introducta. Accidit die quodam, ut homines mane diei ad tabernaculum eorum advenirent; qui eos duxit, quæsivit, quid hominum in tabernaculo esset. Thorstein respondet: „duo homines, inquit, quis vero quærit?" Thorstein vocor, cognomine Niger, ea vero causa adveni, quod utrique vestrum, tibi et uxori, hospitium apud me offerre volo. Thorstein se auctoritate uxoris ea in re usurum ostendit, ea vero rem ejus arbitrio permisit, quare ille conditionem acceptat. „Itaque cras cum jumentis adero, vos deducturus; nulla enim re egeo, ut vobis hospitium præbeam; sed ob solitudinem familiæ perquam tædiosum est, apud me esse, nam duo soli sumus, ego

1) til tjalda, *ad tabernacula, P.* 2) *abest in P.* 3) *abest in P.* 4) þat, *perperam P.*

hefi ek ok[1], enn þèr hafit, ok ætla ek þann þó betra, er þèr hafit." Nú kom hann eptir þeim um morgininn með eyki, ok fóru þau með þorsteini svarta til vistar, ok veitti hann þeim vel. Guðríðr var skörulig kona at sjá, ok vitr kona, ok kunni vel at vera með ókunnum mönnum. þat var snemma vetrar, at[2] sótt kom í lið þorsteins Eirekssonar, ok andaðist þar margir förunautar[3] hans[4]. þorsteinn[5] bað gera kistur at líkum þeirra, er önduðust, ok færa til skips, ok búa þar um: „því at ek vil láta flytja til Eireksfjarðar at sumri öll líkin." Nú er þess skamt at bíða, at sótt kemr í hýbýli[6] þorsteins, ok tók kona

har ogsaa en anden Religion, end I have, men dog holder jeg den for bedre, som I have. Nu kom han efter dem om Morgenen med Hestene, og de droge til Herberge hos Thorstein Svarte, som viste dem al Gjæstfrihed. Gudrid var en myndig og anseelig Kone, derhos var hun forstandig, og vidste vel at skikke sig blandt Fremmede. Tidlig om Vinteren kom der Sygdom blandt Thorstein Eriksöns Mandskab, og der døde mange af hans Folk. Thorstein lod da gjöre Kister til Ligene af dem, som døde, og lod dem føre ud paa Sibet og der forvares: „thi jeg vil," sagde han, „til Sommer lade alle Ligene føre til Eriksfjord. Det varede nu ikke længe, inden der ogsaa kom Sygdom i Thor-

et uxor, sum enim ingenii valde difficilis; alia quoque quam vos religione utor, eam tamen, quam vos observatis, præstantiorem judico." Mane sequenti cum jumentis adfuit, ut eos domum duceret, itaque illi cum Thorsteine Nigro ad manendum concesserunt, quibus ille liberaliter hospitium præbuit. Erat Gudrida dignitate corporis conspicua, femina prudens, et cum ignotis hominibus conversandi bene perita. Nova jam hieme lues invasit socios Thorsteinis Eiriki filii, qua multi sociorum ejus obierunt. Thorstein funeribus mortuorum loculos fabricari jussit, eaque ad navem deportari, ibique condi: „volo enim omnia funera insequenti æstate in Eiriksfjördum deportanda curare. Neque multa interjecta temporis mora lues familiam

1) *omittit P.* 2) *add. P.* 3) margr förunautr, *id., P.* 4) *add. P;* þorsteins, *S.* 5) Hann, *P, S.* 6) hýbíli, *F, P.*

hans sótt fyrst, er hèt Grímhildr; hún var ákafliga mikil, ok sterk sem karlar, en[1] þó kom sóttin henni undir. Ok brátt eptir þat tók sóttina þorsteinn Eireksson, ok lágu þau bæði senn; ok andaðist Grímhildr, kona þorsteins svarta. En er hún var dauð, þá gekk þorsteinn fram or stofunni eptir fjöl, at leggja á líkit[2]. Guðríðr mælti þá: „vertu litla hríð í brott[3], þorsteinn minn!" segir hún; hann kvað svâ vera skyldu. þá mælti þorsteinn Eireksson: „með undarligum hætti er nú um húsfreyju vora, þvíat nú örglast hún upp við ölnboga[4], ok þokar fótum sínum frá stokki, ok þreifar til skúa sinna;" ok í því kom þorsteinn bóndi inn[5], ok lagðist

steins Huus, og hans Kone, som hed Grimhild, blev først angreben af den; hun var overmaade stor, og stærk som en Karl, men dog fik Sygdommen Bugt med hende. Kort efter angreb Sygdommen ogsaa Thorstein Eriksön, og de laae begge paa een Gang; og Grimhild, Thorstein Svartes Kone, døde; men da hun var død, gik Thorstein ud af Stuen efter en Fjæl at lægge Liget paa. Gudrid sagde da: „Bliv ikke længe borte, min Thorstein!" sagde hun; han sagde, at saa skulde skee. Da sagde Thorstein Eriksön: „Underlig teer vor Huusmoder sig nu, thi hun skyder sig op paa Albuerne, og strækker Fødderne ud over Sengestokken, og føler efter sine Sko;" og i det samme kom Huusbonden Thorstein ind, og Grimhild lagde sig da

Thorsteinis invasit, cujus uxor, nomine Grimhilda, prima morbum nacta est; quæ cum esset enormi statura, atque viribus viros æquaret, tamen morbo succubuit. Et post breve tempus Thorstein Eiriki filius in morbum cecidit, et hi uno tempore jacuerunt, atque mortua est Grimhilda, uxor Thorsteinis Nigri; ea vero mortua, Thorstein e coenaculo exiit, tabulam, in qua funus deponeret, petiturus. Tum Gudrida locuta est: „brevi absis, mi Thorstein," inquit. Ille sic fore promisit. Tum Thorstein Eiriki filius: „mirè se habet materfamilias nostra, nam nititur in cubitum et pedes a sponda molitur, quasi calceos quærens." Inter hæc intravit Thorstein paterfamilias, Grimhilda eodem momento recumbente, ita

1) ok, *S.* 2) liki, *perperam P.* 3) burtu, *id., P.* 4) olnuboga, *P.* 5) *abest in S.*

Grímhildr niðr í því, ok brakaði þá í hverju trè í stofunni. Nú gerir þorsteinn *kistu* at líki Grímhildar, ok færði í brott, ok bjó um; hann var bæði mikill maðr[1] ok sterkr, ok þurfti hann þess alls, áðr hann kom henni burt af[2] bænum. Nú [elnaði sóttin þorsteini Eirekssyni[3], ok andaðist hann. Guðríðr, kona hans, kunni því lítt. þá voru þau öll í stofunni. Guðríðr hafði setit á stóli frammi fyrir bekknum[4], er hann hafði legit (á), þorsteinn, bóndi hennar. þá tók þorsteinn bóndi Guðríði af stólinum í fáng sèr, ok settist í bekkinn annan með hana, gegnt líki þorsteins, ok taldi[5] um fyrir henni marga vega, ok huggaði hana, ok hèt henni því, at hann

ned, og det bragede da i hver Stolpe i Stuen. Nu gjorde Thorstein en Kiste til Grimhilds Lig, førte det bort, og begrov det; men skjönt han var baade stor og stærk, behøvede han dog alle sine Kræfter, förend han fik hende bragt bort af Gaarden. Nu tiltog Thorstein Eriksöns Sygdom, og han døde, hvilket hans Kone Gudrid tog sig meget nær. De vare da alle i Stuen. Gudrid havde siddet paa en Stol foran den Bænk, hvorpaa hendes Mand Thorstein havde ligget. Da tog Huusbonden Thorstein Gudrid fra Stolen paa sit Skjød, og satte sig med hende paa en anden Bænk ligeoverfor Thorsteins Lig; han trøstede hende paa mange Maader, og opmuntrede hende, og lovede at følge hende til Eriksfjord

ut quodvis coenaculi lignum fragorem daret. Jam Thorstein loculum funeri Grimhildæ facit, idque extulit et composuit; fuit is magna statura et viribus, quibus omnibus ipsi utendum erat, antequam eam posset ex ædibus efferre. Jam Thorstein Eiriki filius, morbo in dies ingravescente, moritur. Gudrida, uxor ejus, hoc ægre tulit. Tum ii omnes in coenaculo erant. Sederat Gudrida in sella ante scamnum, in quo jacuerat Thorstein, maritus ejus. Tum Thorstein paterfamilias Gudridam ex sella levatam gremio suo imponit, atque in altero scamno e regione mortui Thorsteinis, mulierem tenens, considet, multisque modis eam cohortatur et consolatur, pollicens, se eam unacum funere mariti Thorsteinis et sociorum in Eiriks-

1) *abest in P.* 2) or, *id., P.* 3) elnaðist sóttin þorsteins Eirikssonar, *id., P.* 4) þar fyrir, *add. P.* 5) talaði, *P.*

mundi fara með henni til Eireksfjarðar með líki Þorsteins, bónda hennar, ok förunauta hans: „ok svâ skal ek taka híngat hjón fleiri, [segir hann[1], þèr til hugganar ok skemtanar;" hún þakkaði honum. Þorsteinn Eireksson settist þá upp, ok mælti: „hvar er Guðríðr?" þrjá tíma[2] mælti hann þetta, en hún þagði; þá mælti hún við Þorstein bónda: „hvort skal ek svör veita hans[3] máli eðr eigi?" hann bað hana eigi svara. Þá gekk Þorsteinn bóndi yfir gólfit, ok settist á[4] stólinn, en Guðríðr sat í knjám honum; ok þá mælti Þorsteinn bóndi: „hvat viltu, nafni!" segir hann. Hann svarar, er stund leið: „mèr er ant [til þess, at segja[5] Guðríði forlög sín, til þess at hún kunni þá betr andláti mínu, þvíat ek er kominn til

med hendes Mands og hans Medfølgeres Lig: „ogsaa skal jeg," sagde han, „faae flere Huusfolk hertil, dig til Trøst og Underholdning." Hun takkede ham. Da satte Thorstein Eriksön sig op paa Bænken, og sagde: „Hvor er Gudrid?" Tre Gange mælte han dette, men hun taug. Derpaa sagde hun til Huusbonden Thorstein: „Skal jeg svare paa hans Spörgsmaal eller ikke?" Han raadede hende ikke at svare. Derefter gik Huusbonden Thorstein over Gulvet, og satte sig paa Stolen, men Gudrid sad paa hans Skjød; og da tog Huusbonden Thorstein Ordet: „Hvad vil du, Navne?" sagde han. Han svarede efter en Stunds Forløb: „Jeg önsker gjerne at sige Gudrid sin Skjæbne, for at hun des bedre kan finde sig i min Død; thi jeg er nu kom-

fjördum deportaturum: „præterea huc plures adsciscam domesticos, inquit, in tui solatium et oblectamentum." Ea gratias ei agebat. Tum Thorstein Eiriki filius surrexit, et locutus est: „ubi Gudrida?" Ter hæc verba iteravit; illa vero tacuit. Post ea ad Thorsteinem patremfamilias locuta est: „num alloquio ejus responsum dabo, an non?" Ille rogavit, ne responderet. Tum Thorstein paterfamilias per pavimentum transgressus, in sella consedit, Gudrida in genibus ejus sedente; atque tum Thorstein paterfamilias: „quid vis, cognominis?" inquit. Ille, aliquanto tempore interjecto, respondet: „cupido me tenet, Gudridæ fata sua indicare, ut sic obitum meum æquius ferat; ego enim in bona quietis loca delatus sum. Tibi vero id dicere est,

1) *abest in S.* 2) þrisvar sinnum, *id., P.* 3) þessu, *huic, P.* 4) í, *id., S.* 5) at segja til þess, *P.*

[góðra hvíldastaða[1]; en þat er þèr at segja, Guðríðr! at þú munt gipt vera[2] íslenzkum manni, ok munu lángar vera[3] samfarar ykkrar[4], ok mart manna mun frá ykkr koma, þroskasamt, bjart ok ágætt, sætt ok ilmat vel; munu þit fara af[5] Grænlandi til Noregs, ok þaðan til Íslands, ok gera bú á Íslandi[6]; þar munu þit leingi búa, ok muntu honum leingr lifa; þú munt utan fara, ok gánga suðr, ok koma út aptr til Íslands til bús þíns, ok þá mun þar kirkja reist vera, ok muntu þar vera, ok taka nunnu[7] vígslu, ok þar muntu andast." Ok þá hnígr þorsteinn aptr, ok var búit um lík hans, ok fært til skips. þorsteinn bóndi efndi

men til gode Hvilesteder; men det kan jeg sige dig, Gudrid! at du vil blive gift med en Islænder, og I skulle leve længe sammen, og efterlade eder en talrig Afkom, kraftig, skinnende og herlig, sød og vellugtende; I skulle drage fra Grönland til Norge, og derfra til Island, og slaae eders Bopæl op paa Island; der skulle I boe længe, og du skal overleve ham. Du vil da drage udenlands, og reise til Rom, og komme ud tilbage til Island til din Gaard, og da vil der være bygget en Kirke, og vil du der opholde dig og lade dig vie til Nonne, og der vil du døe." Efterat have udtalt dette, segnede Thorstein tilbage, og hans Lig blev lagt til Lave og ført til Skibet. Huusbonden Thorstein holdt vel alt,

Gudrida, quod viro Islando nubes, cujus consuetudine diu frueris; numerosa ex vobis gignetur proles, vigore plena, lucida et eximia, dulcis et bene fragrans; vos utrique ex Grænlandia in Norvegiam, indeque migrabitis in Islandiam, ubi villicationem instituetis, diuque ibidem habitabitis; tu vero ei superstes eris, et peregre profecta austrum versus (ad sacra loca visenda) iter facies, et in Islandiam ad villam tuam redibis; tum ibi ædes sacra exstructa erit, ibidem tu versabere et in sacrarum virginum collegium cooptata inauguraberis, atque ibi morieris." Et his dictis Thorstein relabitur; funus ejus compositum et ad navem deportatum est. Thorstein colonus omnia, quæ Gudridæ pollicitus erat, cum fide præstitit.

1) góðra hvíldarstaða, *id.*, *S*; góðrar hvíldar, *ad bonam quietem*, *P*. 2) gipt verða, *id.*, *P*; giptast, *id.*, *S*. 3) verða, *P*. 4) ykkar, *S*. 5) frá, *id.*, *P*. 6) ok, *et*, *add.* *P*. 7) munnu, *S*.

vel við Guðríði allt þat er hann hafði heitit. Hann [seldi um vorit jörð sína ok kvikfè, ok[1] fór til skips með Guðríði með allt sitt; bjó skipit, ok fèkk menn til, ok fór síðan[2] til Eireksfjarðar. [Voru nú[3] líkin jörðuð at kirkju. Guðríðr fór til Leifs í Brattahlíð, en þorsteinn svarti gerði bú í Eireksfirði, ok bjó þar, meðan hann lifði, ok þótti vera hinn vaskasti maðr.

Frá Vínlandsferðum þorfinns ok þeirra fèlaga[4].

5. þat sama sumar kom skip af Noregi til Grænlands; sá maðr hèt þorfinnr karlsefni[5], er því skipi stýrði; hann var son þórðar hesthöfða Snorrasonar, þórðarsonar [frá Höfða[6]. þorfinnr karlsefni var stór-

hvad han havde lovet Gudrid. Han solgte om Vaaren sin Gaard og sit Kvæg, og drog til Skibet, med alt, hvad han eiede, tilligemed Gudrid; han beredte Skibet, og skaffede sig Skibsfolk, og seilede siden til Eriksfjord. Ligene bleve nu jordede ved Kirken. Gudrid drog til Leif i Brattelid, men Thorstein Svarte gjorde sig en Bopæl i Eriksfjord, og boede der, saa længe han levede, og holdtes for at være en meget duelig Mand.

Om Thorfin og hans Stalbrødres Viinlandsreiser.

5. Den samme Sommer kom et Skib fra Norge til Grönland. Den Mand, som styrede dette Skib, hed Thorfin Karlsefne; han var en Sön af Thord Hesthøfde, en Sön af Snorre Thordersön fra Høfde. Thorfin Karls-

Vere insequenti prædium suum et pecudes vendidit, et Gudridam suaque omnia ad navem deportavit; navem paravit et nautis instruxit, et in Eiriksfjördum profectus est. Funera ad ædem sacram humata. Gudrida Brattahlidam ad Leivum se contulit, Thorstein vero Niger villicationem in Eiriksfjördo instituit, ibique, quoad vixit, habitavit, vir gnavissimus æstimatus.

De profectione Vinlandica Torfinni et sociorum.

5. Eadem æstate navis ab Norvegia in Grænlandiam venit, quam gubernabat vir, nomine Thorfinnus Karlsefnius; is fuit filius Thordi Hest-

1) *absunt in P.* 2) *abest in P.* 3) ok voru, *P.* 4) Frá V. þ. ok þeirra fèlögum, *F;* frá þorfinni Karlsefni, er hann kom til Vínlands, ok frá Skrælíngjum, *De Thorfinni Karlsefnii in Vinlandiam adventu, et de Skrælingis, P, S.* 5) *sic S;* frá, *F; absunt in P.* 6) kallsefui, *ubique F, S.*

auðigr at fè, ok var [um vetrinn[1] í Brattahlíð með Leifi Eirekssyni. Brátt feldi hann hug til Guðríðar, ok bað[2] hennar, en hún veik til Leifs svörum fyrir sik. Síðan var hún honum föstnuð, ok gert bruðhlaup[3] þeirra [á þeim vetri[4]. Hin sama var [umræða á[5] Vínlandsför sem fyrr, ok fýstu menn Karlsefni mjök þeirrar ferðar, bæði Guðríðr ok aðrir menn. Nú var ráðin ferð hans, ok rèð hann sèr skipverja, 60 karla ok konur 5. þann máldaga gerðu þeir Karlsefni ok hásetar hans, at jöfnum höndum [skyldi þeir[6] hafa allt þat er þeir fengi til gæða. þeir höfðu með sèr allskonar fènað, þvíat þeir ætlöðu at byggja

efne var en overmaade rig Mand. Han var om Vinteren i Brattelid hos Leif Eriksön. Snart fattede han Godhed for Gudrid, og beilede til hende, men hun henskød Sagen til Leif, at han skulde svare for hende. Siden blev hun ham lovet, og deres Bryllup holdtes samme Vinter. Der taltes endnu, ligesom för, meget om en Viinlandsreise, og baade Gudrid og andre opmuntrede Karlsefne meget til denne Reise. Hans Reise derhen blev nu bestemt, og han hvervede sig til Skibets Besætning 60 Karle og 5 Kvinder. Karlsefne og hans Skibsfolk indgik den Overeenskomst, at de skulde have lige Andeel i alt, hvad de forhvervede sig af Landets Herligheder. De havde alskens Kvæg med sig, thi de agtede

höfdii, filii Snorrii, filii Thordi de Höfdio. Thorfinnus Karlsefnius erat pecuniis prædives, atque hiemem transegit Brattahlidæ apud Leivum Eiriki filium. Idem mox animum ad Gudridam adjecit et nuptias ejus petiit, ea vero rem ad Leivum rejecit, ut pro se responsa daret. Deinde ei desponsa est, et nuptiæ eorum eadem hieme celebratæ. Iidem de profectione Vinlandica, qui antea, sermones agitabantur, multique, tam Gudrida, quam alii, Karlsefnium ad hanc profectionem hortabantur. Tandem profectione constituta, vectores adscivit, sexaginta viros et quinque feminas. Hoc pactum convenit inter Karlsefnium et nautas ejus, ut æquis manibus fruerentur (ex æquo partirentur), quicquid contigisset lucri. Illi

1) *absunt in P.* 2) beiddi, *id.*, *S.* 3) brúðkaup, *id.*, *P.* 4) *absunt in P.* 5) ræða á um, *id.*, *P.*
6) skyldi þat, *S.*

landit, ef þeir mætti þat. Karlsefni bað Leif húsa á Vínlandi, en hann kveðst ljá mundu húsin, en gefa eigi. Síðan hèldu þeir í haf skipinu, ok komu til Leifsbúða með heilu ok höldnu; ok báru þar upp húðföt sín. þeim bar brátt í hendr mikil föng ok góð, þvíat reyðr[1] var þar upprekin, bæði mikil ok góð; fóru til síðan, ok skáru hvalinn;

at bebygge Landet, om det blev dem muligt. Karlsefne bad Leif om hans Huse i Viinland, men han svarede at han vilde laane, men ikke give ham Husene. Siden seilede de ud i rum Sø med Skibet, og kom i god Behold til Leifsboder, og bare der deres Köier op. De fik snart en stor og god Fangst; thi der var opdreven en Hval, som baade var stor og god; de droge til, og skare Hvalen i Styk-

omne pecudum genus secum habuerunt, nam terram, si liceret, coloniis frequentare cogitarunt. Karlsefnius ab Leivo petiit ædes in Vinlandia exstructas; hic vero se ædes commodaturum, non daturum asseruit. Navem deinde in altum direxerunt, et ad habitacula Leiviana salvis et integris rebus pervenerunt, atque impedimenta sua in terram exposuerunt. Obvenere illis celeriter magna bonaque commoda, nam balæna[a] magna et bona eo loco ejecta erat. Illi eo profecti, balænam dissecuerunt; neque tum

1) reiðr, S.

a) De hoc cetorum genere Speculum Regale ita habet, pag. 136, quo loco agit de piscibus, qui in mari Grænlandico inveniantur: „*þá er enn þat hvalakyn, er reiðr er kallat, ok er sjá allra fiska beztr átu; hann er hógvær fiskr, ok ekki hættr við skip, þó at hann fari nær; en sá fiskr er mikill ok lángr at vexti. Svá segja menn, at þann hafi menn mestan veiddan, er 13 tygi álna var lángr at vexti, þat er 30 álna ok 100 tirætt; ok verðr hann opt veiddr af veiðimönnum fyrir hógværi sinnar sakir ok spektar; ok er hann betri átum ok betr þefjaðr, en nokkur fiskr annar, þeirra sem nú höfum vèr umrædt, ok er hann þó vel feitr; tálkn hefir hann, ok engva tenn. þat er ok mælt, ef maðr mætti ná aukningu fræs hans, svá at þat vissi til sanns, at af honum væri, ok eigi af öðrum hvölum, þá væri þat öruggast til allra lækninga, bæði við augum ok líkþrá, ok við riðu, ok við höfuðverk, ok ámóti öllum þeim sóttum er menn fá. En þó er annarra hvala auki mjök margra góðr til lækningar, þó at eigi sè svá góðr, sem þessi er*, i. e. Est præterea cetorum genus, *reiðr* appellatum, qui piscis omnium palato gratissimus est; idem mansuetus, neque navibus infestus, licet adpropinquet. Hic vero piscis est magnus et statura longus; sic ferunt, maxima magnitudine captum esse, tredecim decadas ulnarum longum,

skorti þá eigi mat; fènaðr gekk þar á land upp, en þat var[1] brátt, at graðfè varð úrigt[2], ok gerði mikit um sik. Þeir höfðu haft með sèr griðúng einn. Karlsefni lèt fella viðu, ok telgja til skipsins, ok lagði viðinn á bjarg eitt til þurkanar. Þeir höfðu öll gæði af landkostum, þeim er þar voru, bæði af vínberjum ok allskonar veiðum ok gæðum. Eptir þann vetr hinn fyrsta kom sumar; þá urðu þeir varir við Skræl-

ker, og fattedes da ikke Føde. Deres Kvæg gik der oppe paa Land, men snart blev Hankjönnet uregjerligt, og tog grumt afsted. De havde ført en Tyr med sig. Karlsefne lod fælde Træer, og hugge Tömmer deraf til Skibsladning, og lagde Træet til Törre paa en Klippe. De betjente sig af alle de Herligheder, som vare der, baade af Viindruer og alskens Fangst og andre kostelige Ting. Efter den første Vinter kom nu Sommeren; da bleve de Skrælinger vaer, og der drog en stor Flok

deerat cibariorum copia. Pecudes per superiora pascebantur; sed brevi factum est, ut pecudes mares ferociores redderentur et licentius grassarentur. Unum taurum secum advexerant. Karlsefnius materiem ad navem onerandam cædi et dolari fecit, eamque in rupe quadam siccandam exposuit. Omnibus commodis, quæ terræ bonitas præbuit, utebantur, tam uvis, quam omni capturæ genere ceterisque commodis. Primæ hiemi suc-

1) varð, *S.* 2) órugt, *id.*, *P.*

hoc est, centum denarium et triginta ulnas; sæpe quoque propter mansuetudinem et facilitatem a piscatoribus capitur; idem melius sapit et olet, quam quisquam cetorum a nobis commemoratorum, *et tamen bene pinguis est*, branchiis instructus, dentium vero expers. Dicitur semen ejus, si obtineri possit, ut certo scias, ex eo esse, neque ex cetis aliis, remedium esse præsentissimum, tam contra morbos oculorum et lepram, quam artuum tremorem et capitis dolorem, nec non omnes, qui homini accidere soleant, morbos. Tamen aliorum quoque permultorum cetorum semen ad medicinam utile est, etsi huic bonitate cedat." Verosimile est, Physalum esse, Linnæi Systema Naturæ 105; nunc in Islandia quoque appellatur *Hnúfubakr*, et ab Strömio in descriptione Söndmœriæ pag. 298 *Rörhval*, etiamnum quoque ab Færeyensibus nominatur *Röjur*, in qua voce Islandicum *reiðr* agnoscitur. N. Mohr, in Tentamine Historiæ naturalis Islandicæ pag. 13, eundem sic describit, ut pertineat ad maximos, qui noti sint, cetos; longitudo ejus est ab 80 ad 120 ulnas, branchiæ præstantissimæ, sex vel septem ulnarum longitudine; caro ut et adeps tam ab Islandis quam Færeyensibus in deliciis ponitur.

íngja, ok fór þar or skógi fram mikill flokkr manna; þar var nær[1] nautfè þeirra, en graðúngr[2] tók[3] at belja, ok gjalla ákafliga hátt; en (við) þat hræddust Skrælíngjar, ok lögðu undan með byrðar[4] sínar, en þat var grávara ok safvali[5] ok allskonar skinnavara, ok snúa til bæjar Karlsefnis, ok vildu þar inn í húsin; en Karlsefni lèt verja dyrnar; hvorigir skildu annars mál; þá tóku Skrælíngjar ofan bagga sína, ok leystu, ok buðu þeim, ok vildu vopn helzt fyrir; en Karlsefni bannaði þeim at selja vopnin; ok nú leitar hann ráðs með þeim *hætti*, at hann bað konur bera út búnyt [at þeim, ok þegar er þeir sá búnyt[6], þá vildu þeir kaupa þat, en ekki annat.

Mennesker frem af Skoven; deres Hornkvæg gik nær derved, og Tyren begyndte at brumme og brøle meget höit; dette forskrækkede Skrælingerne, og de løb derfra med deres Bylter, hvori der var Graaværk, Sobelskind og alskens Skindvarer, og de toge Veien til Karlsefnes Gaard, og vilde der ind i Husene, men Karlsefne lod Dörrene forsvare. Ingen af Parterne forstod den andens Sprog. Da toge Skrælingerne deres Bylter ned, løste dem op, og falbøde deres Varer, og vilde helst have Vaaben for dem, men Karlsefne forbød sine Folk at sælge Vaabnene; og han fandt nu paa det Raad, at han lod Kvinderne udbære *Melkemad til* dem; og saasnart de saae den, da vilde de kjøbe den og intet andet. Skrælingernes Kjøbmandskab blev da saale-

cessit æstas; tum adesse animadvertunt Skrælingos, magnamque hominum turbam ex sylva progredientem. Prope ab eo loco aberant boves eorum; taurus vero mugire et immensum boare cœpit. Quo perterriti Skrælingi, terga verterunt cum sarcinis, quæ merce grisea, pellibus martium, omnique pellium genere constabant. Converso cursu ad villam Karlsefnii, in ædes irrumpere parabant, Karlsefnius vero fores armis defendebat. Neutri alterorum linguam intelligebant. Tum Skrælingi depositas sarcinas solverunt, et merces iis obtulerunt, arma potissimum vicissim cupientes; Karlsefnius vero vetuit, ne quis suorum arma venderet. Jamque tale excogitat consilium: jubet mulieres domo ad eos lacticinia efferre. Hi vero,

1) *abest in P.* 2) griðúngr, *P.* 3) til, *add. P.* 4) byrðir, *id., P.* 5) safali, *P.* 6) *absunt in S.*

Nú var sú kaupför Skrælíngja, at þeir báru sinn varníng í brott í mögum sínum, en Karlsefni ok förunautar hans höfðu eptir bagga þeirra ok skinnavöru; fóru þeir við svâ búit í burt. Nú er frá því at segja, at Karlsefni lætr gera skíðgarð ramligan um bæ sinn, ok bjuggust þar um. Í þann tíma fæddi Guðríðr sveinbarn, kona Karlsefnis, ok hèt sá sveinn Snorri. Á[1] öndverðum öðrum vetri þá[2] kvomu Skrælíngjar til móts við þá, ok voru miklu fleiri enn fyrr, ok höfðu slíkan varnað sem fyrr. Þá mælti Karlsefni við konur: „nú skulu þèr bera út slíkan mat, sem fyrr var rífastr,

des, at de bare deres kjøbte Varer bort i deres Maver, men Karlsefne og hans Stalbrødre beholdt deres Bylter og Skindvarer; med saa forrettet Sag droge de bort. Nu er at fortælle, at Karlsefne lod gjöre en stærk Skigaard om sin Gaard, og gjorde der alt i Stand til Forsvar. I den Tid fødte Karlsefnes Kone Gudrid et Drengebarn, og denne Dreng fik Navnet Snorre. I Begyndelsen af den følgende Vinter kom Skrælingerne igjen til dem, og vare da meget talrigere end forrige Gang, og havde igjen samme Slags Varer som för. Da sagde Karlsefne til Kvinderne: „Nu skulle I udbære den samme Slags Mad, som gik

ut primum lacticinia viderunt, hæc solum, nec aliud, emere cupiverunt. Talem autem mercaturam fecerunt Skrælingi, ut merces suas ventribus auferrent, Karlsefnius vero ac socii ejus sarcinas eorum et merces pelliceas retinerent; sic re gesta abierunt. Nunc id referendum, quod Karlsefnius valida sepe lignea[a] villam suam communit, invasionem prohibiturus. Circa id tempus Gudrida, uxor Karlsefnii, puerum peperit, qui puer nominatus est Snorrius. Initio hiemis sequentis Skrælingi eos convenerunt, multo jam plures, quam antea, easdem atque prius merces afferentes. Tum Karlsefnius mulieribus: „nun efferatis cibum, qui antea maxime quæ-

1) ok á, P. 2) svâ, S.

a) *Skíðgarðr*, a *skíð*, ligna fissa, et *garðr*, agger, sepimentum; hodierno sermone Norvegico effertur *Skigaard*, quod Hallagerus in Lexidio Norvegico explicat „*et Gjærde opfört af Halvklövninger.*"

en ekki annat." Ok er þeir sá þat, þá köstuðu þeir böggunum sínum inn yfir skíðgarðinn; en Guðríðr sat í dyrum inni með vöggu Snorra, sonar síns; þá bar skugga í[1] dyrin, ok gekk þar inn kona í svörtum námkyrtli[2] heldr lág, ok hafði dregil um höfuð, ok ljósjörp á hár, fölleit ok mjök eygð, svâ at eigi hafði jafnmikil augu sèð í einum mannshausi. Hún gekk þar at, er[3], Guðríðr sat, ok mælti: „hvat heitir þú?" segir hún. „Ek heiti Guðríðr, eðr hvert er þitt heiti?" „Ek heiti

bedst af forrige Gang, og intet andet." Og da de saae det, da kastede de deres Bylter ind over Skigaarden. Gudrid sad inde i Dören med sin Sön Snorres Vugge. Da kom der en Skygge for Dören, og der gik en Kone ind, i en sort Kjortel, hun var meget lav af Væxt, og havde et Baand om Hovedet, var bruunguul af Haar og bleg af Ansigt og meget storöiet, saa at man ikke havde seet saa store Öine i noget Menneskes Hoved. Hun gik derhen, hvor Gudrid sad, og sagde: „Hvad hedder du?" spurgte hun. „Jeg hedder Gudrid, men hvad er dit

stuosus fuit, neque aliud quidquam." Quo viso illi sarcinas intra sepem conjecerunt. Gudrida in foribus assidebat cunis Snorrii, gnati sui. Inter hæc fores interventu umbræ obscurabantur, ingrediente femina, atra induta stola[a], statura humiliori, caput vitta redimita, crinibus ex badio albicantibus, ore pallido, tantisque oculis, quanti nunquam in cujusquam hominis capite visi fuerunt. Ea accessit eo, ubi Gudrida sedebat, et lo-

1) á, *id.*, *S.* 2) nákyrtli, *P*, *quod secundum compositionem significare potest vel tunica, vestis funebris, vel adstricta, quò spectare videtur versio Heimskringlæ, cui* námkyrtill *est angusta tunica.* 3) sem, *id.*, *P.*

a) Quid *námkyrtill* proprie significet, adhuc quæritur. Difficultatem facessit *τo nám*, quod quominus ab *náinn*, propinquus, adstrictus, ducatur, analogia obstat; quin panni aliquod genus significare, innuere videtur usus vocis apud poëtas, quibus *námeik*, *námskorð* est feminæ appellatio. Ipsa vox *námkyrtill* occurrit et in *Laxdæla*, ed. Hafn. p. 244, ubi var. lect. est *hnjámkyrtill*, vox obscura, et *rauðr skarlatskyrtill*, rubra tunica coccinea. Cæterum *kyrtill* non solum significare videtur tunicam, sed etiam, ubi de muliebri vestitu sermo est, vestem muliebrem laxam, a meditullio corporis ad pedes defluentem, hodie Isl. *pils*, Dan. *Skjört*, qui significatus in *Laxdælæ* l. c. obtinere videtur, qui habet: „*Guðrún var í námkyrtli ok við vefjar upphlutr þraungr*, Gudruna induta erat laxa veste, cui annexa erat subucula angusta."

Guðríðr," segir hún. þá rètti Guðríðr[1] húsfreyja hönd sína til hennar, at hún *sæti* hjá henni; en þat bar allt saman, at þá heyrði Guðríðr brest mikinn, ok var þá konan horfin[2], ok í því var ok veginn einn Skrælíngja[3] af einum húskarli Karlsefnis, þvíat hann [hafði viljat taka[4] vopn þeirra; ok fóru nú í brott sem tíðast; en klæði þeirra lágu þar eptir ok varníngr. Eingi maðr hafði konu þessa sèð utan Guðríðr ein. „Nú munum vèr þurfa[5] til ráða at taka," segir Karlsefni, „þvíat ek hygg at þeir muni vitja vor hitt þriðja sinni með úfriði ok fjölmenni. Nú skulum vèr taka þat ráð, at 10 menn fari fram

Navn?" „Jeg hedder Gudrid," sagde hun. Da rakte Huusmoderen Gudrid hende sin Haand, at hun skulde sidde hos hende; men i det samme skete det paa een Gang, at Gudrid hørte et stort Brag, og Konen forsvandt, og i det samme blev een af Skrælingerne dræbt af een af Karlsefnes Huuskarle, thi Skrælingen havde villet tage deres Vaaben; og de droge nu bort som snarest, men deres Klæder og Varer laae der tilbage; intet Menneske havde seet denne Kone uden Gudrid ene. „Nu vil det blive fornødent at tage et godt Raad," sagde da Karlsefne, „thi jeg troer at de ville besøge os tredie Gang med Ufred, og det mandstærke. Nu skulle vi tage det Raad, at 10 Mænd skulle gaae frem paa dette Næs, og

cuta est: „qui vocare, ait?" „Gudrida vocor, tibi vero quod nomen?" „Gudrida," ait illa. Tum Gudrida materfamilias manum ei porrexit, ut apud se consideret. Sed eodem ipso momento accidit, ut Gudrida ingentem fragorem audiret, et femina e conspectu ablata esset, et eodem temporis puncto unus Skrælingorum, quod arma eorum rapere voluerat, ab domestico quodam Karlsefnii occideretur. Jam se quantocissime abstulerunt, relictis vestimentis et mercibus. Hanc feminam nemo, nisi Gudrida, conspexerat. „Nunc opus esse credo," ait Karlsefnius, consiliis uti, arbitror enim eos tertia vice magna cum multitudine adfuturos, ut bellum nobis inferant. Itaque hoc capiemus consilii: decem ex nostris in hanc lingulam

1) *abest in P.* 2) horfar, *F, quod h. l. sensu cassum esse videtur.* 3) s. Skrælíngr, *id., F, P.* 4) vildi hafa tekit, *id., P.* 5) verða, *consilium capiemus, P.*

á nes þetta, ok sýni sik þar; en annat lið vort skal fara í skóg, ok höggva þar rjóðr fyrir nautfè vor[1], þá er liðit kemr fram or skóginum. Vèr skulum ok taka griðúng vorn, ok láta hann fara fyrir oss." En þar var[2] svâ háttat, er fundr þeirra var ætlaðr, at vatn var öðrumegin, en skógr á annan veg. Nú voru þessi ráð höfð, er Karlsefni lagði til. Nú komu Skrælíngjar í þann[3] stað, er Karlsefni hafði ætlat til bardaga; nú varð[4] þar bardagi, ok fèll fjöldi af liði Skrælíngja. Einn maðr var mikill ok vænn í liði Skrælíngja, ok þótti Karlsefni, [sem hann mundi vera[5] höfðíngi þeirra; nú hafði einn þeirra Skrælíngja tekit upp öxi eina, ok leit á

vise sig der, men vort øvrige Mandskab skal drage hen i Skoven, og hugge Rydninger for vort Hornkvæg, naar Hæren kommer frem af Skoven. Vi skulle ogsaa tage vor Tyr, og lade den gaae foran os." Men det Sted, hvor de skulde mødes, var saa beskaffent, at der var en Indsø paa den ene Side, og Skoven paa den anden. Det Raad, som Karlsefne gav, blev nu efterfulgt. Skrælingerne kom til det Sted, som Karlsefne havde udseet til Striden; der blev nu en haard Kamp, og der faldt mange af Skrælingernes Hær. Der var en stor og anseelig Mand i Skrælingernes Hær, hvilken Karlsefne holdt for deres Anfører. Een af Skrælingerne havde taget en Øxe op, og saae paa den en Tid, og hævede den siden imod een

progressi, ibi sese ostendant; reliqua vero manus in sylvam eat, et arborum cæde sylvam bobus nostris patefaciat, quando manus (adversariorum) ex sylva progreditur. Nos quoque taurum nostrum adsumamus, eumque agmen præcedere faciamus." Talis erat loci natura, ubi congredi instituerant, ut hinc lacus, inde sylva esset. His consiliis, quæ proposuit Karlsefnius, usi sunt. Jam venerunt Skrælingi in eum locum, quem ad prælium Karlsefnius designaverat. Fit pugna: multi Skrælingorum cadunt. Fuit in agmine Skrælingorum unus vir, magna statura et forma spectabilis, quem principem eorum esse, Karlsefnius judicavit. Aliquis autem ex Skrælingis sublatam securim quandam cum aliquantisper inspexisset, li-

1) vort, *P.* 2) er, *est, S.* 3) þessum, *id., P.* 4) *sic S;* var, *erat, F, P.* 5) at hann væri, *id., P.*

um stund, ok reiddi at fèlaga sínum, ok hjó til hans; sá fèll þegar dauðr; þá tók sá hinn[1] mikli maðr við öxinni, ok leit á um stund, ok varp henni síðan [á sjóinn sem leingst mátti hann[2]; en síðan flýja þeir á skóginn, svâ hverr sem fara mátti, ok lýkr þar nú þeirra viðskiptum. Voru þeir Karlsefni þar þann vetr allan; en [at vori þá[3] lýsir Karlsefni, at hann vill eigi [þar vera leingr[4], ok vill fara til Grænlands. Nú búa þeir ferð sína, ok höfðu þaðan mörg gæði í vínviði ok berjum ok skinnavöru. Nú sigla þeir í haf, ok kvomu til Eireksfjarðar skipi sínu heilu, ok voru þar um vetrinn.

af sine Stalbrødre, og hug til ham; han faldt strax død om; da greb den store Mand Øxen, og saae paa den en Stund, og kastede den siden ud paa Søen, saa langt som han kunde; men siden flyede de i Skoven, enhver saa hurtig som han kunde, og dermed endtes nu deres Strid. Karlsefne og hans Folk vare der denne hele Vinter; men om Vaaren bekjendtgjorde Karlsefne, at han ikke vilde være der længer, men vilde igjen drage til Grönland. De beredte sig nu til Reisen, og førte derfra mange kostlige Sager af Viinranker, Druer og Skindvarer. De seilede nu ud paa Havet, og kom i god Behold med deres Skib til Eriksfjord, og vare der om Vinteren.

bratam commilitoni suo intentaverat, eique cæsim intulerat, ut statim exanimis corrueret. Tum ingens ille vir securim accepit, et cum aliquantisper inspexisset, in mare quam potuit longissime projecit. Post hæc in sylvam aufugerunt, prout quisque pedibus valebat; jamque de rebus inter eos intercedentibus non plura commemorantur. Karlsefnius cum suis eodem loco hanc totam hiemem transegerunt. Sequenti autem vere suis aperit Karlsefnius, nolle se diutius iis locis manere, sed in Grænlandiam remeare velle. Itaque parant iter, multasque inde res quæstuosas avexerunt, vites, uvas, mercem pelliceam. Jam vela in altum dant, et illæsa nave in Eiriksfjördum pervenerunt, ubi hiemem peregerunt.

1) *abest in P.* 2) [illegible] leingst mátti hann á sjóinn, *id. mutato ordine, S.* 3) um vorit, *id., P.* 4) leingr þar vera, *id. inverso ordine, P.*

Freydís lèt drepa þá bræðr[1].

6. Nú tekst[2] umræða at nýju um Vínlandsferð, þvíat sú ferð [þikir bæði góð[3] til fjár ok virðíngar. Þat sama sumar kom skip af[4] Noregi til Grænlands, er Karlsefni kom af Vínlandi; því skipi stýrðu bræðr tveir, Helgi ok Finnbogi, ok voru þann vetr á Grænlandi. Þeir bræðr voru íslenzkir at kyni, ok or Austfjörðum. Þar er nú til at taka, at Freydís Eireksdóttir gerði ferð sína heiman or Görðum, ok fór til fundar við þá bræðr Helga ok Finnboga, ok beiddi þá, at þeir færi til Vínlands með farkost sinn, ok hafa helmíng gæða allra við hana, þeirra er þar fengist. Nú játtu

Freydis lod Brødrene dræbe.

6. Nu begyndte man paa ny at tale om Viinlandsreise, thi Reisen derhen syntes baade indbringende og ærefuld. Samme Sommer som Karlsefne kom fra Viinland, kom der ogsaa et Skib fra Norge til Grönland; dette Skib styrede to Brødre Helge og Finboge, og de opholdt sig denne Vinter paa Grönland. Disse Brødre vare Islændere af Herkomst og fra Østfjordene. Det er nu at fortælle, at Freydis Eriksdatter drog hjemme fra Garde hen til Brødrene Helge og Finboge, og bad dem, at de skulde drage med til Viinland med deres Fartöi, og dele halvt med hende alt det Udbytte, som denne Reise vilde give. Dette tilstode de. Derfra drog hun til

Freydisa fratres interficiendos curavit.

6. Post hæc sermones de profectione Vinlandica denuo cœpti sunt agitari; ea enim profectio vulgo habebatur et quæstuosa et honorifica. Eadem æstate, qua Karlsefnius ab Vinlandia venit, navis de Norvegia in Grænlandiam appulit, quam navem gubernabant duo fratres, Helgius et Finnbogius, qui sequentem hiemem in Grænlandia transegerunt. Hi fratres genere erant Islandi, ex Œstfjördis. Inde jam ordiendum, quod Freydisa Eiriki filia iter domo Gardis paravit, et fratres, Helgium ac Finnbogium, conveniens, rogavit, ut propria nave in Vinlandiam secum proficiscerentur, ea lege ut lucri quicquid ibi obtigisset, dimidium reportarent. Illi annuerunt.

1) Freydís lèt drepa menn, *Freydisa homines interficiendos curavit, al. S*; Frá Freydísi Eiríksdóttur, ok Vínlandsferð hennar ok údáðum, *De Freydisa Eiriki filia, ejusque in Vinlandiam itinere et flagitiis, P, S.* 2) tókst, *P*. 3) þótti góð bæði, *id., P.* 4) or, *id., P.*

þeir því. [Þaðan fór hún[1] á fund Leifs, bróður síns, ok (bað) at hann gæfi [henni hús þau,[2] er hann hafði gera látit á Vínlandi; en hann svarar hinu[3] sama, kveðst ljá mundu hús, en gefa eigi. Sá var máldagi með þeim bræðrum ok Freydísi, at hvorir[4] skyldu hafa 30 vígra manna á skipi, ok konur[5] um fram. En Freydís brá af því þegar, ok hafði 5 mönnum fleira, ok leyndi þeim; ok urðu þeir bræðr eigi fyrri við þá[6] varir, enn þeir komu til Vínlands. Nú lètu þau[7] í haf, ok höfðu til þess mælt áðr, at þau mundi samflota hafa, ef svâ vildi verða; ok þess varð[8] lítill munr; en þó kvomu þeir bræðr nokkuru fyrri, ok höfðu uppborit faung sín til

sin Broder Leif, og bad ham give hende de Huse, som han havde ladet gjöre paa Viinland; men han svarede det samme som forhen, at han vilde laane, men ikke give hende Husene. Brødrene og Freydis gjorde den Aftale imellem sig, at hver af dem skulde have 30 stridbare Mænd paa sit Skib foruden Kvinder; men Freydis overtraadte strax dette, og havde fem Mænd flere, og skjulte dem, saa at Brødrene ikke bleve dem vaer, förend de kom til Viinland. De seilede nu af, og havde forud aftalt, at de skulde følges ad, om det saa vilde lykkes. Forskjellen blev ogsaa kun ringe, men dog kom Brødrene noget för, og havde opbaaret deres Töi til Leifs Huse. Men da Freydis kom til Land,

Inde in congressum Leivi fratris veniens, rogat ut ædes, quas in Vinlandia curaverat exstruendas, sibi dono daret; ille vero idem respondebat, dicens, se ædes mutuas commodaturum, non dono daturum. Id pactum inter fratres et Freydisam convenerat, ut utrique triginta viros, armis tractandis idoneos, in nave haberent, præter mulieres; Freydisa vero statim hæc pacta migravit, amplius quinque habens viros, quos celavit, ut fratres non prius animadverterent, quam in Vinlandiam venissent. Jam pelago se commiserunt, ante inter se pacti, ut conjunctim irent, neque res ab eo multum aberat; paulo tamen prius fratres advenerunt, atque jam impedimenta sua ad ædes Leivianas comportaverant, cum ad ter-

1) ok fór hún síðan, *postea venit*, P. 2) sèr hús þat, *sibi domicilium*, P. 3) *abest in P.* 4) hverir, *S*; þeirra, *eorum, add. P.* 5) á skipi, *in nave, add. P.* 6) þau, *P.* 7) þeir, *P.* 8) var, *F.*

húsa Leifs. En er Freydís kom at landi, þá ryðja þeir skip sitt, ok bera upp[1] til húss faung sín. Þá mælti Freydís: „hví báru þèr [inn hèr[2] faung yður?" „Þvíat vèr hugðum, segja[3] þeir, at haldast muni öll ákveðin orð með[4] oss." „Mèr [lèði Leifr[5] húsanna," segir hún, „en eigi yðr." Þá mælti Helgi: „Þrjóta mun okkr bræðr illsku við þik;" báru nú út[6] faung sín[7], ok gerðu sèr skála, ok settu þann skála firr[8] sjónum á vazströndu[9], ok bjuggu vel um. En Freydís lèt fella viðu til skips síns. Nú tók at vetra, ok töluðu þeir bræðr, at takast mundu upp leikar, ok væri höfð skemtan. Svâ var gert um stund, þar til er menn bárust verra í milli; ok þá gerðist

gjorde de ogsaa deres Skib ryddeligt, og bare deres Sager op til Huset. Da sagde Freydis: „Hvi bare I eders Sager herind?" „Fordi vi troede," svarede de, „at hele Aftalen imellem os skulde holdes." „Mig laante Leif Husene," sagde hun, „men ikke eder." Da sagde Helge: „I Ondskab ville vi Brødre lettelig overgaaes af dig." De bare nu deres Töi ud, og gjorde sig en særskilt Bygning længere borte fra Stranden paa Bredden af en Indsø, og gjorde der alting vel tilrette. Freydis lod fælde Træer til sit Skibs Ladning. Nu begyndte Vinteren at indfinde sig, og Brødrene foresloge da, at der skulde anstilles Lege til at forslaae Tiden med. Saa skete ogsaa en Tid, indtil de ved udspredt ond

ram appellebat Freydisa; quæ, exonerata nave et impedimentis ad ædem comportatis: „cur, inquit, in has ædes impedimenta vestra deportastis?" Quod putavimus, inquiunt, omnia pacta conventa inter nos statura." „Mihi Leivus commodavit ædes, ait illa, non vobis." Tum Helgius: „tu malitia nos fratres facile superabis." Jam exportarunt impedimenta, diætam sibi exstruxerunt, eamque in ripa lacus remotius a mari posuerunt, et probe comparaverunt. Freydisa vero arbores navi onerandæ cædi fecit. Jam incepit hiems; atque hortati sunt fratres, instituendos esse ludos, habendaque oblectamenta. Sic aliquamdiu factum, donec sinistris hinc inde sparsis rumoribus, ortaque invicem discordia, ludi abrogarentur, nulla-

1) *abest in P.* 2) hèr inn, *P.* 3) sögðu, *P.* 4) við, *cum nobis, P.* 5) leyfði Leifr ok lèði, *permisit Leivus et commodavit, P.* 6) *abest in P.* 7) *omittunt F, S.* 8) fyrr *P.* 9) vatusströndum, *id., S.*

sundrþykki með þeim, ok tókust af leikar, ok öngvar gerðust kvomur milli skálanna, ok fór svâ fram leingi vetrar. Þat var einn morgin snemma, at Freydís stóð upp or rúmi sínu, ok klæddist, ok fór eigi í skóklæðin; en veðri var svâ farit, at dögg var fallin mikil. Hún tók kápu bónda síns, ok fór í; en síðan gekk hún til skála þeirra bræðra, ok til dyra; en maðr einn hafði útgeingit litlu áðr, ok lokit hurð[1] aptr á miðjan klofa; hún lauk upp hurðinni, ok stóð í [gátt um stund þá[2] ok þagði; en Finnbogi lá innstr[3] í skálanum, [ok vakti; hann[4] mælti: „hvat viltu híngat, Freydís?" hún svarar: „ek vil at þú standir upp, ok gángir út með mèr, ok[5] vil ek tala við

Omtale bleve uenige, og da holdt de op med Legene, og ingen kom da fra det ene Huus til det andet; og saaledes gik det længe om Vinteren. Det skete en Morgen tidlig, at Freydis stod op af sin Seng, og klædte sig paa, men tog ingen Sko eller Strömper paa. Veiret var saa, at der var falden stærk Dug. Hun tog sin Mands Kappe over sig, og gik derpaa til Brødrenes Huus, og til Dören; men kort tilforn var en Mand gaaet ud, og havde ladet Dören staae halv aaben. Hun lukkede da Dören op, og stod i Aabningen en Tid, og taug; men Finboge laae inderst i Stuen, og var vaagen; han sagde: „Hvad vil du her, Freydis?" Hun svarede: „Jeg önsker at du skal staae op og gaae ud med mig, thi jeg vil tale med dig." Han gjorde

que inter diætas commercia frequentarentur, quod per magnam partem hiemis tenuit. Accidit primo mane cujusdam diei, ut lecto surgens Freydisa, vestes indueret, non tamen caligas aut calceos. Talis erat status aëris, ut humus multo rore maderet. Ea pallium mariti sumit et induit, quo facto ad diætam fratrum se confert; accedit ad fores. Sed paulo antea vir quidam exierat, qui januam in medium sinum occluserat (i. e. semiapertam reliquerat). Illa forem aperuit, et in apertura aliquamdiu stetit silens. Finnbogius in intima diætæ parte cubans vigilavit; is locutus est: „quid huc vis, Freydisa?" Ea respondet: „volo surgas et exeas mecum, tecum enim colloqui volo." Sic facit; accedunt ad lignum sub

1) hurðunni, *P.* 2) gáttum, stóð þá, *P.* 3) innst, *P.* 4) vakti hann, ok, *P.* 5) *abest in P.*

þik." Svâ gerir hann; þau gánga at trè, er lá undir skálavegginum, ok settist þar niðr. „Hversu líkar þèr?" segir hún; hann svarar: „góðr þiki mèr landskostr, en illr þiki mèr þústr sá, er vor í milli er, þvíat ek kalla ekki hafa til orðit." „þá segir þú sem er," segir hún, „ok svâ þiki mèr; en þat er eyrindi mitt á þinn fund, at ek vildi kaupa skipum[1] við ykkr bræðr, þvíat þit hafit meira skip enn ek, ok vilda ek í brott hèðan." „þat mun ek láta gángast," segir hann, „ef þèr líkar þá vel." Nú skilja þau við þat; geingr hún heim, en Finnbogi til hvílu sinnar. Hún stígr upp í rúmit köldum fótum, ok vaknar [hann þorvarðr[2] við, ok spyrr, hví at hún væri svâ köld ok

saa, og de gik hen til en Træbul, som laae tæt ved Siden af Bygningen, og satte sig der ned. „Hvorledes er du tilfreds her?" sagde hun; han svarede: „Jeg synes godt om Landets Frugtbarhed, men ilde synes jeg om den Tvedragt, som er opkommen imellem os, thi jeg mener, at der ingen Aarsag er given til den." „Det er, som du siger," sagde hun; „saa tykkes ogsaa mig; men det er mit Ærende hid til dig, at jeg önsker at bytte Skib med eder Brødre; thi I have et större Skib end jeg, og jeg önsker at reise bort herfra." „Det vil jeg tilstaae dig," sagde han, „om du saa er fornöiet." Dermed skiltes de nu; hun gik hjem, og Finboge til sit Leie. Da hun steg op i Sengen med kolde Fødder, vaagnede Thorvard derved, og spurgte, hvoraf hun

pariete diætæ jacentem, ibique consident. „Quomodo rebus tuis contentus es," ait illa? Ille respondet: „placet soli bonitas, displicent intercedentes simultates, quas nullis justis causis ortas judico." „Dicis, ut res est, ait illa, et ita mihi videtur; ea vero de causa veni in congressum tuum, quod naves cum vobis fratribus permutare volui, cum majorem habeatis navem, quam ego; quo effecto hinc proficisci statui." „Concedam, ait ille, si hoc tibi placet." His dictis digrediuntur; ea domum repetit, Finnbogius ad lectum suum se confert. Illa frigidis pedibus lectum conscendit, quare Thorvardus evigilans, quærit, qui tam frigida et madida sit. Illa magna

1) skipinu, *P.* 2) þorvaldr, *P, S.*

vot; hún svarar með miklum þjósti: „ek var geingin," segir hún, „til þeirra bræðra, at fala skip at þeim, ok vilda ek kaupa meira skip; en þeir urðu við þat svâ illa, at þeir börðu mik, ok lèku sárliga; en þú, vesæll maðr! munt hvârki vilja reka[1] minnar skammar nè þinnar; ok mun ek þat nú finna, at ek er í brottu af Grænlandi, ok mun ek gera skilnað við þik, [utan þú hefnir[2] þessa." Ok[3] nú stóðst hann eigi átölur hennar, ok bað menn uppstanda sem skjótast, ok taka vopn sín; ok svâ gera þeir, ok fara þegar til skála þeirra bræðra, ok geingu inn at þeim sofandum, ok tóku þá, ok færðu í bönd, ok leiddu svâ út

var saa kold og vaad. Hun svarede med megen Heftighed: „Jeg var," sagde hun, „gaaet hen til Brødrene, for at gjöre dem et Bud paa deres Skib, thi jeg önskede at kjøbe det större Skib; men de optoge det saa ilde, at de sloge mig og tilredte mig meget ynkelig; men du, usle Mand! vil vist hverken hævne min eller din egen Skam, og det faaer jeg nu at mærke, at jeg ikke længer er i Grönland, og jeg vil skilles fra dig, hvis du ikke hævner dette." Og nu kunde han ikke længer udholde hendes Bebreidelser, og bød sine Mænd staae op saa hurtig som mueligt og tage deres Vaaben. De gjorde saa, droge strax til Brødrenes Bopæl, gik ind, og overfaldt dem sovende, grebe og bandt dem, og førte saa den ene efter

cum indignatione respondet: „excesseram, inquit, ad fratres, ut venalem ab iis peterem navem, quod majorem navem emere vellem; illi autem ira adeo exarserunt, ut me percuterent et acerbe tractarent. Tu vero, miselle, neque voles mihi tibive illatam ulcisci contumeliam, ut adeo sentiam, me ab Grænlandia abesse, at ego divortium tibi renuntiabo, nisi hoc ulciscaris. Nec jam ille vituperationem ejus diutius sustinens, homines quam celerrime surgere et arma capere jubet. Sic faciunt, et confestim ad diætam fratrum se conferunt, opprimunt in æde dormientes, comprehendunt, vinculis constringunt, singulosque, ut erant vincti, educunt. Freydisa vero, ut quisque exierat, occidendum curavit. Jam viri omnes

1) rèttar, *add. F*; nè rètta, *neque punire, add. P.* 2) ef þú hefnir ei, *id., P.* 3) *abest in al. S.*

hvern sem bundinn var; en Freydís lèt drepa hvern sem útkom. Nú voru þar[1] allir karlar drepnir, en konur voru eptir, ok vildi eingi þær drepa. Þá mælti Freydís: „fái mèr öxi í hönd!" Svâ var gert; síðan vegr hún at konum þeim 5, er þar voru, ok gekk af þeim dauðum. Nú fóru þau til skála síns eptir þat[2] it illa verk; ok fannst þat eitt á, at Freydís þóttist allvel hafa umráðit, ok mælti við fèlaga sína: „ef oss verðr auðit at koma til Grænlands, segir hún, þá skal ek þann mann ráða af lífi, er segir frá þessum atburðum; nú skulu vèr þat segja, at þau[3] búi hèr eptir, þá er vèr fórum í brott." Nú bjuggu þeir skipit snemma um vorit, þat er þeir bræðr

den anden bunden ud; men Freydis lod enhver af dem dræbe, saasnart han kom ud. Nu vare alle Mændene der dræbte, og kun Kvinderne vare tilbage, og dem vilde ingen dræbe. Da sagde Freydis: „Ræk mig en Øxe!" Saa skete, og derpaa dræbte hun de 5 Kvinder, der vare, og holdt ikke op, förend de alle vare døde. Nu gik de tilbage til deres Huus efter denne onde Gjerning, og man kunde ikke mærke andet paa Freydis, end at hun syntes at have handlet meget vel, og hun talte da til sine Folk saaledes: „Dersom vi komme igjen til Grönland," sagde hun, „da skal jeg lade den Mand tage af Dage, som fortæller denne Tildragelse; men vi skulle sige, at de bleve her tilbage, da vi droge bort." De gjorde nu om Vaaren det Skib færdigt, som havde tilhørt Brødrene,

ibi erant necati, superstites vero erant mulieres, quas nemo occidere voluit. Heic Freydisa: „date mihi securim in manum." Ita factum. Deinde illa quinque mulieres, quæ ibi erant, ferro adgreditur et exanimes relinquit. Post malum istud facinus ad diætam regrediuntur; atque id solum apparuit, Freydisæ placuisse quam inierat rationem, quæ socios suos allocuta: „si nobis, inquit, dabit fortuna, ut in Grænlandiam reveniamus, hunc ego virum de medio tollam, qui has res indicaverit; nos vero dicamus, eos heic remansisse, postquam hinc discessissemus." Primo jam vere navem, quæ fratribus fuerat, omnibus, quæ acquirere poterant, quæque ferre poterat navis,

1) þeir, *ibi*, *P*. 2) þetta, *S*. 3) þeir, *P*.

höfðu átt, með þeim öllum gæðum, er þau máttu tilfá, ok skipit bar; sigla síðan í haf, ok urðu vel reiðfara, ok kvomu í Eireksfjörð skipi sínu snemma sumars. Nú var þar Karlsefni fyrir, ok hafði albúit skip sitt til hafs, ok beið byrjar; ok er þat mál manna, at eigi mundi auðgara skip geingit hafa af Grænlandi, enn þat er hann stýrði.

Frá Freydísi[1].

7. Freydís fór nú til bús síns, þvíat þat hafði staðit meðan úskatt; *hún fèkk mikin feing fjár öllu förneyti sínu*, þvíat hún vildi leyna láta úðáðum sínum; [sitr hún nú í búi sínu[2]. Eigi urðu allir svâ haldinorðir, at þegði yfir úðáðum þeirra eðr illsku, at eigi kæmi

og ladede det med alle de bedste Sager, som de kunde faae, og Skibet kunde bære. Derpaa seilede de af, og havde en hurtig Reise, og kom til Eriksfjord med deres Skib tidlig om Sommeren. Der var da Karlsefne, og havde sit Skib ganske færdigt til Afreise, og ventede paa Bör; og det er et almindeligt Ord, at der ikke er gaaet noget rigere Skib bort fra Grönland, end det som han førte.

Om Freydis.

7. Freydis drog nu til sin Gaard, som imidlertid havde staaet uskadt. Hun gav alle sine Medfølgere store Foræringer, for at de skulde fortie hendes Ugjerninger; hun fortsatte nu sin Gaards Drift. Dog vare ikke alle saa ordholdne i at tie med deres Ugjerninger og Ondskab, at det jo kom op

bonis instruxerunt. Deinde in altum vela dant, et prospera usi navigatione, navem ineunte æstate in Eiriksfjördum appulerunt. Hic jam Karlsefnius aderat, navemque suam oceano paraverat, ventum exspectans; et vulgaris sermo est, non exiisse ab Grænlandia navem pretiosis rebus instructiorem, quam hanc, quæ ab eo gubernabatur.

De Freydisa.

7. Jam Freydisa ad villam suam, quæ interea steterat intacta, rediit; ea omnibus comitibus suis magnam opum copiam dedit, voluit enim maleficia sua celari; et jam in villa sua sedet. Non vero omnes ita promissis steterunt, ut eorum nefaria facinora aut malitiam celarent, ut non

1) *Hic nulla capitum divisio in P, S.* 2) *absunt in P.*

upp um síðir. [Nú kom þetta upp um síðir[1] fyrir Leif, bróður hennar, ok þótti honum þessi saga allill. Þá tók Leifr 3 menn af liði þeirra Freydísar, ok píndi þá til sagna[2] um þenna atburð allan jafnsaman, ok var með einu móti sögn þeirra. „Eigi nenni ek," segir Leifr, „at gera þat at[3] við Freydísi[4], systur mína, sem hún væri verð; en spá mun ek þeim[5] þess, at þeirra afkvæmi mun lítt at þrifum verða." Nú leið þat svâ fram, at aungum þótti um þau vert þaðan í frá nema ills[6]. Nú er at segja frá því, er Karlsefni býr skip sitt, ok sigldi [í haf[7]. Honum fórst vel, ok kom til Noregs með heilu ok höldnu, ok sat þar um vetrinn, ok seldi var-

omsider. Det kom endelig hendes Broder Leif for Øre, og han syntes meget ilde om dette Sagn. Da tog Leif 3 Mænd af Freydis's Følge, og pinte dem til at bekjende den hele Tildragelse, og deres Udsagn kom alle overeens. „Ei gider jeg," sagde da Leif, „behandlet min Søster Freydis saaledes, som hun har fortjent, men det vil jeg spaae dem, at deres Afkom vil aldrig trives." Heraf var det en Følge, at ingen fra den Tid syntes uden ondt om dem. Nu maa der igjen begyndes fra det, at Karlsefne beredte sit Skib, og seilede bort derfra; han havde en heldig Reise, og kom i god Behold til Norge, hvor han forblev om Vinteren, og solgte sine Varer; og baade han og

tandem in vulgus exirent. Jam hæc res tandem ad aures Leivi, fratris ejus, pervenit, quam ille quidem ægerrime tulit. Tum Leivus tres ex sociis Freydisæ comprehendit, et tormentis adhibitis fateri rem omnem, ut gesta esset, coëgit; quorum omnium confessio consona fuit. „Non induci possum, ait Leivus, ut in sororem meam Freydisam, prouti meruit, animadvertam, sed hoc divinabo, prolem eorum parum successus habituram." Ita res quoque evenit, ut ab eo tempore nullo nisi inhonesto loco haberentur. Jam de eo narrandum, quod Karlsefnius navem suam paravit, et in altum vela dedit. Prospera usus navigatione, salvis et integris rebus Norvegiam attigit, ubi per hiemem commoratus, merces suas vendidit,

1) *absunt in S.* 2) *sic restitutum;* sagnara, *vel forte* sagnar á, *F, P.* 3) *abest in P.* 4) *abest in P.* 5) *abest in P.* 6) íllt, *P;* Frá þorfinni karlsefni ok hans ættboga, *De Thorfinno Karlsefnio ejusque prosapia, novo capite,* 111mo *P;* 112do *S.* 7) burt or laudi, *P;* brott or landi, *peregre, S.*

níng sinn, ok hafði þar gott yfirlæti, ok þau bæði hjón, af hinum göfgöstum mönnum í Noregi. En um vorit eptir bjó hann skip sitt til Íslands; ok er hann var albúinn, ok skip hans lá til byrjar fyrir bryggjunum, þá kom þar at honum[1] suðrmaðr einn, ættaðr [af Brimum or Saxlandi[2]; hann falar[3] at Karlsefni húsasnotru hans. „Ek vil eigi selja," sagði hann. „Ek mun[4] gefa þèr við [hálfa mörk[5] gulls," segir suðrmaðr. Karlsefni þótti vel viðboðit, ok keyptu[6] síðan. Fór suðrmaðr í burt með húsasnotruna, en Karlsefni vissi eigi, hvat trè var; en þat var mausur, kominn af Vínlandi. Nú siglir Karlsefni í haf, ok kom skipi sínu fyrir norðan land í Skagafjörð, ok var þar

hans Kone bleve holdte i stor Ære af de anseeligste Mænd i Norge. Men den følgende Vaar gjorde han sit Skib i Stand, for at gaae til Island; og da han var ganske færdig, og hans Skib laae foran Bryggen, og ventede paa Bör, da kom der en tydsk Mand til ham, som var fra Bremen i Saxland; han forlangte til Kjøbs af Karlsefne hans Feiekost. „Jeg vil ikke sælge den," sagde denne. „Jeg vil give dig en halv Mark Guld for den," sagde den tydske Mand. Karlsefne fandt, at det var et godt Bud, og de sluttede derpaa Handelen. Den tydske Mand drog bort med Feiekosten, men Karlsefne vidste ikke, hvad det var for Træ, men det var Møsur, kommet fra Viinland. Nu seilede Karlsefne bort, og kom med sit Skib nord paa

ipse cum uxore ab amplissimis in Norvegia viris magno honore habitus. Sequenti vere navem reditui in Islandiam paravit. Cum vero omnino esset paratus, nave ad pontes ventum secundum exspectante, advenit ad eum aliquis Sudmannus, Bremis Saxoniæ oriundus. Hic ab Karlsefnio venum expetiit ædium purgatricem (scopas), quæ ei erat. „Nolo vendere," inquit ille. „Semiselibram auri pro ea pendam," inquit Sudmannus. Quod pretium cum Karlsefnio permagnum videretur, negotium conficiunt. Discessit Sudmannus, scopulam ferens, Karlsefnius vero nesciit, quale lignum esset, erat autem Mœsur ex Vinlandia advectum. Jam Karlsefnius in altum navigat, navemque a boreali insulæ parte in Skagafjördum appulit, ubi per

1) þeim, *ad eos*, *S.* 2) or Brimom á Saxlandi, *P.* 3) falaði, *P.* 4) vil, *S.* 5) hálf merk, *F.* 6) keypti, *P.*

uppsett skip hans um vetrinn. En um vorit keypti hann Glaumbæjarland, ok gerði bú á, ok bjó þar, meðan hann lifði, ok var hit mesta göfugmenni; ok er mart manna frá honum komit ok Guðríði, konu hans, ok góðr ættbogi. Ok er Karlsefni var andaðr, tók Guðríðr við bús varðveizlu, ok Snorri, son hennar, er fæddr var á Vínlandi. Ok er Snorri var kvongaðr, þá fór Guðríðr utan, ok gekk suðr, ok kom út aptr til bús Snorra, sonar síns, ok hafði hann þá látit gera kirkju í Glaumbæ. Síðan varð Guðríðr nunna ok einsetukona, ok var þar, meðan hún lifði. Snorri átti son þann, er þorgeir hèt, hann var faðir[1]

Island i Skagefjord, og der blev hans Skib opsat om Vinteren. Men om Vaaren kjøbte han Glömbøland, hvor han opslog sin Bopæl, og boede, saalænge han levede, og var en særdeles anseet Mand. Fra ham og hans Kone Gudrid nedstammer en talrig og ypperlig Slægt. Og da Karlsefne var død, antog Gudrid Boets Bestyrelse tillige med sin Sön Snorre, som var født paa Viinland. Men da Snorre var bleven gift, drog Gudrid udenlands, og reiste sönder til Rom; og kom igjen tilbage til sin Sön Snorres Gaard, og han havde da ladet bygge en Kirke i Glömbø. Siden blev Gudrid Nonne og Eneboerske, og var der, saalænge hun levede. Snorre havde en Sön, som hed Thorgeir; han var

hiemem subducta stetit. Vere autem sequenti fundum Glœmbæensem emit, et villicationem instituit, ibique, dum vixit, habitavit, et vir amplissimus extitit. Ab eo atque uxore ejus Gudrida multi nepotes insignisque proles descendit. Mortuo Karlsefnio, rem familiarem administrandam suscepit Gudrida et Snorrius, filius ejus, qui in Vinlandia natus fuerat. Ubi Snorrius uxorem duxerat, Gudrida peregre profecta austrum versus[a] (religionis ergo) concessit, et in insulam rediit ad villam Snorrii, filii sui, qui interea ædem sacram Glœmbæi exstruendam curaverat. Postea Gudrida sacrarum virginum collegio adscripta est, et solitariam vitam egit,

1) þeirra, *add. P.*

a) i. e. Romam.

Íngveldar, móður Brands biskups. Dóttir Snorra Karlsefnissonar hèt Hallfríðr; hún var móðir Runólfs, föður Þorláks biskups. Björn hèt son Karlsefnis ok Guðríðar; hann var faðir Þórunnar, móður Bjarnar biskups. Fjöldi manna er frá Karlsefni kominn[1], ok er hann kynsæll maðr orðinn. Ok hefir Karlsefni gerst sagt allra manna atburði um farar þessar allar[2], er nú er nokkut orði ákomit.

Fader til Ingveld, Biskop Brands Moder, Snorre Karlsefnessöns Datter hed Halfrid; hun var Moder til Runolf, Biskop Thorlaks Fader. Karlsefne og Gudrid havde en anden Sön, som hed Björn, han var Fader til Thorun, Biskop Björns Moder. Fra Karlsefne nedstammer en talrig Slægt og en lykkelig Afkom; og har Karlsefne nöiagtigst af alle berettet Tildragelserne med alle disse Reiser, hvorom her noget er fortalt.

eoque loco, quoad vixit, commorabatur. Snorrio filius fuit, nomine Thorgeir; hic pater fuit Ingveldæ, matris Brandi episcopi. Filia Snorrii Karlsefnii filii nominata est Hallfrida, ea mater fuit Runolvi, patris Thorlaki episcopi. Björn nomen erat filio Karlsefnii et Gudridæ; is pater erat Thorunnæ, matris Björnis episcopi. Multi orti sunt homines ex Karlsefnio, viro nepotum copia et claritate insigni. Atque Karlsefnius omnium hominum accuratissime exposuit historiam de his omnibus profectionibus, quarum jam aliqua mentio facta est.

1) *sic restitutum;* komit, *F, S.* 2) *abest in S.*

SAGA

ÞORFINNS KARLSEFNIS OK SNORRA ÞORBRANDSSONAR.

SAGAEN

OM

THORFIN KARLSEFNE OG SNORRE THORBRANDSÖN.

HISTORIA

THORFINNI KARLSEFNII ET SNORRII THORBRANDI FILII.

HISTORIA THORFINNI KARLSEFNII.

In edenda hac historia fundamenti loco posita sunt:

1. Num. 544 in 4to, ex Collectione manuscriptorum, quæ Arna-Magnæana dicitur ex legatore Arna Magnæo, quæque in Bibliotheca Universitatis Hafniensis asservatur, ad quam Collectionem ceteri quoque codices, de quibus quidem aliud non memoratur, pertinent. Hic codex significatur litera *A*. Egregius hicce codex membranaceus, ut ex omnibus indiciis judicare est, initium prodit seculi 14ti vel forte finem 13tii. In eodem codice, præter alias majores minoresque particulas, longum reperitur fragmentum historiæ de Hervara et rege Heidreko, quod ex eodem codice typis exprimendum curavi in mea Editione historiarum veteris Septemtrionis mythico- et romantico-historicarum, *Fornaldar Sögur Norðrlanda*, 1, pag. 513-533; item *þáttr af Ragnars sonum loðbrókar*, et *þáttr af Upplendíngakonúngum* eidem operi inserta, 1, pag. 343-360 et 2, p. 101-107; item *Saga skálda Haralds konúngs hárfagra*, impressa in Editione historiarum, curata a Societate Regia Antiquariorum Septemtrionalium, *Fornmanna Sögur*, 3, pag. 65-88, cfr. Egilsonii Versionem latinam in *Scriptis Historicis Islandorum de rebus gestis veterum Borealium*, Vol. III, pag. 67-86. In eodem codice duæ apparent diversæ manus, utraque tamen ejusdem ætatis: una, qua plurima pars codicis exarata est, minus nitida, forte viri senioris: altera elegantior, firmiore literarum ductu, ideoque forte viri junioris. Scriptura codicis cum multis paginis deleta fuerit, recentiori superlitione renovata est. Hæc ita se habere, certis argumentis animadverti potest, tam multis locis aliarum historiarum, quæ in hoc codice continentur, quam in hac, v. c., in fine cap. 1mi: *hann átti þá konu,*

er hèt ...... vacuum relictum est spatium, ubi nomen adeo detritum et obscurum est, ut neque legi a superlitore potuerit, neque nunc legi possit. Idem apparet ex relatione cap. 4 de Eiriki ad navem profectione, ubi ultimam syllabam vocum *í axl*-ar sublinere instaurator oblitus est; hic eadem apparet manus, atque in extrema historia, quæ sublitione caret. Tria Specimina scripturæ hujus perquam memorabilis codicis, quorum duo uno eodemque folio, accuratè æri incisa, adjunxi. Primum, e pag. priori folii codicis 86[ti] desumtum, initium capitis 1[mi] continet usque ad verba: *hún hafði á skipi xx karlla frjálsa. Auðr kom til Islands, ok var hinn fyrsta.* Secundum specimen, eodem folio impressum, desumtum est ex media pag. priori folii 92[di], et continet finem capitis 6[ti], et initium 7[mi], ab his verbis incipiens: *veizlu svâ stórmannliga, sem yðr líkar fyri því; þetta þiggr Eiríkr ok,* usque ad verba: *mælti, ok eggjaði jamnan Eirík ens verra; hann var illa kristinn; honum var víða kunnigt í úbygðum.* Hic desinit sublitio memorata, ita ut et ratio antiquioris manus et superscriptorum dilucidè appareat. Tertium exemplar, totam continens paginam priorem folii 93[tii], incipit a verbis capitis 9[i]: *þar til er þeir komu at á einni, er fèll af landi ofan, ok í vatn eitt til sjófar, eyrar voru þar miklar,* usque ad verba initio cap. 11[mi]: *þá trjónum allum veift andsælis, ok íla upp allir mjök hátt, þá tóku.* Hic utraque manus portographa conspicitur; nempe duæ primæ lineæ manu minus firma et eleganti perscriptæ sunt, reliquæ elegantiori et viri forte junioris, utraque tamen ejusdem ætatis. Ex iisdem speciminibus fulvus membranæ color oculis sistitur. Titulus historiæ aut desideratur aut in codice legi non potest, additus autem est manu Arnæ Magnæi, qualem in hoc opere repræsentavimus. Inter propria, quæ ad orthographiam hujus codicis spectant, notari meretur, eum sæpe uti forma Anglosaxonica *ea* pro *ja*, ut *sed* pro *sjá*, interdum terminatione *o* pro *u*, ut *fóro* pro *fóru*, item *ifir*, *firir*, pro *yfir*, *fyrir; hengat* pro *hingat.*

Cum hoc codice membranaceo sequentes codd. mscriptos contuli:

2. Chartaceum, num. 13, in 4to, ex Regia Mscriptorum Collectione, notatum lit. *C*, codici *A* persimilem, ejusque haud dubiè apographum.

3. Codicem chartaceum, num. 768, in 4to, notatum lit. *D*, qui continet collectionem variarum antiquarum de Grænlandia relationum, curatam a perito annalium collectore Islando Björne Jonæo Skardsaënsi, qui vixit annis 1574-1655. Inscriptio collectionis est: „*Hèr hefr Grænlands annál;*

er fyrst saga eðr Historia þorfinns karlsefnis þórðarsonar," i. e. „hic incipit liber annalis Grænlandiæ; primo est narratio sive historia de Thorfinno Karlsefnio, Thordi filio." Hæc collectio, quamvis titulum præferat annalium, tamen maxima ex parte alia continet excerpta historica et fragmenta geographica, additis tantum ad calcem Annalibus Grænlandicis, propriè sic dictis. Apographum historiæ de Karlsefnio satis accuratè cum codice *A* congruit, et pro ejusdem apographo derivato haberi potest. Hoc apographo chartaceo usus est in Vinlandia sua Torfæus, quem ignorasse ipsam membranam, inde apparet, quod dicat, Björnem Jonæum hanc historiam procul dubio e vetusta membrana desumsisse. Nonnullis locis explicationes et annotationes habet, parenthesi inclusas. Idem post cap. 2dum particulam *Landnamæ* P. II, cap. 14, inseruit, quam ad calcem historiæ addidi, fundamenti loco jacta editione Soc. Reg. Ant. Sept. in *Islendínga Sögur*, 1, p. 83-84, cujus var. lectiones literis *al.* insignivi, addita præterea lectionum varietate ex codd. mscr. historiæ Karlsefnii, ubi eadem quoque particula inserta reperitur. Similiter ultimo capiti inserta est particula de Gunnlœgo Monacho, ex cujus libris Hœkum prætorem opera sua conscripsisse putat Björn Jonæus, quam particulam, utpote ab instituto nostro alienam, omisi. Ex hoc codice manuscripto sumsi divisionem capit. 9, 10, 11, 12 et 14ti, cum alias ubique ipse codex *A* sectionem capitum habeat.

4. Num. 115, in 8vo, hic notatus litera *E*, qui etiam continet apographum Collectionis Grænlandicæ Björnis Jonæi. Accedit cod. num. 769, in 4to, curante episcopo Thorlako exscriptus, olim a Torfæo possessus, qui simile continet hujus historiæ apographum, et præterea duo apographa ceterorum Björnis Jonæi excerptorum, unum recentius, hic nominatum *T*, alterum antiquius, nomine *þ*, eadem manu atque ipsa historia exaratum.

5. Cod. num. 281, in 4to, sub nomine *G*, chartaceus, literis Gothicis exaratus, continens varias historias, in his historiam Ragnaris Lodbrokis, Trojanorum, pl. In exponenda Karlsefnii historia prope accedit ad tractationem duorum ante memoratorum codd. manuscriptorum, caret quidem insertis illis interpretamentis, sed particulam ex *Landnama* desumtam unacum illis exhibet.

6. Cod. num. 779, in 4to, notatus litera *H*, bonum, recentius tamen apographum chartaceum, literis obliquis exaratum. Hic item particulam ex *Landnama* continet, et, quemadmodum priores, pro derivato apo-

grapho codicis *A* haberi potest. Caret inscriptionibus capitum. In quibusdam locis variantes lectiones habet margini adjectas, ex codice, ut videtur, nunc deperdito mutuatas, quæ heic *Hm* nuncupantur.

Accedunt sequentes codices manuscripti, qui diversam a codice *A* historiæ pertractationem continent:

7. Codex membraneus, num. 557, in 4to, notatus lit. *B*. Hæc membrana codicem *A* neque præstantia, neque antiquitate ullo modo adæquat, et procul dubio sub finem seculi 15ti exarata est. Quædam per negligentiam omissa, alia minus accurate perscripta; tenor narrationis idem qui in *A*, voces phrasesque variæ. Ex hoc codice variantes lectiones summa cura delegi, et quædam capita, quæ in omnibus partibus discrepabant, ad calcem historiæ integra transscripsi. Quamvis in universum codici *A* inferior sit, tamen nonnulla habet, etsi minoris momenti, additamenta. In orthographia hoc proprium habet, quod ubique *au* pro *ö* usurpat, ut *nauckuru*, *maurg*, pro *nökkuru*, *mörg*, item *haun* pro *hon*. Accedit etiam exemplar scripturæ hujus codicis, totam paginam continens, desumtum e capp. 6 & 7 historiæ a verbis: *nú er vakit mál við hana, ok lèt hon þat sitt ráð, sem Eiríkr villdi fyri*, usque ad verba: *Tryggva syni ok hann bað hann boða kristni á Grœnlandi, ok.*

8. Codex mscr. chartaceus, num. 770*b*, nominatus *I*, latinis literis scriptus, valde, ut ab Arna Magnæo notatum, mendosus, qui pro derivato apographo codicis *B* haberi potest.

9. Num. 616, ex Kalliana manuscriptorum Collectione, notatus litera *K*, literis obliquis exaratus, qui, præter alia, historiam continet Ragnaris Lodbrokis, et Descriptionem Grænlandiæ, prope ad cod. *B* accedentem.

10. Num. 563*b*, nominatus *L*, qui, teste præfixa schedula, correctus est secundum exscriptum aliquod, manu pastoris Vigfusis Gudbrandi filii exaratum, forte præcedentem cod. *K*. Hic quoque codex cum *B* convenit, exiguum vero pretium habet.

Quo melius res, ad Vinlandiæ indagationem pertinentes, illustrentur et confirmentur, appendicis loco ad hanc historiam adjeci:

a) supra memoratam particulam ex *Landnama*, quam Björn Jonæus suo apographo inseruit.

b) succinctam narrationem christianæ religionis in Grænlandia introductæ, ex Snorrii Sturlæi *Heimskríngla*, sive historiis regum Norvegi-

corum, nempe ex cap. **104** hist. regis Olavi Tryggvii filii, Tom. I, pag. **303**, cfr. **291**.

c) similem narrationem, ex hist. regis Olavi Tryggvii filii, cap. **231**, in editione Societatis Reg. Ant. Septemtr., *Fornmanna Sögur*, **2**, pag. **245-246**, cfr. S. Egilssonii versionem Latinam in Scriptis Historicis Islandorum, Vol. II, pag. **229-230**.

d) brevem de filiis Thorbrandi particulam, in qua memoratur cædes Thorbrandi Snorrii filii in Vinlandia, ex *Eyrbyggja Saga*, cap. **48**, pag. **252**, ed. Thorkelini, collata cum duobus codd. chartaceis, num. **448** & **449** in 4to, qui exscripti sunt e codice Reseniano jam dudum deperdito, nec non cum apographo num. **450**a codicis Guelpherbytici.

a) Relationem de Thorbjörne Karlsefnio, desumtam ex cod. mscr. num. **770**c, supra memorato, notatam lit. *X*. Habemus hic procul dubio relationem, orali traditione ad seculum usque 17^mum^ propagatam in Islandiæ territoriis, ubi hæc nostra historia ignota erat. Sic rerum quidem præcipua capita deprehendimus, sed et harum, ut et personarum, ad quas referuntur, earumque nominum, magnam confusionem, ex. gr. Thorbjörnem, personam præcipuam, pro Thorfinno, ejusque cum Bjarnio Grimolvi filio permutationem.

HISTORIA THORFINNI KARLSEFNII.

HÉR HEFR UPP SÖGU ÞEIRRA ÞORFINNS KARLSEFNIS OK SNORRA ÞORBRANDSSONAR[1]

ÓLAFR[2] hèt herkonúngr[3], er kallaðr var Ólafr[4] hvíti; hann var son Íngjalds[5] konúngs Helgasonar, Ólafssonar, Guðreðarsonar[6], Hálfdánarsonar hvítbeins Upplendínga-konúngs. Ólafr herjaði í vestrvíkíng, ok vann Dýflinni[7] á Írlandi ok Dýflinnarskiri[8], þar[9] gerð-

HER BEGYNDER SAGAEN OM THORFIN KARLSEFNE OG SNORRE THORBRANDSÖN.

OLAF hed en Krigskonge, han blev kaldt Olaf den Hvide; han var en Sön af Kong Ingjald, Helges Sön, Olafs Sön, Gudreds Sön, Oplændingernes Konge Halfdan Hvidbeens Sön. Olaf hærjede paa Vesterlandene, og indtog Dublin og Dublins Shire paa Irland, hvorover han blev Konge. Han

HIC INCIPIT HISTORIA THORFINNI KARLSEFNII ET SNORRII THORBRANDI FILII.

OLAVUS nominatus est rex piraticus (archipirata), cognomine Albus; is filius erat regis Ingjaldi[a], filii Helgii, filii Olavi, filii Gudredi, filii Halvdanis Albipedis, Upplandorum regis. Olavus piraticam in terris occidentalibus exercuit, et Dublinum in Irlandia, nec non comitatum Dubli-

1) *Talem inscriptionem Arnas Magnæus addidit in codice, qui* ■ *caruit;* Hèr hefr sögu þorfinns karlsefnis þórðarsonar, *Hic incipit historia Thorfinni Karlsefnii Thordi filii, D, E, G, H; abest in B;* Hèr hefst saga af Eiríki rauða, *Hic incipit historia Eiriki Rufi, I, K, L.* 2) Oleifr, *constanter in B, Landnáma, P.* 2, *c.* 15, *pag.* 84. 3) konúngr, *rex, B.* 4) *sic ceteri;* Oloafr, *pravè A.* 5) Ingjallz, *A.* 6) Guðröðarsonar, *D, G, H, Ol. Tr. S;* Guðríðarsonar, *B;* Guðrauðarsonar, *I, K, L, Landn.* 7) Díflina, *D, G, H; B, I, K.* 8) *sic B, I, Ol. Tr. S. et unum exscr. Landn.;* Dýfliunarsker, *A;* Dýflinnarskíði *s.* Dýfliuskiði, Dýflinarskeiði, *Landn.* 9) ok, *et, B.*

a) Historia Laxdalensium, quæ Cap. 1, p. 3 Ketilis Silonis genus recenset, Ingjaldum facit filium Frodii Strenui, quem Svertlingi (Svartidæ, Svarti posteri) interfecerunt.

ist hann konúngr yfir. Hann fèkk Auðar djúpúðgu[1], dóttur Ketils flatnefs, [Bjarnarsonar bunu[2], ágæts manns or Noregi[3]; þorsteinn rauðr hèt son þeirra. Ólafr fèll á Írlandi í orrostu; en Auðr ok þorsteinn fóru þá í Suðreyjar. þar fèkk þorsteinn þoríðar[4], dóttur Eyvindar austmanns[5], systur Helga hins magra[6]; þau áttu mörg börn[7]. þorsteinn gerðist

ægtede Aude den Dybsindige, en Datter af Ketil Fladnæse, der igjen var en Sön af Björn Buna, en berömt Mand i Norge. Deres Sön hed Thorstein Rød. Olaf faldt i et Slag paa Irland. Aude og Thorstein droge da til Syderøerne. Der ægtede Thorstein Thoride, en Datter af Eyvind Østmand, og Søster til Helge den Magre; de havde mange Börn. Thorstein blev Krigskonge; han indgik Forbund med

nensem[a] sibi subjecit, quam ditionem regis nomine tenuit. Uxorem duxit Œdam Magnanimam, filiam Ketilis Silonis, filii Björnis Pedonis, ampli in Norvegia viri[b]. Horum filio nomen fuit Thorstein Rufus. Olavus prœlio in Irlandia occubuit; Œda vero ac Thorstein in Sudreyas tum concesserunt. Ibi Thorstein uxorem duxit Thoridam, filiam Eyvindi

1) djúpauðgu, *Perdivitem, cet. et Landn.* 2) *omittit G.* 3) *ab signo [omittit Landn. et Ol. Tr. S.* 4) þuríðar, *H, B, I, Landn., Ol. Tr. S.* 5) vestmanns, *v. l. Landn.* 6) er átti þórunni hyrnu, Ketils dóttur, *qui duxerat Thorunnam Hyrnam, filiam Ketilis, add. Ol. Tr. S.* 7) Oleifr (Olafr) feilan hèt son þeirra, en dætr Gróa ok Alöf, Osk ok þórhildr, þorgerðr ok Vigdís, *Oleivus Feilan nomen erat eorum filio, filiabus autem Groa et Olöfa, Oska et Thorhilda, Thorgerda et Vigdisa, add. Landn., Ol. Tr. S.*

a) *Dýflinnar skiri* etiam occurrit in Hist. Magni Nudipedis cap. 25, *Heimskringla*, III, pag. 226, ubi dicitur rex Magnus copias in Hiberniam duxisse, ibique prædas egisse: „*þar kom Myrjartak* (*Myrkjartan*) *konúngr til liðs við hann, ok unnu þeir mikit af landinu, Dýflini ok Dýflinar skiri*, al. *Dýflinar skíði*," i. e. „hic ipsi subsidio venit rex Myrjartakus et ita magnam terræ partem, tam Dublinum tam Dublinensem comitatum, in suam potestatem redigunt." Mag. Thordus Thorlacius, in annot. ad cod. *D*, hanc vocem, ut in *Gunnbjarnarsker*, per insulas quasdam interpretatur; hic vero significatus hoc loco vix locum habet, ratio enim, cur illæ insulæ *sker* (scopuli) appellatæ fuerint, peculiaris erat, ut supra pag. 11 demonstravi. *Sker*, ut et *skíði*, forte mendum est, et *Dýflinarskiri*, ut cod. *B* et *Heimskringla* habent, sine dubio rectissime scribitur, nam *skiri* est Anglicum *shire*, provincia, territorium. Nisi forte malis, *sker*, *skiri*, *skíði*, linguales tantum variationes [illegible] vocis Anglicæ mox allatæ.

b) Laxdæla l. c. eum appellat „*hersir ríkr í Noregi ok kynstór*," potentem in Norvegia ducem amploque genere, habitantem in Rœmsdalo in provincia Rœmsdalensi, inter Mœriam australem et borealem.

herkonúngr[1]; hann rèðst til lags[2] með Sigurði jarli[3] hinum ríka, syni Eysteins glumru[4]. Þeir unnu Katanes ok Suðrland, Ros ok Mærævi[5] ok meir[6] enn hálft Skotland; gerðist[7] Þorsteinn þar konúngr yfir, áðr Skotar sviku hann, ok fèll hann þar í orrostu. Auðr var þá á Katanesi, er hún spurði

Sigurd Jarl den Mægtige, Eystein Glumras Sön. De indtoge Katenæs og Suderland, Ros og Mæræve og mere end Halvdelen af Skotland; derover blev Thorstein Konge, og var det, indtil Skotterne svege ham, og han faldt der i et Slag. Aude var paa Katenæs, da hun spurgte Thorsteins Fald. Hun lod da hemmelig bygge

Œstmanni, sororem Helgii Macri; his multi erant liberi. Thorstein archipirata extitit; societatem iniit cum dynasta Sigurdo Potente, filio Eysteinis Strepentis. Hi occuparunt Katanesum, Sudurlandum, Rossiam et Moraviam, et plus quam dimidiam Skotiæ partem, quam ditionem regis nomine Thorstein tenuit[a], usque dum insidiis Skotorum circumventus, in prœlio ibi occubuit. Tum Œda in Kataneso fuit, cum cædem

1) konúngr, *rex, L.* 2) liðs ok fèlags, *societatem militiæ et prædæ, Landn.* 3) *abest in B.* 4) glumra, *G*; glumu, *pravè H.* 5) Merevi, *C*; Merævi, *D, G*; Merevy, *C in margine*; Mæri, *B, I, K, L*; Mærhæfi, Meræfi, *Landn.*; Mærhæfi, *Ol. Tr. S.* 6) *sic C, B*; emeirr, *A*; ey'i meir, *D*; eun meir, *G*; ei meir, *H.* 7) var, *simili sensu Landn.*

a) Hanc rem ita tractat Laxdalensium historia p. 6: „*Þorsteinn lagðist þegar í hernað, ok herjaði víða um Skotland, ok fèkk jafnan sigr; síðan gjörði hann sætt við Skotakonúng, ok eignaðist hálft Skotland, ok varð konúngr yfir. — Skotar hèldu eigi lengi sættina, þviat þeir sviku hann í trygð; svá segir Ari Þorgilsson hinn fróði um líflát Þorsteins, at hann fèll á Katanesi,*" i. e. „Thorstein statim piraticæ operam dare cœpit, et multa Skotiæ loca depopulatus est, semper victor; post, pace cum rege Skotorum facta, dimidiam adeptus est Skotiam, eique rex præfuit. — Pacem Skoti non diu servarunt, nam perfide circumvenerunt eum; ita tradit Arius Thorgilsis filius Polyhistor de morte Thorsteinis, eum in Kataneso cecidisse." De eodem Thorsteine ita habet hist. reg. Olavi Tryggvii f. (*Fornmanna Sögur*, 1, p. 194. Scripta Hist. Isl. Vol. I, p. 224): „*Þá er þeir Haraldr sigldu austr, kom til lags við Sigurð jarl sá maðr, er hèt Rauðr* (al. *Þorsteinn rauðr*), *son Olafs hvíta ok Auðar hinnar djúpauðgu; þeir herjuðu á Skotland ok eignaðist Katanes ok Suðrland allt til Ekkjals,*" i. e. „Cum orientem versus cum suis navigaret rex Haraldus, Sigurdum dynastam convenit vir quidam nomine Rœdus (Rufus), filius Olavi Albi et Œdæ Prædivitis; hi Skotiæ arma simul intulerunt, atque Katanesum et Sudurlandum ad Ekkialum usque occupaverunt." — Confer quoque Particulam de regibus Upplandorum in *Fornaldar Sögur Norðrlanda*, 2, p. 104. De

fall[1] þorsteins. Hún lèt þá gera knör[2] í skógi á laun, ok er hún[3] var búin, hèlt hún út í Orkneyjar. þar gipti hún Gró[4], dóttur þorsteins rauðs[5]; hún var móðir Grelaðar[6], er þorfinnr jarl[7] hausakljúfr átti. Eptir þat fór Auðr [at leita[8] Íslands; hún hafði á skipi[9] 20[10] karla[11] frjálsa. Auðr kom til Íslands, ok var hinn fyrsta vetr í Bjarnarhöfn[12] með Birni, bróður sínum. Síðan nam Auðr öll Dalalönd, [milli Dögurðarár ok[13] Skraumuhlaupsár[14]; hún bjó í Hvammi[15]. Hún hafði bænahald í Krosshól-

en Knarre eller Handelsfartöi i Skoven, og da den var færdig, seilede hun ud til Ørkenøerne. Der bortgiftede hun Thorstein Røds Datter Gro; hun var Moder til Grelade, som var gift med Jarlen Thorfin Hjernekløver. Derefter drog Aude bort fra Øerne, for at opsøge Island; hun havde tyve frie Mænd paa Skibet med sig. Aude kom til Island, og var den første Vinter i Björnshavn hos sin Broder Björn. Siden tog Aude alle Dalelandene i Besiddelse imellem Døgurderaa og Skrømuløbsaa; hun boede paa Hvam; hun havde sit Bedested paa Krosho-

Thorsteinis rescivit. Tum ea navem mercatoriam clam in sylva faciendam curavit, quo effecto in Orkneyas contendit. Hic collocavit Groam, filiam Thorsteinis Rufi, matrem Greladæ, quam dynasta Thorfinnus Craniseca in matrimonio habuit. Post ea Œda Islandiam quæsitum profecta est, navem instructam habens viginti viris liberis. In Islandiam delata primam hiemem Bjarnarhavnæ apud fratrem Björnem transegit. Deinde occupavit omnia territoria Dalensia inter Dögurdaraam et Skrœmuhlœpsaam; habitavit Hvammi. Preces sacras Krossholis celebrare consuevit; hic cruces

1) lát, *mortem, Landn.* 2) mikinn, *magnam, add. E, G, H.* 3) hann, *Landn.* 4) Gróu, *C, H.* 5) ok, *et, B; Præcedentia ab initio inde capitis inveniuntur quoque in Ol. Tr. S. cum allatis var. l., ut et sequentia, paulo aliter exposita; cfr. Fornmanna Sögur,* 1, 246-247. 6) *sic A, D, E, G, H, Landn., (forsan* Geirlaðar?); Gunnlaðar, *H et ceteri;* Gunnlaugar, *pravè L;* Gjaflaðar, *unum exscr. Landn.* 7) *abest in Landn.* 8) til, *i. e. in Islandiam profecta est, D, H.* 9) með sèr, *secum, add. Landn.* 10) tvítuga, *vicenarios, B;* 30, *quædam exscripta Landn.* 11) þræla, *servos, manu recentiori L. Hæc particula ab initio inde exstat in Landn. p.* 84-85. *Sequentia de villicatione Œdæ et territoriis ab ea distributis plenius habet Landn.,* P. 2, c. 16, *p.* [illegible] *seqq.* 12) fór vestr í Breiðafjörð, *Landn.* 13) í innanverðum firðinum frá Dögurðará til, *in sinu interiore ab Dagverdaraa ad Skrömshlöpsaam, Landn.* 14) Skraumshlaupsár, *C;* Skrámuhlaupsár, *D, G; B, I, K, L.* 15) *sic B, H;* Hvami, *A;* við Örriðaárós, þar heita Auðartóptir, *ad ostium Örridaæ, quo loco Œdartoptæ appellantur, add. Landn.*

genere Œdæ et territoriis ab ea occupatis fusius agit hist. Laxdalensium pag. 8 seq.

um; þar lèt hún reisa krossa, þvíat hún var skírð ok vel trúuð. Með[1] henni kvomu út margir göfgir[2] menn, þeir er herteknir höfðu verit í vestrvíking, ok voru kallaðir ánauðgir. Einn af þeim hèt Vífill; hann var ættstór maðr, ok hafði verit hertekinn fyri vestan haf, ok var kallaðr ánauðigr, áðr Auðr leysti hann. Ok er Auðr gaf bústaði skipverjum sínum, þá spurði Vífill, hví[3] Auðr gæfi honum aungan[4] bústað sem öðrum mönnum. Auðr kvað [þat eingu mundu skipta[5], kallaði hann þar göfgan mundu þikkja, sem hann var[6]. Hún gaf honum Vífilsdal, ok bjó hann þar. [Hann átti þá konu, er hèt .....; þeirra[7] synir voru þeir [Þorbjörn ok

lar; der lod hun opreise Kors, thi hun var døbt og vel troende. Med hende kom der mange anseelige Mænd her til Landet, som vare tagne til Fange i Vesterviking, og derfor kaldtes Trælle. Een af dem hed Vifil; han var en Mand af fornem Herkomst, og var tagen til Fange i de vestlige Lande, hvorfor han blev kaldt Træl, indtil Aude frigav ham. Og da Aude gav sine Skibsfolk Bosteder, da spurgte Vifil, hvorfor Aude ikke gav ham noget Bosted, ligesom de andre Mænd. Aude sagde at han ikke skulde tage sig det nær, og tilföiede at han vilde blive holdt for en ypperlig Mand, hvor han saa var. Hun gav ham Vifilsdal, og der boede han. Han havde en Kone, som hed .....; deres Sönner vare Thorbjörn og

erigi fecit, nam baptizata erat et bene fidelis (religioni addicta). Unacum ea advenerunt multi illustres viri, qui, cum in piratica occidentali capti fuissent, mancipia vocabantur. Uni horum nomen erat Vivil; is amplo genere natus erat, et in terris occidentalibus fuerat captus, servusque appellatus est, antequam ab Œda libertati donaretur. Et cum Œda sedes donabat convectoribus suis, Vivil ab ea quæsivit, cur nullam sibi daret sedem, ut ceteris dedisset. Œda hoc nihili referre dixit, addens, eum, quo loco esset, pro illustri viro æstimatum iri. Dedit ei Vivilsdalum (vallem Vivilis), ubi ille (deinceps) habitavit. Uxorem ha-

1) af, *perperam B.* 2) *nescit D.* 3) því, *id., B.* 4) eigi, *id., B.* 5) eigi m. s., *id., B;* hann þat eigi skorta mundi, *eum hac re non cariturum, L.* 6) væri, *id., B.* 7) *sic A, C;* Hann átti konu, þeirra, *uxorem habuit, horum, B;* hans, *ejus, H;* hann var faðir Guðreðar, hans, *pater fuit Gudredæ, ejus, D.*

þorgeirr[1]; þeir voru efniligir menn, ok óxu upp með feðr sínum[2].

Eiríkr rauði fann Grænland.

2. þorvaldr hèt maðr; hann var son Ásvalds Úlfssonar[3] Yxna-þórisssonar[4]. Eiríkr[5] hèt son hans. þeir feðgar fóru af Jaðri til Íslands fyri víga sakir, ok námu land á Hornströndum, ok bjöggu at Dröngum[6]. þar andaðist þorvaldr, en Eiríkr fèkk

Thorgeir. De vare haabefulde Mænd, og voxte op hos deres Fader.

Erik den Røde fandt Grönland.

2. Der var en Mand ved Navn Thorvald; han var en Sön af Asvald, der igjen var en Sön af Ulf Øxne-Thorers Sön. Hans Sön hed Erik. Med denne sin Sön drog Thorvald fra Jæderen til Island for Drabs Skyld, og de toge Land paa Hornstrande, og boede paa Drange. Der døde Thor-

buit, nomine .....; horum filii fuerunt Thorbjörn et Thorgeir, bonæ spei juvenes, qui apud patrem suum adoleverunt.

Eirikus Rufus invenit Grænlandiam.

2. Thorvaldus nominatus est vir; is erat filius Asvaldi, filii Ulvi, filii Yxna-Thoreris. Filio ejus nomen erat Eirikus. Hic atque pater ob homicidia de Jadare in Islandiam profecti, territorium occupaverunt in Hornstrandis, et Drangis habitarunt; ibi Thorvaldus obiit; tum vero Eirikus uxorem duxit Thorhildam, filiam Jörundi Atlii filii[a] et Thor-

1) þorgeir ok þorbjörn, *B;* þorgrímr ok þorbjörn, *L.* 2) *De hoc Vivile memorat Landnama P. 2, c. 17, p. 87:* Vífill hèt leysíngi Auðar; hann spurði þess Auði, hví hún gaf honum eingan bústað sem öðrum mönnum; hún kvað þat eigi skipta, kvað hann þar göfgan mundu þikkja, er hann væri; honum gaf hún Vífilsdal; þar bjó hann, ok átti deilur við Hörð. Son Vífils var þorbjörn, faðir Guðríðar, er átti þorsteinn, son Eiríks ens rauða, en síðar þorfinnr karlsefni; frá þeim eru biskupar komnir: Björn, þorlákr ok Brandr. Annar son Vífils var þorgeirr, er átti Arnóru, dóttur Lón-Einars; þeirra dóttir Yngvildr, er átti þorsteinn, son Snorra goða, *i. e, Vivil nomen erat liberti Œdæ, qui illam interrogavit, quidni sibi ut aliis territorium daret. Illa nihili hoc referre, et illum, ubicunque fuerit, inclytum fore asseruit. Illi hæc Vivilsdalum dedit, ubi ille habitavit, et cum Hördo lites habuit. Vivilis filius erat Thorbjörn, pater Gudridæ, quam in matrimonio habuit Thorstein, filius Eiriki Rufi, postea vero Thorfinnus Karlsefnius; ab illis episcopi Björn, Thorlakus et Brandus familiam ducunt. Alter Vivilis filius erat Thorgeir, qui uxorem duxit Arnoram, filiam Lon-Einaris, quorum filiam Yngvildam Thorstein, filius Snorrii Prætoris, in matrimonio habuit.* 3) Ulfarssonar, *quædam exscr. Landn.* 4) Eyxna-þórissonar, *id., B.* 5) Eirekr, *ubique B;* rauði, *add. B, Landn.* 6) Draungum, *id., H, B, Landn. P. 2, c. 14, pag. 81, cfr. P. 2, c. 31, pag. 121:* þorvaldr Asvaldsson nam Drángaland ok Drángavík til Enginess, ok bjó at Draungum alla æfi; hans son var Eiríkr rauði, er bygði Grænland, sem fyrr segir, *i. e. Thorvaldus, filius Asvaldi, territorium Drangense, et Drangavikam usque ad Enginesum occupavit, et per totum vitæ tempus Drangis habitavit; ejus filius erat Eirikus Rufus, qui Grænlandiam, ut antea relatum est, incoluit.*

a) *Atlasonar,* Atlii filii, prave; rectius *Ulfssonar skjálga,* filii Ulvi Strabonis.

þá þórhildar[1], dóttur Jörundar Atlasonar ok þorbjargar knarrarbríngu, er[2] þá átti[3] þorbjörn hinn haukdælski[4], [ok bjó á Eiríksstöðum síðan, er Eiríkr rèðst norðan; þat er[5] hjá Vazhorni. þá feldu þrælar Eiríks skriðu[6] á bæ Valþjófs á Valþjófsstöðum[7]. Eyjólfr[8] saurr, frændi hans, drap þrælana hjá Skeiðsbrekkum[9] upp frá Vazhorni. Fyri þat vâ Eiríkr Eyjólf saur; hann vâ ok Hólmgaungu-Hrafn[10] at Leikskálum. Geirsteinn ok Oddr á Jörva[11], frændr Eyjólfs, [vildu eptir hann mæla[12]; þá var Eiríkr gerr brott or Haukadal;

vald, men Erik ægtede da Thorhild, en Datter af Jørund Atlesön og Thorbjörg Knarrarbringa, som da var gift med Thorbjörn den Høkdalske, og boede paa Eriksstad, efterat han var kommen nordenfra, denne Gaard ligger nær ved Vatshorn. Da fældte Eriks Trælle et Fjeldskred paa Valthjofs Gaard Valthjofsstad. Dennes Frænde Eyolf Sør dræbte Trællene ved Skeidsbrekka ovenfor Vatshorn. Derfor dræbte Erik Eyolf Sør; han dræbte ogsaa Holmgange-Rafn paa Leikskaale. Eyolfs Frænder Geirstein og Odd paa Jörve vilde forfølge hans Drab ved Søgsmaal; da blev Erik forviist fra Høkedalen; han

bjargæ Knarrarbringæ, quam postea in matrimonio habuit Thorbjörn Hækadalensis, et habitavit Eirikstadis, ex quo a borea pervenerat: ea villa est prope Vatshornum. Tum servi Eiriki effecerunt, ut prædium Valthjovi de Valthjovstadis ruina montis obrueretur. Eyolvus Sœr, cognatus ejus, interfecit servos juxta Skeidsbrekkas supra Vatshornum. Ob id Eirikus cecidit Eyolvum Sœrem; cecidit quoque Rafnem Duellatorem Leikskalis. Geirstein et Oddus de Jörvio, cognati Eyolvi, cædem ejus jure persequi voluerunt; tum Eirikus ex Hœkadalo relegatus est, quare

1) þjóðhildar, *Land., P. 2, c. 14, cfr. c. 22, pag. 100, ubi Jörundus appellatur filius Ulfi Strabonis.* 2) en, *sed, tum sequens* þá *per „eam" vertendum, B.* 3) áðr, *ante, add. B;* 4) hálcyski, *Halogus, L; vide quoque Landn. p. 101. v. l. E:* síðar átti þorbjörgu þorbjörn enn haukdælski, bróðir Jórunnar Bjarnadóttur, er átti Höskuldr í Laxárdal, *i. e. postea Thorbjörgam Thorbjörn Hækadalensis uxorem duxit, frater Jorunnæ Bjarnii filiæ, quam in matrimonio habuit Höskuldus de Laxardalo.* 5) Rèðst Eirekr þá norðan (norðr, *perperam*), ok ruddi land í Haukadal; ok bjó á Eireksstöðum, *tunc Eirikus de septentrione demigravit et in Hækadalo fundos runcavit et Eirikstadis habitavit, B, Landn.* 6) skylldu, *perperam, B.* 7) *sic G, H, B;* Valðjófs á Valðjófsstöðum, *id., A, C.* 8) Eyúlfr, *D.* 9) Skeiðisbrekkum, *D, H.* 10) í hólmgaungu Hrafn, *Rafnem in duello, D, H.* 11) Jorfa, *B.* 12) mæltu eptir hann, *persequebantur, B, L, Landn.*

hann nam þá Brokey ok Eyxney[1], ok bjó at Tröðum[2] í Suðrey[3] [enn fyrsta vetr. þá lèði hann þorgesti setstokka; síðan fór Eiríkr í Eyxney, ok bjó á Eiríksstöðum. Hann heimti þá[4] setstokkana, ok náði eigi. Eiríkr sótti þá[5] setstokkana á Breiðabólstað, en þorgestr fór eptir honum; þeir börðust skamt frá garði at Dröngum[6]; þar fèllu 2 synir þorgests ok nokkurir menn aðrir. Eptir þat höfðu hvârirtveggju setu fjölmenna[7]. Styrr veitti Eiríki, ok Eyjólfr or Svíney, þorbjörn [Vívilsson ok synir þorbrands í Álptafirði[8]; en þorgesti veittu synir þórðar Gelliss[9] ok[10] þorgeirr or

tog da Brokø og Øxnø i Besiddelse, og boede den første Vinter paa Trade paa Sudereø. Da laante han Thorgest sine Sengestolper eller Höisædespiller. Siden drog Erik til Øxnø, og boede paa Eriksstad. Han krævede da Stolperne, men fik dem ikke; han drog da til Bredebolstad, og borttog Stolperne, men Thorgest drog efter ham. De sloges nær Gjerdet ved Drange; der faldt to af Thorgests Sönner og nogle andre Mænd. Efter den Tid havde begge en betydelig Deel Folk hjemme hos sig. Styr og Eyolf fra Svinø, Thorbjörn Vifilsön og Thorbrands Sönner i Alptefjord stode Erik bi, men Thord Gellers Sönner og Thorgeir fra Hitardal, Aslak fra Lan-

Brokeyam et Öxneyam occupavit, et Tradis in Sudreya prima hieme habitavit. Tum Thorgesto columnas tricliniares commodavit. Postea Eirikus in Öxneyam migravit et Eirikstadis habitavit; tum columnas repetivit, neque recuperavit, quare ipse Breidabolstadum profectus columnas abstulit, Thorgesto eum persequente; conflixerunt prope septum ad Drangos, ibi duo filii Thorgesti et aliquot alii ceciderunt. Post ea utrique numeroso præsidio firmati considebant. Eiriko opem tulere Styr ac Eyolvus de Svineya, Thorbjörn Vivilis filius et filii Thorbrandi ex Alptafjördo: Thorgesto vero filii Thordi Gelleris, et Thorgeir de Hitardalo, Asla-

1) *omittit B;* Yxney, *Landn.* 2) Travðum, *B;* Dröngum, *L.* 3) Suðey, *quædam exscr. Landn.* 4) Enn fyrsta vetr lèði hann &c., *Prima hyeme commodavit, Landn.;* en hinn fyrsta vetr fór Eirekr í Auxney, þá lèði hann þorgesti setstokka; hann bjó á Eireksstöðum; þá heimti hann, *hieme autem prima cum in Öxneyam migraret, Thorgesto columnas tricliniares commodavit; Eirikstadis habitavit; tum repetivit, B.* 5) því, *ideo, H.* 6) á Draungum, *B, Landn.* 7) *abest in Landn.;* setur fjölmennar, *in plur. L et quoddam exscr. Landn.* 8) Vífilsson, synir þorvallz úr Altafirði, *B;* V. s. þorvarðar úr Alftafirði, *L.* 9) Gellis, *B, Landn., D, H;* á Skógströnd, *add. D.* 10) *ignorat L.*

Hítardal, Áslákr or Lángadal ok Illugi, son hans. Þeir Eiríkr urðu sekir á Þórsnessþíngi[1]; hann bjó skip[2] í Eiríksvâgi, en Eyjólfr

gedal og hans Sön Illuge ydede Thorgest Bistand. Erik og hans Folk dömtes fredløse paa Thorsnæsthing. Han gjorde da sit Skib i Stand i Eriksvaag;

kus de Langadalo et Illugius, filius ejus. Eirikus reus factus est in comitiis Thorsnesensibus[a]; navem in Eiriksvogo comparavit, Eyolvus vero eum

1) Þórnesþíngi, *B, Landn.* 2) sitt, *suam, add. D, B.*

a) Comitia Thornesensia, h. l. memorata celebrata sunt anno 983, secundum Eyrbyggjam cap. 24, pag. 108, quæ sic habet: „*Á þessu sama þingi sóttu þeir Þorgestr enn gamli ok synir Þórðar gellis Eirik enn rauða um víg sona Þorgests, er látizt höfðu um haustit, er Eiríkr sótti setstokka á Breiðabólstað, ok var þetta þing allfjölment. Þeir höfðu áðr haft sóknir fjölmennar, [ok veittu þeir Eiriki Þorbjörn Vífilsson ok Víga-Styrr ok synir Þorbrands or Álptafirði ok Eyjúlfr Æsuson or Svíney*[1], *en Styrr einn var á þinginu liðveizlumanna Eiríks, ok dró alla menn undan Þorgesti, þá er hann mátti. Styrr beiddi þá Snorra goða, at hann skyldi eigi fara at Eiriki eptir þingit með Þorgestlingum, ok hèt Snorra ímót, at hann man veita honum í annat sinn, þó hann egi við vandræði at halda; ok fyrir þessi heit Styrs leiðir Snorri hjá sèr þessi málaferli. En eptir þingit fóru þeir Þorgestr með mörgum skipum*[2], *inn í eyjar*[3], *en Eyjúlfr Æsuson leyndi skipi Eiriks í Dimunarvági, ok kvámu þeir Styrr ok Þorbjörn þar til móts við Eirik; gerðu þeir þá, Eyjúlfr ok Styrr, eptir dæmum Arnkels, at þeir fylgðu Eiríki á sinni ferju hverr út um Elliðaey. Í þeirri ferð fann Eiríkr rauði Grænland, ok var þar 3 vetr, ok fór síðan til Islands, ok var þar einn vetr, áðr hann fór at byggja Grænland, en þat var 14 vetrum fyrir kristni lögtekna á Islandi.* I. e. His iisdem comitiis Thorgestus grandævus ac filii Thordi Gelleris Eirikum Rufum reum agebant cædis filiorum Thorgesti, qui præcedente autumno occubuerant, quando Eirikus columnas tricliniares Breidabolstadum profectus abstulit. Quæ comitia magno hominum numero frequentabantur. Illi antea actiones instituerant, magna stipati hominum frequentia, cum Eiriko opem ferrent Thorbjörn Vivilis filius et Styr Homicida et filii Thorbrandi ex Alptafjördo et Eyulvus Æsæ filius e Svineya, in comitiis vero ex advocatione Eirikiana solus Styr adfuit, et quos potuit homines a partibus Thorgesti abstraxit. Tum Styr a Snorrio pontifice petiit, ne post comitia cum Thorgestianis Eirikum adgrederetur, vicissim pollicens, se alio tempore ei opem laturum, etsi difficilibus negotiis impediretur; quibus promissis Snorrius adductus hac causa supersedebat. Post comitia vero Thorgestus ac sui cum multis navibus ad insulas profecti sunt, navem autem Eiriki occultavit Eyulvus Æsæ filius in sinu Dimunensi, ubi Styr ac Thorbjörn Eirikum convenere. Heic Eyulvus

1) Eiríkr bjó um þíngit skip sitt til hafs í Eiríksvogi í Öxnaey, *comitiis durantibus Eirikus navem suam oceano paravit Öxneyæ in Eiriksvogo, al.* 2) mönnum, *viris, al.* 3) at leita Eiríks rauða, *ad quærendum Eirikum Rufum, add. al.*

leyndi honum í Dímunarvâgi, meðan þeir þorgestr leituðu hans um eyjarnar. Hann sagði þeim, at hann ætlaði at leita lands þess, er Gunnbjörn, son Úlfs kráku, sá, er hann rak vestr um haf[1], ok[2] hann fann Gunnbjarnarsker. Hann kveðst aptr mundu [leita til[3] vina sinna, ef hann fyndi landit. þeir þorbjörn[4] ok Eyjólfr [ok Styrr[5] fylgðu Eiríki út um eyjarnar; skildust þeir með hinni mestu vináttu; kveðst Eiríkr þeim skyldu verða at þvílíku trausti, ef[6] hann mætti sèr viðkoma, [ok kynni þeir[7] hans at þurfa[8]. Sigldi Eiríkr á haf undan

men Eyolf skjulte ham i Dimunarvaag, medens Thorgest med sine Folk søgte efter ham omkring paa Øerne. Han sagde dem, at han agtede at opsøge det Land, som Gunnbjörn, Ulf Krages Sön, saae, da han drev vesterpaa i Havet, og fandt Gunnbjörns Skjær. Han sagde at han vilde komme tilbage til sine Venner, hvis han fandt Landet. Thorbjörn, Eyolf og Styr fulgte Erik ud forbi Øerne; de skiltes her med det bedste Venskab, og Erik sagde at han skulde være dem til den samme Bistand, om han blev i Stand dertil, hvis de engang kunde behøve hans Hjælp. Erik seilede fra Sneefells Jøkel ud paa Ha-

in Dimunarvogo occultavit, dum eum Thorgestus ac sui per insulas quærebant. Significavit illis, in animo esse, terram quærere, quam viderat Gunnbjörn, Ulvi Graculi filius, cum per mare occidentale jactatus scopulos Gunnbjörnis invenit. Pollicitus est, se, si terram inveniret, amicos revisurum. Thorbjörn, Eyolvus ac Styr Eirikum extra insulas concomitati sunt. Hic amicissime digressi sunt, pollicente Eiriko, si qua daretur occasio, sique forte suæ opis indigerent, similem eis operam præstiturum. Eirikus ab Snjofellsjökule in altum navigavit; ab alto advectus est ad

1) Island, *occidentem versus ab Islandia*, *Landn.* 2) þá, *cum*, *B*; þá er, *id.*, *Landn.* 3) vitja, *id.*, *D*, *H.* 4) þorgeir, *Landn.* 5) Gríz, *perperam*, *L.* 6) sem, = *talem eis operam præstiturum, qualem præstare posset, si forte etc.*, *B.* 7) ef þeir kynni, *eodem sensu*, *B.* 8) *a voce* eyjarnar *abest in Landn.*

ac Styr, exemplum secuti Arnkelis, Eirikum ultra Ellidaeyam concomitati sunt, sua quique oneraria vecti. Ea profectione Eirikus Rufus Grænlandiam invenit, ubi 3 hiemes peregit, deinde in Islandiam reversus, ibi unam hiemem transegit, antequam Grænlandiam frequentatum concederet, quod 14 hiemibus ante receptam lege in Islandia religionem christianam accidit.

Snjófellsjökli[1]; hann kom utan at [jökli þeim, er[2] heitir Bláserkr[3]; fór hann þaðan suðr[4], at leita ef [þar væri[5] byggjanda[6]. Hann var hinn fyrsta vetr í Eiríksey nær [miðri[7] hinni vestri bygð; um várit eptir fór hann til Eiríksfjarðar, ok tók sèr þar bústað[8]. Hann fór þat sumar í vestri[9] óbygð, ok [var þar lengi; hann[10] gaf þar víða örnefni. Hann var annan vetr í Eiríkshólmum [fyri Hvarfsgnúpi[11]; en hit þriðja sumar fór hann allt norðr til Snjófells[12], [ok inn í Hrafnsfjörð[13]; þá kveðst[14] hann kominn fyri botn Eiríksfjarðar[15];

vet; han kom fra Havet til den Jøkel, som hedder Blaasærk; derfra drog han sönderpaa, for at undersøge, om Landet der var beboeligt. Han var den første Vinter paa Eriksø næsten midt paa den vestre Bygd. Om Vaaren efter drog han til Eriksfjord, og tog sig der Bopæl. Han drog den Sommer i den vestre Ubygd, og var der længe; han gav der mange Steder Navne. Han var den anden Vinter paa Eriksholmene foran Hvarfsgnup, og den tredie Sommer drog han lige nordop til Sneefell, og ind i Rafnsfjord. Da sagde han at han var kommen udfor (forbi) Bunden af Eriksfjord. Han

montem glacialem, qui Blaserkus nominatur; inde austrum versus profectus est, quæsiturus, an eo loco terra esset habitabilis. Primam hiemem in Eirikseya prope a media Vestbygda (tractu habitato occidentali) transegit; proximo vere in Eiriksfjördum profectus, ibi sedem sibi delegit. Eadem æstate in deserta occidentalia profectus, diu ibi versatus est, et multis locis nomina imposuit. Alteram hiemem in Eiriksholmis ante Hvarfsgnupum transegit, tertia autem æstate boream versus profectus est usque ad Snjofellum, et Rafnsfjördum ingressus est; tum ratus, se intimum

1) Snæfellsjökli, *id.*, *D*, *B*; Snæfellsnesi, *codex primæ rec. Landn.* 2) Miðjökli þar sem, *Montem glacialem medium, quo loco, Landn.* 3) Hvítserkr, *B*, *L.* 4) með landi, *secundum littora, add. Landn.* 5) þángat er, *B*; þannig var, *Landn. eodem sensu.* 6) hann sigldi vestr um Hvarf, *occidentem versus Hvarfum prætervectus est, add. H, Landn.* 7) undir, *Hm*; eyjunni, *ad mediam ferè insulam, add. I, L.* 8) *sic A, B, cet. et codex primæ rec. Landn.*; Eyríksey nær eystri bygð &c., *in Eirikseya prope tractum habitatum orientalem, cet. msc. Landn. cfr. Partic. de Eireko Rufo, pag.* 12; en í vestri bygðinni sá hann gánga inn í landit einn fjörð; þángat fór hann um vorit, ok nam sèr þar bústað; kallaði hann þann fjörð Eireksfjörð, *in tractu autem occidentali sinum terram ingredi vidit, vere eò profectus, ibi sedem fixit; hunc sinum Eiriksfjördum nominavit, L.* 9) hina vestari, *B*, *Landn.* 10) *absunt in B, Landn.* 11) við Hvarfsgnýpu, (Hvarfsnípu, *B*), *juxta Hvarfsgnypam, I, Landn.* 12) Snæfells, *id.*, *B*, *Landn.* 13) *absunt in nonnullis Landnamæ mscriptis.* 14) þóttist, *ipsi videbatur*, *B*; lèzt, *autumavit*, *Landn.* 15) Eireksf., *B*; Eiríksfirðt, *H*; Eireksfjarðar, *D.*

hverfr hann þá aptr, ok var hinn þriðja[1] vetr í Eiríksey fyri minni[2] Eiríksfjarðar[3]. En eptir um sumarit fór hann til Íslands, [ok kom[4] í Breiðafjörð. Hann var þann vetr með Íngólfi á Hólmlátri[5]. Um vârit börðust þeir þorgestr, ok fèkk Eiríkr úsigr. Eptir þat voru þeir sættir[6]. þat sumar fór Eiríkr at byggja land þat, sem hann hafði fundit, ok kallaði Grænland[7], þvíat hann kvað menn þat[8] mjök[9] mundu fýsa þángat, ef landit hèti vel[10].

vendte da tilbage, og var den tredie Vinter paa Eriksø udfor Mundingen af Eriksfjord. Men om Sommeren efter drog han til Island, og kom i Bredefjord. Han var den Vinter hos Ingolf paa Holmlater. Om Vaaren slogs Erik med Thorgest, men blev den tabende. Derefter bleve de forligte. Denne Sommer drog Erik over at bebygge det Land, han havde fundet, og han kaldte det Grönland; han sagde nemlig, at det vilde meget tilskynde Folk til at drage did, at Landet havde et godt Navn.

Af þorbirni.

3. þorgeirr[11] Vífvilsson kvângaðist, ok fèkk Arnóru, dóttur Ein-

Om Thorbjörn.

3. Thorgeir Vifilsön blev gift, og ægtede Arnora, en Datter af Einar

Eiriksfjördi recessum superasse, revertitur, et tertiam hiemem transigit in Eirikseya ante ostium Eiriksfjördi. Insequenti æstate in Islandiam revectus Breidafjördum tenuit; proxima hieme fuit Holmlatri apud Ingolvum. Sequenti vere cum Thorgesto conflixit, et inferior discessit; post hæc in gratiam reducti sunt. Eadem æstate Eirikus ad terram ab se inventam inhabitandam concessit, eamque Grænlandiam appellavit, dicens, homines ita demum perquam cupidos fore eò demigrandi, si terra pulcrum nomen præferret.

De Thorbjörne.

3. Thorgeir Vivilis filius uxorem duxit, et matrimonio sibi junxit Ar-

1) ok fjórða, *add. B.*, fjórða ok fimta, *quartam et quintam, L.* 2) munni, *id., B.* 3) *sive forte*, Eiríksfirði; *i. e. ante Eiriksfjördum minorem;* fyrir Eireksfjarðar mynni, *Landn.* 4) *absunt in Landn.* 5) Hólmlatr, *H;* Holátri, *B;* Hólmslátri, *Landn.* 6) sáttir gjörðir, *id., B.* 7) Grænaland, *Landn.* 8) þess, *B.* 9) heldr, *potius, L.* 10) *Hic nulla capitum divisio in B. Totum hocce caput cum allatis var. lect. exstat in Landnama, P. 2, c. 14 pag. 81-83, et continuatur adjunctum capiti addititio, quod quædam excripta* [illegible] *Landnama desumserunt, quodque hic ad calcem historiæ descriptum est.* 11) þorgrímr, *L.*

ars frá Laugarbrekku Sigmundarsonar, Ketilssonar þistils, er numit hafði þistilsfjörð. Önnur dóttir Einars[1] hèt Hallveig, hennar fèkk þorbjörn[2], ok tók með [Laugarbrekkuland á Hellissvöllum[3]. Rèðst þorbjörn þángat bygðum, ok gerðist göfugmenni mikit; hann var [góðr bóndi, ok hafði rausnar ráð[4]. Guðríðr hèt dóttir þorbjarnar; hún var kvenna vænst ok hinn mesti skörúngr í öllu athæfi sínu. Maðr hèt Ormr, er bjó at Arnastapa[5], hann átti konu, er Halldís hèt; Ormr var góðr bóndi ok vinr þorbjarnar mikill, ok var Guðríðr þar löngum at fóstri með honum. þorgeirr hèt maðr; hann bjó at þorgeirsfelli; hann

Sigmundsön fra Løgarbrekka, hvis Fader Sigmund var en Sön af Ketil Thistel, som havde taget Thistelfjord i Besiddelse. En anden Datter havde Einar, ved Navn Halveig; hende ægtede Thorbjörn, og fik med hende Løgerbrekkaland paa Hellersvalle. Derhen flyttede Thorbjörn, og blev en meget anseelig Mand; han var en god Bonde, og førte megen Pragt. Gudrid hed Thorbjörns Datter; hun var den skjönneste af Kvinder, og i hele sin Færd meget anseelig. Paa Arnestape boede en Mand, ved Navn Orm, hvis Kone hed Halldis; Orm var en brav Bonde og en god Ven af Thorbjörn, og Gudrid var længe i Opfostring hos ham. Der var fremdeles en Mand ved Navn Thorgeir; han boede paa Thor-

noram, filiam Einaris de Lœgarbrekka, filii Sigmundi, filii Ketilis Thistilis (Cardui), qui Thistilsfjördum occupaverat. Altera filia Einaris nominata est Hallveiga, quam duxit Thorbjörn, accepto simul fundo Lœgarbrekkensi in Hellisvallis. Eo Thorbjörn migravit, et vir perquam illustris evasit: Erat frugi colonus, et re familiari usus est splendida. Gudrida nomen erat filiæ Thorbjörnis; ea ceteras feminas venustate superabat, et in omni vitæ genere excellentissima fuit. Vir erat nomine Ormus, qui Arnastapii habitavit; is uxorem habuit, nomine Halldisam. Ormus erat frugi colonus et Thorbjörni inprimis amicus, et apud eum Gudrida sæpe multumque educabatur. Thorgeir nomen erat viro, Thorgeirsfelli habitanti, pe-

1) *sic B;* Eirk', *A;* Laugarbrekku-Einars, *D.* 2) Vífilsson, *add. B.* 3) land [á landi] á Laugarbrekku á Helsvöllum, *B;* ok á Hólsvöllum, *L.* 4) goðorðsmaðr, ok hafði rausnarbú, *pontifex*, *et etc.*, *B.* 5) Arnarstapa, *constanter D, H, B.*

var auðigr[1] at fè, ok hafði verit leysíngi. Hann átti son, er Einar hèt; hann var vænn maðr ok vel mannaðr; hann var ok skarzmaðr mikill. Einar var í siglíngum meðal landa, ok tókst honum þat vel; var hann jafnan sinn vetr hvart á Íslandi eða í Noregi. Nú er frá því at segja eitt haust, þá er Einar var [á Íslandi, fór hann[2] með varníng sinn út eptir[3] Snjófellsströnd[4], ok vildi[5] selja. Hann kemr til Arnastapa. Ormr býðr honum þar at vera, ok þat þiggr Einar, þvíat þar var vinátta [með þeim[6]. Var borinn inn varníngr hans í eitt útibúr. Einar braut upp varníng sinn, ok sýndi Ormi ok heima-

geirsfell; han var rig paa Penge, og havde været Frigiven. Han havde en Sön, som hed Einar, og var en smuk Mand og særdeles vel dannet, han var ogsaa en meget stadselig Mand. Einar foretog Handelsreiser imellem Landene, og disse lykkedes ham vel; han var bestandig den ene Vinter paa Island, og den anden i Norge. Nu fortælles det, at Einar en Høst, da han var paa Island, drog med sine Varer ud efter Sneefells Strand, for at sælge Varerne. Han kom til Arnestape. Orm bød ham at blive der, og Einar tog imod Indbydelsen, thi der var Venskab imellem dem. Varerne bleve baarne ind i et Udhuus. Einar løste op for dem, og viste dem til Orm og Huusfolkene, og bød ham at tage deraf, hvad han

cuniis diviti; is libertati fuerat donatus. Filium habuit nomine Einarem, forma spectabilem, et dotibus, quæ ad humanitatem pertinent, liberaliter instructum, eundemque splendoris studiosum. Einar navigationes mercatorias bono cum successu exercebat, et alternis hiemibus, nunc in Islandia, nunc in Norvegia versatus est. Nunc id memorandum venit, quod autumno quodam Einar, cum in Islandia esset, cum mercimoniis in Snjofellstrandam descendit, merces venditurus. Venit Arnastapium; Ormus ei hospitium obfert: accipit Einar, nam inter eos amicitia intercedebat. Mercimonia in insulam promtuariam inlata. Einar expedivit merces, Ormo et domesticis ostendit, atque ex iis, quantum ipsi libuisset, habendum ob-

1) vellauðigr, *prædives*, *B.* 2) út hèr, at hann fór, *in hac insula, quod descendit*, *B.* 3) á, *D, H.* 4) Snæfellsnesi, *B.* 5) skyldi, *i. e. cum mercibus, quas venderet*, *B.* 6) *ita restitutum; abest in A;* með þeim Ormi, *inter eum et Ormum*, *L;* við kjörin, *B.*

mönnum, ok bauð honum af at hafa[1], slíkt er hann vildi. Ormr þá þetta, ok taldi Einar vera góðan fardreng ok auðnumann mikinn. En er þeir hèldu á varnínginum, gekk kona fyri útibúrs dyrin[2]. Einar spurði Orm: hver væri sú hin fagra kona, er þar gekk fyri dyrin[2]; „ek hefi eigi hana hèr fyrri sèt." Ormr svarar: „þat er Guðríðr, fóstra mín, dóttir þorbjarnar at[3] Laugarbrekku." Einar mælti: „hún mun vera kostr góðr, eða hafa nokkurir menn tilkomit at biðja hennar." Ormr svarar: „beðit hefir hennar víst verit[4], ok liggr þat eigi laust fyri; finnst þat á, at hún mun vera mannvönd, ok svâ

vilde. Orm tog derimod, og sagde at Einar var en god Kjøbmand og meget lykkelig i sine Foretagender. Men i det de stode med Varerne, gik en Kvinde forbi Dören til Udhuset. Einar spurgte Orm: „Hvo var den smukke Kvinde, som gik der forbi Dören? jeg har ikke seet hende her för." Orm svarede: „Det er min Fosterdatter Gudrid, en Datter af Thorbjörn paa Løgarbrekka." Einar sagde: „Hun maa være et godt Parti, har nogen forsøgt at beile til hende?" „Vist har der været beilet til hende," svarede Orm, „men hun er ikke let at erholde, og man kan mærke, at hun maa være vaersom i at vælge sig en Mand, og ligesaa hendes Fader." „Alligevel bliver hun dog den Kvinde," sagde Einar, „som jeg

tulit. Hac venia usus est Ormus, Einarem frugi navigatorem prædicans, magnæque in administrandis rebus prosperitatis. Dum vero merces manibus versabant femina fores promtuarii præteriit. Einar ab Ormo quæsivit, quæ pulcra illa femina esset, quæ fores præteriisset? „eam heic ante non vidi." Respondet Ormus: „Gudrida est, alumna mea, filia Thorbjörnis de Lœgarbrekka." Einar ait: „hæc, credo, bona conditio est; num, quæso, adfuerunt, qui eam petierint?" Ormus respondet: „petierunt sanè, sed ea res haud ita expeditam habet facilitatem; animadversum est enim, tam ipsam, quam patrem, in viris eligendis delicatioris fastidii esse." Einar: „quandoquidem adeo hæc femina est, ait, quam petere in animo mihi sit: atque ego optarim, hanc ut causam apud Thorbjörnem patrem ejus agas,

1) taka, *sumendum, B.* 2) dyrnar, *id., B.* 3) bónda frá, *coloni de, B.* 4) vinr, *amice! add. B.*

faðir hennar." „Svâ[1] [með því[2]," sagði Einar, „at hèr[3] er sú kona, er ek ætla mèr[4] biðja, þá[5] vilda ek, [at þessa mála leitaðir þú við þorbjörn, föður hennar, ok legðir allan hug á, at þetta mætti framgengt verða; skal ek[6] þèr fullkomna vináttu fyri gjalda, [ef ek get ráðit[7]. Má þorbjörn bóndi [þat sjá[8], at okkr væri vel hendar tengðir, þvíat hann er sómamaðr mikill ok á staðfestu góða, en lausafè hans er mèr sagt heldr[9] á förum; en mik skortir hvârki land nè lausafè, ok okkr feðga, ok mundi þorbirni verða at þessu hinn mesti styrkr, ef þetta[10] tækist." Ormr svarar: „víst þikkjumst ek[11] vinr þinn vera, en þó em ek

agter at beile til, og jeg önsker, at du vil andrage denne Sag hos hendes Fader Thorbjörn, og gjöre dig al Umage for at dette kan faae Fremgang; jeg skal gjengjelde dig det med mit fuldkomne Venskab, hvis jeg faaer hende tilægte. Thorbjörn Bonde maa indsee, at Svogerskabet vil være os begge til Gavn, thi han fører megen Pragt, og har en god Gaard; dog har man sagt mig at det er snart forbi med hans Penge; men jeg og min Fader fattes hverken Land eller Løsøre, og hvis den Sag gaaer frem, vil det blive Thorbjörn til den störste Bistand." Orm svarede: „Tilvisse troer jeg, at du er venskabelig sindet imod mig, men dog er jeg for min Deel ikke for, at vi skulle andrage derpaa, thi Thorbjörn er af et heftigt Sind og tillige

omneque studium ad id conferas, ut hæc res confieri possit; ego vero te integra amicitia remunerabo, si conditionem adipiscor. Perspicere poterit Thorbjörn colonus, utrisque nobis profuturum adfinitate jungi; etenim ille quidem vir est perquam elegans, et fundos possidet eximios, sed relatum est mihi, pecunias ejus admodum in consumtione esse: mihi vero ac patri neque desunt prædia, neque pecuniæ; quare si hæc res procederet, maximum Thorbjörn habiturus esset præsidium." Ormus respondet: „equidem sanè te mihi amicissimum judico, verum ex mea ratione cupidus non

1) samt, *tamen, L.* 2) fyri þat, *id., B.* 3) hún, *B.* 4) at, *add. B.* 5) *ita restitutum;* ok, *A, B.* 6) (at [á] þessi mál kæmir þú fyri mik við feðr hennar, ok legðir á alendu (*sic*) (hendr, *L*) at flytja, þvíat ek skal, *ut hanc rem patri ejus meo nomine proponas, et ad eam peragendam omnibus nervis incumbas, ego enim, B.* 7) *absunt in B.* 8) á líta, *id., B.* 9) at mjök sè, *id., B.* 10) þessi ráð, *B.* 11) *add. B.*

13*

eigi [við mitt ráð[1] fúss, at [við berim þetta[2] upp, [þvíat þorbjörn er skapstór, ok þó metnaðarmaðr mikill[3]." Einar kveðst ekki vilja annat, enn upp væri borit bónorðit. Ormr kvað hann ráða skyldu. Ferr Einar suðr aptr, unz hann kemr heim. Nokkuru síðar hafði þorbjörn haustboð, sem hann átti vanda til, þvíat hann var stórmenni mikit. Kom þar Ormr frá Arnastapa ok margir aðrir vinir þorbjarnar. Ormr kom at máli við þorbjörn, ok sagði at Einar var þar skömmu[4] frá þorgeirsfelli, ok gerðist [hinn efniligsti[5] maðr; hefr Ormr nú upp bónorðit fyri hönd Einars, ok segir þat vel

meget stolt." Einar sagde at han ikke önskede andet, end at der blev andraget paa Frieriet. Orm sagde at han skulde raade. Einar drog da tilbage sönderpaa, indtil han kom hjem. Noget derefter havde Thorbjörn et Høstgilde, som han bestandig pleiede, thi han førte megen Pragt. Der kom Orm fra Arnestape, og mange andre af Thorbjörns Venner. Orm kom Thorbjörn i Tale, og sagde at Einar fra Thorgeirsfell havde været der for kort Tid siden, og at han nu var bleven en meget haabefuld Mand; Orm androg nu om Frieriet paa Einars Vegne, og sagde at det for visse Aarsagers Skyld kunde være godt at det skete: „thi det vil blive dig, Bonde! til megen Bistand i Henseende til Pengemidler."

sum, ut hanc rem proponamus, nam Thorbjörn vehementis est ingenii et simul superbia plenus. Negavit Einar aliud sibi placere, quam ut petitio proponeretur. Ormus itaque hanc rem ipsius arbitrio reliquit. Einar austrum versus rediit, donec domum perveniret. Post aliquanto Thorbjörn, pro more solito, convivium autumnale agitavit, fuit enim vir magnificentissimus. Eò adfuit Ormus de Arnastapio, multique alii amici Thorbjörnis. Ormus in colloquium Thorbjörnis veniens, significavit, brevi ante adfuisse Einarem de Thorgeirsfello, qui jam vir optimæ spei existat. Jamque Ormus petere uxorem incipit nomine Einaris, dicens, esse quasdam res, quæ hoc svadeant: „scilicet hæc res tibi, colone, magno præsidio esse potest, ratione pecuniaria." Respondet Thorbjörn: „haud ego talia verba abs te

1) *absunt in B.* 2) bæra (*sic*) þessi mál, *eodem sensu, B.* 3) *absunt in C.* 4) skamt, *id., B.* 5) efniligr, *bonæ spei, B.*

hent fyri sumra hluta[1] sakir: „má þèr, bóndi! verða at því styrkr mikill fyri fjárkosta sakir." Þorbjörn svarar: „eigi varði mik slíkra orða af þèr, at ek mundi gipta þrælssyni dóttur mína; ok þat finni þèr nú, at fè mitt þverr, [er slík ráð gefit mèr[2]; ok eigi skal hún með þèr vera[3] lengr, er þèr þótti hún svâ lítils gjaforðs verð." Síðan fór Ormr heim, ok hverr annar boðsmanna[4] til [síns heimilis[5]. Guðríðr[6] var eptir með föður sínum, ok var heima þann vetr. En at vâri hafði Þorbjörn vinaboð[7], ok kom þar mart manna, ok var hin bezta veizla. Ok at veizlunni krafði[8] Þorbjörn sèr hljóðs, ok mælti: „hèr hefi ek búit

Thorbjörn svarede: „Ikke ventede jeg mig saadanne Ord af dig, at jeg skulde gifte min Datter til en Trællesön; og nu kunne I mærke, at mine Penge formindskes, eftersom I give mig saadanne Raad, og ikke skal hun være hos dig længer, eftersom du syntes, at et saa ringe Parti var passende for hende." Siden drog Orm hjem, og ligesaa gjorde de øvrige Gjæster, enhver til sit Hjem. Gudrid blev tilbage hos sin Fader, og var hjemme den Vinter. Men om Vaaren indbød Thorbjörn sine Venner til sig; der kom mange Mennesker og det var et meget kosteligt Gilde. Og under Gildet krævede Thorbjörn Taushed, og tog saaledes til Orde: „Her har jeg boet i lang Tid, og jeg har prøvet Folks Godvillighed og Kjærlighed imod mig,

exspectavi, collocaturum me filiam meam servi filio! scilicet vos animadvertitis nunc, minui pecuniam meam, qui talia mihi detis consilia; at illa non diutius esto tecum, qui existimes, eam tam mediocri conditione dignam." Posthæc Ormus domum rediit, et ceterorum convivarum ad suum quisque domicilium. Gudrida apud patrem remansit, et domi ejus fuit ea hieme. Sequenti autem vere Thorbjörn amicos suos convivio excepit; multi eò venere homines: convivium erat lautissimum. Inter epulas Thorbjörn, postulato silentio, infit: „heic longo tempore habitavi, hominumque erga me benevolentiam et amorem expertus sum, atque testor, res inter

1) s. manna ok hluta, *hominum nonnullorum atque rerum causa, B.* 2) *absunt in B.* 3) fara, *id., B.* 4) *sic B;* bóndmanna, *colonorum, A.* 5) sinna heimkynna, *id., B.* 6) Guðmundr, *pravè, B.* 7) ok var veizla góð búin, *lautumque paratum est convivium, add. B.* 8) kvaddi, *id., B.*

lánga æfi, ok hefi ek reynt[1] góðvilja manna við mik ok ástúð; [kalla ek vel[2] farit hafa vâr skipti; en nú tekr hagr[3] minn at úhægjast [fyri lausafjár sakir[4], en hèr til hefir kallat verit [heldr virðíngar[5] ráð. Nú vil ek fyrr búinu bregða, enn sæmdinni týna; ætla ek ok fyrr af landi fara, enn ætt mína svívirða, ok vitja heita[6] Eiríks hins rauða, vinar míns, er hann hafði, þá er við skildum á Breiðafirði; ætla ek nú at fara til Grænlands[7] í sumar, ef svâ ferr, sem ek vildi." Mönnum þótti mikil [þessi ráðabreytni, þvíat þorbjörn var vinsæll maðr, en þóttust[8] vita at

og jeg holder for, at vi have staaet os godt med hinanden; men nu begynder min Forfatning at blive betænkelig med Hensyn til Pengemidler, istedenfor at jeg hidtil er bleven anseet for at besidde anseelig Formue. Nu vil jeg hellere flytte min Bo, end miste min Anseelse, og jeg har derfor i Sinde, för jeg skulde beskæmme min Slægt, at drage bort fra Landet, og forsøge det Løfte, som min Ven Erik den Røde gav mig, da vi skiltes i Bredefjord; jeg agter nu at drage til Grönland i Sommer, om det gaaer som jeg önsker." Denne Forandring i Thorbjörns Forfatning gjorde stort Indtryk paa Folk, thi Thorbjörn var meget afholdt, og de holdt sig for overbeviste

nos bene cessisse. Nunc vero res meæ angustiis premi incipiunt pecuniarum causa, cum ad hoc usque tempus existimatus sim fortunis amplioribus usus. Jam malo rem familiarem migrare, quam dignitatem amittere; quare in animo est, potius ad exteros proficisci, quam familiam meam dedecorare, et experiri promissa Eiriki Rufi, amici mei, quæ fecit, quando in Breidafjördo digressi sumus; statui nempe proxima æstate in Grænlandiam proficisci, si res ex sententia cadet." Homines tam subita rerum ipsius mutatione commoti sunt, erat enim Thorbjörn apud omnes gratiosus; sibi tamen persuadebant, eum ita demum hanc rem in vulgus edi-

1) *sic B;* reyn, *A.* 2) kveð ek allt vel, *dico, omnia bene, L.* 3) fjárhagr, *res pecuniaria, B.* 4) *abest in B.* 5) ekki virðuligt, *B;* ekki úvirðiligt, *L.* 6) um mál, *dicta, B.* 7) Grænalands, *H.* 8) tíðindi um þessa ráðagjörð Eireks (*sic*); þorbjörn hafði lengi vinsæll verit, en ek þóttumst, *mirantur homines hanc Eiriki consultationem. Thorbjörnem, populari favore diu beatum, cum hanc palam fecerit, dehortari nihil profuturum opinantur (pravæ lectioni* „ek þóttumst" *substituendæ sunt voces* „en þóttust") *B.*

þorbjörn mundi svâ fremi þetta upp hafa kveðit, at ekki mundi tjóa[1] at letja hann. Gaf þorbjörn mönnum[2] gjafir, ok var brugðit veizlunni; síðan fór hverr til síns heima[3]. þorbjörn selr lönd sín[4], ok kaupir sèr skip, er uppi stóð í Hraunhafnarósi. Rèðust til ferðar með honum 30 manna; var þar í ferð Ormr frá Arnastapa, ok kona hans, ok aðrir vinir þorbjarnar, þeir er eigi vildu við hann skilja. Síðan lètu þeir í haf[5], ok[6] er þeir voru[7] í hafi, tók af byri; fengu þeir hafvillur[8], ok fórst þeim ógreitt um sumarit. þvínæst kom sótt í lið þeirra, ok andaðist Ormr, ok Halldís kona hans, ok helmíngr

om, at, da Thorbjörn var gaaet saa vidt, at gjöre dette bekjendt for Folk, saa vilde det ikke kunne nytte at fraraade ham. Thorbjörn gav Folk Gaver, og Gildet blev sluttet; derpaa drog enhver hjem til sit. Thorbjörn sælger sine Jorder, og kjøber sig et Skib, som stod optrukket i Mundingen af Rønhavn. Til Reisen med ham forenede sig 30 Mænd, deriblandt Orm fra Arnestape, og hans Kone, og flere af Thorbjörns Venner, som ikke vilde skilles fra ham. De seilede derefter af, og da de vare komne ud paa Havet, tog Bören af; de fore vild paa Havet, og havde mange Vanskeligheder at kæmpe med om Sommeren. Dernæst kom der Sygdom iblandt deres Folk, og Orm døde tillige med hans Kone Halldis, og Halvdelen af deres Mandskab. Søen begyndte at

disse, ut frustra futurum esset eum dehortari. Thorbjörn convivis munera dedit; convivium solutum; quisque suam domum rediit. Thorbjörn fundos suos vendit, navem in ostio Hrœnhavniæ subductam emit: societati ejus se adjungunt viri triginta, in quibus Ormus de Arnastapio cum uxore, aliique amici Thorbjörnis, qui ab eo separari noluerunt. Deinde in altum tendunt. Cum longius provecti in altum essent, cessavere venti; errores maritimos nacti, difficili usi navigatione sunt hac æstate. Deinde morbus invasit vectores: mortuus est Ormus et Halldisa, uxor ejus, et dimidia sociorum pars. Mare tumescere cœpit, maximusque labor et mi-

1) stoða, *id.*, B. 2) vinum sínum góðar, *amicis suis bona munera*, L. 3) heimkynna sinna, B. 4) lendur sínar, *prædia sua*, B. 5) þá er þeir höfðu útlátit, var veðr hagstætt, *cum solverant e portu, commoda tempestas erat, add.* B. 6) en, *sed*, B. 7) komu, *venirent*, B. 8) mikil veðr, *vehementes tempestates*, B.

liðs[1] þeirra. Sjó tók at stæra[2], ok [þoldu menn hit mesta[3] vâs ok vesöld á marga vega; en tóku þó[4] Herjólfsnes á Grænlandi við [vetr sjálfan[5]. Sá maðr hèt þorkell, er bjó á Herjólfsnesi; hann var[6] hinn bezti bóndi; hann tók við þorbirni ok öllum skipverjum hans um vetrinn. þorkell veitti þeim skörnliga[7]. Í þenna tíma var hallæri mikit á Grænlandi; höfðu menn fengit lítit fáng[8], þeir er í [veiðiferðir hötðu farit[9], en sumir ekki aptrkomnir. Sú kona var þar í bygð[10] er þorbjörg hèt; hún var spákona, ok var köllut lítil völva[11]; hún hafði

oprøres, og Folk udstod den störste Strabadse og Elendighed paa mange Maader, men naaede dog til Herjulfsnæs paa Grönland ved selve Vinterens Begyndelse. Den Mand, som boede paa Herjulfsnæs, hed Thorkel; han var en særdeles brav Mand; han tog imod Thorbjörn og alle hans Skibsfolk om Vinteren, og ydede dem med störste Beredvillighed Bistand. I den Tid var der stor Misvæxt paa Grönland; de Folk, som havde faret paa Fiskeri, havde kun faaet liden Fangst, og nogle vare ikke komne tilbage. I Bygden var der en Kone, som hed Thorbjörg; hun var Spaakvinde, og blev kaldt den lille Vala; hun havde haft ni Søstre, og de vare alle Spaakvinder, men hun ene

seria multis modis ferenda erat. Tandem sub ipsam hiemem Herjolvsnesum in Grænlandia tenuerunt. Vir, qui in Herjulvsneso habitavit, nominatus est Thorkel, colonus præstantissimus; is Thorbjörnem omnesque convectores ejus per hiemem hospitio excepit et liberaliter tractavit. Eo tempore magna fuit in Grænlandia caritas annonæ, qui enim ad capturas profecti fuerant, partim parum ceperant, partim non redierant. Fuit in eo territorio mulier, nomine Thorbjarga; ea fuit fatidica et appellata est parva vates[a]; novem habuerat sorores, easdemque fatidicas; ipsa vero sola

1) *abest in, B.* 2) stæcka, *id., B.* 3) fengu þeir mikit, *id., B.* 4) um síðir, *tandem, add. L.* 5) vetrnætr sjálfar, *id., B.* 6) nytjumaðr ok, *vir frugi et, add. B;* vitr maðr ok, *vir prudens et, add. L.* 7) líkaði þorbirni vel ok öllum skipverjum hans, *quod Thorbjörni et omnibus ejus nautis bene placuit, add. B, qui h. l. novum caput incipit.* 8) *nescit B.* 9) veiðiferð höfðu verit, *id., B; í* óbygðir farit höfðu, *in deserta profecti, L.* 10) *sic restitutum secundum B;* býð, *pravè, A.* 11) litill völve, *B.*

a) *Vala* sive *völva* vates fuit incantatrix ejus generis, quas majores nostri credebant præ-

átt sèr 9 systur, ok [voru allar spákonur, en[1] hún ein var þá á lífi. Þat var háttr Þorbjargar um vetrum, at hún fór [at veizlum[2], ok [buðu þeir menn henni[3] mest heim, er forvitni var á at vita forlög sín eða árferð[4]. Ok með því at Þorkell var þar mestr bóndi, þá þótti til hans koma at vita, nær lètta mundi óárani þessu, sem yfir stóð. Býðr Þorkell spákonunni heim, ok er henni [þar vel fagnat[5], sem siðr var til, þá er við þesshàttar konum skyldi taka. Var henni búit hásæti, ok lagt undir hana hægindi; þar skyldi í vera hænsna[6] fiðri. En er hún kom um kveldit, ok sá maðr

var da i Live. Det var Thorbjörgs Skik om Vinteren, at hun drog omkring til Gilder, og især de bøde hende hjem, som önskede forud at vide deres Skjæbne, eller hvorledes Aaret vilde blive. Og eftersom Thorkel var der den fornemste Bonde, saa syntes det at være hans Sag at vide, naar det Uaar, som var indtruffet, vilde lettes. Thorkel indbød Spaakvinden, og hun blev der vel modtagen, som Skik og Brug førte det med sig, naar man skulde tage imod dette Slags Kvinder. Der blev beredt et Höisæde for hende, og lagt et Hynde for hende til at sidde paa; deri skulde være Hönsefjeder. Men da hun kom om Aftenen, ledsaget af den Mand, som var sendt imod hende, da var hun saaledes klædt, at hun havde over sig

tum superstes erat. Ea fuit Thorbjargæ consuetudo, ut hieme convivia obiret, eamque hi potissimum invitabant, qui fata sua aut annonæ statum præscire cupiebant. Cumque Thorkel ceteros colonos dignitate præiret, ad eum pertinere videbatur, cognoscere, quando qua tum premebantur incolæ annonæ caritate levarentur. Itaque Thorkel fatidicam invitat; excipitur liberaliter, uti mos ferebat, quando tales feminæ erant excipiendæ. Parata ei erat celsa sedes, substrato pulvino, qui plumis gallinaceis refertus esse debuit. Ut

1) *absunt in B.* 2) á veizlur, *id., B.* 3) *rest. sec. B;* þeir m. h. þeir, *A.* 4) árferðir, *in plur., L;* atferðir, *B.* 5) búin góð viðtaka, *id., B.* 6) hesna, *A;* hænsa, *id., B.*

ditas esse potentiorum naturarum facultate, non solum res futuras prædicendi, sed etiam efficiendi. Cfr. Introductionem Finni Magnusenii in edit. *Völuspa* in *Edda Sæmundar hins fróða,* P. III, p. 4-6, ubi hæc tota de fatidica ista memorabilis tractatio inserta reperitur.

er móti henni var sendr, þá var hún svâ búin, at hún hafði yfir sèr tuglamöttul[1] blán, ok var settr steinum allt í skaut ofan[2]; hún hafði á hálsi sèr glertölur, ok lambskinns [kofra svartan[3] á höfði ok við innan kattskinn hvít, ok hún hafði staf í hendi, ok var á knappr, hann var búinn með mersíngu[4], ok settr[5] steinum ofan um knappinn; hún hafði um sik [hnjóskulinda[6], ok var þar á skjóðupúngr mikill, ok varðveitti hún þarí töfr sín[7], þau er hún þurfti til fróðleiks at hafa; hún hafði

en blaa med Remmer sammenbunden Overkjortel, som var besat med Stene lige ned til Skjødet; hun havde Glasperler om Halsen, og paa Hovedet en sort Lammeskindshætte, som var foret med hvidt Katteskind; og hun havde en Stav i Haanden, hvorpaa der var en Knap, den var prydet med Messing, og oventil omkring Knappen besat med Stene; hun havde om sig et Bælte af trøsket Træ, og derfra hang en stor Skindpung, hvori hun forvarede sine Hexeredskaber, som hun behøvede til at udføre sin Spaadom; hun havde paa Fødderne laadne Kalveskinds Sko, og deri lange Tvinger, og paa Enderne af disse store

vero vespere advenit unacum viro, qui obviam ei missus fuerat, ita erat vestita: superinduerat pallium lemniscatum cæruleum, lapillis ad limbum usque distinctum; globulos vitreos collo appensos habebat, in capite gestabat cucullum nigrum ex pelle agnina, subsutis intrinsecus albis pellibus felinis; et tenebat manu baculum capitatum, orichalco ornatum, lapillis supra circa caput distinctum; cincta erat cingulo corticeo[a], unde pendebat magnus loculus pelliceus, in quo res magicas servabat, quæ ei ad di-

1) tyglamöttul, *id.*, *B.* 2) niðr, *id.*, *H.* 3) kofur svart, *L.* 4) messíngu, *id.*, *D*, *H*, *B.* 5) settum, *B.* 6) hnjoku? linda, *zona viminea arida*, *B*; hnjóska linda, *H*; hyndskan linda, *Hm*; hviðku hindskan linda, *L.* 7) *abest in B*; töfra sína, *id.*, *H.*

a) Lectionem *hnjosku linda* Torfæus vertit aridam zonam, quæ cum nullum aptum sensum fundat, alteram lectionem *hyndskan linda*, quam Bartholinus in Antiquitatibus reddit per zonam Hunlandicam, mutare vult in *hundskinns linda*, zonam ex corio canino facta, quæ ceterarum pellium diversitati bene respondeat. Rectius tamen quod in versione expressum, *hnjósku lindi*, cingulum corticeum, funginum, e ligno carioso, vel forte aridum sparteum, cfr. vocem norveg. *Knöske* in Lexico Dan. Soc. Scient., it. Svec. *Fnöske*, fomes ex fungo, isl. *fnjóskr*.

á fótum kálfskinnsskúa loðna, ok í þvengi lánga, [ok á tinknappar[1] miklir á endunum; hún hafði á höndum sèr kattskinns glófa[2], ok voru hvítir innan ok loðnir. En er hún kom inn, þótti öllum mönnum skylt at velja henni sæmiligar kveðjur; hún tók því, sem henni voru menn geðjaðir[3] til. Tók þorkell bóndi í[4] hönd henni[5], ok leiddi hana til þess sætis, sem henni var búit. þorkell bað hana þá renna þar augum yfir hjú ok hjörð, ok svâ híbýli. Hún var fámálug um allt. Borð voru upptekin um kveldit, ok er frá því at segja, hvat[6] spákonunni var matbúit; henni var gerr grautr á[7] kiðjamjólk [ok matbúin[8] hjörtu or öllum[9] kykvendum, þeim

Tinknappe; hun havde paa sine Hænder Katteskinds Handsker, som vare indvendig hvide og laadne. Men da hun kom ind, holdt alle det for deres Skyldighed at hilse hende med hæderlige Ord; hun optog enhvers Hilsen, eftersom han stod hende an. Huusbonden Thorkel tog hende i Haanden, og førte hende til det Sæde, som var beredt for hende. Thorkel bad hende da at lade sine Öine gaae over hans Tyende og Hjord og ligesaa over Boligen. Hun var faatalende om alt. Bordene bleve fremsatte om Aftenen, og det bör her fortælles, hvad der blev anrettet for Spaakvinden; for hende blev der lavet Grød paa Gedemelk, og dertil anrettet Hjerterne af alle Slags Dyr, som vare der at faae. Hun havde en Messingskee og en Kniv af Kobber, som

vinationem exercendam opus erant; pedibus gestabat perones hirsutos ex pelle vitulina, longis corrigiis, in quorum extremitatibus globuli stannei erant; manus velaverat manicis ex pelle felina, intrinsecus albis et hirsutis. Ingressam honorificis verbis compellare, omnes sui duxerunt officii; salutantes resalutavit, prouti ad animum ejus erant. Thorkel paterfamilias manu prehensam deduxit ad sedem ei apparatam; idem rogavit, ut familiam, gregem, domicilia oculis lustraret. Illa de omnibus rebus pauciloqua fuit. Vespere mensæ apponuntur. Hoc loco interponere libet, qui cibus fatidicæ paratus fuerit: confecta est ei puls ex lacte caprino,

1) ok sterkliga, látúns knappar, *et firmis, globuli orichalcei, B.* 2) svarta, *nigras, add. L.* 3) skapfeldir, *id., B.* 4) í, *add. B, H; om. A.* 5) vísindakonunni, *divinatrici, B.* 6) at, *B.* 7) af, *B.* 8) en til matar henni voru búin, *id., B.* 9) allskonar, *omnis generis, B.*

er þar voru til; hún hafði elmersíngarspón ok kníf tannskeptan tvíhólkaðan af eiri, ok var brotinn af oddrinn[1]. En er borð voru upptekin, þá gengr þorkell bóndi fyri þorbjörgu, ok spyrr, hversu henni [þikki þar um at lítast, eða hversu skapfeld henni eru[2] þar híbýli eða hættir manna, eða hversu fljótliga hún[3] mun vís verða þess, er hann hefir spurt hana[4], ok [mönnum er mest forvitni at[5] vita. Hún kallast[6] ekki [munu segja[7], fyrr enn um morgininn eptir[8], er hún hafði áðr[9] sofit um nóttina. En [um morgininn[10] at áliðnum degi var henni veittr sá umbúníngr, sem hún [þurfti

var fastgjort i et af to Ringe omgivet Elfenbeensskaft, og hvis Spids var afbrudt. Men da Bordene vare borttagne, da gik Huusbonden Thorkel for Thorbjörg, og spurgte, hvorledes det behagede hende at skue der omkring sig, og hvorledes Værelserne og Folkenes Væsen der stode hende an, og hvor snart hun kunde faae Kundskab om det, som han havde spurgt hende om, og som alle mest önskede at vide. Hun tilkjendegav at hun intet kunde sige förend om Morgenen efter, naar hun forud havde sovet der om Natten. Men den følgende Dag, da det allerede lakkede ad Aften, blev der gjort saadan Tilberedelse for hende, som hun behøvede at have til at fuldføre Seiden. Hun bad ogsaa, at de skulde skaffe

apparataque corda ex omnibus animalibus, quæ ibi erant; usa est cochleari orichalceo, et cultro æneo, manubrio ex dente facto duplicique circulo, mucrone præfracto. Remotis mensis, Thorkel paterfamilias Thorbjargam adiens, interrogat, quomodo circumspicienti res familiaris, quomodo domicilia aut mores hominum placeant, aut quam cito perspicere possit ea, de quibus eam interrogaverit, quæque scire omnes maxime cuperent. Illa negat se quidquam effaturam, priusquam sequenti die, cum præcedenti nocte dormivisset. Postridie, cum jam dies in vesperam inclinare cœperat, locus ei est præparatus, cujus ad exercendam incantationem opus habebat. Jussit quoque adduci feminas, quæ formulas

1) *sic B;* oddinn, *A.* 2) virðist, *quales res domesticæ viderentur*, *B.* 3) hann, *ille, B.* 4) eptir, *male, add. B.* 5) menn vildu, *homines optarent, B.* 6) kveðst, *id*, *B.* 7) mundu þat uppbera, *id.*, *B.* 8) þá, *B.* 9) þar, *ibi*, *B.* 10) eptir, *B.*

at hafa til at fremja seiðinn[1]. Hún bað ok fá sèr konur, þær er kunnu fræði þat, sem [til seiðsins þarf[2], ok varðlokkur[3] hètu, en þær konur fundust eigi; þá var leitat at um bæin, ef nokkur kynni; þá segir Guðríðr: „hvârki em ek fjölkunnig nè vísindakona, en þó kendi Halldís, fóstra mín, mèr á Íslandi þat kvæði[4], er hún kallaði varðlokkur.” Þorkell[5] segir: „þá ertu happfróð[6];” hún segir: „þetta er [þat eitt[7] atferli, er ek ætla í öngum atbeina at vera,

hende saadanne Kvinder, som kunde det Tryllekvad, der behøvedes til Seiden, og benævntes Vardlokur (eller Skytsaanders Paakaldelser), men saadanne Kvinder fandtes ikke; der blev da søgt paa Gaarden, om nogen kunde det; da sagde Gudrid: „Hverken er jeg tryllekyndig eller nogen Spaakvinde, men dog lærte min Fostermoder Halldis mig paa Island et Kvad, som hun kaldte Vardlokur.” „Da er du lykkelig med din Kyndighed,” sagde Thorkel. Hun svarede: „Dette er den eneste Skik, hvorved jeg agter ingen Hjælp at yde, fordi jeg er en christen Kvinde.” Thor-

callerent, quæ ad incantationem sunt necessariæ et Vardlokkæ (geniorum tutelarium illicia)[a] appellabantur; hæ autem mulieres non repertæ sunt. Tum per villam quæsitum, ecquis calleret. Heic Gudrida: „neque ego multiscia, neque divinatrix sum; tamen Halldisa, alumna mea, in Islandia me carmen docuit, quod Vardlokkas nominavit.” Thorkel ait: „macta doctrina!” Ea contra: „hæc ratio talis est, cui nullam operam tribuere sta-

1) skyldi [illegible] (seið) fremja, *ut magiam exerceret, B*; skyldi brúka, er hún vildi seið fremja, *id., L.* 2) þyrfti til seiðinn at fremja, *id., B.* 3) varðlokur, *D, H, B.* 4) fræði, *scientia, B.* 5) Þorbjörg, *B.* 6) fróðari enn ek ætlaði, *prudentior, quam cogitavi, B.* 7) þesskonar fræði ok, *tale carmen et, B.*

a) *Vardlokkur,* f. pl. genus quoddam carminum incantatoriorum, a *vörðr*, gen. *varðar,* custos, et *lokka,* trahere, allicere, itaque ad verbum: custodum illices, nempe carmen, quod vim habet custodes, i. e. genios tutelares, qui mox naturæ vocantur, alliciendi, ut aut eorum tutela muniaris, aut eorum ope aliquid prænoscas vel efficias. Sic unum ex antiquis alphabetis runicis, ob efficaciam magicam, quam habere credebatur, *Varðlokur* nominatum est. *Varðlokur* enim, quod var. l. præferunt, aut est ejusdem originis, aut a *loka,* claudere, qs. claustra vel munimenta geniorum, ab effectu. Putat quoque doctissimus Brynjulvsenius, in commentatione de lapide runico Grönlandico, hanc vocem eandem esse cum *Urðarlokur,* quam affert antiqua cantilena *Gróugaldr,* str. 7 (Edda Sæmund. II. p. 513).

þvíat ek em cristin kona." þorbjörg[1] segir: „svâ mætti verða, at þú yrðir mönnum[2] at liði hèr um, en þú værir [þá kona ekki[3] verri [enn áðr[4]; en við þorkel [mun ek meta[5] at fá þá hluti til, er hafa þarf." þorkell herðir nú á Guðríði, en hún kveðst gera mundu, sem hann vildi. Slógu þá konur hríng [um hjallinn[6], en þorbjörg [sat á uppi[7]; kvað Guðríðr[8] þá kvæðit svâ fagurt ok vel, at engi þóttist[9] heyrt hafa með fegri rödd[10] kvæði[11] kveðit, sá er þar

björg sagde: „Det kunde vel tænkes, at du gjorde Folk her en Tjeneste dermed, og blev dog derfor ikke en ringere Kvinde end tilforn; men af Thorkel vil jeg forlange at faae de Ting dertil, som man behøver at have. Thorkel trænger nu ind paa Gudrid, og hun sagde da, at hun vilde gjöre, som han önskede. Kvinderne sloge nu en Kreds omkring Tryllehjalet, men Thorbjörg sad oppe paa det; Gudrid kvad nu Kvadet saa smukt og vel, at ingen af de der tilstedeværende tyktes at have

tuerim, nam femina christiana sum." Thorbjarga ait: „ita evenire possit, ut et adjumento aliis sis hac in re, neque tamen pejus audias, quam antea; verum ab Thorkele postulabo, ut eas res, quæ opus sunt, comparet." Jam Thorkel Gudridæ instat, ea vero se facturam, quæ vellet, ostendit. Post feminæ pulpitum[a] circumsteterunt, Thorbjarga supra insidente. Tum Gudrida carmen tam suaviter et peritè cecinit, ut nemo adstantium sibi

1) þorbjörn, *prave, B;* þorkell, *L.* 2) mèr, *mihi, L.* 3) kona at, *B, omisso* ekki, *non.* 4) *absunt in B.* 5) met ek, *postulo, B.* 6) umhverfis, *id., B.* 7) uppi á seiðhjallinum, *in pulpito incantatorio, B.* 8) Guðrið, *A.* 9) fyrr, *antea, B.* 10) ravst, *id., B.* 11) *abest in B.*

a) *hjallr*, in hodierno sermone Isl. est ædicula, in qua res siccatæ (plerumque pisces) conservantur, vel siccandæ reponuntur, in compos. *fiskihjallr, vindhjallr*, cfr. *Hjald* in Lexico Danico Soc. Scient. In vetere sermone, pegma, falæ, quibus simulacra deorum imponebantur, Hist. Olavi S^ti cap. 118, sæpissimo vero absolutè id. q. *seiðhjallr*, pulpitum, suggestum, in quo incantatrices (*seiðkonur*) incantationes exercebant. Sic in Hist. Rolvi Krakii (*Fornaldar Sögur Norðrlanda*, I, p. 10-11) rex Frodius vatem quandam, nomine Heidam invitasse dicitur, quæ incantando exquireret, quo loco fratrueles ejus, quorum vitæ insidiabatur rex, continerent; hanc deinde splendido apparatu (convivio) excepisse et in altum pulpitum magicum constituisse. Item Laxdalensium historia pag. 142: „*Siðan lèt Kotkell gera seiðhjall mikinn, þau færðust þar á upp öll; þau kváðu þar fræði sín, en þat voru galdrar,*" i. e. deinde Kotkel magnum pulpitum magicum struendum curavit, quo cum omnes (incantatores) conscendissent, ibi suas formulas, hoc est carmina magica, cantabant.

var hjá. Spákonan þakkar henni kvæðit, [ok kvað margar þær náttúrur nú til hafa[1] sótt, ok þikkja fagurt at heyra, [er kvæðit var svâ vel flutt, „er áðr vildu við oss skiljast[2] ok enga hlýðni oss veita; en mèr eru nú margir þeir hlutir auðsýnir, er áðr var [ek dulið ok margir aðrir[3]. En ek kann þèr þat at segja, þorkell! at hallæri þetta mun ekki haldast [lengr enn í vetr[4], ok mun batna árángr[5], sem vârar; sóttarfar þat, sem á[6] hefir legit, man ok batna vânu bráðara. En þèr, Guðríðr! skal ek launa í hönd liðsinni þat, er oss hefir af þèr staðit; þvíat þín forlög eru[7] mèr nú allglöggsæ[8]; þú munt gjaf-

hørt nogen Sang kvædet med behageligere Stemme. Spaakonen takkede hende for Kvadet, og sagde: „Nu ere mange af de Skytsaander komne til os, og finde Behag i at høre, da Kvadet blev sunget saa vel, som tilforn vilde skille sig fra os, og ingen Bistand yde os; men mig ere nu mange af de Ting klare, som tilforn vare skjulte baade for mig og mange andre. Men jeg kan sige dig det, Thorkel! at dette Uaar vil ikke holde ved længer end i Vinter, og Aaret vil forbedre sig, saasnart Vaaren kommer. Den Sygdom, som har hersket her, vil ogsaa standse hurtigere, end man venter det; men dig, Gudrid! skal jeg strax lönne for den Bistand, som vi have haft af dig, thi din tilkommende Skjæbne er mig nu

visus sit carmen audivisse suaviore voce cantatum. Fatidica, actis ei pro carmine gratiis, multas dixit naturas (i. e. genios), suavitate carminis tam egregiè cantati allectas, eò jam advenisse, „quæ ante ab nobis separari, nec ullum nobis officium præstare voluerunt; mihi vero nunc multæ res perspicuæ sunt, quæ me et multos alios ante latuerunt. Id vero tibi, Thorkel, dicere habeo, quod hæc annonæ difficultas non diutius quam hac hieme durabit, et ingrediente jam vere melior annus excipiet; morbus quoque, quo laboratum est, opinione citius decedet. Tibi vero, Gudrida, pro opera, quam nobis præstitisti, de manu remunerabo; tua enim fata mihi nunc

1) hún hafði margar náttúrur higat at, *varios genios adduxerat*, *B.* 2) þótti f. at h. þat er kveðit var, er áðr vildi frá oss snúast, *id.*, *B*; þat er kveðit var, ok segir: ek hefi nú hugat at mörgum náttúrum, bæði sóttar ok árgángs, ok eru mèr &c., *carmen, dicens: jam multas consideravi naturas, morbi et annonæ, et sunt mihi etc. L.* 3) bæði ek ok aðrir duldir, *id.*, *B.* 4) lengi, *diu*, *B.* 5) árgángr, *id.*, *L.* 6) lengi, *diu*, *B.* 7) meiri enn mik varir ok, *majora, quam cogitassem, et, add. L.* 8) avll glavggsæ, *omnia perspicua*, *B*, *D.*

orð fá hèr á Grænlandi, þat er sæmiligast er, þóat þèr verði þat eigi til lánggæðar, þvíat vegar þínir liggja út til Íslands, ok man þar koma frá þèr [bæði mikil ætt ok góð[1], ok yfir þínum kynkvíslum[2] [skína bjartari geislar, enn ek hafa megin til at geta slíkt vandliga sèt[3], enda far þú nú heil ok vel, dóttir!" Síðan gengu menn at vísindakonunni, ok frètti þá hverr þess, er mest forvitni var á at vita. Hún var ok góð af frásögnum, gekk þat ok lítt í tauma, [er hún sagði[4]. Þessu næst var komit eptir henni af öðrum bæ; fór hún þá þángat. Þá var sent eptir Þorbirni, þvíat hann vildi eigi heima vera, meðan slík

ganske klar; du vil gjöre det Giftermaal her i Grönland, som er anseeligst, skjönt du ikke vil komme til at nyde godt af det længe, thi dine Veie ligge ud til Island, og der vil du blive Stammoder til en stor og god Æt, og over din Afkom ville skinne klarere Straaler, end jeg har Kraft til nöie at bemærke saadanne, men hil dig nu, Dotter! og far du vel!" Siden gik Folk til Spaakvinden, og enhver spurgte nu om det, som han helst önskede at vide. Hun var god i sine Svar, det slog heller ikke meget feil, hvad hun sagde. Dernæst kom der nogle efter hende fra en anden Gaard; og hun drog da did. Der blev da sendt Bud efter Thorbjörn, thi han havde ikke villet være hjemme, medens saadan overtroisk

satis perspicua sunt: adipisceris connubium, quod heic in Grænlandia honorificentissimum est, quamvis eo diu frui non liceat, tuæ enim viæ in Islandiam ferunt, ubi ex te magna et bona nascetur progenies; super tua stirpe splendidiores radii fulgent, quam ut in mea potestate sit, talia accurate animadvertere; atque jam ave valeque, gnata!" Deinde homines divinatricem adierunt, consultum, quod quisque maximè scire cupiebat. Fuit in respondendo benigna, neque, quæ effata est, eventu caruerunt. Mox ab alia villa venerunt, qui eam arcesserent; quò tum se contulit. Tum Thorbjörn arcessitus est, noluerat enim domi esse, dum talis superstitio exercebatur. Status cœli brevi mitior factus est, ut prædixerat Thor-

1) ættbogi bæði mikill ok góðr, *id.*, *B.* 2) ættkvíslum, *id.*, *B.* 3) mun skína bjartr geisli, *lucidus radius splendebit*, *B.* 4) s. hún, *perp.* *B*; gekk þat ok allt eptir sem hún sagði, *omnia quoque, quæ prædixit, evenerunt*, *L.*

[hindrvitni var framit[1]. Veðrátta batnaði skjótt[2], sem Þorbjörg hafði sagt. Býr Þorbjörn skip sitt, ok ferr Þartil er hann kemr í Brattahlíð[3]. Eiríkr tekr [vel við honum með blíðu[4], ok kvað Þat vel, er hann var Þar kominn. Var Þorbjörn með honum um vetrinn, ok skuldalið hans, [en Þeir vistuðu háseta með bóndum[5]. Eptir um vârit gaf Eiríkr Þorbirni land á Stokkanesi, ok var Þar gerr sæmiligr bær, ok bjó hann Þar síðan[6].

Af Leif enum heppna; ok kristni kom á Grænaland.

4. Eiríkr átti Þá konu, er Þórhildr[7] hèt, ok [við henni[8] 2 sonu; hèt annar Þorsteinn, en annar Leifr; Þeir voru báðir efniligir menn,

Færd blev øvet. Veirliget blev snart mildere, som Thorbjörg havde sagt. Thorbjörn gjorde sit Skib i Stand, og fortsatte Reisen, indtil han kom til Brattelid. Erik tog imod ham med Venlighed, og sagde at det var vel at han var kommen der. Thorbjörn var hos ham om Vinteren tillige med sin Familie, men Skibsfolkene skaffede de Herberge hos Bönderne. Om Vaaren efter gav Erik Thorbjörn Land paa Stokkenæs, og der blev opført en anseelig Gaard, hvor han siden boede.

Om Leif den Heldige og Christendommens Indførelse paa Grönland.

4. Erik havde en Kone, som hed Thorhild, og med hende to Sönner; den ene hed Thorstein, og den anden Leif; de vare begge haabefulde Mænd,

bjarga. Thorbjörn navem parat, et cursum persequitur, donec Brattahlidam pervenit; quem Eirikus amicissime excepit, sibi de adventu ejus gratulans. Apud hunc Thorbjörn cum familia sua hiemavit, nautis vero hospitia apud colonos prospexerunt. Sequenti vere Eirikus Thorbjörni territorium dedit in Stokkaneso, ubi villa magnifica exstructa est, atque heic exinde habitavit.

De Leivo Fortunato, et christianæ religionis in Grænlandiam introductione.

4. Eirikus uxorem habuit, nomine Thorhildam, ex qua duos filios genuit, quorum alteri nomen erat Thorstein, alteri Leivus. Hi utrique mag-

1) heiðni var framin, *B;* heiðni færi fram, *pagana superstitio exercebatur, L.* 2) Þegar er vora tók, *appetente vere, B.* 3) Bröttuhlíð, *quandoque, K.* 4) við honum báðum höndum, *ambabus ulnis, B.* 5) *nescit B.* 6) *B hoc et sequens caput conjungit.* 7) Þjóðhildr, *B, K, L.* 8) *abest in B.*

ok var þorsteinn heima með föður sínum; ok var eigi[1] sá maðr á Grænlandi, er jafn mannvænn[2] þótti sem hann. Leifr hafði siglt til Noregs, ok var með Ólafi konúngi Tryggvasyni. En er Leifr sigldi af Grænlandi um sumarit, urðu þeir sæhafa til Suðreyja. þaðan byrjaði þeim seint, ok dvöldust þeir þar lengi um sumarit. Leifr lagði þokka[3] á konu, þá er þorgunna hèt; hún var kona ættstór, [ok skildi Leifr at hún mundi vera margkunnig[4]. En er Leifr bjóst[5] brott, beiddist þorgunna at fara með honum. Leifr spurði, hvârt þat væri nokkut vili frænda hennar; hún kveðst [þat ekki hirða[6]. Leifr kveðst

og Thorstein var hjemme hos sin Fader, og der var ikke nogen Mand paa Grönland, der gav bedre Haab om sig at blive til noget end han. Leif havde seilet til Norge og været hos Kong Olaf Tryggvesön. Men da Leif seilede fra Grönland om Sommeren, bleve de forslaaede til Sydersøerne. Det varede længe, inden de derfra fik Bör, og de maatte derfor opholde sig der længe om Sommeren. Leif blev forelsket i en Kvinde, som hed Thorgunna; hun var af en fornem Slægt, og Leif fandt, at hun maatte være tryllekyndig. Og da Leif beredte sig til at drage bort, bad Thorgunna om Lov til at drage med ham. Leif spurgte, om det var med hendes Frænders Villie. Hun sagde at hun ikke brød sig derom. Leif

nam de se spem faciebant. Thorstein domi apud patrem versabatur, neque fuit in Grænlandia quisquam, qui virtute sua spem civium tantum aleret. Leivus in Norvegiam nave profectus, cum rege Olavo Tryggvii filio versabatur. Æstate vero, qua Leivus ab Grænlandia navigavit, adversa tempestate ad Sudreyas (Hebudes) delati sunt. Heic incommodo vento detenti multum æstatis hærebant. Leivus amore complexus est feminam nomine Thorgunnam, amplo loco natam, quam multisciam (magiæ peritam) esse Leivus intelligebat. Cum vero Leivus se ad abeundum parabat, rogavit Thorgunna, ut sibi una proficisci liceret. Leivus quæsivit, an hoc voluntate consanguineorum ejus fieret. Ea vero se id parum cu-

1) þá, tunc, *add. B.* 2) mannvænligr, *id., Hm.* 3) þánka, *dub. Hm;* hug, *id., B.* 4) þat sá Leifr, at hún mundi kunna fleira enn fátt eitt, *eodem sensu, B.* 5) sigldi, *navigavit, B.* 6) *restitutum pro :* þ. e. hirta, *A;* ekki at því fara, *id., B.*

eigi þat kunna [sjá at sínu ráði[1], at gera hertekna svâ stórættaða konu í ókunnu landi, en [vèr liðfáir[2]. þorgunna mælti: „eigi er víst at þèr þikki því betr ráðit." „Á þat mun ek þó hætta," sagði Leifr. „þá segi ek þèr," sagði þorgunna, „at ek [man fara kona[3] eigi einsaman, ok [em ek[4] með barni, segi ek þat af þínum völdum; get ek [at þat mun vera sveinbarn, þá er fæðist[5]; en þóttu vilir aungan gaum at gefa, þá man ek uppfæða sveininn ok þèr senda til Grænlands, þegar fara má með öðrum mönnum; en ek get, at þèr verði at þvílíkum nytjum sonareignin[6], sem nú verðr skilnaðr okkar til[7]; en koma ætla

sagde at han ikke kunde finde det raadeligt for sig, i et fremmedt Land at bortføre en Kvinde af en saa stor Herkomst, især da han kun havde faa Folk med sig. Thorgunna sagde: „Det er ikke vist, at du vil tykkes bedre om den Beslutning." „Det vil jeg dog forsøge paa," sagde Leif. „Da siger jeg dig," sagde Thorgunna, „at jeg farer ikke ene, thi jeg er frugtsommelig, og jeg udlægger dig for Fader til Barnet; jeg aner at det vil være et Drengebarn, naar det fødes; men skjönt du ingen Agt vil give herpaa, saa vil jeg dog opføde Drengen og sende dig ham til Grönland, saasnart han kan drage med andre Mænd; men jeg aner, at denne Sön vil blive dig til ligesaa meget Gavn, som vor Skilsmisse nu lover; men jeg

rare dixit. Leivus hoc suæ prudentiæ esse negavit, captivam facere mulierem, tam amplo genere, in terra ignota, cum ipse copiis parum valeret. Thorgunna reponit: „haud certum est, an alia ratio tibi melius expediat." „Periculum tamen faciam," ait Leivus. „Itaque edico tibi, inquit Thorgunna, me non inanem incedere, nam partum fero, quem ex te esse contendo; hunc in lucem editum puerum fore auguror. Etsi vero tu nullam habere curam velis, tamen educabo puerum, et ad te in Grænlandiam mittam, quando poterit cum aliis hominibus proficisci. Conjicio autem, susceptionem filii talem tibi usum præstituram, qualis jam noster discessus erit;

1) *abest in B.* 2) vera liðfár, *tam exiguis copiis, L.* 3) ferr, *incedo, B.* 4) mun ek vera, *me esse puto, B.* 5) ok at ek muni svein fæða, þá er þá kemr til, *et me puerum parituram, justo tempore elapso, B.* 6) við mèr, *ex me, add. B.* 7) *abest in B.*

ek mèr til Grænlands, áðr lýkr." Leifr gaf henni fíngrgull ok vaðmáls[1] möttul grænlenzkan ok tannbelti[2]. þessi sveinn kom til Grænlands, ok nefndist þorgils. Leifr tók við honum at faðerni, ok er þat sumra manna sögn, at þessi þorgils [hafi komit[3] til Íslands [fyri Fróðárundr um sumarit[4], en sjá þorgils [var síðan á Grænlandi[5], ok þótti þar[6] enn eigi kynjalaust um hann[6] verða, áðr lauk. þeir Leifr sigldu brott or

agter mig engang, inden Enden tager, til Grönland." Leif gav hende en Fingerring, en grönlandsk Vadmels Kaabe og et Elfenbeensbælte. Denne Dreng kom til Grönland, og hed Thorgils. Leif vedgik at være hans Fader, og tog imod ham, og nogle sige, at denne Thorgils er kommen til Island om Sommeren för Frodaa-Undere; men denne Thorgils var siden paa Grönland, og det syntes ikke heller der at hænge rigtig sammen med ham, inden Enden tog. Leif seilede med sine Folk bort

ego vero in Grænlandiam procedente tempore concedere statui." Leivus ei annulum dedit et pallium Grænlandicum ex panno vulgari, nec non cingulum dente factum. Hic puer in Grænlandiam venit, et se Thorgilsem nominavit. Leivus se patrem ejus professus est; et dicunt nonnulli, hunc Thorgilsem in Islandiam æstate venisse ante portenta Frodaënsia[a]; idem vero Thorgils deinde in Grænlandia versatus est, neque procedente tempore res ejus portentis caruisse videbantur. Leivus ac sui ab Sudreyis solverunt, et Norvegiam eodem autumno attigerunt. Leivus ad aulam re-

1) *abest in B.* 2) með kvennbelti, *simul zonam muliebrem, L.* 3) kæmi, *id., B.* 4) um sumarit fyrir Fróðárundr, *id., D, H;* í Fróðárunðrum — sumarit, *I, K.* 5) kom á Grænland, *in Grænlandiam venit, B.* 6) *abest in B.*

a) Portenta Frodaënsia, secundum annales, acciderunt anno 1000. Ea de re diligenter tractat *Eyrbyggja-Saga* pag. 254-280. Initium inde factum est, quod, incolis prædii Frodææ fœnum versantibus, atra nubes ascendit; quæ cum super Frodaam venisset, tantæ obortæ sunt tenebræ, ut conspectus pæne auferretur; nube sanguinem pluente; quo facto cum multi morerentur, omnes post mortem, ut tradit superstitio, se quavis vespera conspiciendos dederunt, donec tandem Snorrius pontifex sacerdotem quendam Frodaam misit, qui portentis finem imposuit. Profectio Leivi in Norvegiam exacte incidit in annum 1000, itaque in eundem annum, quo portenta Frodaënsia evenerunt. Itaque temporum rationi existimandum est repugnare, quod Thorgils, qui primum natus esse potest anno 999 vel 1000, in Islandiam anno annum postremo memoratum antecedente profectus sit.

Suðreyjum, ok tóku Noreg um haustit. Fór[1] Leifr til hirðar Ólafs konúngs Tryggvasonar; lagði konúngr á hann góða virðíng, ok þóttist sjá at hann mundi [vera velmenntr maðr[2]. Eitt sinn kom konúngr at máli við Leif, ok segir: „ætlar þú út[3] til Grænlands i sumar?" „þat ætla ek," sagði Leifr, „ef þat[4] er yðvar vili." Konúngr svarar: „ek get at þat mun vel vera, ok skaltu þángat[5] fara með erindum mínum, ok boða þar[6] kristni." Leifr kvað hann ráða skyldu[7], en kveðst hyggja, at þat erindi mundi torflutt á Grænlandi. Konúngr kveðst eigi þann mann sjá, er betr væri tilfallinn enn hann: „ok muntu giptu til bera." „þat mun

fra Syderøerne, og kom til Norge om Høsten. Leif begav sig til Kong Olaf Tryggvesöns Hof; Kongen holdt ham i megen Ære, og troede at see, at han maatte være en vel dannet Mand. Engang kom Kongen i Tale med Leif, og sagde: „Agter du dig ud til Grönland i Sommer?" „Det agter jeg," sagde Leif, „hvis det er eders Villie." Kongen svarede: „Jeg holder for, at det vilde være godt, og du skal drage did med mit Ærende og forkynde Folket Christendommen." Leif sagde at han skulde raade, men tilföiede, at han troede, dette Ærende vilde være vanskeligt at udføre paa Grönland. Kongen sagde at han ikke kjendte nogen Mand, der var bedre skikket dertil end han: „og det vil vist lykkes for dig." „Da vil det allene skee," sagde

gis Olavi Tryggvii filii se contulit; quem rex magni æstimavit, quod eum liberaliter instructum esse intelligebat. Aliquo tempore rex in colloquium Leivi venit, et dixit: „num hac æstate in Grænlandiam cogitas?" „Ego vero, ait Leivus, si tua voluntate fieri licet." Rex contra: „ita bene convenire judico; tu vero eò cum mandatis meis concedito, atque sic christianam religionem annuntiato." Leivus hoc penes eum fore dixit, se vero putare, hoc negotium non sine difficultate in Grænlandia perfectum iri. Rex ait, nescire se hominem, eo ad hanc rem magis idoneum, „atque tu in perficiendo fortuna uteris." „Id solummodo accidet, ait Leivus, si tuo favore

1) rèðst, *id.*, *B.* 2) verða vel metinn, *magni æstimatum iri, L.* 3) at sigla, *navigare, B;* aptr at sigla, *renavigare, L.* 4) sá, *id.*, *B.* 5) *abest in B.* 6) *sic restitutum*; þá, *A*, *cet.;* á Grænlandi, *in Grænlandia, B.* 7) mundu, *id.*, *B.*

því at eins," segir Leifr, „ef ek nýt yðvar við." Lætr Leifr í haf, [ok er[1] lengi úti, ok hitti á lönd, þau er hann vissi áðr enga von til[2]; voru þar hveitiakrar sjálfsánir ok vínviðr vaxinn; þar voru þau trè er [mösur hètu[3], ok höfðu þeir af þessu öllu nokkur merki, [sum trè svâ mikil, at í hús voru lögð. Leifr fann menn á skipflaki[4], ok[5] flutti heim með sèr[6]; sýndi hann [í því hina mestu stórmensku ok drengskap, sem mörgu öðru, er[7] hann kom kristni á landit[8], ok [var jafn-

Leif, „fordi jeg dertil nyder godt af eders Lykke." Leif begav sig nu paa Reisen, og drev længe om paa Søen, og traf paa Lande, som han forud ikke vidste noget af; der vare selvsaaede Hvedeagre og Viinranker opvoxne; der vare ogsaa de Træer, som kaldes Masur, og de toge af alt dette nogle Prøver; somme Træer vare saa store, at de bleve brugte til Bjælker i Huse. Leif traf paa nogle Folk paa et Skibsvrag, og førte dem hjem med sig; Leif viste deri, som i meget andet, den störste Höimodighed og Driftighed, at han indförte Christendommen i Landet, og blev bestandig siden kaldt Leif den Hel-

sublevatus fuero." Leivus in altum solvit, diuque in salo jactatus terras[a] invenit, quo loco ullas esse terras nesciverat: ibi erant agri triticei, sponte sati, et vites enatæ: ibi erant arbores, quæ acera vocantur; ex quibus omnibus nonnulla specimina retulerunt; quædam arbores tantæ erant magnitudinis, ut tignis ædificiorum inservirent. Leivus homines in tabula fractæ navis reperit, et hos domum secum vexit. Ea in re summam magnanimitatem et virtutem, ut multis aliis in rebus, ostendit, quod christianam religionem in patriam introduxit; hinc semper exinde appel-

1) þegar hann var búinn; Leif velkti, *cum paratus erat; Leivus jactatus est*, B. 2) í, B; ekkert af nè nein deili til, *eodem sensu*, L. 3) mosur h., *A*; mausur hètu, B. 4) *ignorat* B. 5) Leifr, B. 6) ok fèkk öllum vist um vetrinn, *et his omnibus mansiones per hiemem prospexit*, *add.* B. 7) svâ mikla stórmensku ok gæzku af sèr, *tantam magnificentiam et bonitatem*, B. 8) ok kallaði Vínland hit góða, *et appellavit Vinlandiam Bonam*, *add.* L.

a) Ex his sequi videtur, Americam a Leivo detectam esse anno 1000; sed quod attinet ad hanc Leivi profectionem, ut in introductione monuimus, præferenda est Particula de Grænlandis, quæ refert, Leivum novam suscepisse profectionem eo consilio, ut terras a Bjarnio Herjulvi filio ante conspectas quæreret.

an síðan[1] kallaðr Leifr hinn heppni. Leifr[2] tók land í Eiríksfirði, ok fór heim síðan[3] í Brattahlíð; tóku þar allir[4] menn vel við honum. Hann boðaði brátt kristni um landit ok almenniliga trú, ok sýndi mönnum[5] orðsendíng Ólafs konúngs Tryggvasonar[6], ok sagði, hversu mörg ágæti ok mikil dýrð fylgði þessum sið. Eiríkr tók því máli seint, at láta sið sinn, en Þjóðhildr[7] gekk skjótt undir, ok lèt gera kirkju eigi[8] allnær húsunum; þat hús var kallat Þjóðhildarkirkja[9]; hafði hún þar fram bænir sínar, ok þeir menn sem við kristni tóku[10]. Þjóðhildr vildi ekki samræði[11]

dige. Leif landede i Eriksfjörd, og drog siden hjem til Brattelid; der toge alle vel imod ham. Han forkyndte snart Christendommen og den catholske Tro i Landet, og foredrog for Folket Kong Olaf Tryggvesöns Ordsending, og forklarede dem, hvor megen Herlighed og Glands der var ved denne Tro. Erik var langsom til at tage nogen Bestemmelse om at forlade sin Tro, men Thjodhild lod sig snart bevæge, og hun lod bygge en Kirke ikke ganske nær ved Husene; dette Huus blev kaldt Thjodhilder-Kirke. Der holdt hun og de andre, som antoge Christendommen, deres Bönner. Thjodhild vilde ikke, fra den Tid hun havde antaget Troen, have nogen Omgang med Erik; og dette

latus est Leivus Fortunatus. Leivus in Eiriksfjördum appulit, et postea Brattahlidam profectus est, ubi omnes eum liberaliter exceperunt. Mox incolis religionem christianam et fidem catholicam annuntiavit, mandata exponens regis Olavi Tryggvii filii, docens, quot eximiæ res quantaque gloria huic ritui comes esset. Eirikus cunctanter rem accepit, suam deserere religionem, sed Thjodhilda statim obsecuta est, et ædem sacram haud ita prope ab ædibus faciendam curavit; quæ ædes appellata est ædes Thjodhildiana: heic ea atque illi, qui religionem christianam acceptabant, precationes suas exercebant. Thjodhilda, ex quo fidem acceptaverat, nul-

1) hann bjargaði mönnunum; var hann, *homines vitæ periculo exemit*, *B*; hann bjargaði svá mönnum úr siuni villu, *homines sic ab errore suo liberavit*, *L*. 2) sigldi eptir þat til Grænlands ok, *postea in Grænlandiam navigavit, et*, *add. L*. 3) *abest in B*. 4) *omittit B*. 5) brèf ok, *literas et*, *add. D*. 6) þar með sýndi hann þeim jarðteiknir, *insuper certa indicia monstrans*, *add. L*. 7) Þórhildr, *ubique*, *G*, *H*. 8) *abest in L*; eign, *B*. 9) Þórhildarkirkja, *G*, *H*. 10) en þeir voru margir, *qui multi erant*, *add. B*. 11) halda samfarir, *eodem sensu*, *B*.

við Eirík, síðan hún tók trú, en honum var þetta mjök móti skapi. A þessu[1] gerðist orð mikit, at menn mundu leita[2] lands þess er Leifr hafði fundit; var þar formaðr at þorsteinn Eiríksson[3], fróðr maðr ok vinsæll. Eiríkr var ok [tilbeðinn, ok trúðu menn hans gæfu framast ok forsjó; hann var lengi fyri, en kvað eigi nei við[4], er vinir hans [báðu hann[5] til; bjöggu[6] síðan skip þat, er þorbjörn[7] hafði út haft, ok voru tilráðnir 20 menn, ok höfðu [lítit fè, eigi meira enn[8] vâpn ok vistir. þann myrgin reið Eiríkr[9] heiman, tók hann

var ham meget imod. Der taltes nu meget om, at man skulde foretage en Opdagelsesreise til det Land, som Leif havde fundet. Den, som især skyndte hertil, var Thorstein Eriksön, en kyndig og afholdt Mand. Erik blev ogsaa anmodet om at drage med, da man havde störst Tiltro til hans Lykke og Klogskab; han var længe derimod, men da hans Venner bade ham indstændig derom, afslog han det ikke. Dernæst gjorde de det Skib i Stand, hvorpaa Thorbjörn var kommen derud, og tyve Mænd bleve bestemte til Reisen; de førte lidet Gods med sig, og ikke mere end deres Vaaben og Fødevarer. Den Morgen, da Afreisen var bestemt, red

lum cum Eiriko convictum habere voluit, quæ res illius animo valde adversabatur. Ea de re crebri sermones fiebant, quærendam esse terram, quam Leivus invenisset, suasore inprimis Thorsteine Eiriki filio, viro rerum perito et gratioso. Eiriki quoque societatem petiverunt, quod ejus fortunæ et prudentiæ maxime confidebant: ille diu repugnavit, non vero denegavit, amicis rogantibus. Deinde apparant navem, qua eò advectus erat Thorbjörn; adsciti viginti itineris socii, qui parum mercium secum tulerunt, neque quidquam præter arma et commeatum habuerunt. Mane

1) af þessu, *B;* á því, *D, H.* 2) vitja, *visendam, L.* 3) góðr ok, *bonus et, add. B.* 4) tilboðit af vinum hans at hætta á ferð þessa með honum, því þeir sögðu hans gæfa mundi framast vera ok forsjá; var hann skips þurfi við, *oblatam ab amicis conditionem, ut hoc iter unacum eo facere conarentur, dicebant enim, ejus fortunam et prudentiam præcipuam fore; ille nave carebat, I;* buðu ok Eiríki vinir hans at hætta á þessa ferð með honum, þvíat þeir sögðu at hans gæfu ok forsjár mundi framast at njóta; var hann brátt þessa fús, *obtulerunt et Eiriko amici ejus, ut hoc iter cum eo una susciperent, dicebant enim, ejus fortunam et prudentiam maximo fore usui; ille statim promtum se præbuit, L;* at síðustu, *tandem, add. D.* 5) fýstu hann, *adhortantibus, B, I.* 6) þeir, *illi, add. B.* 7) Vífilsson, *add. H.* 8) þeir fè lítit, en meira, *pecuniarum parum, plus (armorum etc.) B;* eigi mikit fè, en meiri vopn ok vistir, *non multam pecuniam, sed plus etc., L.* 9) morgin er Eiríkr fór, *mane profectus Eirikus, B.*

einn kistil, ok var þar í gull ok silfr[1], fal hann þat[2], ok fór síðan leiðar sinnar; ok [bar svâ til at hann fèll[3] af baki, ok [brotna rifin í síðunni, en lesti höndina í axlarliðnum[4]. Af þeim atburð [sagði hann þórhildi[5], konu sinni, at hún tæki fèit á brott[6], lèzt þess hafa atgoldit, er hann haiði fèit fólgit. Síðan sigldu þeir út or Eiríksfirði með gleði mikilli[7]; þótti þeim [allvænt sitt efni[8]. Þá velkti úti lengi í hafi, ok komu þeir ekki á þær[9] slóðir, sem þeir vildu. Þeir komu í sýn við Ísland, ok svâ höfðu þeir fugl af Írlandi; rak[10]

Erik hjemmefra, han tog da et Skrin, hvori der var Guld og Sølv, dette skjulte han i Jorden, og begav sig siden paa Veien; og da ramte ham det Uheld, at han faldt af Hesten og brød Ribbenene i Siden, og forslog Armen i Skulderleddet. Dette Uheld bevægede ham til at bede sin Kone Thorhild, at hun skulde tage Pengene bort, og han udlod sig med, at han nu havde undgjeldt for det, at han havde skjult Pengene. Siden seilede de ud af Eriksfjord med stor Glæde, og havde den bedste Forhaabning om deres Reise. De dreve længe om paa Havet, og kom ikke paa de Veie, som de vilde. De kom Island i Syne, og saa bemærkede de Fugle fra Irland;

ejus diei Eirikus domo equitavit, et sumtam cistulam, in qua aurum et argentum erat, terra abscondit[a], quo facto iter perseveravit. Accidit autem, ut equo decideret, quo casu costæ lateris fractæ sunt et brachium in articulo axillæ collisum. Hoc eventu permotus, Thorhildam uxorem jussit pecunias auferre (eruere), dicens se pœnas dedisse, quod pecunias occultavisset. Deinde ex Eiriksfjördo navigarunt, magna cum lætitia, rebus suis gestientes. Diu salo jactati, quos voluerunt tractus maris non invenerunt. In conspectum Islandiæ venerunt, et volucres Irlandiæ (Hiberniæ)

1) sem hann sjálfr átti, *quod ipsi erat, add. L.* 2) fè, *has pecunias, add. B.* 3) er hann var skamma leið kominn, fèll hann, *cum paululum processerat, cecidit, B.* 4) braut rif sín, ok lesti öxl sína, ok kvað við: a-i-ai! *fregit costas suas, collisit axillam, et exclamavit: ah! ah! B;* brotnuðu 2 rifin í síðunni, *fractæ sunt duæ costæ lateris, D.* 5) sendi hann orð, *nuntium misit, B.* 6) brutt þat er hann hafði fólgit, *quas occultaverat, B;* falit, *id., I.* 7) *abest in B.* 8) vænt um sitt ráð, *id., B.* 9) sæin, *corruptè, B.* 10) reiddi, *jactabatur, B.*

a) Secundum religionem Odinianam, quæ spem fecit, quemque his pecuniis in altera vita fruiturum, quas ipse in terram defodisset, cfr. *Heimskringlæ Ynglingasagam* cap. 8, I, 13.

þá skip þeirra um haf innan; fóru aptr um haustit, ok voru [allmjök væstir ok[1] þrekaðir[2]; koma við [vetr sjálfan á[3] Eiríksfjörð; þá mælti Eiríkr: „kátari [sigldu vèr í sumar[4] út or firðinum, enn nú eru vèr, ok eru þó enn[5] mörg góð[6] at." Þorsteinn svarar: „þat er nú höfðíngligt bragð, at sjá nokkut gott[7] ráð fyri þeim mönnum öllum[8], sem hèr eru nú ráðstafalausir[9], ok fá þeim [vist í vetr[10]." Eiríkr svarar: „[þat er jafnan satt, sem mælt er, at eigi veit fyrr enn svarat er, ok svâ man hèr fara[11]; [skal nú hafa ráð[12] þín um þetta."

deres Skib drev saaledes hid og did i Havet; om Høsten droge de tilbage, og vare saare meget medtagne af Slud og Uveir og udmattede af Strabadser; de kom ved selve Vinterens Begyndelse til Eriksfjord; da sagde Erik: „Gladere seilede vi i Sommer ud af Fjorden, end vi nu ere, og der ere dog end mange gode Raad for os." Thorstein svarede: „Det egner sig nu en Høvding at drage nogen Omsorg for alle de Mænd, som nu ere her uden noget vist Tilholdsted, og at skaffe dem Herberge i Vinter." Erik svarede: „Det er bestandig sandt, som det hedder, at en Sag ikke er klar, för der er svaret; og saa maa det gaae her; vi skulle nu følge dit Raad i dette." Alle

animadverterunt[a]; ita ultro citroque per oceanum ferebantur. Eodem autumno reversi sunt, difficultatibus marinis et laboribus confecti; sub ipsam hiemem in Eiriksfjördum appulerunt. Tum Eirikus: „lætiores æstate proxime elapsa ex hoc sinu solvimus, quam nunc sumus, et tamen adhuc multa bona restant." Thorstein respondet: „jam ratio est principe viro digna, aliquid boni consilii omnibus prospicere, qui hic nunc sunt certæ mansionis expertes, eisque hiberna hospitia præbere." Cui Eirikus: „semper verum est, quod dicitur, non liquere priusquam responsum sit, quod quoque hic usu veniet; tua vero hac in re consilia sequar." Itaque omnes,

1) mæddir ok mjök, *defessi et valde*, *B.* 2) er þeir náðu [illegible] kenna Grænland, *cum Grænlandiam cognoscere contingeret, add. L.* 3) sjálfan, *ipsum Eiriksfjördum tenuerunt*, *B.* 4) voru þèr í sumar, er þèr fóruð, *fuistis hac æstate, quando solvistis*, *B.* 5) nú, *nunc*, *B* 6) góð ráð, *bona consilia*, *L.* 7) *abest in B.* 8) *ignorat B.* 9) ráðlausir, *id.*, *B.* 10) vistir, *B.* 11) *nescit B.* 12) orð, *id.*, *B.*

a) Hinc judicari poterit, quorsum jactati fuerint.

Fóru nú allir, þeir er eigi höfðu aðrar[1] vistir, með þeim feðgum[2]; síðan [fóru þeir heim í Brattahlíð, ok voru þar um vetrinn[3].

Þorsteinn Eiríksson fékk Þuríðar; aptrgöngur[4].

5. Nú er frá því at segja at Þorsteinn Eiríksson vakti bónorð við Guðríði[5], ok var því máli vel svarat, bæði af henni, ok af föður hennar; er þetta at [ráði gert[6]. Þorsteinn gengr at eiga Guðríði, ok var þetta brúðkaup í Brattahlíð um haustit; fór sjá[7] veizla vel fram, ok var allfjölmennt. Þorsteinn átti bú í Vestrbygð[8] á bæ þeim, er hèt[9] í Lýsufirði; en sá maðr átti þar helmíng[10] í búi, er Þorsteinn hèt[11];

de, som ikke havde andre Herberger, fulgte nu med Erik og Thorstein; de droge hjem til Brattelid, og vare der om Vinteren.

Thorstein Erikson fik Thurid; Gjengangere.

5. Nu er at fortælle om, at Thorstein Erikson beilede til Gudrid, og det Andragende blev vel optaget baade af hende og hendes Fader; dette blev altsaa besluttet. Thorstein ægtede Gudrid, og deres Bryllup stod i Brattelid om Høsten; dette Gilde gik vel af, og der vare mange forsamlede til sammе. Thorstein havde Bo i Vesterbygden paa den Gaard, som hed Lysefjord; men Halvdelen i Boet havde en Mand, ved Navn Thorstein, hans Kone hed Sigrid.

qui alias mansiones non habebant, cum patre et filio profecti Brattahlidam concesserunt, ibique hiemarunt.

Thorstein Eiriki filius uxorem ducit Thuridam. De lemuribus.

5. Jam memorandum est, quod Thorstein Eiriki filius nuptias Gudridæ petiit; quæ petitio tam ab ipsa, quam a patre ejus, bene accepta, resque decreta est. Thorstein Gudridam matrimonio secum jungit, quæ nuptiæ Brattahlidæ eodem autumno agebantur; convivium pulchrè administratum magnaque convivarum frequentia celebratum est. Erat Thorsteini res fa-

1) áðr, *antea, B.* 2) þessum þínum ráðum skal sæta, ok fá þeim mönnum vistir ok viðtöku, er eigi höfðu áðr haft, með okkr feðgum, *hoc tuo consilio inducti, commeatum et hospitium hominibus, qui non antea obtinuerant, apud nos, patrem et filium, præbebimus, L, vice præced. ab signo* [. 3) tóku þeir land, ok fóru heim, *appulerunt et domum concesserunt, B.* 4) *Inscriptiones capitum ubique ignorat B.* 5) Þorbjarnardóttur, *filiam Thorbjörnis, add. B.* 6) ráðum gjört at, *decretum est, ut, B.* 7) sú, *id., B.* 8) Vestribygð, *B.* 9) heitir, *B.* 10) heimili, *domicilium in eo prædio, L.* 11) líka svá, *similiter, add. L.*

Sigríðr hèt kona hans. Fór Þorsteinn í Lýsufjörð [um haustit til nafna síns[1], *ok* Þau Guðríðr bæði. Var Þar við Þeim vel tekit; voru Þau Þar um[2] vetrinn[3]. Þat gerðist (Þar) til tíðinda, at sótt kom í bæ Þeirra, er lítit var af vetri. Garðr[4] hèt Þar verkstjóri; hann var ekki vinsæll maðr; hann tók fyrst sótt, ok andaðist; síðan var skamt at bíða, at hverr [lèzt at öðrum[5]. Þá tók sótt Þorsteinn Eiríksson, ok Sigríðr, kona Þorsteins, [nafna hans[6]. Ok eitt kveld fýstist Sigríðr at gánga til náðahúss[7], er stóð í gegn útidyrum; Guðríðr fylgði henni, ok horfðu Þær móti útidurunum[8]; Þá kvað [hún við hátt, Sigríðr[9]. Guðríðr mælti: „[við höfum óvarliga[10]

Thorstein drog til Lysefjord om Høsten til sin Navne; og Gudrid fulgte ham did. Der blev taget vel imod dem, og de vare der om Vinteren. Det indtraf der, at Sygdom kom i deres Gaard strax i Begyndelsen af Vinteren. Gardar hed den Mand, som forestod Arbeidet der paa Gaarden; han var ikke afholdt; han blev først syg og døde; siden varede det ikke længe, inden den ene døde efter den anden. Derpaa angreb Sygdommen Thorstein Erikson og hans Navne Thorsteins Kone Sigrid. Og en Aften vilde Sigrid gaae til Lillehuset, som stod over for Huusdören; Gudrid fulgte hende, og de vendte imod Indgangen, da udstødte Sigrid et Skrig. Gudrid sagde: „Vi have baaret os uforsigtig ad, og skynd dig, at du ikke

miliaris in Vestbygda in prædio, quod in Lysufjördo appellatum est; dimidiam vero rem tenebat vir nomine Thorstein; hujus uxori nomen erat Sigrida. Hoc autumno Thorstein cum uxore Gudrida in Lysufjördum profectus est ad cognominem suum; hic liberaliter excepti hiemem transegerunt. Id novi (ibi) accidit, ineunte hieme, ut lues domum eorum invaderet. Gardar nomen fuit viro, operis præfecto; is non erat gratiosus; hic primus morbo correptus obiit. Deinde brevi interjecto tempore, unus ex altero mortuus est. Tum morbum nacti sunt Thorstein Eiriki filius et Sigrida, uxor Thorsteinis, cognominis ejus. Vespere quodam Sigrida in latrinam, foribus exterioribus (posticis) oppositam, secedere cogitabat, comite Gudrida.

1) *abest in B.* 2) er leið á, *donec processisset hiems, L.* 3) vinturinn, *id., B.* 4) *sic A hoc loco;* Garði, *B.* 5) tók sótt at öðrum, ok önduðust, *ex altero in morbum caderet et moreretur, B.* 6) *abest in B.* 7) garðs Þess, *ædem illam, B.* 8) dyruuum, *fores, B.* 9) Sigríðr ó! *B.* 10) úhyggiliga, *id., B.*

farit, ok áttu aungan stað við, at kalt[1] komi á þik, ok [föru við heim[2] sem skjótast!" Sigríðr svarar: „eigi [er fært[3] at svâ búnu; hèr er nú liðit þat allt hit dauða fyri durunum, ok [þorsteinn, bóndi[4] þinn, ok þar kenni ek mik, ok er slíkt hörmúng at sjá." Ok er þetta leið af, mælti hún: [„föru við nú, Guðríðr![5] nú sè ek ekki liðit." Var þá þorsteinn horfinn henni; þótti hann áðr haft[7] hafa [svipu í hendi, ok vilja berja[8] liðit. Síðan gengu þær inn, ok áðr morgun kæmi, þá var hún látin[9]; ok var ger kista at líkinu. Ok þenna sama dag ætluðu menn[10] at róa, ok [leiddi

skal blive kold, og lad os strax gaae ind igjen, saa hurtig som vi kunne." Sigrid svarede: „Ei er det saa let at gaae tilbage, saaledes som Sagerne nu staae, thi her er nu hele de Dødes Skare foran Dören, og din Mand Thorstein, og der kjender jeg mig selv, og er sligt skrækkeligt at see." Og da det var forbi, sagde hun: „Lad os nu gaae, Gudrid! nu seer jeg ikke denne Skare længer." Da var Thorstein forsvunden for hendes Öine; forud forekom han hende at have en Svøbe i Haanden og at ville slaae Skaren. De gik derpaa ind, og för Morgenen kom, var hun død; og der blev gjort en Kiste til Liget. Og denne samme Dag agtede

Cum vero adversus fores exteriores spectarent, Sigrida clamorem sustulit. Gudrida locuta est: „incautè nos gessimus, tu enim adpulsum frigoris minime pati potes, quare quam citissime in ædes redeamus." Sigrida respondet: „haud ita facilis regressus, ut nunc res est; hic enim ante fores universa turba mortuorum versatur, et Thorstein maritus tuus, ibi quoque me ipsam cognosco, quo nullum dirius spectaculum est." Neque multo post infit: „eamus nunc, Gudrida, jam turbam non video." Disparuerat jam Thorstein, qui ei antea visus est, lorum manu gestans, turbam flagellare velle. Deinde ingrediuntur, ante vero ortum diluculum mortua est; loculus funeri factus. Eodem die homines piscatum exire volebant, quos

1) váðs, *frigidi udoris, add. B.* 2) förum inn, *intremus, B; Vice præced. ab signo priore [habet L:* hvat lèztu svâ óhiggiliga, ok áttu eingan stað at vera við kalt veðr, ok kom aptr frá dyrunum nú með mèr, *i. e. cur ita te immodicè gessisti, et sane pati non potes, ut in frigido aëre verseris, regredere illico nunc mecum a foribus!* 3) fer ek, *regrediar, B.* 4) þar í sveit kenni ek þorstein bónda, *in ea turba cognosco Thorsteinem, maritum tuum, B.* 5) *absunt in B.* 6) ok verkstjórinn, *et operarum præfectus, add. B.* 7) *abest in B.* 8) kvæði í hendi sèr, síðan deyr, *corruptè, Hm.* 9) önduð, *id., B.* 10) út, *add. B.*

þorsteinn þá til vara, ok [í annan lit[1] fór hann at[2] sjá veiðiskap þeirra. þá sendi þorsteinn Eiríksson nafna sínum orð, at hann kæmi til hans, ok sagði svâ, at þar væri varla kyrt, ok húsfreyja vildi færast á fætr, ok vildi undir klæðin hjá honum; ok er hann kom inn, var hún komin upp á rekkjustokkinn[3]; þá tók hann hana höndum, ok lagði boleyxi fyri brjóst henni. þorsteinn Eiríksson andaðist nær dagsátri[4]. þorsteinn bóndi[5] bað Guðríði leggjast niðr ok sofa, en hann kveðst vaka mundu um nóttina yfir líkinu[6]; hún gerir svâ[7], ok er skamt leið á nóttina, settist[8] þorsteinn Eiríksson

Folkene at roe ud at fiske, og Thorstein førte dem ned til Bryggen; og da det var begyndt at mörknes, drog han ned at see deres Fangst. Da sendte Thorstein Eriksön sin Navne Bud, at han skulde komme til ham, og sagde saa, at der ikke var roligt, og at Huusmoderen vilde reise sig op paa Fødderne, og vilde under Klæderne hos ham; og da han kom ind, var hun kommen op paa Sengestokken; da tog han hende fat med Hænderne, og holdt en Buløxe for Brystet af hende. Thorstein Eriksön døde næsten ved Solens Nedgang. Huusbonden Thorstein bad Gudrid at lægge sig ned at sove, men han sagde at han vilde vaage om Natten over Liget; hun gjorde saa. Og da en kort Tid af Natten var forlöben, satte Thorstein

Thorstein ad stationes deduxit, cum vero crepusculum ortum esset, descendit capturam inspectum. Tum Thorstein Eiriki filius nuntium misit cognomini suo, ut ad se veniret, dicens, ibi haud tranquillè agi, matremfamilias in pedes niti, et ad se sub stragulas subrepere velle. Illo autem ingresso, ea spondam lecti conscenderat, tum eam manibus comprehendit, et pectori ejus asciam adegit. Thorstein Eiriki filius sub lucis fere occasum mortuus est. Thorstein colonus Gudridam recumbere et quiescere jussit, se enim apud funus pervigilaturum. Ea sic facit. Cum vero nox paulum processerat, surrexit Thorstein Eiriki filius et locutus est, dicens,

1) *rest.*, *cum alius color rebus inductus esset*, *v. vesperascente cælo;* let, *A;* innan lítils tíma, *brevi post, L.* 2) at sjá um, *B;* beiddi þorsteinn þá til vera, ok annan dag lèt hana þá fara at, *corruptè, Hm vice præced. a priore signo [.* 3) reyckjustokkinu hjá honum, *id.*, *B.* 4) dagsetri, *id.*, *usitatius*, *B, L.* 5) *abest in B.* 6) líkunum, *funeribus, B.* 7) Guðríðr sofnar brátt, *mox Gudrida obdormivit, add. B.* 8) reistist, *erexit se, B.*

upp, ok mælti; kveðst vilja at Guðríðr væri þángat kölluð, ok kveðst vilja tala við hana: „guð vill at þessi stund sè mèr gefin til leyfis ok umbótar míns ráðs." þorsteinn bóndi gengr á fund Guðríðar, ok vakti hana, biðr hana signa sik ok biðja sèr guð hjálpar[1], ok segir, hvat þorsteinn Eiríksson hafði talat við hann: „ok hann vill finna[2] þik; [verðr þú ráð fyri at sjá, hvat þú vill upptaka, þvíat ek kann hèr um hvârskis at[3] fýsa." Hún svarar: „vera kann, at þetta sè ætlat til nokkura þeirra hluta, er síðan sè í minni hafðir, þessi hinn undarligi hlutr; en ek vænti at guðs gæzla mun yfir mèr standa, mun ek ok[4] áhætta með guðs miskunn, at [fara til móts við hann, ok vita,

Eriksön sig op, og talte; han sagde at han önskede at Gudrid blev kaldt did, og sagde at han vilde tale med hende: „Gud vil, at denne Stund gives mig til Raadighed og til Forbedring i min Forfatning." Huusbonden Thorstein gik da til Gudrid, ok vakte hende, bad hende signe sig og bede Gud om at hjælpe hende, og sagde hende, hvad Thorstein Eriksön havde talt til ham: „og han vil tale med dig, hvorfor du kommer til at overveie, hvad Beslutning du vil tage; thi jeg kan her hverken tilskynde eller fraraade dig." Hun svarede: „Det kan være, at dette sigter til nogle saadanne Ting, som siden ville blive holdte i Minde, denne vidunderlige Hændelse; men jeg haaber at Gud vil holde mig i sin Varetægt; jeg vil derfor vove med Guds Miskundhed at gaae til ham, og faae at vide, hvad han vil

cupere se, Gudridam eò arcessi, velle enim cum ea colloqui: „vult deus, inquit, ut hæc hora meo arbitrio concedatur et ad rationem meam emendandam." Thorstein colonus Gudridam convenit, somnoque excitat, rogat, ut se cruce signet et opem a deo petat, aperit, quæ Thorstein Eiriki filius ad se locutus sit: „atque ille te convenire vult; quare deliberandum tibi est, utrum malis, ego enim in neutram partem suadere possum." Ea respondet: „fieri potest, ut spectet ad res aliquas, postea memoriæ tradendas, mirabilis ista res. Spero autem dei tutelam me profecturam, quare cum dei clementia periculum faciam ejus adeundi, sciendique, quid loqui velit:

1) hjálpa; *id.*, *B.* 2) tala við, *alloqui*, *L.* 3) sjá þú nú ráð fyri; hvárkis kann ek, *id.*, *B.* 4) *abest in B.*

hvat hann vill tala[1], þvíat ek [mun eigi forðast mega, ef mèr skal mein at verða[2]; vil ek síðr at hann gángi víðara; en mik grunar, at [þat man áliggja[3]." Nú fór Guðríðr, ok hitti þorstein; sýndist henni sem hann feldi tár; hann[4] mælti í eyra henni nokkur orð hljótt, svâ at hún ein vissi; [en þat mælti hann, svâ at allir heyrðu[5], at þeir menn væri sælir, er trúna hèldu, ok henni fylgði öll[6] hjálp ok miskunn; ok sagði þó, at margir hèldi hana illa: „er þat engi háttr, sem hèr hefir verit á Grænlandi, síðan kristni kom[7] hèr, at setja menn niðr í úvígða[8] mold við litla yfirsöngva; vil ek mik láta flytja til kirkju ok aðra þá menn, sem hèr

tale, thi jeg vil ikke kunne undflye, hvis det er mig bestemt til Meen; mindre önsker jeg at han skal gaae videre; men jeg aner, at det maa være magtpaaliggende." Nu gik Gudrid, og kom til Thorstein; det syntes hende som han fældte Taarer; han hvidskede nogle Ord til hende, saa at hun ene kunde høre dem, men det sagde han, saa at alle hørte det, at de vilde blive salige, som holdt Troen, og at al Hjælp og Miskundhed var forbunden med den; og sagde at dog mange kun slet overholdt dens Bud: „thi det er ingen Skik, som det er gaaet her i Grönland, siden Christendommen her er indført, at begrave Folk i uviet Jord, og kun synge lidet over dem; jeg önsker at jeg og de øvrige, som ere døde her, blive

non enim potero effugere, si noxæ mihi futurum est; minus cupio, eum ulterius progredi, opinor autem, rem magni interesse." Jam Gudrida ibat et Thorsteinem convenit; ille visus ei est lacrimas fundere; pauca verba submissa voce in aurem ei dixit, ut sola animadverteret; hoc vero dixit, ita ut audirent omnes, beatos esse, qui fidem servarent, ei enim inesse omnem salutem et misericordiam; et tamen eam a multis male coli dixit: „nullus enim ritus est, qui heic in Grænlandia invaluit, ex quo religio christiana huc inducta est, homines in humum non consecratam deponere, paucis adhibitis officiis funebribus; me aliosque homines hic mortuos ad ædem sacram deportari volo, Gardarem vero quam citissime igne concre-

1) mæla við hann, *B.* 2) má nú ekki forðast mein til mín, *nunc effugere non possum noxam imminentem, dubie, B.* 3) þat sè at öðrum kosti, *hoc alias eventurum, B.* 4) ok, *et, B.* 5) ok sagði, *et dixit, B.* 6) *abest in B;* góðra manna, *bonorum hominum, add. L.* 7) var, *C.* 8) vígða, *consecratam, pravè, B.*

hafa andazt, en Garðar[1] vil ek brenna láta á báli sem skjótast, þvíat hann veldr öllum aptrgöngum þeim, sem hèr hafa verit[2] í vetr." Hann sagði henni ok um sína hagi, ok kvað hennar forlög mikil mundu verða, en bað hana varast at giptast grænlenzkum mönnum[3], bað[4] at hún[5] legði fè þeirra til kirkju [ok sumt[6] fátækum mönnum, ok þá hnè hann aptr öðru sinni. Sá hafði háttr verit á Grænlandi, síðan kristni kom[7] þángat, at menn voru grafnir á bæjum, þar sem önduðust, í úvígðri[8] moldu, skyldi setja staur upp af [brjósti hinum dauða[9]; en síðan, er kennimenn komu til, þá skyldi upp kippa staurinum, ok hella þar í vígðu vatni, ok veita þar yfir-

førte til Kirken, men jeg vil at Gardar skal brændes, saa snart som muelig, paa et Baal, thi han forvolder alle de Gjenfærd, som her have været i Vinter." Han forudsagde hende ogsaa hendes egen Skjæbne, og sagde at den vilde blive mærkelig, men bad hende vogte sig for at gifte sig med nogen grönlandsk Mand; han bad hende, at hun skulde give deres Formue deels til Kirken deels til de Fattige; og dernæst faldt han tilbage anden Gang. Det havde været Skik i Grönland, efterat Christendommen var der indført, at Folk bleve begravede paa Gaardene, hvor de vare døde, i uviet Jord, og der skulde sættes en Stavre op fra Brystet paa den Døde, og siden, naar Præster kom dertil, da skulde Stavren rykkes op, og der skulde hældes Vievand i Hul-

mari, hic enim omnium, quæ heic hac hieme obversata sunt, spectrorum auctor est." Ei quoque de ipsius sorte significavit, magna ejus fata futura prædicens, rogans, caveret, ne cui Grænlando nuberet, pecunias ipsorum partim ædi sacræ, partim pauperibus attribueret. His dictis altera vice relapsus est. Ea fuerat in Grænlandia consuetudo, ex quo religio christiana ibi fuerat introducta, ut mortui in prædiis, ubi moriebantur, sepulti essent in humo non consecrata, palusque ex pectore mortui erigeretur; post, advenientibus clericis, palus extraheretur, et aqua consecrata infunderetur, officiaque funebria, quamvis multo serius, peragerentur. Fu-

1) Garða, *B.* 2) vorðit, *id.*, *B.* 3) manni, *B.* 4) hann ok, *ille quoque, add. B.* 5) haun, *i. e.* hön, *id.*, *B.* 6) eða gefa þat, *aut donaret, B.* 7) uut, *sic*, i. e. út, *add. B.* 8) vígri, *i. e.* vígðri, *pravè, B.* 9) bristi, *id.*, *B*, *L.*

söngva, þótt þat væri miklu síðar. Lík þeirra þorsteins voru færð til kirkju í Eiríksfjörð, ok veittir þar yfirsöngvar af kennimönnum. [Tók Eiríkr við Guðríði, ok var henni í föður stað[1]. [Litlu síðar[2] andaðist þorbjörn; bar þá fè allt undir Guðríði; tók Eiríkr [hana til sín[3], ok sá vel um hennar kost.

Af Höfða-þórði.

6. [þórðr hèt maðr, er bjó at Höfða á Höfðaströnd; hann átti Friðgerði, dóttur þóriss hímu ok Friðgerðar, dóttur Kjarvals Íra-konúngs. þórðr var son Bjarnar byrðusmjörs, þorvaldssonar hryggs[4] Ásleikssonar, Bjarnarsonar járnsíðu, Ragnarssonar loðbrókar. þau áttu

let, og synges derover, om det end var længe efter. Thorsteins og de andres Lig bleve førte til Kirken i Eriksfjord, og der blev sunget over dem af Præsterne. Erik tog Gudrid til sig, og var hende i Faders Sted. Kort efter døde Thorbjörn, hele Formuen tilfaldt da Gudrid. Erik tog hende til sig, og sørgede vel for hendes Anliggender.

Om Thord paa Høfde.

6. Thord hed en Mand, som boede paa Høfde i Høfdestrand; han var gift med Fridgerde, som var en Datter af Thorer Hyma eller den Døsige og Irernes Konge Kjarvals Datter Fridgerde. Thord var en Sön af Björn Byrdesmör, en Sön af Thorvald Ryg, en Sön af Asleik, en Sön af Björn Jernside, en Sön

nera Thorsteinis et ceterorum ad ædem sacram in Eiriksfjördum deportata, ibique officia funebria ab clericis peracta. Eirikus Gudridam ad se recepit, eique patris loco erat. Post paulo obiit Thorbjörn, quo mortuo omnis pecunia ad Gudridam rediit. Hanc Eirikus ad se recepit et rebus ejus bene prospexit.

De Thordo Höfdensi.

6. Vir fuit nomine Thordus, habitans Höfdii[a] in Höfdastranda; habuit in matrimonio Fridgerdam, filiam Thoreris Himæ *(Desidis)* et Fridgerdæ, filiæ Kjarvalis, Irorum (Hibernorum) regis. Thordus fuit filius Björnis Byrdusmjöris *(Arcæ-butyri)*, filii Hroaldi Hryggi *(Dorsi)*, filii Asleiki, filii

1) *abest in B.* 2) eptir þat, *posthac, B.* 3) við henni, *id., B.* 4) hríngs, *Annuli, H.*

a) Höfdius, prædium in Islandiæ quadrante boreali in toparchia Skagafjördensi.

son, er Snorri hèt; hann átti þórhildi rjúpu, dóttur þórðar gelliss. þeirra son var þórðr hesthöfði. þorfinnr karlsefni hèt son þórðar[1]; móðir þorfinns hèt þórunn. þorfinnr var í kaupferðum, ok þótti góðr fardrengr[2].

af Ragnar Lodbrok. De havde en Sön, som hed Snorre; han var gift med Thorhild Rype, en Datter af Thord Geller; deres Sön var Thord Hesthøfde. Thorfin Karlsefne hed Thords Sön; Thorfins Moder hed Thorun. Thorfin drog paa Handelsreiser, og

Björnis Jarnsidæ *(Ferrilateris)*, filii Ragnaris Lodbrokis *(Hirsutibraccæ)*. Habebant filium nomine Snorrium, qui in matrimonio habuit Thorhildam Rjupam *(Perdicem)*, filiam Thordi Gelleris *(Canori)*; horum filius erat Thordus Hesthöfdius *(Caput-equinum)*. Thorfinnus Karlsefnius fuit filius Thordi[a]; mater Thorfinni nominata est Thorunna. Thorfinnus profectionibus mercatoriis vacavit, et frugi mercator æstimatus est. Æstate quadam

1) *Ab initio capitis ita B habet:* Maðr hèt þorfinnr karlsefni, son þórðar hesthöfða, er bjó norðr í Reyninesi í Skagafirði [er nú er kallat, *nescit K*). Karlsefni var ættgóðr maðr ok vel auðgigr (*sic*) at fè. *Vir fuit nomine Thorfinnus Karlsefnius, filius Thordi Hesthöfdii, qui in Reynineso in Skagafjördo nunc dicto, habitavit. Karlsefnius fuit illustri genere et pecuniis dives, B; sic et I, K, L;* hesthöfða, *add. H.* 2) fargángr, *dubiè, L.*

a) Genealogia Thorfinni Karlsefnii recensetur in *Landnama*, P. 3, c. 10, hoc modo: *þórðr hèt maðr ágætr (í Noregi); hann var son Bjarnar byrðusmjörs, Hróaldssonar hryggs, Asleikssonar, Bjarnarsonar járnsíðu, Ragnarssonar loðbrókar. þórðr fór til Islands, ok nam Höfðaströnd í Skagafirði, ámillum Unadalsár ok Hrolleifsdalsár, ok bjó at Höfða. Höfða-þórðr átti Friðgerði, dóttur þóris hýmu ok Friðgerðar, dóttur Kjarvals Irakonúngs. þau áttu nitján börn. — Snorri var hinn þriði son þeirra; hann átti þórhildi rjúpu, dóttur þórðar gellis. þeirra son var þórðr hesthöfði, [faðir Karlsefnis, er fann Vinland hit góða, föður Snorra, föður Steinunnar, móður þorsteins rángláts, föður Guðrúnar, móður Höllu, móður Flosa, föður Valgerðar, móður herra Erlends sterka,* (ab signo [abest in codice primæ recens.) I. e. Thordus nomen fuit viro illustri in Norvegia; is fuit filius Björnis Byrdusmjöris, filii Hroaldi Hryggi, filii Asleiki, filii Björnis Jarnsidæ, filii Ragnaris Lodbrokis. Thordus in Islandiam migravit, et Höfdastrandam in Skagafjördo, inter amnes Unadalsaam et Hrolleifsdalsaam, occupavit, et Höfdii habitavit. Thordus Höfdensis in matrimonio habuit Fridgerdam, filiam Thoreris Himæ et Fridgerdæ, filiæ Kjarvalis Irorum regis. Illi undeviginti liberos habuerunt. — Snorrius erat tertius filius eorum; is uxorem habuit Thorhildam Rjupam, filiam Thordi Gelleris; eorum filius erat Thordus Hesthöfdius, pater Karlsefnii, qui Vinlandiam bonam invenit, patris Snorrii, patris Steinunnæ, matris Thorsteinis Ranglati (*Injusti*), patris Gudrunæ, matris Hallæ, matris Flosii, patris Valgerdæ, matris domini Erlendi Robusti.

Eitt sumar býr Karlsefni skip sitt, ok ætlar til Grænlands. Snorri [Þorbrandsson ferr[1] með honum or Álptafirði[2], ok voru 40 manna [á skipi[3]. Maðr hèt Bjarni Grímólfsson, breiðfirzkr[4] [at ætt[5]; annar hèt Þórhallr Gamlason, austfirzkr maðr; þeir bjöggu [hit sama sumar[6] skip sitt, ok ætluðu til Grænlands; þeir voru ok 4tigir manna á skipi. Láta þeir Karlsefni í haf [þessum 2[7] skipum, þegar þeir voru búnir. Ekki er um þat getit, hversu lánga útivist þeir höfðu; en frá því er at segja, at bæði þessi skip [komu á Eiríksfjörð um haustit. Eiríkr reið til skips, ok aðrir landsmenn; tókst með þeim greið-

blev anseet for en duelig Sø- og Handelsmand. En Sommer gjorde Karlsefne sit Skib i Stand, og agtede sig til Grönland. Snorre Thorbrandsön fra Alptefjord drog med ham, og de vare 40 Mand paa Skibet. Der var en Mand, ved Navn Bjarne Grimolfsön fra Bredefjord, en anden som hed Thorhal Gamlesön, en østfjordisk Mand; de beredte den samme Sommer deres Skib, og agtede sig til Grönland; de vare ogsaa 40 Mand paa Skibet. Karlsefne og de andre seilede nu af med disse to Skibe, saasnart de vare færdige. Der fortælles intet om, hvor lang Tid de vare i Søen, men det er at berette, at begge disse Skibe kom til Eriksfjord om Høsten. Erik og flere af Beboerne rede til Skibet, og de begyndte nu at

Karlsefnius navem suam parat, in Grænlandiam trajecturus, comite Snorrio Thorbrandi filio ex Alptafjördo, quadraginta hominibus eadem nave vectoribus. Vir fuit nomine Bjarnius Grimolvi filius, genere Breidfjördensis; item alter, nomine Thorhallus Gamlii filius, Œstfjördensis; hi eadem æstate navem suam paraverunt, in Grænlandiam profecturi: hac quoque nave quatuor hominum decades vehebantur. Hæc navis atque Karlsefnii, ut paratæ erant, in altum provehuntur. Quam longa usi fuerint navigatione, non proditum est; id modo memorandum, hanc utramque navem in Eiriksfjördum eodem autumno appulisse. Eirikus aliique incolarum ad navem equitarunt, cum quibus amica commercia agitari cœperunt. Gubernatores

1) Þórbjarnarson rèðst til ferðar, *B;* rèðst, *id., H.* 2) á Skógarströnd, *add. D.* 3) með þeim, *cum illis, B.* 4) *sic D, H, B, I;* freiðfirðskr, *pravè A.* 5) maðr, *vir, B.* 6) samsumars [illegible] Karlsefni, *eodem sensu, B.* 7) fram tvennum, *eodem sensu, B.*

lig kaupstefna[1]; buðu stýrimenn Eiríki[2] at hafa[3] slíkt af varníngi, sem hann[4] vildi; en Eiríkr sýnir þeim[5] stórmennsku af sèr í móti, þvíat hann bauð þessum [2 skipshöfnum til sín heim um vetrinn[6] í Brattahlíð. þetta þágu kaupmenn, ok [þökkuðu honum[7]. Síðan var fluttr heim varníngr þeirra í Brattahlíð; skorti þar eigi útibúr[8] stór til at varðveita í [varníng þeirra; skorti þar ekki mart þat er hafa þurfti, ok[9] líkaði [þeim vel[10] um vetrinn. En er dró at jólum, tók Eiríkr [fæð mikla, ok var[11] úglaðari enn hann átti vana til. Eitt sinn kom Karlsefni at máli við Eirík, ok mælti: „er þèr þúngt, Ei-

slutte Handel med dem, og kom let overeens derom. Skibsførerne tilbøde Erik at tage saa meget af Varerne, som han vilde; men Erik viste dem igjen paa sin Side Gjæstfrihed, og bød Besætningerne af disse to Skibe hjem til sig om Vinteren til Brattelid. Dette toge Kjøbmændene imod, og takkede ham. Dernæst bleve deres Varer førte hjem til Brattelid; der fattedes ikke store Udhuse til at gjemme Varerne i, heller ikke meget af det, som behøvedes, hvorfor de vare vel tilfredse om Vinteren. Men imod Julen begyndte Erik at blive taus, og var ikke saa glad, som han pleiede. Engang henvendte Karlsefne sig nu til Erik og spurgte: „Har du nogen Bekymring, Erik? man synes at mærke, at du ikke er saa glad,

Eiriko ex mercimoniis, quantum vellet, obtulerunt; Eirikus vero vicissim magnificentiam suam ostendit, cum harum duarum navium vectoribus hiemale hospitium domi suæ Brattahlidæ offerret. Acceperunt mercatores, eique gratias egerunt. Deinde merces eorum domum Brattahlidam comportatæ, ubi amplæ insulæ promtuariæ non defuerunt ad mercimonia servanda, neque ibi multa defuerunt, quæ opus erant; quare hospitium hiemale iis bene placuit. Cum vero festum Jolense appeteret, magna Eirikum cepit taciturnitas, majorque solito tristitia. Aliquo tempore Karlsefnius Eirikum allocutus: „an langues, Eirike colone? inquit; putant se ani-

1) brotnuðu, ok komust menn allir af, með því gózi, [illegible] þeir höfðu, *fractæ sunt, omnibus evadentibus, cum bonis, quæ habuerunt*, Hm. 2) Guðríði, B. 3) kaupa, *emendum*, L. 4) hún, *ea*, B. 5) mikla, *insignem*, B. 6) skipverjum báðum heim til sín til vetrvistar, *utriusque navis vectores domum suam ad hiemandum*, B. 7) fóru með Eireki, *cum Eireko profecti sunt*, B. 8) góð ok, *bonæ et*, *add.* B. 9) *abest in* B. 10) kaupmönnum vel með Eireki, *apud Eirekum mercatoribus bene*, B. 11) at verða úglaðr, er, *incepit esse subtristis, quod quidem solebat*, B.

ríkr [bóndi? menn þikkjast[1] finna, at þú ert [óglaðari enn þú átt vana til; þú hefir veitt oss með hinni mestu[2] rausn, ok eru vèr skyldir til at launa þèr [slíku góðu[3], sem vèr höfum föng á; nú segðu, hvat úgleði [þinni veldr[4]!" Eiríkr svarar: „èr þiggit vel ok góðmannliga; nú leikr mèr þat eigi í hug, at á[5] yðr [verði hallt[6] um vâr skipti[7], hitt er heldr at mèr þikki [uggligt, þá er þèr komit annarsstaðar, at þat flytist, at þèr hafit engi jól verri haft enn þessi, er nú koma, ok Eiríkr hinn rauði veitti yðr í Brattahlíð á Grænlandi." Þat mun eigi svâ fara, bondi[8]! segir

som du pleier; du har beværtet os med den störste Gavmildhed, og vi ere skyldige at gjengjelde dig det med saadanne Tjenester, som vi ere i Stand til at yde; siig mig nu, hvad der bedrøver dig!" Erik svarede: „I tage vel og venligen til Takke her, derfor er jeg ikke bekymret for, at I, hvad vort Mellemværende betræffer, skulle komme til at savne Bistand; men derimod frygter jeg for, naar I komme andensteds, at det vil siges, at I ikke have tilbragt nogen værre Juul end denne, som nu kommer, da Erik den Røde beværtede eder i Brattelid paa Grönland." „Det vil ikke gaae saa, Bonde! sagde Karlsefne; vi

madvertere, te solito esse tristiorem; tu nos summa liberalitate tractavisti, quare debemus te talibus officiis, quæ in nostra sunt potestate, remunerare; age, dic, quæ causa sit tuæ tristitiæ." Eirikus respondet: „vos grato et benevolo animo oblata accipitis, quare hoc mihi non ob animum versatur, quod in rebus nos intercedentibus vos ulli officio defuturi sitis, sed illud potius, quod verear, ne, cum in alia loca veneritis, in vulgus exeat, vos nullo festo Jolensi pejus tractatos fuisse, quam hoc, quod nunc sequitur, quo vos Eirikus Rufus Brattahlidæ in Grænlandia convivio exceperit[a]."

1) ek þikkjumst, *videor mihi, H.* 2) nökkuru fálátari, enn verit hefir, ok þú veitir [illegible] með mikilli, *aliquanto taciturnior, quam antea, et tu nos tractas magna, B.* 3) eptir því, *dignis præmiis, B.* 4) *add. B; absunt in A.* 5) *abest in Hm.* 6) hallist, *id., B.* 7) viðskipti, *id., B;* verði hallr í vorum viðskiptum, *eodem sensu, Hm.* 8) *ab signo:* íllt, ef at er spurt, at þèr hafit verit hèr svâ jólin þessi, er nú koma í hönd. Karlsefni svarar: þat mun ekki á þá leið; vèr höfum á skipum vorum &c., *quod male me habeat, si quis quæret, vos ita hoc quod instat festum Jolense transegisse. Karlsefnius respondet: hoc eo modo non erit; in navibus nostris habemus etc., B.*

a) Per se facile potest intelligi, in Grænlandia, ab ceteris terris remota, facultatum defuisse copiam in sumtum magnificorum Jolensium conviviorum, quæ idcirco nonnisi raro ibi

Karlsefni, vèr höfum (á) skipi vâru bæði malt ok korn, [ok hafit[1] þar-af slíkt, er þèr vilìt, ok gerit veizlu [svâ stórmannliga, sem yðr líkar fyri því[2]! þetta þiggr Eiríkr, ok var þá búit til jólaveizlu, ok var hún [hin sæmiligsta, svâ at menn þóttust trautt þvílíka rausn sèt hafa í fátæku landi[3]. Ok eptir jólin vekr Karlsefni [bónorð fyri Eirík um[4] Guðríði, því at honum leizt, sem hann mundi forræði á hafa[5]! Eiríkr svarar [vel, ok segir, at hon man sínum forlögum verða at fylgja, ok kveðst góða eina frètt af honum hafa; ok lauk svâ, at þorfinnr festi þuríði, ok var

have paa vort Skib baade Malt og Korn, tag deraf saa meget som I vil, og bered et Gilde saa prægtigt som I synes derom! Dette Tilbud tog Erik imod, og der blev da beredt til Julegilde, og dette Gilde var saa anseeligt, at Folk tyktes neppe at have seet saadan Pragt i et fattigt Land. Og efter Julen androg Karlsefne hos Erik, at han önskede sig Gudrid tilægte, thi det forekom ham, som han maatte have Raadighed herover. Erik svarede vel hertil, og sagde at hun kom til at følge sin Skjæbne, og at han kun havde hørt godt om ham, og det endtes da med, at Thorfin fæstede Thurid, og Gildet

„Sic non res cadet, colone, ait Karlsefnius; in nave nostra habemus et polentam et frumentum, unde, quantum libitum fuerit, sumas, et convivium tam splendidum, quam placuerit, appares." Hanc conditionem acceptante Eiriko, convivium Jolense instauratur, atque lautissimum, ut existimarint homines, tantam magnificentiam in paupere terra sibi fere non visam. Atque post festum Jolense Karlsefnius de ducenda Gudrida cum Eiriko agere cœpit, quippe qui elocandæ jus habere videretur. Eirikus facilia dedit responsa, dicens, eam fatis suis necessario obsecuturam, seque non nisi bonam famam de eo accepisse; eo rei exitu, ut Thorfinnus Thuri-

1) ok mjöl, ok er yðr heimilt at hafva, *et farinam, unde vobis licitum est sumere*, *B.* 2) slíka, [illegible] stórmensku ber til, *tale, quod tua magnificentia dignum sit*, *B.* 3) svâ skörulig, at menn þóttust trautt slíka rausnarveizlu sèð hafva, *B;* um sína daga á Grænlandi, *eodem sensu, add. L.* 4) við Eirík um ráðahag við, *eodem sensu, B.* 5) en honum leizt kona fríð ok vel kunnandi, *visa autem ei est mulier venusta et operum muliebrium bene perita, add. B.*

agebantur, quod, et *Fóstbræðra-Saga* p. 138 expressis verbis testatur: *„sjaldan var jóladrykkja á Grænlandi."*

þá aukin veizlan, ok drukkit brullaup þeirra, ok var þetta í Brattahlíð um vetrinn[1].

Hófst Vínlandsferð.

7. Í Brattahlíð hófust miklar umræður, at menn skyldu leita Vínlands ens góða, ok var sagt, at þángat mundi vera at vitja góðra landskosta; ok þar kom at Karlsefni ok Snorri bjöggu skip sitt, at leita landsins um vârit. Með þeim fór ok sá maðr, er Bjarni hèt, ok annar þórhallr, er fyrr eru nefndir, með sinu

blev da forøget; og deres Bryllup holdt, og dette skete i Brattelid om Vinteren.

Viinlandsreisen begynder.

7. I Brattelid begyndte Folk meget at tale om, at man skulde opsøge Viinland det Gode, og det sagdes, at en Reise derhen vilde være særdeles fordeelagtig med Hensyn til Landets Frugtbarhed; og det kom da saa vidt, at Karlsefne og Snorre beredte deres Skib, for om Vaaren at opsøge Landet. Med dem droge ogsaa de ovenfor nævnte Mænd Bjarne og Thorhal med

dam[a] desponderet; quare instaurato convivio nuptiæ eorum hac hieme Brattahlidæ celebratæ sunt.

Profectio Vinlandica.

7. Orti sunt Brattahlidæ crebri sermones de quærenda Vinlandia Bona, dicentium, bonam ibi spem lucri affulsuram; eoque res venit, ut Karlsefnius ac Snorrius navem compararent ad terram sequenti vere quærendam. His socium se adjunxit vir, nomine Bjarnius, alterque Thorhallus sua

1) kveðst vel mundu undirtaka hans mál, en kvað hana góðs gjaforðs verða; er þat ok líklikt, at hún fylgi sinum forlögum [mínum fortölum, *L*], þóat hún væri honum gefin, ok kvað góða frètt af honum koma. Nú er vakit mál við hana, ok lèt hún þat sitt ráð, sem Eirekr vildi fyrisjá; ok er nú ekki at lengja um þat, at þessi ráð tókust; ok var þá veizla [drygð, *add. L*] aukin ok gjört [drukkit, *L*] brullaup; gleði mikil var í Brattahlíð um vetrinn, *B*; *dicens, se petitionem ejus amicè accepturum, eam vero bona conditione dignam esse; credibile quoque esse, eam suis fatis (meis adhortationibus, L) obsecuturam, etsi illi nuberet, de ipso autem bonam famam circumferri. Jam res cum ea tractata est, illa vero placere sibi dixit, quæ prospecturus esset Eirikus; et, ut rem paucis absolvamus, hæ nuptiæ decretæ sunt, conviviumque instauratum (actum, add. L) et factum (celebratum, L); hac hieme Brattahlidæ magna fuit festivitas, B. In B nullum capitum discrimen est. Sequentia capita*, 7, 8, 9, *et initium cap.* 10mi *in B et I, K, L, adeo ab his discrepant, ut necesse fuerit, quo exactior comparatio institui posset, eas seorsim integra secundum B exprimere. Quæ capita, ut in B exhibentur, ad calcem historiæ reperiuntur.*

a) Filia Thorbjörnis in hac particula jam Thurida, jam Gudrida nominatur. Fortassis in pueritia nomen habuit Thuridæ, sed postea, objecta animo religione, ethnicum nomen deposuit, derivatum a Thore deo, ejusque loco recepit nomen Gudridæ.

skipi. Maðr hèt þorvarðr; hann átti Freydísi, dóttur Eiríks rauða laungetna; hann fór ok með þeim, ok þorvaldr, sun Eiríks[1], ok þórhallr, er kallaðr var veiðimaðr; hann hafði lengi verið með Eiríki, veiðimaðr hans um sumrum, en bryti um vetrum; hann var mikill maðr ok sterkr ok svartr ok þursligr, ljóðlyndr ok illorðr, þat er hann mælti, ok eggjaði jamnan Eirík ens verra; hann var illa kristinn; honum var víða kunnigt í úbygðum; hann var á skipi með þorvarði ok þorvaldi. þeir[2] höfðu þat skip, er þorbjörn hafði út haft. þeir höfðu alls 40 manna ok hundrað, er þeir sigldu til Vestri-

deres Skib. En Mand ved Navn Thorvard, som var gift med Freydis, en Slegfreddatter af Erik den Røde, drog ogsaa med dem, og Eriks Sön Thorvald, og Thorhal med Tilnavn Jæger, som længe havde været hos Erik, og tjent ham som Jæger om Sommeren og som Huusfoged om Vinteren; han var stor og stærk, sort og lig en Jætte, taus, og gav ondt fra sig, i hvad talte, og tilskyndte bestandig Erik til det Værste; han var en slet Christen; han var vidt omkring bekjendt i Ubygderne; han var paa Skibet hos Thorvard og Thorvald. De havde det Skib, som Thorbjörn havdeført derud. De havde i alt 160 Mand, da de seilede til Vesterbygden, og derfra til Bjarnø. Derfra sei-

cum nave, de quibus supra mentio facta. Vir erat nomine Thorvardus, is in matrimonio habuit Freydisam, filiam Eiriki Rufi notham; hic quoque una profectus est, atque Thorvaldus, filius Eiriki, nec non Thorhallus, dictus venator, qui diu venator Eiriki per æstates fuerat, sed per hiemes promus condus[a]: idem magna fuit statura et viribus, niger et giganteæ speciei, taciturnus, dicax, si quid loqueretur, Eirikumque semper ad pejora hortatus est: male christianus erat: desertorum locorum multa peritia: hic in nave cum Thorvardo et Thorvaldo versabatur. Nave vecti sunt, quam Thorbjörn ab Islandia advexerat; omnino centum et sexaginta[b] homines

1) föðurnafna hans, *cujus patri cognominis erat*, *add. D.* 2) þorvarðr, *add. D.*

a) *bryti*, a *brytja*, in partes secare.
b) *hundrað* h. l. centum majus intelligendum, quod duodecim decadibus constabat, cum centum minus decem tantum decades contineret.

bygðar, ok þaðan til Bjanneyjar[1]. þaðan sigldu þeir 2 dœgr í suðr; þá sá þeir land, ok skutu báti, ok könnuðu landit, ok funnu þar hellur stórar, ok margar 12 álna víðar; fjöldi var þar melrakka. þeir gáfu þar nafn, ok kölluðu Helluland. þaðan sigldu þeir 2 dœgr, ok[2] brá til landsuðrs or suðri, ok fundu land skógvaxit, ok mörg dýr á; ey lá þar undan í landsuðr; þar í drápu þeir einn björn, ok kölluðu þar síðan Bjanney[3], en landit Markland. þaðan sigldu þeir

lede de en Dag og en Nat i Sönder; da saae de et Land, og udskøde Baaden, og undersøgte Landet; de fandt der store Heller eller flade Stene, hvoraf mange vare tolv Alen brede; der var en stor Mængde Ræve. De gave Landet Navn, og kaldte det Helleland. Derfra seilede de en Dag og en Nat, og vendte fra Sönden til Sydost, og fandt et Land, bevoxet med Skov, og mange Dyr paa det; en Ø laae der udenfor Landet i Sydost; paa den dræbte de en Björn, og kaldte den siden Bjarnø, men Landet Markland. Derfra seilede de

erant, cum ad Vestbygdam *(tractum habitatum occidentalem)* navigarunt, et inde ad Bjarneyam; inde noctem diemque austrum versus navigarunt; tum terra conspecta scapham demiserunt, et terram explorarunt: invenerunt vastos lapides planos, quorum multi erant duodecim ulnas lati; ibi vulpium[a] magnus numerus erat. Imposuerunt ei loco nomen et Hellulandiam vocarunt. Inde noctem diemque navigarunt, cursu ab austro ad evronotum deflexo[b], et terram sylva obsitam multasque habentem feras invenerunt; extra terram versus evronotum insula jacebat, in qua ursum interfecerunt, insulamque Bjarneyam *(insulam ursi)*[c] appellarunt, terram vero Marklandiam *(terram sylvosam)*. Inde austrum versus secundum

1) Bjarneyjar, *D, H.* 2) *sic, D, H; í, A.* 3) Bjarney, *D, H.*

a) *melrakki*, vulpes, qs. canis arenarum, a *melr*, locus arenosus, sabuletum, et *rakki*, canis (angl. *rach*, canis odorisequus, sagax).

b) *í brá* vel legendum est cum var. l. *ok brá*, quod in vers. expressum est, vel forte rectius *í þrá*, cursu continuo, non intermisso.

c) a *björn*, gen. *bjarnar*, ursus, et *ey*, insula, contr. *Bjarney* pro *Bjarnarey*; *Bjarney* vero in pronuntiatione vulgari sonat ut *Bjadney* vel *Bjanney*, cum *nn* interdum sonet ut *dn*, nempe ubi posterius *n* pro *r* terminativo ponitur, ut *seinn*, *hreinn*, *grænn*, *vænn*; unde h. l. scriptio anomala est.

suðr með landinu lánga stund, ok komu at nesi einu; lá landit á stjórn; voru þar strandir lángar ok sandar. Þeir rèru til lands, ok fundu þar á nesinu kjöl af skipi, ok kölluðu þar Kjalarnes; þeir kölluðu ok strandirnar Furðustrandir, þvíat lángt [var með[1] at sigla. Þá gerðist landit vâgskorið; þeir hèldu skipunum í einn vâg. Ólafr konúngr Tryggvason hafði gefið Leifi tvâ menn skotska, hèt maðrinn Haki, en hon Hekja, þau voru dýrum skjótari; þessir menn voru á[2] skipi með Karlsefni; en er þeir höfðu siglt fyri Furðustrandir, þá lètu

længe sønderpaa langs med Landet, og kom til et Næs; Landet laae paa Skibets höire Side; der vare lange og sandige Strande eller Kyststrækninger. De roede i Land, og fandt der paa Næsset Kjølen af et Skib, og kaldte det Kjalarnæs; og Strandene kaldte de Furdustrande, thi det var en lang Seilads ved dem. Da blev Landet gjennemskaaret af Vige; de holdt med Skibene ind i en Vig. Kong Olaf Tryggvesön havde givet Leif to skotske Folk, en Mand, som hed Hake, og en Kvinde Hekja, de vare hurtigere end Dyr; disse Folk vare paa Skibet hos Karlsefne; men da de havde seilet forbi Furdustrande, satte de de skotske

terram diu navigarunt, et ad lingulam quandam terræ appulerunt; terra ab dextro navis latere jacuit: ibi erant longa littora et arenæ. Remigarunt ad terram, et in lingula carinam navis invenerunt, quare eum locum Kjalarnesum *(lingulam carinæ)*[a] appellarunt; littora quoque Furdustrandas[b] appellarunt, quod secundum ea navigatio longa videbatur. Tum terra sinuosa extitit. Naves in brachium aliquod maris constituerunt. Rex Olavus Tryggvii filius Leivo duos homines Scotos dederat, virum nomine Hakium, feminam nomine Hekjam; hi feris erant velociores. Hi homines in nave Karlsefnii fuerunt. Ubi vero Furdustrandas prætervecti erant,

1) *vix legi potest in A; þótti fyrir, eodem sensu, D, H.* 2) *restitutum; í, A.*

a) ab *kjölr*, gen. *kjalar*, carina, et *nes*, promontorium.

b) *Furðustrandir*, littora miræ longitudinis, a *furða*, gen. *furðu*, res miranda, et *strönd*, pl. *strandir*, littus; eadem compositionis ratio est in *furðuverk*, opus mirabile.

þeir ena skotsku menn á land, ok báðu þau laupa suðr á landit, at leita landskosta, ok koma aptr, áðr 3 dœgr væri liðin. þau höfðu þat klæði, er þau kölluðu kjafal[1], þat var svâ gert, at hattr[2] var á upp, ok opit á liðunum[3], ok engar ermar á, knept saman milli fóta með knappi ok nezlu, en ber voru þau annarsstaðar. þeir biðu[4] þar þá stund; en er þau komu aptr, hafði annað í hendi vínberja köngul[5], en annað hveiti-ax nýsáið; gengu þau á skip

Folk i Land, og bade dem løbe sönderpaa i Landet, at undersøge dets Beskaffenhed, og komme tilbage inden tre halve Dögns Forløb. De havde et Slags Klædning, som de kaldte Kjafal, der var saaledes gjort, at en Hat var foroven, og den var aaben paa Siderne, og uden Ærmer paa, sammenknappet mellem Benene med en Knap og en Stroppe, men paa de andre Steder vare de bare. De bleve der den bestemte Tid; men da de kom tilbage, havde den ene i Haanden en Viindrueklase, og den anden et nylig saaet Hvedeax; de gik ud paa

homines Scotos in terram exposuerunt, jubentes eos austrum versus per terram decurrere, ad explorandam locorum naturam, et antequam tria nychthemeria elapsa essent, reverti. Vir et femina veste usi sunt, quam appellarunt Kjaval[a], quæ ita facta erat, ut in summo esset pileus, a lateribus aperta, nullis manicis, connexa inter pedes globulo et fibula; cætera nudi erant. Ibi aliquamdiu morabantur; ubi vero illi redierunt, alter racemum uvarum manu tenebat, alter spicam triticeam nuper satam; hi

1) kjapal, *D, H.* 2) hoppr, *obscurè, D.* 3) hliðinu, *dubiè, H.* 4) *restitutum secundum D, H;* biðuðu, *A.* 5) þaungul, *scapum algæ G.*

a) *Kjafal*, vel, ut scribi quoque posset, *ccafal*, quod pronuntiatur ut *ceaval*, mirabilem quandam similitudinem habet cum Anglosaxonico *ceavel*, per quam vocem κόφινος (Math. Evang. 14, 20, Marc. 6, 45) in Vers. Bibl. Anglosax. exprimitur; vide Edv. Lyei Dictionarium Saxonico- et Gothico-Latinum, ubi quoque aliæ vocis formæ afferuntur, nempe *cavl*, sporta, *caul*, caula, magudaris, corbis, brassica, *couuel*, corbis, ex quibus tamen forma *ceavel* ut usitatissima allegatur. Ut ab hac voce Anglicum *cowl*, cucullus, probabiliter derivatur, ita quoque consentaneum est, hanc Scoticam vestem, ad quam secundum descriptionem similis cucullus (*hattr*) pertinebat, denominationem ab hac voce fuisse sortitam. Notari quoque meretur, vocem Danicam *Kjole* in dialecto Jotica (Cimbrica) sonare *Kjovl*, quod tamen potius contractum videri possit ab antiquo *kyrtill.*

út, ok sigldu þeir síðan leiðar sinnar. Þeir sigldu inn á fjörð einn, þar lá ein ey fyri utan, þarum voru straumar miklir; því kölluðu þeir hana Straumey. Svâ var mörg æðr í eynni, at varla mátti gánga fyri eggjum. Þeir kölluðu þar Straumfjörð. Þeir báru þar farm af skipum sínum, ok bjöggust þar um; þeir höfðu með sèr allskonar fènað. Þar var fagrt landsleg[1]. Þeir gáðu enkis utan at kanna landit; þeir voru þar um vetrinn, ok var ekki fyri unnit. Um sumarið tókust af veiðarnar, ok gerðist íllt til matar; þá hvarf brott Þórhallr veiðimaðr; þeir höfðu áðr heitið á guð til matar, ok varð

Skibet, og dernæst seilede de videre. De seilede ind i en Fjord; der laae en Ø udenfor, om hvilken der vare stærke Strömme; derfor kaldte de den Strömø. Der vare saa mange Edderfugle paa Øen, at man neppe kunde gaae der for Æg. De kaldte det Sted Strömfjord. De bare der Ladningerne af deres Skibe, og beredte sig til at blive der. De havde alskens Kvæg med sig. Egnen der var meget skjön. De toge sig ikke andet for, end at undersøge Landet. De vare der om Vinteren, uden forud at have sørget for Fødemidler. Om Sommeren begyndte Fiskefangsten at tage af, og det blev vanskeligt at skaffe Føden tilveie; da forsvandt Thorhal Jæger. De havde forud gjort

in navem exierunt, deinde illi iter perrexerunt. Intraverunt sinum quendam, extra quem insula jacuit, rapidis utrinque æstibus, quare eam Straumeyam[a] vocarunt. Tantus in insula anatum mollissimarum numerus erat, ut præ ovis transiri fere non posset. Eum locum Straumfjördum appellarunt. Hic naves suas exonerarunt et locum ad manendum pararunt. Adduxerant secum omne genus pecudum. Hujus loci situs amœnus erat. Nihil curarunt, nisi ut terram explorarent. Heic hiemarunt, nullo proviso alimento. Sequenti æstate, cessante piscium captura, commeatus deficere cœpit; tum Thorhallus venator disparuit. Ante deo, ut alimento potiren-

1) at öllu fyrir utan vín ok hveiti, *omnino sine vino et tritico, add. H.*

a) *Straumey*, pro *Strauma-ey* vel *Straums-ey*, a *straumr*, gen. sing. *straums*, pl. *strauma*, æstus, currens, et *ey*, insula. *Straumfjörðr*, ab eadem voce et *fjörðr*, sinus.

eigi við svâ skjótt, sem þeir þóttust þurfa; þeir leituðu þórhalls um 3 dœgr, ok fundu hann á hamargnípu einni; hann lá þar, ok horfði í lopt upp, ok gapti bæði munni ok nösum, ok þuldi nokkut; þeir spurðu, hví hann var þar kominn; hann kvað þá engu þat varða; þeir báðu hann fara heim með sèr, ok hann gerði svâ. Litlu síðarr kom þar hvalr, ok fóru þeir til ok skáru, ok kendi engi maðr, hvat hvala var, ok er matsveinar suðu, þá átu þeir, ok varð öllum íllt af; þá mælti þórhallr: „drjúgari varð enn rauðskegg-

Løfter til Gud for Levnetsmidler, men de kom ikke saa snart, som de troede at behøve dem; de søgte efter Thorhal i tre halve Dögn, og fandt ham paa en Klippetinde; der laae han, og saae op i Veiret, og gabede baade med Næse og Mund, og mumlede noget; de spurgte, hvi han var kommen der, han sagde at det ikke kom dem ved; de bade ham gaae hjem med dem, og han gjorde saa. Kort efter kom der en Hval, og de droge did, og skare den op, og ingen kjendte, hvad Slags Hval det var; og da Kokkene kogte den, da spiste de, og alle fik ondt deraf; da sagde Thorhal: „Hjælpsommere var nu den rødskæg-

tur, votum voverant, cujus non tam cito, atque opus esse credebant, compotes facti sunt. Thorhallum, cum per tria nychthemeria eum quæsiverant, invenerunt in summa rupe, ubi jacuit resupinus, ore naribusque hiantibus, et mussitans aliquid. Interrogant, quî eò advenerit. Ille hoc nihili eorum referre dixit. Rogant, ut secum una domum eat; et sic fecit. Paulo post eo loco cetus ejectus est; eò se conferunt, et dissecant, nemine sciente, quod ceti genus esset; quem cum coquerent lixæ, comederunt et languorem contraxerunt. Tum Thorhallus: „nunc aënobarbus[a] ille auxilio

a) *enn rauðskeggjaði,* nempe Thor, in quem multi adhuc credebant, dum jam recens erat Christiana religio. Sic perhibet *Landnáma* P. 3. c. 12, p. 157, de noto illo Helgio macro, qui Eyafjördum in boreali Islandia occupavit, „*at hann var blandinn mjök í trúnni; hann trúði á Krist, en þó hèt hann á þór til sæfara ok harðræða,*" i. e. mixta usus est religione, cum in Christum quidem crederet, sed Thorem in itineribus maritimis et rebus arduis invocaret. Cultum quoque Thoris diutius durasse reperimus; sic memorat *Fóstbræðrasaga* p. 168-170, vetulam quandam, nomine Grimam, in Grænlandiæ Œstbygda habitantem, sellam habuisse, in cujus fastigio Thor cum malleo exsculptus fuit, in quem adhuc credidit.

jaði nú enn Kristr yðarr; hefir ek þetta nú fyri skáldskap mín, er ek orta um þór fulltrúan; sjaldan hefir hann mèr brugðizt. Ok er menn vissu þetta, báru þeir hvalinn allan á kaf, ok skutu sínu máli til guðs; batnaði þá veðrátta, ok gaf þeim útróðra, ok skorti þá síðan eigi föng, þvíat þá var dýraveiðr á landinu, en eggver í eynni, en fiski or sjónum.

Af Karlsefni ok þórhalli.

8. Svâ er sagt, at þórhallr vill fara[1] norðr fyri Furðustrandir, at leita Vínlands, en Karlsefni vill fara suðr fyri landit; býst þórhallr út undir eynni, ok verða þeir eigi fleiri saman enn 9 menn; en allt annað lið fór með

gede end eders Christ; dette har jeg nu for mit Skjaldskab, at jeg kvad om Thor, min Beskytter; sjelden har han svigtet mig." Men da de fik det at vide, kastede de hele Hvalen i Søen, og henskøde deres Sag til Gud; da blev Veirliget bedre, og det blev mueligt at roe ud paa Fiskefangst, og de fattedes da ikke Levnetsmidler; thi de kunde da jage Dyr paa Landet, samle Æg paa Øen, og fange Fisk paa Søen.

Om Karlsefne og Thorhal.

8. Det fortælles, at Thorhal vilde drage nordefter langs med Furdustrande, for at opsøge Viinland, men Karlsefne vilde drage sydefter langs med Kysten. Thorhal beredte sig ude under Øen, og de bleve ikke flere end ni tilsammen; men hele det øvrige Mand-

promtior erat, quam Christus vester; hoc præmii loco retuli pro carmine, quod de Thore patrono composui; hic me raro frustratus est. Qua de re certiores facti, omnem ceti lanienam in mare conjecerunt, res suas deo commendantes. Quo facto aëris status commodior extitit, et occasio piscatum exeundi patefacta est, neque ex eo inde tempore alimentorum copia defuit, nam in terra captura erat ferarum, in insula ovorum, mari piscium.

De Karlsefnio et Thorhallo.

8. Sic dicunt, voluisse Thorhallum Vinlandiam quærere, Furdustrandas boream versus superando, Karlsefnium vero, austrum versus terræ littora legendo. Itaque Thorhallus sub insula sese parat, non amplius novem viris ei se adjungentibus, ceteris omnibus sociis Karlsefnium comitantibus.

1) sigla, *navigare*, H.

Karlsefni. En er Þórhallr bar vatn á skip sitt, ok drakk, þá kvað hann vísu:

Hafa[1] kváðu mik meiðar
málmþíngs[2], er ek kom híngat,
(mèr samir land [fyri lýðum[3]
lasta[4]) drykkinn bazta;
bilds hattar verðr buttu[5]
beiði[6] týr at stýra,

skab drog med Karlsefne. Men da Thorhal bar Vand paa sit Skib og drak, da kvad han denne Vise:

Folk mig loved, naar hid jeg
Kom, da skulde den bedste
Drik jeg have; men Landet
Laste bör jeg for alle;
Her man nødes med Haanden,
Spanden at styre til Vandet,

Cum vero Thorhallus aquam in navem exportaret, hos versus[a] fudit:

Conventus ferrei columina dixerunt,
me, huc advenientem, optima
usum fuisse potione; oportet me
coram hominibus terram vituperare.
Nunc numen, flagitator galeæ,
situlam manibus cogitur versare;

1) Hodda, *auri*, *G; quod junctum cum* meiðar, *virorum appellationem efficit, sed sensus inde incommodior et perplexior redditur.* 2) málþíngs, *G, eodem sensu, etsi insolentius,* a mál, *ferrum.* 3) fyrir liðir, *D;* frá lýðum, *minus apte, G.* 4) lasti, *cum ceteris haud facile conciliatur, D.* 5) bráttu, *D;* burtu, *H, i. e.* stýra brotta *v.* burtu, *navem retro dirigere, i. e. abire.* 6) *s.* beiðr, *A.*

a) Hæ duæ strophæ, ut et *Hafgerðingadrápa* in *Eiriks saga,* nec non eæ, quæ mox afferentur ex *Eyrbyggjasaga* in historia de Björne Breidvikensium athleta, metro, quod *dróttkvæði* dicitur, compositæ sunt: quævis stropha constat octo versibus, quivis versus tribus trochæis vel spondeis, ex quibus duo primi cum dactylis permutari possunt. Præter justum syllabarum numerum in hoc metri genere, in binis quibusque versibus, observatur duplex consonantia, nempe literalis et syllabica. Consonantia literalis sive alliteratio in eo posita est, quod in binis quibusque versibus tres inveniantur voces, ab eadem litera incipientes, ex quibus litera metrica princeps locum habere debet in principio secundi versus cujusque distichi, ceteræ duæ, literæ servæ, in versu priore. Notandum tamen, omnes vocales pro literis metricis promiscue adhiberi posse. Consonantia syllabica posita est in binis syllabis metricis, quæ vel pares sunt, vel impares. Syllabæ metricæ pares constant iisdem vocalibus et iisdem subsequentibus consonantibus, impares iisdem conson., diversis vocalibus. Omnes hæ regulæ h. l. observatæ sunt, præterquam quod versus tertius syllabis metricis caret (scil. pro *land* restituendum est *láð*); alias ubique occurrunt, e. gr.

Laufa veðrs þeir er *Leyfa*
Lönd á Furðu-*ströndum*.

Omnes hæ strophæ antiquitatem et genium sapiunt seculi 10mi et 11mi, tam quod attinet ad metaphoras, quam ceteram indolem.

heldr er svâ at ek krýp at keldu[1],
komað[2] vín á grön mína.
Ok er þeir voru búnir, undu þeir segl; þá kvað þórhallr:
Förum aptr, þar er orir[3]
eru, sandhimins[4], landar[5],

Jeg mig til Kilden maa böie,
Viin kom ei paa min Læbe.
Og da de vare færdige, heisede de Seil; da kvad Thorhal:
Lad os drage tilbage
Hjem til vore Landsmænd,

sic vero res est, ut ad fontem procumbam;
haud vinum mea labia tetigit[a].
Cum parati erant, sublato velo, cecinit Thorhallus:
Eò redeamus, ubi conterranei
sunt nostri! faciamus alitem,

1) köldu, *eodem sensu, ö et e alternantibus, G.* 2) kom ei, *id., D.* 3) örir, *alacres, G.* 4) sandarhimins, *eodem sensu, sed ad metrum ingratius, D.* 5) *s.* landan, *A;* landa, *G, H;* landar *sine dubio verissima lectio est.*

a) ordo prosaicus: *málmþings meiðar kváðu mik hafa drykkinn bazta, er ek kom hingat; mèr samir lasta land fyrir lýðum: Beiði-týr bilds hattar verðr at stýra buttu; heldr er svá, at ek krýp at keldu; kom-að vín á mína grön. Málmþing*, conventus metallorum, i. e. telorum, ɔ: conventus, in quo res telis geritur, hoc est, pugna; *málmþings meiðr*, arbor pugnæ, præliator. Notandus est poëtarum borealium mos vetustissimus, qui ad hoc usque tempus in poësi Islandica vulgo observatur, viros per arborum nomina masculina, feminas per arborum nomina feminina describendi, adjecto viris feminisve proprio opere vel attributo. Originem hujus denominationis poëticæ Skalda quidem (*Snorra Edda*, ed. Rask, *Skáldskaparmál* §. 31) ab homonymia quadam deducit, secundum quam e. gr. *reynir*, sorbus, *viðr*, lignum, homonymicè ponatur pro *reynir*, subst. verb., qui experitur, tentat, *viðr*, qui operatur, facit, efficit. Et hanc rationem interdum sequi videntur interpretes doctissimi G. Magnæus et Johnsonius. Sed jam S. Thorlacius hanc denominationem rectius a prima creatione hominum ex arboribus repetiit (Antiqu. Boreal. Spec. 7, p. 201, cfr. Finni Magnusenii *Eddalære*, Tom. 2, p. 66, not. 18). Adeoque ex hac notione herois præliatoris descriptio h. l. sic informanda est: divinitus animata arbor, in telorum conflictu versans. *Baztr*, antiqv. pro *beztr*, optimus. *Mèr samir lasta*, i. e. non sine causa vitupero. *Beiði-tyr*, compos. ex *beiða*, petere, flagitare, in compositis *beiði* id. q. *beiðandi*, flagitans, et *Týr*, unus Asarum; *bildshattr* galea est, a *bildr*, scalprum, pro telo in genere, itaque pileus, telis excipiendis aptus: melius tamen placeret, si, quamvis tacente Edda, *Bildr* esset nomen Odinis aut piratæ; sic *beiði-týr bilds hattar*, deus flagitans galeam, est pugnator, cujus in prælium ituri est, arma defensoria flagitare. Hic vero se ipsum intelligit poëta, nempe ego pugnator cogor situlam ori admovere. *Butta* id. q. *bytta*, situla aquæ hauriendæ; *stýra*, regere, h. l. manibus tenere. *Kelda*, fons, h. l. pro aqua vel aquæ potu. Hoc dicit poëta: adeo

látum kenni val[1] kanna
knarrar skeið en breiðu;
meðan bilstyggvir[2], byggja,
bellendr, ok[3] hval vella[4],
laufa[5] veðrs, þeir[6] er leyfa
lönd, á Furðuströndum.

Síðan sigldu þeir norðr fyri Furðustrandir ok Kjalarnes, ok vildu beita vestr fyri; þá kom móti

Lade Skibet forsøge
Havets brede Veie;
Medens de ufortrødne
Mænd, som rose Landet,
Bygge og Hvaler syde
Her paa Furdustrande.

Siden seilede de nordefter forbi Furdustrande og Kjalarnæs, og vilde krydse imod Vesten; da fik de en stærk Vesten-

expansi arenosi peritum,
lata navis explorare curricula:
dum procellam incitantes gladii,
moræ impatientes, qui terram
collaudant, Furdustrandas
inhabitant et coquunt balænas [a].

Deinde boream versus Furdustrandas et Kjalarnesum prætervecti, cum

1) vel, *D, H.* 2) bilstygg ver, *D*; bils byggver, *pravè, G.* 3) í, *D, H.* 4) vello, *D.* 5) laupa, *perperam, H.* 6) þar, H.

spe frustratus sum vini hac in terra inveniendi, ut qui huc adveniens optima potione usus sim, nunc aquam bibere cogar; quare non est, cur hujus terræ commoda laudem.

a) ordo: *Förum aptr, þar er orir landar eru! látum kenni-val sandhimins kanna en breiðu knarrar skeið! meðan bilstyggvir bellendr laufa veðrs, þeir er leyfa lönd, byggja á Furðuströndum ok vella hval.* Sensus est: Qui hanc terram (Vinlandiam) laudant, habitent, licet, in Furdustrandis et cetis vescantur; nos, qui heic nihil laudandum reperimus, in patriam navibus revehamur! *kenni-valr*, accipiter peritus, a *kenna*, cognoscere, eadem ratione ac [illegible] supra *beiðitýr*; *sandhiminn*, cœlum arenæ, mare, quia mare cœli vel expansi instar super arenoso maris fundo arcuatur; itaque *kennivalr sandhimins*, accipiter pelagi peritus, est navis, quæ cum volucri comparatur, ob velocitatem et vela, alarum more expansa. Talem comparationem inter navem et alitem non ignorat Homerus, Od. 23, 272, ἐρετμα, τατε πτερα νηυσι πελονται. *Knarrar skeið*, curriculum navis, mare. *bilstyggr*, moram detestans, i. e. impiger, gnavus, strenuus, *bil*, intervallum spatii et temporis, et *styggr*, fugax, fugiens. *bellendr*, plur. part. act. v. *bella* (*belli, beldi*), urgere, non confundendum cum neutro *bella* (*bell, ball*), illidi, tangere; *laufa veðr*, tempestas gladii, pugna; hinc *bellendr laufa veðrs*, præliatores, honorifica virorum appellatio apud veteres bellicosos. *leyfa*, laudare, a *lof*, laus, distinguendum a *leifa*, λειπειν, relinquere.

þeim vestanveðr, ok rak þá upp á Írlandi, ok voru þeir þar barðir ok þjáðir[1], ok lèt þórhallr þar líf sitt, eptir því sem kaupmenn hafa[2] sagt.

9. Nú er (at) segja af Karlsefni, at hann fór suðr fyri landit, ok Snorri ok Bjarni með sínu fólki. þeir fóru lengi, ok allt þar til er þeir komu at á einni, er fèll af landi ofan, ok í vatn eitt til sjófar; eyrar voru þar miklar, ok mátti eigi komast í ána utan at háflæðum. þeir Karlsefni [sigldu í ósinn, ok kölluðu í[3] Hópi. þeir fundu þar á landi sjálfsána hveitiakra, þar sem lægðir voru, en

vind imod sig, og dreve da op paa Irland, og bleve der slaaede og gjorte til Trælle, og der lod Thorhal sit Liv, eftersom Kjøbmænd have fortalt.

9. Nu er at berette om Karlsefne, at han tilligemed Snorre og Bjarne og deres Folk drog sydefter langsmed Kysten af Landet. De seilede længe, og lige til de kom til en Flod, som løb ned fra Landet, og igjennem en Indsø ud i Havet; der vare svære Grunde, hvorfor man ikke kunde komme ind i Floden uden ved Höivande. Karlsefne seilede med sine Folk ind i Mundingen, og de kaldte Stedet Hopet. De fandt der paa Landet selvsaaede Hvedeagre, der hvor

occidentem versus obliquo vento niti vellent, adversa tempestate ab occidente oborta, in Irlandiam rejecti, ibique verberati et servitute afflicti sunt[a]; hic, prout mercatores retulerunt, Thorhallus mortem obiit.

9. De Karlsefnio autem hoc dicere est, quod austrum versus terram prætervehebatur, atque Snorrius ac Bjarnius cum sociis. Diu navigarunt, et eò usque, donec pervenerunt ad fluvium quendam, qui ex terra defluens, per lacum quendam in mare se exoneravit; ibi vasta erant brevia arenosa, quare amnis subiri nisi maximis æstibus non potuit. Karlsefnius ac sui ostium intraverunt, et locum Hopum (æstuarium)[b] appellaverunt. In ter-

1) þar þeir reyndust svá illa kristnir, *quod tam male christiani esse deprehendebantur, add. D.* 2) oss hingat, *nobis in hac terra, add. D.* 3) komu í ósinn, sigldu ok kölluðu með, *simili sensu, H.*

a) Nam in Hibernia his temporibus, uti notum est, jus naufragii exercebatur.

b) *Hóp*, recessus v. derivatio fluminis v. maris, confluens, it. refugium. Idem nomen etiamnum adhæret locis et stagnis in toparchia Hunavatnensi borealis Islandiæ, e. gr. *Vestrhóp, Vestrhópsvatn, Miðhóp*, cf. *Landnáma*, P. 3, c. 1, 4; *Heiðarvigasögu brot in Islendinga Sögur*, 1, 265, 275.

vínviđ allt þar sem hollta[1] vissi. Hverr lækr var þar fullr af fiskum. þeir gerđu grafir, þar sem mættist landit, ok flóđit gekk ofarst[2]; ok þá er útfèll sjórinn, voru helgir fiskar í gröfunum. þar var mykill fjöldi dýra á skóginum međr allu[3] móti. þeir voru þar hálfan mánađ, ok skemtađu sèr, ok vurđu viđ ekki varir; fè sitt höfđu þeir međr sèr. Ok einn morginn snemma, er þeir lítađust um, sá þeir mykinn fjölda húđkeipa, ok var veift trjom á skipunum, ok lèt

Grunden var siid, men Viinranker der hvor den hævede sig noget. Hver Bæk der var fuld af Fiske. De gjorde Grave, der hvor Landjorden begyndte, og Floden gik höiest op, og naar Havet da veg tilbage, vare der Helleflyndre i Gravene. Der var en stor Mængde af alle Slags Dyr i Skoven. De vare der en halv Maaned, og fornöiede sig, og bleve intet vaer; deres Kvæg havde de med sig. Og en Morgen tidlig, da de saae sig om, saae de en stor Mængde Skindbaade, og at Stænger bleve svungne paa dem, og det lød ligesom Blæsten

ram egressi, quà solum erat depressius, agros triticeos sponte satos invenerunt, ubi vero terra editiore clivo adsurgebat, vites. Quisque rivus plenus piscibus erat. Quo loco excepit terra et æstus longissime accessit fossas depresserunt; recedente vero mari, sacri pisces[a] in fossis remanserunt. In sylva magnus erat ferarum omnigenarum numerus. Ibi dimidium mensem commorantes sese oblectabant, nihil novi animadvertentes; pecudes suas secum habuere. Mane cujusdam diei, cum circumspicerent, magnum numerum caraborum viderunt, perticasque in navibus vibrari,

1) holda, *pravè, D.* 2) *restitutum;* ofast, *A.* 3) *sic.*

a) *Pisces sacros ita dictos* autumat Torfæus (Vinlandiæ p. 54), quod sine labore capiantur. Verum nomen est certi generis planorum piscium, sc. Plevronectes hippoglossus (Linnæi Fauna Svecica 329), quod genus adhuc in Islandia vocatur *heilagfiski,* it. *flyđra*, unde conflata videtur vox Danica *Helleflyndre.* Mag. Thordus ad hunc locum annotat, in alio codice ita legi: *voru þar grafir fullar međ heilaga fiska,* i. e. ibi plenæ erant fossæ sacris piscibus. Quod ad rationem nominis adtinet, conferri meretur Plinius major, qui cum descripsit periculum, urinantibus a caniculis imminens, addit (Hist. natur. Libr. IX, cap. 70 fin. Ed. Bipont.): „certissima est securitas vidisse planos pisces (v. ibid. c. 36. 40) quia nunquam sunt, ubi maleficæ bestiæ: qua de causa urinantes sacros appellant eos."

því líkast sem í hálmþúst, ok var veift sólarsinnis. Þá mælti Karlsefni: „hvat man þetta hafa at[1] teikna?" Snorri Þorbrandsson svarar honum: „vera kann at þetta sè friðarmark, ok tökum skjöld hvítan, ok berum at móti;" ok svâ gerðu þeir. Þá rèru þeir í mót, ok undraðust þá, sem fyri voru, ok gengu á land upp. Þeir voru svartir menn ok illiligir, ok hafðu íllt[2] hár á höfði. Þeir voru mjök eygðir ok breiðir í kinnum. Dvöldust þeir of stund, ok undraðust þá, sem fyri voru, ok rèru síðan í brott ok suðr fyri nesit.

10. Þeir[3] Karlsefni höfðu gört búðir sínar upp frá vatninu, ok voru sumir skálarnir nær vatninu,

i et Halmknippe, og Svingningen skete med Solen. Da sagde Karlsefne: „Hvad mon dette have at betyde?" Snorre Thorbrandsön svarede ham: „Det kan være at dette er et Fredstegn, og lad os tage et hvidt Skjold, og holde imod dem;" og de gjorde saa. Derpaa roede hine imod dem, og undrede sig over dem som de traf der, og gik op paa Land. Disse Mennesker vare sorte og af et barskt Udseende, og havde stygt Haar paa Hovedet; de havde store Öine og brede Kinder. De bleve der en Tid, og undrede sig over dem, som de traf der, og roede siden bort og sydefter omkring Næsset.

10. Karlsefne og hans Folk havde gjort deres Vaaninger ovenfor Indsøen, og nogle af Skalerne vare nær ved

sonum edentes instar culmi vento stridentis, vibratione secundum solem facta. Tum Karlsefnius: „quid hoc significare creditis?" Snorrius Thorbrandi filius respondet: „fieri potest, ut hoc signum pacis sit; quare album clypeum sumamus et contra portemus." Itàque fecerunt. Tum illi obviam remigarunt, miratique qui in terra essent, exscenderunt. Hi homines erant nigri, truculenti specie, fœdam in capite comam habentes, oculis magnis et genis latis[a]. Cum hic aliquamdiu morati peregrinos demirati essent, lembos retro egerunt, et austrum versus ultra promontorium se receperunt.

10. Karlsefnius ac sui habitacula aliquanto ab lacu spatio fecerant, aliis

1) *add. G; abest in A.* 2) *sic A, B; forte* strítt, *asperam.* 3) Þorfinnr, *add. D.*

a) Hæc descriptio Skrælingorum accurate quadrat in hodiernos Grænlandos sive Eskimoos.

en sumir firr. Nú voru þeir þar þann vetr; þar kom enginn snjór, ok allt gekk fè þeirra sjálfali fram[1]. En er vâra tók, [sá þeir[2] einn morgin snemma, at fjöldi húðkeipa rèri sunnan fyrir nesit, svâ mart[3] sem kolum væri sát [fyrir hópit, var þá ok[4] veift af[5] hverju skipi trjonum. Þeir Karlsefni brugðu þá skjöldum upp, ok [er þeir fundust[6], tóku þeir kaupstefnu sín ámilli, ok vildi þat fólk helzt hafa[7] rautt skrúð[8]; þeir [hafðu móti (at) gefa skinnavöru ok algrá skinn. Þeir[9] vildu ok kaupa sverð ok spjót, en þat bannaðu þeir Karlsefni ok Snorri[10]. Þeir [Skrælíngar tóku spannarlángt rautt

Søen, andre fjernere fra samme. De vare nu der den Vinter; der kom ingen Snee, og alt deres Kvæg nærede sig selv ved at græsse. Men da det vaaredes, saae de en Morgen tidlig, at en Mængde Skindbaade roede sydfra forbi Næsset, saa mange som om der var saaet med Kul foran Vigen; der blev da ogsaa Stænger svungne paa hvert Skib. Karlsefne og hans Folk hævede da Skjoldene i Veiret, og da de kom sammen, begyndte de at kjøbslaae, og dette Folk vilde helst have rødt Klæde; de havde at give derfor Skindvarer og ægte Graaskind. De vilde ogsaa kjøbe Sværde og Spyd, men det forbød Karlsefne og Snorre. Skrælingerne toge for et ganske graat Skind et Spand langt

diætis propius lacum, aliis remotius positis. Heic sequentem hiemem transegerunt: nulla ibi nix decidit: omnes pecudes eorum pascendo se ipsæ sustentabant. Cum vero vernaret, mane quodam prima die viderunt, magnum caraborum numerum ab austro præter promontorium advehi, tanta multitudine, ut si carbonibus ostium æstuarii conspersum esset. Tum quoque perticæ ex quavis nave vibratæ sunt. Karlsefnius ac sui clypeos extulerunt; qui cum convenissent, commercia inter se agere inceperunt. Hic vero populus rubrum pannum potissimum cupivit; habentes quod vicissim offerrent, mercem pelliceam et pelles omnino canas. Voluerunt et emere enses et hastas, hoc vero Karlsefnius ac Snorrius vetabant. Skræ-

1) *Novum caput incipit in B.* 2) geta þeir at líta, *eodem sensu, B.* 3) margir, *B.* 4) ok var þó, *B.* 5) á, *H, B.* 6) *abest in B.* 7) kaupa, *emere, B.* 8) klæði, *id., B.* 9) *abest in B.* 10) at selja þeim; þeir höfðu ok fala sína selskinnsbelgi fyrir klæðin, *illis vendere; habuerunt et pelles phocinas venales pro panno, add. L.*

skrúð fyrir úfölvan[1] belg, ok bundu um höfuð sèr. [Gekk svâ kaupstefna þeirra um ríð; þá tók at fættast skrúðit með þeim Karlsefni, ok skáru þeir þá svâ smátt í sundr[2], at eigi var breiðara enn [þvars fíngrs[3], ok gáfu Skrælíngar þó jammykit fyrir, [sem áðr[4] eða meira.

11. Þat bar til[5], at griðúngr ljóp or skógi, er þeir Karlsefni áttu, ok gellr[6] hátt; [þetta fælast[7] Skrælíngar, ok laupa út á keipana, ok rèru síðan suðr fyrir landit; verðr þá ekki vart við þá þrjár vikur í samt. En er sjá stund var liðinn, sea þeir fara sunnan mykinn fjölda Skrælínga skipa, svâ sem straumar[8] stæði[9], var þá trjonum allum veift

Stykke rødt Klæde, og bandt det om deres Hoved. Saa gik deres Handel en Tid; da begyndte Klædet at gaae op for Karlsefne og hans Folk, og de skare det da i smaae Stykker, som ikke vare bredere end en Fingers Bredde, og Skrælingerne gave dog ligesaa meget derfor som tilforn eller mere.

11. Det hændte sig at en Tyr, som Karlsefne havde, løb frem af Skoven, og brølede höit; dette forskrækkede Skrælingerne, og de løb ud paa Skindbaadene, og roede derpaa sydefter med Kysten; da mærkede man ikke til dem i tre hele Uger. Men da den Tid var forbi, saae de en stor Mængde skrælingske Skibe komme söndenfra, med en Fart som rivende Strömme;

lingi spithamam rubri panni pro pelle non decolore accepere, et circa caput sibi obligarunt. Sic aliquamdiu commercia agitaverunt. Deinde cum pannus coloratus Karlsefnio deesse cœpit, eum in tam minutas partes dissecuerunt, ut segmina latitudinem transversi digiti non excederent, et tamen Skrælingi æque multum, atque antea, aut etiam plus, pro eo dederunt.

11. Accidit, ut taurus, qui Karlsefnio fuit, e sylva excurrens, altum mugiret. Hac re perterriti Skrælingi in carabos decucurrerunt, et austrum versus ultra terram remigaverunt; ex quo tempore per tres continuas hebdomadas non animadversi sunt. Hoc vero tempore elapso conspiciunt ab austro advehi magnum numerum Skrælingicarum navium, ferentis æstus

1) höfðu úfölfvan belg fyrir klæðit, ok tóku spannarlángt klæði fyrir, *pro panno obtulerunt pellem suam pallidam pro qua spithamam panni receperunt*, B. 2) ok fór svá um stund, en er minka tók klæðit, þá skáru þeir í sundr svá, *et sic aliquamdiu res cessit, cum vero pannus deficere cœpit, ita eum dissecuerunt*, B. 3) þvers fíngrar breitt, B; þver handar, *palmæ*, L. 4) *abest in* B. 5) nokkuru sinni þá Skrælíngjar voru at kaupstefnu sinni, *aliquando cum Skrælingi mercatui interessent, add.* D. 6) garl, *pravè, pro* gall, B. 7) við; þeir fælast við, B. 8) straumr, B. 9) æddi, *rueret*, L.

andsælis[1]; ok ýla upp allir [mjök hátt[2]. Þá tóku þeir Karlsefni [rauðan skjöld[3], ok báru at móti. [Skrælíngar lupu af skipum, ok[4] síðan gengu þeir saman, ok börðust; varð þar skothríð hörð, þvíat[5] Skrælíngar höfðu[6] valslöngur[7]. Þat sá þeir Karlsefni[8], at Skrælíngar færðu upp á [stöng knött stundar mykinn því nær til at jafna sem sauðarvömb, ok helzt[9] blán at lit, ok [fleygðu af stönginni[10] upp

alle Stængerne bleve da svungne imod Solen, og de hylede alle meget höit. Da toge Karlsefnes Folk et rødt Skjold, og holdt imod. Skrælingerne løb af Skibene, og derpaa gik de mod hinanden og sloges; der blev en haard Skudregn, thi Skrælingerne havde Valslynger. Karlsefnes Folk saae, at Skrælingerne hævede op paa en Stang en overmaade stor Kugle, næsten at ligne med en Faarevom, og blaaagtig af Farve; denne svang de af Stangen op paa Land

modo incitatum; tum omnes perticæ adversus solem vibratæ, et illi omnes valde acutum ululabant. Tum Karlsefniani sumtum rubrum clypeum contra extulere. Skrælingi ab navibus decucurrere; deinde congressi prælium commiserunt. Hic acer extitit jactus telorum, nam Skrælingi fundis bellicis (ballistis) usi sunt[a]. Viderunt Karlsefniani, quod Skrælingi longurio sustulerunt globum ingentem[b], ventri ovillo haud absimilem, colore

1) rángsælis, *id.*, *B.* 2) hátt upp, *B.* 3) rauða skjöldu, *rubros clypeos*, *B.* 4) *abest in B.* 5) þeir, *B.* 6) ok, *etiam*, *add. B.* 7) *sic A, B;* (valstöngur?) 8) ok Snorri, *add. B.* 9) staungum knött mikinn ok, *longuriis globum ingentem et*, *B.* 10) fló, *qui volavit*, *B.*

a) *Valslöngur* erant instrumenta lignea ad conjiciendos ingentes lapides et id genus alia, itaque idem quod Romanorum ballistæ. Hæc instrumenta eo tempore in septemtrione nota fuisse, ut antiquiora testimonia taceamus, apparet ex Hist. Olavi Tryggvii f., *Fornmanna-Sögur* I, 127, et Vers. Lat. in Scriptis Hist. Isl. Vol. I, p. 150, ubi memoratur, ea regis Olavi consilio adhibita fuisse ad vasa, ramentis et cremiis referta, contra munimentum Danorum conjicienda, qua re hoc munimentum incensum est. Cum hoc instrumento bellico veteres Grænlandi comparabant tormentum illud ab Skrælingis usurpatum, quod quoque propius accedere potuit ad similitudinem ita dictæ *stafslánga*, Romanorum fustibali, quem Vegetius, de re militari Libr. III. c. 14, describit, ut contum, quatuor pedes longum, cui affixa fuerit funda ex corio, quique utraque manu libratus lapides ad modum ballistæ contorquere potuit. De his mentionem facit Speculum Regale p. 380, 389, 415.

b) Notum est ex Joh. Andersonii *Nachrichten von Island, Grönland und der Strasse Davis*, p. 254, et pluribus relationibus, indigenas Grænlandos ex stirpe Eskimoica, qui iidem ab veteribus Borealibus Skrælingi sunt appellati, cap-

á landit yfir lið[1] þeirra Karlsefnis, ok lèt illilega viðr, þar sem niðr kom. Við þetta sló ótta myklum [á Karlsefni ok allt[2] lið hans, svâ at þá fýsti engis annars enn [flýja, ok[3] halda undan upp með ánni, [því́at þeim þótti lið Skrælínga drífa at sèr allum megin, ok lètta eigi, fyrr enn þeir koma[4] til hamra nokkurra, ok veittu þar viðrtöku harða. Freydís kom út, ok sá at þeir Karlsefni hèldu undan, ok kallaði: „hví renni þèr undan [þessum auvirðismönnum[5], svâ gildir menn [sem þèr erut[6], er mèr þótti sem[7] þèr mættit drepa niðr[8]

over Karlsefnes Mandskab, og den gav et skrækkeligt Skrald, i det den faldt ned. Dette indjog Karlsefne og alle hans Folk en stor Frygt, saa at de fremfor alt önskede at flye, og de trak sig tilbage langs med Floden, thi det forekom dem, at Skrælingerne trængte frem imod dem fra alle Sider; og de standsede ikke, förend de kom til nogle Klipper, hvor de gjorde en haard Modstand. Freydis kom ud, og saae at Karlsefnes Folk trak sig tilbage, og hun raabte da: „Hvi løbe I, saa raske Mænd som I ere, for disse Stakler, som jeg troede I kunde fælde som Fæ; og hvis jeg havde Vaaben, troer jeg at jeg

fere cæruleo; hunc ex longurio in terram super manum Karlsefnianorum contorserunt, qui ut decidit, dirum sonuit. Hac re terrore perculsus est Karlsefnius suique omnes, ut nihil aliud cuperent, quam fugere et gradum referre sursum secundum fluvium: credebant enim, se ab Skrælingis undique circumveniri. Hinc non gradum stitere, priusquam ad rupes quasdam pervenissent, ubi acriter resistebant. Exiens Freydisa, cum videret Karlsefnianos gradum referre, exclamat: „cur terga datis imbellibus istis, tam strenui viri, quam vos estis, quos pecudum instar concidi a vobis

1) til, *usque ad*, *H*. 2) yfir Karlsefni ok á, *B*. 3) *omittit B*. 4) *abest in B*. 5) þessum auðvirðismönnum, *id.*, *H*; þessum úvendismönnum, *his malis hominibus*, *L*; slíkum úvirðismönnum, *his vilibus hominibus*, *B*. 6) *omittit B*. 7) líkligt at, *verosimiliter*, *B*. 8) þá, *eos*, *B*.

turæ cetariæ operam dantes, solere pilis uti, quibus mediis annexa sit vesica phocina inflata, ipsis *avata* dicta, quo facilius pilum reperiant, et ad jactum certius dirigendum. Huic rei hoc loco aliquid simile reperimus, neque ab vero abhorret, Skrælingos tali instrumento ad piscaturam uti consuevisse. Lapides quoque ab his conjectos esse, ex sequentibus apparet, cum Thorbrandus Snorrii filius ictu plani lapidis necatus esse dicatur.

svâ sem búfè; ok ef ek hefða vâpn, þótti mèr, sem ek skyldi betr berjast, enn einhverr yðarr." þeir gáfu engan gaum [hennar orðum[1]. Freydís vildi fylgja þeim, ok varð seinni[2], þvíat hún var eigi heil; gekk hún þó[3] eptir þeim í skóginn. En[4] Skrælíngar sækja at henni; hún fann fyrir sèr mann dauðan, þar var þorbrandr Snorrason, ok stóð hellusteinn í höfði honum; sverðit lá bert[5] í hjá honum; tók hún þat upp, ok býst[6] at verja sik. þá komu Skrælíngar at henni; hún [dró þá út brjóstit undan klæðunum, ok slettir á beru sverðinu; við þetta óttast Skrælíngar[7], ok ljópu undan á skip sín, ok rèru[8] í brott. þeir Karlsefni finna hana, ok lofa kapp[9] hennar.

skulde slaas bedre end nogen af eder." De gave ingen Agt paa hendes Ord. Freydis vilde følge dem, men hun var langsommere, thi hun var frugtsommelig; dog gik hun efter dem i Skoven. Skrælingerne satte efter hende; hun fandt for sig en død Mand, det var Thorbrand Snorresön, og en flad Steen stod fast i Hovedet paa ham; Sværdet laae blottet ved hans Side; dette tog hun op, og beredte sig til Modværn. Da naaede Skrælingerne hende; hun trak da Brystet frem af Klæderne, og slog det ud paa det bare Sværd; derved bleve Skrælingerne bange, og undløb til deres Skibe, og roede bort. Karlsefne og hans Folk kom da til, og roste hendes Mod. To Mænd faldt af Karlsefnes Folk, men en Mængde af

posse putabam; atque si arma haberem, crediderim me fortius pugnaturam, quam e vobis aliquem." Illi dictorum ejus nullam curam habuere. Freydisa, cum eos consequi vellet, tardius ibat, nam infirma (i. e. gravida) erat, subsecuta tamen est in sylvam. Insequuntur eam Skrælingi. Illa incidit in mortuum hominem, Thorbrandum Snorii filium, cujus capiti lapis planus impactus stetit; nudus juxta eum gladius jacuit, quo ea sublato sese defendere parabat. Tum superveniunt Skrælingi. Illa extractam e vestibus mammam nudo gladio illidit, qua re perterriti Skrælingi in naves refugerunt et remigio se abripuerunt. Karlsefniani eam convenientes, vir-

1) hvat sem hún sagði, *quid loqueretur, B.* 2) haun (*sic i. e.* hön pro hún) heldr sein, *id., B.* 3) þá, *tum, B.* 4) er, *cum, B.* 5) *abest in B.* 6) byðst, *B.* 7) tekr brjóstið upp úr serkinum ok slettir á sverðit; þeir fælast við, *extractam ex indusio mammam gladio illidit, qua re consternati sunt, B*; klæðunum ok skar þat af sèr, ok grytti eptir þeim, *extractam e vestibus mammam præcidit sibi, et in eos conjecit, Hm.* 8) hèldu, *abscesserunt, B.* 9) happ, *fortunam, B.*

Tveir menn fèllu af þeim Karlsefni[1], en fjöldi[2] af þeim Skrælíngum[3]. Vurðu þeir Karlsefni[4] ofrliði bornir, ok fóru nú heim eptir þetta til búða sinna, [ok bundu sár sín[5]; ok íhuga, hvat fjölmenni þat [myndi verit hafa[6], er at þeim sótti [af landinu ofan[7]; sýnist þeim nú sem þat eina mun liðit verit hafa, er af[8] skipunum kom, en [hitt fólkit[9] man verit hafa sjónhverfíngar[10]. Þeir Skrælíngar fundu ok mann dauðan, ok lá öx[11] í hjá; einn þeirra [tók upp öxina, ok höggr með trè, ok þá hverr at öðrum, ok þótti þeim vera gersimi, ok bíta val; síðan tók einn, ok hjuggu í stein, svâ at[12] brotnaði öxin, ok þá þótti þeim engu nýt,

Skrælingerne. Karlsefnes Trop blev overmandet, og de droge nu hjem efter dette til deres Vaaninger, og forbandt deres Saar; de tænkte nu over, hvad det havde været for en Mængde, som oppe fra Landet af havde trængt frem imod dem, og det forekom dem nu, at det kun havde været virkelige Folk, som kom fra Skibene, men at de andre Folk maatte have været Öienforblændelse. Skrælingerne fandt ogsaa en død Mand, ved hvem der laae en Øxe; een af dem tog Øxen op, og hug i Træ med den, og nu gjorde den ene efter den andet det samme, og tyktes at det var en kostelig Ting, og at den bed godt; siden tog een den, og hug i en Steen med den, saa at Øxen brødes, og da tyktes den dem af ingen Nytte, eftersom den

tutem ejus collaudabant. Duo ex Karlsefnianis occubuerant, ex Skrælingis magna multitudo. Ita Karlsefniani multitudine adversariorum superati, domum ad habitacula se retulerunt, et vulnera sua obligaverunt. Animum advertentes, quæ fuerit hominum multitudo, quæ ex superioribus locis adveniens ipsos adorta fuerit, comperiunt, eam solam adfuisse manum, quæ ex navibus advenisset, ceteram turbam præstigias fuisse. Skrælingi quoque hominem mortuum repererunt, securimque juxta jacentem; unus eorum securim sustulit et lignum ea cecidit; tum unus post alterum idem fecere, rem maximi pretii eam existimantes, et præacutam esse. Deinde alius

1) Karli, *B, qui sæpius Karlsefnium Karlum nominat.* 2) fjórir, *quatuor, B.* 3) en þo, *add. B.* 4) *nescit B.* 5) *nescit B.* 6) var, *esset, B.* 7) á landinu, *in terra, B.* 8) á, *in, B.* 9) annat liðit, *id., B.* 10) þversýníngar, *id., B.* 11) öxi, *D;* eyxi, *id., H.* 12) hjó í stein ok, *lapidem cecidit, et B;* (huggi *v.* huggr, *A.*)

er eigi stóðst[1] grjótit, ok kastaðu niðr.

12. Þeir Karlsefni þóttust nú seá, þótt þar væri landskostir góðir, at þar myndi jafnan[2] ótti ok úfriðr á liggja af þeim er fyri bjuggu. Síðan bjuggust þeir á brott, ok ætlaðu til síns lands, ok sigldu norðr fyrir landit[3], ok funnu 5 Skrælínga í skinnhjúpum, sofnaða [nær sjó; þeir[4] hafðu með sèr stokka[5], ok í dýramerg dreyra blandinn; [þóttust þeir Karlsefni þat skilja, at þessir menn myndu hafa verit gervir brott[6] af landinu; þeir drápu þá. Síðan fundu þeir Karlsefni nes eitt, ok á fjölda dýra[7], var nesit at seá sem mýkiskán væri, af því at dýrin lágu þar um nætrnar[8]. Nú koma þeir Karls-

ikke holdt imod Steen, og de kastede den bort.

12. Karlsefne og hans Folk troede nu at indsee, at, skjönt Landet havde mange Herligheder, vilde man dog der bestandig svæve i Frygt for Ufred af Landets tidligere Beboere. De beredte sig derfor til Afreise, og agtede sig til deres Fædreland; de seilede nordefter med Kysten, og traf 5 Skrælinger i Skindpelse, sovende nær ved Havet. De havde med sig Æsker, hvori der var Dyremarv, blandet med Blod; Karlsefnes Folk tyktes at forstaae, at disse Mennesker vel vare blevne forviiste fra Landet; de dræbte dem. Siden kom de til et Næs, hvorpaa der var en Mængde Dyr, og Næsset var overalt bedækket med Møg, efterdi Dyrene

eam sumsit et in lapidem incussit, ut securis frangeretur; quo facto lapidi findendo inepta, eis ad nullam rem utilis visa est, atque eam dejecerunt.

12. Jam Karlsefniani pro certo habuerunt, etsi eximia esset hujus terræ bonitas, tamen semper futurum, ut terror et periculum ab incolis immineret. Deinde abitum parant, in patriam redituri, atque boream versus a terra navigaverunt, et prope a mari deprehenderunt quinque Skrælingos in amictu pelliceo, somno oppressos: hi secum habuere cistulas, medullam ferinam cruore mixtam continentes; hos a terra exterminatos esse Karlsefniani intelligebant; eos interfecerunt. Postea promontorium quoddam invenere, tanta ferarum multitudine repletum, ut fimo obsitum

1) stóð við, *id.*, *B.* 2) jafn, *perpetuus*, *B.* 3) *abest in B.* 4) ok, *et*, *B.* 5) skrokka, *B*; skokka, *I*, *L*, *vasa v. dolia.* 6) virtu þeir svá, at þeir mundu gjörfir, *sic judicarunt, eos exulatos esse*, *B.* 7) ok þaun vag, *tali modo, add. B.* 8) vetrna, *per hiemes*, *B.*

efni [aptr í Straumfjörð[1], ok [voru þar fyrir alls gnóttir, þess er þeir þurftu at hafa[2]. Þat er sumra manna sögn, at þau Bjarni ok Guðríð[3] hafi þar eptir verit, ok 10tigir[4] manna með þeim, ok hafi eigi farit lengra[5]; en þeir Karlsefni, ok Snorri hafi suðr farit, ok 40 manna með þeim, ok hafi eigi lengr verit í Hópi enn vart[6] tvâ mánuði, ok hafi sama sumar aptr komit[7]. Karlsefni fór þá[8] einu skipi at leita Þórhalls veiðimanns[9], en annat[9] liðit var eptir; ok fóru þeir norðr fyrir Kjalarnes, ok berr þá fyrir vestan fram, ok var landit á bakborða þeim; þar voru þá[10] eyðimerkr einar [allt at seá fyrir þeim, ok

laae der om Nætterne. Nu kom de tilbage til Strömfjord, og der var Overflødighed af alt hvad de behøvede at have. Det er somme Mænds Sagn, at Bjarne og Gudrid ere blevne der tilbage med 100 Mand, og have ikke faret længere; men Karlsefne og Snorre have med 40 Mand faret sydpaa, og have ikke været længere i Hopet end knap to Maaneder, ere samme Sommer komne tilbage. Karlsefne foer derpaa med eet Skib at søge efter Thorhal Jæger, men de øvrige bleve tilbage; og de seilede nord forbi Kjalarnæs, og førtes da frem mod Vesten, og Landet var paa deres venstre Side. Der vare da øde Skove overalt, saa langt de kunde see, og næsten

videretur, quod eo loco feræ noctu cubuerunt. Jam in Straumfjördum revenerunt; hic omnium rerum, quarum opus habebant, copia suppetebat. Quidam tradunt, Bjarnium ac Gudridam heic remansisse, unacum decem hominum decadibus, neque longius processisse: Karlsefnium vero ac Snorrium austrum versus cum quadraginta hominibus profectos, neque diutius in Hopo commoratos quam vix duo menses, eadem æstate revertisse. Post hæc Karlsefnius una nave ad quærendum Thorhallum venatorem exiit, ceteris remanentibus. Kjalarnesum a meridie circumflectentes occidentem versus prætervecti sunt, terra ab sinistro navis latere relicta; ibi tum

1) í Straumsfjavrð, *B.* 2) er þar allskonar, *eodem sensu, B.* 3) *sic A;* Freydís, *B.* 4) XX *i. e.* tíu tigir, 100, *L.* 5) í fyrstu, *primo, add. H.* 6) *vix legi potest.* 7) *Præcedentia K ita exhibet:* þat er ok sumra manna sögn, at þeir Karlsefni hafi fyrst suðr farit ok Snorri með eitt skip ok 40 manna með þeim, en Bjarni ok Guðríðr hafi eptir orðit í Straumey, ok 100 (LL) manna með þeim, ok hafi þá eigi lengi í Hópi verit, vart 2 mánaði í burtu, sóttu síðan hitt fólkit ok verit svá vetrinn, *i. e. Est et quorundam relatio, Karlsefnium ac Snorrium cum una nave et 40 viris austrum versus primo contendisse, remanentibus in Straumeya Bjarnio et Gudrida cum 100 hominibus, neque tamen diu in Hopo, vix duos menses, commoratos, ceteram turbam petiisse, deindeque hiemem ibi exegisse.* 8) á, *B.* 9) *abest in B.* 10) *abest in B.*

nær hvergi rjóðr i[1]. Ok er þeir hafðu lengi farit, fellr á[2] af landi ofan or austri ok í vestr; þeir lögðu inn í árósinn, ok lágu við hinn syðra bakkann.

Víg þorvalds Eiríkssunar[3].

13. þat var einn morgin, er þeir Karlsefni sá fyrir ofan rjóðrit [flekk nokkurn[4] [sem glitraði[5] við þeim, ok æptu þeir á þat; þat rærðist, ok var þat Einfætíngr, ok skauzt ofan [á þann árkakkann, sem þeir lágu við. þorvaldr, Eiríks son rauða, sat

ingen aabne Pladser deri. Og da de havde seilet længe, løb der en Flod ned fra Landet fra Øst mod Vest; de lagde ind i Flodmundingen og laae ved den söndre Bred.

Thorvald Eriksöns Drab.

13. Det hændte sig en Morgen at Karlsefne og hans Folk saae ovenfor en aaben Plads i Skoven en Plet, som glindsede imod dem, og de raabte derimod; det rørte sig, og det var en Eenfoding, som derpaa skød sig ned til den Flodbred, ved hvilken de laae. Erik

erant in conspectu incultæ sylvæ, nullo fere loco arboribus vacuo; cumque diu provecti essent, fluvius ex terra devolvebatur ab oriente in occidentem; ostium ingressi, navem ad ripam australem constituerunt.

Cædes Thorvaldi Eiriki filii.

13. Accidit mane quodam, ut Karlsefniani supra locum sylva vacuum conspicerent maculam aliquam, adversum eos splendentem, quæ inclamantibus illis movebatur; hic unipes[a] erat, qui in ripam fluvii, ad quam con-

1) *abest in B.* 2) *abest in B.* 3) *Nulla capitum divisio in B.* 4) flokk mikinn, *nebulam ingentem, H.* 5) svo sem glitaði, *id., B.*

a) *Einfætingr*, qui unum pedem habet, unipes, ab *einn*, unus, et *fótr*, pes. In hac relatione nihil portentosum est, uti Torfæus vult; peculiaris enim vestitus eam speciem indigenis præbuit, ex qua Normanni inducti sint credere, eos unum tantum pedem habere. Hominem fuisse, luculenter apparet ex eo, quod Thorvaldum sagitta trajecit, veteresque Grænlandos credidisse, hominem fuisse, versus testantur, in quibus eorum aliquis hunc mirificum hominem appellat. Verum tamen credidisse Boreales, esse tales unipedes homines, aliunde quoque notum est. Sic in libro vetusto *Rimbegla*, sive Rudimento computi ecclesiastici et annalium veterum Islandorum, in quo continentur chronologica, geographica, astronomica, geometrica, theologica, nonnulla ex historia universali et naturali rariora, ed. Steph. Björnonis, Hafn. 1780, Partis III, cap. X, § 37 pag. 344, descriptio reperitur populi hoc nomine in Blalandia (Æthiopia s. Africa), tali modo: „*Einfætingar hafa svá mikinn fót við jörð, at þeir skyggja sèr með honum*

við stýri, ok skaut Einfœtíngr ör í smáþarma honum. Þorvaldr dró út örina, ok mælti: „feitt er um ístruna; gott land hafum vèr fengit kostum, en þó megum vèr varla njóta." Þorvaldr dó af sári þessu litlu síðarr. Þá leypr Einfœtíngr á braut ok norðr aptr. Þeir Karlsefni fóru eptir honum, ok sá hann stundum; þat sá þeir síðarst til hans, at hann ljóp[1] á vâg nokk-

Rødes Sön Thorvald sad ved Roret, og Eenfodingen skød en Piil ind i Tarmene paa ham. Thorvald trak Pilen ud, og sagde: „Fedt er det mig om Isteren; et frugtbart Land ere vi komne til, men dog ville vi neppe komme til at nyde godt af det." Thorvald døde af dette Saar kort efter. Derpaa løb Eenfodingen bort igjen nordefter. Karlsefne og hans Folk forfulgte ham, og saae ham stundum, og det sidste de saae til ham,

stituerant navem, se corripuit. Thorvaldus, filius Eiriki Rufi, ad clavum sedebat; in cujus ilia unipes sagittam misit. Thorvaldus, extracta sagitta[a]: „pingue abdomen, inquit; terram nacti sumus bonitate soli eximiam, sed vix ea frui nobis licitum est." Paulo post Thorvaldus hoc vulnere exspiravit. Post hæc unipes abripuit sese et boream versus recessit. Karlsefniani eum insequebantur, subindeque conspexerunt, id ultimum conspi-

1) þángat sem þeir lágu, Þorvaldr, son Eireks hins rauða. Þá mælti Þorvaldr: gott land höfum vèr feingit; þá hleypr einfætíngrinn á brutt, ok norðr aptr [ok skaut áðr í smáþarma á Þorvaldi; hann dró út örina; þá mælti Þorvaldr *α)*: „feitt er um ístruna." Þeir hleypu eptir einfætíngi, ok sáu hann stundum, ok þótti [redacted] hann leitaði undan; hljóp hann út, *i. e. eo ubi mansit cum suis Thorvaldus, filius Eiriki Rufi. Tum Thorvaldus inquit: bonam terram nacti sumus. Tum unipes boream versus* [redacted] *recepit, sagitta in ilia Thorvaldi ante conjecta; qua extracta, Thorvaldus: „pingue circa abdomen," inquit. Insecuti unipedem, eum subinde conspexerunt, et aufugere putarunt; excurrit,* B. *α)* [redacted] Þorvaldr Eircksson skaut áðr öru at honum, ok kom í smáþarmana, en hann dró út örina, ok varð hon eptir, ok er þeir Þorvaldr komu þar, tók hann upp örina, ok mælti: *i. e. Thorvaldus vero Eiriki filius sagittam in eum ante misit, quæ in ilia penetravit; ille extractam sagittam eo loco reliquit; Thorvaldus autem cum suis advenit, et sublata sagitta, locutus est,* K, L.

við sólarhita i svefni, i. e. unipedes plantam pedis tam amplam habent, ut ipsis dormientibus sit umbraculo;" cui alius codex addit: „*þeir eru svá skjótir sem dýr*, ferarum instar pernices sunt."

a) En exemplum heroismi, mortem contemnentis, cujus tot in priscis antiquitatum borealium monumentis exempla exstant, ex quibus comparationis causa produci merentur dicta Thormodi Kolbrunæ-poëtæ, qui cum in prælio Stiklastadensi, [redacted] 1030, sagitta saucius esset, ferro exsecto: „pinguia, inquit, sunt mihi præcordia," vide Hist. Ol. Sancti in *Heimskr.* c. 247, II, p. 378, *Fornmanna Sögur*, 4, 93, c. 218, et extrema verba nobilissimi regis Ragnaris Lodbrokis, crudelissimo supplicio in Anglia necati: *Lifs eru liðnar stundir, læjandi skal ek deyja*, elapsæ sunt vitæ horæ, ridens ego moriar! cf. *Krákumál*

urn. Þá hurfu þeir Karlsefni aptr; þá kvað einn maðr kviðlíng[1] þenna:

> Eltu[2] seggir,
> allsatt[3] var þat,
> einn Einfœtíng
> ofan til strandar;
> en kynlegr maðr
> kostaði rásar
> hart [um stopir[4];
> heyrðu Karlsefni!

Þeir fóru þá í brott, ok norðr aptr, ok þóttust sjá Einfœtínga-

var at han løb ud i en Vig. Da vendte de tilbage, og en Mand kvad da denne Kvædling:

> Folk satte efter
> (meget sandt det var)
> en Eenfoding
> ned til Stranden;
> men den underlige Mand
> ilende løb
> stærkt over Havet;
> Hør du, Karlsefne!

De droge da bort igjen nordefter, og tyktes see Eenfodingeland; de vilde

cati, quod in brachium aliquod maris excurrit. Itaque reversi sunt. Tunc aliquis hos versiculos lusit[a]:

> Insecuti sunt viri
> (sanè verum fuit hoc)
> unum unipedem
> deorsum in litus;
> sed mirificus homo
> cursu contendit
> raptim per æquora;
> audi, Karlsefni!

Deinde reversi boream versus[b] contenderunt, et visi sibi sunt terram

1) kveðlíng, *id.*, *D.* 2) Elta, *Persequuntur*, *H.* 3) allhátt, *K*, *L.* 4) um steipir, *D*; — stofn, *G*; of stopi, *B*, *J*; af kappi, *contentione*, *K*, *L.* *Secuti sumus in versione lect. B, I, cum Edda Snorronis, ed. Rask p.* 217, stop *inter maris vocabula afferat; forte tamen το* stopir *in textu scribendum est* slóþir *i. e.* slóðir *i. e. per vias, campos.*

sive Epicedium Ragnaris Lodbroci, regis Daniæ, in mea editione Hafniæ 1826 p. 152.

a) Hæc stropha antiquissimo metri genere composita est, dicto *Fornyrðalag* (antiqui sermonis melo), cujus versus constant duobus trochæis vel spondeis, quorum prior cum dactylo commutari potest; in hoc metro alliteratio dominatur, omissa consonantia syllabica.

b) secundum ea, quæ ante dicta sunt, lectio

land[1]; vildu þeir þá eigi hætta liði sínu lengr[2]. þeir ætlaðu öll ein fjöll, þau er í Hópi voru, ok þessi er nú funnu þeir, ok þat stæðist mjök svâ á, ok væri jamlángt or Straumfirði beggja vegna. Hinn þriðja vetr voru þeir í Straumfirði. Gengu menn þá mjök í sveitir, ok varð þeim til um konur; ok vildu þeir, er úkvændir voru, sækja til í hendr þeim, sem kvændir[3] voru, ok stóð af því hin mesta úró. þar kom til hitt fyrsta haust Snorri, son Karlsefnis, ok var hann þá þrívetr, er þeir fóru brott. þá er þeir sigldu af Vínlandi, tóku þeir suðrœn veðr, ok hittu þá Markland, ok funnu þar Skrælíngja 5, ok var einn skeggjaðr;

da ikke udsætte deres Folk længer. De ansaae den Fjeldstrækning, som var i Hop, og den som de nu traf, for een og den samme, og det slog lige til, at der var lige langt fra Strömfjord til begge Steder. Den tredie Vinter vare de i Strömfjord. De deelte sig da meget i Partier, hvortil Kvinderne vare Anledning, da de, som vare ugifte, vilde forurette de gifte, og deraf opstod stor Uro. Der fødtes den første Høst Karlsefnes Sön Snorre, og han var tre Aar, da de droge bort. Da de seilede fra Viinland, fik de Søndenvind, og kom da til Markland, og traf der 5 Skrælinger, den ene var skægget, de to Kvinder, og de to Börn; de toge Drengene, men de

Unipedum conspicari; quare diutius suos periculo objicere noluerunt. Montes, qui Hopi erant, unos eosdemque esse judicabant, atque quos heic conspexerunt, remque inter se congruere, et hinc inde ex Straumfjördo tantundem viæ esse. Tertiam hiemem in Straumfjördo degebant. Hic in factiones discesserunt, dissidio de uxoribus orto, cum qui uxoribus carerent, eas ab uxoratis postularent, qua ex re maximæ turbæ exstiterunt. Primo autumno natus est Snorrius Karlsefnii filius, qui trium annorum erat, cum ab Vinlandia navigarunt. Navigantes ex Vinlandia, australes ventos nacti, Marklandiam attigerunt, ibique quinque Skrælingos invene-

1) *sive* Einfœting á land, *unipedem in terra.* 2) *Sequentia usque ad finem B diversa expositione persequitur, quemadmodum ad calcem historiæ seorsim expressa sunt.* 3) kvongaðir, *id., D, E, G, H.*

norðr, borcam versus, mutanda est in *norðan,* de septentrione sive austrum versus.

konur voru 2, ok börn tvö; tóku þeir Karlsefni sveinana, en hinir komust undan, ok sukku þeir Skrælíngar í jörð niðr. Sveina þessa 2 hafðu þeir með sèr. þeir kendu þeim mál, ok voru skírðir. þeir nefndu móður sína Vethilldi[1] ok föður Uvæge[2]. þeir sögðu at konúngar stjórnaðu Skrælíngum, ok hèt annar þeirra Avalldanía[3], en annar Valldidida[4]. þeir kváðu þar engin hús, lágu menn þar í hellum eða holum. þeir sögðu þar liggja land öðrum megin gagnvart

andre undkom, og Skrælingerne sank ned i Jorden. Disse to Drenge førte de med sig; de lærte dem Sproget, og de bleve døbte. De kaldte deres Moder Vethillde, og deres Fader Uvæge. De sagde at to Konger beherskede Skrælingerne, og den ene af dem hed Avalldania, men den anden Valldidida. De sagde at der ingen Huse vare, Folk laae der i Grotter eller i Huler. De sagde at der laae et Land paa den anden Side ligeoverfor deres Land, hvor der boede

runt, quorum unus erat barbatus, duæ mulieres, duoque pueri; Karlsefniani pueros comprehenderunt, ceteris Skrælingis fuga elabentibus et terra dehiscente absorptis[a]. Hos duo pueros secum abduxerunt, eosque linguam docuerunt et baptizarunt. Hi nominarunt matrem Vethilldam et patrem Uvægium, dixerunt reges Skrælingis imperare, quorum alteri nomen esse Avalldania, alteri Valldidida[b]; nullas ibi domos esse, sed in antris aut cavernis habitari; ex altera parte, exadversum suam terram, aliam sitam

1) *s.* Weihilldi, *A;* Vetthildi, *D, E, G;* Veinhildi, *H;* Vætilldi, *B;* Vætthildi, *J, K.* 2) *sic etiam, B, L;* Vægi, *D, E, G, H;* Ægi, *H in margine;* Ovægi, *I;* Ovæe, *K.* 3) Avalldajna, *D, E;* Avalldamon, *B, I;* Avalldumon, *K, L.* 4) *s.* Avaldidida, *A.*

a) Verosimile est, Skrælingos in cavernas subterraneas se abdidisse.

b) Vox *konúngr* in veterum borealium sermone latum habet significatum, ut comprehendat præsides singularum provinciarum, quin interdum duces exercitus aut classis. Allata vero nomina diligentius examinari merentur, cui rei mihi, subsidiis destituto, supersedendum est. Sine dubio conservata sunt ex ipsa Skrælingorum pronuntiatione, et heic haud ita magna cum mutatione literis notata. Unicum ex his, quod forte ad genium sermonis Islandici formatum esse potest, est *Vethildr*, si hæc forma vocis ceteris præferenda est; nam *Hildr* et per se Islandicum nomen femineum est, veteribusque borealibus vulgo usitatum, ductum ab Hilda, veterum borealium Bellona, et in multis nominibus compositis occurrit, v. c. *Alfhildr, Bekkhildr, Brynhildr, Borghildr, Gauthildr, Geirhildr, Gunnhildr, Rafnhildr, Ragnhildr, Svanhildr, þjóðhildr, þórhildr.*

sínu landi, er þeir menn bygði, er voru í hvítum klæðum, ok báru stángir fyri sèr, ok voru[1] festar við flíkar[2], ok æptu hátt, ok ætla menn, at þat hafi verit Hvítramannaland eða Írland eð mykla.

14. Þá Bjarna Grímólfsson bar í Írlands haf, ok komu í maðksjó[3], ok sökk drjúgum skipið undir þeim. Þeir höfðu bát þann, er bræddr var með seltjöru, þvíat þar fær eigi sjómaðkr á[4]; þeir gengu í bátinn, ok sá þeir þá, at þeim mátti hann eigi öllum vinnast; þá mælti Bjarni: „af því at bátrinn tekr eigi meira enn

Folk, som vare iførte hvide Klæder, og bare Stænger foran sig, hvorved der vare fæstede Flige, og de raabte höit; og Folk troe, at det har været Hvitramannaland eller det store Irland.

14. Bjarne Grimolfsön blev med sit Skib forslaaet til Irlands Hav, og de kom i en Ormesø, og Skibet begyndte stærkt at synke under dem. De havde en Baad, som var smurt med Sæltjære, thi den angriber Søormen ikke; de gik i Baaden, og saae da, at den ikke kunde bære dem alle; da sagde Bjarne: „Eftersom Baaden ikke

esse regionem, quam incolerent homines, albis vestibus induti; hos longurios præferre, pannis affixis, et alta voce clamare. Hanc putant esse Hvitramannaland *(Terram alborum hominum)* sive Irlandiam magnam[a].

14. Bjarnius Grimolvi filius cum suis in pelagus Irlandicum delati, incidebant in mare vermiculosum, quare navis sub iis jam jam sidere cœpit. Vexerunt secum scapham, pice phocina oblitam; huic enim vermis marinus non nocet[b]. In scapham descendentes animadverterunt, eam omnes capere non posse. Tum Bjarnius: cum scapha non amplius capiat, quam

1) *abest in D. E.* 2) flíkr, *id., E, G, H.* 3) maðkasjó, *id., H.* 4) unnit, *add. H.*

a) *Hvitramannaland*, Alborum Terra, in margine Cod. E redditur per *Albaniam occidentalem.* Plura de hac terra quære in annotationibus geographicis ad calcem afferendis; cf. narrationem de Ario Maris filio, ad hanc terram tempestate delato, *Landnáma* P. II c. 32,

b) Hæc forte relatio navigatores, quibus maria vermibus infestata trajicienda sunt, edocere possit, quomodo his malis occurrendum sit.

helmíng manna vârra, þá er þat mitt ráð, at menn sè lutaðir í bátinn, þvíat þetta skal ekki fara at mannvirðíngu." Þetta þótti öllum svâ drengilega boðit, at engi vildi móti mæla; gerðu þeir svâ, at lutuðu mennina, ok laut Bjarni at fara í bátinn, ok helmíngr manna með honum, þvíat bátrinn tók ekki meira. En er þeir voru komnir í bátinn, þá mælti einn íslenzkr maðr, er þá var í skipinu, ok Bjarna hafði fylgt af Íslandi: „ætlar þú, Bjarni, hèr at skiljast við mik?" Bjarni svarar: „svâ verðr nú at vera." Hann svarar: „öðru hèzt þú föður mínum, þá er ek fór af Íslandi með þèr enn skiljast svâ við mik, þá er þú sagðir, at eitt skyldi gánga yfir okkr báða." Bjarni svarar: „eigi skal ok svâ vera, gakk þú

rummer meer end Halvdelen af vore Mænd, da er det mit Raad at der trækkes Lod om, hvo der skulle i Baaden, thi det skal ikke gaae efter Anseelse. Dette fandt alle saa höimodig budet, at ingen vilde tale derimod; de gjorde da saa, og trak Lod, og det tilfaldt Bjarne at gaae i Baaden, og Halvdelen af Mandskabet med ham, thi Baaden rummede ikke flere. Men da de vare komne i Baaden, sagde en Islænder, som da var paa Skibet, og havde fulgt Bjarne fra Island: „Agter du, Bjarne, her at forlade mig?" „Saa kommer det nu til at være," svarede Bjarne. Da sagde denne: „Andet lovede du min Fader, da jeg drog fra Island med dig, end saaledes at forlade mig, da du sagde, at vi begge skulde dele Skjæbne." Bjarne svarede: „Ei skal det da gaae saaledes; gak

dimidiam partem nostrorum, mea sententia est, ut sortibus jactis descendant homines in scapham; hæc enim res ex dignitate non existimanda est. Hæc sententia omnibus tam egregia visa est, ut obloqui vellet nemo. Sic fecerunt, ut de hominibus sortes jacerent. Sorte Bjarnio obtigit, ut ipse cum dimidia parte sociorum in scapham descenderet; plures enim non capiebat. Qui cum in scapham descendissent, unus vir Islandus, qui in navi erat, quique Bjarnium ab Islandia fuerat comitatus, infit: „an tu, Bjarni, hic a me discedere vis?" Bjarnius: „ita nunc fieri necesse est." Ille: „aliud pollicebaris patri meo, quando tecum ab Islandia proficiscebar, quam ut ita ab me discederes, quippe qui pollicitus sis, nos utrosque eadem fortuna usuros." Bjarnius respondet: „neque sic erit; tu huc in scapham de-

hengat[1] í bátinn, en ek man upp fara í skipið, því at ek sè, at þú ert svâ fúss til fjörsins." Gekk Bjarni þá upp í skipið, en þessi maðr í bátinn, ok fóru þeir síðan leiðar sinnar, til þess er þeir komu til Dýflinar í Írlandi, ok sögðu þar þessa sögu; en þat er flestra manna ætlan at Bjarni ok hans kumpánar hafi látizt í maðksjónum, því at ekki spurðist til þeirra síðan.

Ættartala frá Karlsefni ok Þuríði, kono hans.

15. Annað sumar eptir fór Karlsefni til Íslands, ok Guðríðr með honum, ok fór heim í Reynisnes[2]. Móðor hans þótti, sem hann hefði lítt til kostar tekit, ok (því) var Guðríðr eigi heima enn fyrsta vetr. En er hon próf-

du herned i Baaden, og jeg vil stige op i Skibet, thi jeg seer at du er saa begjerlig efter at leve." Bjarne gik da op i Skibet, men denne Mand ned i Baaden, og de fortsatte derpaa Reisen, indtil de kom til Dublin i Irland, og fortalte der disse Begivenheder; men det er de flestes Tro, at Bjarne og hans Ledsagere ere omkomne i Ormesøen, thi der spurgtes ikke siden til dem.

Karlsefnes og hans Kone Thurides Slægtregister.

15. Den anden Sommer efter drog Karlsefne til Island, og Gudrid med ham, og han drog hjem til Reynisnæs. Hans Moder tyktes at han havde gjort et ringe Parti, og derfor var Gudrid ikke hjemme den første Vinter. Men da hun mærkede, at Gudrid var en

scende, ego vero conscendam navem; video enim, te adeo vitæ cupidum esse. Itaque Bjarnius conscendit navem, hic vero vir in scapham descendit. Deinde iter perrexerunt, donec Dublinum in Irlandia pervenerunt, ubi has res narraverunt. Plurimorum autem relatio est, Bjarnium ejusque socios in mari vermiculoso deperiisse, nulla enim de iis fama ab eo tempore exiit.

Recensus posterorum Karlsefnii et Thuridæ, uxoris ejus.

15. Altera post æstate Karlsefnius cum uxore Gudrida in Islandiam reversus, domum in Reynisneso concessit. Visus est matri suæ parum bonam nactus conditionem; quare Gudrida prima hieme domi ejus non fuit.

1) *sic.* 2) Reinarnes. *D. G. H.*

aði, at Guðríðr var kvennskörúngr mikill, fór hon heim, ok voru samfarar þeirra góðar. Dóttir Snorra Karlsefnissunar[1] var Hallfríðr, móðir þorláks biskups Runólfssunar. þau áttu sun, er þorbjörn hèt; hans dóttir hèt þórunn, móðer Bjarnar[2] biskups. þorgeirr hèt sun Snorra Karlsefnissunar, faðer Ýngvildar, móðor Brands biskups hins fyrra. Dóttir Snorra Karlsefnissunar var ok Steinunn, er átti Einarr, sun Grundar-Ketils þorvalds

udmærket Kvinde, tillod hun hende at drage hjem, og de kom godt ud af det med hinanden. Snorre Karlsefnessöns Datter hed Hallfride, Moder til Biskop Thorlak Runolfsön. De havde en Sön, som hed Thorbjörn; hans Datter hed Thorun, Biskop Björns Moder. Thorgeir hed Snorre Karlsefnessöns Sön, Fader til Ingveld, Moder til Biskop Brand den første. Snorre Karlsefnessön havde en Datter, Steinun, som var gift med Einar, en Sön af Grundar-Ketil, en Sön af Thorvald Krok, en

Cum vero intellexit, Gudridam esse excellentem feminam, domum rediit et amico ejus convictu usa est. Filia Snorrii, Karlsefnii filii, fuit Hallfrida, mater Thorlaki episcopi Runolvi filii[a]. Hi filium genuerunt, nomine Thorbjörnem, ejus filia erat Thorunna, mater Björnis episcopi. Thorgeir nomen erat filio Snorrii, Karlsefnii filii, pater Ingveldæ, matris episcopi Brandi prioris. Filia Snorrii, Karlsefnii filii, erat Steinunna, quam in matrimonio habuit Einar, filius Ketilis Grundensis, filii Thorvaldi Kroki, filii

1) þorfinnssonar karlsefnis, *D.* 2) Bjarna, *C, H.*

a) Genus episcopi Thorlaci ita in Schedis Arii polyhistoris recencetur, (codex No. 113b in fol. cf. *Islendinga-Sögur*, 1, 19): *Øðr landnámscona, es bygþi vestr í Breiþafirþi í Hvammi, vas móþer þorsteins ens rauþa, föþur Oleifs feilans, föþur þórþar gellis, föþur þórhilþar rjúpu, móþur þórþar hesthöfþa, föþur Carlsefnes, föþur Snorra, föþur Hallfriþar, móþur þorlács, es nú es biscop í Scálahollti nestr Gizori*, i. e. Œda, quæ inter primos insulæ sessores est, habitavitque Hvammi in Breidafjördo ad occidentem, fuit mater Thorsteinis Rufi, patris Oleivi Feilanis, patris Thordi Gelleris, patris Thorhildæ Rjupæ, matris Thordi Hesthöfdii, patris Karlsefnii, patris Snorrii, patris Hallfridæ, matris Thorlaki, qui nunc est episcopus Skalholtensis proximus a Gissure. In *Húngrvaka* pag. [illegible] stirps episcopi Thorlaki sic recensetur: *þorlákr Runólfsson, þorlákssonar, þórarinssonar, þorkelssonar skotakolls ok sonar Hallfriðar Snorradóttur, Karlssonar*, i. e. Thorlakus, filius Runolvi, filii Thorlaki, filii Thorarinis, filii Thorkelis Skotakolli et Hallfridæ, filiæ Snorrii, filii Karlis (i. e. Karlsefnii), cf. *Landnáma* P. 5, c. 11, p. 241.

sunar króks, þóris sunar á Espihóli; þeirra sun var þorsteinn ránglátr[1], hann var faðir Guðrúnar, er átti Jörundr at Keldum; þeirra dóttir var Halla, móðir Flosa, föður Valgerðar, moðor herra Erlends sterka, föður herra Hauks lögmanns. Önnur dóttir Flosa var þórdís, móðir frú Íngigerðar ríku; hennar dóttir var frú Hallbera, abbadís í Reinisnesi at Stað. Mart stórmenne er komið annað á Íslandi [frá Karlsefni ok þuríði[2], þat er ekki er hèr skráð. [Veri guð með oss, amen[3]!

Sön af Thorer paa Espehol; deres Sön var Thorstein den Uretfærdige, han var Fader til Gudrun, som var gift med Jörund paa Keldum; deres Datter var Halla, Moder til Flose, Fader til Valgerde, Moder til Hr. Erlend Stærke, Fader til Hr. Laugmand Hauk. En anden Datter af Flose var Thordis, Moder til Fru Ingegerd den Mægtige; hendes Datter var Fru Hallbera, Abbedisse paa Stad i Reinisnæs. Mange andre Stormænd paa Island nedstamme fra Karlsefne og Thurid, som ikke ere her optegnede. Gud være med os, Amen!

Thoreris de Espiholo; eorum filius erat Thorstein Ranglatus *(Injustus)*, pater Gudrunæ, quam in matrimonio habuit Jörundus Keldensis. Horum filia erat Halla, mater Flosii, patris Valgerdæ, matris Domini Erlendi Robusti, patris Domini Hœki prætoris; altera filia Flosii erat Thordisa, mater Dominæ Ingigerdæ Opulentæ, hujus filia erat Domina Hallbera, abbatissa Stadi in Reinisneso. Multi alii principes Islandi ab Karlsefnio et Thurida descenderunt, de quibus hoc loco non scriptum est. Deus nobiscum, amen!

1) rángláti, *id.*, *D, G, H.* 2) af þeim þorfinni karlsefni ok Guðríði, *D.* 3) *Sic A, C, G; absunt in H;* endast þorfinns þáttr, *relationi de Thorfinno hic finis, D.*

CAPUT 7, 8, 9 ET INITIUM 10mi SECUNDUM COD. B, CUM QUO EJUSDEM TRADUCES CONCORDANT.

7. Á því lèku miklar umræður um vetrinn í Brattahlíð, [at þar[1] voru mjök töfl uppi höfð ok sagnaskemtan, ok margt þat er til híbýlabótar mátti vera. Ætluðu þeir Karlsefni ok Snorri at leita Vínlands, ok töluðu menn margt um þat. En því lauk svâ, at þeir Karlsefni ok Snorri bjuggu skip sitt, ok ætluðu at leita Vínlands um sumarit. Til þeirrar ferðar rèðust þeir Bjarni ok þórhallr með skip sitt, ok þat föruneyti er þeim hafði fylgt. Maðr hèt þorvaldr; hann var mágr Eiríks rauða. þórhallr var kallaðr veiðimaðr, hann hafði lengi verit í veiðiförum með Eiríki um sumrum, ok hafði

7. Om den Ting taltes om Vinteren meget i Brattelid; man morede sig med at spille Brætspil, og at fortælle Historier, og ved meget andet, som kunde raade Bod paa Eensomheden. Karlsefne og Snorre agtede at opsøge Viinland, og derom taltes meget; men Enden herpaa blev, at Karlsefne og Snorre gjorde deres Skib i Stand, og agtede at opsøge Viinland om Sommeren. Til denne Reise beredte sig ogsaa Bjarne og Thorhal med deres Skib og det Mandskab, som havde fulgt dem. Der var en Mand, som hed Thorvald, og var Erik den Rødes Besvogrede; fremdeles Thorhal med Tilnavn Jæger, han havde længe reist paa Fangst med Erik om Somrene, og

7. Ea de re hac hieme crebri sermones Brattahlidæ agitabantur; hic enim ludi latrunculorum instituebantur, et oblectamenta quærebantur historiis narrandis multisque aliis rebus, quæ vitam domesticam jucundiorem reddere possent. Statuerant Karlsefnius ac Snorrius Vinlandiam quærere, de qua re multum disputabatur. Sic autem exiit res, ut Karlsefnius et Snorrius navem pararent, Vinlandiam insequenti æstate quæsituri. Huic profectioni socios se addiderunt Bjarnius ac Thorhallus, cum nave sua et comitibus, qui eos secuti fuerant. Vir erat nomine Thorvaldus, affinis Eiriko Rufo. Thorhallus appellatus est venator; is diu per æstates in

1) þeir, *I; rectius* þvíat þar *pro* at þar; var þar margt til skemtunar haft ok margt rædt, þar, *ibi multis ex rebus oblectamenta quærebantur, crebrique sermones habebantur, ibi, L.*

hann margar varðveizlur. Þórhallr var mikill vexti, svartr ok þussligr; hann var heldr við aldr, údæll í skapi, hljóðlyndr, fámálugr hversdagliga, undirförull, ok þó atmælasamr, ok fýstist jafnan hins verra; hann hafði lítt við trú blandazt, síðan hún kom á Grænland. Þórhallr var lítt vinsældum horfinn, en þó[1] hafði Eiríkr lengi tal af honum haldit. Hann var á skipi með þeim Þorvaldi, þvíat honum var víða kunnigt í úbygðum. Þeir höfðu þat skip, er Þorbjörn hafði út þángat; *ok rèðust* til ferðar með þeim Karlsefni[2], ok voru þar flestir[3] grænlenzkir menn á. Á skipum þeirra var fjörutigi manna annars hundraðs. Sigldu þeir

havde mange Ting under sin Forvaring. Thorhal var stor af Væxt, sort og jetteagtig; han var temmelig til Alders, vanskelig af Sind, taus og faatalende til daglig Brug, underfundig, og dog bagtalersk, og havde stedse Lyst til det værre; han havde kun lidet agtet paa Troen, fra den Tid den var indført paa Grönland. Thorhal var lidet afholdt, men dog havde Erik længe omgaaets ham fortrolig. Han var ombord hos Thorvald, thi han var bekjendt vidt omkring i Ubygderne. De havde det Skib, hvorpaa Thorbjörn *var kommen derud, og beredte sig til* Reisen i Forening med Karlsefne; de fleste af Besætningen der vare Grönlændere. Paa deres Skibe vare 160 Mand. De seilede nu fra Land först til

venationibus cum Eiriko versatus fuerat, eique multarum rerum custodia credita fuerat. Thorhallus erat magna statura, niger et specie gigantea idem ætate provectior, indole difficili, taciturnus, in vita quotidiana pauciloquus, subdolus et tamen maledicus, et ad pejora semper proclivis; religioni christianæ, ex quo in Grænlandiam fuerat introducta, parum adjecerat animum. Thorhallus parum amicitiis florebat, eo tamen Eirikus diu familiariter usus fuerat. Ille in nave Thorvaldi versabatur, fuit enim locorum desertorum valde peritus. Usi sunt nave, qua eò vectus fuerat Thorbjörn; atque se profectionis socios Karlsefnio adjunxerunt; ejus navis vectorum plurima pars Grænlandi erant. Navibus eorum vehebantur centum et sexaginta viri. Deinde navigarunt ad Vestbygdam et ad Bjarn-

1) *restitutum;* þá, *B.* 2) *ita ceteri;* Karli, *B sæpe pro* Karlsefni. 3) fleiri, *plures, I, L.*

undan landi[1], síðan [til Vestribygðar[2] ok til Bjarneyja[3]; sigldu þeir þaðan undan Bjarneyjum norðanveðr; voru þeir úti tvö dægr; þá fundu þeir land, ok rèru fyrir á bátum, ok könnöðu[4] landit, ok fundu þar hellur margar ok svâ stórar, at tveir[5] menn máttu vel spyrnast í iljar. Melrakkar voru þar margir. Þeir gáfu nafn landinu, ok kölluðu Helluland. Þá sigldu þeir norðanveðr tvö dægr, ok var þá land fyrir þeim, ok var á skógr mikill, ok dýr mörg. Ey lá í landsuðr undan landinu, ok fundu þeir þar bjarndýr, ok kölluðu Bjarney; en landit kölluðu þeir Markland, þar er skógrinn (var). Þá er liðin voru tvö dægr, sjá þeir land, ok þeir sigldu undir landit; þar var nes, er

den vestre Bygd og til Bjarnøerne; udfra Bjarnøerne seilede de med Nordenvind; de vare ude to halve Dögn; da traf de paa et Land, og roede paa Baade langs med Kysten, og undersøgte Landet, og fandt der mange flade Stene, saa store at de overgik to Mænds Höide. Der vare mange Ræve. De gave Landet Navn, og kaldte det Helluland. Derpaa seilede de med Nordenvind to halve Dögn, og der laae da et Land for dem, hvorpaa der var en stor Skov og mange Dyr. En Ø laae i Sydost fra Landet; der fandt de en Björn, og kaldte den Bjarnø, men Landet, der hvor Skoven var, kaldte de Markland. Da to halve Dögn vare forløbne, saae de igjen Land, og de seilede under Land; der hvor de kom til, var der

eyas; inde a Bjarneyis navigarunt, borea vento usi; noctem diemque in salo erant; tum terram invenerunt, cujus littora scaphâ legentes, terram explorarunt, ibique multos planos lapides repererunt, tantæ magnitudinis, ut duo viri bene possent adversis plantis invicem obniti (i. e. ut duorum virorum staturam longitudine excederent). Vulpes ibi multæ fuerunt. Imposuerunt terræ nomen, et Hellulandiam appellarunt. Posthæc noctem diemque vento borea navigarunt; incidunt in terram, in qua magna fuit sylva multaque animalia. Euronotum versus ab terra insula jacuit; hic ursum invenerunt, et insulam Bjarneyam vocarunt. Terram autem, ubi sylva fuit, Marklandiam appellarunt. Elapso noctis dieique spatio, terram conspiciunt, eique

1) *add. K; abest in B.* 2) í vestri óbygðir, *ad deserta occidentalia, K, L.* 3) *sic cæteri;* Bjarmeyja, *pravè hoc loco B.* 4) kendu þeir ekki, *ignoraverunt, K, L.* 5) *nescit I.*

þeir kvomu at; þeir beittu með landinu, ok lètu landit á stjórnborða. þar var öræfi, ok strandir lángar ok sandar. Fara þeir á bátum til lands, ok fengu[1] kjöl[2] af skipi, ok kölluðu þar Kjalarnes, þeir gáfu ok nafn ströndunum, ok kölluðu Furðustrandir[3], því at lángt var með at sigla. þá gjörðist vogskorið landit, ok hèldu þeir skipunum at vogunum. þat var þá er Leifr var með Ólafi konúngi Tryggvasyni, ok hann bað hann boða kristni á Grænlandi, ok þá gaf konúngr honum tvo menn skotska; hèt karlmaðrinn Háki, en konan Hækja. Konúngr bað Leif taka til þessara manna, ef hann þyrfti skjótleiks við, þvíat þau voru dýr-

et Næs; de krydsede langs med Kysten, og lode Landet paa Styrbord. Der var ingen Landingsteder, men lange med Sand bedækkede Strande. De seilede med Baade i Land, og fandt der Kjölen af et Skib, og kaldte Stedet Kjalarnæs. De gave ogsaa Strandene Navn og kaldte dem Furdustrande, thi det var langt at seile langs med dem. Derpaa blev Landet gjennemskaaret af Vige, og de styrede med Skibene ind i Vigene. Den Gang Leif var hos Kong Olaf Tryggvesön, og denne bad ham forkynde Christendommen paa Grönland, gav Kongen ham to skotske Folk, en Mand som hed Hake og en Kvinde Hækja. Kongen bad Leif at betjene sig af disse Folk, naar det var ham om Hurtighed

velis adpropinquant; qua advenerunt, promontorium fuit; litora vento obliquo legebant, terramque a dextro navis latere relinquebant. Ibi erant loca importuosa, litora longa, et arenæ. Scaphis in terram trajicientes, nacti sunt carinam navis, locumque Kjalarnesum appellarunt; litoribus quoque nomen imposuerunt, et Furdustrandas appellaverunt, quod longum erat secundum ea navigare. Tum terra sinuosa extitit, illi vero naves in sinus direxerunt. Quum Leivus versabatur cum rege Olavo Tryggvii filio, hicque ab eo petebat, ut religionem christianam in Grænlandia annuntiaret, tum rex ei duo homines Scotos dono dedit, virum, nomine Hakium, feminam, nomine Hækjam. Rex Leivum his hominibus uti jussit, si festinato opus esset, fuerunt enim feris perniciores. Hos homines Leivus et

1) fundu þar, *ibi repererunt*, K. 2) *sic ceteri;* skjöl, *perperam B.* 3) Furustrandir, K *in margine.*

um skjótari. þessa menn fengu þeir Leifr[1] ok Eirekr til fylgðar við Karlsefni. En er þeir höfðu siglt fyri Furðustrandir, þá lètu þeir ena skotsku menn á land, ok báðu þau hlaupa í suðrátt ok leita landskosta, ok koma aptr, áðr þrjú dægr væri liðin. þau voru svâ búin, at þau höfðu þat klæði, er þau kölluðu bjafal[2]; þat var svâ gjört, at hattrinn var á upp, ok opit at hliðum, ok engar ermar[3] á, ok knept á milli fóta; hèlt þar saman knappr ok neszla, en ber voru (þau) annarsstaðar. þeir köstuðu akkerum, ok lágu þar þessa stund. Ok er þrír dagar voru liðnir, hlupu þau af landi ofan, ok hafði annat þeirra í hendi vínber[4], en annat hveiti sjálfsáit. Sagði Karlsefni at þau þóttust

at gjöre, thi de vare hurtigere end Dyr. Disse Folk gave Leif og Erik Karlsefne med paa Reisen. Men da de vare seilede forbi Furdustrande, satte de de skotske Folk i Land, og bøde dem løbe sönder efter og opsøge Landets Herligheder, og komme tilbage, inden tre halve Dögns Forløb. De vare saaledes klædte, at de havde et Klædemon, som de kaldte Bjafal; det var forfærdiget saa, at der var en Hat foroven, paa Siderne var det aabent, og uden Ærmer; det var knappet imellem Benene og der sammenhæftet ved en Knap og en Stroppe; men forresten vare de bare. De kastede Anker, og laae der den Stund. Efter tre Dages Forløb kom de løbende oppe fra Landet, og den ene af dem havde da Viindruer i Haanden, den anden selvsaaet Hvede. Karls-

Eirikus socios Karlsefnio dederunt. Cum vero Furdustrandas prætervecti essent, homines Scotos in terram exposuerunt, eosque austrum versus decurrere et proventum terræ quærere jusserunt, et reverti, antequam tria nychthemeria elapsa essent. Sic vestiti erant, ut veste uterentur, quam vocarunt bjafal; hæc ita facta erat, ut pileus in summo esset, a lateribus aperta, sine manicis, inter femina fibulata, globulo et fibula connexa; cetera nudi. Jactis ancoris, interea jacuerunt, cum vero tres dies præterierant, illi ex terra decucurrerunt, alter manu tenens uvam, alter

1) *correctum; Leifi, B.* 2) kjapal, *I.* 3) reimar, *tæniis, K, L.* 4) *ita ceteri;* vinker, *vas vinarium, B, L.*

fundit hafva landskosti góða. Tóku þeir þau á skip sitt, ok fóru leiðar sinnar, þar til er varð fjarðskorið. þeir lögðu skipunum inn á fjörðinn. þar var ey ein út[1] fyri, ok voru þar straumar miklir ok um eyna; þeir kölluðu hana Straumsey. Fugl var þar svâ margr, at trautt mátti fæti niðr koma í milli eggjanna. þeir hèldu inn með firðinum, ok kölluðu hann Straumsfjörð, ok báru farminn af skipunum, ok bjuggust þar um. þeir höfðu með sèr allskonar fè, ok leituðu sèr þar landsnytja. Fjöll voru þar, ok fagrt var þar um at lítast. þeir gáðu einskis nema at kanna landit; þar voru grös mikil. þar voru þeir um vetrinn; ok gjörðist vetr

efne sagde at de troede at have fundet frugtbare Steder. De toge dem ombord paa deres Skib, og seilede videre, indtil Kysten gjennemskares af en Fjord. De styrede med Skibene ind i Fjorden. Der laae en Ø udenfor; der gik stærke Strömme og omkring Øen, hvorfor de kaldte den Strömsø. Der vare saa mange Fugle, at man neppe kunde faae Plads til en Fod imellem Æggene. De styrede ind langs Fjorden, og kaldte den Strömsfjord, bare Ladningen af Skibene, og beredte sig til at opholde sig der. De havde alskens Kvæg med sig, og benyttede sig der af Landets Frugtbarhed. Der vare Fjelde og skjönne Udsigter. De toge sig intet andet for end at undersøge Landet; der var meget Græs. De vare der om Vinteren; Vinteren blev stræng,

triticum sponte satum. Karlsefnius suis exposuit, eos fertilia loca invenisse sibi ipsis videri. His deinde in navem receptis, iter perrexerunt, donec terra sinu intersecaretur. Navem in sinum direxerunt. Ab exteriore latere insula erat, magnique ibi et circa insulam æstus; hanc Straumeyam appellarunt. Tanta ibi erat avium multitudo, ut vix pedem inter ova deponere liceret. Introrsum secundum sinum contenderunt, eumque Straumfjördum appellarunt, naves exonerarunt et eo loco mansionem pararunt. Advexerant secum omne pecudum genus, et pascuis terræque commodis utebantur. Ibi montes erant et prospectus amœnus. Nihil curarunt, nisi ut terram explorarent: magna ibidem herbarum copia. Hic hiemarunt; cum vero

1) utan, *eodem sensu*. *I, K.*

mikill, en ekki fyri unnit, ok gjörðist íllt til matarins, ok tókust af veiðirnar. Þá fóru þeir út í eyna[1], ok vættu at þar mundi gefa nökkut af veiðum eða rekum; þar var þó lítið til matfánga, en fè þeirra varð þar vel. Síðan hètu þeir á guð, at hann sendi þeim nökkut til matfánga, ok var eigi svâ brátt viðlátið, sem þeim var ant til. Þórhallr[2] hvarf á brùtt, ok gengu menn at leita hans; stóð þat yfir þrjú dægr í samt; á hinu fjórða dægri fundu þeir Karlsefni ok Bjarni[3] hann Þórhall á hamargnípu einni; hann horfði í lopt upp, ok gapti hann bæði augum ok munni ok nösum, ok klóraði sèr ok klypti[4] sik, ok þuldi nökkut. Þeir spurðu, því

og de havde ikke sörget for det fornødne, saa de kom i Mangel for Fødemidler, da ogsaa Fangsten svigtede dem. Da seilede de ud til Øen i den Forventning at der maatte gives nogen Fangst eller Opdrev; der var dog kun lidet af Fødemidler, men deres Kvæg befandt sig der vel. Derpaa anraabte de Gud, at han skulde sende dem noget at spise, men det kom ikke saa snart som de önskede. Thorhal blev borte, og man gik at søge efter ham; det varede i tre halve Dögn efter hinanden; paa den fjerde fandt Karlsefne og Bjarne Thorhal paa Toppen af en Klippe; han laae med Ansigtet i Veiret, og gabede baade med Öine og Mund og Næse, og gned sig og gnikkede, og mumlede noget. De spurgte, hvi han var kommen der; han

magna incideret hiems, nullumque provisum esset alimentum, cibus cœpit deficere capturaque cessabat. Itaque in insulam trajecerunt, sperantes, hic aliquam capturæ aut ejectamentorum copiam fore; ibi vero exigua obtigit alimentorum facultas, habitus autem pecudum lætus erat. Deinde votum deo fecerunt, ut ipsis aliquid alimenti mitteret, quod votum non tam cito, atque cupiebant, expletum est. Thorhallus se e conspectu abstulit, quare eum quæsitum itum est; quod per tria continua nychthemeria duravit; quarto autem nychthemerio Karlsefnius et Bjarnius Thorhallum in summitate rupis cujusdam repererunt; hic resupinus jacuit, oculis, ore, naribus hiantibus, perfricans sese et fodicans, et mussitans aliquid. Illi, cur ibi

1) eyjarnar, *insulas*, L. 2) Þorvaldr, *hic et in sequenti I.* 3) *restitutum*; barmaði, *perperam B.* 4) kleip, *idem*, L.

hann væri þar kominn; hann kvað þat aungu skipta; bað hann þá ekki þat undrast, kveðst svâ[1] lengst lifat hafva, at þeir þurftu ekki ráð fyri honum at gjöra. þeir báðu hann fara heim með sèr; hann gjörði svâ. Litlu síðar kom þar hvalr, ok drifu menn til, ok skáru hann, en þó kendu menn eigi, hvat hvala[2] þat var. Karlsefni kunni mikla skyn á hvalnum, ok kendi hann þó eigi. þenna hval suðu matsveinar, ok átu af, ok varð þó öllum íllt af. þá gengr þórhallr at, ok mælti: „var eigi svâ, at hinn rauðskeggjaði varð drjúgari enn Kristr yðvar; þetta hafða ek nú fyri skáldskap minn, er ek orta um þór fulltrúann, sjaldan hefir hann mèr brugðizt." Ok er menn

sagde, at det kunde være det samme, bad dem ikke at undre sig derover, og föiede til, at han havde levet det meste af sin Tid saaledes, at de ikke behøvede at sørge for ham. De bade ham gaae hjem med dem; han gjorde saa. Kort efter kom der en Hval, og Folk droge da til og opskare den, men dog kjendte man ikke, hvad Slags Hval det var. Karlsefne havde megen Kjendskab paa Hvaler, men kjendte dog ikke denne. Kokkene kogte denne Hval, og spiste af den, men fik alle ondt af den. Da gik Thorhal til, og sagde: „Var det ikke saa, at den rødskæggede var hjælpsommere end eders Christ; dette havde jeg nu for mit Skjaldskab, da jeg digtede om min Skytsgud Thor; sjelden har han svigtet mig." Og da Folk fik dette at vide,

esset constitutus, interrogarunt; reponit, hoc nihili referre, rogans, ne hoc mirarentur, se enim ita plurimum ætatis degisse, ut rebus suis consulere non opus habuissent. Rogant, ut se domum sequatur; quod et fecit. Paulo post ejecto ceto, convenientes undique eum dissecuerunt, ignari tamen, qui cetus esset. Neque Karlsefnius, cetorum alias peritissimus, hunc cognovit. Hunc cetum lixæ coquebant, et ex eo comedebant, omnesque languore correpti sunt. Tum accedens Thorhallus: „itane factum est, ut aënobarbus ille auxilio promtior esset, quam Christus vester; hoc nunc pro carmine retuli, quod de Thore deo meo tutelari composui, qui me raro fefellit." Quod cum compertum esset, nemo comedere voluit; quare

1) ok, *etiam*, *L.* 2) *restitutum*; hval, *B.*

vissu þetta, vildu aungvir nýta[1] ok köstuðu fyri björg ofan, ok snèru sínu máli til guðs miskunnar; gaf þeim þá út at róa, ok skorti þá eigi birgðir um vorið; fara þeir inn í Straumsfjörð, ok höfðu föng af hvorutveggja landinu, veiðar af meginlandinu, eggver ok útróðra af sjónum.

8. Nú ræða þeir um ferð sína, ok hafva tilskipan. Vill þórhallr veiðimaðr fara norðr um Furðustrandir ok fyri Kjalarnes ok leita svâ Vínlands; en Karlsefni vill fara suðr fyri land ok fyri austan, ok þikkir land því méra, sem suðr[2] er meir, ok þikkir honum þat ráðligra, at kanna hvorttveggja. Nú býst þórhallr út undir eyjum,

vilde ingen nyde deraf, men kastede det ned fra Klipperne, og vendte deres Sag til Guds Miskundhed; der gaves dem da Leilighed til at roe ud, og der fattedes dem nu ikke Fødemidler om Vaaren; de droge ind i Strömsfjord, og havde Forraad af begge Lande, ved Jagt paa Fastlandet, Æg-Indsamling (paa Øen) og Fiskeri paa Søen.

8. Nu talte de om deres Reise, og anordnede den Sag. Thorhal Jæger vilde drage nordefter forbi Furdustrande og Kjalarnæs, og der opsøge Viinland, men Karlsefne vilde drage sydefter og östen om Landet, og formeente at Landet vilde blive desto större, jo længere man kom sydefter, og det forekom ham raadeligere at undersøge begge Steder. Thorhal beredte

hoc cibi genus ex rupibus dejecerunt, res suas dei fidei commendantes. Quo facto facultas piscatum exeundi data est, tumque copia alimentorum eo vere non defuit. In Straumfjördum ingressi, commeatum ex utraque terra comparaverunt, venationes in continenti, ovorum capturam et piscatum mari lucrantes.

8. Jam de profectione, quomodo instituenda sit, disputant. Thorhallus venator vult boream versus Furdustrandas et Kjalarnesum prætervehi et sic Vinlandiam quærere; Karlsefnius vero vult austrum versus et ab oriente terram circumflectere, probabile ducens, eo majorem fore terræ tractum, quo longius versus austrum proficisceretur, quare consultius existimat, utrumque terræ tractum explorare. Itaque Thorhallus ad insulas se

1) neyta, *idem*; L. 2) austar, *magis versus orientem*; I, L.

ok urðu eigi[1] meir í ferð með hönum enn níu menn, en með Karlsefni fór annat liðit þeirra. Ok einn dag, er Þórhallr bar vatn á skip sitt, þá drakk hann, ok kvað vísu þessa:

Hafva kvoðu mik meiðar[2]
málmþíngs, er[3] kom híngat,
(mèr samir [lítt fyri lýðum
lasta[4]) [drykk inn[5] bazta[6];
bílds[7] hattr[8] verð ek byttu[9]
beiði týr at reiða,
heldr [er svâ at[10] ek krýp at keldu,
komit[11] vín á grön mína.

sig nu ude under Øerne, og med ham reiste ikke flere end ni Mænd, men deres øvrige Mandskab drog med Karlsefne. Og en Dag, da Thorhal bar Vand paa sit Skib, da drak han, og kvad denne Vise:

Folk mig sagde, da hid jeg
Kom, at jeg den bedste
Drik da havde, mig Landet
Sömmer vel at laste;
Kriger! nu at løfte
Spanden jeg maa nødes;
Viin ei rørte Læben,
Men for Kilden jeg knæler.

parat, non amplius novem itineris socios nactus, cum cetera manus Karlsefnium comitaretur. Et una die, cum Thorhallus aquam in navem deportaret, bibit et hos versus cecinit:

Habere dicebant me arbores
conventus metallici, cum huc veni,
(decet me parum coram hominibus
vituperare) potum optimum;
bellici pilei flagitator!
situlam tollere cogor;
nondum tetigit vinum labium meum,
potius sic res est, ut procumbam ad fontem[a]!

1) *additum, ignorat B.* 2) mundar, *Codex* 35 *Holmensis.* 3) ek, *add. K.* 4) leið frá lýðum lasta, *G;* land þó lýðir lasti, *al.* 5) drykknum, *K, L,* 35. 6) kasta, *pravè al.* 7) bils, *K, L.* 8) hattar, *K, L,* 35, *rectius.* 9) bittur *I. K* 35; byttr, *L, in plur.* 10) svâ, *K, L, omisso* er at; þó er, *al.* 11) *sic B;* komat, *rectius A;* kom ei, *non venit, I.*

a) Ordo prosaicus: *Málmþings meiðar kvoðu mik hafva drykk inn bazta, er (ek) kom híngat; mèr samir lasta litt (láð?) fyri lýðum; bílds hattar beiðitýr! ek verð at reiða byttu; kom-at vín á mína grön; heldr er svá at ek krýp at keldu.*

Láta þeir út síðan, ok fylgir Karlsefni þeim undir eyna. Áðr þeir drógu seglit upp, kvað Þórhallr vísu:

Förum aptr, þar er ærir[1]
[eru sand himins landar[2]
látum [val kanna kæti[3]
knarrar skreið hin greiðu[4];
meðan bylstyggvir byggja,
bellendr [ok hval vella[5]
laufa veðrs, þann er leyfir
lönd, á Furðuströndum.

Síðan skildu þeir, ok sigldu norðr fyrir Furðustrandir ok Kjalarnes, ok vildu beita þar fyri vestan;

De lagde siden fra Land, og Karlsefne fulgte dem ud under Øen. För de heisede Seilet op, kvad Thorhal denne Vise:

Lad os tilbage fare,
Did hvor Landsmænd frydes,
Lade Skibet Havets
Jevne Vei forsøge;
Mens de djærve Helte
Boe paa Furdustrande,
Og der Hvalen koge,
Som gjör Landet Ære.

Derpaa forlode de de andre, og seilede nordefter forbi Furdustrande og Kjalarnæs; og vilde krydse der fra

Deinde a terra solvunt, atque Karlsefnius eos ad insulam comitatur. Antequam velum tollerent, hos versus cecinit Thorhallus:

Redeamus eò, ubi conterranei
lætitia gestiunt; faciamus
æquoreum accipitrem explorare
navis expedita curricula;
dum strenui incitatores
gladialis procellæ in Furdustrandis
habitant et cetum coquunt,
qui terras commendat[a].

Post hæc digressi boream versus Furdustrandas et Kjalarnesum præter-

1) ærnir, *al.* 2) endur samtýmnis landar, *prave K, L;* endr samtímis lendar, *al.;* eru sandar himins landa, *al.* 3) knè vel kanna, *al.* 4) breiðu, *lata, al.* 5) í hval vellu, *al.*

a) *Orðo: Förum aptr, þar er landar eru ærir kæti; látum sandhimins val kanna hin greiðu knarrar skreið! meðan bilstyggvir bellendr laufaveðrs byggja á Furðuströndum ok vella hval þann er leyfir lönd;* vel: *meðan styggvir bellendr, þeir er leyfa laufaveðrs byl, byggja lönd ok vella hval á Furðuströndum,* dum strenui viri, qui turbinem tempestatis gladii (pugnam) laudant &c.

kom þá veðr á móti þeim, ok rak þá upp við Írland, ok voru þar mjök þjáðir ok barðir. Þá lèt Þórhallr[1] líf sitt.

9. Karlsefni fór suðr fyrir land ok Snorri ok Bjarni ok annat lið þeirra. Þeir fóru leingi, ok til þess er þeir kvomu at á þeirri, er fèll af landi ofan, ok í vatn ok svâ til sjófar. Eyjar voru þar miklar fyri árósinum[2], ok mátti eigi komast inn í ána nema at háflæðum[3]; sigldu þeir Karlsefni þá til áróssins, ok [köll-uðu í Hópi[4] landit. Þar fundu þeir sjálfsána hveitiakra, þar sem lægðir voru, en [vínviðr var[5] allt þar sem holta kendi; hver lækr var þar fullr af fiskum. Þeir gjörðu

Vesten; da kom der en Storm imod dem, og slog dem op paa Irland, hvor de bleve kuede i en svær Trældom og fik Hug. Da lod Thorhal sit Liv.

9. Karlsefne drog sydefter langs med Landet tillige med Snorre og Bjarne og deres øvrige Mandskab. De seilede længe, indtil de kom til en Flod, som faldt ned af Landet og løb igjennem en Indsø og dernæst ud i Havet. Der vare store Øer foran Flodmundingen, og man kunde ikke komme ind i Floden uden ved Höivande; da seilede Karlsefne til Flodmundingen, og kaldte Landet Hopet. Der fandt de selvsaaede Hvedeagre paa de sidere Steder, men Viinranker overalt hvor Grunden var höiere; hver Bæk var der fuld af Fiske. De gjorde

vecti sunt. Qui cum hoc ab occidente obliquo vento circumire vellent, adversa oborta tempestate, in Irlandiam rejecti, ibique dura servitute afflicti et verberati sunt. Tum Thorhallus vitam posuit.

9. Karlsefnius cum Snorrio et Bjarnio ceterisque comitibus, meridiem versus terram circumiverunt. Diu profecti sunt, et usque eo, donec ad fluvium pervenerunt, ex terra per lacum in mare se exonerantem. Ante fluvii ostium magnæ erant insulæ, neque intrari fluvius nisi maximis æstibus potuit. Karlsefnius cum suis ad ostium fluvii navigavit, et locum Hopum appellarunt. Ibi invenerunt agros triticeos sponte satos, qua solum erat depressius, vites autem quacunque solum altius adsurgebat. Quisque rivus plenus erat piscibus. Fossas fecerunt in confinio litoris et

1) Þorvaldr, *ubique al.* 2) sjónum *1;* á sjóuum, *K.* 3) hálfflæðum, *æstibus intermediis*, *K.* 4) könnuðu, *explorarunt*, *K. L.* 5) *sic al.;* vín vín viðr, *B.*

þar grafir, sem landit mættist, ok flóðit [gekk efst[1]; ok er útfèll, voru helgir fiskar í gröfunum[2]. þar var mikill fjöldi dýra á skógi með öllu móti. þeir voru þar hálfan mánað, ok skemtu sèr, ok urðu við ekki varir; fè sitt höfðu þeir með sèr. Ok einn morgin snemma, er þeir lituðust um, sáu þeir níu húðkeipa, ok var veift[3] trjánum af skipunum, ok lèt því líkast í, sem í hálmþústum, ok ferr sólarsinis. þá mælti Karlsefni: „hvat mun þetta tákna?" Snorri svarar honum: „vera kann at þetta sè friðartákn, ok tökum skjöld hvítan, ok berum í mót!" ok svâ gjörðu þeir. þá rèru hinir í mót, ok undruðust þá, ok gengu

Grave paa de Steder af Landjorden, hvor Floden gik höiest op, og da Vandet igjen faldt ud, vare der Helleflyndre i Gravene. Der var en stor Mængde af alskens Dyr i Skoven. De vare der en halv Maaned, og fornöiede sig, og bleve intet vaer; deres Kvæg havde de med sig. Og en Morgen tidlig, da de saae sig om, bleve de ni Skindbaade vaer, hvis Maststænger bleve svungne med Solen, og det lød som om Vinden blæste i et Halmknippe. Da sagde Karlsefne: „Hvad mon dette betyde?" Snorre svarede ham: „Det kan være at det er et Fredstegn, og lad os tage et hvidt Skjold og bære imod dem!" og de gjorde saa. Da roede hine til, og undrede sig over dem, og gik i Land. De vare smaae

æstus altissime accedentis, recedente vero mari sacri pisces in fossis remanserunt. In sylva magna erat omnigenarum ferarum multitudo. Heic dimidium mensem commorantes, oblectabant sese, nihil novi animadvertentes; pecudes suas secum habuerunt. Et primo mane aliquo, cum circumspectarent, viderunt novem carabos, quorum perticæ, vibratæ secundum solem, sonum ediderunt, arundinis vento agitatæ similem. Tum Karlsefnius: „quid, quæso, hoc significat?" Snorrius respondet: „fieri potest, ut signum pacis sit; sumamus album clypeum et contra feramus; sicque fecerunt. Tum illi obviam remigarunt, eos demirantes, et in terram egressi sunt. Hi homines erant parva statura et truculenti, fædam

1) geck eftz, *v. g.* eptz, *B.* 2) *ab signo* [: meðan útfèll, en er fèll at, gengu fiskar í grafirnar; voru þeir þar þeim helgir, er útfjaraði, *i. e. dum mare recedebat, fossas in confinio littoris et æstus altissimi; accedente vero æstu, pisces in fossas descendebant, quos, cum mare recessisset, tuto capere licuit*, K, S. 3) *sic I;* veitt. *B contra gramm. ei sine sensu.*

þeir á land. þeir voru smáir menn ok illiligir, ok íllt höfðu þeir hár á höfði, eygðir voru þeir mjök ok breiðir[1] í kinnunum; ok dvöldust þar um stund, ok undruðust; rèru síðan í brutt ok suðr fyri nesit[2].

10. þeir höfðu gjört bygðir sínar upp frá vatninu, ok voru sumir skálarnir nærr meginlandinu, en sumir nærr vatninu. Nú voru þeir þar þann vetr. þar kom alls eingi snjár, ok allr fènaðr gekk þar úti sjálfala.

og hæslige Mennesker og havde stygt Haar paa Hovedet, de havde meget store Öine og brede Kinder; de dvælede der en Stund, og forundrede sig over dem, derpaa roede de bort sönderpaa forbi Næsset.

10. De havde reist deres Boliger ovenfor Indsøen, og nogle af Skalerne vare nærmere Fastlandet, andre nærmere Indsøen. De opholdt sig nu der den Vinter. Der kom aldeles ingen Snee, og alt Kvæget græssede der ude under aaben Himmel.

in capite comam habentes, oculis valde magnis et latis genis; aliquantisper commorantes, eos mirabantur; deinde remis austrum versus trans promontorium se receperunt.

10. Exstruxerant habitacula supra lacum, aliis domunculis propius continentem, aliis propius lacum constitutis. Sic hanc hiemem ibi degebant. Nulla ibi decidit nix, omnesque pecudes incustoditæ sub dio pascebantur.

FINIS HISTORIÆ SECUNDUM RECENSIONEM CODICIS B.

13-14— þeir ætluðu at kanna öll fjöll, þau er [í Hópi voru, ok er þeir fundu[3], fóru þeir aptr, ok voru í Straumsfirði[4] hinn þriðja

13-14— De agtede at undersøge alle de Fjelde, som vare i Hopet; og da de havde undersøgt dem, seilede de tilbage, og vare i Strömsfjord den tredie

13-14— Statuerunt, omnes montes, qui in Hopo erant, explorare; quos cum cognovissent, redierunt et tertiam hiemem[a] in Straumsfjördo transegerunt.

1) brendir, *usti, L.* 2) *nulla capitum divisio in B.* 3) urðu fyrir þeim í hafinu, ok er þeir höfðu svá gjört, *quos ex alto observarant, quod cum fecissent, K, L.* 4) Straumfirði, *K.*

a) *vintr*, rara forma, pro qua alias semper usurpatur *vétr*, a *væta* humiditas, *vátr* humidus,

vintr[1]. Gengu menn þá mjök sleitum[2], [sóttu þeir[3] er kvonlausir voru í hendr þeim er kvongaðir voru. þar kom til hit fyrsta haust Snorri, son Karlsefnis, ok [var þar þann[4] er þeir fóru á brutt; höfðu þeir sunnan veðr, ok hittu Markland, ok fundu Skrælínga[5] fimm, var eirn skeggjaðr, ok tvær konur[6], börn tvö. Tóku þeir Karlsefni til sveinanna, en hitt komst undan, ok sukku í jörð niðr. En sveinana höfðu þeir með sèr, ok kendu þeim mál, ok voru skírðir. þeir nefndu *móður* *sína* Vætilldi[7] ok Uvægi[8]. þeir sögðu at konúngar

Vinter. Der opstod da meget Uvenskab imellem dem, idet at de, som ingen Koner havde, forurettede dem, som vare gifte. Der kom Snorre, Karlsefnes Sön, den første Høst til Verden, og var (3 Aar), da de droge bort; de havde da Söndenvind, og kom til Markland, hvor de traf fem Skrælinger, den ene en Mand med Skæg, de to Kvinder, to Börn. Karlsefnes Folk toge Drengene, men de andre undkom og sank ned i Jorden. Men Drengene havde de med sig, og lærte dem at tale, og de bleve døbte. De navngave deres Moder Vætillde og Uvæge. De sagde at Konger herskede over Skræ-

Hoc tempore magnas inter se contentiones exercebant, cum qui uxoribus carebant, eas ab uxoratis postularent. Primo autumno ibi in lucem editus est Snorrius, filius Karlsefnii, qui (trium annorum erat), cum inde reverterentur; australes ventos nacti, Marklandiam attigerunt, et quinque Skrælingos invenerunt, quorum unus erat barbatus, mulieres duæ, pueri duo. Karlsefniani pueros comprehenderunt, ceteris evadentibus et in terram se demergentibus. Pueros autem secum abduxerunt, eosque linguam docuerunt, et baptizari fecerunt: hi matrem suam nominarunt Vætildi et Uvægi; dixerunt, reges terræ Skrælingorum imperare, alterum nomine

1) *sic B.* 2) skeitum, *L, pravè pro* sveitum, *factionibus.* 3) *restit.*; sóttir, *B.* 4) *perperam, B;* var þá þrivetr, *A;* fór til fundar með föður sínum, *L perp.* 5) hann (Karlsefni) fann ok einnin Skrælíngja; þær þjóðir kalla sumir bækr Lappa, *X, i. e. ille quoque Skrælingos reperit, quam gentem quidam libri Lappos vocant.* 6) ok báru. *quæ gestarunt, add. L.* 7) Vætthildi, *I, K.* 8) Ovægi, *I;* Ovæe, *K.*

convenit cum Danico *Vinter*, Anglosax. *vinter*, Angl. *winter*, Germ. *Winter*. Veteres Boreales annos semper hiemibus computabant, vide Finni Magnusenii Commentationem de calendario veterum Borealium, ad calcem Eddæ Sæmundinæ part. III p. 1015.

stjórnuðu Skrælíngalandi; hèt annar Avalldamon[1], en annar hèt Valldidida. Þeir kvoðu þar eingi hús, ok lágu menn í hellum[2] eða holum. Þeir sögðu land þar öðru megin gagnvart sínu landi, ok gengu menn þar í hvítum klæðum, ok æptu hátt, ok báru[3] stángir, ok fóru[4] með flíkr; þat ætla menn Hvítramannaland[5]. Nú komu þeir til Grænlands, ok eru með Eireki rauða um vetrinn. Þá Bjarna Grímólfsson bar í Grænlands haf[6], ok kom í maðkasjá; fundu þeir ei fyrr, enn skipit gjörist maðksmogit[7] undir[8] þeim; þá töluðu þeir um, hvert ráð þeir skyldu taka. Þeir höfðu eptirbát þann, er bræddr var seltjöru; þat segja menn, at skelmaðkrinn smjúgi eigi þat trè, er

lingernes Land, den ene ved Navn Avalldamon, den anden hed Valldidida. De sagde, at der ingen Huse vare, men at Folk laae i Klippehuler eller Grotter. De sagde at der laae et Land paa den anden Side ligeover for deres Land, og der gik Folk i hvide Klæder, og raabte höit og bare Stænger og droge med *Flige*. Det anseer man for Hvitramannaland. De kom nu til Grönland, og vare hos Erik den Røde om Vinteren. Bjarne Grimolfsön blev med sit Følge ført i Grönlands Hav, og kom i en Ormesø; de mærkede til intet, förend Skibet under dem var gjennemstukket af Orme. Da talte de om, hvad Beslutning de skulde tage. De havde en Efterbaad, som var smurt med Sæltjære; det siger man, at Skjælormen

Avalldamonem, alterum nomine Valdididam; nullas ibi domos esse, sed cubari in antris aut cavernis; alia parte e regione terræ suæ aliam esse regionem, cujus incolas in albis vestibus incedere, alta voce clamare, perticas gestare et pannos præferre dictitabant. Hanc putant esse Hvitramannalandiam. Post hæc in Grænlandiam veniunt, et per hiemem cum Eiriko Rufo versantur. Bjarnius ac sui in mare Grænlandicum delati, in pelagus vermiculosum inciderunt, neque prius senserunt, quam navis vermibus sub iis perforari cœpisset. Tum disserebant, quid capiendum consilii esset. Scapham habuerunt, pice phocina illitam; dicunt lignum, pice

1) Avalldamon, *K.* 2) hellrum, *idem, K.* 3) bæri, *K, L.* 4) færi, *K, L.* 5) Hvítmannaland, *K.* 6) sjó, sem liggr nær Vínlandi, *mare prope Vinlandiam jacens, X.* 7) mjök lecht, *aquam valde transmittebat, L.* 8) undir *add. B.*

seltjörunni er brætt[1]. Var þat flestra manna sögn ok tillaga, at skipa mönnum bátinn, svâ sem hann tæki upp. En er þat var reynt, þá tók bátrinn eigi meir upp enn helmíng manna. Bjarni mælti þá, at menn skyldi fara í bátinn, ok skyldi þat fara at hlutföllum, en eigi at mannvirðíngum; en hverr þeirra manna vildi fara í bátinn, sem þar voru, þá mátti hann eigi við öllum taka; fyrir því tóku þeir þetta ráð, at hluta menn í bátinn ok af kaupskipinu[2]; hlutaðist þar svâ til, at Bjarni hlaut at fara í bátinn, ok nær[3] helmíngr manna með honum. Þá gengu þeir af skipinu ok í bátinn, er til þess höfðu hlotizt. Þá er menn voru komnir í bátinn, mælti einn úngr maðr íslenzkr,

ikke borer det Træ, som er besmurt med Sæltjære. Det var de flestes Mening og Raad, at lade saa mange Mænd gaae i Baaden, som den kunde rumme. Men da det blev prøvet, rummede Baaden ikke flere end Halvdelen. Da sagde Bjarne, at Folkene skulde gaae i Baaden efter Lodkastning og ikke efter Anseelse; thi enhver af dem, som vare der, vilde gaae i Baaden; men da den ikke kunde rumme alle, toge de denne Beslutning, at bestemme ved Lodkastning, hvo der skulde gaae af Handelsskibet i Baaden; Lodden faldt saaledes, at det tilkom Bjarne at gaae i Baaden, og med ham næsten Halvdelen af Mandskabet. Da gik de, hvem Lodden var falden paa, af Skibet og i Baaden. Da Mændene vare komne

phocina illitum, a teredine testacea non perforari. Plurimorum sententia et consilium erat, ut scapha, quot capere posset, hominibus oneraretur. Quod cum tentatum esset, scapha non plus quam dimidiam vectorum partem capiebat. Tum Bjarnius homines in scapham descendere jussit, sortium arbitrio, nulla dignitatis habita ratione; quisquis autem, qui ibi erat, in scapham descendere voluit: quæ cum omnes capere non posset, hoc consilii ceperunt, ut sortium ductu homines ex nave mercatoria in scapham demitterentur. Ita sors constituit, ut Bjarnius unacum dimidia fere parte hominum in scapham descenderet. Tum, quorum sors exierat, e navi in scapham descenderunt. Hi cum in scapham devenissent, juvenis quidam

1) smurt, *unctum*, *I.* 2) *restitutum*; kaupskipunum, *navibus mercatoriis*, *B.* 3) *nescit* *I.*

sá er verit hafði förunautr Bjarna: „ætlar þú, Bjarni! at skiljast hèr við mik?" Bjarni svarar: „svâ verðr nú at vera." Hann segir [svâ: „með því at þú hèzt mèr eigi því[1], þá er ek fór með þèr af Íslandi frá búi föður míns." Bjarni segir: „eigi sè ek hèr þó annat ráð til. [Bjarni svarar[2]: „hvat leggr þú hèr til ráðs?" Hann segir: „[sè ek ráðit til[3], at við skiptumst í rúmunum, ok farir þú híngat, en ek mun þángat." Bjarni svarar: „svâ skal vera, ok þat sè ek, at þú vinnr gjarna til lífs, ok þikkir mikit fyri at deyja." Skiptust þeir þá í rúmunum; gekk þessi maðr í bátinn, en Bjarni upp í skipit; ok er þat sögn manna at Bjarni lètist þar í maðkahafinu, ok þeir menn sem í

i Baaden, sagde en ung Islænder, som havde været Bjarnes Ledsager: „Agter du, Bjarne, at skilles her fra mig?" Bjarne svarede: „Det faaer nu saa at være." Han sagde: „Men det lovede du mig dog ikke, da jeg drog med dig fra Island fra min Faders Huus." Bjarne sagde: „Ei seer jeg dog, at her er nu andet for; men hvad Udvei seer du vel heri?" Han sagde: „Jeg seer den Udvei, at vi skifte Plads, og du gaaer hid og jeg did." Bjarne svarede: „Saa skal skee, og det seer jeg at du vil gjerne beholde Livet, og synes ilde om at døe." De skiftede da Plads, denne Mand gik i Baaden, men Bjarne op i Skibet; og det er Folks Sagn, at Bjarne tillige med dem, som vare med ham paa Skibet, omkom der i

Islandus, qui socius Bjarnii fuerat, locutus est: „tune heic a me discedere cogitas, Bjarni?" Bjarnius respondet: „ita nunc fieri necesse est." Ille respondet his verbis: „hoc mihi non pollicitus es, cum tecum ab Islandia domo patris mei profectus sum." Bjarnius ait: „hac in re haud equidem aliud consilium video;" et pergens: „quid vero tu consilii in medium profers?" Ille contra: „consilium in promtu video, ut, locis permutatis, tu huc concedas, ego vero illuc." Respondet Bjarnius: „ita esto; atque video, te cupidè vitam emere, præsentique morte commoveri." Tum loca permutarunt, hoc homine in scapham descendente, Bjarnio vero navem conscendente. Atque relatio hominum est, Bjarnium in mari vermiculoso eosque,

1) *sic;* öðru hèztu mèr enn því, *aliud quam hoc pollicitus es, I.* 2) eða, *aut, I;* enn svâ sem nú áhorfist eða, *ut res nunc futuræ sunt, aut, K, L.* 3) *abest in I.*

skipinu voru með honum. En bátrinn ok þeir er þar voru á fóru leiðar sinnar, til þess er þeir [tóku land[1], ok sögðu þessa sögu síðan.

15. Annat sumar eptir[2] fór Karlsefni til Íslands ok Snorri með honum, ok fór hann heim til bús síns í Reynines. Móður hans þótti sem hann hefði lítt til kostar tekit[3], ok var hún eigi heima[4] þar hinn fyrsta vetr; [ok er hún reyndi, at Guðríðr var skörúngr mikill, fór hún heim, ok voru samfæðr[5] þeirra góðar[6]. Dóttir Snorra Karlsefnissonar var Hallfríðr, móðir Thorláks biskups[7] Runólfssonar. Þau áttu son, er Þorbjörn hèt; hans dóttir hèt Þórunn,

Ormehavet. Men Baaden og de, som vare paa den, droge deres Vei, indtil de naaede Land, og berettede siden denne Fortælling.

15. Den anden Sommer efter drog Karlsefne til Island og med ham Snorre, og han drog hjem til sin Gaard Reynenæs. Hans Moder syntes, at han kun havde gjort et ringe Valg, og hun var ikke hjemme der den første Vinter, men da hun erfarede at Gudrid var en udmærket Kvinde, drog hun hjem, og de levede da vel sammen. Snorre Karlsefnessöns Datter var Hallfrid, Moder til Biskop Thorlak Runolfsön. De havde en Sön som hed Thorbjörn; hans Datter hed Thorun, Mo-

qui cum eo nave vecti sint, deperiisse. Scapha vero cum iis, qui ea vehebantur, cursum perrexit, usque eo donec terram attigerunt, ubi has res deinde narraverunt.

15. Altera post æstate Karlsefnius ac cum eo Snorrius in Islandiam rediit; ille domum in Reyninesum ad res suas concessit. Visus est matri suæ parum commodi reportasse, quare ea domi prima hieme non fuit. Cum vero comperiret, Gudridam excellentem esse feminam, domum rediit, conjugumque societas amica fuit. Filia Snorrii, filii Karlsefnii, fuit Hallfrida, mater Thorlaki episcopi Runolvi filii. Hi filium habuerunt, nomine Thorbjörnem, ejus filia nomine erat Thorunna, mater episcopi Björ-

1) komu til lands, ok tóku hafnir, *venerunt ad terram et portus intraverunt, L.* 2) þessa atburði, [illegible] nú voru sagðir, *has jam memoratas res, L.* 3) sem duga mætti, *quod alicujus esset momenti, add. L.* 4) með honum, *apud eum, add. L.* 5) *sic.* 6) Guðríðr, kona hans, var skörúngr mikill, ok veitti góða forgaungu í búinu, ok voru allgóðar samfarir Karlsefnis ok Guðríðar, *Gudrida, uxor ejus, excellens erat femina, et in re familiari administranda perquam gnava, mutuaque inter Karlsefnium et Gudridam concordia intercedebat, L.* 7) ens helga, *sancti, add. K, L.*

móðir Bjarnar biskups. Þorgeir[1] hèt sonr Snorra Karlsefnissonar, faðir Íngveldar, móður Brands biskups hins fyrra; ok lýkr þar [þessi sögu[2].

der til Biskop Björn. Thorgeir hed Snorre Karlsefnessöns Sön, Fader til Ingveld, Moder til Biskop Brand den første; og endes her denne Saga.

nis. Thorgeir nomen erat alteri filio Snorrii Karlsefnii filii, patri Ingveldæ, matris episcopi Brandi prioris. Atque hic concluditur hæc historia.

1) Þorgrímr, *K, L.* 2) sögunni af Eiríki hinum rauða, *Historia Eiriki Rufi, K, L.*

A. EX LANDNÁMABÓK, LIBRO ORIGINUM ISLANDIÆ[a], P. H. C. 14. SECUNDUM CODICEM CHART. ARNÆ-MAGNÆANUM № 107 FOL.

Svâ [segja fróðir menn[1], at þat sumar fóru 25 skipa til Grænlands or [Breiðafirði[2] ok Borgarfirði; en fjórtán komust út, sum rak aptr, en sum[3] týndust; þat var 15[4] vetrum fyrr enn kristni var í lög tekin á[5] Íslandi.

Herjólfr hèt maðr Bárðarson, Herjólfssonar, [frænda[6] Íngólfs

Saa fortælle kyndige Mænd at der samme Sommer seilede 25 Skibe til Grönland fra Bredefjorden og Borgefjorden; 14 kom derud, nogle dreves tilbage, og andre forliste. Det var 15 Aar, förend Christendommen blev ved Lov indført paa Island.

Der var en Mand ved Navn Herjulf, en Sön af Bard, en Sön af Herjulf,

Sic dicunt viri rerum periti, ea æstate viginti quinque naves ex Breidafjördo et Borgarfjördo Grænlandiam petiisse, quatuordecim eò pervenisse, quasdam vero rejectas esse, alias deperiisse; hoc factum esse quindecim hiemibus ante religionem christianam legibus in Islandia receptam.

Vir erat nomine Herjolvus, filius Bardi, filii Herjolvi, cognati Ingolvi,

1) sagði Ari Þorgilsson (er nokkurir kalla hinn fróða), *dixit Arius Thorgilsis filius, (quem nonnulli Polyhistorem nominant), D.* 2) Borgarfirði ok Breiðafirði, *al.* 3) fá, *paucas, X.* 4) *sic quoque D, G, H, X;* sextán, 16, átján, 18, *al.* 5) alþíngi í, *in comitiis universalibus, add. D.* 6) *sic rectius editio prior Hafniensis;* frændi, *cognatus, omnia mscpta.*

a) cf. *Islendinga Sögur*, 1, pag. 83-84, et Particulam de Eiriko Rufo p. 14-15, 17-19.

landnámamanns; þeim Herjólfi gaf Ingólfr land á milli Vâgs ok Reykjaness. Herjólfr enn ýngri fór til Grænlands, þá er Eirekr enn rauði bygði landit[1]. Með honum var á skipi suðreyskr maðr kristinn, sá er orti Hafgerðíngadrápu[2]; þar er þetta stef í:

[Mínar bið[3] ek múnka reyni
meinalausan[4] farar[5] beina,
heiðis haldi hárrar[6] foldar
hallar drottinn yfir mèr stalli!

Herjólfr nam Herjólfsfjörð, ok bjó á Herjólfsnesi; hann var enn göfgasti maðr. Eirekr nam síðan[7] Eireksfjörð, ok bjó í Brattahlíð,

Landnamsmanden Ingolfs Frænde, hvilken Herjulf Ingolf havde givet Landstrækningen imellem Vaag og Reykenæs. Den yngre Herjulf drog til Grönland, den Gang Erik den Røde bebyggede Landet. Paa Skibet hos ham var der en syderøisk Mand, som var Christen; han digtede Hafgerdinga-Drapa, hvori dette Omkvæde forekommer:

Munkes milde Drot om Held paa
Mine Reiser jeg anraaber,
Over mig sin Haand den höie
Himmelborgens Herre holde!

Herjulf tog Herjulfsfjord i Besiddelse, og boede paa Herjulfsnæs; han var en meget anseet Mand. Erik tog siden Eriksfjord, og boede i Brattelid,

primi Islandiæ occupatoris; cui Herjolvo Ingolvus territorium donaverat inter Vogum et Reykjanesum. Herjolvus junior, cum Eirikus Rufus Grænlandiam incolere cœpit, eò profectus est; eadem ac hic nave vectus est vir ex Sudureyis *(Hebridibus)* christianus, qui carmen de Hafgerdingis composuit, in quo hi sunt versus intercalares:

Monachorum tentatorem oro, meas
profectiones sine noxa secundet;
altæ terrestris lacunaris aulæ
dominus me tueatur dextera!

Herjolvus Herjolvsfjördum occupavit, ac in Herjolvsneso habitavit; ille vir clarissimus evasit. Eirikus postea Eiriksfjördum occupavit, ac Brattahlidæ habitavit, et post eum Leivus, filius ejus. Hi viri cum Eiriko tunc

1) hann fór til Grænlands með Eiríki, *is cum Eiriko in Grænlandiam profectus est, D, G.* 2) Hafgerðíngar-drápu, *al.* 3) mina bið, *D, H;* mínar biðr, *al.* 4) meinalausa, *D.* 5) för at, iter, *D.* 6) hattar, *al.* 7) *omittunt D, G, H.*

ok Leifr, son hans, eptir hann. Þessir menn námu land á Grænlandi, er þá fóru út með Eireki: Herjólfr [Herjólfsfjörð, hann bjó á Herjólfsnesi[1], Ketill Ketilsfjörð, Hrafn Hrafnsfjörð, Sölvi Sölvadal[2], Snorri[3] Þorbrandsson[4] Álptafjörð, Þorbjörn glóra Siglufjörð[5], Einar Einarsfjörð, Hafgrímr Hafgrímsfjörð ok Vatnahverfi[6], Arnlaugr Arnlaugsfjörð[7], en sumir fóru til Vestribygðar.

Maðr hèt Þorkell farserkr, systrúngr[8] Eireks rauða; (hann) fór til Grænlands með Eireki, ok nam Hvalseyjarfjörð [ok víðast milli[9] Eireksfjarðar ok Einarsfjarðar, ok bjó í Hvalseyjarfirði; frá honum eru Hvalseyjar-

og efter ham hans Sön Leif. Følgende Mænd, som da droge ud med Erik, toge Landstrækninger i Besiddelse paa Grönland: Herjulf tog Herjulfsfjord, han boede paa Herjulfsnæs, Ketil Ketilsfjord, Rafn Rafnsfjord, Sölve Sölvedal, Snorre Thorbrandsön Alptefjord, Thorbjörn Glora Siglefjord, Einar Einarsfjord, Hafgrim Hafgrimsfjord og Vatnahverfe, Arnløg Arnløgsfjord, men nogle droge til den vestre Bygd.

En Mand hed Thorkel Farsærk, Fætter paa mödrene Side til Erik den Røde; han drog til Grönland med Erik, og tog Hvalsøfjord og det meste af Strækningen mellem Eriksfjord og Einarsfjord i Besiddelse, og boede i Hvalsøfjord; fra ham nedstamme Hvalsø-

peregre profecti, territorium in Grænlandia occupaverunt: Herjolvus Herjolvsfjördum, habitans in Herjolvsneso; Ketil Ketilsfjördum, Rafn Rafnsfjördum, Sölvius Sölvadalum, Snorrius Thorbrandi filius Alptafjördum, Thorbjörn Glora Siglufjördum, Einar Einarsfjördum, Hafgrimus Hafgrimsfjördum ac Vatnahverfum, Arnlægus Arnlægsfjördum, quidam vero in Vestbygdam *(Tractum habitatum occidentalem)* concesserunt.

Vir erat nomine Thorkel Farserkus, consobrinus Eiriki Rufi; is cum Eiriko in Grænlandiam profectus est; idem Hvalseyarfjördum et plurima inter Eiriksfjördum et Einarsfjördum loca occupavit, et Hvalseyarfjördi habitavit; ab eo Hvalseyarfjördenses descendunt. Hic supernaturalibus vi-

1) *omittunt D, G, H.* 2) Sölvafjörð ok dalinn, *Sölvafjördum et vallem, al.* 3) *restitutum secundum alia mscpta*; Helgi, *B, X, al.* 4) Þorbjarnarsun, *al.* 5) Hrafn Hrafnsfjörð, *add. h. l.* 107. 6) *sic cet.*; Vatnahverbi, 107. 7) Örlygr Örlygsfjörð, *al.* 8) frændi, *cognatus, X.* 9) hann liggr, *qui situs est inter, D, G*; milli, *inter, H.*

firðíngar komnir. Hann var mjök ramaukinn[1], hann lagðist eptir geldíngi gömlum út í Hvalsey, ok flutti utan á baki sèr, þá er hann vildi fagna Eireki frænda[2] sínum, en ekki var sæfært skip heima; [þat er laung hálfvika. Þorkell var dysjaðr í túni í Hvalseyjarfirði, ok hefir jafnan gengit þar um hýbýli[3].

Ingólfr enn sterki nam[4] land[5] inn frá Laxá[6] til Skraumuhlaupsár, ok bjó á Hólmslátri[7]. [Hans bróðir var Þorvaldr, faðir Þorleifs, er þar bjó síðan[8].

fjordboerne. Han besad en overordentlig Styrke; da han vilde beværte sin Frænde Erik den Røde vel, men ikke havde noget Fartöi i brugbar Stand hjemme, svömmede han ud til Hvalsø efter en fuldvoxen Bede, og førte den paa sin Ryg hjem; det er en god halv Sømiil. Thorkel blev höilagt paa Hjemmemarken i Hvalsøfjord, og hans Gjenfærd har idelig gaaet der omkring Husene.

Ingolf den Stærke tog Land i Besiddelse inde fra Laxaa til Skrømuløpsaa, og bosatte sig paa Holmslater. Hans Broder var Thorvald, Fader til Thorleif, som siden boede der.

ribus præditus, cum Eirikum cognatum suum convivio vellet excipere, nullumque domi navigium, quod mari tutò committi posset, præsto esset, ipse in Hvalseyam natavit, vervecem maturæ ætatis petiturus, quem tergo gestatum ab insula revexit per spatium maritimum ultra dimidium milliare. Thorkel in prato ædibus Hvalseyarfjördensibus proximo tumulatus est, ubi manes ejus domicilia frequenter visitabant.

Ingolvus Robustus territorium ab Laxaa usque ad Skrœmuhlœpsaam occupavit, et in Holmslatro habitavit. Ejus frater erat Thorvaldus, pater Thorleifi, qui posthac ibidem habitavit.

1) rómaukinn, *perperam hoc nexu, D.* 2) *add. ceteri; abest in* 107. 3) ... sýslur, *negotiis gerendis vacant, D;* um sýslur eðr hýbýli síðan, *al.;* þat var nær vika sjófar, en þegar hann var dauðr, þá gekk hann þar um hýbýli, *hoc fere fuit spatium milliaris maritimi; ubi vero mortuus est, manes ejus domicilia frequenter visitabant, X.* 4) ok Þorvaldr, bróðir hans, námu, *et Thorvaldus, frater ejus, occuparunt, D, G, H;* ok Þorvaldr, synir Arnar (Anar) Avaldssonar öngt-í-brjósti, námu, *et Thorvaldus, filii Örnis, filii Avaldi Angustipectoris, occupaverunt, al.* 5) allt í vestri bygð, *totum in Vestbygda, perp. add. D;* allt, *totum, add. G, H.* 6) *sic ceteri;* Lagsá, 107. 7) Hvallátri, al. 8) *abest in D et plur.*

B. EX HEIMSKRÍNGLA SIVE HISTORIA REGUM NORVEGICORUM, A SNORRIO STURLÆ FILIO CONSCRIPTA[a], SECUNDUM CODICEM MEMBRANACEUM ARNÆ-MAGNÆANUM №. 45 FOL.

Fundit Vínland góða.

[þenna sama vetr var Leifr, son Eiríks hins rauða, með Ólafi konúngi vel metinn, ok tók við kristni. En þetta sumar, er Gizur fór til Íslands, sendi Ólafr konúngr Leif[1] til Grænlands, at boða þar kristni[2]; fór hann þat sumar til Grœnlands; hann [fann í hafi menn á skipsflaki, ok hjálpaði þeim[3];

Vinland det Gode opdages.

Denne samme Vinter var Erik den Rødes Sön Leif hos Kong Olaf i god Anseelse, og antog Christendommen. Men denne Sommer da Gissur drog til Island, sendte Kong Olaf Leif til Grönland, for der at forkynde Christendommen; han seilede samme Sommer til Grönland. Han fandt paa Havet nogle Folk paa et Vrag, og bjer-

Vinlandia Bona inventa.

Leivus, filius Eiriki Rufi, apud regem Olavum eandem hiemem[b] transegit, honore habitus, et Christianorum sacra amplexus est. Ea vero æstate, cum Gizur in Islandiam profectus est, rex Olavus Leivum in Grænlandiam misit, ad annuntiandam ibi religionem Christianam; qui et ea æstate in Grænlandiam profectus est. Homines in mari invenit, fractæ navis tabulatis innatantes, eisque auxiliatus est; tum quoque invenit Vinlandiam

1) Olafr konúngr sendi (ok *add. al.*) þat sama vár Leif Eiríksson, *eodem (quoque) vere rex Olavus Leivum Eiriki filium misit, Manuscpt. chart. Arnæ-Magn.* 35, 38, *Fol.* 2) ok, *et, add.* 35, 38. 3) *tók i hafi scipsögn þeirra manna, en þar (þá) voru ófœrir ok lágu á scipsflaki (skipsflakti 38), ok, mari vectores navis cujusdam, qui ibi (tum) viribus erant deserti, et in tabulis fractæ navis jacebant, suscepit, atque,* 35, 38.

a) pag. 303 cf. pag. 291, cap. 93, quod tamen omittit Cod. No. 45: *Skírðr Leifr Eiríksson — Leifr, son Eiríks rauða, þess er fyrstr bygði Grœnland, var þetta sumar kominn af Grœnlandi til Noregs, fór hann á fund Olafs konúngs, ok tók við kristni, ok var um vetrinn með Olafi konúngi,* i. e. Baptizatur Leivus Eiriki filius — Leifus, filius Eiriki Rufi, qui primus Grænlandiam habitavit, hac æstate (anno 999) ex Grænlandia ad Norvegiam pervenerat, ubi regem Olavum accedens et Christianorum sacra amplexus, per hiemem apud Olavum regem est commoratus. Cf. Particulam de Eiriko Rufo, p. 15-16 et Historiam Thorfinni Karlsefnii pag 113-120.

b) ann. 999-1000.

þá fann hann[1] ok Vínland hit góða, ok kom [of haustit[2] til Grænlands; hann hafði þannig[3] prest ok [aðra kennimenn[4], ok fór til vistar í Brattahlíð til Eiríks, föður síns; menn kölluðu hann síðan Leif hinn hepna; en Eiríkr, faðir hans, sagði svâ[5]: at þat var samskulda, er Leifr hafði borgit [skipshöfn manna[6] í hafi, ok þat er hann hafði flutt skæmanninn[7] til Grænlands; þat var prestrinn.

gede dem; samme Gang opdagede han Viinland det Gode, og kom om Høsten til Grönland. Derhen havde han en Præst og andre Lærere, og begav sig til Brattelid, til sin Fader Erik den Røde, for at opholde sig der. Man kaldte ham siden Leif den Heldige; hans Fader Erik udlod sig med, at de to Ting gik op imod hinanden, at Leif havde bjerget Skibsmandskabet i Havet, og det at han havde ført Skademanden til Grönland, det var nemlig Præsten.

Bonam, et proximo autumno in Grænlandiam venit, eò sacerdotem et alios clericos viros adducens, et Brattahlidam ad patrem Eirikum manendi causa concessit; ex quo tempore Leivus Fortunatus appellatus est. Eirikus vero pater ejus constare ait Leivo rationem, qui naufragos aperto mari servasset, idemque hominem noxium (sic sacerdotem appellavit) in Grænlandiam deportasset.

1) *add.* 38; *abest in* 45. 2) nm sumarit, *æstate*, 35, 38. 3) þannog með sèr, *eò secum*, 35; þángat með ser, *idem*, 38. 4) kennimann, *clericum virum*, *in sing.*, 38. 5) *abest in* 38. 6) skipsögninni, *idem*. 38. 7) skemanninn, *idem*, 38.

C. EX HISTORIA OLAVI TRYGGVII FILII, CAP. 231[a], SECUNDUM COD. MEMBR. ARNÆ-MAGNÆANOS № 61, 54, 53, FOL.

[Leifr kristnar Grænland[1]*.*

Á því sama vâri[2] sendi Ólafr konúngr Gizur ok Hjalta til Íslands, sem áðr[3] er ritat. Þá sendi konúngr ok Leif Eiríksson[4] til Grænlands[5], at boða þar kristni; fèkk konúngr honum prest ok nökkura aðra vígða menn, at skíra þar fólk ok kenna þeim

Leif christner Grönland.

Den samme Vaar sendte Kong Olaf, som för blev berettet, Gissur og Hjalte til Island. Da sendte Kongen ogsaa Leif Eriksön til Grönland, at forkynde Christendommen der; Kongen medgav ham en Præst og nogle andre viede Mænd, for at døbe Folket der og lære dem den sande Tro. Leif seilede

Leivus christianam reddit Grœnlandiam.

Eodem vere[b] rex Olavus Gizurem et Hjaltium in Islandiam misit, quemadmodum supra scriptum est. Tum quoque rex Leivum Eiriki filium in Grænlandiam misit, ut religionem christianam ibi annuntiaret; cui rex presbyterum et nonnullos alios sacri ordinis viros dedit, qui homines ibidem baptizarent, veramque religionem docerent. Leivus hac æstate in

1) *sic al.; abest in* 61, 53; frá Olafi, *De Olavo,* 54. 2) ári, *anno,* 53. 3) fyrr, *idem,* 54, 53. 4) hinn heppa, *Fortunatum,* 53. 5) Grænalands, *sæpe,* 54, 53.

a) *Fornmanna Sögur* 2, pag. 245-246 cf. cap. 221 pag. 215-216: *Leifr Eiríksson kemr til Noregs. — Þá er 14 vetr voru liðnir frá því, er Eiríkr hinn rauði fór at byggja Grænland, þá fór Leifr, son Eiríks, utan af Grænlandi til Noregs, kom hann til Þrándheims um haustið, þá er Olafr konúngr Tryggvason var kominn norðan af Hálogalandi. Leifr lagði skipi sínu inn til Niðaróss, ok fór þegar á fund Olafs konúngs; boðaði konúngr honum trú sem öðrum heiðnum mönnum, er á hans fund komu; gekk konúngi þat auðveldliga við Leif, var hann þá skírðr ok allir skipverjar hans; var Leifr með konúngi um vetrinn vel haldinn,* i. e. Leivus Eiriki filius Norvegiam adit. — Elapsis 14 hiemibus, ex quo Eirikus Rufus Grænlandiam habitatum concessit, Leivus, filius Eiriki, a Grænlandia in Norvegiam profectus, in Thrandheimum autumno venit, cum rex Olavus Tryggvii filius ab Halogia venerat. Leivus navem suam ad Nidarosiam constituit, regemque Olavum continuo adiit; hunc rex, ut alios ethnicos homines, qui eum adierunt, religionem christianam amplecti jussit; quod cum facile ab Leivo impetraretur, ipse unacum omnibus navitis baptizatus est, et hiemem apud regem, liberaliter habitus, transegit.

b) anno 1000.

trú rètta. Fór Leifr þat sumar til Grænlands; hann tók í hafi skipshöfn þeirra manna, er þá voru úfærir ok lágu á skipsflaki albrotnu[1], ok í þeirri sömu ferð fann hann Vínland hit góða, ok kom at áliðnu því[2] sumri til Grænlands, ok fór til vistar[3] í Brattahlíð til Eiríks[4], föður síns; kölluðu menn hann síðan Leif hinn heppna, en Eiríkr, faðir hans, sagði, [at þat var[5] samskulda, [er Leifr[6] hafði borgit [ok gefit líf skipshöfn manna[7], ok þat er[8] hann hafði flutt skemanninn[9] til Grænlands, [svâ kallaði hann[10] prestinn; en þó af [ráðum ok[11] eggjan[12] Leifs var Eiríkr[13] skírðr ok alt fólk á Grænlandi.

samme Sommer til Grönland; han optog ude paa Havet Folkene af et Skib, hvilke vare heel forkomne, og laae paa et ganske sönderslaaet Skibsvrag; og paa denne samme Reise opdagede han Viinland det Gode, og kom i Slutningen af denne Sommer til Grönland, og drog til Brattelid til sin Fader Erik, for at opholde sig der; efter den Tid kaldte Folk ham Leif den Heldige, men hans Fader Erik sagde, at de to Ting gik op imod hinanden, at Leif havde bjerget Skibsmandskabet og frelst det fra Døden, og det at han havde ført det skadelige Menneske til Grönland, saa kaldte han Præsten; men dog blev efter Leifs Raad og Tilskyndelse Erik døbt tillige med alt Folket paa Grönland.

Grænlandiam reversus est; aperto mari navis cujusdam vectores, qui tum viribus erant deserti et in tabulis confractæ navis jacebant, suscepit; et in hac eadem profectione Vinlandiam Bonam invenit; vergente hac æstate in Grænlandiam venit, et Brattahlidam ad patrem Eirikum ad hiemandum se contulit; illum postea cognomine Fortunatum dixere. Sed Eirikus, pater ejus, constare dixit Leivo rationem, qui naufragos quidem servasset et a morte liberasset, sed noxium hominem (sic presbyterum appellavit) secum in Grænlandiam deportasset; consilio tamen et hortatu Leivi, Eirikus omnesque Grænlandiæ incolæ baptizati sunt.

1) brottnu, *idem*, 54, 53. 2) *abest in* 53. 3) heim, *domum*, *add.* 53. 4) Eireks, 53. 5) þat, *idem*, 53. 6) þess er hann, *idem*, 54; er hann, 53. 7) skipshöfuinni, *vectores navis*, 54; skipshöfn ok mönnum, *vectores navis et homines*, 53. 8) at, 53. 9) skæmanninn, *idem*, 54, 53. 10) þvíat hann kallaði svá, *sic enim appellavit*, 54. 11) *abest in* 53. 12) áeggjan, 54, 53. 13) faðir hans, *add.* 54.

D. EX EYRBYGGJA SAGA SECUNDUM MSCPTA ARNÆ-MAGNÆANA NUM. 448, 449, 450a IN QVARTO.

Eptir[1] sætt Eyrbyggja[2] ok Álptfirðínga þá fóru þorbrandssynir til Grænalands[3], Snorri ok þorleifr kimbi[4]. Við hann er kendr Kimbavogr á Grænlandi millum jökla, ok bjó þorleifr[4] á Grænlandi til elli, en Snorri fór til Vínlands ens góða með Karlsefni. Er þeir börðust við Skrælíngja þar á Vínlandi, þá fèll þar [þorbrandr, son Snorra[5], enn röskvasti[6] maðr. [þóroddr þorbrandsson[7] bjó eptir í Álptafirði; hann átti Ragnhildi þórðar dóttur þorgilssonar arnar[8]; en þorgils örn var son Hallsteins goða af Hallsteinsnesi, [er þrælana átti[9].

Efter Eyrbyggernes og Alptefjordboernes Forlig droge Thorbrands Sönner Snorre og Thorleif Kimbe til Grönland. Thorleif, efter hvem Kimbevaag mellem Jøklerne paa Grönland er benævnt, boede i Grönland til sin Alderdom, men Snorre reiste til Viinland det Gode med Karlsefne; og da de sloges med Skrælingerne der i Viinland, faldt Snorres Sön Thorbrand, en meget rask Mand. Thorodd Thorbrandsön blev boende i Alptefjord; han var gift med Ragnhild, en Datter af Thord, en Sön af Thorgils Örn; denne var en Sön af Herredsforstanderen Hallstein fra Hallsteinsnæs, han som eiede Trællene.

Post pacem inter Eyrbyggos et Alptfirdingos[a] factam, in Grænlandiam profecti sunt filii Thorbrandi, Snorrius et Thorleivus Kimbius. Ex hoc denominatus est Kimbavogus in Grænlandia inter montes glaciales situs, atque habitavit Thorleivus in Grænlandia usque ad senectutem, Snorrius vero cum Karlsefnio in Vinlandiam Bonam profectus est. Heic cum prœlium adversus Skrælingos facerent, cecidit Thorbrandus, Snorrii filius, vir strenuissimus[b]. Thoroddus Thorbrandi filius remanens in Alptafjördo habitavit; is uxorem habuit Ragnhildam, filiam Thordi, filii Thorgilsis Örn; Thorgils Örn autem fuit filius Hallsteinis pontificis ab Hallsteinsneso, qui servos habuit[c].

1) Um sumarit eptir, *æstate post, al.* 2) þeirra Steinðórs, 450a. 3) Grænlands, 449, 450a. 4) kimbi, *add.* 450a. 5) Snorri þorbrandsson, *Snorrius Thorbrandi filius*, 450a. 6) hraustasti, *fortissimus*, 450a. 7) þórðr þorbrandsson, 448, 449; þóroddr, bróðir þeirra, *Thoroddus, frater eorum*, 450a. 8) *sic* 450a; örn, 448, 449. 9) *omittit* 450a.

a) anno 998.

b) cf. Historiæ Thorfinni Karlsefnii c. 11, p. 154.

c) cf. *Landnáma*, P. 2, c. 23. *Hallstein son þórólfs Mostrarskeggs nam þorskafjörð, ok bjó á*

E. EX MSCPTO CHARTACEO ARNÆ-MAGNÆANO NUM. 770c.

Af þorbirni karlsefni.

1. þorbjörn hèt maðr ok kallaðr kãrlsefni, hann lèzt mundi kanna umhverfis Grænland, framar enn aðrir höfðu áðr uppsiglt ok kannat. Hann sigldi suðvestr fyrir Grænland, þartil landskostr batnaði meir ok meir; hann fann ok uppsigldi margt, þat sem aldri fannst síðan; hann fann ok einninn Skrælíngja; þær þjóðir kalla sumar bækr Lappa. Hann fèkk í einum stað tvær skepnur líkari apinju enn manneskju, er hann kallaði Haka ok Hekju; þau runnu svâ mikit sem mjóhundr, ok höfðu fátt klæða.

Om Thorbjörn Karlsefne.

1. Der var en Mand som hed Thorbjörn med Tilnavn Karlsefne; han sagde at han vilde undersøge Grönland rundt omkring, nöiere end andre forud havde opseilet og undersøgt. Han seilede fra Grönland i SV, indtil Landets Beskaffenhed mere og mere forbedrede sig; han opdagede og opseilede mange Steder, som aldrig siden ere fundne. Han traf ogsaa ligeledes paa Skrælingerne; disse Folkefærd kalde nogle Bøger Lapper. Han fik etsteds to Væsener, ligere Aber end Mennesker, hvilke han kaldte Hake og Hekja; de løb lige saa stærkt som Mynder, og havde kun faa Klæder.

De Thorbjörne Karlsefnio.

1. Vir fuit nomine Thorbjörn, dictus Karlsefnius; is se loca circa Grænlandiam exploraturum dixit, ulterius quam quo alii antea navigassent aut ad exploranda loca profecti essent. Ille ab Grænlandia versus plagam libanoti navigavit, donec natura soli magis magisque melior facta est; ille invenit et navigando detexit multa, quæ exinde nunquam inventa sunt; invenit quoque Skrælingos, quas gentes quidam libri Lappos nominant. Aliquo in loco adeptus est duo animantia, simiæ quam homini similiora, quæ Hakium et Hekjam appellavit; ea canum instar venaticorum pernicia erant, paucisque vestibus utebantur.

Hallsteinsnesi. — Hallsteinn hafði herjat á Skotland, ok tók þar þræla þá er hann hafði út; þá sendi hann til saltgjörðar i Svefneyjar; þar höfðu þeir Hallsteins þrælahag fram, i. e. Hallsteinus, filius Thorolvi Mostrarskeggis Thorskafjördum occupavit et Hallsteinsnesi habitavit. — Hallstein Scotiam bello infestaverat, servosque ibi captos peregre advexerat, illos Svefneyas ad sal conficiendum misit, ubi opera mancipiorum Hallsteinis perfecerunt.

2. Þau sendi Þorbjörn á landit at renna, ok skyldu aptr koma með þat bezta þau findi. Þau runnu, ok aptr komu, annat með vínvið, en annat með hveitisaksi[1], þat kunngjörandi, at þau hefðu þar komit, sem sjálfsáð var hveiti, ok sjálfvaxinn vínviðr; svâ voru þar landskostir góðir. Þorbjörn varð næsta glaðr við þessi tíðindi, ok vildi þángat halda.

3. Litlu síðar mætti honum ótöluligr lýðr af Skrælíngjum, ok lètust vilja kaupskap hafa við Þorbjörn ok hans menn. En þessir Skrælíngjar höfðu mesta sókn eptir skrúði eða járni, ok keyptu svâ dýrt sem hinir vildu í fyrstu. Síðan sem skrúðit tók

2. Thorbjörn sendte disse op paa Landet, for at løbe igjennem det, og de skulde komme tilbage med det bedste de fandt. De løb og kom tilbage, den ene med en Viinranke, den anden med et Hvedeax, kundgjörende, at de havde været paa Steder, hvor der var selvsaaet Hvede og selvvoxne Viinranker; saa gode Herligheder besad dette Land. Thorbjörn blev meget glad ved denne Tidende, og besluttede at styre did.

3. Kort efter mødte ham en utallig Mængde af Skrælinger, der tilkjendegave at de vilde kjøbslaae med Thorbjörn og hans Mænd. Men disse Skrælinger vilde helst kjøbe farvet Klæde eller Jern, hvilket de i Førstningen kjøbte saa dyrt som de andre vilde. Da dernæst det farvede Klæde begyndte at

2. Hæc a Thorbjörne in terram ad currendum missa sunt, ut quod invenirent optimum afferrent. Cucurrerunt et retulerunt, alterum vitem, alterum spicam triticeam, id significantia, eò se venisse, ubi triticum esset sponte seminatum, et vites sponte natæ; adeo ibi solum terræ fertile erat. Quibus rebus cognitis, Thorbjörn perquam lætus factus est, atque eò proficisci voluit.

3. Paulo post incidit in innumerabilem Skrælingorum turbam, qui se commercia cum Thorbjörne ac suis agere velle significabant. Hi vero Skrælingi pannum coloratum aut ferrum maxime cupiebant, et tanti primo emerunt, quanti illi voluerunt. Deinde cum pannus coloratus deficere cœ-

1) *restitutum;* hveitisakri. X.

at þrjóta, skáru menn þorbjarnar smærra ok smærra, þar til Skrælíngjar reiddust, ok svâ sló í bardaga með þeim. Svâ fjölgaði þá um síðir, at þorbirni þótti ofrefli, ok þó þeir hyggi þá niðr sem hráviði, þá var æ þykkra eptir, þat (tók) þó yfir, at þeim þótti sem nokkrir hverfi í jörð niðr undan sverðshöggum. Hèrfyrir sáu þeir þorbjörn ok hans menn ekki sinn kost at þreyta við þennan ótöluliga fjölda, hlaut þar við skiljast, þó landsgæði væri ærinn, ok vildi enn víðara til leita.

4. Síðan hitti þorbjörn í maðkasjó, sem liggr nær Vínlandi; sem þar var komit, ok maðkr sá smó neðan skipit til ófæru, neytti

fattes, skare Thorbjörns Folk det mindre og mindre, indtil Skrælingerne bleve vrede, og det kom da til Kamp imellem dem. Omsider forøgedes deres Antal saa meget, at Thorbjörn fandt at de havde Overmagt imod sig, og skjönt de hug dem ned som Straa, blev deres Hob dog stedse tykkere, og end ydermere forekom det dem, som nogle under Sværdshuggene sank ned i Jorden. Derfor fandt Thorbjörn og hans Mænd det at være over deres Kræfter at stride mod en saa utallig Mængde; de maatte da drage derfra, skjönt Landet var frugtbart, og vilde endnu undersøge flere Steder.

4. Siden kom Thorbjörn i en Ormesø, som ligger nær Viinland. Da de vare komne did, og denne Orm gnavede Skibet forneden, saa at det blev uskik-

pisset, socii Thorbjörnis eum minutius atque minutius secuerunt, donec Skrælingi ira incitati sunt, ut inter se confligerent. Tandem hostium numerus auctus tantopere est, ut Thorbjörni supra vires videretur, quos etsi crudi instar fruticis conciderent, tamen densior semper turba supererat, et quod omnia exsuperabat, visi sunt nonnulli, gladiis icti, in terram e conspectu auferri. Eapropter Thorbjörn ac sui vires suas exsuperare intelligebant, cum tam innumerabili multitudine contendere; quare, quamvis eximia proposita essent terræ commoda, discedere coactus, alia loca plura explorare cupivit.

4. Posthæc Thorbjörn in mare vermiculosum, quod prope Vinlandiam est, incidit. Quo cum ventum esset, et vermis ille inferiorem partem navis perforare cœpisset, adeo ut navigando inutilis redderetur, Thorbjörn

þorbjörn allra ráða, sem finnast mátti, eða ef nokkr bráð findist, sem maðkr sá forðaðist; hún fannst engin á skipinu, utan seltjara sú er hann hafði haft úr Grænlandi; var þá skipit búit við sökkvi. Síðan bræddu þeir skipbátinn, ok settu út; honum mátti maðkrinn ekki granda, því hann forðaðist seltjöruna. Fóru þá menn með hlutfalli í bátinn, því ekki komust allir. þorbirni sjálfum hlotnaðist í bátinn at fara. þá gekk fram á skipit úngr maðr, mikill kappi, íslenzkr at ætt, segjandi þorbjörn öðru lofat hafa foreldrum sínum á Íslandi, er hann rèðst í flokk hans, enn skilja svâ við sik. þorbjörn svarar: „frekr er hverr til fjörsins, skal ok svâ vera, sem ek lofaði; þú

ket til at seile, anvendte Thorbjörn alle Raad, som kunde udfindes, især om nogen Tjære kunde findes, som denne Orm skyede; saadan fandtes ikke paa Skibet uden Sæltjære, som han havde bragt med sig fra Grönland. Skibet var da ved at synke. Derpaa smurte de Skibsbaaden, og satte den ud; den kunde Ormen ikke skade, thi den skyede Sæltjæren. Mændene gik da efter Lodkastning i Baaden, thi den kunde ikke rumme alle. Lodden traf Thorbjörn selv, at han skulde gaae i Baaden. Da traadte frem paa Skibet en ung Mand, en stor Kæmpe, en Islænder af Slægt, sigende, at Thorbjörn, den Gang han begav sig i hans Følge, havde lovet hans Forældre paa Island andet, end saaledes at skilles fra ham. Thorbjörn svarede: „Enhver har Livet kjærest; det skal ogsaa skee, som jeg lo-

omnia, quæ excogitari poterant, consilia adhibuit, quærens, si qua præsto esset pix, quam vermis ille vitaret; nulla vero intra navem inventa est, præter picem phocinam, quam ab Grænlandia advexerat. Tum navis in eo erat, ut pessum sideret. Deinde scapham pice obleverunt, et in mare demiserunt; cui vermis nocere non potuit, quod a pice phocina abstinuit. Tum sortium arbitrio in scapham descenderunt, nam omnes non capiebat. Ipsi Thorbjörni sorte obtigit, ut in scapham descenderet. Tum in navem progressus est juvenis quidam, vir perquam fortis, genere Islandus, dicens Thorbjörnem parentibus suis in Islandia aliud pollicitum, cum ejus societati se adjunxisset, quam ita ab eo discessurum. Thorbjörn respondet: „vitæ quemque cupido tenet; ita quoque esto, ut pollicitus sum, tu juvenis

ert úngr, en ek gamall, ok far ofan í minn stað!" Síðan fór Þorbjörn upp á skipit í stað hans; ok hefir eigi síðan spurzt til hans nè þeirra sem eptir urðu.

vede; du er ung, jeg gammel, og gaae her ned i mit Sted!" Derpaa gik Thorbjörn op paa Skibet i hans Sted, og man har ikke siden spurgt til ham eller til dem, som bleve tilbage.

es, ego senex; age in locum meum descende!" Deinde Thorbjörn in navem loco ejus conscendit. Neque postea ulla de eo, aut iis, qui remanserunt, fama in vulgus exiit.

BREVIORES RELATIONES.

I. DE INHABITATIONE ISLANDIÆ.

ISLANDIÆ inhabitatio primum Grœnlandiæ, et posterius quoque Americæ, inventioni ansam dedit; sic sequens particula in hac collectione locum nacta est, occurrunt simul in eadem verba, quibus aliquis induci possit credere, christianos sacerdotes Americanos Islandiam, antequam a Nordmannis inhabitata fuerit, visitasse, quæ res diligentiori examini subjicienda videbatur. Desumta hæc particula est *a)* ex Historia regis Olavi Tryggvii filii, et edita secundum codicem membraneum num. 61 in Fol. (not. lit. *A*), præstantissimum omnium, qui hic sunt, codicum manuscriptorum, historiam hujus regis continentium, et probabiliter exscriptum in fine seculi 14ti sive initio seculi 15ti. Tres alii membranacei codices collati sunt: num. 54 in Fol. *(B)*, 53 in Fol. *(C)* et Codex Flateyensis *(F)* col. 125; cf. *Fornmanna Sögur* I, pag. 233, Scripta Hist. Islandorum I, p. 259-260. Hæc eadem particula reperitur quoque in fragmento historico, impresso ex duobus continuis foliis membraneis, num. 1eβ in Fol. (hic not. lit. *Y*), scriptis, ut putant, seculo 14to, quod fragmentum insertum est editioni *Fornmanna Sögur* XI, p. 409-410. Loca parallela, hanc relationem illustrantia, addita sunt *b)* ex Schedis sive *Islendíngabók* Arii Multiscii secundum manuscripta num. 113B et A in Fol., cf. *Islendínga Sögur* I, p. 4-5; et *c)* ex Prologo libri de occupatione Islandiæ *Landnámabók* secundum Cod. num. 107 in Fol. cf. *Islendínga Sögur* I, p. 23.

Quod autem in historia Olavi Tryggvii filii sacerdotes Papæ dicuntur „*komnir til vestan um haf*," ab occidente per oceanum advenisse, id diligentius examinandum videtur. Quod si hæc formula dicendi ad verbum accipiatur, sequitur, auctorem historiæ Olavi Tryggvii filii, nec non libri de occupatione Islandiæ credidisse, hos Papas ab terra aliqua, quæ occidentem

26

versus ab Islandia fuerit sita, atque adeo ab coloniis hibernicis Americæ septemtrionalis, advectos in Islandiam esse, ad quam sententiam etiam Wormskjoldus inclinat. Ad hanc tamen sententiam, etsi per se a probabilitate haud abhorreat, accedere non audemus. Addit enim liber de occupatione Islandiæ, explicandi causa, aliam formulam: „*at þeir voru Vestmenn*;" Vestmanni (Occidentales homines) vero primo ab Norvegis, deinde quoque ab Islandis, dicti sunt incolæ insularum Britannicarum, nominatim Hiberni; ex quo additamento formula, in historia Olavi Tryggvidæ allata, explicanda est. Quam quoque explicationem locus ex diplomate in *Orkneyínga Saga* citato, quem de sede Paparum in insulis Britannicis in nota adduximus, egregie confirmare videtur.

A. Ex Historia Olavi Tryggvii filii.

Fundr Islands af Norðmönnum.

Sva segir heilagr prestr Beda í aldarfarsbók þeirri, er hann gerði um landaskipan í heiminum, at eyland þat, er Thíle[1] er kallat í[2] bókum, liggi svâ lángt í norðrhálfu heims, at þar komi eigi dagr á vetrinn, þá er nótt var[3] lengst, ok eigi nótt á sumar, þá er dagr er lengstr. Fyrir því ætla vitrir[4] menn, at Ís-

Island opdages af Nordmændene.

Saa siger den hellige Præst Beda i den Krönike, som han skrev om Inddelingen af Landene paa Jorden, at den Ø, som i Bøgerne kaldes Thule, ligger saa langt i Verdens nordre Part, at der ikke kommer Dag om Vinteren, naar Natten er længst, og ikke Nat om Sommeren, naar Dagen er længst. Forstandige Mænd troe derfor, at det er Island,

Islandia ab Nordmannis inventa.

Sic dicit sanctus presbyter Beda[a] in chronico illo, quod fecit de constitutione mundi regionum, insulam, Thulen in libris appellatam, tam longe versus septemtrionalem mundi plagam jacere, ut ibi dies hieme non oriatur, quando longissima sit nox, neque nox æstate, quando dies longissimus sit. Propterea viri prudentes autumant, Islandiam appellari Thulen, quod in

1) Tile, *F.* 2) á, *B, F.* 3) er, *B, C, F, Y.* 4) *omittunt B, C.*

a) Vide opus Bedæ Venerabilis de natura rerum et ratione temporum, cap. 31. Colon. 1587, Fol.

land sè Thíle[1] kallat, at þat er víða á því landi, at sól sezt eigi [um nætr, þá er dagr er lengstr[2]; þar er ok þat víða, at sól má eigi seá um daga, þá er nótt er lengst[3]. En [hinn heilagi[4] Beda prestr andaðist DCC XXX V[5] árum eptir holdgan vârs drottins[6], Jesú Krists, meirr en hundraði[7] ára furr en Ísland bygðist af Norðmönnum. En [áðr Ísland bygðist af Noregi[8], höfðu þar verit þeir menn er Norðmenn kalla Papa; þeir höfðu[9] verit kristnir, þvíat[10] fundust eptir þeim bækr írskar, bjöllur ok baglar, ok enn fleiri lutir, þeir er þaðan af mátti

som er kaldt Thule, fordi der ere mange Steder paa dette Land, hvor Solen ikke gaaer ned om Natten, naar Dagen er længst, og ligeledes hvor man ikke kan see Solen om Dagen, naar Natten er længst. Men den hellige Præst Beda døde 735 Aar efter vor Herres Jesu Christi Fødsel, altsaa meer end 120 Aar förend Island bebygges af Nordmændene. För Island blev bebygget fra Norge, havde der været nogle Mænd, som Nordmændene kaldte Paper; de havde været Christne, thi efter dem fandtes irske Bøger, Klokker, Krumstave og endnu flere Ting, hvoraf man kunde skjönne, at de vare

ea terra multa loca sunt, ubi sol noctu non occidit, cum longissimus est dies; item multa loca, ubi sol interdiu conspici non potest, quando longissima est nox. Sed sanctus Beda presbyter obiit 735 annis post incarnationem domini nostri Jesu Christi, amplius centum viginti annis ante Islandiam ab Nordmannis habitatam. Ante vero quam Islandia ex Norvegia incolis frequentaretur, ibi fuerunt homines, quos Nordmanni Papas[a] appellant; hi christiani fuerunt, nam reperti sunt relicti ab iis libri Irici, sistra et litui, pluresque aliæ res, ex quibus intelligi potuit, eos christianos

1) Tíle, *F.* 2) dagar eru leingstir, *longissimi sunt dies, F;* um sumar, *æstate, add. B.* 3) *ab signo* [á vetriun, þá dagr er skemstr, mikinn hlut vetrar, ok mikinn hlut sumars skín sól víða á landinu bæði nætr ok daga, (nótt ok dag) *i. e. hieme, cum dies est brevissimus, multam partem hiemis; et magnam partem æstatis sol multis ejus terræ locis noctu et interdiu collucet, C, Y.* 4) *om. C, Y.* 5) sjö hundruðum þrimtigu ok fim, *id. B;* VII hundruð ok fimtán ok XX, *id. F;* DCCC ok XXXV, *prave, Y.* 6) herra, *id. B, C, F, Y.* 7) C, *C, Y;* tiutigum, *F.* 8) Norðmönnum, B; *ab* [fyrr, *C, Y.* 9) hafa, *fuerunt, B, F, Y.* 10) *om. F.*

a) Scriptores mediæ Latinitatis quemlibet sacerdotem clericum Papam vocabant, vide Du Fresnii Gloss. ad script. mediæ et infimæ Latinitatis. Itaque Nordmanni hanc vocem ab nationibus australibus adoptarunt.

skilja, at þeir voru[1] kristnir menn[2] ok komnir til vestan um haf; vísa ok svâ til enskar bækr at í þann tíma hafi verit farit í milli landanna[3].

Christne, og komne dertil fra Vesterlandene over Havet; engelske Bøger hentyde ogsaa paa, at der i den Tid har været Færdsel mellem Landene.

fuisse, et ab occidente per oceanum advenisse; innuunt quoque libri Anglici[a], eo tempore navigationes inter has terras increbuisse.

B. *Ex Schedis Arii Multiscii.*

Í þann tíþ vas Ísland viþi vaxit á miþli fjalls ok fjöru. Þá voru hèr menn cristnir, þeir er Norþmenn kalla Papa; en þeir fóru síþan á braut, af því at þeir vildu eigi vesa hèr viþ heiþna menn, ok lèto eptir bækr írscar ok bjöllor ok bagla; af því mátti scilja, at þeir

I den Tid var Island bevoxet med Skov mellem Fjeldene og Strandbredden. Da vare her christne Folk, som Nordmændene kalde Paper, men de droge siden bort, fordi de ikke vilde være her blandt Hedninger; og de efterlode irske Bøger og Klokker og Krumstave; deraf kunde man skjönne at

Eo tempore Islandia inter montes et litora frutice fuit obsita. Tum hic fuere homines christiani, quos Nordmanni Papas vocant, qui postea hinc discesserunt, quod noluerunt hic cum ethnicis hominibus versari, relictis libris Iricis et sistris et lituis; unde intelligi potuit, eos fuisse Iros

1) höfðu verit, *B, C, Y.* 2) er þar höfðu bygt, *qui ibi habitaverant, add. F.* 3) landa, *F.*

a) Satis grave habemus testimonium, quo fides relationum Islandicarum vindicetur, in libro, quem Dicuilus, monachus Hibernus, conscripsit anno 825, *de mensura orbis terræ*, ed. C. A. Walckenaer, Parisiis 1807. Hic p. 38 sqq. de Thule ita loquitur, ut extra omnem dubitationem positum esse videatur, eum Islandiam intellexisse. Hanc vocat insulam incultam, memoratque, clericos quosdam triginta ante annis, itaque anno 795, ipsi retulisse, se in hac insula a kalendis Febr. ad kalendas Augusti commoratos. Testis est idem Dicuilus, p. 30, clericos Hibernos, centum ante annis, nempe 725, multas visitasse insulas, in septemtrionali Britanniæ oceano sitas, quæ a septemtrionalibus Britanniæ insulis, duorum dierum ac noctium recta navigatione, plenis velis, assiduo feliciter vento, adiri queunt; has insulas, a principio mundi desertas eo tempore (825), propter piratas Nordmannicos, ab anachoretis derelictas esse; easdem plenas esse innumerabilibus ovibus ac diversis generibus multis nimis marinarum avium. Quibus verbis sine dubio insulæ Færeyenses, ab illis ovibus hoc nomen nactæ, indigitantur.

voru menn írscir; en þá varþ för manna mikil mjöc út híngat úr Norvege, til þess unz conúngrenn Haraldr bannaþi, af því at honom þótti landauþn nema.

de vare Irlændere; men da begyndte Folk meget at reise herud fra Norge, indtil Kong Harald forbød det, fordi han syntes at Landet begyndte at blive øde for Indbyggere.

(*Hibernos*). Verum tunc temporis profectiones hominum huc ex Norvegia vehementer increbuere, usque eo donec rex Haraldus prohibuit, metuens, ne terra incolis vacuaretur.

C. *Ex prologo Landnamæ.*

En áðr Ísland bygðist af Norðmönnum, voru þar þeir menn, er Norðmenn kalla Papa; þeir voru menn krístnir, ok hyggja menn at þeir muni verit hafa vestan um haf, þvíat fundust eptir þeim bækr írskar, bjöllur ok baglar ok enn fleiri lutir, þeir er þat mátti skilja at þeir voru Vestmenn; þat fannst í

Men för Island bebyggedes af Nordmændene, vare der de Mænd, som Nordmændene kalde Paper; de vare christne, og Folk troe, at de ere komne dertil fra Vesten over Havet, thi der fandtes efter dem irske Bøger og Bjælder og Krumstave, og end flere Ting, hvoraf det kunde skjönnes, at de vare Vestmænd. Saadant fandtes østerpaa

Sed antequam Islandia ab Nordmannis inhabitaretur, fuerunt ibi homines, quos Nordmanni Papas vocant; hi homines fuere christiani, et ab occidente per mare advenisse creduntur; reperti enim sunt libri Irici, sistra et litui, ab eis relicti, et præterea plures res, unde intelligi potuit, eos Vestmannos fuisse. Hæc inventa sunt in Papeya orientalium et in Papylio[a];

a) *Papey*, insula Paparum, a *Papar*, Papæ, et *ey*, insula; sic hodieque appellatur insula in orientali Islandiæ ora, extra Hamarsfjördum, e regione Bulandsnesi, in toparchia Mulensi australi, circiter $64\frac{1}{2}°$ lat. bor. *Papýli* sive *Pappýli*, derivandum videtur a *Papar* et *býli*, qs. *Papbýli*, pagus Papis habitatus; hic pagus memoratur in Landnama P. IV, cap. 10, *Islendinga Sögur* I, p. 204, duoque ibidem sita prædia, Breidabolstadus et Hofum, quare credibile est, Papylium situm fuisse in Sudrsveita in Hornafjördo, circa Breidabolstadum, qui plura habet circumjacentia prædia, cf. Geographiam ed. curante Societate Litteraria Islandica, *Almenn Landaskipunarfræði*, P. II, Hafniæ 1822, p. 304. Hos Papas in continenti quoque Islandiæ sedem fixisse,

Papey austr ok í Papýli; er ok þess getit á bókum enskum, at í þann tíma var farit milli landanna.

i Papø og i Papyle; det er ogsaa ommeldt i engelske Bøger, at der i den Tid har været Færdsel mellem Landene.

memoratur quoque in libris Anglicis, eo tempore profectiones inter has terras esse susceptas.

apparet ex *Landnama* P. IV, *cap.* 11, p. 206, ubi de Kyrkjubæo in Islandia australi sermo est: *höfðu þar áðr setit Papar, ok eigi máttu þar heiðnir menn búa*, ibi Papæ antea sedem habuerant, neque ethnicis hominibus ibi habitare licuit. *Sed in insulis* Britannicis *eadem locorum* nomina deprehendimus: primo, locus quidam Hjaltlandiæ Papylia nominatur in diplomate Færeyensi sub anno 1403-1407, quod legere est in Diplomatario Arnæ-Magnæano, Fasc. 100, num. 1. Deinde in historia Orcadensium (*Orkneyinga Saga*, ed. Hafn. 1780) occurrit Papeya minor et major p. 74, 78, et ipsum nostrum *Papuli*, p. 116, 118, 194, quod *Papuley* scribitur, p. 354. De Papis autem affert Diploma, dat. *Kirkwaw* (i. e. Kyrkjuwagi) 4to Maji anno 1403, in appendice ad *hist. Orcadensium*, *p.* 549-550: *tempore* Haraldi Pulcricomi Orcadas insulas ab duabus nationibus, Petis (*Pictis*) et Papis, fuisse incultas et habitatas, has autem nationes a filiis Rögnvaldi Mæriarum dynastæ penitus exstirpatas esse.

II. DE INHABITATIONE GRŒNLANDIÆ.

HÆC particula, propter memorabilem quam de incolis Vinlandiæ eorumque instrumentis mentionem facit, locum in hac collectione meruit. Exstat in Arii Multiscii Schedis de Islandia, sive *Islendíngabók*, libro Islandorum, sic dicto, in quo opere scriptor doctissimus, qui natus est 1067, chronologicum dedit conspectum rerum maxime memorabilium, ad Islandiæ inhabitationem pertinentium. Solus textus Islandicus editus est Skalholti 1688; versione Latina et notis adornatus, curâ C. Wormii, impr. Oxoniæ 1716, tertia editio curata est ab Andrea Bussæo, Hafniæ 1733, quarta in *Islendínga Sögur* Vol. I, Hafniæ 1829. Edita heic est hæc particula, quæ libri Cap. 6 efficit, secundum manuscripta num. 113 B et A in Fol. et exscriptum Arnæ Magnæi num. 365 in 4to. De Ario ejusque scriptis subtilis exstat commentatio, auctore E. C. Werlauff, in ejus Specimine inaugurali de Ario Multiscio, Hafn. 1808, secundum quod Arius hoc opus conscripsit anno 1120. De libro suo ipse Arius in prologo dicit, se eum

confecisse in gratiam Episcoporum Thorlaki et Ketilis, et cum his, tum docto sacerdoti Sæmundo ostendisse, horumque auctoritate nonnihil immutasse. Diversis locis haud paucos citat testes, quorum dictis et relationibus hæc ejus scriptio superstructa est. Hoc scriptum propter antiquitatem, auctorisque doctrinam et in elaboranda scriptione diligentiam, summam fidem meretur.

Land þat es kallat es Grænland, fannsc oc bygþisc af Íslande; Eiríkr enn rauþe hèt maþr breiþfirþscr, es fór út hèþan þángat, oc nam þar land, er síþan es kallaþr Eiríksfjörþr; hann gaf nafn landino, oc kallaþi Grænland, ok qvaþ menn þat myndu fýsa þángat farar, at landiþ [ætti nafn gott[1]. þeir fundo þar manna vister bæþi austr oc vestr á landi oc kæiplabrot ok steinsmíþi, þat es af því má scilja, at þar hafþi þessconar þjóþ fariþ, es Vínland hefer bygt, oc Grænlend-

Det Land, som kaldes Grönland, fandtes og bebyggedes fra Island. Erik den Røde hed en Mand fra Bredefjorden, som drog herfra derud, og tog Land i Besiddelse paa det Sted som siden blev kaldt Eriksfjord. Han gav Landet Navn, og kaldte det Grönland, og sagde at det, at Landet havde et godt Navn, vilde give Folk Lyst til at drage did. De fandt der Opholdssteder for Mennesker baade øster og vester paa Landet, og Stykker af Baade og Steenredskaber, hvoraf det kunde skjönnes, at det Slags Folk har færdedes der, som har beboet Viinland, og

Terra, quæ appellatur Grœnlandia, inventa et inhabitata est ex Islandia. Vir fuit nomine Eirikus Rufus, Breidfjördensis, qui hinc eò profectus est, et territorium occupavit, quod ex inde Eiriksfjördus dicitur; idem terræ nomen imposuit, et Grænlandum (*Terram viridem*) appellavit, dicens, hoc homines eò proficiscendi cupidos redditurum, si terra bono nomine gauderet. Invenerunt ibi, tam in orientali, quam occidentali terræ parte, humanæ habitationis vestigia, navicularum fragmenta et opera fabrilia ex lapide, ex quo intelligi potest, ibi versatam esse nationem, quæ Vinlandiam incoluit, quam-

1) þætti nafn gott, *boni nominis* (εὐώνυμος) *existimaretur*, A.

íngar calla Skrelínga. En þat vas, es hann tóc byggva landiþ, XIIII vetrom eþa XV, fyrr en cristni qvæme hèr á Ísland, at því es sá talþi fyrer Þorkeli Gellissyni á Grænlandi, er sjálfr fylgþi Eiríki enom rauþa út.

som Grönlænderne kalde Skrælinger. Men det var, da han begyndte at bebygge Landet, 14 eller 15 Aar, förend Christendommen blev indført her paa Island, eftersom en Mand, der selv havde fulgt Erik den Røde derud, berettede Thorkel Gellersön paa Grönland.

que Grœnlandi[a] Skrælingos appellant. Fuit autem, cum terram cœpit incolis frequentare, quatuordecim aut quindecim hiemibus ante christianam religionem hic in Islandia introductam[b], prouti is coram Thorkele Gelleris filio[c] in Grœnlandia commemoravit, qui ipse Eirikum Rufum peregre comitatus fuerat.

a) Per Grœnlandos hic et ubique in vetustorum Islandorum historicis libris, prisci terræ incolæ, Norvego-Islandicæ originis, intelliguntur.

b) Itaque inhabitatio Grœnlandiæ refertur ad annum 985 vel 986. Christiana enim religio in Islandia anno 1000 lege introducta est, quod quidem Arius ipse (c. 7, p. 13) ita testatur: „*er cristni com á Island, en Olafr Tryggvason fèll et sama sumar at sögu Sæmundar prests; . . . . þat vas CXXX vetrum eptir dráp Eaðmundar, en M epter burþ Crists at alþyðotali;* cum christianismus in Islandiam fuit introductus, at Olavus Tryggvii filius eadem æstate cecidit, secundum Sæmundi presbyteri narrationem. Contigit hoc anno 130 post cædem Edmundi; post natum Christum 1000 secundum computum vulgarem." Edmundus hic memoratus fuit Rex Anglo-Saxonum in orientali Anglia, anno 870 ab Ivare, vel Ingvare, et Ubbio, Regis Danici Ragnaris Lodbrokæ filiis, in prœlio cæsus, et deinde sanctorum numero solenniter adscriptus.

c) Erat vir hicce ipsius Arii Multiscii patruus.

III. DE ARIO MARIS FILIO.

Habemus hic confirmatam testibus locupletibus relationem de Islando, magnæ auctoritatis, amplo genere, stirpe potenti, primum prædium Reykholos in promontorio Reykjaneso in hodierna Islandiæ occidentali præfectura, ad sinum Breidafjördum situm, inhabitanti, qui jam ante Leivi et Karlsefnii profectionem in Vinlandiam, adeoque ante annum 1000 (ut videtur, anno 982) ad alias Americæ oras depulsus, ibi ad christianam reli-

gionem perductus retentusque est: relationem, quæ simul indicare videtur aliqua commercia inter hanc terram et Europæas, forte Hiberniam, unde fama potuit ad Orcades perferri, quarum dynasta Thorfinnus, mortuus anno 1064, relationem narravit. Exstat in libro de occupatione Islandiæ *(Landnámabók)*, opere, quod in exponenda prima Islandiæ indagatione, sedibusque ab aboriginibus in singulis insulæ quadrantibus occupatis versatur. Quatuor exstant in collectione Arnæ-Magnæana hujus operis pertractationes, quarum 1) *Landnáma* vetustissima, num. 107 in Fol. *(B)* hic fundamenti loco posita est. 2) *Hauksbók*, ab docto illo prætore Hœko Erlendi filio, nato 1268, mortuo 1334, concinnata est, num. 105 in Fol. *(C)*. 3) *Melabók* sive Codex Melensis, a prædio *Melar* sic dictus, num. 106 in Fol. *(E)* et 112 in Fol. *(F)*. 4) ex binis prioribus composita, num. 104 *(A)*, 108 *(G)* in Fol. et pl. De compositione operis ita ipsum hoc scriptum *(Hauksbók)* habet, P. 5, cap. 15, p. 248. *Nú er yfir farit um landnám þau, er verit hafa á Islandi, eptir því sem fróðir menn hafa skrifat, fyrst Ari prestr hinn fróði Þorgilsson ok Kolskeggr hinn vitri, en þessa bók ritaði herra Haukr Erlendsson eptir þeirri bók, sem ritat hafði herra Sturla lögmaðr Þórðarson, hinn fróðasti maðr, ok eptir þeirri bók annari, er ritat hafði Styrmir hinn fróði, ok hafði þat úr hvârri, sem framar greindi, en mikill þorri var þat, er þær sögðu báðar eitt, ok því er þat eigi at undra, at þessi Landnámabók sè lengri en nokkur önnur*, i. e. „Jam descripta sunt territoria, in Islandia occupata, prouti homines rerum periti memoriæ prodiderunt, primo sacerdos Arius Multiscius Thorgilsis filius et Kolskeggus sapiens; hunc autem librum conscripsit dominus Hœkus Erlendi filius ad exemplar ejus libri, quem dominus Sturla Thordi filius, prætor, vir rerum peritissimus, conscripserat, et ad exemplar alius libri, quem confecerat Styrmer Multiscius, et ex utrovis retinuit, quæ alteruter fusius tractaverat, cum plurimam partem utrique res eodem modo exponerent; quare mirandum non est, si hic originum liber alio quovis longior sit." Particula de Ario Maris filio est in P. II, cap. 22, cf. *Islendinga Sögur* p. 160. Altera, quæ heic de Ario Maride exhibetur, particula ex codice manuscripto num. 770c, in 8vo, supra memorato, desumta est.

A. *Ex Landnama.*

Úlfr enn skjálgi, son Högna ens hvíta[1], nam [Reykjanes allt milli Þorskafjarðar ok Hafrafells[2]; hann átti Björgu, dóttur Eyvindar austmanns, systur Helga ens magra; þeirra son var Atli rauði, er átti Þorbjörgu, systur[3] Steinólfs ens lága; þeirra son var Már á Hólum[4], hann átti Þorkötlu, dóttur Hergils hnapprass; þeirra son var Ari[5]; hann varð sæhafi[6] til Hvítra-

Ulf den Skjæløiede, en Sön af Høgne den Hvide, tog hele Reikenæs mellem Torskefjord og Havrefell i Besiddelse. Han havde tilægte Björg, en Datter af Eyvind Østmand, Søster til Helge den Magre; deres Sön var Atle Røde, som var gift med Thorbjörg, Søster til Steinolf den Lave; deres Sön var Mar paa Holum; han havde tilægte Thorkatla, en Datter af Hergils Naprass; deres Sön var Are; han blev

Ulvus Strabo, filius Högnii Albi, totum occupavit Reykjanesum inter Thorskafjördum et Hafrafellum; uxorem habuit Bjargam, filiam Eyvindi Œstmanni, sororem Helgii Macri. Eorum filius fuit Atlius Rufus, qui uxorem habuit Thorbjargam, sororem Steinolvi Humilis; horum filius erat Mar de Reykholis, qui uxorem habuit Thorkatlam, filiam Hergilsis Hnapprassi *(natibus globosis)*. Eorum filius fuit Arius[a], qui tempestate delatus

1) fór af Rogalandi fyrir úfriði Haralds hins hárfagra til Islands ok, *propter hostilitatem Haraldi Pulcricomi de Rogalandia in Islandiam transmigravit et, add. E.* 2) land á milli Berufjarðar ok Þorskafjarðar, Reykjanes allt. *territorium inter Berufjördum et Thorskafjördum, totum Reykjanesum, E.* 3) dóttur, *filiam, E.* 4) Reykhólum, *idem, al.* 5) er Reyknesingar eru frákomnir, *a quo Reyknesenses genus ducunt, add. E.* 6) sæfari, *navigans, C.*

a) Arius Maris filius in Historia Christianismi sive *Kristni-Saga* c. 1, p. 6 recensetur inter summos, qui in Islandia fuere, principes anno 981, quo tempore episcopus Fridrekus ac Thorvaldus Kodranis filius religionis annuntiandæ gratia eo venerunt. Is et ejus cognati præterea in multis Islandiæ historicis libris laudantur, e. gr. in *Grettis-Saga* c. 29 (*Söguþættir Islendinga, Holum* 1756, 4, p. 105) *Fóstbræðra-Saga* c. 1, p. 6. Patrem ejus Marem et hujus uxorem Katlam de antat perantiquum poëma, adhuc per vulgarem Islandorum traditionem servatum, *Kötludraumr*, sive Katlæ somnium, nuncupatum, inter Arnæ-Magnæana num. 154 in 8vo literis mandatum. Dicitur ibi de Kare, altero Maris filio, quod profunda scientia fuerit instructus, præsertim circa maris currentes et stellarum cursus. Ipsum Arium plures carminis recensiones ita collaudant:

Varð Ari Mársson
mikill höfðingi
ok föður sinum líkur
um flestar gjörfar;
margt er manna
af mætum komit,
herma þat fornar
fræðibækur.

mannalands, þat kalla sumir Írland eð mikla, þat liggr vestr í haf nær Vínlandi[1] enu góða, þat er VI dægra siglíng vestr frá Írlandi. þaðan náði Ari eigi á brutt at fara[2], ok var þar skírðr. þessa sögu[3] sagði fyrst Hrafn[4] Hlymreksfari[5], er lengi hafði verit í Hlymreki[6] á Írlandi. Svâ

af Uveir forslaaet til Hvitramannaland, som nogle kalde Irland det Store; det ligger vesterpaa i Havet nær ved Viinland det Gode. Det siges at være 6 Døgns Seilads i Vester fra Irland. Derfra kunde Are ikke komme bort, og blev der døbt. Denne Fortælling berettede først Rafn Limeriksfarer, som længe havde opholdt sig i Limerik paa

est ad Hvitramannalandiam *(Terram alborum hominum)*, quam nonnulli Irlandiam Magnam appellant, quæ in oceano occidentali jacet prope Vinlandiam Bonam, sex dierum navigatione versus occidentem ab Irlandia. Inde discedere Ario non licuit, atque ibi baptizatus est. Hoc primus narravit Rafn Hlimrekipeta[a], qui diu Hlimreki in Irlandia commoratus fuerat.

1) *sic A et plurimi;* Vínlandinu, *E;* Vindlandi, *prave C*, Irlandi, *B.* 2) koma, *evadere*, *E.* 3) Frá þessu, *id.*, *C*, *E*, *pl.* 4) Rafn, *al.* 5) Hlimreksfari, *F;* Hlunreksfari, *G;* Hlynreksfari, *E.* 6) Hlymreka, *C;* Hlimreku, *F;* Hliarek, *E;* Hlunreka, *G.*

Arius Maris
magnas evasit,
atque in plurimis
patri simillimus;
descendit a præstante
numerosa sobolis,
hoc vetusti probant
historiarum libri.

Dicitur præterea ibidem, quod Arius universi sui generis ornatissimum decus fuisset.

a) Cognomen Hlimrekipetæ inde Rafni tributum est, quod Hlimreki (nunc *Limerick* in Hibernia) mercaturam fecit, quò Nordmanni et Islandi negotiandi causa commeare soliti sunt. Genus Rafnis Hlimrekipetæ sive Oddi filii, recensetur in *Landnáma* II, 21, p. 98, unde apparet, eum ab duce Rolvo in Agdis Norvegiæ genus duxisse. Rafn ille materna stirpe abnepos fuit Steinulvi Humilis, ac ita tam Arii Maris filii, quam Leivi Eiriki filii cognatis est adnumerandus. Hæc ejus cognatio cum viris, qui ignotam fere, sed longe distantem, terram aut visitarunt, aut tandem fixa mansione inhabitarunt, id verisimile efficit, quod primum Rafn ipse, et deinde Arius Multiscius illius fata sciscitari, promulgare et celebrare studuerint. Ex annexa Rafnis genealogia concludere possumus, quod is circa initium aut medium seculi 11mi vixerit. Nominatur noster in *Sturlúnga-Saga* Lib. I, c. 3, inter atavos Snorronis de Skarde, vulgo *Skarð-Snorri* dicti, a quo hodiernæ Islandiæ præstantissima genera suas ducunt origines. Conjicere licet, quod cæterum pro certo non habendum, istum Rafnem Rufi cognomen alioquin gestasse, *Rafn hinn rauði;* hic Sigurdum Orcadensium dynastam in expeditione ad Hiberniam, anno 1014, comitatus est, et magno prœlio Clontorfensi contra Brianem regem adfuit, non sine vitæ periculo,

kvað þorkell Gellisson[1] segja íslenzka menn, þá er heyrt höfðu frá[2] segja[3] þorfinn jarl[4] í Orkneyjum, at Ari hefði kendr verit á Hvítramannalandi, ok náði eigi brutt at fara, en var þar vel

Irland. Saaledes sagde Thorkel Gellersön, at nogle Islændere havde berettet, der havde hørt Thorfinn Jarl paa Ørkenøerne fortælle, at Are var bleven kjendt i Hvitramannaland, og kunde ikke drage bort derfra, men

Sic Thorkel Gelleris filius[a] referre ait homines Islandos, qui Thorfinnum, Orkneyarum dynastam[b], narrare audiverant, Arium in Hvitramannalandia fuisse cognitum, ei non licuisse inde discedere, ibi vero magno in honore

1) *sic recte B;* Geitisson, *perperam cætera.* 2) *om. C et cet.* 3) *abest in C.* 4) *add. pl.; abest in B.*

quo commotus votum fecit divo Petro apostolo, quod tertia vice eum Romæ visitaturus esset (*Njála*, c. 158).

a) Thorkel Gelleris filius, Arii Multiscii patruus, prædium notum Helgafellum inhabitans, vir erat opulentus, honestus et strenuus; multas regiones iste juvenis lustraverat scientiæ semper inhians; hinc singularem hausit historiæ notitiam, et Ario Multiscio multas communicavit relationes, quas hunc autorem expressis verbis sæpius citare videmus, e. gr. in definitione primi originum habitatæ Islandiæ anni (Schedarum c. 1, *Islendinga-Sögur* I, 4.): „*Island bygðisk fyrst úr Norvegi á dögum Haralls ens hárfagra, Hálfdánarsonar ens svarta, i þann tið, at ætlun ok tölu þeirra Teits, fóstra míns, þess manns, er ek kunna spakastan, sonar Isleifs byskops, ok þorkels, föðurbróður míns, Gellissonar, er lángt mundi fram, ok þoriðar Snorradóttur goða, es bæði vas margspök ok óljúgfróð, es Ivar Ragnarsson loðbrókar lèt drepa Eaðmund enn helga Englakonúng, en þat vas DCCC ok LXX (vetrum) eptir burð Krists, at þvi es ritit es i sögu hans;* Islandia inhabitabatur primum a Norvegis tempore Haraldi Pulcricomi, filii Halvdanis Nigri, ea tempestate, secundum sententiam et chronologiam Teiti, Isleivi episcopi filii, mecum educati, quem sapientissimum novi, et Thorkelis Gelleris filii, patrui mei, qui amplissima gaudebat memoria, atque Thoridæ, Snorrii pontificis filiæ, quæ multiscia fuit et veri simul amantissima, quâ Ivarus, filius Ragnaris Lodbrokæ, sanctum Edmundum, Angliæ Regem, interfici fecit, anno nimirum post nativitatem Christi 870mo, prout in ejus historia scriptum est." Hic idem Thorkel Gelleris, cui Arius Multiscius tantam habuit fidem, ex hujus ipsius, Landnamæ auctoris, testimonio, Arii Maris filii eventa ei, suo ex fratre nepoti, retulit, et ita posteritati pervetustas hasce de America, seculo 10mo labente Europæis nota, et ab iis sæpius visitata, relationes feliciter servavit; cf. supra pag. 208, not. c.

b) Thorfinnus Orkneyarum dynasta debet esse Thorfinnus Sigurdi filius, qui natus est anno 1008, mortuus 1064, ultima origine Ario Maris filio affinitate junctus, quod videre est ex genealogia, ad calcem edita, quæ, quod ad Thorfinnum dynastam attinet, ex *Orkneyinga-Saga* desumta est.

virðr. Ari átti þorgerði, dóttur Álfs or[1] Dölum; þeirra son var[2] þorgils ok Guðleifr ok Illugi; þat er Reyknesínga ætt[3]. [Jörundr hèt[4]

var der vel anseet. Are havde tilægte Thorgerde, en Datter af Alf i Dalene; deres Sönner vare Thorgils, Gudleif og Illuge; det er Reykenæsboernes

habitum fuisse. Arius uxorem habuit Thorgerdam, Alvi Dalensis[a] filiam; horum filius fuit Thorgils[b], Gudleivus[c] et Illugius: quod Reyknesensium

1) í, *C, A, E, F.* 2) synir voru, *filii fuerunt, pl.* 3) kyn, *id., C, A, G, pl.* 4) var annar, *alius erat, E.*

a) Hic Alvus Dalensis, secundum Landnamam II, 18, et Laxdælam c. 6, p. 12, filius fuit prisci Islandiæ incolæ, Eysteinis vel rectius Gunnsteinis Alvi filii, Meinfreti vulgo dicti, et Thorhildæ, filiæ Thorsteinis Rufi in *Karlsefnis-Saga*, c. 1, memorati. Is Halldisam, Erpi, filii Meldunis, Scotici dynastæ, gnatam, in matrimonio habuit. *Laxdæla* l. c. sic habet; „*þórhildr hèt en fimta dóttir þorsteins, hún var móðir Alfs í Dölum; telr margr kyn sitt til hans. Hans dóttir var þorgerðr, kona Ara Márssonar á Reykjanesi, Atlasonar ens skjálga ok Bjargar Eyvindardóttur, systur Helga hins magra, þaðan eru komnir Reyknesíngar,* Thorhilda nomen fuit quintæ filiæ Thorsteinis; ea fuit mater Alvi Dalensis, ad quem multi genus suum referunt. Hujus filia fuit Thorgerda, uxor Arii, filii Maris Reykjanesensis, filii Atlii Strabonis et Bjargæ Eyvindi filiæ, sororis Helgii Macri, unde Reyknesenses orti."

b) Thorgils post patris discessum Reykholis sedem fixit. Historia Norvegica hujus viri mentionem facit, cum iste Rærekum, captivum Hedemarkiæ regulum, ab rege Olavo Sancto, quem ille dolo perimere frustra tentaverat, ei missum recepit a Thorarino Nefjulvi filio, prius revera ad Leivum Eiriki Brattalidensem, Grœnlandiæ magnatem, destinatum, at tempestatum violentia Islandiæ oris appulsum. (*Fornmanna-Sögur*, IV, 177, Scripta hist. Isl. IV, 169.) Nupsit Thorgilsis filia Valgerda Thorgilsi Gelleris filio, quo connubio celeberrimus Arius, Multiscius dictus, erat procreatus. Hujus Thorgilsis frater, Arii Multiscii patruus, fuit Thorkel Gelleris filius. De Hallbera, nepti Thorgilsis, mentionem facit *Sturlúnga-Saga* I, 9, 54.

c) Gudleivus, qui in Norvegia christianus evaserat, perquam celeber est ob præstitam Thangbrando in promulganda religione christiana operam, cui præsertim in cæde strenuorum ethnicismi defensorum, poëtarum Veturlidii et Thorvaldi Veilii, adjutorem se præstitit. Historia de Njale Thorgeiris filio, p. 157, Interpret. Lat. p. 313 sic de eo habet: *þángbrandr var sendr út hingat af Olafi konúngi Tryggvasyni, at boða trú; með honum fór sá maðr islenzkr, er Guðleifr hèt, hann var son Ara Márssonar, Atlasonar, Ulfssonar ens skjálga, Högnasonar ens hvíta, Otryggssonar, Oblauðssonar, Hjörleifssonar ens kvennsama, Hörðalands konúngs.* I. e. „Thangbrandus huc (in Islandiam, anno 998) ab rege Olavo Tryggvii filio legatus erat, fidem (christianam) annuntiatum. Comes illi fuit vir Islandus, nomine Gudleivus, filius Arii, filii Maris, filii Atlii, filii Ulvi Strabonis, filii Högnii Albi, filii Otryggi, filii Oblœdi, filii Hjörleivi Mulierosi, regis Hördiæ." Adde Njalæ p. 356, 362 sq. *Kristni Saga* c. 8, p. 52-56. Hic Hjörleivus pater quoque erat clarissimi regis Halfis, vide *Saga af Hálfi ok Hálfsrekkum* in *Fornaldar Sögur Norðrlanda* II, p. 35.

son Úlfs ens skjálga; hann átti þorbjörgu knarrarbríngu; þeirra dóttir var þjóðhildr, er átti Eirekr rauði [1], þeirra son Leifr enn heppni á Grænlandi. Jörundr hèt son Atla ens rauða, hann átti þórdísi, dóttur þorgeirs [2] suðu; þeirra dóttir var Ottkatla, er átti þorgils Kollsson. Jörundr var ok faðir Snorra [3].

Slægt. Jørund hed en Sön af Ulf den Skjælöiede; han var gift med Thorbjörg Knarrarbringa; deres Datter var Thjodhild, som Erik Røde havde tilægte; deres Sön Leif den Heldige paa Grönland. Jørund hed Atle den Rødes Sön; han havde tilægte Thordis, en Datter af Thorgeir Suda; deres Datter var Ottkatla, som var gift med Thorgils Kollson. Jørund var ogsaa Fader til Snorre.

genus est. Jörundus fuit filius Ulvi Strabonis, is uxorem habuit Thorbjargam Knararbringam; horum filia fuit Thjodhilda, quam in matrimonio habuit Eirekus Rufus; eorum filius Leivus Fortunatus Grœnlandus. Jörundus nomen fuit filio Atlii Rufi; is uxorem habuit Thordisam, filiam Thorgeiris Sudæ; horum filia fuit Oddkatla, quam in matrimonio habuit Thorgils Kolli filius. Jörundus pater quoque fuit Snorrii.

B. Ex manuscripto 770c.

Nú eru, sem sagt var, suðr af Grænlandi, sem bygt er, öræfi, óbygðir ok jöklar, þá Skrælíngjar, þá Markland, þá er Vínland hit góða; þarnæst, ok nokkut til baka, liggr Albanía, þat er Hvítramannaland; þángat var siglíng

Nu ere der, som det blev berettet, syd for Grönland, som er beboet, Ørkener, Ubygder og Jökler, derpaa Markland, derpaa Viinland det Gode; dernæst, og noget tilbage, ligger Albania, det er Hvitramannaland; derhen var fordum Seilads fra Irland; der

Ab australi parte Grœnlandiæ, quæ inhabitata est, uti dictum, loca sunt deserta, inculta et moles glaciales; hæc excipiunt Skrælingi, hos Marklandia, hanc Vinlandia Bona; proxime hanc et aliquanto superius sita est Albania, id est Hvitramannalandia *(Terra alborum hominum)*, quò olim ab

1) er nam Grænland, *qui Grœnlandiam occupavit, add. E.* 2) þorgils, *E.* 3) *ab signo [abest in C.*

úr Írlandi forðum; þar þektu ýrskir menn ok íslenzkir Ara Márs son ok Kötlu af Reykjanesi, er lengi ekki tilspurðist, ok þar var þá til höfðíngja tekinn af landsmönnum.

kjendte Irlændere og Islændere Are, en Sön Mar og Katla paa Reykjanæs, om hvem man længe ingen Efterretning havde haft, og som der var tagen til Høvding af Landets Beboere.

Irlandia navigatum est; ibidem homines Hiberni et Islandi cognoverunt Arium Maris et Katlæ[a] filium ab Reykjaneso, de quo fama longo tempore exierat nulla, quique tum ab terræ incolis præfectus fuerat constitutus.

a) Alias Thorkatla, quod nomen sæpe Katla abbreviate dicitur. Testatur hæc relatio, præter Hibernos, etiam Islandos in Hvitramannalandiam navigasse, quemadmodum Orcadenses quoque commercia cum hac terra habuisse videntur.

IV. DE BJÖRNE BREIDVIKENSIUM ATHLETA.

Thorbjörn Crassus, incola prædii Frodaæ in Islandia, uxorem duxerat Thuridam, sororem, sive rectius consobrinam celebris illius Snorrii Thorgrimi filii, vulgo *goði*, i. e. sacrificuli et præfecti, dicti, cujus, seculo 10mo exeunte et 11mo ineunte, in rebus Islandicis magnæ partes fuerunt, quique multis in historiis commemoratur. Thorbjörn, amisso equo, controversiis inde ortis implicitus, necatus est. Björn, filius Asbrandi de Kambo in Breidavika, Thuridæ amore captus, ad eam ingratiis Snorrii itavit. Ortarum hinc controversiarum is fuit exitus, ut Björn patriam relinquere cogeretur, longoque post tempore reversus, iterum anno 998 exterminaretur. Tum, ut proxime sequens narratio demonstrat, in Americam venit, ubi quod ætatis reliquum erat, circa 30 annos, auctoritate principem agens, inter indigenas vixit. Haud ab instituto alienum existimamus visum iri, sequentem particulam, in una historiarum nostrarum conservatam, quæ vitam principis Americani, undecimo seculo viventis, illustret, cum lectoribus communicare. Extitit de hoc Björne integra historia, quam in Sciagraphia historiæ literariæ Is-

landiæ p. 124 nominat Halvdan Einaris filius, nunc vero deperdita est; quare contenti esse debemus relatione, quam de eo exhibet una ex optimis fideque dignissimis historiis Islandicis, nempe historia Eyranorum *(Eyrbyggja-Saga)*, in qua Snorrius ac Thurida personæ primariæ sunt, non infra initium seculi 13tii conscripta, quod Müllerus in *Sagabibliothek* I, p. 197 gravissimis argumentis demonstravit.

Huic editioni adornandæ inserviere:

1-2. Libri chartacei num. 448 et 449 in 4to (hic notati *R*, vel etiam *Rα* et *Rβ)*, quos notus Torfæi librarius Asgeir Jonæ ex optimo membranaceo codice in Bibliotheca Reseniana, quæ magno Hafniæ incendio anno 1728 flammis est absumta, olim servato exscripserat. Textus noster proprie secundum *Rα* est exaratus, at tamen cum illo *Rβ* diligenter collatus, et inde singulis locis emendatus. Præterea sequentibus exemplaribus usi sumus, quæ omnia inter se sunt collata.

3. Exscriptum codicis pergameni Bibliothecæ Guelpherbytensis *(W)*, ipsius Arnæ Magnæi cura sollerter elaboratum.

4. Fragmentum membranaceum num. 309 in 4to *(A)*, quinque foliis constans, quod labente seculo 14to scriptum esse videtur.

5. Duo fragmenta membranacea sub. num. 445b in 4to servata, ac numeris 3 et 4 notata, circa initium seculi 15ti verisimiliter scripta *(C)*.

6-21. Sedecim papyracea manuscripta, hisce numeris et notis insignita: in Folio: 158 *(D)*, 126 *(E)*, 125 *(F)*, 123 *(P)*, 124 *(Q)*, 129 *(S)*, 130 *(T)*, 131 *(U)*; in 4to: 441 *(H)*, 442 *(I)*, 443 *(K)*, 444 *(L)*, 445 *(M)*, 446 *(N)*, 447 *(O)*; et in 8vo: 112 *(G)*. Numeri capitum (in editione Thorkelini Hafniæ 1787), ad quæ excerpta nostra pertinent, hic adjiciuntur.

15. Börkr digri ok þórdís Súrsdóttir áttu þá dóttur, er þuríðr hèt, ok var hún þá gipt þorbirni digra, er bjó á Fróðá;	15. Börk den Tykke og Thordis Sursdatter havde en Datter, som hed Thuride, der den Gang var gift med Thorbjörn den Tykke, som boede paa

Börkus Crassus et Thordisa Suris filia filiam habuerunt nomine Thuridam, quæ in matrimonium collocata erat Thorbjörni Crasso, prædium

hann var son Orms ens mjófa, er þar hafði búit ok numit Fróðárland. Þuríði, dóttur Ásbrands frá Kambi or Breiðavík, hafði hann áðr átta; hún var systir Bjarnar Breiðvíkíngakappa, er enn kemr síðar við þessa sögu, ok Arnbjarnar ens sterka. Synir þeirra Þorbjarnar voru þeir Ketill kappi ok Gunnlaugr ok Hallsteinn....

22. Nú skal segja frá Snorra goða, at hann tók við eptirmáli um víg Þorbjarnar, mágs síns. Hann lèt ok Þuríði, systur sína, fara heim til Helgafells, því at sá orðrómr lèk á, at Björn, son Ásbrands frá Kambi, vendi þángat kvâmur sínar til glapa við hana....

Frodaa, en Sön af Orm den Smækre, som havde taget i Besiddelse og bebygget Frodaas Grund. Tilforn havde han haft tilægte Thuride, en Datter af Asbrand fra Kamb i Bredevig og Søster til Björn Breidvikingernes Kæmpe, som senere omtales i denne Saga, og til Arnbjörn den Stærke. Med Thuride havde Thorbjörn følgende Sönner: Ketil Kæmpe, Gunnløg og Hallstein.

22. Nu skal berettes om Snorre Gode, at han paatog sig Sags Anlæg formedelst hans Svoger Thorbjörns Drab. Han lod ogsaa sin Søster Thuride drage hjem til Helgafell, fordi der gik det Rygte, at Björn, en Sön af Asbrand fra Kamb, begyndte at komme der, for at forføre hende.

Frodaam incolenti, filio Ormi Teneri, qui terram Frodaensem occupaverat et inhabitaverat. Uxorem Thorbjörn antea habuerat Thuridam, filiam Asbrandi de Kambo in tractu Breidvicensi, sororem Björnis Breidvicensium Athletæ, infra in hac historia memorandi, et Arnbjörnis Robusti. Filii Thorbjörnis et Thuridæ erant: Ketil Athleta, Gunnlaugus et Hallstein.

22. Jam de Snorrio pontifice[a] narrandum: hic actionem cædis Thorbjörnis, affinis sui, in se suscepit; sororem quoque Thuridam Helgafellum, domum suam, fecit commigrare; pervaserat enim rumor, Björnem, Asbrandi de Kambo filium, ad eam pelliciendam itiones illuc frequentare.

a) *goði*, antistes fani et provinciæ præfectus, = *goð*, deus, quod divino munere, utpote a diis commisso, fungebatur.

29. Þóroddr hèt maðr[1]; hann var ættaðr af Meðalfellsströnd[2], ok skilgóðr maðr; hann var farmaðr mikill, ok átti skip í ferðum. Þóroddr hafði [siglt kaupferð vestr til Írlands[3] til Dýflinnar. Í þann tíma hafði Sigurðr jarl Hlöðversson[4] [í Orkneyjum[5] herjat [til Suðreyja, ok[6] allt vestr í Mavn; hann lagði gjald á Manarbygðina[7]; ok er þeir höfðu sæzt, setti jarl eptir menn, at bíða skattsins; en hann var mest goldinn í brendu silfri; en jarl sigldi þá undan[8] norðr til Orkneyja. En er þeir voru seglbúnir, er skattsins biðu, tóku þeir útsunnan[9] veðr; en er þeir höfðu siglt

29. Thorodd hed en Mand fra Medalfellsstrand, en meget retskaffen Mand. Han var en stor Kjøbmand, og eiede et Skib, med hvilket han foretog sig Reiser. Denne Thorodd havde gjort en Handelsreise vester til Irland til Dublin. I den Tid havde Jarlen Sigurd Lødversön paa Ørkenøerne hærjet til Sydерøerne og lige vester til Man; han paalagde Bygden paa Man Skat, og da de havde indgaaet Forlig, lod han Folk blive tilbage, for at oppebie Skatten; den blev mest erlagt i brændt Sölv; men Jarlen seilede da bort nordpaa til Ørkenøerne. Men da de, som havde ventet paa Skatten, vare seilfærdige, gik de i Søen med Sydvestvind; og da

29. Vir erat, nomine Thoroddus, ex Medalfellsstranda oriundus, homo probus, et mercator insignis, navem mercatoriam ad exteros commeantem possidens. Navigaverat Thoroddus occidentem versus Dublinum in Irlandia negotiandi causa. Eo tempore Sigurdus Lödveris filius, Orkneyarum[b] dynasta, expeditionem in Sudreyas (Hebudas) et ad Manam (Monam) usque versus occidentem fecerat, atque tractui Manæ habitato stipendium imposuerat, factaque pace, viros, qui tributum exspectarent, reliquerat; cujus pars maxima argento liquato numerata est; dynasta vero boream versus

1) Maðr er nefndr Þóroddr, *A, W.* 2) Snæfellsströnd, *W, A, C.* 3) farit af Noregi, *iverat ex Norvegia, A, W;* siglt af Noregi ok v. t. I., *C.* 4) *sic rectius A, W;* Lauðvess, *C*, Loðinsson, *Lodinis f., Ra, L, pravè, et perperam* pro Löðuisson. 5) *om. A, W.* 6) í Suðreyjar ok, *id, C, W; om. A.* 7) Manarbyggvana, *incolis Manæ, M.* 8) *abest in A, W.* 9) sunnan, *vento australi, A, W.*

b) Insulæ Orcades, lingua septentrionali *Orkneyjar* dicuntur, ab *orkn*, phocæ genus, quod describit Spec. Regale, p. 176-177; de Sigurdo dynasta, qui in Irlandia in pugna Brianina anno 1013 cecidit, vide *Orkneyinga-Saga* p. 4.

um stund, gekk [veðr til landsuðrs ok austrs[1], ok [gerði storm mikinn[2], ok bar þá norðr undir[3] Írland, ok brutu þar skipit í spón við ey eina úbygða. Ok er þeir [voru þar at komnir[4], bar þar at þeim þórodd Íslendíng, er hann sigldi or Dýflinni. Jarlsmenn kölluðu á kaupmenn til hjálpar sèr. [þóroddr lèt skjóta báti[5], ok gekk þar á sjálfr; ok er þeir fundust, hètu jarlsmenn á þórodd til hjálpar sèr[6], ok buðu honum fè til, at hann flytti þá heim[7] til Orkneyja á fund Sigurðar jarls; en þóroddr þóttist þat eigi mega, [er hann var áðr búinn til Íslandsferðar[8]; en þeir skoruðu á hann fast, [því þeim þótti viðliggja fè

de havde seilet en Tid, gik Vinden om til Sydost og Ost, og der opkom en stor Storm, som drev dem nord op under Irland, hvor Skibet søndersloges ved en ubeboet Ø. Da de vare komne did, kom hændelsesviis Islænderen Thorodd paa en Seilads fra Dublin dertil. Jarlens Mænd raabte paa Kjøbmændene, at de skulde hjælpe dem. Thorodd lod da Baaden skyde ud, og gik selv deri; og da de kom til Jarlens Mænd, anraabte disse Thorodd om Hjælp, og tilbøde ham Penge, for at han skulde føre dem hjem til Ørkenøerne til Sigurd Jarl; men Thorodd syntes at han ikke kunde det, fordi han forud var belavet paa Islandsreisen; men de trængte stærkt paa ham, da de syntes at det gjeldte deres Gods og Frihed, at de ikke bleve

in Orkneyas prænavigavit. Parati ad navigandum, qui tributum exspectaverant, vento libanoto vela dederunt. At cum aliquantisper navigassent, converso ad euronotum et orientem vento, ingens procella oborta est, qua boream versus sub Irlandiam lati sunt, ibique ad insulam quandam incultam navem confregerunt. Quo cum venissent, Thoroddus Islandus, Dublino navigans, forte advenit. Naufragi mercatoribus, ut opem ferrent, inclamarunt. Thoroddus demissam e navi scapham ipse conscendit; et cum convenissent, missi ab dynasta auxilium Thoroddi depoposcerunt, pecuniam pollicentes, si eos domum in Orkneyas ad Sigurdum dynastam deportaret; quod cum hic se nequaquam facere posse ostenderet, quippe qui antea in

1) vindr (úr) landsuðri ok til austrs, *C;* vindr til landnorðrs ok strax til austrs, *E.* 2) hvesti mjök, *A, W.* 3) *sic A, C, W;* um, *Irlandiam præterlati sunt*, *R.* 4) voru þar á land komnir, *C;* komu á land, *appulissent. A, W.* 5) til þeirra, *add. A, W.* 6) *ab signo [abest in C.* 7) norðr, *septemtrionem versus*, *A, W, C.* 8) þvíat hann vildi sigla til Islands, *C.*

sitt[1] ok frelsi, at þeir væri eigi uppleiddir á Írland eðr Suðreyjar, þar sem þeir höfðu áðr herjat; ok svâ kom at hann seldi þeim bátinn frá hafskipinu[2], ok tók þarvið mikinn lut af skattinum; hèldu þeir síðan bátinum til Orkneyja; en þóroddr sigldi bátlaust[3] til Íslands, ok kom sunnan at landinu; hèlt hann síðan vestr fyrir[4], ok sigldi inn á Breiðafjörð, ok kom með heilu í Dögurðarnes, ok fór [um haustit[5] til vistar hjá Snorra goða til Helgafells; hann var síðan kallaðr þóroddr skattkaupandi. þetta var litlu síðar eptir víg þorbjarnar digra. þann vetr var at Helgafelli þuríðr, systir Snorra goða, er þorbjörn digri hafði átt. þóroddr bað Snorra

anholdte paa Irland eller Syderøerne, hvor de forud havde hærjet; og det blev da Udfaldet, at han solgte dem Baaden fra det store Skib, og fik derfor en stor Deel af Skatten; de styrede siden med Baaden til Ørkenøerne; men Thorodd seilede uden Baad til Island, og kom til Landets sydlige Kyst; siden styrede han vester efter, seilede ind i Bredefjord, og landede med alt vel indenborde ved Døgurdarnæs; om Høsten drog han til Helgafell til Snorre Gode, for at overvintre hos ham; han kaldtes siden Thorodd Skatkjøber. Dette skete kort efter Thorbjörn den Tykkes Drab. Samme Vinter opholdt dennes Enke Thuride, Snorre Godes Søster, sig paa Helgafell. Thorodd bad Snorre Gode, at han skulde give ham sin Søster Thu-

Islandiam trajicere constituisset: illi gravius ei instare, pecuniam suam et libertatem in eo sitam rati, ne in Irlandiam aut Sudreyas, quas armis antea infestaverunt, educerentur. Tandem res eò venit, ut eis scapham majoris navis magna parte tributi venderet; qua deinde in Orkneyas vecti sunt, Thoroddus vero sine scapha in Islandiam navigavit. Oris insulæ australibus adlapsus, cursu occidentem versus secundum littora directo, Breidafjördum intravit, navemque salvis rebus ad Dagverdarnesum appulit. Eodem autumno Helgafellum ad Snorrium pontificem se ad hiemandum contulit, atque ex eo tempore dictus est Thoroddus Tributi-emtor. Hoc accidit paulo post cædem Thorbjörnis Crassi. Eadem hieme Helgafelli fuit Thurida, soror Snorrii pontificis, quam Thorbjörn Crassus in matrimonio

1) ab [þvíat þeim þótti bani sinn..., *C;* lífsitt, *vitam suam, al.* 2) skipi, *A;* kaupskipi, *navis mercatoriæ, W, C.* (3 *sic etiam C;* þat haust, *eo autumno, W;* um haustit, *id., A.* 4) til fjarða, *W, A, C.* 5) *om. W.*

goða, at hann gipti sèr þuríði, systur sína; en með því at hann var auðigr at fè, ok Snorri vissi góð skil[1] á honum, ok hann sá at hún þurfti mjök forvistu[2]; við þetta alltsaman sýndist Snorra goða at gipta honum konuna, ok veitti hann brúðkaup þeirra um vetrinn þar at Helgafelli. En um vârit eptir tók þóroddr við búi at Fróðá, ok gerðist hann góðr bóndi ok skilríkr[3]. En þegar þuríðr kom til Fróðár, vandi Björn Ásbrandsson þángat kvâmur sínar, ok var þat alþýðumál, at með þeim þuríði væri fiflíngar; tók þóroddr þá at vanda um kvâmur hans, ok hafði ekki at sök. þá bjó þórir viðleggr at[4] Arnarhvoli, ok voru synir hans þá vaxnir[5], Örn

ride tilægte; og eftersom han var rig, og Snorre kjendte ham fra en god Side, og derhos indsaae, at hun behøvede een, der kunde styre hendes Sager; besluttede Snorre Gode sig, i Betragtning af alt dette, til at give ham Konen tilægte, og holdt deres Bryllup om Vinteren der paa Helgafell. Om Vaaren derefter overtog Thorodd Huusholdningen paa Frodaa, og blev en god og retskaffen Bonde. Men saasnart Thuride kom til Frodaa, begyndte Björn Asbrandsön at gjöre Besøg did, og der gik almindelig det Rygte, at han og Thuride havde utilladelig Omgang sammen. Thorodd begyndte da at besvære sig over hans Besøg, men paatalte dem dog ikke for Alvor. Den Gang boede Thorer Vedlæg paa Arnarhvol,

habuerat. Thoroddus a Snorrio pontifice petiit, ut sororem Thuridam sibi collocaret. Cum vero esset pecunia dives, et Snorrius eum de meliore nota cognosceret, atque intelligeret, ei magnopere opus esse rerum suarum administro: propter has res omnes visum est Snorrio pontifici, mulierem ei despondere. Igitur nuptias eorum hac hieme domi suæ Helgafelli celebravit. Insequenti autem vere Thoroddus, suscepta rei familiaris Frodaæ cura, frugi colonus atque probus evasit. At ubi Frodaam meaverat Thurida, Björn Asbrandi filius illuc itiones frequentare cœpit, spargente fama vulgari, eum Thuridæ pudicitiam tentare. Quare Thoroddus ventiones ejus reprehendere cœpit; sed frustra. Eo tempore Thorer Vidleggus (*Lignipes*)

1) deili, *A*, *W*. 2) forustu, *A*, *W*. 3) ok skynsamr, framsýnn ok forsjáll ok hugþekkr af öllum innanhèraðsmönnum, ok tókust með þeim þuríði góðar ástir at síðustu, *sapiens, providus, prudens et omnibus contribulibus acceptus. Et tandem arctus inter eum et Thuridam amor coaluit, add. C.* 4) á, *C; folium membr. No.* [illegible] *hic desinit.* 5) á legg komnir, *id.*, *A*, *W*.

ok Valr, [ok voru inir efniligstu menn[1]; þeir lögðu þóroddi til[2] ámælis[3], at hann þoldi Birni slíka skömm, sem hann veitti honum, ok buðust þeir til fylgðar með þóroddi, ef hann vildi ráða bætr á kvâmum Bjarnar. þat var eitt sinn, at Björn kom til Fróðár, at hann sat á tali við þuríði, en þóroddr var jafnan vanr inni at sitja, er Björn var þar, en nú sèst[4] hann hvergi. þuríðr mælti: hugsa þú svâ ferðir þínar, Björn, sagði hún, at ek ætla at þóroddr[5] hyggi nú af at ráða híngatkvâmur þínar, ok get ek at þeir hafi farit á veg fyrir þik, ok man hann ætla at þèr skylit eigi jafnliða finnast. [Vera má þat, segir Björn, ok kvað[6] vísu þessa:

og hans Sönner Örn og Val vare da voxne og særdeles haabefulde. De bebreidede Thorodd, at han vilde taale en saadan Beskæmmelse, som Björn tilföiede ham, og de tilbøde Thorodd deres Bistand, om han vilde forebygge Björns Besøg. Det hændte sig engang, da Björn kom til Frodaa, at han sad og talte med Thuride; Thorodd pleiede ellers altid at sidde derinde, naar Björn var der, men nu saaes han ingensteds. Da sagde Thuride: See dig saaledes for paa dine Vandringer, Björn, som om, hvad jeg formoder, Thorodd tænker nu paa at gjöre en Ende paa dine Besøg her, og det aner mig, at de ere dragne ud for at overrumple dig paa Veien, og tænker han, at I skulle ikke mødes lige mandstærke. Det kan vel være, sagde Björn, og kvad denne Vise:

Arnarhvoli habitavit; cujus filii Örn et Valus jam adulti erant, optimæ spei juvenes. Hi Thoroddo exprobrarunt, quod tanta se a Björne affici contumelia pateretur, suamque operam Thoroddo obtulerunt, si ventiones Björnis avertere vellet. Accidit aliquando, cum Björn Frodaæ adesset, ut sederet cum Thurida colloquens. Semper mos fuerat Thoroddo, quando adesset Björn, in ædibus sedere; nunc vero nuspiam conspectus est. Tum Thurida: ita tuo itineri, inquit, provideas, Björn, ac si cogitet Thoroddus, id quod fore præsagio, tuarum huc itionum finem facere; conjicio enim, eos viam tibi præoccupasse, eique in animo esse, uti ne pari comitum numero congrediamini. Fieri potest, inquit Björn, et hos versus reposuit:

1) *om. A.* 2) *hic desinit fragmentum membr. A.* 3) orðs, *vituperarunt, al.* 4) *sic E;* seezst, *R.* 5) bóndi minn, *maritus meus, add. W.* 6) *sic al.;* þá kvað Björn, *Ra.*

Gulls, mundu við vilja
viðar ok blás í miðli,
grand, (fæ ek[1] stöð stundum[2])
strengs[3], þenna dag lengstan:
alls í aptan, þella[4],
ek tegumst sjálfr at drekka
opt horfinnar erfi,
armlinns, gleði minnar.

Eptir þat tók Björn vâpn sín, ok gekk í burt, ok ætlar heim; en

Denne Dag (jeg dvæler
I min Elskedes Arme)
Blive længst paa Himlen,
Det vi begge maae ønske,
Da jeg i Aften lokkes,
Kvinde, hvem Armbaand smykke!
Min tit svundne Glædes
Gravøl selv at drikke.

Derefter tog Björn sine Vaaben, og gik bort, agtende sig hjem; men da han

Aurei fili diva! cuperemus ambo,
hunc diem fore longissimum
inter sylvam cærulumque
(horas fallo morando):
siquidem, o femina armillâ decora!
hac vespera ipse dicor
meo, quod sæpe disparuit, gaudio
dicturus ultimum vale[a].

His dictis Björn arma sumsit, et abiit, domum rediturus. Ubi vero Digra-

1) af, *add. W.* 2) stundu, *impr.* 3) streng, *W.* 4) þenna, *hac, W.*

a) Ordo: *Gulls-streings grund, við mundu vilja þenna dag lengstan i miðli viðar ok bláss, (ek fæ stöð stundu): alls ek tegumst sjálfr at drekka i aptan erfi minnar opt horfinnar gleði, armlinns þella! Gulls strengr,* filum aureum, aut de torque aurea, aut armilla sumi potest; *grund,* terra, h. l. Tellus, dea, in appellatione feminea, nam *Jörð*, terra, uxor Odinis, inter deas Asidas, recensetur, *Snorra Edd.* p. 211; solet enim femina dea appellari, sec. Edd. Snorr. p. 128. *Viðr,* lignum, it. sylva; sol, cum occidit, dicitur partim *at renna i ægi,* in mare decurrere, partim *at gánga á viðu* vel *til viðar,* ire in sylvas vel ad sylvam, quæ locutiones ex diversitate locorum ortæ sunt; ita h. l. *viðr* pro horizonte ponitur. *Blátt,* neutr. adj. *blár,* cærulus, h. l. cærulum expansum, in oppos. cum *viðr,* cœlum; dictio vero, *i miðli viðar ok bláss,* tantum valet, in cœlo; nempe, optaremus hanc diem longissime in cœlo, supra horizontem, versari. *Stöð,* statio, *fá einu stöð,* sistere aliquid; *ek fæ stöð stundu,* moror, nempe apud amicam; *alls,* conj. cum, siquidem; *tega,* id. q. *tjá,* ostendere, dicere, ut Hist. Olavi Sti. *Heimskringla* cap. 156, str. 3, *Orkneyinga Saga* c. 81, str. 1; *drekka erfi,* parentalia celebrare; *drekka erfi gleði,* metaph. lætitiæ parentare.

er hann kom upp um Digramúla, hlupu upp fyrir honum V menn; þar var þóroddr (ok) húskarlar hans II, ok synir þóris viðleggs. þeir veittu Birni atgaungu, en hann varð-ist vel ok drengiliga, gengu þeir fastast at, þórissynir, þeir veittu honum áverka, en hann varð banamaðr beggja þeirra. Eptir þat leitaði þóroddr undan með húskarla sína, ok var sárr lítt, en þeir ekki. Björn gekk leið sína, þar til er hann kom heim, ok gekk til stofu, ok húsfreyja kvaddi[1] griðkonu (at) vinna honum beina; ok er hún kom í stofu með ljós, þá sá hún at Björn var blóðugr mjök; gekk hún þá fram, ok sagði Ásbrandi, föður hans, at Björn var blóðugr heim kominn; gekk Ásbrandr í stofu; þá spyrr hann, hví

kom ovenfor Digramule, sprang fem Mænd op imod ham; det var Thorodd og to af hans Huuskarle, og Thorer Vedlægs Sönner. De angrebe Björn, men han værgede sig vel og mandig; Thorers Sönner trængte heftigst ind paa ham, og tilföiede ham Saar, men han blev begges Banemand, hvorefter Thorodd undveg med sine Huuskarle, han lidet saaret, men de ikke. Björn gik sin Vei frem, til han kom hjem, og gik ind i Stuen; Huusfruen bød en Tjenestepige at opvarte ham; og da hun kom i Stuen med Lys, saae hun, at Björn var meget blodig; hun gik da ind, og sagde hans Fader Asbrand, at Björn var kommen blodig hjem; Asbrand gik ind i Stuen og spurgte, hvorfor Björn var blodig: „eller have I maaskee truffet hinanden, du og Thor-

mulium (*crassum monticulum*) ascendebat, ex insidiis prosiluerunt quinque viri: hi fuerunt, Thoroddus et duo domestici ejus, atque filii Thoreris Vidleggi. Hi in Björnem impetum fecerunt, ille vero se pulcre et fortiter defendebat. Acerrime instabant Thoreris filii, vulnera ei inflixerunt, sed utriusque occisor extitit. Post ea Thoroddus cum domesticis aufugit, ipse parum, illi nullo vulnere saucii. Björn iter perrexit, donec domum pervenit; cœnaculum intravit. Materfamilias ancillam jussit ei cibum apponere; quæ cum in cœnaculum lumen ferens venisset, et Björnem sanguine madentem videret, progressa Asbrando patri ejus narrat, Björnem cruentum rediisse. Asbrandus cœnaculum ingressus, quærit, cur Björn cruentus

1) *add. W.*

Björn var blóðugr: eðr hafi þit Þóroddr fundizt? Björn svarar ok segir, at svâ var. Ásbrandr spyrr, hversu farit hafi skipti þeirra. Björn kvað:

Mun-at hyrlesti hraustum
hríðar manni[1] at stríða,
(heldr höfum[2] vígi valdit
Viðleggs sona tveggja),
sem viðbálkar[3] volki
valdr geymi [bil falda[4],
eðr[5] dalsveigi deigum
draupnis skatt at kaupa.

odd?" Björn svarede og sagde, at det var saa. Asbrand spurgte da, hvorledes deres Skifte var gaaet af. Björn kvad:

Ei saa let mod en tapper
Mand det er at stride,
(Vedlægs tvende Sönner
Nu jeg fældet haver),
Som for Skibets Fører
Kvinden at omarme,
Eller for den feige
Gyldne Skat at kjøbe.

esset: an, inquit, tu ac Thoroddus congressi estis? Björn respondet, dicens ita esse. Asbrandus interrogat, quomodo res inter eos cesserit. Björn hos versus pronuntiavit:

Haud simili cum successu fractor gladii
viri fortis animum irritabit,
(certè cædem patravimus
duorum filiorum Vidleggi),
ut si possessor ligneæ trabis
manu pertractet custodem calyptræ,
aut trepidulus arcûs incurvator
emat tributum Drœpneris[a].

1) *sic S;* mèr, *Rα, W, L.* 2) *sic W, D;* hefir, (hef ek) *Rα, L.* 3) *sic W;* vígbálkar, *R.* 4) foldna, *W;* fyrir alda, *Rβ.* 5) áðr, *Rβ, M.*

a) Ordo: *Mun-at hríðar hyr-lesti at stríða hraustum manni, (heldr höfum valdit vígi tveggja Viðleggs sona), sem viðbálkar valdr volki geymi-bil falda, eðr deigum dalsveigi at kaupa Draupnis skatt.* Sensus: facilius esse imbelli Thoroddo, in amplexibus uxoris hærere, opesque negotiando corradere, quam simultates cum fortibus viris exercere. *Mun-at* (sc. *vera*) *at stríða*, frustra, haud ita facile exasperabit; *stríða*, cum dat., animum alicujus irritare; *hríð*, procella, it. actus non interruptus, hinc pugna; *hríðar hyrr*, ignis pugnæ, fulgidus gladius, ejus *lestir*, pugnator, vir, quod h. l. de Thoroddo intelligendum. In altera semi-stropha anomalia quædam constructionis occurrit, dum alteri membro anomalè conjunctivus subjiciatur, alteri infinitivus, quod ma-

Síðan batt Ásbrandr sár hans, ok varð hann græddr at heilu. Þóroddr sótti Snorra goða at eptirmáli um víg Þórissona, ok lèt Snorri búa mál til Þórsnesþíngs; en synir Þorláks á Eyri veittu Breiðvíkíngum at málum þessum; ok urðu þær málalyktir, at Ásbrandr gekk til handsala fyrir Björn, son sinn, ok hèlt upp fèbótum fyrir vígin. En Björn var sekr gjörr utan um III vetr, ok fór hann íburt samsumars. Þat

Derpaa forbandt Asbrand hans Saar, og han blev ganske helbredet. Thorodd bad Snorre Gode at paatage sig Sags Anlæg formedelst Thorers Sönners Drab, og Snorre lod Sagen indstævne til Thorsnæs Thing; men Thorlaks Sönner paa Øre ydede Breidvikingerne Bistand i denne Sag, hvis Udfald blev, at Asbrand indgik Forpligt for sin Sön Björn, og paatog sig at give Bøder for Drabene. Men Björn blev landsforviist paa tre Aar, og drog bort samme Som-

Adligatis deinde ab Asbrando vulneribus, in integrum restitutus est. Thoroddus, actionem de cæde filiorum Thoreris instituturus, se ad Snorrium pontificem auxilii ergo convertit, quo facto litem in comitiis Thornesensibus peragendam Snorrius instruxit, filii vero Thorlaki de Eyra Breidvikensibus hac in causa adfuerunt. Eum exitum causa habuit, ut Asbrandus pro Björne filio transactionem stipulatus, multas cædium penderet. Björn vero exilio triennii multatus, eadem æstate peregre profectus est. Hac eadem

gis secundum regulam putamus, quamvis utrumque membrum etiam per conjunctivum expediri potuisset. De hac constructione deinde dispiciamus, nunc explicanda verba, secundum ordinem receptum: *viðbálkr*, trabes lignea, de nave intellige; *valdr*, dominus, possessor; sic *viðbálkar valdr*, navigator, nempe mercator Thoroddus. — *Volka*, id. q. *velkja*, manu pertrectare, pro amplecti, ironicè vel potius per contemtum dicit poëta. *Bil*, dea inter Asidas numerata, de qua vide Edd. Snorr. pag. 12, 39, 211, itaque *geymibil*, dea custodiens; *faldr*, velamen capitis, capitegmen muliebre, linteum quo caput obvolvitur; *Geymi-bil falda*, custos calyptrarum, femina, nempe Thurida, uxor Thoroddi; *dalsveigir*, a *dalr*, arcus, *sveigir*, qui torquet, incurvat, prœliatoris appellatio, ad Thoroddum referenda. *Draupnir*, annulus Odinis, de quo vide Edd. Snorr. *Skáldskaparm*, §. 35, hinc *Draupnis skattr*, tributum, i. e. proventus, fructus Drœpneris, annuli aurei, aurum, quod respicit ad lucrosam Thoroddi profectionem, supra p. 219-220 memoratam. Sed alius accipi potest ordo, quo anomalia supra dicta tollitur, commodusque sensus paritur, nempe: *sem deigum dalsveigi eðr at kaupa skatt viðbálkar volki; draupnis valdr geymi falda Bil*, ɔ: atque timidulus arcus incurvator olim tributum emit in jactatione navis; possessor annuli custodiat feminam! Hic *eðr* id. q. *endr*, olim, antea, quo respicit duorum Codd. lectio *áðr*; *volk*, n., jactatio, nempe carpit Thoroddum, quod tributum emit a nautis, mari periclitantibus.

sama sumar fæddi þuríðr at Fróðá sveinbarn, ok var nefndr Kjartan, vóx hann upp heima at Fróðá, ok var snemma mikill ok efniligr.

En er Björn kom um haf, fór hann suðr til Danmarkar, ok þaðan suðr[1] til Jómsborgar. þá var Pálnatóki fyrir Jómsvíkíngum. Björn gekk þar í lög þeirra, ok var þar kappi kallaðr. Hann var þá

mer. Den samme Sommer fødte Thuride paa Frodaa en Dreng, som fik Navnet Kjartan; han voxte op hjemme paa Frodaa, og var tidlig stor og haabefuld.

Da Björn kom over Havet (til Norge), drog han syd til Danmark, og derfra sydpaa til Jomsborg. Da var Palnatoke Jomsvikingernes Høvding. Björn gik i deres Samfund, og blev der kaldt Kæmpe. Han var i Jomsborg, den Gang Styr-

æstate Thurida Frodaënsis filium peperit, cui nomen Kjartan inditum est; hic domi Frodaæ educatus, prima statim ætate magna statura bonæque spei extitit.

Cum vero Björn oceanum emensus esset, austrum versus in Daniam, indeque Jomsborgam[a] profectus est. Tum temporis Palnatokius piratis Jomensibus præfuit. Björn in eorum societatem admissus, athleta ibi voci-

1) til Vindlands, *in Vindlandiam (Vandaliam) add. W.*

a) Jomsborga, i. e. castellum Jomense, fuit castellum in ora Pomeraniæ, exstructum primo ab rege Danico Haraldo Cærulidente, auspiciis deinde gubernatum Palnatokii, potentis ex Fionia principis, cui oris Pomeranicis allapso rex Vendorum Burislavus, opes ejus metuens, territorium obtulit, si regnum suum ab aliena vi defendere vellet. Accepit conditionem Palnatokius et præfectus ibi constitutus est. Ille res castelli Jomensis ordinavit, et utiles leges dedit, in primis rigidis tentaminibus propositis, quibus probarentur ii, qui in societatem admitterentur, de quo multa scitu digna exstant in Historia piratarum Jomensium, (*Jómsvikinga Saga, Fornmanna Sögur* II, pag. 73-76). Jomenses exacte leges observarunt, et brevi adeo inclaruerunt, ut nobilissimi Septemtrionis heroes in eorum admitti societatem laudi et gloriæ ducerent. Quantæ fuerint in Björne virtutes, inde patet, quod vel apud hos nomine *kappi* dignatus est, quo nonnisi viri spectatissimæ virtutis et fortitudinis insigniti sunt. De hoc Styrbjörne specialis habetur particula historica in Codice Flateyensi, typis expressa in Editione Oxoniensi Schedarum Arii Polyhistoris p. 111-118, nec non in *Fornm. Sög.* V, p. 245-251, cf. IV, p. 4, 140, 142; *Scripta hist. Isl.* V, p. 239-245. Fuit Styrbjörn filius Eiriki, Svionum regis. Propter cædem aulici regii, nomine Akii, in odium civium pervenit, quare sexaginta navibus ab Eiriko donatus, ad castellum Jomense concessit, eique loco præfectus est. Deinde in Sveciam expeditionem fecit, et in Fyrisvallis, campo prope Upsaliam, cum rege conflixit, ibique occubuit.

í Jómsborg, er Styrbjörn enn sterki vann hana. Var[1] Björn ok til Svíþjóðar, er Jómsvíkíngar veittu Styrbirni[2]; hann var ok í orrostunni á Fýrisvöllum, þá er Styrbjörn fèll, ok komst þaðan á skóg með öðrum Jómsvíkíngum. Ok meðan Pálnatóki lífði, var Björn með honum, ok þótti enn bezti drengr ok enn hraustasti í öllum mannraunum.

40.... Þat sama sumar komu þeir bræðr út í Raunhafnarósi, Björn ok Arnbjörn. Björn var síðan kallaðr Breiðvíkíngakappi; hafði Arnbjörn þá góða peninga út haft, ok keypti hann þegar um sumarit, er hann kom út, land á Bakka í Raun-

björn den Stærke indtog Borgen; han var ogsaa med i Sverrig, da Jomsvikingerne understöttede Styrbjörn; han bivaanede ogsaa Slaget paa Fyrisvalle, hvor Styrbjörn faldt, og undkom i Skoven med andre Jomsvikinger. Og saa længe Palnatoke levede, var Björn hos ham, og holdtes for en udmærket Mand og meget tapper i alle Manddoms Prøver.

40.... Samme Sommer kom Brødrene Björn og Arnbjörn ud til Island til Rönhavnsos. Björn kaldtes siden Breidvikingernes Kæmpe. Arnbjörn havde ført mange Penge ud med sig, og han kjöbte strax samme Sommer, da han kom, en Jordeiendom paa Bakke i

tatus est. Fuit Jomsborgæ, quando eam Styrbjörn Robustus expugnavit. Profectus quoque est in Svioniam (Sveciam), quando piratæ Jomenses opem Styrbjörni tulerunt; fuit etiam in prœlio, Fyrisvallis commisso, quo cecidit Styrbjörn, indeque cum aliis Jomensibus in sylvam evasit. Dum Palnatokius vixit, Björn apud eum versatus est, vir eximiæ virtutis æstimatus et in omnibus vitæ periculis fortissimus.

40.... Eadem æstate[a] fratres, Björn et Arnbjörn, in Islandiam redierunt, nave in Rœnhafnarosum (ostium Rœnhavniæ) appulsa. Björn postea athleta Breidvikensium appellatus est. Arnbjörn, qui multas pecunias ab exteris

1) Fór, *W.* 2) Styrkari, *W.*

a) Circa annum 996.

höfn[1]. Arnbjörn var engi áburðarmaðr, ok fámálugr um flesta luti, en hann var þó enn gildasti karlmaðr um alla luti. Björn, bróðir hans, var áburðarmaðr[2] mikill, er hann kom út, ok hèlt sik vel, því at hann hafði samit sik eptir hirðsiðum[3] útlenzkra höfðíngja; var hann maðr miklu fríðari[4] en Arnbjörn, en í öngu var hann ógildari maðr, en reyndari mjök í framgöngu[5] er hann (hafði) framit sik[6] utanlands. Um sumarit þá er þeir voru nýkomnir út, var stefnt fjölment mannamót fyrir norðan heiðina undir Haugabrekkum[7] inn frá Fróðárósi; ok riðu þeir (til), kaupmennirnir allir, í litklæðum[8]; ok er þeir komu

Rönhavn. Arnbjörn førte ingen Pragt, var faatalende om de fleste Ting, men dog i alle Henseender en meget dygtig Mand. Hans Broder Björn derimod var, da han kom til Landet, stadselig, og levede paa en stor Fod, thi han havde vant sig til udenlandske Høvdingers Hofskikke; han var meget smukkere end Arnbjörn, og i ingen Henseende mindre dygtig, men meget mere forsøgt i Tapperhed, hvorpaa han havde viist Prøver udenlands. Om Sommeren, just som de nylig vare komne til Landet, blev der stævnet til et talrigt Folkemøde norden for Heden under Höibrinkene indenfor Frodaaens Udløb. Did rede alle Kjöbmændene i farvede Klæder; og da de kom til Mødet, vare

advexerat, statim eadem æstate fundum Bakkensem in Rœnhavnia emit; hic splendori quidem et ostentationi parum deditus erat, et plurimis de rebus taciturnus, in omnibus tamen rebus vir strenuissimus fuit. Björn, frater ejus, postquam ab exteris redierat, splendoris et elegantiæ perquam studiosum se præbuit, totum enim sese ad mores aulicos exterorum principum composuerat: hic Arnbjörnem venustate multum superabat, nulla in re ei strenuitate cedens, multo vero magis bellica virtute expertus, nam peregre multum promoverat. Hac æstate, cum nuper peregre advenerant, frequens hominum conventus indictus est, a boreali parte montanorum, sub Haugabrekkis *(cliris tumulorum)* supra ostium Frodaënse sitis. Mer-

1) ok gerði þar bú um várit eptir; hann var um vetrinn at Kneri með þórði blíg mági sínum, *ibique sequenti vere vilicationem instituit, hiemem vero Knöre apud affinem suum Thordum Bligum transegit, add. W.* 2) tilhaldsmaðr, *ferè id., cultûs studiosus, W.* 3) *sic W*; sið, *Ra, L.* 4) sèligri, *ad speciem jucundior, W.* 5) orrostum ok einvígum, *præliis et duellis, W.* 6) *abest in W.* 7) Haugabrekku, *W.* 8) ok lètu allvel yfir sèr. *seque ostentarunt, add. W.*

til mannamótsins, var þar mart manna fyrir. Þar var Þuríðr húsfreyja frá Fróðá, ok gekk Björn til tals við hana, ok lagði engi maðr til þess orð; þótti [mönnum at vonum, at þeim yrði hjaldrjúgt[1], svâ lángt sem í milli funda hafði verit. Þar urðu áverkar með mönnum um daginn; þar var særðr til ólífis maðr þeirra norðanmanna, ok var hann borinn undir rísrunn[2] einn, er stóð á eyrinni, ok hljóp blóð mikit or sárinu, ok [stóð blóðtjörn[3] í runninum. Þar var sveinninn Kjartan, son Þuríðar frá Fróðá; hann hafði öxi litla í hendi; hann hljóp at runninum, ok laugaði öxina í blóðinu. En er þeir Heiðsynníngar[4] ríðu suðr af mannamótinu, spyrr Þórðr blígr

der mange Mennesker forsamlede. Der var Thuride, Huusfruen fra Frodaa, og Björn gik til og talte med hende, hvilket ingen paatalte, da man fandt det rimeligt, at deres Samtale vilde blive lang, eftersom de i saa lang Tid ikke havde seet hinanden. Der opstod om Dagen et Slagsmaal, og een af Nordenfjeldsmændene fik et dødeligt Saar, og blev baaren hen under en Busk paa Flodbredden; der flød meget Blod ud af Saaret, saa der stod en Blodpøl i Busken. Der var Drengen Kjartan, Thurides Sön fra Frodaa; han havde en lille Øxe i Haanden, løb til Busken, og badede Øxen i Blodet. Da Söndenfjeldsmændene rede fra Mødet sydefter, spurgte Thord Blig Björn, hvorledes Samtalen mellem ham og

catores universi coloratis vestibus induti equitabant; qui cum in conventum venissent, magnus ibi aderat hominum numerus. Aderat ibi Thurida materfamilias de Frodaa, cum qua Björn colloquia statim habere cœpit, nemine culpante, quod prolixa eos serere colloquia, qui tamdiu non convenissent, æquum videbatur. Hoc die inter convenas mutuo vulnera inflicta sunt; vulneratus ibi ad necem unus ex Borealibus, qui ad virgultum, in lingula arenosa situm, delatus, tantum e vulnere cruorem emisit, ut lacus sanguinis sub virgulto staret. Aderat ibi puer Kjartan, filius Thuridæ Frodaënsis; is, parvam manu securim gestans, accurrit ad virgultum, securimque sanguine lavit. Cum vero Cismontani austrum versus a conventu equitarent, Thordus Bligus *(contentis oculis præditus)* quærit, ut se ha-

1) vårkunn, at þau töluðu mart, *excusandum videbatur etc.*, *W.* 2) víðirunn, *sub salicetum*, *W.* 3) rann saman, *confluxit*, *W.* 4) *abest in W.*

Björn[1], hversu á horfist um tal með þeim þuríði at Fróðá. Björn lèt vel yfir. þá spurði þórðr, [hvert hann hefði sèt um daginn[2] sveininn Kjartan, son þeirra[3] þórodds allra saman. Sá ek hann, segir Björn. Hvern veg leizt þèr á hann? segir þórðr: þá kvað Björn vísu þessa:

Sá ek, hvar rann í runni
runnr[4] at fenris brunni,
ægiligr í augum,
iðglíki men-bríkar[5];
láta þeygi[6] þrjótar;
þat barn vita marnar[7]
hesta[8] hleypi rastar
hlunns sinn föður kunna.

Thuride paa Frodaa var löben af. Björn sagde, at han var vel tilfreds dermed. Da spurgte Thord, om han ved denne Leilighed havde seet Drengen Kjartan, deres og Thorodds fælles Sön. Ham saae jeg, sagde Björn. Hvorledes syntes dig om ham? spurgte Thord videre. Da kvad Björn denne Vise:

Jeg en Dreng saae løbe
Frygtelig af Öine,
Kvindens Billed, hen til
Ulvens Brønd i Lunden;
Folk det ville sige,
At sin rette Fader,
Han som Havet plöied,
Denne Dreng ei kjender.

beant ejus cum Thurida Frodaënsi colloquia. Björn bene sibi placuisse ostendit. Thordus iterum, an hodie puerum Kjartanem, communem eorum ac Thoroddi filium, conspexisset, interrogavit. Ego vero conspexi, ait Björn. Qualis tibi visus est, ait Thordus. Tum Björn hos versus pronuntiavit:

Vidi puerum, oculis terribilem,
feminæ torque ornatæ expressam
imaginem, accurrere ad fontem
Fenreris, in virgulto situm.
Missores ignis fluvialis
dicunt, hunc puerum
non nosse navigatorem
pelagi, patrem suum[a].

1) *add. W.* 2) sáttu ok, *conspexistine quoque, W.* 3) yðarn, *vestrum, W.* 4) *add. al.*; runns, *W.* 5) *Hæc vox ex conjectura posita est pro* mèr líkr, *quod in textu impr. est et tautologiam involvit. Ceterum vocem mirè detorserunt librarii:* mèr lickar, *Rα;* mèr brikar, *W;* manul ickar; ykar brykr; mèr brigslar, *al.* 6) *sic W;* þýgi, *Rα.* 7) *sic S;* mörnar, *Rα, β, W etc.* 8) hestar, *W.*

a) Ordo: *Ek sá, hvar runnr, ægiligr i augum, iðgliki menbrikar, rann at fenris brunni i*

þórðr mælti: hvat mun þóroddr nú tilsegja, hvárr ykkar eiga mun sveininn? þá kvað Björn vísu:

þá mun þöll in mjófa
þórodds[1] aðalbjóra[2]
(fold unni mèr falda[3]
fannhvít) getu sanna:
ef áttgöfug ætti

Thord sagde: Hvad mon Thorodd vil sige derom, hvem af eder Drengen tilhører? Da kvad Björn denne Vise:

Da vil den ædelbaarne
Kvinde Thorodds Gisning
Sande, naar hun føder
Mig lignende Sönner;
Stedse mig den smækre

Tum Thordus: quid vero Thoroddus existimabit, cujus vestrum filius sit? Björn iterum carmen cecinit:

Tum tenera proma generosæ
cerevisiæ confirmaret
Thoroddi conjecturam, (favit mihi
nivis instar candida calyptræ gestatrix):
si genere nobilis femina,

1) *sic W*; þóroddr, *Ra*, *β*. 2) aðalbjóri, *W*. 3) *sic al.*; foldu, *Ra*, *β*; favldu, *W*, *M*, *D*.

runní. þrjótar mavrnar vita láta-t þeyi þat barn kunna hleypi hlunns-hesta rastar, föður sinn. Runnr fruticetum, virgultum; item poëtice de singulis arboribus, germen, propago, *ἔρνος*; h. l. vero, ut Græcorum *ἔρνος, μοσχος, ὄζος*, de puero, adolescente, usurpatur, quemadmodum de viris adhibetur in *Njálssaga* cap. 146, str. 3; *Eigla*, cap. 44, str. 1. *iðglíki*, n., perfecta similitudo, ab *ið* intens. et *glíkr* id. q. *líkr*, similis; adjectivum *iðglíkr* habet *Hrokkinskinna*; partic. *ið*, in compos., præterea exstat in *iðgnótt*, magna abundantia, copia, *iðgjöld*, n. pl., plena compensatio. *Menbrík*, femina, a *men*, torques, et *brík*, tabula, pro arbore, secundum rationem supra p. 145 allatam, Hist. Karlsefnii, cap 8., str. 1. *Fenrir*, lupus ex Edda notus, ejus *brunnr*, fons, poëtice sanguis dicitur. *Láta-t* pro *láta-at*, non dicunt; *þeyi*, id. q. *þeygi* v. *þeigi*, ut interdum scribitur, non tamen, contr. ex *þó eigi*, duæ vero negationes haud raro simpliciter negant. *þrjótr*, subst. verb. agentis, qui deficere facit, i. e. qui erogat; *mörn*, amnis, *viti*, ignis, h. *mörnar viti*, ignis fluvii, aurum, vide Edd. Snorr. *Skáldskaparm.* §. 42. Itaque *þrjótar mörnar vita*, qui erogant aurum, viri liberales, honorifica virorum appellatio. *Hleypir rastar hlunns hesta*, qui percurrit mare, navigator: *hleypir*, act., qui in cursum incitat, neutr. qui percurrit; *hlunns hestr*, equus phalangæ, v. pulvini, navis, hujus *röst*, via navis, mare; se ipsum intelligit. Cæterum versus his admodum similes citantur in Historia Björnis Hitdalensium athletæ mscr. cap. 20, adeo ut hic videatur hanc nostram stropham memoria tenuisse, et ad rem præsentem paucis immutatis applicuisse.

auðbrík sonu líka
(enn em ek gjarn til gunnar
gjálfrelda) mèr sjálfum.

Þórðr mælti: [Þat mun þá vera yðar ráð, at eigast fátt við, ok snúa[1] frá hug sínum, þar sem Þuríðr er[2]. Þat [mun vera gott ráð[3], segir Björn, en firr er þat mínu skapi, þó at við nokkurn mannamun sè at eiga, þar sem Snorri er, bróðir hennar. Þú sèr nú ráð fyrir þèr, segir Þórðr, ok skildi þar talit með þeim. Björn

Sneehvide Kvinde elsked,
Ogsaa end jeg til hende
Gjenkjerlighed nærer.

Thord sagde: „Det vil være eder bedst tjenligt, ikke at have meget med hinanden at gjöre, og at du vender din Hu fra Thuride." „Det er vist et godt Raad," sagde Björn, „men det er fjernt fra mit Sind, skjönt der er nogen Forskjel, naar jeg har med en Mand som hendes Broder Snorre at bestille." „Du faaer da at sörge for dine egne Anliggender,"

auro ornata, filios pareret
mihi ipsi similes. Adhuc depereo
ignium marinorum nympham[a].

Thordus ait: vobis itaque consultissimum erit, pauca invicem agitare commercia, animumque ab Thurida declinare. Bonum, credo, consilium est, ait Björn, a meo vero animo remotum, etsi aliquantum intercedat personarum discrimen, ubi mihi cum Snorrio, fratre ejus, res erit. Tu itaque tibi ipse provideas, ait Thordus. His dictis digressi sunt. Björn domum

1) þá er nú ráðligra at leggja, *consultius sit, W.* 2) ok girnast ekki til hennar, *neque eum concupiscere, add. W.* 3) mundi vera ráðligast, *consultissimum erit, W.*

a) Ordo: *Þá mun in mjóa aðalbjóra þöll sanna getu Þórodds, ef áttgöfug auðbrík ætti sonu, líka mèr sjálfum. Fannhvít falda fold unni mèr: ek em enn gjarn til gunnar gjálfr-elda.* In his versibus quatuor occurrunt feminæ appellationes poëticæ, *þöll aðalbjóra, auðbrík, fold falda gunnr gjálfr-elda;* duæ priores feminam cum arbore comparant, *þöll* enim est id. q. *þella,* pinus tenera, Norvag. *Telle,* cui respondet masc. *þollr,* vide *menbrík* in stropha proxime antecedente, et locum ibi citatum. *Aðalbjór,* cerevisia nobilis, generosa, proba, genuina, ab *aðal*, in compos. eximium, exquisitum quid, et *bjór*, germ. *Bier,* cerevisia. Duæ posteriores appellationes feminam cum dea comparant, nam *fold,* terra, h. l. pro Tellure, dea, uxore Odinis, ponitur, et *gunnr,* una dearum cæsilegarum (*valkyrja*), quæ frequentissime in appellationibus femineis adhibetur. *Gjálfr-eldr*, lux maris, aurum; a *gjálfr*, resonantia, æstus, mare resonans; de ratione hujus appellationis adi Eddam Snorrianam in *Skáldskaparmál* §. 33, ubi et exponitur notio Eddica primaria hujus appellationis, et diversæ poëticæ variationes.

fór nú[1] heim til Kambs, ok tók þar [bústjórn, því at faðir hans var þá andaðr[2]. Hann hóf ferð sína um vetrinn [yfir heiði[3], at hitta þuríði; en þó at þóroddi þætti þat illa, þá þótti honum sèr óhægt vera, bætr á at ráða; taldi þat í hug sèr, hversu hart hann hafði af-fengit, þá er hann hafði umvandat hagi þeirra; en hann sá at Björn var nú miklu kraptameiri en fyrr. þóroddr[4] keypti um vetrinn at þorgrímu galdrakinn, at hún skyldi gera hríðviðri[5] at Birni, þá er hann færi um heiðina. þat var einn dag, at Björn fór til Fróðár, ok um kveldit, er hann bjóst heim at fara, var þykt veðr ok regn nokkut; ok var hann heldr síðbú-inn. En er hann kom uppá heið-

sagde Thord, og dermed endtes deres Samtale. Björn drog nu hjem til Kamb, og overtog der Gaardens Bestyrelse, thi hans Fader var da død. Han be-gyndte om Vinteren sin Færd over He-den, at besøge Thuride; og skjönt Thorodd syntes ilde derom, fandt han det dog ikke let at raade Bod derpaa, og overveiede hos sig selv, hvor dyrt det kom ham at staae, da han havde søgt at hæmme deres Samkvem; men han saae, at Björn var nu meget stær-kere end tilforn. Thorodd kjøbte om Vinteren Thorgrima Galdrakinn, til at hun skulde opvække et Uveir imod Björn, naar han drog over Heden. Det hændte sig nu en Dag, at Björn drog til Frodaa, og om Aftenen, da han agtede at gaae hjem, var det tykt Veir og nogen Regn; og han kom meget sil-

suam Kambum profectus, rei familiaris curam in se suscepit, nam pater ejus tum decesserat. Sequenti hieme iter per montana inchoavit, ut Thuridam conveniret. Quod etsi Thoroddo minus probaretur, tamen haud facile sibi esse intellexit, huic rei occurrere, animo perpendens, quantam calamitatem accepisset, quando eorum commercia olim reprehenderat; Björnem vero nunc multo quam antea robustiorem esse animadvertit. Hac hieme Thoroddus Thorgrimam Galdrakinnam præmiis eo perduxit, ut in Björnem, iter per montana facientem, nivalem tempestatem excitaret. Accidit die quadam, ut Björn Frodaam iter faceret. Qui cum domum vespere redire pararet, cœlum erat caliginosum et nonnihil pluviosum; ille vero

1) um vetrinn, *hieme, add. W.* 2) við búi því er átt hafði faðir hans, *rem familiarem quam possederat pater ejus, W.* 3) til Fróðár, *Frodaam, W.* 4) tók þat ráða, at hann, *consilium cepit, add. W.* 5) illviðri, *id., W.*

ina, kólnaði veðrit, ok dreif[1]; var þá svâ myrkt, at hann sá eigi [leiðina fyrir sèr. Eptir þat laust á hríð með svâ miklu hreggi[2], at hann fèkk varla stýrt sèr; tók þá at frysta at honum klæðin, er hann var áðr alvâtr; fór hann þá ok svâ villr, at hann vissi eigi, hvert hann horfði; [hann hitti um nóttina[3] hellisskúta einn, ok fór þar inní, ok var þar um nóttina, ok hafði kalda[4] búð; þá kvað Björn:

Mundit hlýn um hyggja
hafleygjar vel þeygi[5],
sú er berr[6] [í vo[7] viðri[8]
váðir, mínu ráði;

de afsted; men da han kom op paa Heden, blev det koldt og sneede; det var da saa mörkt, at han ikke kunde see Veien for sig; derefter opstod et Sneefog med saa stærk Slud, at han neppe kunde styre sin Gang; det frøs nu ogsaa, og da han forud var gjennemvaad, bleve hans Klæder stive af Frost; han foer da vild, saa at han ikke vidste, hvorhen han skulde vende sig; han traf om Natten paa Randen af en Klippehule, gik derind, og var der om Natten, og havde en kold Bolig; da kvad Björn:

Kvinden, som sig nu i
Klæder hyller, ikke
Vilde synes om min
Vaaning i saadant Uveir,

serius sese paraverat. Cum autem adscenderat in montana, cœlo frigescente, nives deciderunt, tanta caligine, ut qua pergeret viam non videret. Mox irruit nivium procella, tanta venti vehementia, ut ægre gressum dirigere posset; tum vestes antea permadentes circa corpus circumgelari, ipseque tantopere errare, ut, quorsum spectaret, nesciret. Noctu speluncæ cujusdam prominentiam offendit, quam ingressus pernoctavit, frigida usus mansione. Tum Björn cecinit,

Flammæ marinæ nympha,
quæ vestes affert in sæva
tempestate, meis haud bene
rebus consultum putaret:

1) gerði þá á drífu mikla, *id.*, *W.* 2) leið sína, ok er álaust veðrinu, var þat með svâ miklum kynzlum.... *tantis miraculis*, *W.* 3) rataði u. n. á, *W.* 4) allharða, *durissima*, *W.* 5) *sic W*; beygi, *Ra*, *L.* 6) *sic W*; ferr, *Ra*, *L.* 7) ifa, *W.* 8) *sic al.*; viða, *Ra*, *W.*

ef eldnjórun öldu
einn[1] vissi mik steina
hirðiþoll[2] í helli
hafviggs, kalinn liggja.

Ok enn kvað hann:

Sílda skar ek svana fold
súðum, þvíat gæi[3] bruðr
ástum leiddi oss fast[4],
austan með hlaðit flaust; —
víða gat[5] vâsbúð[6]
víglundr nú um stund

Om hun vidste at jeg, som
För har Skibe styret,
Nu i Klippehulen
Ligger stivnet af Kulde.

Og fremdeles kvad han:

Svanernes den kolde Mark
Østenfra med ladet Skib
Plöied jeg, thi Kvinden prud
Førte mig med Elskovs Kraft;
Vide jeg har stort Besvær
Döiet, og nu for en Stund

si nosset ignis marini
nympha, me jumenti oceani
custodem jacere solum in
antro lapideo, frigore gelatum[a].

Et porro cecinit:

Secui tabulis gelidam
cycnorum terram ab oriente
onusta cum nave, quia diligens
femina nos arcto prosequebatur amore.
Multis locis pugnator expertus est
udos labores; hoc vero tempore

1) *sic al.*; ein, *Ra*, *W*. 2) hirðiþavll, *W*. 3) geir, *W*. 4) *sic W*; fatt, *Ra*. 5) ek, *ego*, *add. W*. 6) *sic al.*; volig búð, *Ra*.

a) Ordo: *Haf-leygjar hlýn, sú er berr váðir í vo-viðri, mundi-t þeygi vel of-hyggja minu ráði: ef öldu eld-njórun vissi haf-viggs hirði-þoll liggja einan kalinn í steina helli. Haf-leygr*, ignis pelagi, aurum; *haf-leygjar Hlýn*, dea auri, femina; *sú er berr*, quæ fert, i. e. afferre solet: tulit enim mos veteris Septemtrionis, ut feminæ hospitalitatis fungerentur officiis, in quibus erat, advenas cœli injuriis confectos siccis vestibus focillare. *Njórun* s. *njörun*, Asidum una, secundum probabilem S. Thorlacii conjecturam, (Ant. Bor. Observ. misc. Spec. 6, p. 57-8), Skade, uxor Njördi; *öldu eldr*, ignis undæ, aurum, dea vero auri est femina ut supra. *Haf-vigg*, jumentum v. equus pelagi, poët. navis; *þollr*, pinus, it. arbor, in genere, h. *hafviggs hirði-þollr*, vir navium curam gerens, navigator, quo se ipsum poëta intelligit, in itineribus maritimis versatum.

helli byggir hugfullr,
híngat fyrir konu bíng.

Björn var úti III dægr[1] í hellinum, áðr upplètti hríðinni, en þá kom[2] hann af heiðinni hit IIII dægrit, ok kom þá heim til Kambs; hann var þrekaðr mjök. Spurðu heimamenn hann, hvar hann hefði verit um veðrin. Björn kvað:

Spurðust vâr und vörðum
verk Styrbjarnar merkjum;
járnfaldinn hlóð öldum
Eirekr í dyn geira;

Helten ei i Kvindens Seng,
Men i Klippehulen boer.

Björn opholdt sig i Hulen i tre halve Dögn, inden Uveiret sagtnedes; men paa den fjerde kom han fra Heden hjem til Kamb. Han var meget forkommen. Huusfolkene spurgte ham, hvor han havde været i Uveiret. Björn kvad,

Mine Bedrifter under
Styrbjörns værgede Banner
Rygtedes, staalklædt Erik
Fældte Mænd i Kampen;

vir animosus antrum hocce
incolit, loco feminei strati[a].

Björn, tribus nychthemeriis in antro, antequam sedaretur tempestas, peractis, quarto ex montanis domum Kambum pervenit, admodum defatigatus. Domesticis quærentibus, ubi durante tempestate mansisset, Björn carmine respondit:

Nostra facinora sub defensis
Styrbjörnis signis fama innotuere;
Eirikus ferro caput velatus stravit
viros in strepitu hastarum.

1) nætr, *W*, *D*. 2) rataði, *W*.

a) Ordo: *Ek skar súðum sýlda svana fold austan, með hlaðit flaust, þviat gæ-brúðr leiddi oss fast ástum. Viglundr gat viða vosbúð; nú um stund byggir hugfullr hingat helli fyrir konu bing. Súð*, compages tabularum in nave, synecd. pro ipsa nave; *svana-fold*, cycnorum terra, aqua, mare; *gæi-brúðr*, femina diligenter attendens, observans, a *gá*, attendere, et *brúðr*, sponsa, poët. femina. *Viglundr*, pugnator, a *víg*, cædes, pugna, et *lundr*, lucus, it. arbor; adhibetur autem appellatio virilis pro pronomine substantivo, q. d. ego pugnator expertus sum etc. *Hingat*, prop. huc, h. l. vero heic, quemadmodum infra c. 64, *þó at þeir sè eigi hingat nalægir*, pro *hèr nálægir*; *bingr*, lectus, vide Gloss. Njalæ.

nú [trað ek[1] hauðr um heiði
hundvillr, því ek fat illa
víða braut í[2] votri
vífs gjörnínga drífu.

Björn var nú heima um vetrinn[3]. Um vârit gerði Arnbjörn, bróðir hans, bú á Bakka í Raunhöfn, en Björn bjó at Kambi, ok hafði rausnarbú mikit. . . .

47. Sumar þetta hit sama[4] bauð þóroddr skattkaupandi Snorra goða, mági sínum, til heimboðs þángat

Nu jeg paa viden Hede
Vildfarende vanked,
Kunde i Hexens stærke
Byge ei Veien finde.

Björn var nu hjemme om Vinteren. Om Vaaren indrettede hans Broder Arnbjörn sin Bo paa Bakke i Rönhavn, men Björn boede paa Kamb, og førte et prægtigt Huus. . . .

47. Denne samme Sommer bød Thorodd Skatkjøber sin Svoger Snorre Gode til et Gilde hjem til Frodaa, og

Nunc errabundus calcavi terram
montanam, quia male inveni
latam viam in humido
nimbo magicæ mulieris[a].

Björn deinde hiemem domi transegit; sequenti autem vere Arnbjörn, frater ejus, villicationem Bakkii in Rœnhavnia instituit, Björn vero Kambi habitavit, re familiari splendidissima usus. . . .

47. Hac eadem æstate Thoroddus Tributi-emtor Snorrium affinem ad convivium domum suam Frodaam invitavit; Snorrius cum viginti viris eò se

1) varð, *W.* 2) or, *W.* 3) hríð, þar til er vetrinn leið af, *W.* 4) Um sumarit eptir sættargjörðina, *æstate post reconciliationem*, *C*, *W.*

a) Ordo: *Vár verk spurðust und vörðum merkjum Styrbjarnar; járnfaldinn Eirikr hlóð öldum í dyn geira. Nú trað ek hundvillr hauðr um heiði, því ek fat illa víða braut í votri drífu gjörninga vífs: járnfaldinn*, ferro caput velatus, i. e. qui ferrea galea utitur, a *járn*, ferrum, et *faldinn*, part. pass. v. *falda (feld, felt)*, id. q. *falda (faldaði)*, caput velare; *hlaða (hleð, hlóð, hlaðit)*, cumulare, it. sternere, interficere; *öld*, seculum, it. in. sing. et plur. collect. homines. *Hundvillr*, valde errabundus, ab *hund*, centum, vide Gloss. Njalæ sub hac voce. *Feta (fet, fat)* assequi, attingere, capere; *gjörningar*, m. pl., incantatio, veneficium, potest tam cum *drífu*, quam *vífs* conjungi; nos posterius prætulimus, quod intelligatur Thorgrima, quæ ob artis magicæ exercitia Galdrakinna cognominata est.

til Fróðár, ok fór Snorri þángat við XX menn[1]. En er Snorri var at heimboðinu, þá kærði þóroddr fyrir honum, at hann þóttist hafa bæði [skömm ok skapraun[2] af ferðum Bjarnar Ásbrandssonar, er hann fór at finna þuríði, konu hans, en systur Snorra goða; sagði þóroddr, at honum þótti Snorri eiga at ráða bætr á þeim vandræðum. Snorri var at heimboðinu nokkurar nætr, leiddi þóroddr hann á brott með sæmiligum gjöfum. Reið Snorri goði þaðan[3] yfir heiði, ok gerði þat orð á[4], at hann [mundi ríða[5] til skips í Hraunhafnarós; þetta var (um) sumar um túnannir[6]. En er þeir kvâmu suðr á Kambsheiði, þá mælti Snorri: hèr munu vèr ríða af heið-

Snorre drog derhen med tyve Mænd. Og medens Snorre var ved Gildet, androg Thorodd for ham, at han syntes at have baade Skam og Besvær af Björn Asbrandsöns Besøg hos Thuride, hans Kone, men Snorre Godes Søster; Thorodd sagde, at Snorre burde raade Bod paa denne vanskelige Sag. Snorre var der nogle Dage, og Thorodd gav ham anseelige Gaver, da han drog derfra. Snorre Gode red derfra over Heden, og lod sig forlyde med, at han vilde ride til Skibet i Rönhavns Munding. Dette tildrog sig om Sommeren, da Høslet foretoges paa Hjemmemarken. Men da de kom syd paa Kambshede, sagde Snorre: „Nu ville vi ride af Heden ned til Kamb; jeg vil kundgjöre eder," sagde han, „at jeg vil hjemsøge Björn,

contulit. Cum vero interesset convivio Snorrius, Thoroddus questus est, se itineribus Björnis Asbrandi filii, qui uxorem Thuridam, Snorrii pontificis sororem, conventum illuc itaret, et ignominia et dolore affici, dicens, ad Snorrium pertinere, hæc mala avertere. Snorrium, cum aliquot noctes convivio interfuisset, Thoroddus domo deducit, eximiis donatum muneribus. Inde pontifex Snorrius per montana equitavit, rumoremque sparsit, se ad navem in ostio Rœnhavniæ equitaturum. Hæc æstate acciderunt, tempore fœnisécii. Cum vero austrum versus in montana Kambensia pervenerant, Snorrius infit: hinc deorsum ex montanis Kambum equitemus; vobis notum, inquit, facere volo, constituisse me, Björnem aggredi et

1) hinn IX. manu, *nonus*, *IV*, *C.* 2) skaða ok svívirðíng ok sk., *damno et ignominia*, *IV*; smán ok svívirðíng *C.* 3) suðr, *austrum versus*, *add. IV*, *C.* 4) fyrir alþýðu, *in plebem*, *add. IV*, fyri mönnum, *add. C.* 5) þættist eiga erendi, *se negotium gesturum esse*, *IV*, *C.* 6) heyannir, *C.*

inni ofan at Kambi; vil ek yðr þat kunnigt gera, segir hann, at ek vil [hefja til atfarar við Björn, ok taka hann af lífi[1], ef færi gefr; en eigi sækja hann í [hús inn, því hús eru hèr sterk[2], en Björn er hraustr ok harðfengr, en vèr höfum afla lítinn; en þeim mönnum hefir lítt sózt ofrmenni slíkt í hús inn, er með meira afli hafa tilfarit, sem dæmi finnast á [þeim Geiri[3] goða ok Gissuri hvíta, þá er þeir sóttu Gunnar á Hlíðarenda inní hús með LXXX manna, en hann varð einn fyrir; ok urðu sumir sárir, en sumir drepnir, ok lèttu frá atsókninni, áðr Geir goði fann þat af skyni sjálfs síns, at honum fækkuðust[4] skotvâpnin[5]. Nú með því, sagði hann, at Björn sè

og dræbe ham, om Leiligheden frembyder sig, men ikke angribe ham inde i Huset, thi Bygningerne ere her stærke, og Björn er tapper og haardfør, men vi have kun liden Styrke; og det er bekjendt, at Mænd, der endogsaa ere komne med större Styrke, have kun med lidet Held angrebet saa drabelige Mænd inde i Huset, saasom Tilfældet var med Geir Gode og Gissur den Hvide, da de angrebe Gunnar paa Lidarende i hans Huus med 80 Mand, men han var der allene, og desuagtet bleve nogle saarede, og andre dræbte, og de havde standset Angrebet, da Geir Gode ved sin Agtpaagivenhed bemærkede, at han fattedes Skudvaaben. Men efterdi," vedblev han, „Björn nu er ude, som det kan ventes, da det er godt Tör-

data occasione de medio tollere; nolo autem eum in ædibus impugnare, sunt enim heic loci ædes validæ, Björn fortis ac strenuus, nobis vero manus exigua; hi autem, qui majores adduxerunt copias, ancipiti fortuna viros oppugnaverunt in ædibus, qui tanta præditi fortitudine fuerunt; cujus rei exempla sunt in Geire pontifice et Gissure Albo, qui cum octoginta viris stipati Gunnarem Hlidarendensem solum in ædibus oppugnarent, quibusdam vulneratis, nonnullis interfectis, ab oppugnatione destitissent, nisi Geir pontifex prudentia sua eum missilibus carere intellexisset[a]. Cum vero eo, inquit, quod Björn foris constitutus sit, uti nunc exspectare est,

1) fara at Birni ok drepa hann, *C.* 2) bæ sinn, þvíat hann er ramligr, *C.* 3) *sic W*; þorgeir, *Ra.* 4) eyddust, *W*, *C.* 5) skotin, *C.*

a) cf. *Njála* c. 77, 78. *Landn.* P. 5, c. 5.

úti, sem nú er vân, með því at þerridagr er góðr, þá ætla ek þèr, Már frændi, at sæta áverkum við Björn, ok sè þú svâ fyrir, at hann er engi klektunarmaðr, ok er þar fángs vân at frekum úlfi, þar hann er, ef hann fær eigi þann áverka í fyrstunni, er honum vinnist skjótt til bana. Ok er þeir riðu ofan af heiðinni at bænum, þá sá þeir at Björn var [úti á túnvelli, ok smíðaði vagr[1], ok var engi maðr hjá honum, ok engi vâpn nema lítil öx, ok tálguknífr mikill, [er hann hafði (at taka) or vagaborunum[2] (með); hann var spannar[3] fram frá hepti. Björn sá at þeir Snorri goði riðu ofan af heiðinni, ok á völlinn; hann kendi þegar mennina. Snorri goði var í blárri kápu, ok reið fyrstr[4]. Þat var fángaráð

reveir, saa bestemmer jeg dig, min Frænde Mar, til at bibringe Björn det første Saar, men det betænke du vel, at han er ingen Mand at spøge med, og at, hvor han er, kan man vente en haard Dyst af en grisk Ulv, om han ikke i Førstningen faaer et saadant Saar, at det strax bliver hans Død." Da de nu rede ned af Heden til Gaarden, saae de at Björn var ude paa Hjemmemarken, og tømrede paa en Slæde, og der var intet Menneske hos ham, og ingen Vaaben havde han uden en lille Øxe, og en stor Tollekniv af et Spands Længde fra Skaftet, hvilken han brugte til at afrunde Hullerne paa Slæden med. Björn saae at Snorre Gode med Følge red ned fra Heden ind paa Marken, og kjendte dem strax. Snorre Gode havde en blaa Kappe over sig, og red forrest. Björn

quoniam eximia siccitas est, te, Mar cognate, designo, qui ejus vulnerandi periculum facias; id autem volo cogites, eum minime ludificationi opportunum esse, et sanè lucta ab avido lupo exspectanda est, quo loco ille est, nisi primo statim tempore vulnus accipiat, quod ei subitam necem afferat. Cum ex montanis ad prædium equitarent, viderunt Björnem foris in prato domestico constitutum: hic traham fabricabat, nulli præsto homines, nulla arma, præter parvam securim et ingentem cultrum fabrilem, quem ad manus habebat, ut foramina trahæ circumdolaret, ferro spithamam longo ante manubrium. Conspexit Björn Snorrium cum suis ex montanis in agrum equitantem, hominesque illico cognovit. Snorrius pontifex cæruleo amiculo

1) heima á velli, ok rak saman vagar sínar, *C;* heima ok hann var á vellinum, ok hann rak saman vögur, *W.*
2) úr raufum, *W.* 3) hálfrar álnar, *al.* 4) í fyrra lagi, *W.*

31

Bjarnar, at hann tók knífinn[1], ok gekk snúðigt í móti þeim; hann tók[2] annarri hendi kápuermina[3], er þeir Snorri fundust, en annarri hendi hnefaði hann knífinn, ok hèlt sem honum var hægast[4] at leggja fyrir brjóst Snorra, ef honum sýndist þat ráð. Björn heilsaði þeim, þegar þeir fundust, en Snorri tók kveðju hans, en Már[5] fèllust hendr[6], því at honum þótti Björn skjótligr til meins við Snorra, ef honum væri [nokkut gert til ófriðar[7]. Síðan sneri Björn á leið með þeim Snorra goða, ok spurði almæltra tíðinda, ok hèlt þeim tökum, er hann tók í fyrstunni. Síðan tók Björn til orða: svâ er háttat, Snorri bóndi, at ek dylst eigi við, at ek hafa gert þá luti til yðvar, er þèr megit

greb til den öieblikkelige Beslutning at han tog Kniven, og gik rask lige imod dem; da de kom sammen, greb han med den ene Haand i Snorres Kappe-ærme, og med den anden fattede han Kniven, og holdt den som det var ham bekvemmest at bore Snorre den igjennem Brystet, om han skulde finde det for godt. Björn hilste dem, i det de kom sammen, og Snorre hilste ham igjen; men Mar lod sine Hænder falde, thi han syntes at Björn kunde snart blive Snorre farlig, dersom nogen Ufred blev ham tilföiet. Derpaa fulgte Björn paa Veien med dem, og spurgte hvad Nyheder de vidste, men holdt sig i den samme Stilling som han havde taget fra først af. Derpaa tog Björn saaledes til Orde: „Det forholder sig vistnok saa, Snorre Bonde, at jeg ikke fordølger at

indutus erat et primus equitavit. Hoc subitario consilio usus est Björn, ut, prehenso cultro, citato gressu obviam iis iret, Snorriique, ut convenerant, manicam amiculi altera manu prehenderet, altera cultrum pugno compressum ita teneret, ut commodissimum esset, Snorrium per pectus transfigere, si ipsi hæc ratio ineunda videretur. Quos conveniens Björn salvos adesse jussit, resalutante Snorrio; Mari autem manus ceciderunt, intelligenti, si qua vis Björni illata esset, eum ad noxam Snorrio inferendam promtum fore. Deinde Björn viam cum Snorrio pontifice ac comitibus ingressus, quid referrent, interrogavit, manus, ut primo applicuerat, tenens; postea infit: ita se res habet, Snorri colone, ut minime dissimulem,

1) ok greip hnefanum fast um skaptit, *add. C.* 2) greip, *C.* 3) kápuknappana framan á brjóstinu, *C.* 4) *sic C, W;* hægt, *Ra.* 5) Máfvi, *W;* Mári, *C.* 6) um tilræðit, *add. W, C.* 7) nokkur úfriðr sýndr, *W, C.*

vel sakir á gefa[1], ok mèr er þat sagt, at þèr hafit þúngan huga til mín; nú [er mèr bezt at skapi[2], segir hann, ef þèr egit nokkur eyrindi við mik, önnr en at koma hèr um farinn veg, at þèr lýsit yfir því; en ef þat er ekki, þá vil ek at þèr játit mèr griðum, ok vil ek snúa aptr, þvíat ek em ekki leiðifífl. [Snorri svarar[3]: svâ hefir þú fángsæll vorðit á fundi vorum, at þú munt grið hafa at sinni, hversu sem áðr var ætlat; en þess vil ek biðja þik, at þú [heptir þik at[4] hèðan af at glepja[5] þuríði[6], en eigi mun um heilt gróa með okkr, ef þú heldr þar um teknum hætti. Björn svarar: því einu vil ek heita þèr, er ek efni, en ek veit eigi, hversu ek fæ [þat efnt[7], segir hann, ef við þuríðr

have handlet saaledes imod eder, at I vel kunne saggive mig, og det er mig sagt, at I have et fjendtligt Sindelag imod mig. Nu synes mig bedst om," vedblev han, „hvis I have noget Ærende til mig, andet end at være komne her forbi ad alfar Vei, at I kundgjöre det, men hvis det ikke er Tilfældet, da vil jeg, at I tilstaae mig Fred, og jeg vil da vende tilbage, thi jeg gaaer ikke i Ledebaand." Snorre svarede: „Et saa heldigt Greb har du gjort ved vor Sammenkomst, at du faaer at have Fred dennesinde, hvorledes det saa forud var bestemt, men det vil jeg bede dig, at du herefter lader af at forføre Thuride, thi det vil ikke spænde godt af imellem os, dersom du i den Henseende bliver ved som du har begyndt." Björn svarede: „Kun det vil jeg love

me has res adversus te fecisse, quas mihi non sine causa crimini dare possis, fandoque audivisse, te infesto in me animo esse. Jam maxime ad animum meum est, inquit, si quid mecum negotii transigendum habes, aliud quam inceptum iter persequi, hoc ut palam facias; sin minus, volo ut pacem mihi stipuleris, quo facto revertar, nolo enim stolidi instar duci, (asseclam agere). Sic tu me hoc nostro congressu feliciter arripuisti, ait Snorrius, ut pacem hac vice reportaturus sis, utut antea fuerit cogitatum; hoc vero abs te petere volo, ut ab hoc tempore te a pellicenda Thurida abstineas, etenim si more incepto persististis, nunquam integra inter nos amicitia coalescet. Björn respondet: hoc solum tibi pollicebor, quod præstabo;

1) ef þèr vildut, *add.* C, W. 2) vil ek, *cupio*, W, C. 3) *add.* W, C. 4) látir, W, C. 5) fífla, W, C. 6) systur mína, *sororem meam*, W, C. 7) til gætt, W; gætt þess, C.

erum sams hèraðs. Snorri svarar: þik heldr hèr eigi svâ mart, at þú megir eigi vel bæja[1] hèr hèraðsvist (þinni). Björn svarar: satt[2] er þat, er nú segir þú, skal ok svâ vera, er þú ert sjálfr kominn á minn fund, ok þann veg sem fundr vârr er orðinn, at ek mun því heita þèr, at þit þóroddr skulut ekki hafa skapraun af fundum okkrum þuríðar hina næstu vetr[3]. Eptir þetta skildu þeir; reið Snorri goði til skips, ok síðan [til Helgafells[4] heim. Annan dag eptir reið[5] Björn suðr í Hraunhöfn [til skips, ok tók sèr þar þegar fari[6] [um sumarit[7], ok urðu heldr[8] síðbúnir; þeir tóku[9] út landnyrðing, ok viðraði þat[10] löngum[11] um sumarit[12]; en til skips

dig, hvad jeg vil holde; men ei indseer jeg, hvorledes jeg kan holde det, saa længe jeg og Thuride ere i samme Herred." „Dig binder jo hertil ikke saa meget," svarede Snorre, „at du jo let kan forlade dit Opholdsted her." „Det er sandt, hvad du nu siger, svarede Björn, „og det skal nu og skee saaledes, da du er selv kommen til mig, og saaledes som det er gaaet til ved vor Sammenkomst, at jeg vil love dig, at du og Thorodd ikke skulle have nogen Besvær af mine Besøg hos Thuride i de næste Aar." Derefter skiltes de; Snorre Gode red til Skibet, og siden hjem til Helgafell. Anden Dag derefter red Björn syd til Rönhavn, for at gaae til Søes, og fik strax om Sommeren Plads paa et Skib; og de bleve meget silde færdige. De gik

nescio vero, inquit, quomodo hoc præstare potero, si ego ac Thurida in eodem territorio versamur. Snorrius reponit: nihil hic te tanti detinet, ut non facile possis ex hoc territorio concedere. Björn ad hæc: verum est, quod jam dicis; atque sic esto, quandoquidem ipse in congressum meum venisti et conventus noster hoc modo cessit, ut promittam tibi, fore, ut tu ac Thoroddus ex meis cum Thurida congressibus, proximis abhinc hiemibus, ægrimoniam non capiatis. His gestis digressi sunt. Snorrius ad navem equitavit, indeque domum Helgafellum se contulit. Postridie ejus diei Björn austrum versus Hrœnhavniam ad navem equitavit, statim hac æstate locum sibi in nave conduxit. Nautæ serius parati, vento

1) láta, *IV*, *C*. 2) dagsanna, *IV*, *C*. 3) þá gerir þú vel, sagði Snorri, *tum bene ages, ait Snorrius, add. IV*, *C*. 4) *om. IV*. 5) fór, *profectus est*, *IV*, *C*. 6) ok rèð sik þar (þaðan, *IV*) til utanferðar, *C*, *IV*. 7) þá þegar, *C*. 8) all, *fere id.*, *C; abest in IV*. 9) *sic Rβ*; voru, *Rα*. 10) heldr, *C*. 11) lánga hrið, *IV*; þráliga, *C*. 12) haustit, *IV*, *C*, úti, *add. al.*

Þess spurðist eigi síðan lángan tíma.

i Søen med Nordostvind, hvilken Vind holdt længe ved om Sommeren; men til detteSkib spurgtes siden ikke i lang Tid.

evroaquilone solverunt, qui ventus multum ejus æstatis tenuit. De ea autem nave longo inde tempore nulla fama allata est.

V. DE GUDLEIVO GUDLŒGI FILIO.

BJÖRNEM Breidvikensium athletam, diu ignoratum, casus tandem detexit. Gudleivus, frater Thorfinni, a quo celebris Sturlæorum gens descendit, in Hiberniam navigans, tempestate ad unum ex Americæ litoralibus depulsus est, ubi præsenti periculo ereptus est a conterraneorum aliquo, quem tesseræ, Gudleivo ab hoc viro datæ, Björnem esse testificabantur. Res ad finem refertur imperii Olavi Sancti; qui prœlio Stiklastadensi cecidit, anno 1030. Hæc lectu dignissima relatio occupat Eyranorum historiæ caput 64tum.

Exscripta est particula de itinere Gudleivi Gudlœgi filii e fragmento membranaceo num. 445b 4 (*C*). Quævis ejus pagina in duas columnas est divisa; relatio hæcce integram ferè paginam explet, exceptis quatuor prioris columnæ lineis, quæ conclusioni capitis proxime præcedentis adscribuntur. Cum ipsa hæc relatio maximi nobis sit momenti, completum ejusdem apographum, eodem literarum ductu servato, tabula annexa lectori sistendum curavimus. Ultimæ lineæ capitis 63tii, ante memoratæ, ita sonant: *(Þ)óroddr inn í rúmi sínu, ok var þá andaðr; (var hann þá) færðr til kirkju. Kár, son hans, tók við búi ef(tir föður) sinn í Alptafirði, ok er við hann kendr bærinn á Kárstavðum.* Tam capitum inscriptionibus, quam initialibus literis spatium a librario destinatum adhuc vacuum reperitur. Cum hoc fragmento ceteri codices manuscripti, supra memorati, collati sunt.

64. Guðleifr hèt maðr[1]; hann var [Guðlaugsson ens[2] auðga or Straumfirði, bróðir[3] þorfinns, er Sturlúngar eru frákomnir. Guðleifr var farmaðr mikill; hann átti knör[4], en annan þórólfr Eyra-Loptsson[5], þá er þeir börðust við Gyrð, son Sigvalda jarls; þá lèt Gyrðr auga sitt. þat var ofarla[6] á dögum Ólafs konúngs[7] ens helga, er Guðleifr hafði siglt[8] kaupferð[9] til Dýflinnar; en er hann sigldi [vestr[10], ætlaði

64. Gudleif hed en Mand, en Sön af Gudløg den Rige fra Strömfjord, og Broder til Thorfinn, fra hvem Sturlungerne nedstamme. Gudleif var en stor Kjøbmand; han havde et Fartöi, men Thorolf Eyrar-Loptsön et andet, den Gang de strede mod Sigvald Jarls Sön Gyrd; da mistede Gyrd sit ene Öie. Det tildrog sig i Kong Olaf den Helliges sidste Levetid, at Gudleif havde foretaget sig en Handelsreise til Dublin; men da han seilede vestefter,

64. Vir erat nomine Gudleivus, filius Gudlœgi Divitis[a] ex Strœmfjördo, frater Thorfinni, ex quo Sturlungi (gens Sturlæa) orti sunt. Gudleivus erat insignis mercator; hic habuit navem mercatoriam, alteram autem Thorolvus, filius Lopti Eyrensis, quando cum Gyrdo, filio Sigvaldii dynastæ, pugnarunt; tum Gyrdus oculum amisit. Accidit vergente ætate regis Olavi Sancti, ut Gudleivus iter mercatorium occidentem versus Dublinum susciperet.

1) Maðr hèt Guðleifr, *W.* 2) son Guðlaugs hins, *W, D, E, F, H, K, N, P;* s. Gunnlaugs h., *perperam, Ra, β, L, M.* 3) *sic R, W, M, F;* bróður, *fratris, C, E, O.* 4) annan knör, *W;* mikinn, *magnam, add. R, L;* einn mikinn, *M, F.* 5) son Eyrar-Lopts, *R, M;* Loptsson, *W, D, K, P.* 6) ofarliga, *R.* 7) *om. R.* 8) *om. R, L, W, M.* 9) vestr, *occidentem versus, add. R, L, M.* 10) vestan, *ab occidente, R, L, W, M.*

a) Gudlœgus sive Gunlœgus Dives nominatur in Landnama P. 2, c. 6, p. 65, ab eo descendit celebris Strœmfjördensium gens. Ibi de Gudleivo sic dicitur: *hans son var Guðleifr, er átti annan knör, en þórólfr annan, son Lopts hins gamla af Eyrarbakka, þá er þeir börðust við Gyrð jarl Sigvaldason i Medalfarssundi, ok hèldu fè sinu; þarum orti Guðleifr Gyrðsvísur. Annar son Guðlaugs var þorfinnr, faðir Guðlaugs, föður þórdisar, móður þórðar, föður Sturlu ens gamla i Hvammi. Valgerðr hèt dóttir Guðlaugs ens auðga,* i. e. Ejus filius erat Gudleivus, qui unam habuit navem mercatoriam, alteram Thorolvus, filius Lopti Prisci de Eyrarbakkio, quando cum dynasta Gyrdo, Sigvaldii filio, in Medalfarsundo conflixerunt, et opes suas retinuerunt; qua de re Gudleivus versus Gyrdianos composuit. Alter filius Gudlœgi fuit Thorfinnus, pater Gudlœgi, patris Thordisæ, matris Thordi, patris Sturlæ Prisci Hvammensis. Valgerda nomen erat filiæ Gudlœgi Divitis. Confer *Sturlúnga Saga* I, 49. Hinc patet, Gudleivum etiam in mare Balticum navigasse, Medalfarsundum enim est fretum *Middelfart* inter Fioniam et Jotiam.

hann [at sigla[1] til Íslands; hann sigldi[2] firir vestan Írland, ok fèkk landnyrðíng[3], ok rak þá lángt vestr í haf ok [í útsuðr[4], svâ at þeir vissu ekki til landa; en þá var mjök á liðit sumarit, ok hètu þeir mörgu, at þá [skyldi bera[5] or hafinu; ok þá kom þar, at þeir urðu við land varir; [þat var mikit land[6], en eigi vissu þeir, [hvert land[7] þat var. Þat ráð tóku þeir[8], at þeir sigldu at landinu, þvíat [þeim leiddist[9] at eiga lengr við hafsmegnit[10]; þeir fengu þar höfn góða. Ok[11] er þeir höfðu[12] litla[13] stund við land verit[14], komu menn til fundar við þá; þeir kendu þar [engan mann[15], en helzt þótti þeim, sem þeir mælti[16]

agtede han at seile til Island; han seilede da vesten om Irland, og fik Nordostvind og drev da langt vesterpaa i Havet og i Sydvest, hvor de ikke vidste noget om, at der vare Lande; men det var da allerede langt ud paa Sommeren, og de gjorde mange Løfter, for at undslippe fra Havet, og da skete det, at de bleve Land vaer: det var et stort Land, men de vidste ikke, hvilket Land det var. De fattede den Beslutning at seile til Landet, thi de vare kjede af at kæmpe længere med Havets Voldsomhed; de traf der en god Havn. Og da de havde været en kort Tid ved Land, kom der Folk til dem; de kjendte intet Menneske der, men det forekom dem at de snarest talte Irsk. Snart kom

Cum vero occidentem versus vela faceret, Islandiam petiit, at ab occidentali parte Irlandiæ navigans, evros et evroaquilonares ventos nactus, longe in altum versus occidentem et libanotum jactatus est, ut de terris nihil sibi sociisve constaret, æstate jam multum adulta; quare multa nuncuparunt vota, ut ex oceano evaderent, eo tandem exitu, ut terram animadverterent ingentis magnitudinis, ignari, quænam esset. Ceperunt id consilii, ut terræ adnavigarent, incommodum judicantes, cum oceani violentia diutius conflictari. Commodum portum nacti cum ad litus brevi manserant, homines in congressum eorum devenerunt. Incolarum neminem

1) *om. R, L, W, M.* 2) *a priore* [*om. Impr.* 3) mikinn, *magnum, add. M;* austanveðr ok landnyrdínga, *euros et evroaquilonares ventos, R, L, W.* 4) til útsuðrs, *M.* 5) bæri, *R, L.* 6) *om. W.* 7) hvat landa, *W;* hvaða land, *M.* 8) Guðleifr, *Gudleivus ac socii, add. R, L;* Guðlaugr, *perperam, W.* 9) þeim þótti íllt, *incommodum judicarunt, R, L.* 10) hafsmegin, *W, D;* landsmegnit, *potiore parte terræ, perperam, Rβ.* 11) En, *sed, R.* 12) þar, *ibi, add. R.* 13) skamma, *id., W, D.* 14) þá, *tum, add. R.* 15) öngva menn, *W.* 16) á, *add. W, D.*

írsku. Brátt kom til þeirra svâ mikit fjölmenni, at þat skipti mörgum hundroðum; þessir[1] [menn veittu þeim atgaungu, ok[2] tóku þá alla[3] höndum, ok [færðu þá í bönd[4], ok [ráku þá[5] á land upp. Þar[6] voru þeir á mót eitt færðir, ok dæmt um þá; þat skildu þeir, at sumir vildu at þeir væri drepnir[7], en sumir vildu, at [þeim væri[8] skipt [á vistir[9], ok væri[10] þjáðir. Ok er þetta var kært, sá[11] þeir, hvar reið flokkr mikill[12], ok var þar borit merki í flokkinum; þóttust þeir[13] vita, [at þar mundi vera höfðíngi í flokki þeim[14]; [en er flokkr þessi kom[15] þángat[16] at, sá þeir, at undir merkinu[17] reið maðr mikill ok garpligr[18], ok var þá mjök

der en saa stor Mængde til dem, at det udgjorde mange Hundrede. Disse Mænd anfaldt dem, grebe dem alle, og bandt dem, og dreve dem op paa Land. Der bleve de førte til en Forsamling, for at dömmes; de forstode saa meget, at nogle vilde at de skulde dræbes, men andre vilde, at de skulde fordeles i Bygderne og gjöres til Trælle. Og medens dette blev forhandlet, saae de, hvor der red en stor Flok, i hvilken der bares et Banner; de troede da at kunne vide, at der maatte være en Høvding i denne Flok; men da denne Flok kom did, saae de, at under Banneret red en stor og anseelig Mand, som da var meget til Alders og hvid af Haar. Alle de Til-

cognoverunt, eos vero lingva potissimum Irica (Hibernica) uti putarunt. Brevi tempore ad eos tantus confluxit hominum numerus, ut multas efficeret centurias; hi, illos aggressi, omnes advenas manibus prehensos vinculis constrinxerunt, eosque deinde in terram compulerunt. Deinde in conventum quendam deducti sunt, et judicium de iis factum. Hoc intellexerunt, velle alios, ut necarentur, alios autem, ut per vicos divisi servitute adfligerentur. Quæ dum agerentur, ingentem cohortem virorum equis advehi conspexerunt, elato vexillo conspicuam, unde concludebant eidem cohorti principem inesse; quæ cum propius advenit, viderunt sub vexillo

1) þeir, *R.* 2) *om. R.* 3) *om. W.* 4) bundu, *id., R, L;* voru þeir í bönd færðir, *vinculis constricti sunt, W, K.* 5) keyrðir, *compulsi, W;* síðan, *postea, add. R, L.* 6) þá, *tum, R.* 7) þegar, *confestim, add. W.* 8) þeir væri hafðir á land upp ok, *ut in terram ducerentur et, E.* 9) með þeim, *inter se (incolas), W, D.* 10) þeir, illi, *add. R, L, W.* 11) sjá, *R.* 12) manna, *virorum, add. R, L, W.* 13) þá, *tum, add. R, L.* 14) at höfðíngi nokkur mundi vera (var) í flokkinum, *R; om. W.* 15) ok er flokk þenna bar, *R, L, W, M.* 16) *abest in W.* 17) merkjum, *vexillis, W, D.* 18) göfugligr, *venerandum, G, W.*

á efra aldri[1], ok hvítr firir hærum[2]. Allir menn, þeir er[3] þar voru firi, [hneigðu þessum[4] manni, ok fögnuðu sem [þeir kunnu[5]; [fundu þeir þat[6], at[7] þá var þángat skotið öllum ráðum[8] ok[9] atkvæðum [um þeirra mál[10], er[11] hann var. Síðan sendi þessi[12] maðr eptir þeim Guðleifi, ok er þeir komu [firir þenna mann[13], mælti hann [til þeirra[14] á norrænu, ok

stedeværende böiede sig for denne Mand og modtoge ham saa vel som de kunde. De mærkede nu, at alle Raad og Bestemmelser, deres Sag betræffende, henskjødes til hans Afgjörelse. Siden lod denne Mand Gudleif og Fölge komme for sig, og da de kom for denne Mand, talte han til dem paa Nordisk, og spurgte, fra hvilket Land de vare. De sagde

equitare[a] virum, statura ingenti et militari, ætate provectiorem, senioque canum. Qui aderant omnes, hunc virum, summo studio, submissi venerabantur. Mox animadverterunt, tum ad eundem omnia consilia et arbitria circa eorum causam referri. Hic vir Gudleivum ac socios adduci jussit, et coram se comparentes lingua Septemtrionali[b] allocutus, cujates essent,

1) aldr, *R, L.* 2) *sic R, W et pl;* hæru, *C.* 3) at, *W.* 4) hnigu þeim, *R, L, W.* 5) herra sínum, *cev dominum suum, R;* honum sem herra, *eum cev dominum, W, D, P.* 6) þá brátt, *tum statim, add. R, L.* 7) *ab signo* [*om. W.* 8) *sic R, L;* málum, *C; abest in W.* 9) *om. W.* 10) efni, *id., M; ab signo* [*om. R, L.* 11) sem, *R.* 12) hinn aldræni, *W, D;* hinn aldraði, *annosus, F.* 13) þar, *ibi, W;* þá, *add. R.* 14) við þá, *W.*

a) Vox *ríða* jam sæpissime notat equitare, at nihilominus et magis proprie quidem pluribus gaudet significationibus, ut vehi, in sublimi ferri vel sublimis moveri, irruere, vide Eddæ antiquioris ed. Hafn. II, 761, *Njála* p. 757; sic etiam Olavius in Glossario sui de veterum baptismo syntagmatis p. 58: „*ríð*, *reið*, in altum feror, attollor, it. equo vehor". *Opinamur autem heroa* illum tam propter senilem ætatem, quam magnam inter terræ incolas dignitatem, lectica vel feretro gestatorio a bajulis fuisse portatum, licet non denegemus, Islandos, equis solis sine curru vel feretro vehi solitos, cum senem, incolarum turba cinctum, sublimem vehi viderant, iter eum equo confecisse minime dubitavisse. Est præterea possibile, quod Björn ille (quem ita nominare non hæsitamus) equum, animal sibi optime notum, navi Europæa, vel commercii gratia vel etiam naufragio litori appulsa, Americæ continenti advectum, proprio usui adcommodasset. De Hibernorum in America commerciis vel versatione vide annotationes geographicas.

b) Per vocem *norræna* hic intelligitur Borealis lingua, qua illo tempore totus utebatur Septentrio, videlicet *Dania, Succia, Islandia, Grœnlandia*, insulæ Færeyenses, Orcadęs, Hetlandia, Hebudes, et partes insuper nonnullæ Angliæ et Scotiæ; hoc idioma in antiquis nostratium scriptis, ut e. gr. in vetustissimo legum Islandicarum codice *Grágás* dicto, vocatur „*dönsk túnga*", lingua Danica; cum autem ad nostrum usque ævum in proprio priscæ borealis historiæ domicilio, Islandia, sine ulla fere immutatione sit servata, istud nunc sæpissime Islandica lingua nuncupatur.

32

spurði[1], hvaðan [þeir væri af löndum[2]. þeir sögðu honum[3], at þeir voru flestir íslenzkir. þessi maðr spurði, hverir þeir[4] væri, [er íslenzkir voru. Guðleifr sagði, at hann var íslenzkr; kvaddi hann þá þenna enn gamla mann[5]; en hann tók [því vel[6], ok spurði[7], hvaðan [af Íslandi hann væri[8]. [Hann[9] sagði, at hann var[10] or hèraði því er heitir Borgarfjörðr[11]. [þá spurði hann, hvaðan or Borgarfirði hann væri, en Guðleifr sagði sem var[12]. Eptir þetta[13] spurði [þessi maðr nær[14] [eptir hverjum enna stærri manna[15] or Borgarfirði eða[16] Breiðafirði; ok er þeir [töluðu þetta[17], [spurði hann [vandliga eptir

ham, at de fleste af dem vare Islændere. Denne Mand spurgte, hvilke de vare, som vare Islændere. Gudleif sagde at han var en Islænder; han hilste da denne gamle Mand, men han optog det vel, og spurgte, fra hvad Kant af Island han var. Han sagde at han var fra det Herred, som hedder Borgarfjord. Da spurgte han, fra hvilket Sted i Borgarfjorden han var, men Gudleif sagde det, som det var. Derefter spurgte denne Mand næsten om enhver af de anseeligere Mænd i Borgarfjorden og Bredefjorden; og da de talte herom, spurgte han nöiagtig ud om alle Ting, først om Snorre Gode

interrogavit. Illi maximam sui partem Islandos esse responderunt. Hic vir quæsivit, quinam ex iis Islandi essent. Dixit Gudleivus, se Islandum esse, hunc virum senem salutans, quod ille benigne accepit, et ex qua Islandiæ parte esset, interrogavit. Is se ex eo pago, qui Borgarfjördus dicitur, esse profitebatur. Interrogavit ille, quem in Borgarfjördo locum inhabitasset, ad quod Gudleivus vera respondit. Postea vir iste de singulis fere omnibus in Borgarfjördo et Breidafjördo viris clarioribus perquisivit; et in his diligenter de quavis materia, in

1) spyrr, *R.* 2) af löndum þeir voru (væri), *R, W.* 3) *om. W.* 4) þar, *ibi, W.* 5) *ab signo* [þessir íslenzku menn; gekk Guðleifr þá fyri þenna mann, ok kvaddi hann virðuliga, *quinam essent hi Islandi; tum Gudleivus coram progressus, hunc virum honorifice salutavit, Rβ;* hinir íslenzku; gekk Guðleifr þá fram, ok kvaddi hann, *W.* 6) vel kveðju þeirra, *salutationem eorum bene, W.* 7) *add. R, W.* 8) af Islandi þeir væri, *essent, R;* hann væri ættaðr, *oriundus esset, W.* 9) Gudleifr, *L.* 10) *ab signo* [Hann sagðist vera, *W.* 11) *ab signo* [Hann sagði: úr Borgarfirði, ok þeir svá fleiri, *ex Borgarfjördo, inquit, et indidem eorum plures, E;* þeir sögðu: úr Borgarfirði, *ex Borgarfjördo, responderunt, Rβ, L.* 12) *om. R, L, W.* 13) þat, *R, W.* 14) nær, *om. W;* hann vandliga, *is diligenter, R.* 15) eptir sèrhverjum hinna stærri manna, *id., R, J, M, O;* at öllum hinum stærstum mönnum, *de omnibus clarissimis viris, W, N, P.* 16) ok, *et, R.* 17) áttu þetta at tala, *id., W.*

öllum hlutum, fyrst[1] at[2] Snorra goða ok at Þuríði [frá Fróðá[3], systur hans, ok[4] [mest at[5] Kjartani, [syni hennar[6]. [Landsmenn kölluðu[7] í [öðrum stað[8], at nökkuð ráð [skyldi gjöra[9] firi skipsögninni[10]. Eptir þat gekk þessi maðr enn mikli í braut frá þeim, ok nefndi með sèr XII menn af sínum mönnum, ok sátu þeir lánga stund[11] á tali[12]. [Eptir þat[13] gengu þeir til mannfundarins[14]; ok þá [mælti sá enn mikli maðr til þeirra Guðleifs[15]: [vèr landsmenn höfum[16] [talazt við nökkuð um mál yðvart[17], ok hafa landsmenn[18] nú gefit mál yðvart [í vald mitt[19], en ek vil nú gefa yðr fararleyfi þángað[20] sem þèr vilið[21] fara[22]; en þótt yðr

og om hans Søster Thuride paa Frodaa, og mest om hendes Sön Kjartan. Landets Indbyggere raabte paa den anden Side, at der skulde tages nogen Bestemmelse om Skibsmandskabet. Efter det gik denne store Mand bort fra dem, og nævnte tolv af sine Mænd med sig, og de sade lang Tid i Beraadslagning. Derefter gik de til Folkemødet, og da sagde den gamle Mand til Gudleif: „Jeg og Landets Indbyggere have talt noget sammen om eders Sag, og have Indbyggerne overgivet eders Sag til min Afgjörelse; men jeg vil nu give eder Lov til at reise hvorhen I ville; men skjönt det synes eder nu at Somme-

primis de Snorrio pontifice et Thurida Frodaënsi, sorore ejus; et maxime de Kjartane, filio ejus. Altera ex parte incolæ, ut nautis aliquo modo provideretur, postularunt. Postea ingens ille vir ab eis discessit, duodecim viros ex suis legit, atque cum his diu collocutus est. Deinde regressi in conventum sunt. Tum vir ille ingens Gudleivo ejusque sociis: nos, inquit, conterranei de rebus vestris nonnihil disputavimus, atque jam incolæ rem meo permiserunt arbitrio, ego vero vobis nunc veniam concedam eo proficiscendi, quò concedere cupitis; et quamvis vobis

1) *a posteriore signo* [*om. R, L, W.* 2) eptir, *id., R, L; a priore signo* [tók hann at spyrja at, *quærere incepit, W.* 3) *om. W.* 4) hann spurði vandliga eptir öllum lutum frá Fróðá ok, *quæsivit diligenter de rebus domesticis singulis Frodaensibus, et, add. R;* eptir þat spurði hann vandliga frá Fróðá, *postea de Frodaa diligenter quæsivit, W.* 5) *om. W;* sveininum, *adolescente, add. R, L, W.* 6) *om. R, L, W;* er þá var þar bóndi, *qui tum temporis ibi familiam regebat, add. W;* er þ v. b. at Fróðá, *Frodaæ, add. R, L.* 7) Menn höfðu viðleitni, *conati sunt, M, F.* 8) öðru lagi, *W, D.* 9) væri gert, *W.* 10) skipshöfninni, *R, L;* skipsögunni, *D.* 11) hríð, *R, L, W, M.* 12) einmæli, *cum his solis collocutus est, W, D, N, K, P.* 13) en er þat þraut, *quo colloquio finito, W, D, K, N, P.* 14) fundarins, *conventum, W,* mannfjöldans, *multitudinem, E.* 15) tók sá hinn mikli maðr til orða, *W.* 16) hèr höfum vèr landsmenn, *W.* 17) talat nokkut yðart mál, *R;* talat um hagi yðra, *de conditione vestra disputavimus, W, D, K.* 18) þeir, *W.* 19) á mitt vald, *W.* 20) þannig, *id., W.* 21) nú, *nunc, add. Rβ.* 22) *om. W.*

þikki nú[1] mjök[2] áliðit sumarit, þá vil ek [þat ráð gefa[3] yðr, at þèr leitið[4] í braut hèðan[5], þvíat hèr er fólk ótryggt[6] ok íllt viðreignar[7], en þeim þikkja áðr brotin lög á sèr. Guðleifr svarar: hvat skulu (vèr) tilsegja, [ef oss verðr auðit at koma til [áttjarða vorra[8], hverr oss hafi gefit frelsi þetta[9]. Hann svarar: þar[10] man ek yðr ekki af[11] segja, þvíat ek ann eigi þess frændum mínum eða[12] fóstbræðrum, at þeir hafi híngað þvílíka[13] ferð, sem þèr myndut[14] hafa, ef þèr nytið eigi mín við; en nú er svâ komit aldri mínum, [sagði hann[15], at þess[16] er á aungri stundu örvænt, [at ellin stígi[17] yfir [höfuð mèr[18]; en [þótt ek lifa[19] enn um

ren er næsten forbi, saa vil jeg dog raade eder, at I drage herfra; thi her er Folket ikke til at troe og ondt at have med at gjöre, og de troe derhos, at der er skeet Brud paa Loven til deres Skade." Gudleif svarede: „Hvad skulle vi sige, hvis Skjæbnen forunder os at komme til vort Fødeland, hvo der har givet os Friheden?" Han svarede: „Derom underretter jeg eder ikke; thi jeg synes ikke om, at mine Frænder og Fostbrødre skulle gjöre en saadan Reise hertil, som I vilde have gjort, dersom I ikke havde nydt godt af min Bistand; men nu er min Alder rykket saa vidt frem, at jeg kan vente hver Time, at Alderdommen faaer Bugt med mig; og om jeg kunde leve endnu

æstas jam adulta videatur, tamen consulo vobis, ut hinc discedatis; hic enim populus male fidus est et tractatu difficilis, se vero jure suo privatum existimat. Gudleivus contra: quid dicemus, si nobis in patriam redire contigerit, quis hac libertate nos donaverit? Ille respondit: hoc vobis non aperiam, non enim ferre possum, ut mei consanguinei et coalumni huc tale faciant iter, quale vos fecissetis, nisi meo beneficio usi essetis; mea autem ætas eo pervenit, inquit, ut quavis hora expectandum sit, senectutem me oppressuram. Etsi vero paululum adhuc vivam, tamen sunt hac in terra viri me potentiores, quamvis huic loco, ad quem appu-

1) *om. W.* 2) *om. M, F.* 3) þó þat ráða, *Rα, L*; þó ráða, *Rβ*; þat ráða, *W.* 4) látit, *R, L.* 5) snarliga, *cito, add. G, M, O.* 6) útrútt, *R, L, W.* 7) *sic R, W*; viðeignar, *C.* 8) ættjarða v., *R, L*; ættjarðar vorrar, *E*; á ættjörð vora, *J*; *a priore signo* [þá er vèr komum til vàrs lands, ef þess verðr auðit, *quando in patriam nostram pervenimus, si contigerit, W.* 9) *om. R, L, W.* 10) þat, *R, L, W.* 11) *om. R, L, W.* 12) ok, *et, R, L, W.* 13) slíka, *W.* 14) haft, *add. R, L.* 15) *om. W.* 16) þat, *R.* 17) nær elli stigr, *R, L.* 18) mik, *W, D.* 19) þó at ek lifi, *Rα, L.*

stund[1], þá eru hèr[2] enn[3] ríkari menn aðrir[4] en ek, [þeir er[5] lítinn frið munu[6] gefa[7] útlendum mönnum, [ef koma[8], þótt þeir sè eigi [hèr nú nálægir[9], sem þèr eruð atkomnir. Síðan[10] lèt hann[11] búa skipit[12] með þeim, ok [var þar við, til þess er byr kom, sá er þeim var hagstæðr[13] út at taka. En áðr þeir [Guðleifr skildu, tók[14] þessi maðr gullhríng[15] af hendi sèr, ok fèkk[16] í hendr Guðleifi, ok þarmeð gott sverð; síðan mælti hann til Guðleifs: ef þèr verðr auðit [at koma[17] til Íslands[18], þá skaltu færa sverð þetta Kjartani, bónda[19] at Fróðá, en hrínginn Þuríði, [móður hans[20]. Guðleifr sagði[21]:

en Tid, da ere her endnu mægtigere Mænd end jeg, som kun ville tilstaae Udlændinger, som komme hid, liden Fred, skjönt de ikke ere nu her i Nærheden, hvor I ere landede." Siden lod han deres Skib gjöre i seilfærdig Stand, og var der hos dem, indtil der reiste sig en Bör, der var dem beleilig til at afseile med. Men förend de skiltes, trak denne Mand en Guldring af sin Haand, og overleverede den til Gudleif og tillige et godt Sværd; derpaa sagde han til Gudleif: „Hvis Skjæbnen forunder dig at komme til Island, da skal du bringe dette Sværd til Bonden Kjartan paa Frodaa, men Ringen til hans Moder Thuride." Gud-

listis, nunc non vicini, qui exteris hominibus, hic advenis, pacem ægre concedent. Deinde idem vir navem instruendam curavit, ipseque eo loco adfuit, donec secundus adspiraret ventus, solventibus e portu idoneus. Ante vero quam digrederentur, hic vir detractum manui annulum aureum Gudleivo in manus tradidit, simulque ensem eximium, quo facto ad Gudleivum locutus est: si dabit fortuna, ut in Islandiam pervenias, hunc gladium tradas Kjartani[a], hero Frodaënsi, annulum vero Thuridæ, matri ejus. Gudleivus inquit: quid dicam, qui eis has pretiosas res miserit? Ille re-

1) stundar sakir, *R*; hríð, *W*. 2) á landi, *hac in terra*, *add.* *R*, *L*, *M*, *W*, *F*. 3) *om.* *R*, *L*, *W*. 4) *om.* *R*, *L*, *W*. 5) sem, *Rβ*; at, *Rα*, *L*. 6) mundu, *M*. 7) unna, *D*, *F*; bjóða, *offerent*, *P*, *Q*. 8) ef hèr kunna at koma, *W*, *D*, *F*; *om.* *R*. 9) híngat nálægir, *R*, *L*; nú híngat nær, *W*, *D*, *K*; hèr nú nær, *P*; híngat kvaddir, *huc vocati*, *J*. 10) Eptir þat, *W*. 11) þessi maðr, *hic vir*, *R*, *W*. 12) skip, *W*. 13) hægt út at taka, *F*, *G*, *M*; *ab signo* [þvínæst rann byrr af landi, sá er þeim var góðr, *deinde ventus e terra iis secundus surrexit*, *W*, *K*, *P*. 14) skildust, dró, *W*. 15) hríng, *annulum*. *W*. 16) fær, *R*. 17) *om.* *W*. 18) fóstrjarðar þinnar, *patriam tuam*, *R*, *L*, *W*. 19) bóndanum, *R*, *W*. 20) húsfreyunni at Fróðá, *matrifamilias Frodaæ*, *M*. 21) mælti, *R*.

a) Kjartan memoratur in Landn. P. 2. C. 27. p. 110; cf. supra pag. 230-233.

hvat skal ek tilsegja[1], hverr þeim sendi [gripi þessa[2]? Hann svarar: seg[3], at sá sendi[4], er[5] meiri vin var[6] húsfreyunnar[7] at Fróðá en goðans at Helgafelli, bróður hennar; en ef nökkur [maðr[8] þikkist[9] vita[10], hverr [gripi þessa[11] hefir átta[12], þá seg þessi[13] mín orð, at ek banna hverjum manni [at leita á minn fund[14], [því at þat er en mesta úfæra[15], nema mönnum[16] takist [þann veg[17] giptusamliga um landtöku, sem þèr[18] hefir tekizt; en hèr er[19] land [vítt ok[20] íllt til hafna, en allstað-

leif sagde: „Hvad skal jeg sige om, hvo der sender dem disse Kostbarheder?" Han svarede: „Siig, at den sender dem som var en bedre Ven af Huusfruen paa Frodaa end af Goden paa Helgafell, hendes Broder; men hvis nogen Mand tykkes vide, hvo der har eiet disse Kostbarheder, da siig disse mine Ord, at jeg forbyder enhver at drage til mig, thi det er den farligste Færd, naar det ikke netop gaaer Folk saa heldigt med Landingsstedet, som det er gaaet eder; men her er Landet stort og har kun faa Havne, og

spondet: dic, mittere eum, qui matrifamilias Frodaënsi amicior fuit, quam fratri ejus pontifici Helgafellensi[a]. Si quis autem inde intelligere sibi videatur, quis has pretiosas res possederit, hæc mea verba referas, vetare me, ne quis in congressum meum petat, id enim iter impeditissimum est, nisi aliis æque ac vobis fortunate adpulsus cesserit; hæc regio ampla et importuosa est, peregrinisque hominibus pericula ubique ab incolis imminent, nisi res cadat, ut modo vobis cecidit. Post hæc digressi sunt. Gud-

1) segja, *W.* 2) gorsimar þessar, *W, D.* 3) þat — satt er, *quod verum est, add. W, F, P.* 4) *om. W.* 5) at, *Ra, L.* 6) *om. W.* 7) *sic Ra, β;* húspreyunnar, *W;* hústrúnar, *C.* 8) *om. R, L, W, M.* 9) þaraf, *ea re, add. R, L;* af þessu, *id., W.* 10) ráða, *W, D; ab signo* [vill vita eðr forvitnast eptir, *conjiciat sive exploret, E.* 11) gripina, *W, N.* 12) átt, *W.* 13) *sive* þau, *C, R, W.* 14) á minn fund at fara, *R, L.* 15) úkunnigum mönnum, *hominibus ignaris, add. M, G; ab signo* [því hèr er hinn mesti ófriðr, *hic enim quam maxime infestum est, R, L.* 16) þeim, *R, L; om. W.* 17) *om. W.* 18) yðr, *vobis, R, L, W.* 19) ok, *etiam, add. R. et pl.* 20) *om. R, L.*

a) Snorrius pontifex fuit filius Thorgrimi Thorsteinis filii et Thordisæ Arii filiæ. Thordisa deinde nupsit Börko Crasso, eorum filia erat Thurida, quæ Thoroddo Tributi-emtori nupsit; eadem, ut ex præcedentibus conjicere est, ex Björne Breidvikensium athleta filium Kjartanem genuit, qui postea Frodaæ habitavit, quamvis hic in Landnama filius Thoroddi nominetur. Natus est Snorrius pontifex, sec. annales, anno 964, decessit 1031, unde apparet, res in hoc capite descriptas incidere in initium sec. 11mi ante 1030.

ar[1] ráðinn ófriðr útlendum mönnum, nema svâ [berist at[2], sem nú [hefir yðr orðit[3]. Eptir þetta [lètu þeir[4] Guðleifr í[5] haf, ok tóku Írland síð[6] um haustit, ok voru[7] í Dýflinni um vetrinn. [En um sumarit eptir[8] sigldu þeir[9] til Íslands; færði Guðleifr þá[10] af höndum [gripi þessa[11]; ok [hafa menn[12] þat firir satt, at þessi maðr hafi[13] verit Björn Breiðvíkingakappi; [en engi sannindi önnr hafa menn [til þess, en þessi[14] sem[15] nú voru sögð[16].

alle Steder kunne Udlændinger vente Ufred, naar det ikke træffer sig saaledes som det nu er gaaet eder. Efter dette gik Gudleif med sine Folk i Søen, og de landede paa Irland silde om Høsten, og vare i Dublin om Vinteren. Men om Sommeren efter seilede de til Island, og Gudleif afleverede da disse Kostbarheder; og Folk holde det for vist, at denne Mand har været Björn Breidvikingernes Kæmpe, og ingen andre paalidelige Efterretninger har man til Bekræftelse heraf end de som nu ere anførte.

leivus cum suis in altum solvit, et hoc autumno ad Irlandiam appulit, hiememque Dublini transegit. Æstate vero sequenti in Islandiam vela dederunt, tumque Gudleivus de manu hæc cimelia tradidit; eo jam pro certo habito, hunc virum fuisse Björnem Breidvikensium athletam; nulla autem de eo certa fama allata est, iis exceptis quæ modo relata sunt.

1) hvarvitna, *W*; hvervetna, *D, F, P*. 2) beri til, *R*; takist, *W*. 3) *ab* [hèr, *W*. 4) skildu þeir; lèt, *digressi sunt, solvit, R, L*; sigldu þeir, *navigarunt, W*. 5) á, *W*. 6) *om. W*. 7) þar, *ibi, add. W*. 8) eptir, *om. R, L*. 9) *ab signo* [en fóru um sumarit eptir, *sequente autem æstate profecti sunt, W*. 10) *om. W*. 11) gripina, *R, L, W*. 12) höfðu allir, *omnes habuerunt, R, L, M, F*. 13) *vel* hafði, *C*. 14) þau, *W*. 15) er, *W*; ■ *posteriore signo* [spurt til hans, nema þau er, *de eo resciverunt, quam quæ, R, G, M, F*. 16) ok önnr sannindi hafa menn eigi spurt til hans, nema þessi, *id., L*; ok eigi vita menn neitt af honum at segja annat en þetta, *P, Q*.

VI. EXCERPTA EX ANNALIBUS ISLANDORUM.

Ad insignem illam laudem, quam Islandi egregiis historiis conscribendis sunt promeriti, accedit etiam hoc, quod magnum studium collocarunt in annalibus conficiendis, quorum haud exiguum nobis numerum reliquerunt. Celeberrimis doctis viris, Sæmundo et Ario Polyhistori, qui exeunte se-

culo 11mo et ineunte 12mo floruerunt, absque dubio primo debentur annales, ab aliis deinceps continuati; quæ laude digna consuetudo ad hunc usque diem tenuit, cum multis Islandiæ locis scripta annalia, ad nostram usque ætatem continuata, reperiantur. Quorum permulta, sæpius exscripta, cum librariorum incuria haud parum, ut vero est simile, depravata sint: non potest non magnam adferre antiquitatum fautoribus voluptatem, quod haud pauci ab antiquioribus temporibus conservati sunt libri annales eximii, qui aut sunt autographi, aut summa diligentia exscripti esse videntur. In his occurrunt nonnulla, rem nostram illustrantia, tanti momenti, ut amissarum accuratiorum relationum triste relinquant desiderium, ademtamque recuperandi facultatem deplorare nos faciant. Hoc nomine in censum veniunt sequentes annales, quorum paucissimi cum hactenus neque typis excusi, neque examinati aut commemorati sint, copiosius de his disserendum videtur: 1) *Annales Islandorum Regii (R)*. Hi annales in egregio reperiuntur codice membranaceo, qui primo ab Arna Magnæo, et deinde ab Langebekio Regius appellatus fuit, ex eoque annales Regii, eo quod jam tunc ad Bibliothecam Regiam pertinuit, olim vero in tabulario Regio asservatus. Commendat hos annales tam ipsius codicis conditio, quam ea diligentia, qua confecti sunt, totiusque operis integritas. Pertinent ab Julio Cæsare ad nativitatem Christi, indeque porro ad annum 1328, in quo desinunt. Ab initio usque ad annum 1307 una eademque eleganti manu scripti sunt; post hunc annum continuati sunt manu minus quidem eleganti, ejusdem tamen fermè ætatis. Cum talem præferant titulum: „Incipit libellus, continens aliqua contingentia a tempore Julii Cæsaris usque ad annum quintum imperii Frederici Primi", haud sine ratione statui posse videtur, auctorem primarium usque ad annum postremo memoratum vixisse, annalesque ad annum 1156 deduxisse. Hoc opus deinde ea diligentia, quæ vel titulum servaverit, ab alio exscriptum est, qui annales continuavit et ad sua usque tempora ad annum 1307 deduxit, ad hanc enim ætatem apographum esse referendum, omnia argumenta suadere videntur. Editi sunt hi annales in Langebekii Script. Rer. Dan. T. III, p. 1-135. 2) *Annales vetustissimi (V)*, sic ab Langebekio dicti. Hi reperiuntur in egregio codice membranaceo, num. 415, qui, ut existimat Arnas Magnæus, initio

seculi 14ti scriptus est. Incipiunt ab anno nati Christi et pertinent ad annum 1313, lacunam tamen in medio habentes ab anno 1000 ad annum 1269. Cum annales in anno 1313 desinant, neque longius deducti sint, magnam habet probabilitatem, codicem autographum esse. Editi sunt ab Langebekio in Scriptoribus Rer. Dan. T. II, p. 177-199. 3) *Skálholts annáll hinn forni (S)*, Annales Skalholtini vetusti. Hæc sunt octodecim folia in 4to vel Folio minore, scripta medio seculi 14ti, manu in primis eleganti, num. 420c in 4to. Ita dicti sunt ab episcopo Brynjulvo Sveinsonio, qui medio seculi 17mi vixit, collectionemque annalium Islandorum curavit, eo quod ad sedem episcopalem Skalholtinam asservati sint. Initium annalium, qui haud dubiè ab nato Christo inceperunt, abruptum est; quod adhuc exstat, incipit ab anno 140 et ad annum 1356 pertinet, in quo annales desinunt, nunquam longius continuati, quod ex ultimi folii pagina novissima, quæ pura est, cognoscitur. Perierunt horum quoque annalium folia media, quæ annos 1013 ad 1180, ut et annos 1265 ad 1272½ continuerunt. 4) *Lögmanns annáll*, Annales Prætoritii (*L*), decem folia membranea, in Fol. num. 420a, ita ab episcopo Brynjulvo Sveinsonio appellata. Pars prima interiit; quod adhuc restat ab anno Christi 272 ad 1392 pertinet, uno deperdito folio, annos 460 ad 656 continente. Cum his annalibus congruit recentior membrana in 4to, num. 420d, quam Mag. Brynjulvus Sveinsonius nominavit *Skálholts annál hinn nýa*, Annales Skalholtinos recentiores. Initium abesse videtur, nempe ab anno nati Christi ad annum 69; incipiunt ab anno 70 et pertinent ad annum 1430. Hos utrosque annales Arnas Magnæus conjunxit in apographo, ab eo confecto, num. 427 in 4to, ita, ut Annales Prætoritii, quantum pertineant, fundamenti loco positi sint, addita ex Annalibus Skalholtinis lectionum varietate. Prope ad hos accedit codex manuscriptus chartaceus, num. 417, qui incipit ab anno mundi 3916 et pertinet ad annum 1427 p. Chr. n. 5) *Annales Reseniani (Res.)*, num. 424 in 4to, ita dicti, quod in possessionem venerant Resenii, Consiliarii Status ac Professoris, de literis Islandicis bene meriti. Codex membranaceus, ad cujus exemplar hi annales exscripti sunt, autographus fuisse videtur, scriptusque quo annales desinunt anno. Hunc codicem Arnas Magnæus annis junioribus exscribendum curaverat, cum vero eum

33

sublestioris fidei judicaret, exscriptum, ne quem seduceret, discidit, atque summa accuratione hoc apographum confecit. In initio horum annalium haud pauca desiderantur; incipiunt ab anno 228, pertinent ad annum 1295. Finis deesse videtur, tamen haud longius quam ad annum 1303 descenderunt, nam præcedenti nomenclaturæ pontificum Romanorum eadem manu, qua descripta est ultima pars ab anno 1283, addita sunt nomina Honorii IV, Nicolai IV, Celestini V, Bonifacii VIII, unde sequi videtur, auctorem annalium nullum pontificem Romanum post Bonifacium cognovisse. 6) *Annales Flateyenses* (*F*), ita dicti, quod in Codice Flateyensi reperiantur, pertinent a mundo condito ad annum Christi 1395, scripti, ut supra memoratum, ab sacerdote Magno Thorhalli filio. 7) *Annales Holenses* (*H*), ita dicti, quod eos Torfæus ab sede episcopali Holis nactus est; hos anno 1689 Arnæ Magnæo donavit, in cujus collectione nunc reperiuntur sub num. 412, forma 4ta. Pertinent ab anno 636 ad annum 1394. 8) *Annales Grœnlandici* (*G*), confecti a Björne Jonæo Skardsaënsi, insertique ad calcem ejus ita dicti *Grœnlands annáll*, sub titulo: *Stuttligir ágrips annálar um Grœnland í vissu ártali* i. e. brevis epitome annalium de Grœnlandia, ad certos annos redacta. Pertinent ab anno 986 ad annum 1461, in quo desinunt.

In vetusto scripto *Rímbegla*, sive Rudimento computi ecclesiastici veterum Islandorum, ed. St. Björnonis, Hafn. 1780, p. 320, Eirikus, tanquam primus Grœnlandiæ episcopus, nominatur. Is præterea in vetustissima *Landnáma* (Lib. I cap. 13), ab ipso Ario Multiscio elaborata, vocatur *Grœnlendinga biskup*, episcopus Grœnlandorum. In hac Eiriki profectione Vinlandica nullam nominum *Vínland* et *Vinnland* sive *Vindland*, permutationem posse locum habere, patet ex verbis, „*fór at leita*", quæ de profectione ad terram eo tempore satis notam propriè adhiberi non potuissent, ut de profectione ad Vindlandiam sive Pomeraniam, cujus situs præterea non is fuit, ut ab Grœnlandia facile potuerit indagari. De eventu hujus profectionis, ad novas terras indagandas instituti, nihil nobis constat, verum repertam fuisse ab Eiriko terram, testari videtur tum vocabulum, „*leitaði*", perquisivit, tum in primis hoc, quod res non visa fuisset id momenti habere, ut in omnibus vetustissimis et maxime

præcipuis annalibus commemoratione digna censeretur, nisi quæsita terra inventa fuisset. Cum auctor primarius Annalium Regiorum anno 1156 vixerit, qui annus tricesimus quintus est post eum annum, ad quem consensu omnium annalium hæc profectio refertur, ipsi Eiriko episcopo, si non æqualis, tamen ætate proximus fuit. Diversæ locutiones, quibus in hoc evento commemorando utuntur annales, testantur, unum ex altero non exscriptum esse, qua re fides rei historica haud parum confirmatur.

Cetera quoque duo eventa, ad annos 1285 et 1288 et sequentes commemorata, notatu dignissima sunt, et dolendum sanè, quod relationes nullam ampliorem de his profectionibus illustrationem nobis reliquerunt. Auctor Annalium Regiorum vixit 1307, Annalium vetustissimorum 1313. Fuerunt itaque harum rerum æquales, quas diversis quidem verbis commemorant, quas vero cum Annalibus Grœnlandicis ac Torfæo (Histor. Norvag. T. IV pag. 374) pro uno eodemque evento habere volumus, ut adeo heic et situm teneamus terræ occidentem versus ab Islandia, quæ non possunt esse nisi pars quædam Americæ Septemtrionalis, et nomina ducum, qui huic profectioni indagandi causa institutæ præfuerunt. Quin nos ulterius, quam Torfæus, progredimur, cum statuamus, conservatum in Annalibus Skalholtinis et Prætoritiis exstare nomen, quo indagatæ terræ cev insulæ fuerint appellatæ, *Dúneyjar* i. e. insulas plumiferas, ita dictas ob magnam illam mollium plumarum copiam, quæ ibi inventa sit. Apparet, nomine *Dúneyjar* non significari insulam *Dúney* extra Helgelandiam, in hodierna Nordlandiæ præfectura Norvegiæ, quæ proxime ad Thjottam adjacet, ubi habitavit Harekus de Thjotta, ex historia regis Olavi Tryggvii filii notissimus. Fratres, Adalbrandus ac Thorvaldus, sacerdotes fuerunt in Islandia, gravibus illis controversiis impliciti, quæ eo tempore inter Eirikum Cleri-osorem, regem Norvegiæ, et clericos invaluerant, quæque in Islandia in primis inter Rafnem Oddsonium, præfectum regium, et Arnium Thorlaksonium, episcopum Skalholtinum, extiterunt. Pater eorum, Helgius, fuit filius Lamtkaris, sive, ut alii malunt, Lambkaris, abbatis Hitardalensis, qui mortuus est anno 1249. De Adalbrando memorat Historia episcopi Arnii (vide editionem Historiæ Sturlæorum, curatam ab Societate Literaria Islandica, IV, p. 28, 29, 32,

100, coll. Finni Johannæi Hist. eccl. Isl. T. II, p. 12), eum anno 1277 ad convivium, Mödruvallis celebrandum, quo permulti Islandiæ principes convenerant, Eyris venisse cum mandatis domini regis Magni, quibus a principibus cognitis, joci ergo jactatum esse, advenisse secunda vice Thangbrandum ad christianam religionem in Islandia annuntiandam. Adalbrandus perpetuo honore et auctoritate floruit, et, secundum Annales Flateyenses, mortuus est anno 1286. Thorvaldus, fratri diu superstes, aliquamdiu præpositus fuit ecclesiarum Vestfjördensium in Islandia, et ab Rafne Oddsonio perpetuo odio est insectatus; deinde moribus ad vitia conversis, sine venia peregre profectus est, facto vero ad insulas Færeyenses naufragio, in Norvegiam est deportatus, ubi misero rerum suarum statu obiit; vide Historiam Sturlæorum (*Sturlúnga-Saga*) IV, p. 84, 93, 97, 98, 100-102, 108-109, 112, 122.

Ipso anno 1285 Rafn Thorvaldum acerrime insectatus, literas ad Arnium episcopum dedit, in quibus inter alia hæc sunt: *vitit þat til viss, meðan ek hefir sýslu af Noregs konúngs hendi í Vestfjörðum, skal Þorvaldr eigi hafa prófastsdæmi, ok eigi heldr staðinn í Holti, nema hann verði ríkari en ek*, id est, „pro certo scitote, quod quamdiu ego Regis Norvegiæ nomine præfectura quartæ occidentalis fungar, Thorvaldus nec Præpositus erit, nec præbenda Holtensi fruetur, nisi potentior evadat, quam ego." Idem, cum inveteratum gereret odium adversus Thorvaldum, quod neque hic, nec fratres sui pecunias, quinquaginta argenti selibras, ab ipso in Norvegia mutuatas, non reddiderant, et gratia, qua inimicus apud episcopum valebat, exacerbatus (Hist. Sturl. IV, p. 93), eum necopinato opprimere captivumque ducere studuit; ille vero, ab episcopo admonitus, fuga evasit (vide Finni Johann. Hist. eccl. Isl. II, 26, 30 sq.). Tum absque dubio una cum fratre Adalbrando ad tempus ab Islandia profectus, in hoc itinere unum ex Americæ litoralibus indagavit; cum vero Adalbrandus sequenti anno obiret, Thorvaldusque perpetuo esset controversiis implicitus, terræ indagatæ non amplius sunt ab Islandis frequentatæ.

Citra omnem dubitationis aleam positum esse videtur, regem Eirikum Cleri-osorem, hac Adalbrandi et Thorvaldi profectione adductum, paucis inde annis virum, nomine Rolvum, exinde *Landa*-Rolvum (terrarum quæ-

sitorem) cognominatum, in Islandiam misisse, ut viros, forte sacerdotum modo memoratorum socios, ad novam terram exquirendam compararet. Duxit haud dubie Rolvus navem longam, quam Annales Skalholtini hoc anno in Islandia fuisse memorant. Quem hæc profectio eventum habuerit, relationes tacent; cum vero Rolvus paucis post annis obierit, intervenientibus controversiis, quibus Eirikus ac successores impliciti fuerunt, accedentibus quoque publicis calamitatibus, res oblivioni tradita est; memorat nempe utrumque apographum Annalium Prætoritiorum, ad annum **1287**: *á þessum tímum komu harðla stórar sóttir, vetr margir í samt, ok manndauði, ok sultr eptir þat*, i. e. „His temporibus morbi graves incidebant, multæ continuæ hiemes, et lues hominum, atque postea fames."

Ultima vetustarum relationum, quæ in Islandorum reperiuntur annalibus, ad annum **1347** ibidem notatur; est autem hæcce per se valde memorabilis, cum inde perspiciamus, incolas Grœnlandiæ, Scandinavica stirpe procreatos, seculo etiam XIVto ad Marklandiam veterum, indubiam Americæ partem, itinera fecisse. Quod textus noster loquatur de expeditione consulto in hanc terram facta, fortassis pro materia, ædificiis apta, inde petenda, non autem de nave, vi tempestatum litori fortuito appulsa, ex his dictis certe satis intelligitur: „*höfðu farit til Marklands;*" „*er sótt hafði til Marklands.*" Annales Skalholtini antiquiores, quorum ultima pars ephemeridum modo est conscripta, novem tantummodo annis post ipsa relata eventa ad finem sunt perducti; sic illorum auctor his fuit contemporaneus, eademque igitur, statim ut ista ipsi innotuerunt, literis mandavit.

1121[1]. Eiríkr biskup af Grænlandi fór at leita Vínlands, *R*, *F*.	**1121.** Biskop Erik af Grönland reiste, for at opsøge Viinland, *R*, *F*.
Eiríkr biskup leitaði Vínlands, *Res.*	Biskop Erik opsøgte Viinland, *Res.*

1121. Eirikus episcopus ex Grœnlandia Vinlandiam quæsitum profectus est, *R*, *F*.

Eirikus episcopus quæsivit Vinlandiam, *Res.*

1) *annum nescit V; folium unum abest in S.*

Eiríkr biskup uppse leitaði Vínlands, *L.*	Biskop Erik Upse opsøgte Viinland, *L.*
Eiríkr biskup upsi af Grænlandi fór at leita Vínlands, *exscr.* 417.	Biskop Erik Upse af Grönland reiste for at opsøge Viinland, 417.
Eiríkr Grænlendínga biskup leitaði Vínlands, *H.*	Erik, Grönlændernes Biskop, opsøgte Viinland, *H.*
Eiríkr Grænlendínga biskup fór at leita Vínlands, *G.*	Erik, Grönlændernes Biskop, reiste for at opsøge Viinland, *G.*
Vígðr Eyríkr Grænlendínga biskup fyrstr., *al.*	Erik, Grönlændernes første Biskop, vies, *andre.*
1285. Fannst land vestr[1] undan Íslandi, *V, F.*	1285. Opdagedes et Land i Vest fra Island, *V, F.*
Fannst nýja land. . . . .[2], *H.*	Opdagedes det nye Land. . . . *H.*
Fundu Helgasynir nýja land, Aðalbrandr ok Þorvaldr, *R.*	Opdagede Helges Sönner Adelbrand og Thorvald det nye Land, *R.*

Episcopus Eirikus Upsius[a] quæsivit Vinlandiam, *L utrumque exscriptum.*

Episcopus Eirikus Upsius de Grœnlandia Vinlandiam quæsitum profectus est, 417.

Eirikus, episcopus Grœnlandorum, quæsivit Vinlandiam, *H.*

Eirikus, Grœnlandiæ episcopus, Vinlandiam quæsitum profectus est, *G.*

Eirikus, episcopus primus Grœnlandorum, inauguratus[b], *al.*

1285. Inventa est terra ab occidente Islandiæ, *V, F.*

Inventa est terra nova . . . . . *H.*

Adalbrandus et Thorvaldus, Helgii filii, novam terram invenerunt, *R.*

1) vestan, *quædam exscripta*, eod. sensu. 2) *cetera accisa in H.*

a) *upsi,* quod hoc loco cognomen est, vulgo significat gadum virescentem.

b) Eirikus episcopus in *Landnáma* (L. 1 c. 13, cf. c. 12, *Íslendinga Sögur* I p. 36-39) e nobilissima Norvegorum in Islandia stirpe, nimirum Björnis Bunæ, ortus esse fertur, quod etiam in tabulis genealogicis, operi annexis, demonstrabimus.

Aðalbrandr ok Þorvarðr Helgasynir fundu nýja land vestr undan Íslandi, *G.*

Fundust Dúneyjar, *S*, *L.*

1288. Sendr Rólfr af Eiríki konúngi, at leita nýja lands, ok krafði hann menn[1] af Íslandi til ferðar[2] með sèr, *G.*

Lángskip á Íslandi, *S.*

1289. Eiríkr konúngr sendi Rólf til Íslands, at leita nýja lands, *F.*

1290. Fór Rólfr um Ísland, ok krafði menn til nýja lands ferðar[3], *F.*

1295. Andaðist Landa-Rólfr[4], *F.*

Adelbrand og Thorvard, Helges Sönner, opdagede det nye Land i Vest fra Island, *G.*

Opdagedes Dunøerne, *S*, *L.*

1288. Udsendtes Rolf af Kong Erik, for at opsøge det nye Land, og opfordrede Folk fra Island til Reisen med sig, *G.*

Langskib paa Island, *S.*

1289. Kong Erik sendte Rolf til Island, for at opsøge det nye Land, *F.*

1290. Rolf reiste igjennem Island, og opfordrede Folk fra Island til en Reise til det nye Land, *F.*

1295. Døde Lande-Rolf, *F.*

Adalbrandus et Thorvardus, Helgii filii, novam terram ab occidente Islandiæ invenerunt, *G.*

Inventæ sunt Duneyæ, *S*, *L.*

1288. Missus Rolvus ab rege Eiriko ad quærendam novam terram, viros ex Islandia profectionis socios postulavit, *G.*

Longa navis in Islandia, *S.*

1289. Rex Eirikus Rolvum in Islandiam misit, ad quærendam novam terram, *F.*

1290. Rolvus Islandiam peragravit, et viros postulavit ad profectionem in novam terram, *F.*

1295[a]. Obiit Landa-Rolvus (Rolvus, terrarum indagator), *F.*

1) mann, *virum*, 115 in 8. 2) ferða, *profectiones*, 115 in 8. 3) fundar, *ad inventionem novæ terræ*, excer. 418. 4) jóla nótt, *nocte Christi natali*, *add. al.*

a) Torfæus adnotat, quosdam anuales annum emortualem Rolvi ad ann. 1296 referre.

1347. Komu XIII hafskip til Íslands. Braut Eindriðasúðina í spán austr í Borgarfirði við Lánganes; varð þar mannbjörg ok svâ mestrs þorra fjár. Braut Bessalánginn fyri Síðu; druknaði þar af Halldór magri ok Guthormr stali ok alls XIX menn; varð þar ok allmikill fjárskaði. Voru áðr fyri VI aptrrekaskip. Þá kom ok skip af Grænlandi, minna at vexti en smá Íslandsför; þat kom í [Straumfjörð inn ytra[1]; þat var akkerislaust; þar voru á XVII menn, ok höfðu farit til Marklands, en síð-

1347. Der kom 13 store Skibe til Island. Eindridesuden forliste öster i Borgerfjord ved Langenæs; Mandskabet og den störste Deel af Godset bjergedes. Bessalangen forliste udfor Sida, af dens Besætning druknede Haldor Magre og Guthorm Stale og i alt 19 Mand; der skete ogsaa meget stor Skade paa Godset. Der vare forud 6 tilbageslaaede Skibe. Da kom ogsaa et Skib fra Grönland af Störrelse mindre end smaae Islandsfarere; det kom i den ydre Strömfjord; det havde mistet Ankeret; derpaa vare 17 Mand, som havde faret til Markland, men

1347. Venerunt XIII naves majores (mercatoriæ) ad Islandiam. Navis, Endridiana dicta, tempestate comminuta in Borgarfjördo orientali ad promontorium Langanesum periit, servabantur autem nautæ et maxima mercium pars. Navis, Bessalangus vocata, ad litus Sidense frangebatur; ex ea Haldor Macer et Guthormus Stali cum septemdecim aliis mari suffocati; ibidem etiam permagna perdita est pecunia. Aderant prius sex naves, repulsam passæ. Advenit quoque tunc temporis navis e Grœnlandia, structura minor minoribus navigiis, Islandiæ commerciis vulgo adhibitis[a];

1) Straumfjarðarós, *in ostium Straumfjördi, H, G.*

a) Naves ad Islandiam tunc temporis destinatæ grandes esse solebant, centum fere interdum nautas gestantes; sex tales, ad externas necessarias merces insulæ quotannis adportandas tunc temporis sufficere putabantur, cum jam centum fere eam quotannis commerciorum ergo visitent.

an vorðit híngat hafreka. En alls voru hèr um vetrinn XVIII hafskip, ok þau tvö er brotnuðu um sumarit, *S.*	paa Tilbageveien vare blevne forslaaede hid. Men ialt vare her om Vinteren 18 store Skibe, foruden de to, som forliste om Sommeren, *S.*
þá kom skip af Grænlandi, þat er sótt hafði til Marklands, ok áttján menn á, *F.*	Da kom et Skib fra Grönland, som havde seilet til Markland, og derpaa atten Mand, *F.*

in exteriorem Strœmfjördum[a] appulit, anchoris destituta; inerant ei XVII nautæ, qui ad Marklandiam navigaverant, sed posterius huc per oceanum sunt jactati. Hic tunc hiemarunt XVIII mercatoriæ naves præter duas illas quæ æstate præcedente naufragium erant passæ, *S.*

Tunc e Grœnlandia venit navis, XVIII navitis instructa, quæ Marklandiam petierat, *F.*

a) Portus Strœmfjördus situs est inter lingulas terræ, Alptanesum et Knararnesum, in hodierna Myrensi toparchia, *Mýra sýsla*, et occidentali Islandiæ præfectura.

VII. DE MANSIONE GRŒNLANDORUM IN LOCIS BOREALIBUS.

Debentur hæ relationes Björni Jonæo, qui eas collectioni suæ sæpius memoratæ inseruit. Prima particula, ut inscriptio Björnis Jonæi testatur, ex libro Hœkiano desumta est. Hœkus Prætor natus est anno **1268**, diu in Norvegia versans. Arnaldus, sacerdos aulicus regis Magni Hakonis filii sive Legum-emendatoris, (qui imperium capessivit anno **1263**, obiit anno **1280**), fuisse dicitur. Præterea memoratur, hanc ad Kroksfjördum profectionem cœptam esse eodem anno, quo navis Grœnlandica ad Hitarnesum fracta sit, quod, testibus Annalibus Grœnlandicis, accidit anno **1266**, ad

quem annum hi annales sic habent: *braut Grœnlandsfar á Hitarnesi*, i. e. fracta est navis Grœnlandica in Hitarneso. Afferuntur quoque hoc loco: commentatio de *Norðrsetufólk á Grœnlandi*, et relatio de Greipis et Montanis Kroksfjördensibus; quæ omnia in eadem collectione reperiuntur. Fundamenti loco positus est codex manuscriptus, num. 115 in 8vo, cum quo ceteri quatuor, num. 768 *(D)* et 769a,b, *(T, Þ)* nec non num. 769c in 4to *(U)* qui fragmentum est, collati sunt. Quod manuscriptum num. 115 inter quatuor sive quinque illa sit vetustissimum, probari opinamur non tantummodo ipsius conditione, quæ istud Björnis Jonæi tempori deberi prodit, sed quoque et præsertim ea circumstantia, quod frequenter monstrat lacunas minores, destinatas iis vocabulis, quæ horum excerptorum collector ipse in antiquis illis libris, unde eadem hausit, legere nequiit. Gaudet præterea ea, præ ceteris, præstantia, quod diversæ annotationes, textum explicantes vel illustrantes, quas Björn noster adjecit, in isto claudantur uncis vel parentheseos signis ( ) et insuper certis ab ipso textu distinctionis notis „—"; cum eadem additamenta in reliquis exemplaribus sæpissime sine ulla tali distinctione textui sint inserta, ac igitur ab eo vix discernenda. Hæ Björnis Jonæi propriæ commentationes, ut eo facilius a textu disjungantur, hic typis, qui cursivi vocantur, sunt expressæ. In Regia Holmiensi Bibliotheca servatur (sub No. 71. 4) peculiare Björnis Jonæi de Grœnlandia collectionum exemplar, e quo doctissimus magister *B. E. Hildebrand* nobis particulas, huc pertinentes, novo transscripto communicavit. Lectiones variantes, inde sumtæ, hic notantur *G.* Annus, quo hoc manuscriptum confectum est, ex hac ipsius finali annotatione elucet: „Scriptum Holmiæ d. 31 Julii 1688 Gudmundus Gudmundi. Ex MS chartaceo Illustrissimi Comitis *Magni Gabrielis De la Gardie* N. 21 (in 8vo)". Libellus hic nominatus habetur in Bibliotheca Universitatis Upsaliensis.

Veterum Grœnlandiæ incolarum ad loca septemtrionalia profectiones, partim rei faciendæ, partim indagandi causa tam crebro institutas, poëtico ingenio celebrari, vix crederent. Verum citatur in Edda Snorriana carmen, sub nomine *Norðrsetudrápa* (i. e. carmen de mansione in locis borealibus), Sveine quodam auctore, de cujus vita nihil indagare potuimus. Quod carmen integrum servari, temporis injuria nobis invidit; nam ex eo

nihil, quantum scimus, exstat, præter solum nomen, et paucas lacinias, nempe duos versus et unam semistropham, quæ Edda allegat in tractatu de appellationibus poëticis (*Skáldskaparmál*), et unum versum, nec non unam semistropham, in tractatu de figuris orationis citatam. Fatendum quidem est, nomen carminis, *Norðrsetudrápa*, unico tantum loco, pag. **126**, occurrere, cetera vero fragmenta ad auctorem Sveinem referri, nomine carminis non edito, sed non dubitamus hæc quoque ad idem carmen referre, tum quod Edda nusquam ullum poëtam, Sveinis nomine, nisi his locis citat, tum quod argumentum ejusmodi carminis naturæ conveniens esse videatur.

Dicta fragmenta in Edda Snorriana (*Snorra Edda ásamt Skáldu*, Holmiæ 1818 ed. R. Chr. Rask) hoc modo citantur:

1, pag. 126. Hvernig skal kenna vind? Svâ, at kalla hann son Fornjóts, bróður Ægis ok elds, brjót viðar, skaði ok bani eða hundr eða vargr viðar eða segls eða seglreiða. Svâ sagði Sveinn í Norðrsetudrápu:

Tóku fyrst til fjúka
Fornjóts synir ljótir.

Id est: Quomodo poëtice circumscribendus est ventus? Ita, ut appelletur filius Fornjoti, frater Ægeris et ignis, fractor sylvæ, noxa et letum aut canis aut lupus sylvæ vel veli vel velorum apparatus. Sic dixit Svein in Nordursetudrapa:

Primo ciere cœperunt nives
fœdi Fornjoti filii (venti).

2, pag. 332. *Antiphrasis* er svâ sem *Ironia* í einu orði, þvíat hún dregr nafn af gagnstaðligum lut, sem Sveinn kvað:

Hlès dættr á við blèsu
Hèr er sjór kallaðr Hlèr, þvíat hann hlýr allra minnst.

Id est: Antiphrasis est quasi ironia unius vocis, nam nomen ex contraria re ducit; ut Svein cecinit:

Hleris filiæ navem afflarunt.
Hoc loco mare appellatur Hler, quod omnium minime calefaciat.

3, pag. 125, *in appellationibus maris:* svâ sem kvað Sveinn:

Þá er èlreifar ófu
Ægis dættr ok tættu

Id est: quemadmodum cecinit Svein:

Quando vehementes ac procellosi
turbines montani, gelu nutriti,

fals við frost of alnar
fjallgarðs rokur harðar.

4, pag. 331-332. *Allegoria* er trópr sá er annat merkir en mælt er; sem Sveinn kvað:

Þar kemr lángs at laungum
lind vandi mik strindar
leika leyni síka
lævi á til sævar.

Þat skal svâ skilja, at hann lyktar svâ þí efni, er hann vildi í kvæðinu hafa, sem áin kemr til sæfar.

texebant atque carpebant filias Ægeris, procellis gaudentes[a].

Id est: Allegoria est tropus, sub aliis verbis aliud intelligens; ut Svein cecinit:

Piscosi æquoris tilia (femina)
dolo ludorum me adsuefecit.
Hic flumen in longum mare
longo defertur alveo[b].

Quod sic intelligi debet, eum (poëtam) argumentum carminis ita concludere, ut amnis in mare perve-

a) Hæc versio sequenti constructioni adtemperata est: *Þá er harðar falsrokur fjallgarðs, of-alnar við frost, ófu ok tættu él-reifar Ægis dættr.*

b) Ordo verborum, cui versio in hoc obscuro carmine superstructa est, talis est: *lind síka strindar vandi mik leika lævi. Þar kemr á til lángs sævar at laungum leyni.* Secundum hanc constructionem *síka* est gen. plur. τs *síkr*, salmo, et *síka strind*, terra salmonum, mare; *síka strindar lind*, tilia maris, significare potest: 1. navem, quod huic contextui minus aptum videtur; 2. feminam, ut respiciatur ad primorum hominum creationem ex arboribus, mari ejectis. Idem sensus prodit, si *síkr* pro igne (quem interdum designare videtur) accipiatur, et *strind* pro *strönd*, amnis; tum enim *lind strindar síka*, tilia ignium fluviatilium (auri) femina est. Hanc feminam, de qua loquitur poëta, amicam ejus fuisse ponimus. Porro *vandi mik leika lævi*, adsuefecit me ludorum dolo, poetice pro *lèk opt á mik*, sæpe me ludificavit. His præmissis, videtur poëta, ab amica sæpius ludificatus, hanc periculosam profectionem suscepisse, ut frustrati amoris tædium depelleret. In sequentibus hoc tantum notamus, vocem *leynir*, m., etiamnunc usurpari pro loco depresso, quare eam pro valle, qua fluit amnis, vel alveo sumsimus. Sed non possumus, quin aliam construendi rationem proponamus. Cum enim consideramus formulam concludendi carminis, simpliciorem exspectaveramus, qualem fere adhibet Ulvus Uggii filius (Edd. Snorr. pag. 176), qui formulam sic exhibet: *Þar kömr á til sæfar*, i. e. jam carmen finitum est. Quare hoc modo verba carminis ordinanda putamus: *lind síka strindar vandi mik leyni-leika lævi; Þar kemr á lángs at laungum til sævar*, i. e. femina adsuefecit me dolo furtivorum ludorum; hic sero tandem amnis influit mari (i. e. carmen concluditur). Ex hac constructione sequi videtur, poetam, præteriti amoris memorem, hoc carmen, periculosæ navigationis descriptionem continens, amicæ suæ dedicavisse. Inter sequentia notanda est formula *lángs at laungum*, ubi *lángs* idem est ac *lángt* (confer *Fornmanna Sögur* 4, p. 44, *Fóstbræðra Saga* c, 33, str. 2), et subaudiendum *stundum málum* v. *timum*, qs. longum post longas (horas v. tempora), quæ formula ad unguem convenit cum Danica *langt om længe*.

þat er úeiginlig líkíng milli árinnar ok kvæðissins.

A. Grænlands Annál eitt eptir Hauksbók.

Þessi tíðindi ritaði Halldór prestr af Grænalandi til Arnallds[1] prests grænlenzka[2], er þá var vorðinn hirðprestr Magnúsar konúngs Hákonarsonar, á knerri þeim, er Ólafr biskup fór á til Grænlands. Sumar þat er Arnaldr[3] prestr fór af Grænlandi, ok þeir brutu[4] við Ísland á Hítarnesi[5], fundust trè

nire soleat. Hæc impropria est inter amnem et carmen similitudo.

A. En Grönlands-Annal efter Høks Bog.

Denne Beretning skrev Præsten Haldor fra Grönland til den grönlandske Præst Arnald, som da var bleven Kong Magnus Hakonsöns Hofpræst, paa den Knarre, hvorpaa Biskop Olaf reiste til Grönland. Den Sommer da Præsten Arnald reiste fra Grönland, og de lede Skibbrud ved Island paa Hitarnæs, fandtes ude i Havet nogle Stykker

A. Unum annale Grœnlandicum, secundum Hauksbók (librum Hækianum).

Has res Haldor, sacerdos de Grœnlandia, scripsit ad Arnaldum, sacerdotem Grœnlandum, qui tum creatus erat sacerdos aulicus regis Magni Haconis filii, in nave illa mercatoria, qua episcopus Olavus[a] in Grœnlandiam profectus est. Ea æstate, qua sacerdos Arnaldus ab Grœnlandia profectus est, et naufragium in Hitarneso[b] Islandiæ fecerunt, arbores in

1) Amallds, *D, G.* 2) síra Halldórs brèf til síra Arnallds anno 1266, *epistola presbyteri Haldoris ad presbyterum Arnaldum (anno 1266, prave), add. E, Þ in margine.* 3) Amalldr, *D, G.* 4) skipit, *navem, add. U.* 5) Hjartarnesi, *perperam, D, T.*

a) Hoc Olai episcopi ad Grœnlandiam iter probabiliter ad annum 1271 est referendum. Is prima vice, ex annalium testimonio, istuc venit 1247.

b) De hoc naufragio (anno 1266) sic Björn ipse refert: „*Merki eru enn til þess, at skip Grænlendinga brotnaði á Hitarnesi; þar heitir nú enn biskupsboði, því Grænlands biskup átti skipit; þar heitir ok Líkatjörn við sjófar-sandinn, sem líkin voru þveigin, þeirra sem druknuðu af knerrinum; hið þriðja merki ekki sízt, at allt til þessa dags rekr þar upp nökkuð af þeim grænlenzku tönnum hvala ok rostúnga, sem þar þá niðr sukku, ok Grænlendingar flutt höfðu út til sölu, þó furðanligast, at prestrinn síra Nichulás Narfason, sem nú enn býr á þessu Hitarnesi, eigi meir en vel miðalldra maðr, hann segist þær stundum fundið hafa með gömlu málrúnamarki rauðu; er þar af merkjanda, at Grænlands bændr hafa markat, þvíat tennr eru bæði misgóðar ok misstórar; en menn undra mest, at rauðr litr i markinu kann alldrei úr-*

í hafi út, þau er höggvin höfðu verit með smáöxum eðr[1] þexlum, ok þat eitt, er í stóðu tannveggir ok beinveggir. Þat sumar kvomu menn ok úr Norðrsetu[2], þeir eð farit höfðu lengra norðr, en menn höfðu fyrr[3] tíðindi af. Þeir vurðu við öngvar Skrælíngja vistir varir, nema í Króksfjarðarheiði, ok því[4] hyggja

Tömmer, som havde været hugne med Smaaøxer eller Tengsler, og deriblandt eet, hvori sade Tandkiler og Beenkiler. Denne Sommer kom der ogsaa Folk fra Norderseta, som havde faret længere nordpaa, end man forhen havde Beretning om. De fandt ingen Mærker paa at Skrælinger havde opholdt sig der uden paa Krogsfjordshede; og Folk holde for at det maa være dem den korteste Vei at

alto inventæ sunt, quæ parvis securibus sive dolabris[a] cæsæ fuerant, unaque, in qua cunei ex dente (rosmari) et cunei ossei impacti steterunt. Eadem quoque æstate homines ex Nordurseta (æstivis borealibus) venerunt, qui versus boream longius, quam antea compertum esset, profecti fuerant. Nulla deprehenderunt Skrælingorum vestigia, præterquam in montanis

1) ok, et, Þ. 2) *sic U, G;* Norðseta, *E et pl.* 3) fyrst, Þ. 4) þat, *id., D.*

blotna í sjó ok sandi svá lengi; en þeir munu hafa þar viðgjört, þvíat soddan býsn tannanna hafa þeir neðst í skipinu haft, sem fyrir annan botnsþúnga eðr barlest; munu þeir kunnat hafa fleiri lím upp at fundera en seltjöru eina til skipa; id est: Signa adhuc supersunt, navem Grœnlandicam fractam esse in Hitarneso. Heic etiamnum Biskupsbodi (*æstus episcopalis*) appellatur, nam episcopus Grœnlandiæ navem possederat. Ibi quoque loco juxta arenas maris nomen est Likatjörn (*lacus funerum*), in quo funera eorum, qui ex nave aquis perierant, lavata sunt. Tertium signum non minimum est, quod ad hunc usque diem in terram ejicitur pars quædam dentium Grœnlandicorum cetorum ac rosmarorum, qui ibi tum submersi sunt, quosque Grœnlandi vendendos exportaverant. Maxime tamen mirum est, quod sacerdos Dominus Nicolaus Narvii filius, qui nunc in hoc prædio Hitarneso habitat, vir non multum supra mediam ætatem provectus, se testatur eos interdum invenisse, antiquis runicis characteribus rubris notatos; ex quo intelligendum est, hos ab colonis Grœnlandiæ notatos esse, dentium enim tam bonitas quam magnitudo varia est. Maximam vero admirationem movet, quod ruber notarum color, tanto temporis spatio, mari et arena nunquam dilutus sit; hoc autem eos arte effecisse, credendum est; tam immensam enim dentium vim in ima nave, saburræ vice, servarunt; et sanè plura glutinorum genera, quam picem phocinam, navibus oblinendis, parare noverunt". Naufragio illo homines 40 vel 41 periisse, annales memorati tradunt.

a) *þexla* sive *þeksla* idem esse putamus atque Danicum *Tengsel.*

menn, at þeir muni þann veg eiga skemst[1] at fara, hvaðan sem þeir koma til. — „[*Hèr má heyra, hversu grandvarliga at Grænlendíngar hafa gætt at Skrælíngja vistum þann tið*":] — Síðan skipuðu prestar skip norðr[2], at vita hvat títt[3] væri norðr frá því, er þeir höfðu áðr lengst komið[4]; en þeir sigldu út af Króksfjarðarheiði, svâ at lönd lægði. Síðan kom móti þeim sunnanveðr með myrkri, ok vurðu þeir fyrir[5] at halda. En er í rauf ok lýsti, sáu þeir eyjar margar, ok allskonar veiðiskap, bæði sela ok hvala, ok bjarndýra fjölda mikinn. þeir kvomu allt í

drage, hvorfra de end komme derhen. „*Heraf erfarer man, hvor nöie Grönlænderne i den Tid have givet Agt paa Skrælingernes Opholdsteder*". Derpaa afsendtePræsterne etSkib nordefter, at lade undersøge, hvorledes det stod til nordenfor den længstbortliggendeEgn, som de hidtil havde besøgt; men de seilede ud af Krogsfjordshede, saa at Kysten kom dem af Syne. Derpaa kom Söndenvind imod dem, forbunden med Mörke, og de maatte lade Skibet gaae for Vinden; men da Uveiret skilte sig, og det igjen blev lyst, saae de mange Øer og alskens Fangst, baade Sæler og Hvaler og en stor Mængde Björne. De kom lige ind i Havbugten,og da kom heleLandet dem

Kroksfjördensibus; et vulgo putant, iis, undecunque advenerint, hac parte brevissimum iter esse. [*Hinc intelligere licet, quam diligenter Grœnlandi Skrælingorum habitationis vestigia eo tempore animadverterint*[a]]: Post hæc sacerdotes navem boream versus miserunt, exploratum, quid novi ex locis borealibus cognosceretur, ultra quam quò antea longissime pervenissent. Illi vero ab montanis Kroksfjördensibus navigarunt, ut terræ deprimerentur (absconderentur). Deinde adversa oborta tempestate australi cum caligine, navem venti arbitrio permittere coacti sunt, discussis vero procellæ nubibus, luceque reddita, multas insulas conspexerunt, et omnis generis capturam, phocarum, cetorum, et magnum ursorum nu-

1) skamst, *G.* 2) norðar, *G.* 3) vítt, *perperam*, þ. 4) komizt, *T. G.* 5) frá, *inde*, T.

a) hæc introductio est Björnis Jonæi ad sequentem ex libro Hœkiano sectionem.

hafsbotninn, ok lægði land allt síðan, suðrlandit ok jökla; en jökull var ok[1] þá[2] suðr frá þeim, allt sem þeir máttu sjá; fundu þeir þar nökkrar[3] Skrælíngja vistir fornligar, en eigi máttu þeir á land gánga fyri bjarndýrum. Síðan fóru þeir aptr III[4] dægr, ok fundu þeir þar nökkrar Skrælíngja vistir, er þeir[5] tóku eyjar nökkrar suðr frá Snæfelli. Síðan fóru þeir suðr á Króksfjarðarheiði, einn mikinn dagróðr Jacobsmessudag; þar fraus þá um nætr, en sól skein bæði nætr ok daga, ok var eigi hærri, þá er hún var í suðri, ef[6] maðr lagðist um þveran sexæríng út at borðinu, þá bar skuggann í and-

af Syne, saavel den sydlige Kyststrækning som Jøklerne; men sönden for dem vare ogsaa Jøkler saa langt som de kunde see. Der fandt de nogle Kjendemærker til at Skrælingerne havde i forrige Tider opholdt sig paa disse Steder; men formedelst Björnene kunde de ikke gaae der i Land. Siden seilede de tilbage i tre Dage, og der fandt de nogle Levninger efter Skrælinger, da de kom til nogle Øer sönden for Sneefjeld. Dernæst seilede de sönderpaa til Krogsfjordshede, en stor Dagsroening, Jacobsmessedag; det frøs da der om Nætterne, men Solen skinnede baade Nætter og Dage, og var ikke höiere, da den var i Sönden, end at, naar en Mand lagde sig paa tværs i en sexaaret Baad, udstrakt mod Rælingen, saa traf Skyggen

merum. Pervenerunt usque in recessum oceani, et deinde omnis terra australis et montes glaciales depressiores facti sunt. Sed versus austrum, quantum conspectus ferebat, moles glacialis erat. Ibi nonnulla vetusta Skrælingorum habitationis vestigia deprehenderunt, sed propter ursos in terram egredi non licebat. Deinde per tria nychthemeria reversi, quasdam Skrælingorum reliquias invenerunt, quo loco insulas quasdam a meridie Snæfelli *(montis nivosi)* attigerunt. Post hæc austrum versus in montana Kroksfjördensia contenderunt, longam unius diei remigationem, die festo Jacobi. Ibi tum noctu gelavit, sol vero noctu interdiuque lucebat, neque, cum in meridie esset, altior erat, quam ut, si quis per transversam navem sex remis agitatam se extenderit usque ad oram navis, um-

1) *om.* þ. 2) svá, *D*, *T*. 3) ok, *etiam*, *T*. 4) þrjú, þ, *G*. 5) *om.* *T*. 6) en. *U*.

lit honum af því borðinu, er nær var sólinni; en um miðnætti var hún svâ há sem heima í bygð, þá er hún er í útnorðri. Síðan fóru þeir heim aptr í Garða.

B. Um Norðrsetufólk í Grænlandi.

Allir stórbændr í Grænlandi höfðu skip stór, ok skútur bygðar til at senda í Norðrsetu[1] eptir afla með allra handa veiðiskap ok telgðum viðum; ok stundum fóru þeir sjálfir með, [*sem víða verðr í frásögum*[2] *getit, bæði í Skáldhelga sögu, ok* [*svâ í þessum*[3]

af det Bord, som var nærmest mod Solen, i Ansigtet paa ham; men om Midnat var den saa höi som hjemme i Bygden, naar den er i Nordvest. Siden reiste de tilbage hjem til Garde.

B. Om Beboere af Grönlands nordlige Egne.

Alle betydelige Bønder i Grönland havde store Skibe og Skuder, byggede til at sende til de nordlige Opholdsteder paa Fangst, forsynede med alskens Fangeredskaber og tilhuggede Tömmerstokke; og stundum droge de selv med, *som omtales mange Steder i Beretningerne, baade i Skald-Helges Saga, og i*

bra oræ navalis soli propioris faciem ejus tangeret; media vero nocte tam altus erat, quam domi in tractu habitato, quando in plaga cauri est. Deinde Gardos reversi sunt.

B. De sessoribus borealibus in Grœnlandia.

Omnes majoris notæ coloni in Grœnlandia magnas habuerunt naves et cursorias, quas in Sessionem borealem miserunt capturæ causa, omnis generis instrumentis venatoriis et dolatis lignis instructas, et interdum ipsi una profecti sunt, [*uti multis in narrationibus memoriæ proditum est, tam in narratione de Skaldhelgio (Helgio poëta)*[a], *quam in hac, quæ de Thor-*

1) Norðrsetur, *Sessiones boreales*, *D*, *T*. 2) frásögnum, *D*. 3) *om. T*.

a) Strophæ infra citatæ ex Homœotelevtis Skaldhelgianis desumtæ sunt, nulla enim illo tempore de hoc Skaldhelgio extitit historia. Hos versus homœotelevtos duo codices membranacei, num. 603 et 604 in 4to, exhibent, scripti medio seculo 15to, quorum prior modo fragmentum eorum continet, et præterea duo codices manuscripti, num. 606 b in 4to, et num. 138 in 8vo, in quibus integri reperiuntur.

Skaldhelgius, secundum homœotelevta, fuit filius Thordi Höfdensis. Haldor, amicus Thordi, Hallæ in Borgarfjördo habitavit, duasque habuit filias, Thordisam et Thorkatlam. Ab hoc ad convivium unacum patre invitatus Helgius,

þórdísar þætti]; þar var einnin mest aflat seltjöru, þvíat sel-

denne Fortælling om Thordis; der pleiede man ogsaa at tilberede Sæltjære, thi

disa agit, particula.] Ibidem quoque pix phocina maxime comparari so-

cum epulis interesset, amore captus est venustæ Haldoris filiæ, Thorkatlæ, cujus mutuum amorem sibi conciliavit. Quam cum nimis frequens conveniret, indignatus pater, nuptias filiæ ei denegavit, eamque Sœdafellum misit. Quo facto nuptiæ inter Helgium ac Thordisam ab cognatis conciliantur. Helgius vero Katlam suam perpetua recolens memoria, dolore iniqui fati, post annum ab Islandia proficiscitur et Norvegiam adit, ubi tunc temporis dynasta Eirikus regnavit; ejus ergo in Norvegiam adventus incidit inter annum 1000 et 1015. Hic inter aulicos dynastæ adscitus est, et postea in Islandiam remeavit, et Thorkatlam convenit. Homicidio vero commisso extorris factus est, quare in Norvegiam navigavit, mortuo jam Eiriko dynasta, Olavo autem Sancto ad regiam dignitatem evecto. Cum hic descenderet in sese, subiretque pellectæ virginis pœnitentia, Romam profectus est. In Norvegiam reversus, cum in Islandiam navigare vellet, tempestate ad Grœnlandiam depulsus est; hic Thorunnam duxit uxorem, quæ cum hortata est, ut in Greipas proficisceretur; quæ profectio in fine cantus 5ti et initio 6ti describitur. Thorkatla, desiderio Helgii tacta, primo in Norvegiam, deinde in Grœnlandiam proficiscitur: ad mutuum visum amor in vicem revivescit. Thorkatla Grœnlandiam relinquere coacta, in Islandiam remeat, Helgio filiam parit, sui cognominem, et moritur. Tenella virgo, expressa patris imago, cum duodecim annorum esset, in Grœnlandiam profecta, summa voluptate a patre excipitur.

Hæc carmina, tam quod attinet ad argumentum, quam formam, elegantia, indolem et characterem sapiunt seculi 14ti, serius quidem exornata, historico tamen fundamento superstructa; quod duobus probari potest locis Landnamæ, quæ genus Helgii poëtæ et Thorkatlæ recensent, nempe P. II c. 2: *Asgeir hèt skipverì Hrómundar, er bjó á Hamri (Hvömmum, al.) upp fra Helgavatni; hann átti Hildi stjörnu, dóttur þorvalds þorgrimssonar brækis, þeirra synir voru þeir Steinbjörn hinn sterki ok stórhöggvi, ok þorvarðr, faðir Mæfu, er Hrifla átti, ok þorsteinn hinn þriði, fjórði Helgi, faðir þórðar, föður Skáld-Helga;* id est: „Asgeir nomen erat convectori Hromundi, qui Hamare (al. Hvammis) ad Helgavatnum habitavit; is uxorem habuit Hildam Stellam, filiam Thorvaldi, filii Thorgrimi Brækeris; horum filii erant Steinbjörn robustus et crateroplector, et Thorvardus, pater Mævæ, quam Hrifla in matrimonio habuit, tertius Thorstein, quartus Helgius, pater Thordi, patris Skald-Helgii". Deinde ex P. III c. 1. apparet, Thorkatlam descendisse ab celebri illo Skeggio Midfjördensi, filio Björnis, ob frequentes in Holmgardum mercatorias profectiones appellati *Skinna-Björn* (Pellionarius), qui in mari Baltico piraticam exercuit, tumulum regis Rolvi Graculi in Sjalandia effregit, enseque ejus Sköfnungo potitus, in Islandiam profectus est, et Reykis in Midfjördo habitavit; hic locus Landnamæ sic habet: *Annar son Skeggja var Kollr, faðir Halldórs, föður þeirra þórdísar, er Skáld-Helgi átti, ok þorkötlu*, i. e. „alter filius Skeggii fuit Kollus, pater Haldoris, patris Thordisæ, quam Skaldhelgius duxit, et Thorkatlæ". Narratio hujus carminis adeo simplex est et inaffectata, ut historicum argumentum ubique facile queat indagari; atque quanquam singularum relationum

veiðin var þar öll nægri, heldr en heima í bygðum[1]; var brædd selfita borin í húðkeipa, ok uppfest við vind í útihjöllum, þar til þyknaði; var síðan[2] tilbúin, sem vera átti. Höfðu þeir Norðrsetumenn sínar búðir eðr[3] skála bæði í Greypum[4] ok sumir í Króksfjarðarheiði. [Rekaviðir eru[5] þar, en eigi vaxinn viðr; tekr þessi norðrskagi[6] Grænlands helzt við trjám ok öllu hafreki, sem kemr úr Marklands botnum. . . . .

der var alskens Sælfangst bedre end hjemme i Bygden; smeltet Sælhundefedt blev hældt i Skindbaade, som ophænges imod Vinden i fritstaaende Törrehuse, indtil det störknede; siden blev det tilberedt, som det skulde være. Disse saakaldte Nordersetamænd havde deres Boder eller Hytter baade i Greipar og nogle i Krogsfjordshede. Der gives Drivtömmer, men ei voxende Træer; denne Grönlands Nordspids optager mest Træer og alt Opdrev af Havet, som kommer fra Marklands Bugter. . . . .

lebat, nam eo loco omnifaria captura phocarum abundantior erat, quam domi in tractibus habitatis; carabi, liquefacto adipe phocino repleti, ad ventum suspensi sunt in nubilariis perflabilibus, donec coierit adeps, qui deinde, ut fieri debuit, confectus est. Sessores boreales habitacula sua sive ædiculas habuerunt partim in Greipis[a], et nonnulli in montanis Kroksfjördensibus[b]. Est ibi materies, mari ejecta, non vero arbores enatæ; nam hæc borealis Grœnlandiæ chersonesus maxime ligna et omnia maris ejectamenta excipit, quæ ex Marklandiæ sinuum recessibus appelluntur. . . .

1) í heimabygðum, þ. 2) sýrt ok, *aceto mixtus* et, *add. D.* 3) ok, *et*, *T.* 4) Greipum, *T*, *U.* 5) Rekaviðr er, *G.* 6) norðr skægi, *perperam*, þ, *U.*

argumenta produci nequeunt, tamen duæ in Greipas profectiones heic memorari merentur, cum nullum possit esse dubium, quin revera susceptæ fuerint, indeque appareat, Grœnlandos jam seculo 11mo partes Grœnlandiæ maxime boreales frequentasse; qua de re, ut et de montanis Kroksfjördensibus, lectorem ad annotationes geographicas, ad calcem adjectas, delegamus. Narratio de Thordisa nunc ignota est, et absque dubio interiit.

a) *Greipar*, proprie interstitia digitorum, deinde angustiæ terrarum, quibus mare utrinque clauditur.

b) *Króksfjarðarheiði*, a *Króksfjörðr*, q. a *krókr*, curvatura, sinus, *fjörðr*, brachium maris, et *heiði*, montana, tesqua.

C. (*Frá siglíngum norðr at óbygðum*).

Grænlendíngar hljóta jafnan siglíngar at hafa norðr [at óbygðum[1] á landsenda þann[2] norðara eðr skagann bæði til viðar ok afla bragða; þat heitir í Greypum ok Króksfjarðarheiði; þat er mikit ok lángt sjóleiði; þetta vottar greiniliga Skáldhelgasaga; *þar er umkveðit.*

C. (*Om Seiladser til de nordlige Ubygder*).

Grönlænderne behøve stedse at foretage Seiladser til Ubygderne paa Landets nordligere Kyst eller Odde, baade for at skaffe sig Tömmer og for Fangstens Skyld; det hedder Greypar og Krogsfjordshede; did er en lang og vanskelig Søvei; dette bevidner Skald-Helges Saga tydelig. *Derom er kvædet.*

C. (*De navigationibus ad deserta borealia*).

Grœnlandi semper necesse habent, navigationes boream versus instituere ad deserta in boreali terræ extremitate sive chersoneso, ad materiem colligendam et capturam exercendam; hæc loca vocantur Greypæ et montana Kroksfjördensia, quò longum et difficile mare pernavigandum est. Hoc disertè testatur narratio de Helgio poëta[a], *in hoc carmine:*

1) at bygðum, *ad mansiones, D;* af bygðum, *T.* 2) hinn, *add. D, T.*

a) Homœotelevta Skaldhelgiana sic habent:

III, 42. *Gumnar fóru i Greipar norðr,*
Grænlands er þar bygðar sporðr,
virðar áttu viða hvar
veiðiskapar at leita þar.

43. *Skeggi hinn prúði skip sitt bjó,*
skútu rendi norðr um sjó;
höldum eigi hafit vannst
hvarf i burtu, en aldri fannst.

IV, 25. *Keyrði lið*
i kaldri hríð,
Kári[1] *voðir hristi;*
Ægis[2] *sporðr*

III, 12. Viri profecti sunt boream versus in Greipas,
qui habitatæ Grœnlandiæ ultimus terminus est;
ibi multis in locis hominibus
vacandum erat venationibus.

43. Skeggius elegans navem suam paravit,
cursoriam incitavit boream versus per mare;
viri oceanum emetiri non potuerunt,
navis disparuit, nec unquam reperta est.

IV, 25. Propulsit viros
in frigida procella,
dum Karus vela quateret,
Ægeris cauda

1) *Kári* (Karus vel Caurus) in veteri borealium mythologia venti sive tempestatum numen. 2) *Ægir*, eidem Oce-

Garpar kvomu í Greypar norðr
Grænlands er[1] þar bryggju sporðr...

Mændene nord til Greypar droge,
Der var Grönlands Brygge-Ende...

Viri venerunt boream versus in Greypas,
quæ Grœnlandiæ extremitas est.

1) var, *erat*, *D.*

upp í norðr,
Islands frá ek þeir misti.

alte versus boream,
ab Islandia procul.

26. *Virða rekr*
en voðir skekr
í veðri feikna gjörnu,
suðr í heim
er sýnt frá þeim[3]
at sjá til leiðarstjörnu.

26. Profligabantur nautæ,
velis fortissime quassis,
a tempestate terrifica;
ut meridiem versus
iis liceret
stellam polarem intueri.

32. *Þuldi uðr*
þvert í suðr
þegnar sigla áttu,
loksins þar
at landi bar,
at lýðir hvílast máttu.

32. Unda dum sonaret
cursu directo meridiano
uti debebant viri;
tandem eos ibi
appellebat ad litus,
ubi quies iis oblata.

33. *Jökla jörð*
ok Eiríksfjörð
öldin gjörvöll kendi;
ferðin rík
í Falgeirsvík
frá ek at skipinu lendi.

33. Glacialium montium terram
et Eiriksfjördum
cognoverunt cuncti;
expeditio strenua,
nave in Falgeirsvika
portum nacta, finivit.

V, 41. *Þegar nam ljósta vind í vef,*
svá voðum svipar;
reiði var þá reyndr ok keipar,
rèru ok sigldu norðr í Greipar.

V, 44. Continuo ventus in carbasa involavit,
ut lintea distinerentur;
tum funes et scalmi tentati sunt:
remigarunt et velificarunt boream versus in Greipas.

45. *Þeim varð heldr margt til meins,*
en mikill er víðir;
get ek at valdi galdrar stríðir,
garpar fá þó komizt umsíðir.

45. Multa sane illis acciderunt incommoda,
magnum maris æquor arandum;
memoro, sævas incantationes in causa [illegible]
viri tamen tandem eo pervenerunt.

ani deus, sæpe pro ipso oceano positus. Hic ipsius caudam opinamur poëtam vocare Baffini hodiernum sinum, qua, balænarum grandiorum et mythici Midgardensis anguis more, ad undas pulsandas et æstum maris efficiendum, usum fingit oceanum. 3) Loco verborum *er sýnt frá þeim* alia manuscripta habent *en sýnt var þeim*, ejusdem tamen significationis, pro hyberbole mere poëtica habenda.

Stundum er kölluð Norðrseta þessi vertíð þeirra í Greypum eðr á Króksfjarðarheiði.

Stundum kaldtes denne deres Fiskeltid i Greypar og paa Krogsfjordshede Norderseta.

Interdum *Sessio borealis* appellatur hæc eorum commoratio (piscatoria mansio) in Greipis aut in montanis Kroksfjördensibus.

46. *Skáld-Helgi af skipinu burt*
sá skálann breiða,
frá ek af húsi harka (hróka) leiða
heiman fara ok ætla at veiða.
VI 4. *þar skal seldr hinn sètti óðr,*
seggr er kominn í Greipar fróðr;
Helgi eltir heljar menn,
þeir hafa sik undan báðir senn.

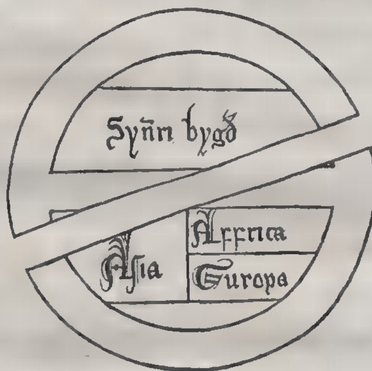
46. Skaldhelgius procul a navi
latam vidit ædem;
audivi exosos homunciones domo
ab æde ivisse, venatum profecturos.
VI 4. Hic proferetur sexta cantilena;
vir pervenit prudens in Greipas;
Helgius viros perferoces insequitur,
illi vero ambo una aufugiunt.

VIII. EXCERPTA E GEOGRAPHICIS SCRIPTIS VETERUM ISLANDORUM.

GEOGRAPHICAS scientias Islandi etiam olim coluerunt, cui eorum studio debemus varia ejus tenoris fragmenta, quæ jam supersunt, Grœnlandiam et simul litorales Americæ regiones, a Scandinavis detectas, obiter memorantia. His suus hic erit locus; cum autem plura talia, de sola Grœnlandia agentia, habeantur, quæ illis illustrandis ihserviunt, ista quoque mundo literario communicare minime hæsitamus. Sunt autem sequentia:

A. Orbis terrarum, medio ævo cogniti, brevissima descriptio. Inter plura membranacea fragmenta, in capsula num. 736 in 4to servata, reperimus unum, consistens duobus continuis foliis, manu eleganti, verisimiliter circa finem seculi 13ii scriptum. Hujus fragmenti quatuor paginarum prima continet delineationem Hierosolymæ, secunda autem ejusdem urbis descriptionem, quæ jamtum edita habentur in Werlauffi Symbolis ad Geographiam medii ævi, ex monumentis Islandicis (Hafniæ 1821. 4). Tertia lectori sistit Geographiæ supra memoratum compendium, quod in-

tegrum hic inserere necesse ducimus, cum solidæ paginæ imitationem, simili literarum ductu exaratam, lapidi inscribi curaverimus, ut vera manuscripti facies et ætas inde facillime perspiciantur. Quarta pagina monstrat duas figuras, systema mundanum ex ejus ævi Scandinavorum mente repræsentantes cum textu easdem cernente. Ambarum effigies in *Rimbegla* sunt editæ; systema nempe planetarum pag. 110, et aliud planiglobio junctum pag. 478, quod quidem, apposito schemate hic lectori exhibitum, observatu in primis est dignissimum, cum præter tres tunc notas orbis partes, Europam, Asiam et Africam, dimidio orbis spatio adscriptas, in opposito porro et simul dimidio altero nobis sistat regionem, tum alioquin penitus incognitam, illis tribus mundi partibus amplitudine vix cedentem, hac insuper inscriptione addita: „*Synnri bygð*" i. e. Meridionalis orbis habitata pars vel regio. Hinc elucescit, atavos nostros, præter tres vulgo notas mundi partes, accepisse quartam quandam, et habitatam quidem, illis cunctis non multo minorem, sed Americæ et Polynesiæ junctis extentione fere æquiparabilem. Zona transverse obliqua zodiacum indigitat, et circulus terram ambiens magnum oceanum ex auctoris mente repræsentat, ab eo „*Meginhaf um alla veröld*" appellatum.

Codex membranaceus num. 764a, qui tempori aliquanto recentiori, forsitan seculi 14ti conclusioni, est adscribendus, continet similiter in fragmento duorum foliorum, breve quoddam, at ab illo diversum, sed certo respectu magis prolixum Geographiæ compendium. Id igitur cum priore a nobis est collatum; lectiones variantes inde sumtas, quæ boreales Europæ terras, Grœnlandiam et Americæ regiones tangunt, fini descriptionis supra laudatæ addidimus.

B. Fragmentum Geographiæ amplioris, Grœnlandiam et Americanas regiones memorans, e codice membranaceo num. 192 in 8vo, scripto manu minus elegante, verisimiliter circa finem seculi 14ti, cujus pars ista, quæ Europam describit, edita est a Werlauffo, in libro supra lau-

dato. Geographia illa absoluta, hæc sequuntur: *Svâ er sagt, at umhverfis Island sè VII dægra sigling at rauðum byr . . . . . svâ ok meðal Noregs ok Islands er kallat jafnlángt. Ur Noregi er fyrst at fara til Danmerkr í Alaborg* i. e. „Dicitur circa Islandiam, favente tempestate, septem nycthemeriorum navigatio esse, ... ut etiam æque longa inter Norvegiam et Islandiam. E Norvegia primum eundum in Daniam Alaburgum." Sunt hæc verba introductio aliqualis itinerarii vulgaris in Terram Sanctam, addito brevi conspectu ejus temporis spatii, quod ad retroitionem inde Alaburgum conficiendam necessarium duceretur. Hæc ad calcem sequuntur: *Leiðarvísir seá ok borgaskipan, ok allr þessi fróðleikr, er ritinn ath fyrisögn Nicholás ábota, er bæði var vitr ok viðfrægr, minnigr ok margfróðr, ráðvís ok rèttorðr, ok lýkr þar þessi frásögn,* i. e. „Hæcce manuductio, urbium dispositio et universa doctrina scriptæ sunt secundum dictamen Nicolai abbatis, qui certe fuit sapiens et celeber, memor et multiscius, prudens et veridicus, ac sic hæc relatio concluditur". Duo Islandiæ abbates, Nicolai nomen gestantes, novimus, nimirum: a. Nicolaus Hallbjörnis vel, secundum alios, Bergthoris filius, primus Munkathveraensis monasterii abbas, inauguratus anno **1155**, fatis functus **1160**; poëta non incelebris fuit, et autor quidem carminis in S. Johannem Evangelistam encomiastici. b. Nicolaus Sæmundi filius, qui secundus Thingeyrensis monasterii abbas fuisse computatur, cujus ad exteros iter anno **1153**, at reversio **1154** adscribuntur; obiit **1159**. Hunc posteriorem Haldanus Einaris in Sciagraphia hist. literar. Islandiæ p. **134** putat esse auctorem supra citatum. Quicquid rei sit, pro certo erit accipiendum, scriptum illud circa medium seculi **12**mi exaratum esse; hoc quoque statuit Werlauffus, nonnulla insuper interna criteria in rei testimonium adserens et demonstrans. Ex illo manuscripto variantes quasdam lectiones ad priorem descriptionem adumbrandam sumsimus.

C. Gripla. Nomen *Gripla* haud dubie significat opus, quo præsens particula primitus pertinuerit, collectionem fuisse varii generis partibus constantem; nempe *gripla*, a *gripa*, rapere, significare putamus, manipulum, saturam, et hinc, collectionem quasi per saturam factam. Hoc memorabile fragmentum geographicum, quod et varia continet Americæ lito-

ralium nomina, conservavit Björn Jonæus in sua collectione Grœnlandica, sæpius laudata. Indicium præfert haud modicæ antiquitatis, quemadmodum etiam Torfæus (Grönlandia p. 23) et Werlauffus in Symbolis supra citatis, in eo consentiunt, quod ante Columbi tempora scriptum esse debeat, atque id quidem longo jam retro tempore, ut ex conclusione apparet, ubi dicuntur quidam existimare, Vinlandiam cum Africa cohærere. Hoc loco Codex num. 115 in 8vo fundamenti loco positus est, ceterique varietati lectionum adhibiti. Collectionibus Björnis Jonæi jam olim usus est Verelius, in ipsius editione historiæ Hervarianæ, *Hervarar Saga* p. 27, cum huic inserta reperiantur varia ex illis excerpta, et quidem in specie conclusio particulæ libri Griplæ, ex qua addimus duas, licet exigui momenti, variantes lectiones.

D. Grœnlandiæ vetus Chorographia. Etiam hoc fragmentum geographicum, maximi quidem momenti, quod utriusque tractus Grœnlandiæ habitati mentionem facit, ab interitu servavit Björn Jonæus. Magnam quoque præ se ferre antiquitatem videtur, quemadmodum etiam ipse Jonæus testatur, id in libello pervetusto scriptum fuisse. Huic fragmento in primis eam ob causam locus in hac collectione conceditur, quod loca Vestbygdæ maxime borealia nominatim recenseat.

E. Descriptio Grœnlandiæ auctore Ivare Bardsonio. Extant in veterum relationibus quatuor chorographiæ sive enumerationes sinuum Grœnlandiæ, quarum una, quam Codex Flateyensis conservavit in narratione de Eriko Rufo (supra pag. 15) ad seculum 10mum referri potest; altera reperitur in eodem codice (col. 850-851), proxime annexa particulæ historicæ de Grœnlandis, res seculi 12mi describenti et, ut videtur, seculo 13tio conscriptæ. Hic enim primo episcopi Grœnlandiæ recensentur, deinde quindecim Grœnlandiæ templa, quorum duodecim in provincia orientali sita erant, nominatis ad quos sita erant sinibus. Quæ chorographia sic se habet:

Svâ margar eru kirkjur á Grænlandi: Herjólfsnes er austarst, ok er þar kirkja í Herjólfsfirði; önnur í Vatzdali í Ketilsfirði; hin III í

Tot sunt Grœnlandiæ templa: In Herjolvsneso, quod longissime in orientem vergit, templum est in Herjolvsfjördo; alterum Vatsdali in Ke-

Vík enn í Ketilsfirði, in IIII í Vogum í Siglufirði; hin V undir Höfða í Austfirði; hin VI biskupsstóllinn í Görðum í Einarsfirði; hin VII at Harðsteinabergi; hin VIII í Brattahlíð enn í Eiríksfirði; hin IX undir Sólarfjöllum í Ísafirði (ok) hin X; hin XI í Hvalseyjarfirði, XII á Garðanesi í Miðfjörðum. Þessar eru í vestri bygð: á Sandnesi í Lýsufirði; önnur í Hópi í Agnafirði, þriðja í Ánavík í Rangafirði.

tilsfjördo, tertium Vikæ quoque in Ketilsfjördo; quartum Vogis in Siglufjördo; quintum sub Höfdio in Œstfjördo; sextum templum cathedrale Gardis in Einarsfjördo; septimum ad Hardsteinabergum; octavum Brattahlidæ quoque in Eiriksfjördo, nonum sub Solarfjallis in Isafjördo et decimum, undecimum in Hvalseyarfjördo; duodecimum Gardanesi in Midfjördo. Hæc sunt in provincia occidentali: unum Sandnesi in Lysufjördo; alterum Hopi in Agnafjördo; tertium Anavikæ in Rangafjördo.

Tertiæ chorographiæ sub *D* mentio facta est. Quartam dat relatio Ivaris Bardsonii sive Bardi filii, quæ prolixiorem simul descriptionem sinuum continet. Fuit Ivar iste, ut ipsa descriptio luculenter demonstrat, Grœnlandus indigena, multos per annos villæ episcopalis, quæ Gardis erat, procurator. Ætas ejus in seculum 14tum, forte quoque in 15tum, incidere videtur.

Ipsum autographum Islandicum vix extat, sed tantummodo exemplaria in Danicum sermonem translata, quæ parum curæ et diligentiæ prodere videntur. Ex quatuor apographis, quæ in collectione Arnæ-Magnæana reperiuntur, quod indolem autographi Islandici maxime referret, fundamenti loco ponendum duximus, nempe cod. num. 777a in 4to (*A*), qui propius reliquis ad ipsum autographum accedere videbatur, etsi unum ex ceteris, cod. num. 777b (*B*), antiquiori Danico sermone confectum multoque prius, seculo 16to, exscriptum sit. Cum exemplari, quod fundamenti loco posuimus, tam hoc quod mox nominavimus, quam reliqua duo, cod. num. 777c (*C*), et 777d (*D*) contendimus, collatis quoque tribus antiquioribus editionibus, quæ reperiuntur in commentario Estrupii, inserto scriptorum Soc. Lit. Scand. Vol. 20mo (*E*), in collectione historico-diplomatica dicta *Nye Danske Magazin* (*M*), et in Clausenii Norvegiæ descriptione (*N*), ex quibus exscriptis lectiones variantes, quæ majoris momenti esse vide-

rentur, suscepimus. Sunt loca, in quibus descriptio a recto rerum ordine discessit. Nomina locorum, ubique admodum depravata, maximam partem, nisi ex reliquis chorographiis nota sint, cognosci non possunt. In universum tamen huic apographo gravis accedit fides, eo quod sinus habitatos maxime memorabiles eodem plane ordine recenset, quo duo catalogi sinuum, conservati in Codice Flateyensi, cum post Herjulvsnesum ponat Ketilsfjördum, Rafnsfjördum (cum Siglufjördo), Einarsfjördum et Eiriksfjördum. Nomina locorum in chorographia Ivaris occurrentia, ceteras secuti, pluribus locis correximus, ubi de convenientia locorum nullum esse dubium posset, quod tamen ubique notatum est. Præmissa sunt præcepta de cursu in Grœnlandiam instituendo.

A. *Totius orbis brevis descriptio.*

Sva er kallat sem þrídeild sè jörð at nöfnum. Einn lutr heitir Asía, sá er[1] or landnorðri í útsuðr, oc tekr um[2] jörð miðja. Í þeim lut jarðar, í austrálfo heims, ero þrjú Inndíalönd; á hinu yzta Indíalandi boðaði Bartholomeus postuli trú[3], oc á Indíalandi því lèt hann líf sitt (fyri Christs nafn); á því Indíalandi, er híngat[4] liggr næst, kendi Thómas postuli kenn-

Det siges at Jorden er deelt i tre særskilt navngivne Dele. Den ene Deel hedder Asien; den strækker sig fra Nordost i Sydvest, og optager Jordens Midte. I denne Deel af Jorden, Verdens østre Part, ere tre Indier; i det yderste Indien forkyndte Apostelen Bartholomæus Troen, og i dette Indien lod han sit Liv for Christi Navn; i det Indien, som ligger her nærmest, forkyndte Apostelen Thomas Religionen, og i det mel-

Dicitur terra nominatim tripartita esse. Pars ejus una vocatur Asia, quæ ab euronoto ad libanotum extenditur, et mediam tellurem cingit. In ea mundi orientali parte tres diversæ sunt Indiæ: in India extrema Bartholomæus apostolus fidem pronuntiavit, et ibidem quoque vitam (pro Christi nomine) profudit; in India ea, quæ nobis est proxima, Thomas apostolus doctrinam prædicavit, et præterea in media illa, ubi pro dei

1) tekr, 194. 2) í, 194; í, *add.* 736 *perperam.* 3) kristinndóm, *religionem Christianam*, 194. 4) þar, 194.

íngar, oc[1] á því er [í mið er, oc[2] þar dó hann fyri guðs sakir. Í þeim luta heims, er Asía heitir, stendr borgin Ninive, sú er mest[3] allra borga, hon er þriggja dagleiða löng, en [ein dagleið er brídd hennar[4]. Í þessum lut heims er[5] Babilon en forna oc en mikla; í henni hafði Nabugudunusor konúngr[6] velldi, en hon er nú svâ eydd, at menn megu þar eigi byggja fyri ormum oc allzkyns [illzko fyri[7] illkvikendum. Í Asía er Jerúsalem[8], oc þar Antíochía; í henni setti Petrus postuli biskupsstól[9], oc þar söng hann fyrst messo allra manna. Asía en minni heitir land í hinni miklo Asía; þar kendi Jón postuli trú, oc þar er gröf hans í

lemste, og der døde han for Guds Skyld. I den Verdensdeel, som kaldes Asien, er Byen Ninive; den er störst af alle Byer, den er tre Dagreiser lang, men dens Brede er een Dagreise. I denne Verdensdeel er Babilon det gamle og det store, hvori Kong Nebudchadnezar regjerede, som nu dog er saa ødelagt, at Folk ikke kunne boe der for Orme og alskens onde Udyr. I Asien er Jerusalem, ligeledes Antiochia, hvor Apostelen Peter satte en Bispestol, og der sang han først af alle Messe. I det store Asien ligger et Land, som kaldes Lille-Asien; der forkyndte Apostelen Johannes Troen, og der er hans Grav i den By, som hedder Ephesus. Det siges at fire Floder udspringe fra Paradis: den ene hedder Phison eller med et andet Navn Ganges, den flyder

causa mortem passus est. In ea mundi parte, quæ Asia nominatur, jacet urbs Ninive, cunctarum urbium maxima; ejus longitudo efficit trium dierum iter, at latitudo iter unius diei. In hac mundi parte urbs est Babylon, antiqua illa et ampla; in ea olim rex Nebuchadnezar regnavit, licet jam sit adeo devastata, ut hominibus plane sit inhabitabilis, propter angues et omnifariam noxiarum bestiarum nocentiam. In Asia est Hierosolyma et ibi (quoque) Antiochia; in hac urbe Petrus apostolus fundavit episcopalem sedem, et ibi primus omnium hominum missam cantavit. Asia minor dicitur una majoris Asiæ regionum; ibi Johannes apostolus fidem docuit, ac ibidem quoque, in urbe quæ Ephesus vocatur, ejus sepulchrum existit. Referunt, quatuor amnes e Paradiso labi; unus dicitur

1) svà, *etiam*, 194. 2) híngath er næst, 194. 3) er ath víðáttu, *add.* 194. 4) tveggja breið, 194. 5) ok, *quoqua*, *edd.* 194. 6) Nabugodnasor, 194. 7) *om.* 194. 8) Hjer-lm, 194. 9) sinn, *add.* 194.

borg þeirri er Effesus heitir. [Svâ er kallat, sem fjórar ár falli or Paradíso: ein heitir Phíson eðr Ganges öðru nafni, hon fellr út í umsjó, er at bócmáli heitir Oceanus; Phíson sprettr upp undir fjalli því er Orcobares[1] heitir: önnur á, sú er or Paradíso fellr, heitir Tígris, hin þriðja á heitir Eufrates; þær falla báðar í Miðjarðarsjó scamt frá Antíokía. Eufrates fellr í gegnum Babilon ina fornu, oc kømr í sjá skamt frá Antíochía. Nílus heitir eþr Geon[2] öðro nafni hin fjórða á, sú er rennr or Paradíso, hon skilr Asíam oc Affrícam,

ud i det Jorden omgivende Hav, som i Bogsproget kaldes Oceanus; Phison udspringer fra det Fjeld, som kaldes Orcobares; Den anden Flod, som udløber fra Paradis, hedder Tigris, den tredie Flod hedder Euphrat; de udløbe begge i Middelhavet nær ved Antiochia. Euphrat løber igjennem det gamle Babilon, og udløber i Havet i Nærheden af Antiochia. Nilen, eller Geon med et andet Navn, hedder den fjerde Flod, som udspringer fra Paradis; den adskiller Asien og Africa; den løber igjennem hele Ægypten. I Ægypten er Ny-Babilon, og den Hovedstad,

Phison sive alio nomine Ganges; hic in mare, tellurem circumcingens, quod in sermone librario Oceanus vocatur, se exonerat; oritur Phison sub monte, qui Orcobares appellatur. Secundus fluvius, e Paradiso labens, vocatur Tigris, tertius autem Euphrates; hi ambo in mare mediterraneum, brevi ab Antiochia spatio[a], se exonerant. Nilus, altero nomine Geon dictus, quartus illorum fluviorum qui ex Paradiso fluunt, Asiam ab Africa dirimit[b], et per totam[c] Ægyptum labitur. In Ægypto

1) Orcobaris; 194. 2) Gyon, 764.

a) Non hi fluvii, sed Orontes apud Antiochiam mari mediterraneo immittitur; opinabantur, ut videtur, medii ævi Europæi geographi, hoc flumen ex Euphrate, Tigri apud Seleuciam juncto, profluere, unde error iste ortus.

b) Fabulas mythicas veterum, Indis et Ægyptiis, qui Nilum et Gangem e cælo vel Paradiso labi fingebant, certo modo communes vel quidem persimiles, hic, per monachorum christianorum futiles traditiones, reali geographiæ admixtas esse, nemo non videbit; cf. Finn Magnusen *Eddalæren og dens Oprindelse* II, 219 sq., 225, 256 sq., ubi etiam monstratur, Muhamedanos medii ævi similes opiniones fovisse.

c) ita, licet insolito fere modo, vocem *umhverfis* hic vertere minime hæsitamus.

hon fellr umhvervis Egiptaland[1]. Á Egiptalandi er Babilon in nýja, oc höfuðborg sú er Alexandría heitir. Annarr lutr jarðar heitir Affríca, sá tekr or útsuðri í beggja ætt, vestrs oc á útnorðrs; í þeim lut jarðar er Serkland oc [þrjú Blálönd[2]. Miðjarðarsjór[3] skilr Affrícam oc Europam. Europa heitir enn þriði lutr jarðar, hann er or[4] beggja ætt, vestrs oc útnorðrs, oc tekr í landnorðr. Í austanverþri Europa er Garðavelldi[5], þar er[6] Hólmgarðr oc Pallteskja ok Smálenskja[7]. Næst Garðavelldi[8] til suðrs[9] er Grikjakonúngs velldi[10]; höfuðstaðr[11] ríkis þess er Constantinopo-

som kaldes Alexandria. — Den anden Verdensdeel hedder Africa, den strækker sig fra Sydvest til begge Kanter, Vest og Nordvest; i denne Verdensdeel er Serkland og tre Blaalande. — Middelhavet adskiller Africa og Europa. Europa hedder den tredie Verdensdeel, som strækker sig fra begge Kanter, Vest og Nordvest, og gaaer i Nordost. I den østlige Deel af Europa er Garderige, der er Holmgaard, og Paltesk og Smolensk. Nærmest Garderige imod Sønden er den græske Konges Rige; Hovedstaden i dette Rige er Constantinopel, som vi kalde Miklegaard. I Mikle-

sita est Babylon nova[a], et urbs ea principalis quæ Alexandria vocatur. — Secunda pars terræ vocatur Africa, quæ a libanoto usque ad ambas occidentis et cauri plagas extenditur; in ea telluris parte sunt Saracenorum imperium et tres Blalandiæ (*Nigritiæ vel nigrorum hominum regiones*). — Mare mediterraneum Africam ab Europa dividit. Europa est tertia telluris pars, ex utraque plaga, occidentis et cauri, euronotum versus se extendens. In orientali Europa est Gardense imperium; ibi Holmgardus, Palteskia et Smolenskia sita. A meridie Gardensi regno proximum est Græcorum regis imperium. Hujus regni urbs principalis est Constantinopolis, quæ nostratibus Miklagardus audit. In Miklagardo est

1) *ab signo* [*om.* 194. 2) Bláland, 194. 3) Miðjarðarhaf, 194. 4) í, 194. 5) Garðaríki, 194, 764. 6) Kænugarðr ok Kiovia, *add.* 194. 7) Smáleskja, 194. 8) Garðaríki, 194. 9) útsuðrs, *libanotum versus*, 194. 10) ríki, 194. 11) *sic* 194; havf, 736.

a) Qáhirah vel Cairo, quæ Saracenorum, a Babylonia recentiore egressorum, in Ægypto metropolis; cf. Jomard *Description de la ville et des environs du Kaire* p. 151.

lis[1], er [vèr köllum Miklagarð[2]. Í Miklagarði er kirkja sú, er [á þeirra[3] lýzko heitir Agiosophía[4], oc Norðrmenn calla Ægisif[5], sú er kirkja[6] ítarligust allra kirkna í heimi, at gjörð ok at vexti. Undir Grikjakonúngi er Bolgaraland ok fjöldi eyja þeirra er Griklands eyjar eru kallaðar; Krit oc Kipr ero ágætastar Griklands eyja. Sikiley er mikit ríki, oc hverfr í þann lut heimsins er Europa heitir. Ítalía heitir ríki, þat er fyri sunnan fjallgarð þann er menn kalla Mundía[7]. [Á utanverþri[8] Ítalía er Apulía, þat

gaard er den Kirke, som paa deres Sprog hedder Hagiosophia, og Nordboerne kalde Ægisif; denne Kirke er den fortrinligste af alle Kirker i Verden i Bygning og Störrelse. Under Grækernes Konge er Bulgarien og en Mængde Øer, som kaldes Grækenlands Øer; Creta og Cypern ere de berömteste af Grækenlands Øer. Sicilien er et stort Rige, hørende til den Verdensdeel, som kaldes Europa. Italien hedder et Rige, der ligger sønden for den Fjeldstrækning, som man kalder Mundia. I det ydre Italien er Apulien,

templum, quod vernacula incolarum lingua vocatur Hagiosophia[a], at a Borealibus Ægisif; hoc templum omnium in mundo templorum, tam opificii quam amplitudinis respectu, est præstantissimum. Parent Græcorum regis imperio Bulgaria et multitudo insularum, quæ Græciæ insulæ dicuntur. Creta et Cyprus sunt Græciæ insularum celeberrimæ. Sicilia magnum est regnum, ei quidem mundi parti addictum, quæ Europa vocatur. Est Italia regnum ab austro magni montium jugi, quod Mundia[b] hominibus (nostratibus) audit. In ulteriore Italia est Apulia, a Septentrionalibus Púlsland appellata. In boreali Italia est Longobardia, quam nos Láng-

1) heitir, *add.* 736 *perperam.* 2) nú kallast Miklagarðr, *quæ nunc Miklagardus nominatur*, 764. 3) *sic* 194; aðra, 736. 4) *sic* 194; Agiosphía, 736; Hagiosophia, *Rímbegla* p. 363. 5) *sic* 194; Ægilii, *perperam*, 736. 6) dýrligust ok, *pretiosissima, add.* 194. 7) Mundío, 194. 8) Austan undir, *orientem versus*, 194.

a) *Ἄγιη σοφία*, sanctæ Sophiæ, vel Sapientiæ divinæ, celeberrimum olim templum, jam Muhamedanæ religionis ritibus adhibitum.

b) Olim quoque *Mont* nostratibus dicti, unde *montis* vel *montium* vocabula ambobus illis originem dedisse pro verisimili habemus (*Montía*, *Muntia*, *Mundía*). Sic Alpes, et interdum *cuncta Helvetia*, hoc nomine vulgo in vetustis Islandorum scriptis significantur.

kalla Norðmenn Púlsland[1]. Á miðri Ítallía stendr Rómaborg[2]. Á norðanverþri Ítalía er Langobardía[3], er vèr cöllum Lángbarðaland. Fyr norðan fjall til austrs er Saxland, en til útsuðrs Fracland. Hyspanía[4], er vèr cöllum Spánland, er ríki mikið suðr til Miðjarþarhabs[5] í milli Lángbarðalands oc Fraclands. Rín heitir á mikil, er fellr í norðr frá Mundía[6] í milli Saxlands oc Fraclands. Í Rínar qvíslum [liggr Frísland[7] norðr til hafs. Fyri norðan Saxland er Danmörk. [Ígegnum Danmörk gengr sjór í Austrveg[8]. Svíþjóð liggr fyri austan Danmörk, en Noregr fyri norðan[9]. Fyri norðan Noreg

som Nordboerne kalde Pulsland. I Mellem-Italien er Rom. I Norder-Italien er Longbardiet, som vi kalde Langbardeland. Norden for Fjeldet imod Østen er Saxland, men i Sydvest Frakland. Hispania, som vi kalde Spanland, er et stort Rige, liggende syd ved Middelhavet mellem Langbardeland og Frakland. Rhinen kaldes en stor Flod, som løber fra Mundia i Nord imellem Saxland og Frakland. I Rhinarmene ligger Frisland nord til Havet. Norden for Saxland er Danmark. Igjennem Danmark er Havets Indløb til Østersøen. Sverrig ligger østen for Danmark, men Norge norden for. Norden for Norge er

barðaland *(Longobardorum terram)* vocamus. A septentrione montium, orientem versus, est Saxonia *(Germania)*, at ad libanotum Francia *(Gallia)*. Hispania, quæ nobis Spánland, est magnum regnum, quod meridiem versus ad mare mediterraneum extenditur inter Longobardorum terram et Galliam. Rhenus dicitur magnus fluvius, qui boream versus, e Mundia, inter Germaniam et Galliam labitur. In regione ea, quæ Rheni brachiis cingitur, est Frislandia, ad septentrionalem maris oram sita. A borea Saxoniæ est Dania. Per Daniam oceanus immittitur mari Balthico. Ab oriente Daniæ Suecia est sita, at a septentrione Norvegia. A borea

1) þar stendr Bár, *jacet ibi Barum vel Barium, emporium Apuliæ olim celebre, a Scandinavis* (*S. Nicolaum Myriensem venerantibus*) *medio ævo valde frequentatum.* 2) þar stendr ok Túron ok Mediolanum, *ibidem etiam Turinum et Mediolanum existunt*, 764. 3) Lángbardía, 194. 4) Ispania, 764. 5) Miðfjarðarhafs, *perperam*, 764. 6) Mundío, 194; Mundíufjalli, 764. 7) *om.* 764. 8) Vestr þaðan liggja þessi lönd, Eingland, Irland, Skotland. Austr af Saxlandi er Húnaland, þat er lítið ríke, *inde occidentem versus hæ terræ jacent, Anglia, Hibernia, Scotia. Saxoniæ ad orientem sita est Hunalandia, quæ est parvum regnum*, 764. 9) en austr af Noregi er Rúzaland, ok norðr þaðan Tartararíki, *add* 764.

er Finnmörk, þaðan víkr landi til landnorþrs [oc svâ til austrs[1], áðr komi til Bjarmalands, [þat er scattgilt undir Garðakonúng[2]. Frá Bjarmalandi gánga lönd [til óbygða[3] ab[4] norðrætt [allt til þess[5] er Grænland tekr við. [Frá Grænalandi í suðr[6] liggr Helluland, þá Markland; þaðan er eigi lángt til Vínlands, [er sumir menn ætla at gángi af Affríca. England oc Scotland ey[7] ein ero, oc er þó sitt hvort konúngsríki. Írland er ey mikil. Ísland er oc ey mikil í norðr frá Írlandi. þessi lönd öll eru í þeim luta heims, er Eorópa er kallaðr[8].

Finmarken; derfra dreier Landet sig til Nordost, og saa til Østen, inden man kommer til Bjarmeland, som er skatskyldigt under Gardernes Konge. Fra Bjarmeland gaae Lande til Ubygderne imod Nord, indtil Grönland begynder. Fra Grönland ligger i Syd Helluland, dernæst Markland; derfra er ikke langt til Viinland, som nogle troe, gaaer ud fra Africa. England og Skotland ere een Ø, og er dog hvert Land for sig et Kongerige. Irland er en stor Ø. Island er ogsaa en stor Ø norden for Irland. Alle disse Lande ere i den Verdensdeel, som kaldes Europa.

Norvegiæ est Finnmarkia; inde flectitur litus versus euroaquilonem, ac deinde ad orientem, priusquam tangatur Bjarmia *(Permia)*, quæ Gardensi regi est tributaria. A Bjarmia extenduntur terræ ad deserta, borealem plagam versus, usque ad Grœnlandiæ terminos. Ulterius quam Grœnlandia, meridiem versus, sita est Hellulandia, deinde Marklandia; inde non longum iter ad Vinlandiam, quam nonnulli homines ab Africa exporrigi opinantur. Anglia et Scotia unam efficiunt insulam, at utraque earum tamen peculiare regnum. Irlandia *(Hibernia)* est magna insula, ut etiam est Islandia, ab illa boream versus sita. Hæ omnes regiones jacent in ea mundi parte, quæ Europa nominatur.

1) *om.* 764. 2) *om.* 764. 3) óbygð, 764. 4) of, 764. 5) unz, *idem.* 764. 6) Suðr frá Grænlandi, *idem.* 764. 7) *sic correctum*; er, 736. 8) *ab signo* [Island er ey mikil, hon er norðust í kristni, svâ at menn viti, *Islandia insula est magna, quantum constat regionum Christianarum maxime borealis*, 764.

B. Fragmentum geographicum.

NÆST Danmerk er Svíðjóð en *minni*, þar[1] er Eyland, þá er Gottland, þá Helsíngaland, þá Vermaland, þá Kvenlönd II, ok ero þau norðr frá Bjarmalandi. Af Bjarmalandi gánga lönd óbygð of norðrætt, unz viðtekr Grænland. Suðr frá Grænlandi er Helluland, þá er Markland; þá er eigi lángt

NÆRMEST Danmark er det mindre Sverrig; der er Øland, saa Gottland (Gulland), saa Helsingeland, saa Vermeland, saa to Kvenlande, som ligge norden for Bjarmeland. Fra Bjarmeland gaae ubeboede Lande imod Norden, indtil Grönland begynder. Sönden for Grönland er Helluland; dernæst ligger Markland; da er der

PROXIMA Daniæ jacet Svecia minor; ibi est Eylandia *(Ōlandia)*, tum Gotlandia, tum Helsingia, tum Vermia et duæ Qvenlandiæ, quæ ulterius quam Bjarmia boream versus extenduntur. A finibus Bjarmiæ porriguntur per hyperboreas regiones variæ terræ, non habitatæ[a], ad Grœnlandiæ terminos usque. A meridie Grœnlandiæ sita est Hellulandia[b], deinde

1) *sic correctum;* þat, 194.

a) Videlicet *Spitzbergen* et plures vicinæ insulæ, quæ junctim a multis recentioribus, et nostri ævi quidem Anglis Grœnlandia orientalis sunt appellatæ.

b) Qualem sibi veteres Scandinavi Hellulandiæ situm finxerint, docet *Örvar-Odds Saga* (*Fornaldar Sögur Norðrlanda* II, 248, 250, cf. 318) his quidem verbis: „*Siðan sigla þeir þartil er þeir kvomu í Grænlandshaf; snúa þá suðr ok vestr fyri landit . . . . sigla þeir nú þartil þeir koma til Hellulands ok sigla inn á fjörðinn Skugga*, Navigant deinde, donec in Oceanum Grœnlandiæ pervenerint; tum versus meridiem et occidentem præter terram iter vertunt . . . . navigant jam donec venirent ad Hellulandiam, cursu ad sinum Skuggam (*Umbram*, i. e. *umbratilem*) directo". Hæc narratio historicis alioquin non est adnumeranda, ast a contrario iis, quæ romanenses vulgo vocantur, recentiore tempore fictis, quarum nonnullæ tantum aliquanto gaudent historico fundamento, quod autem jam vix est visibile. Quod deserta supradictæ terræ, *Hellulands óbygðir* illo tempore (seculo 14to et 15to) inter Islandos fuerint celebrata, variæ ejusmodi narrationes monstrant e. gr. Carmen, Örvar-Oddo attributum, *Örvar-Odds Drápa* str. 61, ita quidem

í Hellulands — in salebrosis
hrauns óbygðum — Hellulandiæ desertis.

Memorantur porro eadem in *Saga Hálfdánar Eysteinssonar* c. 26; *Saga Hálfdánar Brönufóstra* c. 4, ubi sermo est de magna lignorum ejectitiorum in arenoso litore congerie, *viðr var þar rekinn mikill á sandinn*, vide dicti operis III, 556, 568; addatur *Saga af Gesti Bárðarsyni* c. 7, *Saga af Gunnari Keldugnúpsfífli* pp. Hæ jam nobis sufficiant citationes, cum illarum narrationum, quæ a historicis probe distinguendæ, contenta nullam in cæterum fidem mereant.

til Vínlands ens góða, er sumir menn ætla at gángi af Affríka; ok ef svâ er, þá er úthaf innfallanda á milli Vínlands ok Marklands. Þat er sagt ath Þorfiðr karlsefni hjöggi húsasnotrotrè, ok færi síðan ath leita Vínlands ens góða, ok kæmi þar er þeir ætluðu þat land, ok náðu eigi ath kanna ok eingum landskostum. Leifr hinn heppni fann fyrstr Vínland, ok þá fann hann kaupmenn í hafinu illa stadda, ok gaf þeim líf með guðs miskunn; ok hann kom kristni á Grænland, ok óx þar svâ ath þar var

ikke langt til Viinland det Gode, som nogle troe gaaer ud fra Africa; og hvis det forholder sig saa, maa Udhavet løbe ind imellem Viinland og Markland. Det berettes, at Thorfinn Karlsefne huggede Træ til en Huuspryder, og drog siden at opsøge Viinland det Gode, og kom der, hvor de troede at det Land var, men naaede ikke at undersøge det, og erholdt ingen af Landets Herligheder. Leif den Heldige opdagede først Viinland, og da traf han nogle Kjøbmænd ilde stædte paaHavet,og frelste vedGudsMiskundhed deres Liv; og han indførteChristen-

Marklandia, unde via non longa ad Vinlandiam Bonam, quam nonnulli putant ab Africa porrigi [a], quod si ita est, oceanus [b] sese inter Vinlandiam et Marklandiam insinuat. Dicitur Thorfinnus [c] Karlsefnius cecidisse ligna, scopis domesticis [d] apta, et posterius iter suscepisse ad quærendam Vinlandiam illam bonam; refertur porro quod is et socii in eum locum venerint, ubi sitam esse hanc terram putarent, sed quod ii ab ulteriore investigatione detinerentur et nullas bonas terræ fruges inde secum apportarent. Leifus, Fortunatus dictus, primus Vinlandiam invenit, in quo etiam itinere mercatores, oceani periculis vexatos, reperit, ac eorum vitam dei misericordia adjutus servavit; is insuper christianismum in Grœn-

a) Hic cernimus, quantam prisci Boreales terræ nuper inventæ austrum versus extensionis ideam adumbraverint, ut illam etiam cum Africa cohærere acciperent.

b) Vox *úthaf* denotat oceanum dictis regionibus exteriorem ac universam tellurem cingentem, qui in altero geographico fragmento vocatur *umsjór*, mare tellurem circumdans; hic se per fretum aliquod interiori mari insinuare ponitur, non inter Africam et Vinlandiam (quæ sic meridionalem Americam includere putabatur), sed inter Vinlandiam et Marklandiam.

c) *Þorfiðr* sæpius adhibetur pro *Þorfinnr*, sic in *Sverris Saga* c. 165, similiter ac *Fiðr* pro *Finnr*, *Auðr* et *Unnr*.

d) vel etiam tritonibus aut ventilogiis.

biskups stóll settr, þar er í Görðum heitir. Eingland ok Skotland er ein ey, ok er þó sitt hvert konúngsríki. Írland (er) ey mikil. Ísland er ok ey mikil í (norðr frá Írlandi). þessi lönd ero öll í þeim hluta heims, er Eyrópa heitir.

dommen paa Grönland, og den udbredte sig der, saa at en Bispestol blev oprettet paa det Sted, som hedder Gardar. England og Skotland ere een Ø, og er dog hvert for sig et Kongerige. Irland er en stor Ø. Island er ogsaa en stor Ø norden for Irland. Disse Lande ere alle i den Verdensdeel, som hedder Europa.

landiam introduxit, qui ibidem adeo increvit, ut sedes ibi episcopalis in loco Gardar dicto, fundata esset. Anglia et Scotia unam efficiunt insulam, licet utraque earum regnum sit speciale. Est Irlandia (Hibernia) insula magna; Islandia similiter magna est insula, ab Irlandia boream versus sita. Omnes hæ terræ sitæ sunt in ea mundi parte, quæ Europa vocatur.

Varias medii ævi relationes de Vinlandiæ per Leifum Eiriki filium inventione agentes supra (pag. 191-194) ex uno *Heimskringlæ*, celeberrimi Snorrii Sturlæ filii operis, membranaceo codice, et tribus diversis Olavi Tryggvii filii historiæ, lectori communicavimus. Hic porro tertium addimus illis parallelum locum, ex opere Arii Multiscii, vulgo dicti *Kristni-Saga* sive Historia religionis christianæ in Islandiam introductæ, secundum vetustissimum hujus scripti membranaceum fragmentum, aliis Landnamæ, pro cujus continuatione ipsa *Kristni-Saga* verisimiliter habenda, similibus fragmentis junctum, in num. 371 in 4to servatum, aut seculi 13tii ultimo spatio aut etiam seculi 14ti initio adscribendum, et pro Hauki Erlendini, nomophylacis Islandiæ, qui Arii opera indubie collegit et ex aliqua parte continuavit, autographo probabiliter est accipiendum. A folio pergameno, cui hæc relatio inserta, extrema marginis particula est desecta; lacunas, inde ortas, ope transscripti (hic satis adcurati), a Jona Erlendino, episcopi Skalholtensis Brynjulvi Svenonii librario, circa medium sec. 17mi secundum codicem, tunc integrum, exarati, explere nobis contigit.

Frá Gizuri ok Hjallta.

Um vârit bjöggu þeir Hjallti

De Gizure et Hjaltio.

Tempore verno Hjaltius et Gizur

ok Gizurr skip sitt til Íslands; margir menn löttu þess *Hjallta, en hann* gaf sèr ekki um þat. Þat sumar fór Ólafr konúngr or landi suðr til Vindlands; *þá sendi hann ok* Leif Eiríksson til Grænalands, at boða þar trú. Þá fann Leifr *Vínland hit* góða; hann fann ok menn á skipflaki í hafi; því var hann kallaðr Leifr hinn heppni.

navem parabant, ad Islandiam destinatam; multi Hjaltium ab hoc incepto dissuadebant, at ille dehortationi locum non dedit. Æstate sequente rex Olavus austrum versus in Vindlandiam est profectus, et tunc quoque Leivum Eiriki filium in Grœnlandiam emisit, ut ibi religionem christianam annunciaret. Tum Leivus Vinlandiam Bonam, et naufragos quoque tabulis innatantes in mari invenit, unde Leivus Fortunatus dictus est.

C. Gripla.

BEIERALAND[1] er við Saxland; hjá Saxlandi er Hollsetuland, þá Danmörk; ígegnum fellr sjór austrvegu; Svíþjóð liggr fyrir austan Danmörk, Noregr fyrir norðan, Finnmörk norðr af Noregi; þá víkr til landnorðrs ok austrs, áðr en kemr til Bjarmalands; þat er skattgilt undir Garðaríki. Frá Bjarmalandi liggja óbygðir norðr allt til þess, er Grænland kallast, [*en Grœnlend-*

BAYERN grændser til Saxen; til Saxen grændser igjen Holsteen, derpaa kommer Danmark; Havet løber igjennem Østerlandene. Sverrig ligger østen for Danmark, Norge norden for; Finmarken nord fra Norge; dernæst dreier Landet af mod Nordost og Ost, indtil man kommer til Bjarmeland; dette Land er skatskyldigt under Garderige. Fra Bjarmeland ligge Ubygder lige nord til det Land, som kaldes Grönland, [*hvilket*

TERRA Bejerorum est prope Saxoniam; Saxoniæ adjacet Holsatia, tum Dania; oceanus per terras orientales influit. Svethia sita est ad orientem Daniæ, Norvegia ad septemtrionem, Finnmarkia boream versus ab Norvegia; deinde terra deflectitur in evriaquilonem et orientem, antequam in Bjarmiam ventum sit: hæc regno Gardorum vectigalis est. A Bjarmia deserta jacent, versus boream, ad eam usque terram, quæ Grœnlandia ap-

1) Beiernland, *Bavaria sive terra Bavarorum*, G.

ingar sanna þat eigi, ok þikjast annars vísir hafa orðit bæði af viðreka þeim, er manna verk eru á, ok[1] *af hreindýrum þeim, er mörk hafa á eyrum eðr bönd á hornum, svá ok af sauðum þeim, er þángat reka, er nú er*[2] *í Noregi mark af, at höfuð hángir í Þrándheimi, annat í Björgvin, finnast þó mörg fleiri*]. En botnar gánga þar fyrir, ok víkr landinu til útsuðrs, eru jöklar ok firðir, eyjar liggja[3] úti fyrir jöklunum; fyrir einn jökulinn geta þeir ekki rannsakað, fyrir annan er hálfs mánaðar ferð, fyrir þriðja vikuferð; er sá næstr bygðinni; þar[4] heitir Hvítserkr; þá víkr landinu til

Grönlænderne dog ikke bekræfte, men troe at have bemærket, at det forholder sig anderledes, baade af Drivtømmer, som kjendelig er tilhugget af Mennesker, og ligeledes af Rensdyr, som have Mærker paa Ørerne eller Baand paa Hornene, ligeledes af Faar, som drive derhen, hvoraf der nu ere Mærker i Norge, da eet Hoved hænger i Throndhjem, et andet i Bergen, og der findes dog mange flere]. Men der ere Bugter for, og Landet strækker sig imod Sydvest; der ere Jøkler og Fjorde; der ligge Øer udenfor Jøklerne; til den ene Jøkel kan man ikke undersøge; til den anden er en halv Maaneds Seilads, til den tredie en Uges Seilads; den er nærmest ved Bygden, det kaldes Hvidserk;

pellatur; [*verum Grœnlandi hoc verum esse negant, aliudque se putant animadvertisse tam ex ejectis lignis, humano opere conspicuis, quam ex maclibus, quarum auribus notæ sint impositæ, cornuave habenis revincta, item ex vervecibus eò ejectis, quorum reliquiæ nunc in Norvegia sunt, cum unum caput Thrandheimi pendeat, alterum Bergis, multaque plura inveniantur*[a]]. Objacent autem (oceani) recessus, terraque in libanotum deflectitur, sunt (ibi) moles glaciales et sinus, montes glaciales insulæ extra præjacent; unum montem glacialem explorare non possunt, ad alterum duarum hebdomadarum navigatio est, ad tertium unius, qui proximus a tractu habitato est, hic appellatur Hvit-

1) líka, *add. D, T, U.* 2) *abest in G.* 3) þar, *ibi add. D.* 4) þat, *G;* ab [Er sá næstr bygðinni, er, *D.*

a) Hanc integram periodum a Björne Jonæo, vel alio quodam librario aut commentatore, interpolatam esse putamus, quamvis hujus in nullo exemplarium mentio fiat.

norðrs; en sá eigi vill missa bygðina, stefni hann í útsuðr. Garðar heita biskupsstóll í botninum á Eyríksfirði; þar er kirkja vígð hinum helga Nicholao; XII kirkjur eru á Grænlandi í hinni eystri bygð, IIIIar í vestri bygð.

Nú er at segja, hvat til móts við Grænaland[1] gengr úr þeim botnum, sem fyrr eru nefndir: Furðustrandir heitir land, þar eru frost mikil, svâ [ekki er byggjanda[2], svâ menn viti; suðr frá er[3] Helluland, þat er kallat Skrælíngjaland; þá[4] er skamt til Vínlands hins góða, er sumir menn ætla at

dernæst dreier Landet imod Nord; men den som ikke vil forfeile Bygden, han stævne i Sydvest. Gardar hedder Bispestolen i Bunden af Eriksfjord; der er en Kirke, indviet til den hellige Nicolaus; 12 Kirker ere paa Grönland i den østre Bygd, 4 i den vestre.

Nu maa berettes, hvad der ligger ligeoverfor Grönland udfra de Bugter, som för bleve omtalte: Furdustrande hedder et Land; der er saa stærk Frost, at Landet, saa vidt man veed, ikke er beboeligt; der sönden for er Helleland, det kaldes Skrælingeland; derfra er ikke langt til Viinland det Gode, som nogle formene gaaer ud fra Africa; mel-

serkus; deinde terra in boream flectitur. Qui vero ab tractu habitato depelli non vult, is cursum in plagam libanoti dirigat[a]. Gardi nomen est sedi episcopali in intimo Eiriksfjördi recessu; ibi ædes est, sancto Nicolao consecrata. Duodecim sunt sacræ ædes in tractu habitato orientali Grœnlandiæ, quatuor in occidentali.

Nunc dicendum est, quid e regione Grœnlandiæ objaceat ex recessibus, ante commemoratis. Furdustrandæ nomen terræ est, ubi tantum gelu est, ut, quantum scire datur, inhabitari non possit; ab ea austrum versus est Hellulandia, regio Skrælingorum appellata[b]; inde brevi spatio abest

1) Græuland, *D*, *G*, *Verel.*, *l. c.* 2) er óbyggjanda, *id.*, Verel. 3) *sic E*, *Verel.*; *abest in D.* 4) þat, *U.*

a) Id est, qui ab Islandia ex plaga orientali advenit, cursum teneat versus austrum secundum litora.

b) Hic certe in vetusta ista membrana locus fuit illegibilis, quem igitur depravatum censemus. Secundum illas ex ipsis membranis excerptas particulas (supra pag. 289, 290 - 291), atque simul Erici Rufi Historiam (p. 29-30) hicce locus emendari debet.

gángi af Affríca; milli Vínlands ok Grænlands er Ginnúngagap, þat gengr úr hafi því, er Mare oceanum heitir, þat hverfr um allan heim. [*Hæc verbotenus Gripla*].

lem Viinland og Grönland er Ginnungagap, som flyder fra det Hav, der kaldes Mare oceanum og omgiver hele Jorden. [*Hæc verbotenus Gripla*].

Vinlandia Bona, quam nonnulli ex Africa protendi autumant. Inter Vinlandiam et Grœnlandiam est Ginnungagap, quod influit ex mari dicto oceano, totum terrarum orbem ambiente[a]. [*Hæc verbotenus Gripla*].

a) In manuscripto 770c, præter ante allata, quæ de Ario Maris filio mentionem faciunt, alia quoque invenitur particula geographica, quæ sic habet: *Fyrir vestan hit mikla haf frá Spania, er sumir kalla Ginnúngagap, þat gengr landa imillí, þá heitir til norðrs fyrst Vínland hit góða, þarnæst heitir Markland enn til norðrs, þá eru óbygðir, er Skrælingjar byggja; þá eru enn óbygðir til Grænlands, ok eru þar tvær bygðir, Vestrbygð ok Austrbygð, en siðan eru þá hafsbotnar, jöklafjöll ok óbygðir, eð vikr við Hálogaland.* I. e. „Ab occidente maris magni Hispanici, quod ab nonnullis Ginnungagap appellatur, terras interluens, boream versus tendenti primo obvenit Vinlandia Bona, deinde etiam versus boream Marklandia dicitur, inde deserta sunt, quæ Skrælingi inhabitant, indeque porro deserta usque ad Grœnlandiam, ubi duo sunt tractus habitati, Vestbygda et Œstbygda; deinde sunt recessus oceani, montes glaciales ac deserta, quæ versus Halogiam deflectunt".

D. [*Grænlandiæ vetus chorographia á afgömlu kveri*[1]].

GRÆNLAND horfir í útsuðr[2]; syðst[3]

GRÖNLAND vender imod Sydvest;

Grœnlandiæ vetus chorographia ex pervetusto libello.

GRŒNLANDIA libanotum spectat; maxime australe[a] est Herjolvsnesum,

1) af gömlu kveri, *ex vetusto libello*, *G.* 2) lítt suðr, *D*, *T.* 3) *vel* syndst, *E*, *G;* synst, *D*, *T;* siðst, *Þ.*

a) Hic Arnas Magnæus, Theodoro Thorlacio consentiens, præfert conjecturam *austast*, auctoritate Codicis Flateyensis fretus, cum expressis verbis ibidem dicatur „*Herjúlfsnes er austast*, Herjulvsnesum longissime in orientem vergit." Cod. E nihilominus hic habet vocem *syndst*, litera n posterius abolita, ut remaneat *syðst*, quod igitur sine ulla hæsitatione accipimus ita sonasse in vetusta illa membrana, quæ fons fuit Björnis Jonæi. Hæ vocabulorum *syðst* et *austast* notiones in bonis vetustatis libris speciem tantum differentiæ præ se ferunt, cum e contrario probent, Herjulvsnesum ponendum esse in ea Grœnlandiæ, olim a Scandinavis habitatæ, regione, quæ maxime versus euronotum extenditur.

er Herjólfsnes, en Hvarfsgnípa næst fyri vestan; [*þángað kom Eyrekr hinn rauði lengst, ok lèzt þá kominn fyri botn Eyreksfjarðar*]. Þar[1] er straumr[2], er Hafhverf[3] heitir, á austanverðu landi; þá Spalsund;

sydligst er Herjulfsnæs, men Hvarfsgnipa nærmest vesten derfor; [*did kom Erik den Røde længst, og sagde da at han var kommen udfor Bunden af Eriksfjord*]. Der er en Ström, som kaldes Hafhverf, paa den østlige Side af

sed Hvarfsgnipa proxime versus occidentem; [*eò pervenit Eirekus Rufus longissime, atque se tum putavit intimum Eireksfjördi recessum superasse*[a]]; ibi fluxus maris (currens v. vertex) est, Hafhverf dictus[b], ad orientale terræ litus,

1) þat, *D*, *T*. 2) *sic correctum;* stiarna, *vel* etiama, *E;* stiarna, Þ, *D*, *T*, *G*. 3) Hafhvarf, Þ; af Huerf, *D;* Hverf, *T*.

a) Hæc eadem verba inveniuntur etiam in Thorfinni Karsefnii et Olavi Tryggvini historiis, ut etiam in *Landnáma*, ac igitur in multis melioris notæ membranis (vide supra p. 13, 94) sed longe alia conjunctione, licet *Hvarfsgnýpa* proxime anterius memoretur. Locutionis hujus in hoc contextu species indubie monstrat, periodum, uncis clausam, non in antiqua membrana extitisse, sed pro mera Björnis Jonæi interpolatione habendum esse, quamvis distinctio hujus momenti solita in manuscripto *E* non reperiatur. Quod is illam dictionem præ ceteris observasset et rimatus fuisset, elucet ex ejus in ipsius Thorfinni Karlsefnii historiæ apographo ad eandem annotatione: *þetta er helzt vandskilið* i. e. hoc maxime intellectu difficile. Cum hic nomen *Hvarfsgnýpa* literis mandavit, incidit ipsius menti ea lectio, quam statim, sine ulla ulteriore ejus tenoris dijudicatione, hic, forsitan in margine primi apographi, adjecit.

b) In hunc locum, *þat er stjarna* &c., plurimæ habentur conjecturæ et commentationes. Arnas Magnæus hanc lectionem proponit: „*stórt bjarg (fjall) er Hvarf heitir* i. e. ingens rupes (mons) quæ Hvarf nominatur", et Torfæus: „*strönd er Afhvarf heitir,* planities vel devergentia nomine Afhvarf, quod scilicet ex monte Hvarf vergat". Eggers vocem *stjarna* interpretatur: promontorium e longinquo conspicuum, a verbo *stara*, intueri, sed *Hafhvarf* ei est aut oræ marinæ exterior angulus, aut etiam pro mera vocis *Hvitserkr* depravatione habenda. Wormskjold vocem *stjarna* stellam polarem denotare censet, sed Graah eandem librarii mendo aut pro *þarna*, ibi, aut pro *staðr*, locus, positam opinatur, hunc sensum dictæ periodo attribuens: „hicce locus est ille, qui Afhvarf nominatur". Vocabulum *stjarna* vitio laborare, vix est dubitandum; vox *þarna* ibi non extitisse potest, sed *strönd*, *fjall* vel *staðr* sensui justo adaptari nequeunt. Ipsum vocabulum in principali nostro exemplari *E* pro incerto accipimus, quâpropter conjicere licet, quod Björn, in detritis illis foliis, istud perspicue legere nequierit, ac igitur tam adcurate, ut ei licuit, literarum ductus ad suum originale delineare tentaverit. Est igitur nobis quærendum tale vocabulum, cujus literarum formæ, ut alias in vetustis membranis occurrentes, aliud potuerunt efficere, quod rectum quidem primum scribebatur, sed abolitum fere ineptæ illi in ipsius apographis imitationi cedere coactum est. Pro tali

þá Drángey; þá Sölvadalr[1], hann er bygðr austast; þá Tófafjörðr, þá Melrakkanes; þá Herjúlfsfjarðarkirkja; þá [Hellissey ok[2] Hellisseyjarfjörðr; þá Ketilsfjörðr[3], tvær[4] kirkjur; þá Hrakbjarnarey, Lundey, Syllenda af Eyreksfirði; þá

Landet, dernæst Spalsund, dernæst Drangø, saa Sølvedal, som er den østligste Bygd, derpaa Tofefjord, saa Melraknæs, saa Herjulfsfjords-Kirke, saa Hellisø og Hellisøfjord, saa Ketilsfjord med to Kirker, saa Hrakbjörnsø, Lundø, Syllenda af Eriksfjord, saa Alptefjord,

deinde Spalsundum, deinde Drangeya, deinde Sölvadalus, qui ex tractibus habitatis orientalissimus est, tum Tovafjördus, tum Melrakkanesum, tum templum Herjolvsfjördi, tum Helliseya et Helliseyarfjördus, tum Ketilsfjördus, (ubi) duo templa, tum Hrakbjarnareya, Lundeya, Syllenda ex Eireksfjördo, tum Alptafjördus, Siglufjördus, (ubi) templum, Rafns-

1) Saulvadalr, þ; Solvadalr, *D*, *T*. 2) *om.* *D*, *T*. 3) Ketilsfjarðar, *Ketilsfjördi*, *D*, *T*, *G*. 4) II, *D*, *T*.

vocabulo vox *straumr* certe est habenda. Ductus literarum, in antiquis membranis Islandorum, in vocibus ſtraumr et ſtiarna inter se magnam habet similitudinem: r et i sæpe eadem fere gaudent figura, at [illegible] in nonnullis vetustis libris (e. gr. Cod. Arnæ-Magn. num. 66 in Fol., cujus specimen, æri incisum, sistit Vol. VII operis *Fornmanna Sögur*) literæ n simillimum est; interdum nota simplicis nominativi r innuitur signo parvulo, supra literam proxime præcedentem posito, quod facile lectoris observationem fugit; sequuntur porro quartam vocis literam quinque lineolæ, tam in duobus literis [illegible] quam in tribus rna; sic error ille facillime oriri potuit. Nos igitur vocabulum originariæ [illegible] lectioni *straumr* restituere non hæsitamus. Ei sequens dictio codicis principalis *E*, nimirum *hafhverf*, optime congrua est, quæ significat vorticem maris, diversis ejus at in unum confluentibus currentibus ortum. Hoc convenit quoque vulgari seculi XVIIIvi Grœnlandorum occidentalium relationi: quod ad orientalem Grœnlandiæ oram extiterit vortex maris, currentibus rapidissimis et glacie oceani fluitante circumdatus, *Eisschwelg*, Danice *Issvælg*, qui iis esset penitus impervius, ut ab eo semper abscedere cogerentur (Cranz *Historie von Grönland* I, 346). Hic locus jamjam existens Grœnlandis hodierni ævi vocatur *Puisortok*, a Graah nostro visitatus et descriptus; est etiam revera tam periculosus, ut interdum integris annis hominibus sit omnino invius (*Undersøgelsesreise til Østkysten af Grönland* p. 83 sq.); dicitur fretum, jam glacie tectum, olim in vicinia extitisse, at glaciales massæ, jam sæpe [illegible] ipso maris fundo repenter erigi, vel ejici. De eodem loco Walløe refert, ibidem verticem esse, magnos glaciales montes absorbentem, *en Malström, som svælger store Isfjelde*; ita vorticis marini denominatio isti periculoso loco non immerito attribuitur, illi Islando-grœnlandico *hafhverf* congrua.

Álptafjörðr[1]; Siglufjörðr[2], kirkja; Hrafnsfjörðr; þá gengr Slèttufjörðr[3] af Hrafnsfirði[4]; Hornafjörðr; Ófundinnfjörðr, þar er biskupsstóll, [*þá verðr hann að vera í botni Eyreksfjarðar*]; þá Eyreksfjarðar[5] kirkja; af honum gengr Austkarsfjörðr[6], kirkja[7], Hafgrímsfjörðr, Hvalseyjarfjörðr, — f. — f. — f.[8] úr Dýrnesi; þá Ísafjörðr; þar af gengr Útibliksfjörðr; þá Strandafjörðr; þá eru Miðfirðir næst bygðir[9]; þá[10] heitir einn[11] Kollufjörðr, annar Dýrafjörðr; þá[12] þorvallds-fjörðr, Steinsfjörðr[13], Bergþórsfjörðr. þá er VI daga róðr VI mönnum til vestri[14] bygðar sexæríngi[15]; [*þá telr*

Siglefjord med Kirke, Rafnsfjord; saa gaaer Slettefjord af Rafnsfjord, Hornefjord, Ufundenfjord, der er Bispestolen; [*den maa altsaa være i Bunden af Eriksfjord*]; saa Eriksfjords Kirke; af denne Fjord gaaer Austkarsfjord med Kirke, Hafgrimsfjord, Hvalsøfjord, ...f., ...f., ...f. fra Dyrnæs; derpaa Isefjord; derfra gaaer Utibliksfjord; derpaa Strandefjord; derpaa ere Midfjordene nærmest bebyggede; saa nævnes een Kollufjord, en anden Dyrefjord, derpaa Thorvaldsfjord, Steinsfjord, Bergthorsfjord; derpaa er der sex Dages Roning med sex Mænd paa en sexaaret Baad til den vestre Bygd; [*nu*

fjördus; tum Slettufjördus procedit ex Rafnsfjördo, Hornafjördus, Ofundinnfjördus, ubi sedes est episcopalis [*ita necessario fuit in intimo Eireksfjördi recessu*]; tum templum Eireksfjördi, ex illo procedit Œstkarsfjördus, (ubi) templum, Hafgrimsfjördus, Hvalseyarfjördus, ...f, ...f, ...f, ex Dyrneso, tum Isafjördus; inde procedit Utibliksfjördus[a]; tum Strandafjördus, tum Midfjördi proxime habitati sunt, deinde unus dicitur Kollufjördus, alter Dyrafjördus, tum Thorvaldsfjördus, Steinsfjördus, Bergthorsfjördus, deinde sex viris, hexerim agitantibus, sex dierum remigatio est

1) Klitafjörðr, *perperam*, þ. 2) Siglufjarðar, þ, *G.* 3) *vel* Slèttifjörðr, *E;* Slèttifjörðr, *D*, þ. 4) *sic T;* Hafursfirði, *E, D*; Haffursfirði, þ. 5) Einarsfjarðar, *D, T, G.* 6) Austkarsfjarðar, þ, *G.* 7) *om. D.* 8) H—.f., H.f., H.f. (?), *E*, þ; *absunt in G.* 9) bygðum, þ. 10) svá, *D, T;* sá, *G.* 11) *om. D, T;* elin, *perperam*, þ; Eki, *pravè*, *G.* 12) ok, þ. 13) ok, *et*, *add. G.* 14) vestr, *D.* 15) VIæríngi, þ.

a) Hoc nomen ab Eskimoico (Skrælingico) *itiblik*, i. e. isthmus, derivandum esse videtur; sic, Eskimoos quosdam Americanos illo tempore Grœnlandiam inhabitavisse, innuit.

þar upp firði]. Þá er úr hinni vestri bygð til Lýsufjarðar VI daga róðr; [Þaðan sex daga róðr[1] til Karlbúða; þá III daga róðr til Bjarneyjar[2], XII daga róðr umhverfis Bjarney[3], Eisunes, Æðanes fyrir norðan. Svâ er talit at CLXXXX[4] bygða sè í eystri bygð, XC í vestri.

opregnes Fjordene der]; derpaa er fra den vestre Bygds Begyndelse til Lysefjord sex Dages Roning, derfra sex Dages Roning til Karlsboder, derpaa tre Dages Roning til Bjarnø, tolv Dages Roning omkring Bjarnø, Eysunæs, Ædanæs der nordfor. Saaledes regnes det, at 190 Bygder (Gaarde) ere i den østre Bygd, 90 i den vestre.

in Vestbygdam; [*tum ibi sinus recensentur*[a]]; deinde ex Vestbygdæ terminis ad Lysufjördum sex dierum remigatio est, inde sex dierum remigatio ad Karlsbudas, tum trium dierum remigatio ad Bjarneyam[b], duodecim dierum remigatio circa Bjarneyam[c], Eysunesum, Ædanesum a borea. Sic numeratum est, centum nonaginta villas esse in Œstbygda, nonaginta in Vestbygda.

1) *ab* [*om.* Þ. 2) Bjarneya, *Bjarneyas*, *D in margine.* 3) *sic correctum;* „—ey" *E;* Ey, *D*, *T*, Þ. 4) 190, *D.*

a) Hæc verba, uti nos innuimus, interpolata sunt a Björne Jonæo, qui verisimiliter in antiquo libro nequiit legere nomina sinuum in occidentali Grœnlandiæ habitatæ parte, quapropter illa omisit.

b) *Bjarneyar* hic genitivus singularis nominis *Bjarney;* hic igitur, ut in Thorfinni Karlsefnii historiæ codice *A* (supra p. 138) tantummodo agitur de una insula, cum ejusdem historiæ codex *B* (p. 170) de pluribus loquatur: *til Bjarneyja*, ad Bjarneyas; *undan Bjarneyum*, a Bjarneyis.

c) Hujus nominis ultimam solam syllabam Björn Jonæus legere potuit, quod manifeste cernimus e codice principali *E*, qui ita se exprimit: „*—ey*", quod autem in reliquis exemplaribus, lineola omissa, et minuscula priori in majusculam mutata, scribitur perperam „*Ey*", ut nomen loci proprium repræsentet. Quod autem hic *Bjarney* sit legendum, omni dubio caret.

E. Descriptio Grœnlandiæ auctore Ivare Bardi filio.

Hæ relationes servatæ sunt ab archiepiscopo Nidrosiensi Erico Walckendorph, qui anno 1516, novam ad Grœnlandiam iterum inveniendam expeditionem moliens, varia ad hujus terræ descriptionem pertinentia collegit. Præter supra, pag. 282, allata manuscripta et editiones, quarum Estrupii ex manuscripto Regiæ Dresdensis Bibliothecæ, G. No. 52a sig-

nato, est desumta, aliæ versiones quædam adhiberi merentur. Habetur Anglica translatio, inserta libro *Purchas his Pilgrimes P. III London* 1625 p. 518 sq., ita inscripta: *A Treatise of Iver Boty, a Gronlander, translated out of the Norsh Language into High Dutch, in the yeere* 1560. *And after out of High Dutch into Low Dutch, by William Barentson of Amsterdam, who was chiefe Pilot aforesaid. The same Copie in High Dutch, is in the hands of Jodocus Hondius, which I have seene. And this was translated out of Low Dutch by Master William Sybre, Marchant, in the yeere* 1608 *for the use of me Henrie Hudson. William Barentsons Booke is in the hands of Master Peter Plantius, who lent the same unto me.* Quam multifariam nominum topographicorum in Danicis manuscriptis, et graviorem quidem in duobus horum vetustissimis editionibus depravationem consideremus, similis, et ex aliqua parte pessima, confusio in translatione, quæ tria porro diversi generis idiomata, Germaniæ, Belgii et Angliæ, permeaverat, minime erit miranda. At nihilominus dictam versionem vetustissimo cuidam originalis exemplari, quod bonas quasdam lectiones servaverat, superinstructam esse cernimus, quam igitur (*P* notatam) in hac collatione negligere noluimus. Addidit hujus transscripti auctor (p. 520), ipsam relationem in insulis Færeyensibus fuisse repertam, *in an old reckoning book written above one hundred yeeres ago.* Præcepta cursus navalis ad Grœnlandiam dirigendi inveniuntur etiam, Islandice expressa, in Appendice Arngrimi Jonæ Grœnlandiæ Islandicæ versionis, Skalholti 1688 editæ, quam quidem laudatus episcopus Theodorus Thorlacius, e singulis foliis Skalholti repertis se addidisse profitetur (*eptir nokkrum blöðum, sem fundust í Skálholti).* Produnt certe nonnulla vocabula, hoc fragmentum revera pro Danici originalis versione habendum, at tamen collatione dignum, cum antiquiori prototypo deberi videatur (*þ*). Ipsam Ivari descriptionem Latine vertit Torfæus in sua Grœnlandia pag. 41 sq. Is præter primariam Danicam versionem (verisimiliter n. 777a) et Clausenii editionem consuluit Islandicum quoddam exemplar, e Danico tamen sermone translatum, et insuper Germanicam versionem, Norimbergi anno 1679 excusam, auctore S. de V. (*Ausführliche Beschreibung Grönlands, p.* 16-18); singulæ hinc excerptæ variantes lectiones hic notantur *þ* et *G.*

SAA sigger vise Mend, som føde ehre udi Grönnland, och sist komne aff Grönnland, att norden aff Stad[1] udi Norge er VII Dagge Seyling rett udi Vester thill [Horns, som ligger østen[2] paa Island[3].

Item fraa Snefelsnes aff Island, [som er stackist till Grönnland[4], 2 Dage och thou Netters Seyling, rett i Vester att zeylle, och der[5] ligger Gunbjörnsschier[6] rett paa Mittveyen emellum Grönland och Island. Thette vaar gammell Seylling; en[7] nu er kommen Is[8] udaff landnorden[9] Bot-

SIC dicunt viri periti, qui in Grönlandia nati sunt et nuperrime ex Grönlandia advenerunt, ex boreali parte Stadi Norvegiæ septem dierum navigationem esse, recta versus occidentem, ad Hornum, in orientali Islandiæ litore situm.

Ab Snefelsneso Islandiæ, qua brevissimus in Grönlandiam trajectus est, duorum dierum et duarum noctium spatio navigandum est recto cursu versus occidentem[a]; ibique Gunnbjörnis scopulos invenies, inter Grönlandiam[b] et Islandiam medio situ interjacentes. Hic cursus antiquitus frequentabatur, nunc vero glacies ex recessu oceani euroaquilona-

1) Stadt, *B*, *C*. 2) *sic rectius N*; öfferst, *in Islandia qua altissime exsurgit*, *A et pl.* 3) *ab signo* [Austrhorns á Islandi, Þ; the East part of Island, called Hornnesse, *P.* 4) s. e. stackit t. G., *brevis*, *B*, *E*, *M*; och til Grönland er stackist Seilats ret i Vester, *N*; er stittst, Þ; ok er þat kallat, *et æstimatur*; *add.* Þ. 5) *sic N*; da, *ceteri.* 6) *sic correctum*, *Isl.* Gunnbjarnarsker; Gunbjernerschjer, *A*, *C*, *D*. 7) end, *B*, *C*, *D*; *Isl.* en; mens, *E*. 8) *sic B*, *C*, *E*, *M*; jschiff, *perperam*, *A*, *D*. 9) *Isl.* landnorðr.

a) Fons Islandicus harum observationum, quæ hic Grœnlandis indigenis adscribuntur, sic reperitur in *Saga Ólafs konúngs Tryggvasonar*, c. 112 (*Fornmanna-Sögur* I p. 234) cum qua igitur ille locus conferendus: „*Svá segja vitrir menn, at or Noregi frá Staði se VII dœgra sigling i vestr til Horns á austanverðo Íslandi; en frá Snæfellsnesi, þar sem skemst er til Grœnlands, IIII dœgra haf i vestr at sigla*, i. e. Periti viri dicunt, ab Stado Norvegiæ septem dierum navigationem esse, versus occidentem, usque ad Hornum orientalis Islandiæ, sed ab Snæfellsneso, qua brevissimus cursus in Grœnlandiam est, quatuor dierum navigationem occidentem versus". Est per se manifestum, translatorem Danicum tali vetusto, at forsitan magis prolixo, originali, et aliquot simul serius insertis notis usum esse. Is cæterum primo loco *VII dœgra sigling* recte vertit, at posteriore *IV dœgra haf* inepte et incongrue. Cfr. quoque *Landnámabók* (P. I c. 1), cujus tamen primordii nullum originale sive membranaceum exemplar existit. Hicce liber pro verbis *til Grœnlands* habet *til Hvarfs á Grœnlandi*, quas quidem voculas vel a Jone Erlandi filio, circa medium seculi 17mi florente, vel ab alio quodam librario, opinamur depravatas vel interpolitas esse.

b) Hoc certe de habitato Grœnlandiæ tractu est intelligendum. Insulæ *Gunnbjarnarsker* secundum Historiam Eiriki Rufi supra p. 12, cf. Historiam Thorfinni Karlsefnii p. 94 ut et Landnamæ P. II c. 14, juxta Grœnlandiæ continentis orientalem oram sitæ fuerunt.

nen[1] saa ner forschreffne Scher, att ingen kan[2] uden Liffs Fare denn gamble Leed seyle, som hereffter hörres.

Item fraa Langenes, som ligger nordist[3] paa Island [ved forschreffne Horn[4], ehr II Dagges och II Netters Seyling [till Svalbarde i[5] Haffsbotnen[6].

Item de som seyle ville [udaff Bergen rettledes[7] till Grönnland, och komme iche till Island, da schulle de zeylle rett udi Vester, saa lenge de komme synden ved Island till Reychenes[8], och da schulle de vere XII[9] Uger Søes sønder i Haffed aff forschreffne Reychenes, och saa med forschreff-

ri delata scopulos ante memoratos tam prope attigit, ut nemo sine vitæ discrimine antiquum cursum tenere possit, quemadmodum infra dicetur.

AbLangeneso, quod inIslandia, maxime septentrionem versus, juxta Hornum supra memoratum situm est; duorum dierum et duarum noctium navigatio est ad Svalbardum in Havsbotnis[a].

Qui Bergis recto cursu in Grönlandiam navigare, neque ad Islandiam appellere volunt, his recta versus occidentem navigandum est, donec venerint e regione Reykenesi, australis Islandiæ promontorii, ita ut duodecim milliaria maritima ab australi parte hujus promontorii absint[b], atque ita cursu, ut modo

1) *corr.;* Botnum, *E;* Trollebotnen, *M.* 2) *add. E.* 3) *sic N;* öfferst, *A et pl.;* norðaustan, Þ. 4) *sic E;* Horns, *A; ab signo* [er 18 Uger Sjöes til Österhorn; fra Österhorn, 18 *milliaria maritima ad Hornum orientale, et inde, N.* 5) *om. E.* 6) Hafbotn, *E.* 7) *Isl.* rèttleiðis. 8) *correctum; isl.* Reykjanes; Röchenes, *ubique A, D, E.* 9) 6, *E.*

a) Origo hujus observationis quærenda est in *Saga Olafs Tryggvasonar* l. c.: *en frá Lánganesi á norðanverðu Íslandi IIII (dægra haf) til Svalbarða i hafsbotn*, sed ab Langaneso Islandiæ borealis quatuor dierum cursus versus septemtrionem ad Svalbardum (frigidum litus) in Hafsbotnis (marinum sinum).

b) Has navigationis a Bergis ad Grœnlandiam regulas Historia Olavi Tryggvii filii l. c. præscribit: „*En svá er sagt, ef siglt er or Björgyn til Hvarfsins á Grœnlandi (i vestr fullt,* add. Cod. *C*), *at þá mun siglt vera tylft fyrir sunnan Ísland.* Si vero Bergis ad Hvarfum Grœnlandiæ navigatur, duodecim milliaria versus meridiem ab Islandia cursus distare dicitur". Sic etiam Codex Haukianus, qui tamen pro verbis *i vestr fullt* habet *rètt i vestr* eodem sensu. Landnama vetustissima has regulas prolixius sic præscribit: *Af Húsunum af Noregi skal sigla jamnan i vestr til Hvarfs á Grœnlandi, ok er þá siglt fur norðan Hjaltland, svá at þvi at eins sè þat, at allgóð sè sjávarsýn, en fur sunnan Fæ¦reyjar, svá at sjór er i miðjum hliðum, en svá fur sunnan Ísland, at þeir hafa*

ne Vesterlede schall hand komme under det höye Land udi Grönnland, som heder Hvarf; een Dag tillforn, för mand kand see forschreffne Hvarf, schall hand se ett andet höitt[1] Bergh[2], som heder Hvidserk; en under[3] forschreffne thou Fjelld, som Hvarf heder och Hvidserk, ligger edt Nes, som heder Herjulfsnes[4], och derved [ligger en Haffn, som hedder Sand[5], almindelig Haffn for [Normænd och Kjøbmænd[6].

Item scyller mand udaff Island, da schall hand thagge sinn Kaes fraa Snefelsnes, som ligger [een Thølldt Søes[7] vester lenger paa Island end forschreffne Reychenes, och scylle da rett[8] udi Vester een Dagh och een Natt, [en stevne siden i Sudvest[9], att fly forschreffne Is, som ligger ved Gunbiörnsscher,

dictum, occidentem versus continuato, ad altam Grönlandiæ terram, quæ Hvarvum dicitur, pervenient. Pridie quam antedictum Hvarvum conspexeris, alium excelsum montem, qui Hvidserkus appellatur, conspexisse debes. Sed sub ante dictis duobus montibus, qui dicuntur Hvarvum et Hvidserkus, promontorium jacet, Herjulvsnesum dictum, cui adjacet portus nomine Sandus, Norvegis ac mercatoribus communis.

Si quis ab Islandia navigat, ab Snefelsneso, qui duodecim milliaribus maritimis longius versus occidentem in Islandia jacet quam antedictum Reykenesum, cursum dirigere debet, et recta versus occidentem navigare uno die et una nocte[a], sed postea in libanotum cursum dirigere, ut glaciem scopulis Gunn-

1) hvítt, *album, M,* Þ. 2) snjófjall, Þ. 3) *proprie sub, sed h. l. forsitan id. qv. Germ.* unter, *inter;* mellem, *inter hos duos montes, E;* midli, *id.,* Þ. 4) *corr.;* Herrioldtznes, *A, B, C, D, E.* 5) den Sandhafn, *E;* Sandhöfn, Þ. 6) *the Norway Merchants Ships, P.* 7) een Tylt Söes, *B;* tólf vikur sjóar, Þ. 8) *abest in N.* 9) *secundum* Þ, *qui habet:* en síðan stefna i útsuðr; and after Southwest, *idem, P;* gandske lidet ved Sudvest, *paululum in libanotum flectens, A et pl.;* g. l. Vest Sydvest, *E, M;* ret i Nordvest, *B;* til Synders, *N.*

af fugl ok hval, i. e. Ex Husis Norvegiæ semper navigandum est occidentem versus ad Hvarfum in Grænlandia, cursu nimirum præter borealem Hjaltlandiæ oram directo, ut hæc tantummodo cernatur, quando oceanus visui facillime patet; at tamen e meridie Færeyarum, ita ut pelagus dimidia montium latera tegere videatur, sed tam procul a meridionali Islandiæ litore, ut aves et balænæ nautis appareant. Cum dictum marinum milliare (*vika sjófar*) uno et dimidio Danico vulgari milliari sit æquale, Graah et Wormskiold illam distantiam talium circiter vicenarium numerum facere recte concludunt.

a) forsitan *II dægr*, duobus nycthemeriis.

och siden een Dag och een Natt rett i Nordvest; och saa kommer hand rettledis under forschreffne höye Land Hvarf i Grönnland, som forchreffne Herjulfsnes och Sandhaffn ligger under.

Item den [østerste Bygd[1], som er udi Grönnland, ligger rett for Østen ved[2] Herjulfsnes, och hedder Skagefjord; det er en stor Bygd.

Item langt øster aff Skagefjord

björnis adhærentem evitet[a], deindeque uno die et una nocte recta versus japygem; sic recto cursu ad altam illam terram Grönlandiæ, Hvarvum, sub qua antedictum Herjulvsnesum et Sandhavnia sita sunt, perveniet.

Tractus habitatus Grönlandiæ, maxime in orientem vergens, Herjulvsneso proximus ab oriente est, Skagefjordus dictus, qui locus magnopere frequentatus est.

Longo ab Skagefjordo spatio ver-

1) *sic N;* Österbye, *A; Bye ubique in A et pl. pro* Bygd. 2) *abest in B.*

a) De glacie hic memorata prolixe tractat *Konúngs skuggsjá* (Speculum regale), cujus autem descriptionis brevem huc pertinentem particulam (pag. 173) lectori jam communicandam censemus: „*þeir ísar . . . liggja svá lángt undan landi, at þar verðr annattveggja fjugurra daga leið eðr fleiri, at menn fara á ísum til lands. En þeir ísar liggja meir í landnorðr eðr til norðrs fyri landinu, heldr en til suðrs ok útsuðrs eða til vestrs, ok fyri því skal um land sigla, hverr er vill landinu ná, til þess hann er um kominn alla þessa ísavon, ok sigla þaðan til landsins. En iðugliga hefir menn þat hennt, at þeir hafa of snemma landsins leitat, ok hafa þeir fyri þat í þessa ísa komit, en síðan hafa sumir tínzt, en sumir hafa ok úr komizt, ok höfum vèr nokkura sèna af þeim, ok heyrt þeirra ræður ok frásagnir. En þat hafa allir til ráðs tekit, þeir sem í ísavolkit hafa komit, at þeir hafa tekit sína báta, ok dregit á ísana upp með sèr, ok hafa svá leitat landsins, en hafskipit ok allr annarr fjárlutr, þá hefir þar eptir dvalizt ok tínzt; en sumir hafa ok úti búit síðan á ísum, áðr en þeir hafi landi náð, IV dága eðr V, en sumir lengr;* i. e. Glacies ista . . . tantum a continente distat, ut quatuor aut plurium dierum itineri terram versus conficiendo sufficiat; caurum et aquilonem, magis quam libanotum aut occidentem versus semet exporrigit, ideoque continentem, qui hujus compos fieri cupit, libanotum et occidentem versus præternaviget, et, ubi se glaciem præterlegisse videt, cursum illico ad terram dirigat. Interim sæpiuscule accidit, ut continentem nimis mature petentes in glaciem impegerint, quorum alii perierunt, alii vero evaserunt. Horum nonnullos vidimus et relationes eorundem audivimus. Quotquot autem periculis glaciei irretiti evaserunt, id consilii duntaxat ceperunt, ut scapham secum in glaciei superficiem eduxerint, continentem hoc pacto quæsituri, corbita cum onere reliquo deserta et pessum dein eunte. Prius autem quam terræ compotes fuerint naufragi, quatuor dies, quinque, vel etiam plures, quibus sub dio superque glacie commorandum erat, effluxerunt".

[ligger en Fjord, och er iche bygt[1], som hedder Berefjord[2], och framb i Fjorden ligger ett langt Reff[3] thvertt for Indgangen, saa at ingen store Schiff maa der indkomme, uden daa stoer Ström ehr; och tha nar stoer Ström løber, løbe der utallige Hvalle; i den samme Berefjord vantter[4] aldrig Fische; udi den samme Fjord er allmindelig Hvaellfischeri, och dog mett Biscopens Loff, thi Fjorden ligger till Dombkierchen. Och udi den Fjord ligger[5] en stoer Høøll[6], enn[7] Hvaells-Høøl, och første Søenn [gaar ud[8], daa løber all Hvallfischen i thend samme Høøll.

Item øster lenger fraa forschreffne Berefjord ligger enn Fjord, som hedder Öllumlengri[9]; hand er móó[10] udenfore och megett bredere inden till; hand er saa lang, att ingen ved Ende paa hannem; hand haffver ingen Ström i sig; hand er fulld med smaa Hollme; der ehr noch Fugle och Egh; der er slett Land paa bade Sider, voxitt med grönntt gres, saa langt som nogen Mand der farer[11].

Item øster lenger till Issbergen[12] ligger en Haffn, som hedder Finsbu-

sus orientem sinus est, nullis coloniis frequentatus, dictus Berefjordus, in cujus sinus ostio longæ syrtes in transversum patent, ut nulla majora navigia, nisi maximis æstibus, ingredi possint; maximo vero æstu incidente, immensa cetorum multitudo in sinum incurrit. Eodem Berefjordo copia piscium nunquam deest. Est in eodem sinu publica cetorum captura, tamen cum venia episcopi, nam sinus templo cathedrali proprius est. In hoc sinu ingens est vorago, cetorum dicta, in quam ceti recedente æstu incurrunt.

Longius orientem versus ab antedicto Berefjordo alius sinus est, dictus Omnium-longissimus, qui ab angusto aditu in vastius spatium diffusus, tantum in longitudinem patet, ut finem ejus nemo noverit. Hic nullo æstu agitatus, parvis insulis scatet, magna avium et ovorum abundantia; utrinque planities campestris, quæ quantum progrediare viridi gramine vestita est.

Longius versus orientem ad molem usque glacialem portus est, dic-

1) en Bygd, *B*; er en Bygd, *sinus habitatus est*, *E*. 2) *corr.*, *Isl.* Berufjörðr; Berrefjord, *A*, *C*, *D*; Beare Ford, *P*. 3) Land ret, *terra*, *E*. 4) *sic A*, *B*, *C*, *D*, *E*; *Isl.* vantar. 5) er, *E*. 6) *Isl.* hylr. 7) och heder, *quæ nominatur*, *B*, *E*, *M*, *N*. 8) beginder at indgange, *æstu influere incipiente*, *B*; derudi indfalder, *id. N.* 9) *sic* Þ; Allum lengri, *A et cet.* 10) *Isl.* mjór; small, *B*, *C*, *D*, *E*. 11) *corr.*; faar, *A*; farit haffver, *B*. 12) Isberget, *B*, *E*.

der[1], saa kallit, fordi att i St. Olluffs[2] Thid brød der ett Schiff, som allmindig Røgte ganger end udi[3] Dag udi Grönland, [at oppaa[4] det Schib var St. Olluffs Smasvend, och hand druchnede der med de andre,

tus Finnsbudæ, ita dictæ, quod jam ætate Olavi Sancti navis aliqua eo loco naufragium fecit, qua navi vectum Sancti Olavi ministrum cum nonnullis aliis mari periisse vulgata adhuc in Grönlandia fama refert[a],

1) *corr.;* Fimbudr, *A, D;* Friudbuder, *B;* Fimbuder, *C, E;* *abest in M;* Fúnkabúðir, *Þ;* Feudebother, *P.*
2) Olufs, *B.* 3) thenne, *add. B.* 4) *Isl.* uppá; och paa, *B.*

a) Hic loci nomen *Finsbuder* (*Finnsbúðir*) pro Danicæ versionis *Fimbuder* vel *Fimbudr* restituere minime hæsitamus. Historia Norvegica Finni cujusdam, qui aliquando Sancti Olavi famulus fuerat, ita meminit: Hic rex anno Christi 1017 quinque Uplandensium regulos, contra ipsum, propter nimis severam christianismi ab eo tentatam introductionem, rebelles, Ringisakri captivos reddidit. Unum dictorum regulorum, Rœrekum, ipsi Olavo cognatum, hic monarcha occæcare fecit, at istum tamen in propria sua aula satis laute hospitare sivit. Eodem tempore ibidem vixit vir quidam, nomine Finnus, cognomine Parvus, minimæ corporis staturæ, tanta vero pedum pernicitate, ut nullus equus eum cursu assequi posset, artis peritissimus xylosoleis labendi et arcu jaculandi. Hic, ut dicitur, in Uplandia erat natus, at Finnica (sive Lapponica) familia ortus. Fuerat antea Rœreki fidus subditus, quem etiam captivum fallere nolens, ipsius pueris et famulis se adjunxit, quacunque data occasione se in colloquium et famulitium infelicis hujus regis insinuavit, et sæpe cum eo sermones habuit, fugam ejus ita moliens et præparans. Finni consiliis et auxilio fretus Rœrekus tandem revera noctu aufugit, duobus prius Olavi regis satellitibus cæsis. Re comperta reliqui satellites regis fugitivos persequebantur; tum Finnus Parvus Thorerem, cohortis regiæ præfectum, ita sagittæ ictu feriit, ut confestim mortem oppeteret, at se ipsum, cum cæteris, fuga festinanter salvavit, solo illo cæco regulo in navis puppi relicto. Rœrekus iterum in Olavi potestatem redactus, laute, ut antea, habebatur, at nihilominus novas parabat fraudes. Festo proximo ascensionis, cum rex Olavus Tunsbergi missam meridianam celebraret, Rœrekus ipsum sicâ trucidare tentavit. Hoc crimine frustrato, Olavi regis consiliarii eum hortabantur, ut Rœrekum interfici juberet, quem tamen ille, ut sibi cognatum, supplicio tradere noluit, at aliud cepit consilium. Islandus quidam Thorarin Nevjulvi filius, ex insulæ parte boreali oriundus, insignis navigator, tunc temporis in regis aula hospitavit. Sequens inter eos colloquium literis est mandatum: dixit Thorarin regi, qui promissam pignore optionem sibi præstandam contendit: „Hic verum esse probatur proverbium, dictum domini multum valere; tu vero quam petitionem a me optare aut accipere vis? Rex: hanc ut Rœrekum in Grœnlandiam deportes, et Leivo Brattahlidensi tradas. Thorarin: ego vero nunquam in Grœnlandiam navigavi. Rex contra: adeo tempus est, ut in Grœnlandiam naviges, si non antea eo venisti, cum navigationibus tantam operam dederis. Faciam, ait Thorarin, ut audias, domine, quid abs te fuissem petiturus, si pignore vicissem. Imo, ait rex, facias velim. Petere volo, ut inter aulicos tuos reci-

och de som daa effterleffde, groffve der nedr de Døde, och reste der op store Stenkors[1] paa de Dødes Graffver, och de stande enn udi Dagh.

Item øster lenger till Isbjergen[2] ligger en stor Øe, som hedder Kaarsøøe[3]. Ther er allminnig Jactvedtschaff effter hvide Björne, och da med Bispens Orloff, thi den Øe høerer Dombkierchen till. Da er

superstites vero mortuos sepilivisse et super horum sepulcris cruces magnas lapideas erexisse, quæ hodieque ibi stant.

Longius orientem versus proficiscenti ad molem glacialem obvia est magna insula, dicta Korsöa, ubi publica est alborum ursorum captura, permissu tamen episcopi, quod ea insula peculium est ædis cathe-

1) Stene, *lapides*, *E*, *M*. 2) Isbjerget, *E*; Isbjergene, *B*. 3) *Isl.* Krossey; Korsöe, *E et pl.*; Raansöe (Raasöe eller Ramsöe), *N*; Ránsey, *Þ*; Corse Hought, *P*.

piar, quod si abs te impetravero, multo magis teneor, hanc profectionem, aliudve quod a me postulare velis, non negligere. Quod cum rex affirmasset, Thorarin inter aulicos regis Olavi receptus est. Vere sequente Thorarin promissum iter instituit, sic quidem ex historici nostri propria relatione: „*Hann sigldi fur sunnan Ísland, ok hafði vita af landi, ok svá vestr um landit i Grænlandshaf; fèkk hann þá rètti stóra ok válk mikit. En er á leið haustit, tók hann Ísland i Breiðafirði*, i. e. Islandiam (e Norvegia australi navigans) a meridie ita adpropinquavit, ut terram in vicinia esse animadverteret, eandemque versus occidentem prætervectus, cum oceano Grænlandico se commisisset, pelago sæviente et magna jactatione actus est, procedente vero autumno in Breidafjördum Islandiæ appulit". Rœrekum, ut rex Olavus jusserat, si isti in Grœnlandiam pervenire non liceret, Thorarin duorum Islandiæ magnatum curæ mandavit; horum auspiciis iste postea in hac insula quietus mansit ad diem usque emortualem, præcipue in villa quadam minore, dicta *Kálfskinn*, ex ipsius optione, cum ibi, a familia plebeja, summa semper reverentia tractaretur; solus regum adhuc in Islandia est humatus (*Fornmanna Sögur*, IV 151, 167-177). De fidissimo illo Rœreki amico, Finno Parvo, post eorum supra memoratam separationem, historia Norvegica tacet, unde concludere licet, eum in Olavi regis aut ejus militum potestatem nunquam redactum esse; est autem, e nostra sententia vero simillimum, quod Finnus, dilectum suum dominum in Grœnlandiam, tunc temporis Norvegiæ regi non subjectam, pervectum autumans, at ipse in Norvegia proscriptus, cum reliquis sodalibus, qui Olavi iram evadere potuerunt, nave confestim parata, ea Grœnlandiam petiverint; infelix hujus itineris eventus ex Ivaris nostri Bardsonii relatione patet, cum in textu nominet locum *Finnsbúðir*, Finni casas vel diversoria, addens, eum tale nomen a Finno, sancti Olavi *parvo* circumpede traxisse, at nos nullum alium dicti regis famulum, de quo illa referri possent, noscere contigit. Monstrat cæterum illud locale nomen, quod Finnus Parvus cum suis, primo naufragio elapsus, casas illas struxerit; posterius igitur, ut noster tradit, aut piscaturam aut aliam navigationem exercens, undis cum pluribus sociis est demersus. Hoc Finni Parvi in Grœnlandia orientali naufragium anno Christi 1018 probabiliter est adscribendum.

indted øster lenger, da mand kand see, uden Is och Sne bade till Land och Vand[1].

Item at komme till den Materiem, som föere rørtt er, om Bygder[2] paa Grönnland, som sagt var om Bygder paa Grönnland, at Skagefjord er [østerst Bygd[3] paa Grönnland østen Herjulfsnes.

Item for Vesten[4] Herjulfsnes ligger Ketilsfjord[5]; och der er fulld bygt; och oppaa høgre Hand, som mand indseigler i Fjorden, ligger ett stort Os[6], som [store Ellffver[7] løbe udi; hos den Os stander en Kierche[8], som hedder Auroos[9] Kierche, som vigt er till det hellige Kaars; hun eyer alt ud till [Herjulfsnes, Öyer[10], Holmer, Vragh, och allt [ind til[11] Peiters[12] Viigh.

Item ved Peitersvig ligger en stoer Bygd, som hedder Vatnsdal[13]. Ner[14] den Bygd ehr edt stoertt Vand[15], thou Vegger[16] Søes brett, fulltt med Fisch. Peitersvig Kierche eyger al Vatnsdalsbygd.

Item end fraa den Bygd lig-

dralis. Longius versus orientem nihil præter glaciem et nivem terra marive conspici datur.

Ut ad rem, quam supra attigimus, de coloniis Grönlandiæ, redeamus, jam supra provinciarum Grönlandiæ mentionem facientes indicavimus, Skagefjordum, ab orientali latere Herjulvsnesi situm, ex habitatis Grönlandiæ tractibus orienti esse proximum.

Ab occidentali latere Herjulvsnesi situs est Ketilsfjordus, totus coloniis refertus. Sinum ingredienti a dextra ingens ostium situm est, in quod magni fluvii se exonerant. Prope ab hoc ostio templum est, dictum templum Arosi, sacræ cruci consecratum, quod templum ab exteriori parte omnia ad Herjulvsnesum usque possidet, insulas, scopulos, marisque ejectamenta, ab interiori parte omnia ad sinum usque Petri.

Ad *sinum Petri ingens tractus* habitatus situs est, dictus Vatsdalus, prope quem tractum amplus lacus est, piscibus abundans, latus duo milliaria maritima. Templum Petri totum tractum Vatsdalensem possidet.

Haud procul ab hoc tractu ingens

1) Strand, *B.* 2) *corr.*; Byer, *A et pl.* 3) *corr.*; Österby, *A*, *B*, *C*, *D.* 4) *Isl.* fyri vestan; vestenfor, *B.* 5) *sic E*; *Isl.* Ketilsfjörðr; Kjeldeltsfjord, *A*; Kedelfjord, *B.* 6) *sic M*; Aas, *B*, *E*; Aa, *M*; Foss, *cataracta*, *A.* 7) en stor Elff, *amplum flumen*, *M*; a great streame, *P.* 8) a great Church, *P.* 9) *Isl.* Arós; Ocuostie, *M*; Korskirke, *N*; Krókskirkja, Þ. 10) *sic cet.*; Herjulfs-Öeun, *A.* 11) *sic B*; indtill, *A*, *E.* 12) Peitthers, *B*; Peters, *E.* 13) *correctum secundum Codicem Flateyensem (supra p. 281)*; Verdsdall, *A et ceteri perperam pro Vandsdal*; Wartsdale, *P*; Vandsdallebygd, *N*; Vandalabygd, Þ, *G.* 14) Nordenfor, *a septentrione*, *M.* 15) *Isl.* vatn, *lacus.* 16) *Isl.* vikur; Uger, *E.*

ger edt stortt Closter, som Canonici Regulares ere udi, som vigt er thill St. Olluff och St. Augustinum. Clostered eyer alt [ind i Bottnen[1] och alt ud paa den anden Side.

Item nest Ketilsfjord[2] ligger Rafnsfjord[3], och langt ind udi den Fjord ligger edt Søster-Closter Ordinis Sancti Benedicti; det Closter eger alt ind i Bottnen och ud fraa Voge Kierche, som (vigt) er till St. Olluff Konningh. Voge Kierche eger alt Land Fjorden udenfore. Ind i Fjorden ere mange Hollme, och Klostered eger alle sammen Heltten med Dombkierchen; udi disse Hollme er meget varmbt Vand, som om Vintteren ehr saa hitt, att ingen [maa komme neer[4], men om Sommeren ehr det vell till Made hett, saa att mand maa der baade udi, och mange fanger der Helseboed, och bliffver karsche och fanger Helseboed aff Sotter.

Item der nest ligger Einarsfjord[5], och emellum hannem och forschreffne Rafnsfjord ligger en stoer Hoffgaard, som høerer Konningen till, och den Gard hedder Foss; och der stander en

monasterium situm est, a Canonicis regularibus habitatum, Sancto Olavo et Sancto Augustino consecratum. Monasterium a parte interiori omnia ad finem sinus, omniaque exterius ab opposito latere possidet.

Proximus Ketilsfjordo est Rafnsfjordus, in cujus interiori recessu cœnobium Sororum ordinis Sancti Benedicti situm est. Quod cœnobium a parte interiori omnia possidet ad finem usque sinus, a parte exteriore ab templo usque Vogensi, quod Sancto regi Olavo sacrum est. Templum Vogense omnem terram ab exteriori sinus parte possidet. In sinu interiori multæ sunt parvæ insulæ, quarum omnium partem dimidiam cœnobium, alteram dimidiam templum cathedrale possidet. Hæ parvæ insulæ calida aqua abundant, quæ hieme adeo fervent, ut nemini prope accedere fas sit; æstate temperatæ sunt, ut lavacri usum præstent, multique sanitati restituantur et ex morbis convalescant.

Proximus huic situs est Einarsfjordus, inter quem et ante dictum Rafnsfjordum magna jacet villa principalis, quæ regi est; ei villæ nomen Foss. Hic splendidum tem-

1) Indbotnen i Landet, *B*; ud til Botnen, *E*. 2) Kedeltzfjord, *A*; Kidelfjord, *B*. 3) *corr.*; *Isl.* Rafnsfjörðr; Ranipnesfjord, *A*, *B*, *E*; Rampnesfjord, *C*, *D*; Rampefjord, *M*; Rumpeyjarfjörðr, Þ. 4) kan der bade, *ibi lavari liceat*, *M*. 5) *corr.*, *Isl.* Einarsfjörðr; Eynerfjord, *A*, *C*, *D*.

kostelig Kierche, vigt till Sanctum Nicolaum, som Konningen haffver att forlenne; och der ner ligger en stoer Fischesøe fulld med Fisch, och thaa nar stortt Vand och Regen kommer, och nar det Vand udfallder[1] och mindsches, daa bliffver der utalig meget Fisch liggendis igen paa Sandet[2].

Item da mand indseyler paa venstre[3] Hand ind udi Einarsfjord, ligger enn Vig, som hedder Thorvaldsvig, och end lenger[4] i Fjorden ligger paa samme Side edt[5] Nes, som hedder Klining[6], och [end lenger[7] ligger enn Vig, som hedder Grauevig[8], [och fraa Grauevig[9] end

plum stat, sancto Nicolao sacrum, cui rex sacerdotes præficit. Jacet ibi in vicinia ingens lacus, piscibus abundans, qui cum æstu marino et imbre restagnavit, aqua refluente et descrescente magna piscium copia in arena remanet.

Einarsfjordum ad sinistram ingredientibus brachium maris est, dictum Thorvaldsvig; adhuc magis introrsum ad idem sinus latus promontorium jacet, dictum Kliningus[a]; inde magis introrsum brachium se inserit, dictum Grauavig[b], intra quam aliquanto spatio magna

1) *corr. secundum N;* indfalder, *ceteri.* 2) thend thörre Grunndt, *in fundo arido, M.* 3) vester, *occidentalem, M.* 4) ind, *add. E.* 5) lidet, *parvum, add. B, E, M, N.* 6) Klening, *B;* Kleineng, *C;* Kleining, *E; N sic habet:* Naar man löber ind i Lynesfjord, der ligger et lidet Næs i Fjorden om Bagbord (*ad sinistram*), heder Klining, *N.* 7) lenger ind, *B.* 8) Graavig, *Eggers;* Granvigh, *E;* Grannevig, *M;* Grantevig, *N;* Granwike, *P;* Grandevig, *B;* Grantvig, *C;* Grenjuvík, *Þ.* 9) *abest in B, C, E.*

a) *Klining* vel *Kliningr* lingua veteri boreali hoc nomen verisimiliter audivit; *klining* adhuc Islandis, et Danis quoque, est illinitio, glutinatio, inquinatio, et *kliningr*, Danice quoque *Klining*, linimentum, glutinamentum, lætamen terræ, a verbo *klína*, illinire, allinere, inquinare. Promontorium illud probabiliter abundavit aliquo argillæ, calcis aut limi genere, vel *murorum constructioni* vel *terræ lætamini* apto.

b) Nomen hujus sinus multis modis scribitur, quorum quisque per se non improbabilis videtur, sic 1) *Grauevig* (*Grafavík*), sinus fossarum vel sepulchrorum, a. v. *gröf*, pl. *grafir.* 2) *Graavig* (*Grávík*) sinus (glacie vel nive concreta) canus, griseus aut glaucus, ab *grár*, fœm. *grá.* 3) *Granvik* olim forsitan audiit *Granavík*, aut a nom. propr. masc. *Grani*, aut etiam a gen. pl. v. *grön* (pl. *granir*), mystax, barba, pili longiores aliquot animalium, barbamento non absimiles, e. gr. felis, phocæ, lutræ et pl. 4) *Grandevig* (*Grandavík*), sinus isthmo vel *terræ lingula præditus aut propinquus.* 5) *Grenivík* (Dan. *Granvig*), ut villa quædam et sinus in Islandia boreali, sinus abietis, a ligno hujus generis ejectitio, vel etiam *Grenvik* aut *Grenjavík*, s. vulpecularum latibuli aut fovearum.

lenger ligger en stoer Gard, som hedder Daler[1], och hoer Dombkierchen till. [Och oppaa høgre Hand, som indzeylles udi Fjorden[2] till Dombkierchen, som stander ind udi Botnen[3], ligger en stoer Schouff, [och hører Dombkierchen till; udi den samme Schouff[4] haffuer Domkierchen alt sitt Femett baade stordt och smaa; Dombkierchen eyer alld Einars Fjord och sammeledes denn store Øee, som ligger udenfore Einarsfjord, och hedder Renøøe[5], saa kaldit, fordi om Høsten løbe der utallige Rendjuer; der er almindelig Vedschaff, och da[6] iche uden Bischopens Orloff. Och paa den Øe ehr (de) beste Talgesteen[7], som paa Grönnland sees, saa natturlig gode att de gjöre deraff Gryder och Kander, och er saa stadig Steen, att Illden kand den iche fortere, och gjöres der saa store Kander[8] aff een[9] Steen, som X eller XII

villa est, dicta Dalus[a], templi cathedralis possessio. Sinum ingredienti petentique templum cathedrale in intimo sinus recessu situm, a dextra est ingens sylva, ædi cathedrali propria, in qua sylva omnia templi cathedralis pecora magna parvaque pascuntur. Templum cathedrale totum Einarsfjordum possidet, item ingentem illam insulam, quæ Einarsfjordum præjacet, dictam Rensöam[b], quod tempore autumnali multi eo maclides concurrant; ibidem venatio communis, neque tamen nisi permittente episcopo. In eadem insula sunt saxa sectilia omnium quæ Grönlandia fert præstantissima, tam sequaci materia, ut inde ollæ et canthari conficiantur, tamque durabili natura, ut injuriam ignis contemnant; ex uno tali saxo canthari, decem vel duodecim doliorum capaces, conficiuntur. Longius versus occiden-

1) *sic N*; Daller, *A*, *E*. 2) samme Fjord. *B*, *E*, *ab signo* [Og om Skifbord (*ad dextram*) som indseglis paa Fjorden, *N*. 3) *sic B*, *E*; Bonnen, *A*. 4) *ab* [der, *ibi*, *B*. 5) Reignöe, *B*; Rönöe, *C*; Rindsöe, *N*; Rinsey, *Þ*. 6) doch, *B*, *E*. 7) *sic B*, *M*, *N*; Kelljesteen, *quod in A est*, *haud dubie scribendum* Telljesteen. *Ceteri codd. eandem vocem variè scribunt*, Thelljesteen, *C*, Tæljesteen eller Vegsteen, *E*, *et A alibi* Thoeligesteen; *unde apparet, vocem Islandicam fuisse* tálgusteinn (*id. q. Dan.* Vegsteen, *lapis mollis*), *cfr. Fornmannu Sögur* V, 215. 8) Kar, *B*, *E*; Fattes, or Cisternes, *P*. 9) den, *hoc*, *E*.

a) *Dalr*, vallis, commune nomen multarum villarum tam in Scandinavia et Scotia, quam in Islandia.

b) *Renø* (*Reinsey*), rangiferi vel rangiferorum insula, a v. *hreinn*, *reinn*, rangifer, (Islandis olim et Norvegis pro nomine proprio masculino quoque usitato).

Tønner ganger udi. Och daa vester lenger for[1] Landet ligger en Øe, som hedder Langoe, och i den Øe ligger VIII store Bundegarde. Dombkierchen eyer alld Øen uden Thienden; Thienden ligger till Hvalsøe Kierche.

Item nest Einarsfjord ligger Hvalsøerfjord[2]; der ligger en Kierche, som hedder Hvalsøefjords[3] Kierche; hun eyer ald Fjorden, och saa alld Kambstadefjord[4], som nest ligger. Udi denne Fjord er en stoer Hoffgard, som Konningen hører till, och hedder Thjodhildestad[5].

Item dernest ligger Erichsfjord, och først i Fjorden ligger en Øe, som hedder Eriksøe[6]; hun hører Hallfdellen Dombkierchen till och Hallfdellen Dyurenes[7]-Kierche till; Dyurenes Kierche ehr denn störste Kierche Sogn, som paa Grönnland ligger, och ligger den samme Kierche paa Vesterhanden[8], som mand

tem insula continentem præjacet, dicta Langöa[a], in qua octo grandia prædia rusticana sunt. Templum cathedrale totam insulam possidet, exceptis decimis, quæ templi Hvalsöensis sunt.

Proximus Einarsfjordo est Hvalsöerfjordus[b], *in quo templum est*, dictum Hvalsöefjordense, quod totum hunc sinum, totumque qui proxime adjacet Kambstadefjordum[c] possidet. In hoc sinu magnum jacet prædium regium, dictum Thjodhildestadus[d].

Huic proximus est Eriksfjordus, in cujus ostio insula quædam sita est, dicta Eriksöa, cujus pars dimidia templo cathedrali, altera dimidia templo Dyrnesensi subjacet. Cœtuum sacrorum, qui in Grönlandia sunt, templi Dyrnesensis[e] frequentissimus est, quod templum ab sinistro latere Eriksfjordum ingredienti situm est. Templo Dyrnesensi

1) fra, *a*, *E*. 2) *Isl.* Hvalseyjarfjörðr; Hvalsöefjord, *B*, *E*. 3) St. Arons, *M*. 4) *sic corr.*; Rambstadefjord, *A*, *D*; Ramstadfjord, *B*, *E*; Ramstaðarfjorðr, Þ; Rammestedfjord, *N*; Romse Ford, *P*. 5) Thyodhyllestad, *A*; Thjodillestad, *B*, *E*; Hellestad, *N*. 6) *sic correctum secundum P:* an high Land called Ericks Hought; Hæriöö, *A*; Henöe, *B*; Herey (ab *hèri*, lepus), *E*; Heröe, *M*. 7) Djurnæs, *B*, *E*. 8) den venstre Haand, *ad sinistram*, *E*; om Skibsborde, *N*.

a) *Lángey*, insula longa.

b) *Hvalseyjarfjörðr*, sinus insulæ ceti.

c) *Kambstaðir*, pectinis aut montis ita formati locus. *Ramstaðr* vel *Ramstaðir*, quod tamen nomen verisimiliter depravatum est, locus aut habitaculum fixum vel firmum.

d) *Thjodhildestad* (*Þjóðhildarstaðir*), quæ villa ita probabiliter appellata est ■ Thjodhilda (populi Bellona vel defensatrice), quod nimirum nomen uxor Eiriki Rufi cum baptismi christiani sacramento accepit, prius Thorhilda (Thori dei Bellona) vocata; cf. supra p. 90.

e) *Dýrnes*, promontorium animalium, ■ v. *dýr*, fera.

indseyller i Erichsfjord. Dyurenes Kierche eyer aldt[1] innd udi Mittfjord; Mittfjord schjuder ud fraa Erichsfjord rett udi Nordvest; och ind lenger udi Erichsfjord ligger Solefjellds[2] Kierche; hun eger ald Mittfjord. Da lenger ind i Fjorden ligger Leyder[3] Kierche, hun eger alt ind i Botnen och saa ud paa den anden Side till Burfjelld[4]; och alldt ud fraa Burfjeld hoerer Dombkierchen till. Der ligger en stoer Gard, som hedder Brattelede[5], som pleyer Lagmader[6] att i boe.

Nu sigges derefftter at fare till [Øyer. Vester lenger[7] fran Langøe ligger fire Øer, som hedder Lambøer, (och Lambøer) Sund, och derfor hedder det Lambøer Sund, *(fordi)* det Sund ligger imellum Lambøø och Langøe. Da ind lenger till Erichsfjord ligger edt andet Sund,

omnia Midfjordum usque subjecta sunt; Midfjordus[a] ex Eriksfjordo recta in japygem infunditur. Longius inde in Eriksfjordo situm est templum Solfjallense[b], cui totus Midfjordus subjectus est. In sinu interiori longius situm est templum Leidense (curiale)[c], cui omnia ad finem usque sinus, et ab adverso latere usque ad Burfjallum[d] subjecta sunt. Omnia, quæ ab exteriori parte Burfjalli sunt, templum cathedrale tenet. Ibi situm est ingens prædium, dictum Brattelida, ubi prætor domicilium habere solet.

Hinc proficiscens in insulas proficisci dicitur. Longius versus occidentem ab Langöa quatuor insulæ jacent, dictæ Lamböæ, item fretum Lamböense[e], sic dictum, quod inter Lamböam et Langöam intercedat. Ab interiori parte propius Eriksfjordum aliud fretum situm est, dic-

1) midt, *add. E.* 2) Saltfjalls, Þ. 3) *Isl.* Leiðar, *a* leið, *tribus*; Leirdals, Þ. 4) Brofeldts, *B*; Burefjeld, *N*; Burafjall, Þ. 5) Bratlede, *B*; Bratlide, *E.* 6) *corr.*; Ladmader, *A.* 7) *sic E*; Öer vester lengere, *plurimi.*

a) *Miðfjörðr*, medius sinus, a voce *miðr*, medius.

b) *Solefjeld*, olim *Sólarfjall* vel *Sólarfjöll*, solis (i. e. apricus) mons vel montes, villa insignis veteris Grœnlandiæ in scriptis Islandorum narrationibus celebrata.

c) *Leider-Kirke*, olim *Leiðar kirkja*, verisimiliter a nomine loci *Leið*, via, vel etiam forensis locus, sive publico conventui, ejus speciei, qui olim *leið* vocabatur, addictus; priori sensu vox hæc convenit Svec. et vet Dan. *Led*, via, Anglosax. *leað*, *laðe*, cognatum Angl. (*to*) *lead*, at posteriore Angl. *leet.*

d) *Búrfjall*, caveæ, cameræ, conclavis aut penuarii mons, a v. *búr*, olim quoque habitaculum, a v. *búa*, habitare; quod nomen pluribus in Islandia montibus et villis contigit.

e) *Lambøer*, olim *Lambeyjar*, *Lambaeyjar*, agni vel agnorum insulæ, ab Isl., Svec., Anglosax. et Angl. *lamb*, agnus.

som hedder Fossasund. Disse forschreffne Øer hoerer Dombkierchen till, och forschreffne Fossasund ligger i Indgangen till Erichsfjord.

Item der[1] nordenfor Erichsfjord ligger thou Vigger, som hedder Ydrevig [och Indrevig[2]; thi de ligge saa till.

Item dernest norden ligger Bredefjord och i den Fjord ligger Mjoefjord[3], tha norden lenger Eirarfjord[4], dernest Borgerfjord[5], da Lodmunderfjord, [tha nest och vesterst[6] aff Østrebygden, ligger Issefjord. Alle desse Øer[7] ehre bøgde.

Item fran Østerbygd och till Vesterbygd er en Tølt Sjøes, och alt ubygt. Och da fram udi Vesterbøgt stander en stoer Kierche, som hedder Stensnes[8]-Kierche; den Kierche var en Stund Domkierche och Bischops-Sedet.

tum Fossasundum. Insulæ modo memoratæ templo cathedrali subjacent, antedictum vero Fossasundum situm est in introitu Eriksfjordi.

Boream versus ab Eriksfjordo duo maris brachia sita sunt, quorum alteri nomen Exterioris, alteri Interioris, nominibus situm exprimentibus.

His proximus a borea situs est Bredefjordus[a], in quo sinu Mjoefjordus[b] jacet; hinc longius a borea situs est Eyrarfjordus; huic proximus Borgefjordus, deinde Lodmunderfjordus, tum Isefjordus, qui sinuum provinciæ orientalis ad occidentem ultimus est. Hæ omnes *insulæ incolis frequentantur.*

Inter Œstbygdam et Vestbygdam duodecim milliaria maritima interjacent, quod totum litoris spatium ab incolis vacuum est. Et protinus in Vestbygda stat magnum templum, dictum Steinnesium, quod aliquanto tempore cathedrale sedesque episcopalis

1) *abest in B, C, D, E.* 2) *add. cet.* 3) Moefjord, *E.* 4) *sic E*; Eynerfjord, *A et pl.* 5) *sic B, M*; Burgerfjord, *A*; Bjurgerfjord, *E.* 6) tha nest vesterst, *B*; endelig og vesterværts, *E.* 7) *forsitan rectius* Fjorde, *sinus*; *abest in M*; og Fjorde, *add. N.* 8) *sic A, B, C, D*; Stenes, *M*; Heusnæs, *perperam*, *E*; *forsitan* Sandnes (*v. supra p.* 282); Strosnes, *N*; Straumsnes, *ex conjectura Episcopi Theodori Thorlacii.*

a) *Breiðifjörðr,* latus sinus, ut in Islandia notissimus ille, e quo præcipuam Grœnlandiæ occupatorum partem emigrasse scimus, ab adj. *breiðr*, Dan. *bred*, latus.

b) *Moefjord* a vetere *Móafjörðr,* sinus ericeti sive glareæ sterilis aut argillacei fundi, ab Isl. *mói;* hinc nomen prædii Islandici *Móar,* gen. *Móa*, ut et celeberrimi Blekingiæ *Runamo*; *Mjóifjörðr*, quæ lectio tamen præferenda est, sinus angustus, ut in Islandia orientali, a voce *mjórr*, angustus.

Nu haffuer Skrellinge all Vesterbygden ud[1]; daa er der noch Heste, Geder, Nød, Faar, alt villdt och ingen Follch, christenn eller hedenn.

Item dette alt, som [forsagt er[2], sagde[3] oss Iffver Bardsen[4] Grönlænder[5], som[6] var Forstander paa Bischobsgarden i Gardum paa Grönnland udi mange Aar, att hand haffde alt dette seett, och hand var en aff dennem, som var udneffender aff Lagmanden[7], at fare till Vesterbygden emod de Skrelinge, att uddriffve de Schrellinge udaff Vesterbygd; och da de komme didt, da funde de ingen Mand, endten christenn eller heden, uden noget villdt Fæ och Faaer, och bespissede sig aff det villtt Fæ och Faaer[8], saa meget som Schivene kunde berre, och zeylede saa der med hjemb, och forschreffne Iffver var der med.

Item [da norden lenger fraa Vesterbygde ligger et stortt Fjeld, som hedder Hemelrachs Fjelld[9], och lenger aff end till dette Fjelld maa

fuit. Nunc Skrelingi totum tractum occidentalem tenent; est tamen illic affatim equorum, caprarum, boum, ovium, quæ omnia animalia fera sunt; nulli homines, neque christiani, neque pagani.

Ivar Bardsonius Grönlandus, qui Gardorum, sedis episcopalis Grönlandiæ, procurator multos per annos fuit, nobis retulit, se omnia ante commemorata vidisse, unumque fuisse ex iis, qui a prætore delecti erant, ut in tractum occidentalem profecti Skrelingos inde expellerent. Quo cum venissent, nullum hominem, neque christianum neque paganum, invenerunt, tantummodo fera pecora et oves deprehenderunt, ex quibus quantum naves ferre poterant in has deportato domum redierunt. Unus ex his fuit Ivar supra memoratus[a].

Longius versus boream a provincia occidentali ingens mons situs est, dictus mons Hemelrachi, ultra quem nemini, qui vitæ suæ consul-

1) iude, *B.* 2) forskreffuit staar, *B.* 3) fortalt, *E*; haffver beret, *N.* 4) *sic B*; Baardtszen, *M*; Bort, *A*, *C*, *D*; Bere, *E*, *N*; Bevius *vel* Berius, *Torfæus*; Boty, *P.* 5) Grönlendinger, *B.* 6) födt vor paa samme Grönnlandt, och hanndt, *qui in eadem Grönlandia natus erat et*, *add. M.* 7) Lannditt, *terrá (republica)*, *M.* 8) *om. cet.*; toge, *E.* 9) Himinraðzfjall, þ; Hemeuell Radszfielt, *B*; Hammelrade F., *C*; Himmelradsfjeld, *N*; Hemmerolds, *E*; Hemel Hatsfelt, *P*; *forsitan* Himinraki, *cœlum petens vel tangens.*

a) Sequentia non ab Ivare Bardsonio sunt scripta, sed addita ab ipso collectore, qui eadem ex aliis fontibus, c. gr. e Speculo regali, hausisse cernitur.

ingen Mand zeylle, som Liff vill behollde, for de mange Haffsvællge, som der ligge om alt Haffved.

Item udi Grönland ehr noch Søllffbjerrig, hvide Björne, haffvendis røde Fleche udi Hovedett, hvide Falche, Hvalstendr, Röstungsvörde[1], allehande Fischekjönn mere end udi nogen andre Land; der

tum velit, navigare fas est, propter multas eas voragines, quibus totum illud mare scatet.

Grönlandia[a] venis argentosis, albis ursis, rubris maculis capita distinctis[b], albis falconibus[c], dentibus cetorum, pellibus rosmarorum[d] abundat; copia omnis piscium generis ceteras omnes terras superat[e]. Ea-

1) *om. B*; Rosmertænder, *E.*

a) Pars maxima rerum, hic enumeratarum, quas Grœnlandia producit, in libro laudato *Konúngs skuggsjá* recitantur et amplius quoque tractantur.

b) De his ibidem dicitur, pag. 186 & sq.: *Björn er þar ok margr á þvisa landi, ok er hvítr, ok ætla menn hann fæðist helzt á þvi landi, þviat hann hefir allt aðra nattúru, en svartir birnir er í skógum gánga; þeir veiða at sèr ross ok naut ok annat búfè, ok fæðast við þat; en hinn hvíti björninn, er á Grænlandi er, þá ferr hann mest í hafi, út á ísum, ok veiðir at sèr bæði sela ok hvali, ok lifir við þat; svá er hann ok vel fœrr til sunds alls, sem selar eða hvalar*, i. e. Ursi quoque hic frequentes occurrunt, colore albi, iique aborigines habentur; alius quippe indolis prorsus sunt, quam sylvestres illi nigri; hi enim equis, bobus, et cæteris, quæ ad greges domesticas pertinent, captis victitant, sed albus ille maria, glaciemque marinam oberrat, phocas ceteque, quibus natandi arte non inferior est, suæ gulæ inserviturus capit.

c) Sic l. c. p. 188-189: *Valr er þar mikill ok margr í þvi landi, sá er í öðrum löndum þikir mikil gersemi í vera; þat eru þeir haukar, er valir heita, hvítir at lit; ok er hann nægri þar en í nokkru landi öðru, ok kunnu þó landsmenn sèr ekki nytja*, i. e. Alit hæc terra etiam accipitres, quorum nonnulli albi, apud exteros in summo pretio, et quidem plures hic, quam in aliis regionibus, quos tamen suis usibus adaptare nesciunt incolæ.

d) Sic de his ibidem p. 179: *húð hans (rostúngs) er bæði þykk ok góð til reipa; rista menn þar sterkar ólar af, svá at vel draga LX manna eitt reip, eða fleiri, ok geta þó ekki slitit*, i. e. pellis rosmari densissima est et funibus conficiendis apta; adhibetur igitur dissecta loramentis, quæ vel sexaginta aut plures etiam homines facto impetu disrumpere nequeunt; et porro p. 184: *en þenna fjárlut flytja menn þaðan í móti sínum varníngi . . . . . reip þau er vèr nefndum fyrr, er menn rista af fiskum þeim, er rostúngar eru kallaðir, ok svarðreip heita, ok tennur þeirra*, i. e. Merces vero e Grœnlandia, commutatione mercium cum exteris facta, hæ fere deportari solent: . . . . . funes e rosmari, marini animalis antea commemorati, pelle exsecti, qui *svarðreip* (coriacei funes) dicuntur, et denique ejusdem belluæ dentes.

e) De balænis, phocis et pluribus animalibus maris Grœnlandici agit prolixe Spec. reg. p. 166 et sq., p. 176 et sq.

er och Malmersten allehande Lyder[1]; ther er Thoeligesten[2], som aldrigh schader Illd, och aff de Stene hugge de Grönlender Potter, Gryder, Schoelle[3] och saa store Kar, att udi edt Kar ma ligge X eller XII Thønner. Der er noch Rendyer[4].

Item udi Grönnland kommer aldrigh store Stormeveder.

Item Sne kommer[5] megen udi Grönland; der er iche saa kalldt som i Island eller Norge. Der vogxer paa höye Fjellden och nedre under de Aalldes[6] Frugt saa store som [nogre Eble[7], och goede att ede; der voxser den beste Hvede som verre maa.

dem fert marmora[a] diversi coloris, saxa sectilia, igni inviolabilia, ex quibus Grönlandi ollas, urnas, catinos et vasa, decem aut duodecim doliorum capacia, conficiunt. Ibidem rangiferorum[b] copia suppetit.

Grönlandiam violentæ ventorum tempestates nunquam fatigant[c].

Ibidem magna vis nivium decidit; frigus non tam acre, quam in Islandia aut Norvegia. In summis montibus et subjectis campis proveniunt fructus certorum pomorum magnitudine, optimi saporis. Ibidem triticum optimæ notæ crescit[d].

1) eller Farffue, *add. B.* 2) Talgesteen, *B*; Tælgesteen, *E.* 3) Keyler, *B*; Kjedeler, *E.* 4) paa some Öör, *in nonnullis insulis, add. B.* 5) ikke, *non, add. E.* 6) Oldenn, *E, Isl.* aldin, *proprie glans fagea, sed etiam, sensu latiore, omnes arborum edules fructus.* 7) Æbler, *E.*

a) Ibidem p. 188: *Marmari er þar mikill á þvi landi, þar sem bygt er, með ýmisum lit, bæði rauðr ok blár (bláfáinn) ok grænn (grænfáinn)* i. e. Marmoris in habitata ejus terræ regione ingens copia deprehenditur, varii quidem coloris, rubri nempe, cymatilis (cæruli aut lividi) et viridis (viridantis).

b) l. c. p. 186: *Þar er hèri margr á þvi landi, ok vargar, ok mikill fjöldi reindýra,* i. e. lepores hic sunt multi et vulpes et rangiferorum quoque ingens multitudo.

c) Hoc similiter testatur Speculum regale p. 200: *Þá skaltu þat til viss vita, at þar eru fögur sólskin, ok heldr er þat land veðrgott kallat um hásumarsskeið,* i. e. scias velim, apricitatem satis splendidam ibidem contingere, terramque ipsam, per æstatem adultam, bona potius, ut dicitur, tempestate frui; — et porro p. 212: *Optast halda þar illviðri litla ríð, ok er þó lángt í millum, er þau koma, ok er þó góð veðrátta millum þess, þó at landit sè kallt,* i. e. durant ibi sæpissime procellæ breve tempus et rarius contingunt; per longa vero nimborum intervalla gratus satis aer est, licet clima regionis frigidum sit.

d) Hæ de pomis (aut uvis) et optimo tritico relationes Grœnlandiæ cum Vinlandia ineptam confusionem prodere videntur.

IX. CARMEN FÆRÖICUM, IN QUO VINLANDIÆ MENTIO FIT.

In insulis Færöensibus multæ memorabiles relationes, ore hominum ab ethnicismi inde temporibus quasi per manus traditæ, existunt, serioribus seculis maximam partem conservatæ carminibus, *Kväjir* dictis, quæ ab carminibus heroicis (Islandi *rímur*, ceteri boreales *Kæmpeviser*, Angli *Ballads* dicunt) haud multum abludunt. In nonnullis horum carminum, in primis in iis, quæ de personis ac rebus vernaculis agunt (ut in carmine *Sigmundar Kväji*, de quo agit præfatio historiæ Færöensium, ed. Hafn. 1832, pag. VI-X), fundus historicus agnosci potest; quare, etsi nullo modo possint pro exactis commentariis historicis haberi, tamen ad disquisitiones historicas nulli usui non sunt. Ingens illa collectio talium carminum sive melon, quæ de Sigurdo Fofnericida ejusque posteris agunt, et ita cum rebus in Edda et carmine Nibelungorum tractatis cohærent, edita est Randrosiæ anno 1822, ab H. C. Lyngbye; quanquam pleraque ex reliquis lucem publicam nondum viderunt. Interea descripta et collecta sunt annis 1781 et 1782 ab J. C. Svaboe, qui collectionem Melon Færöensium (*Færøiske Kväjir*) sive veterum carminum heroicorum (*Kæmpesange* et *Rujmur*) reliquit; quæ collectio in magna Bibliotheca Regia, hujus urbis ornamento, asservatur. Ex hac collectione descripsimus melos, dictum *Finnur hin Fruji* (Finnus Pulcer), quod hoc loco publici juris facimus, non quod rebus ibidem tractatis ullam tribuamus fidem historicam, sed quod idem melos mentionem Vinlandiæ faciendo non solum ostendat, quam late fama hujus remotæ terræ per varias partes septemtrionis perlata fuerit, sed etiam demonstret, receptam vulgo fuisse in Færois opinionem, Hiberniam et Americam illis temporibus navigationum commercio junctas fuisse. Sacerdos plurimum reverendus J. H. Schröterus Thorshafniensis, cui exscriptum exemplaris Svaboniani recognoscendum miseramus, quique nonnulla loca obscuriora emendavit, docuit, vulgarem esse inter Færöenses relationem, Vinlandiam ab Hibernis, qui eo transnavigarint ibique bella gesserint, primo inventam esse.

Argumentum carminis h. l. cum lectoribus communicati tale est: Dynasta quidam Uplandis præfectus, nomine Ulvus, duos filios habuit, Holda-

nem Robustum et Finnum Pulcrum. Finnus, Ingeborgæ (Inibheacæ?), regis Hiberniæ filiæ, nuptias ambire cupiens, eo trajicit, virginemque petit; sed propter inæqualitatem connubii, quod regis filia esset, a patre repudiatus, ira incensus regem ejusque athletas aggreditur; quorum haud paucis prostratis, tandem a multitudine oppugnantium oppressus in carcerem abducitur. Filia, cum intercedendo apud patrem precibus nihil efficere valeret, misso nuntio fratrem Holdanem arcessit; qui collectis ad fratrem liberandum copiis, advenit, ignem arci subjicit, regem sub tectis concremat. Dein, fratre ex carcere liberato, Ingeborgam adit, et quærit an nubere sibi velit. Quæ cum confirmasset, se connubium non repudiaturam, si tres Vinlandiæ reges e medio sustulisset, Finnus in incertum eventum se facturum periculum testatus, eo trajicit, et solus contra omnes progreditur. Pugnatur diu. Tandem ipse, duobus regibus cæsis, interficitur. Holdan, tertio rege prostrato necem fratris ultus, ad Ingeborgam redit, eamque uxorem ducere parat. Ea vero se, mortuo Finno, ullius capi amore posse negavit, ipsaque nocte nuptiali luctu periit. Holdan, iniquitate fati dolens, reliquam vitam mœrore consumsit.

Finnur hin Fruji.	*Finnus Pulcer.*
1. Ajn bujr Jadlin å Uplöndun, Got er at täka til Evna; Åt hevur han sär togva Sinir, Väl kan e tajr nevna.	1. Dynasta quidam habitat in Uplandis (juvat rem ab initio ordiri); is duos habuit filios, quos facile nominare possum.
2. Åt hevur han sär togva Sinir, Väl kan e tajr nevna: Håldan Sterkji og Finnur hin Fruji, Kunna väl Drajngjun stevna.	2. Is duos habuit filios, quos facile nominare possum: Holdan Robustus et Finnus Pulcer viros ciere [a] facile possunt.
3. Håldan vär tan eldri Browur, Finnurin vär tan ingri	3. Holdan erat fratrum natu major, Finnus natu minor erat.

a) i. e. aut ad certamen provocare, aut ad militiam evocare.

Han vär äf ödlun dajliur,
Tow fedl honun Forlan tingri.

4. Finnur er å Lajkvödlinun,
Tälar vi sujna Drajngji:
„Kvär vitun tär mujn Javninga,
Tä hävi e hugsa langji".
5. Svajnar svära sujnun Harra:
„Kvuj spirjun tär so?
Best vajtstú vi sjålvun tär
Kvär tujn står Huur å.
6. Vär kunnum ikkji sannari
Sia tär ujfrå,
Kongurin uj Ujrlandi
So väna Döttir år.
7. Kongurin uj Ujrlandi
Ajur sär Döttir vujsa,
Kanstú häna tilegta få,
Hon kan tujt Lujv väl prujsa.

8. Ujrlands Kongur Döttir ajur,
Vøn er hon sum Sowl;
So er at lujta å Jomfrú-Lìt,
Sum Drojrin drujvur å Snjow.

9. Er hon sär so ajili,
Sum tär siun frå,
Bia skäl Döttir Ujrlands Kong,
Tä standist kvät äf uj må.

Hic cum omni ex parte eximius esset,
tamen fortuna magis adversa usus est.

4. Finnus, in palæstra constitutus,
commilitones suos allocutus est:
ubi mihi æqualem nostis?
hoc diu mihi cogitatum est.
5. Juvenes domino suo respondent:
cur ita interrogas?
tu ipse haud dubie optime nosti,
quo tuus animus inclinet.
6. Haud utique nos possumus
tibi veriora narrare:
Rex Hiberniæ filiam habet,
venustatis fama insignem.
7. Rex Hiberniæ filiam
sapientem habet;
quam si tibi jungere matrimonio continget,
ea vitam tuam illustrem reddere certe poterit.

8. Rex Hiberniæ filiam habet,
ea venusta est, veluti sol;
color virginis adspectu talis est,
qualis sanguinis, qui in nivem defluit.

9. Si illa sic digna est, quæ petatur,
uti vos prædicatis,
filia regis Hiberniæ petenda mihi,
quæcunque tandem me sors maneat.

10. So letur han Finnur hin Fruji
Sujnun Skjipun bygva,
Adlar letur han Strajngjinar
Äf rejar Gudli snygva.

11. So letur han Finnur hin Fruji
Bygva Skjipun sujn,
Letur nú läa uj bäji Bòr
Virtur og so Vujn.

12. Finnur letur Skjipini gjera
Vi so gowa Row,
Äf Gudli vowru Borini,
Uj flowta firi oman Sjow.

13. Braddir vowru Brandar,
Borini vowru blå,
Børutoppar äf rejar Gudli,
Här skajn Sowlin å.

14. Braddir vowru Brandar,
Skorin vär kvör Stok
Stavnur og Stujri äf rejar Gudli,
So vär Segl uj Top.

15. Vindur han up sujni Silkjisegl,
Gudl uj vovin Rand,
Strikar aj å Bunkan niur
Firin vi Ujrland.

16. Smälu-Drångur å Haji gongur,
Gojmir ät Smälu og Gajt,

10. Sic Finnus Pulcer naves
adornandas curat suas;
curat omnes funes
rubro torquendos auro.

11. Sic Finnus Pulcer naves
adornandas curat suas;
curat ad utrumque navis latus
decoctam cerevisiam et vinum
reponenda.

12. Finnus curat naves suas
adornandas summo otio;
ex auro erant tabulæ,
quæ supra aquas exstabant.

13. Picatæ erant perticæ (rostra),
tabulæ laterales erant cæruleæ,
apices (malorum) erant ex rubro auro,
qui splendente sole colluxerunt.

14. Picatæ erant perticæ,
exsculpta quæque trabes;
puppis et gubernaculum ex rubro auro;
mox velum ad summum mali sublatum.

15. Vela tollit bombycina,
aureis limbis distincta,
quæ non prius demisit[a],
quam Hiberniam attigerat.

16. Opilio per saltum incedit,
oves caprasque custodiens;

a) verbotenus, in onus navis vel struem mercium demittit; de contrahendis velis sermo est.

Han sär Skjip ettir Hävi koma,
Havn at vilja lajta.
17. Adlar rekur han Smälunar
Säman å grønan Vödl,
Sujan axlar han Kåpu blå,
Han går uj Kongjins Hödl.
18. Sujan axlar han Kåpu blå,
Han går uj Kongjins Hödl;
„E eri mär å ajnun Luti
Vujsari in tär erun ödl.
19. E eri mär å ajnun Luti
Vujsari in tär erun ödl:
E sär Skjip ettir Hävi koma,
Seglini kvujt sum Mjödl."
20. „Särtú Skjip ettir Hävi koma,
Seglini kvujt sum Lujn;
Vera man onkur Hövdingur,
At bia Döttir mujn."
21. Tåi hansara Snekkja
Kjendi fävurt Land,
Kastar han sujni Akkjerini
Å so kvujtan Sand.
22. Fistur stujur Finnur hin Fruji
Sujnun Fowtun å Land,
Tolv brinjavar Herkjempur
Undir hans högru Hand.
23. Gingu tajr frå Strondun nian
Rujkjir Men og restir,
Lunnar brustu og Jørin skalv,
Tajr settu Knör uj Nesti.
24. Uppi uj miun Gräsagäri

videt navem per pelagus advehi
portumque quærere.
17. Omnes oves compellit
in viridem campum;
dein cærulam togam induit,
et aulam regis ingreditur.
18. Dein cærulam togam induit,
et aulam regis ingreditur:
equidem una in re vobis
omnibus sapientior sum.
19. Una quidem in re sum
vobis omnibus sapientior:
navem video per mare advehi,
velaque nivis instar candida.
20. Viden' navem per mare advehi,
velaque lini instar candida?
haud dubie aliquis princeps adest,
filiæ meæ nuptias ambiturus.
21. Ubi litus amœnum
navis ejus attigerat,
ancoram suam conjicit
in arenam candidissimam.
22. Finnus Pulcer in terram
primus pedibus egreditur,
et a dextro ejus latere
duodecim loricati bellatores.
23. Ab extremo litore egressi sunt
viri potentes ac strenui.
Rumpi falangæ, terra tremere,
navem in stationem subducentibus.
24. Medio in horto

Axlar han sujt Skjin,
Og so bygvin gengur han
Uj høu Hadlar in.

25. Og so bygvin gengur han
Uj høu Hadlar in,
Sum Ujrlands Kongur vi Bori sät
Vi Man og hundra fim.

26. Finnur gjek uj Hadlina in
Uj silkjikneptari Hygvu,
Kjinnur er rejur sum Hummarklegv
Og Eja sum uj Dygvu.

27. Finnur gengur å Hadlargölvi
Uj forun vär tan Siur,
Hevur nú alt uj ajnun Ori
Hajlsar og han biur.

28. Finnur stendur å Hadlargölvi
Bèr up Kvøvu sujna:
„Sìt väl, restur Ujrlands Kongur,
Gjev mär Döttir tujna!"

29. Tuj svärar han, Ujrlands Kongur,
Gjirdur sät han vi Brandi:
„Sia skaltú Ajti tujt,
Og kväan tú er äf Landi."

30. „Sjålvur ajti e Finnur hin Fruji,
Håldan er mujn Browur,
Úlvur Jadl er Fäjir mujn,
Frú Gårtrú er mujn Mowur."

31. „Tä tikjir henna Vinun og Frændun
Vera so miklan Muun,

sagum[a] suum induit,
et sic vestitus celsa
ingreditur palatia.

25. Et sic vestitus celsa
ingreditur palatia,
ubi quingentis cum viris rex
Hiberniæ mensis accubuit.

26. Finnus aulam ingressus est
cum mitra bombyce revincta;
genæ chelarum instar rubebant,
oculi columbinis erant similes.

27. Finnus per pavimentum aulæ incedit,
moreque antiquitus recepto utitur:
totum negotium uno dicto absolvit;
salutat, et uxorem petit.

28. Finnus, in aulæ pavimento stans,
negotium suum expromit:
ave! salve! fortis rex Hiberniæ!
da mihi filiam tuam!

29. Respondit ad hæc rex Hiberniæ,
sedens gladio cinctus:
nomen tuum edito,
et qua ex terra adveneris.

30. Ipse vocor Finnus Pulcer,
frater meus est Holdan,
Ulvus dynasta est pater meus,
domina Gortrua[b] mater.

31. Hæc amicis et cognatis ejus
impar conditio esse videtur;

a) *Skjin*, pellem, i. e. vestem pretiosis pellibus subsutam.

b) Isl. *Geirþrúðr.*

Hon er ajn útvald Konga Döttir,
Tú er ajn Jadls Sòn.

32. Finnur stendur å Hadlargölvi,
Ejgar sujnun Gavni:
„Hesin sämi Riddari
Han tikjist vera tujn Javni.

33. Vil tú mär ikkji Mojdna gjeva,
Årin e hiani färi,
Tä skäl vera Deji tujn
Og flajri Drajngjun at skäa.

34. Vil tú mär ikkji tujna Döttir
Båji gjeva og gjifta,
E bjowi tär ajt anna Bo,
Lujv skäl Hondun skjifta."

35. Finnur lejp ettur Hadlargölvi
Båji fimur og fúsur,
Åtjan vå han Herkjempur tå,
Årin han slap út.

36. Finnur lejp ettur Hadlargölvi
Båji vi Spekt og Nåji,
Anna slujkt firi honum fedl,
Og tå vär javnt kjå båvun.

37. Åtjan vowru Herkjempur,
Sum Sår bowru undur Skjin,
Årin tajr fingu Finnin hin Fruja
Uj Mirkastovu in.

ea est eximia regis filia,
tu dynastæ filius es.

32. Finnus stat in pavimento aulæ,
in suum commodum intentus:
hic idem eques se ipse
tui parem esse æstimat.

33. Quod si nolis mihi virginem dare,
antequam hinc digrediar,
id tuo exitio, id multorum
juvenum damno erit.

34. Quod si non vis tuam mihi filiam
dare et in matrimonium collocare,
aliam tibi offero conditionem,
de vita armis decernendum[a].

35. Finnus per aulæ pavimentum
decurrit, et agilis et animosus;
tunc duodeviginti heroas dejecit,
antequam foras evasisset.

36. Finnus per aulæ pavimentum
decurrit, et prudenter et tuto;
totidem ex suis ceciderunt,
æquato sic utrinque cæsorum numero.

37. Duodeviginti erant bellatores,
qui vulnera sagis tecta gerebant,
antequam Finnum Pulcrum
in carcerem detrudere possent.

a) Ab aliis recitatoribus duo postremi versus sic exhibentur:

E bjowi tär ikkji anna Bo,
en Lujvi frå Londun skjifta,

i. e. non aliam tibi conditionem offero, quam vitam possessione regni exuendam; quibus verbis minatur, regnum ipso cæso vocaturum. Nam in vetere lingva boreali verba *skipta* et *skipa* permutantur. Etsi autem phrasis, *Lujv skäl Hondun skjifta*, a veteris hodiernique sermonis Islandici locutioni vulgari recedat, tamen nec genio sermonis adversatur, et habet quo se defendat.

38. Towku tajr tan fruja Finn
Og löddu han uj Band,
Spardu kvörkji Stål edla Jadn
Um hans ljowsa Hand.

38. Prehenderunt Finnum Pulcrum,
et in vincula conjecerunt;
neque chalybi, neque ferro pepercerunt,
quo candidam ejus manum vincirent.

39. Towku tajr tå Finnin hin Fruja
Löddu uj kalda Jadn,
Tä vär Frygvin Ingjibjörg,
Hon fek båi Angjist og Harm.

39. Prehenderunt Finnum Pulcrum,
et in frigida vincula conjecerunt;
tum regia virgo Ingeborga
dolorem et ægritudinem nacta est.

40. Tä vär Frygvin Ingjibjörg,
Hon gengur for Fäjir sujn,
Berföt uj ajnun Nåtstakkji
Og vi ajt Høvurlujn.

40. Ingeborga, regia virgo,
patrem adit suum,
nuda pedes, cum tunica nocturna
cumque linteo redimiculo.

41. Tä vär Frygvin Ingjibjörg,
Hon fedlur på sujni Knä:
„Gjer tä firi Mandowm tujn,
Tú gjev tan Riddara mär."

41. Ingeborga, regia virgo,
in sua genua procumbit:
quæ tua est virtus, id mihi tribuas,
hunc ut equitem mihi des maritum.

42. „Tä tikjir tujnun Vinun og Frændun
Vera so miklan Muun,
Tú er ajn útvald Konga Döttir
Han er ajn Jadls Sòn."

42. Hæc amicis et cognatis tuis
impar conditio esse videtur;
tu enim es eximia regis filia,
ille dynasta natus est.

43. Ingjibjörg snúist äf Hadlini út,
Uj tuj vär hon raj:
„Gud läti me aldri liva tan Dä,
E spirji te Råjini mair!

43. Ingeborga ex aula se proripit,
eo momento irata erat:
eum diem ne mihi illucere faxit deus,
quo a te posthac consilia petam.

44. Hojr tä, mujn hin säli Fäjir,
Sjålvur skäl tú tä råa,
Gjera skäl sterka Håldani Bo,
So står tujt Lujv uj Våa."

44. Audi hæc, pater optime,
ista res penes temet esto;
Holdani Robusto nuntius mittetur,
quo vita tua in discrimen veniet.

45. Kadlar hon sjålv å Skowsvajn sujn
Kläjir han uj Skrúur:

45. Ipsa pedissequum suum advocat,
ornato vestitu eundem induit:

„Tä hävi e å sonnun rojnt	hoc re experta sum (inquit),
At tú hevur veri mär trúur."	te mihi fidelem fuisse.
46. Han vär fimur å Fowtunun	46. Is pedum pernicitate valebat,
Bojini skuldi bera,	qui nuntium ferre debuit;
Ödl so letur hon Kläjir hans	ea omnes vestes ejus rosis
Vi Rowsur og Liljur skjera.	et liliis ornandas curat.
47. „Hojr tä, tú mujn lujtli Svajnur,	47. Audi hæc, mi puerule,
Leg tär väl uj Minni:	memoriæque fideliter manda,
Ångan skal tú søtan sova,	ne te dulcis obrepat somnus,
Firin tú Håldan finnur."	antequam Holdanem conveneris.
48. Han vär fimur å Fowtunun,	48. Is pedum pernicitate valebat,
Uj tej Tujindi bär	qui hæc nova pertulit
Häani út til Landanar,	inde in terras, ubi
Sum rujkji Håldan vär.	potens ille Holdan versabatur.
49. Tä vär tan hin lujtli Svajn	49. Parvus ille pedissequus
Hajm uj Gärin fowr,	domum ad villam accessit;
Úti sjålvur rujkji Håldan	ipse potens Holdan foris
Firi honun stow.	stetit, eo adveniente.
50. Tä vär tan hin lujtli Svajn	50. Parvus ille pedissequus
In uj Hadlina gjek,	aulam ingressus est;
Håldan settist uj Håsäti,	Holdan celsa sede consedit,
Han imsar Litir fek.	vultumque variis modis mutavit.
51. „Vèr välkomin, lujtli Svajn,	51. Exoptatus adsis, puerule,
Hiar nú til mujn;	meam domum qui venisti;
Drek nú kvät tär betri lujkar	bibe utrum libuerit,
Mjøjin edla Vujn!"	mulsum an vinum!
52. „Lujti er mär um Mjøjin tujn	52. Parum me allicit mulsum tuum,
Og hålv väl minni um Vujn,	multo vero vinum minus;
Onnur hävi e Ørindini	alia habeo negotia,
Hiar uj Dä til tujn.	quæ tecum hodie peragam.
53. Vit tú tä nú, rujkji Håldan,	53. Id jam scito, potens Holdan,
E beri tär Bo tilhandar:	nuntium tibi affero:

Tujn er Browur uj Ujrlandi,
Han situr uj stowrun Vanda."

frater tuus, qui in Hibernia est,
magno versatur discrimine.

54. Tä vär tuj han rujkji Håldan
Sujnun Borun skjejt,
Adlur tan hin brúni Mjøvur
Å Hadlargölvi flejt.

54. Tunc potens ille Holdan
mensas ab se repulit;
omne nigrum mulsum
in solum defluxit.

55. Håldan sprak um Bori fram
Båji vi Ilsku og Raji,
Fimtan vowru tej Gudlstejpuni
Han brejt sundur uj tajrri.

55. Holdan mensam transiliit,
furore percitus et ira,
eoque momento quindecim
aurea pocula diffregit.

56. Håldan letur Lìi samla
Båji um Torpar og Tegna,
Här komu tvajr, sum bìin värajn,
Finnin Fruja at hevna.

56. Holdan copias colligi jubet
tam ex servis quam ex ingenuis;
hic, uno vocato, duo adfuerunt,
Finnum Pulcrum ulturi.

57. Vindur han up sujni Silkjisegl
Gudl uj vovin Rand,
Strikar aj å Bunkan niur
Firin vi Ujrland.

57. Vela tollit bombycina,
aureis limbis distincta;
quæ non prius demisit,
quam Hiberniam attigerat.

58. Kastar sujni Akkjeruni
Å so kvujtan Sand,
Fistur stujur Håldan Sterkji
Sujnun Fowtun å Land.

58. Ancoras suas jacit
in candidissima arena;
Holdan Robustus in terram
primus pedibus egreditur.

59. Lojnlia gjek frå Strondun nian,
Ojngjin mundi tä vära,
Brendi inni Konur og Bödn,
Tåi han kom til Gära.

59. Ab ultimo litore clam,
omnibus insperantibus, egressus,
matres ac liberos in ædibus cremavit,
quascunque villas accessisset.

60. En tå mintist Håldan alt,
Kvät veri heji fir,
Leggur Eld uj Borgjina
Og Stokkar firi Dìr.

60. Tum vero Holdan omnia, quæ
antea gesta erant, recordatus,
ignem arci injicit,
foresque trabibus præsepit.

61. Leji Eld uj Borgjina
Og Stokkar firi Dìr,

61. Ignem arci injecit,
foresque trabibus præsepsit;

Brendi inni Ujrlands Kong,
Sum betri heji veri fir.

sub *tectis* cremavit regem Hiberniæ,
quem jam antea crematum fuisse oportuit.

62. Sväraji tå hin Ujrlands Kongur,
Rowpar kvölt og håt:
„Kvät hävi e til Säkar gjört,
Kvuj eri e brendur uj Nât?"

62. Tum locutus est rex Hiberniæ,
acutum et alta voce clamans:
quam ego in me culpam admisi?
cur hac nocte *concremor?*

63. Tuj sväraji Håldan Sterkji,
Tälar so firi sär:
„Tä visti tú, Ujrlands Kongur,
At Browur åtti e mär."

63. Ad hæc Holdan Robustus
his verbis respondit:
nosti profecto, rex Hiberniæ,
fratrem mihi fuisse.

64. Tuj sväraji Ujrlands Kongur
Äf so tungari Nej:
„Finnur er uj Mirkastovu,
Han er ikkji dejur."

64. Respondit rex Hiberniæ,
gravi adactus necessitate:
Finnus in carcere versatur,
neque mortuus est.

65. Håldan gjek ät Mirkastovu-Durun,
Alt foruttan Vanda,
Klujvur up Hurar äf sajun Jadni,
Lojsur út restan Fanga.

65. Holdan ad fores carceris accessit
sine ullo impedimento:
fores lento ferro fabricatas dissecat,
et virum animosum ex vinculis *liberat.*

66. Klujvur up Hurar äf sajun Jadni,
Lojsur ut restan Fanga:
„Stat up, Finnur, Browur mujn,
Um tú ert førur at ganga."

66. Fores lento ferro fabricatas dissecat,
virumque animosum ex vinculis liberat:
surge, frater Finne,
si incedere vales.

67. Up lejp tan hin fruji Finnur,
Kjin ber han so balda:
„E hävi Kongji Skat at lúka
Firi tä Jadni kalda."

67. *Exsiliit Finnus Pulcer,*
animositatem vultu præferens:
regi tributum pendere debeo
ob frigidum illud ferrum.

68. Finnur lejp úr Mirkastovu,
Til Ilsku vär han fús:
„E hävi Kongji Skat at lúka
Firi tä mirka Hús."

69. Tuj sväraji rujkji Håldan,
Tan hin nujti Drångur:
„Hojr tä, Finnur, Browur mujn,
Honun hevnist ajnkji långur.

70. Sujan setti han se niur,
Siur honun frå:
Hojr tä, Finnur, Browur mujn,
Han er brendur å Bål."

71. Gingu tajr äf Mirkastovu
Båji vi Row og Nåjir,
Sujan in uj høa Loft
Firi Ingjibjörg tajr båjir.

72. „Sìt väl, Frygvin Ingjibjörg,
Hin fagra og hin ljowsa,
Viltú tär ajn Hövdingan
Her firi ödlun kjowsa?"

73. Tuj sväraji Ingjibjörg:
„Nú er ettir tä vesta:
Höddun tär vii Vujnkonganar,
So skuldun tär me festa."

74. Tuj sväraji rujkji Håldan,
Kvinnur man han grøta:
Kvör sum siglir uj Vujnlands Hävi
Imiskun man han møta."

75. Finnur lejp äf Hadlini út
Äf so miklun Magni:

68. Finnus ex carcere excurrit,
in furorem inclinatus:
regi tributum pendere debeo
ob tenebrosam illam domum.

69. Respondit potens Holdan,
præclarus ille heros:
audi hoc, mi frater, Finne,
in eum non amplius ultio cadit.

70. Deinde consedit,
ei rem exponit:
audi hoc, mi frater, Finne,
ille igni crematus est.

71. Egressi sunt e carcere
placide et sine impedimento;
inde in altum cœnaculum
ad Ingeborgam ambo concesserunt.

72. Ave, regia virgo Ingeborga,
venusta et candida!
vin' tibi unum principem
hic præ omnibus eligere?

73. Respondit ad hæc Ingeborga:
jam res difficillima restat;
si reges Vinlandicos neci dedissetis,
me vobis despondere liceret.

74. Respondit potens Holdan:
lacrimas feminis profecto movere poterit,
quicunque pelagus Vinlandicum pernaviget,
in varia discrimina incidet.

75. Finnus ex aula excurrit,
omnibus adhibitis viribus:

„Tow skäl e *til* Vujnlandar,
E komi aj attur uj tajrri.

76. Vindur up sujni Silkjisegl
Gudl vi vovin Rand,
Strikar aj å Bunkan niur
Firin vi Vujnland.

77. Uppi uj miun Gräsagäri
Axlar han sujt Skjin,
Og so bygvin gengur han
Uj høu Hadlar in.

78. Og so bygvin gengur han
Uj høu Hadlar in,
Sum Vujnkonganir å Bori sita
Vi Man og hundra fim.

79. Finnur gjek uj Hadlina in
Firi tajrra Bòr,
Konganir sita uj Håsäti,
Tajr täla ikkji ajt Òr.

80. Årla vär um Morgunin,
Ruar firi Sowl,
Tå höddu sjålvur Vujnkonganir
Brinja út Hundra tolv.

81. Tå höddu sjålvur Vujnkonganir
Brinja út Hundra tolv;
Ajnsumadlur Finnurin Fruji
Raj tajm ödlun ujmowt.

82. Finnur rujur uj Herin fram,
Frävur vär han at sujgja,
Höggur so tujt å båar Hendur,
Fedlur togva og trujgja.

ego vero iter Vinlandicum ingrediar,
etsi ex eo (itinere) non sim reversurus.

76. Vela tollit bombycina
aureis limbis distincta;
quæ non ante demisit,
quam Vinlandiam attigerat.

77. Medio in horto
pretiosa veste se induit,
et sic vestitus celsa
ingreditur palatia.

78. Et sic vestitus celsa
ingreditur palatia,
ubi reges Vinlandici, viris
quingentis stipati, mensis accumbunt.

79. Finnus aulam ingressus,
ante mensam eorum consistit.
Reges in soliis sedent,
nullam emittentes vocem.

80. Mane erat diei,
aurora solem oriturum portendit;
tunc ipsi reges Vinlandici
duodecim centurias armaverant.

81. Tunc ipsi reges Vinlandici
duodecim centurias armaverant;
solus Finnus Pulcer
contra eos cunctos equitavit.

82. Finnus in aciem vehitur,
strenuus aspectu fuit;
crebro utrinque gladium vibrat,
jam duos, jam tres viros dejicit.

83. Finnur rujur uj Herin fram,
Måtturin uj honun vex,
Höggur so tujt å båar Hendur,
Här fedla fim og sex.

84. Bardust fudla togva Däar,
Eldar äf Svørun rúka,
Han nåddi ikkji å Jørina,
Han trow ettir Manna Búkun.

85. Finnur rujur uj Herin fram,
Aj vil han undan flujgja;
Tä er mär af sannun sagt,
Nú vowru ettir trujgjir.

86. Finnur rujur uj Herin fram,
Søvur genga frå,
Han trujvur um fista Vujnkongan,
Han klejv han uj Lutir två.

87. Finnur rujur uj Herin fram,
Aj vil han undan flujgja,
Trujvur um annan Vujnkongan,
Klejv han uj Lutir trujgja.

88. Finnur setist å Jørina niur,
Nú må han undan flujgja,
Drèkjin flej uj Lofti up
Begjinti Ajtur at spujgja.

89. Ajtur spuji tan fúli Drèkji
Niur å Finna Brinju,
Han vär ikkji vi Voknun viin,
Härfiri lät han sinja.

83. Finnus in aciem vehitur,
robur illius gliscit,
crebro utrinque gladium vibrat,
cadunt jam quinque, jam sex.

84. Pugnarunt integros duos dies;
ignes ex ensibus emicant;
terram pedibus non tetigit,
sed per corpora humana gradiebatur.

85. Finnus in aciem pervehitur,
invitus capessere fugam;
vere mihi relatum est,
jam tres reliquos fuisse.

86. Finnus in aciem pervehitur,
id fama late pertulit;
Primum rapit regem Vinlandicum
eumque in duas partes dissecuit.

87. Finnus in aciem pervehitur,
invitus capessere fugam;
rapit alterum regem Vinlandicum,
eumque in tres partes dissecuit.

88. Finnus in terra consedit,
jam fugam capere coactus;
draco in sublime evolavit
et virus evomere cœpit.

89. Virus a fœdo dracone emissum
in loricam Finni decidit;
ille armis non interfectus est,
id inficias iri jussit[a].

a) Locum sic intelligimus: moriens Finnus testatus est, se armis interfectum non esse, negareque adstantem jussit fratrem, se telis confossum cecidisse.

90. Tâi Håldan hetta så,
Sujn Browur vär fadlin frå,
Egvilia vi miklari Raji
Fram uj Herin brå.
91. Egvilia vi miklari Raji
Fram uj Herin brå,
Trajv um tria Vujnkongan
Klejv han uj Lutir två.

92. So rujur han rujkji Håldan
Innan grøna Lund,
Kvörkji gowl tä ettir honum
Hejkur edla Hund.
93. Vindur up sujni Silkjisegl,
Gudl uj vovin Rand,
Strikar aj å Bunkan niur
Firin vi Ujrland.
94. Ingjibjörg stendur uj Glasglugga,
Tälar Orun svå:
„Hattar er ikkji Finnur Fruji
Uj Liftingjini står."
95. Ingjibjörg stendur uj Glasglugga,
Bâi vän og viti:
„Hattar er ikkji Finnur Fruji
Uj Liftingjini situr."

96. Ingjibjörg stendur uj Glasglugga,
Skortar ikkji Fujgja:
„Hattar er ikkji Finnur Fruji,
Tä kan e väl sujgja."

97. Kastar sujni Akkjerini
Å so kvujtan Sand;

90. Quod cum videret Holdan,
cecidisse fratrem suum,
terribiliter, magna cum ira
in aciem progressus est.
91. Terribiliter, magna cum ira
in aciem progressus est;
oppressit tertium regem Vinlandicum,
eumque in duas partes dissecuit.
92. Dein potens ille Holdan
per viridem sylvam equitat,
neque accipitre, neque cane
eum vocibus prosequente.
93. Vela tollit bombycina,
aureis limbis distincta,
quæ non ante demisit,
quam Hiberniam attigerat.
94. Ingeborga ad vitream fenestram
stans hæc verba loquitur:
hic non est Finnus Pulcer,
qui in celsa puppi stat.
95. Ingeborga stat ad vitream fenestram,
venustate et ingenio præstans:
hic non Finnus Pulcer est,
qui in celsa puppi sedet.
96. Ingeborga ad vitream fenestram stat,
divitiis non carens:
hic Finnus Pulcer non est,
id probe videre possum.
97. Ancoras suas jacit
in candidissima arena;

Fistur stujur Håldan Rujkji
Sujnun Fowtun å Land.

98. Uppi miun Gräsagäri
Axlar han sujt Skjin,
Og so bygvin gengur han
For Ingjibjörg härin.

99. „Sìt väl, Frygvin Ingjibjörg,
Hin fagra og hin ljowsa,
Viltú henda Hövdinga lova
Tär til Ujrlands kjowsa?"

100. Tuj sväraji Ingjibjörg,
Heldur å Gudlinun reja:
„E lovi ongan Hövdingan
Ettir Finnins Deja."

101. Sväraji Frygvin Ingjibjörg
Äf so tungari Nej:
„E lovist ongun livandi Manni
Ettir Finnins Dej."

102. Ajna Nåt uj Borgun sväv,
Hon sväv å Håldans Armi;
Tä vär mär äf sanni sagt,
Tå sprak hon äf Harmi.

103. Hon sprak äf Harmi ettir han,
Tan hin rujka Frú;
Svörji tan Aj å mujna Trygv,
Tä hendir onga nú.

104. Tä var tuj hin rujkji Håldan
Lät sär biggja Borg;
Här slajt han sujna Ävi út
Vi Treja og tunga Sorg.

potens ille Holdan in terram
primus pedibus egreditur.

98. Medio in horto
pretiosa veste se induit,
et sic vestitus domum
ad Ingeborgam ingreditur.

99. Ave, regia virgo Ingeborga,
venusta et candida!
an polliceri vis, te hunc
principem Hiberniæ regem electuram?

100. Respondit ad hæc Ingeborga,
rubrum aurum manu tenens:
ego nullum principem
post Finnum mortuum diligo.

101. Respondit princeps virgo Ingeborga,
gravi dolore victa:
nulli me viventium
post mortuum Finnum spondeo.

102. Unam noctem in arce dormivit,
et in sinu Holdanis quievit;
hoc mihi vero relatum est,
eam tunc dolore ruptam esse.

103. Dolore mortis ejus rupta est
potens illa regia virgo;
sancte juro, fide interposita,
hoc nulli nunc evenire feminæ.

104. Eam ob rem potens ille Holdan
arcem sibi exstruendam curavit;
ibi ætatem suam consumsit
mœrore gravique dolore.

Viigengur:	Epistrophe choreis adhibita:
Gjiltan Spora vi mujn Fowt e spenni,	Revincio calcari aureo pedem meum;
So temji e mujn Gengara gow og läti renna.	Quo domitus sonipes admissis currit habenis.

X. ADAMI BREMENSIS RELATIO DE VINLANDIA.

ADAMUS Bremensis fuit canonicus et ædituus Bremis. Fama de virtutibus et doctrina regis Danorum Svenonis Astrididæ eum in Daniam excivit. Hæc profectio, ipsius regis relationes, et tabularium Hamburgense, nec non nonnulli scriptores antiquiores materiam ei præbuerunt historiæ ecclesiasticæ quatuor libris Latinè conscribendæ, in quibus explicat christianæ religionis in Germania boreali et Septemtrione propagationem a tempore Caroli Magni ad Henricum Quartum, additque ad calcem libri quarti descriptionem „de situ Daniæ et reliquarum, quæ trans Daniam sunt, regionum". Suhmius, qui in sua Historia Daniæ, T. IV p. 486 sq., de hoc opere Adami ejusque variis editionibus diligenter tractat, autumat, Adamum non opus suum ante edidisse quam post annum 1073, cum memoret mortem archiepiscopi Adelberti, cujus successori Liemaro illud dedicavit, et forte non ante quam post mortem regis Svenonis Astrididæ 1076, cum hunc regem Sanctissimum appellet. Cum nova Adami operis editio sub manu esset, inserenda Monumentis Germaniæ historicis, auspiciis Societatis aperiendis fontibus rerum Germanicarum medii ævi, ed. A. D. Pertz, atque cognosceremus ex hujus Societatis Commentariis *(Archiv der Ges. für ältere deutsche Geschichtkunde)* Vol. III p. 651 sq., egregium Pertzium, in hoc magno opere ordinando et edendo occupatum, invenisse et contulisse eximiam membranam Adami operis in Bibliotheca Aulica Vindebonensi, literas ad eum dedimus, petentes, ut lectiones variantes, ad locum de Vinlandia, quæ forte in Codice Vindebonensi invenirentur, nobiscum communicaret, quæ ab eo humanissime communicatæ sunt. Memorabilis Codex Vindebonensis eo se ab editionibus Adami operis distin-

guit, quod liber tertius in codice manuscripto etiam complectatur quartum, quartus vero vicissim descriptionem terrarum borealium contineat. Loco titulorum libris inscriptorum in hoc codice versus quidam reperiuntur; libri quarti inscriptio talis est:

Si placet hæc quarti maneant primordia libri:
Descriptio insularum Aquilonis.

Huic itaque brevi relationi fundamenti loco posuimus: 1) Codicem Vindebonensem, qui hic, ut alibi, textum purissimum et antiquissimum exhibere cernitur. Cum eo sequentes editiones p. p. sunt collatæ: 2) Adami Bremensis opus ab Erpoldo Lindenbrogio, secundum codicem Henrico Rantzowio tunc proprium, editum, ubi hæc relatio facit caput 246; hoc primum prodiit Lugduni Batavorum 1595, posterius autem inter laudati Lindenbrogii Scriptores Rerum Germanicarum Septemtrionalium, editos Francofurti 1609 ac 1630, et porro, cura Joh. Alb. Fabricii, Hamburgi 1706 Fol.; cf. p. 65. His conveniunt: editio unici libri de situ Daniæ per Johannem Messenium, Holmiæ 1615, 8, et editio ejusdem libri per Stephanium in collectione De regno Daniæ et Norwegiæ, Lugd. Bat. 1629, 16; nec non editio totius operis per Joach. Joh. Maderum, Helmstadi 1670, 4. 3) Variantes lectiones, desumtæ e codice quodam vetusto, Bibliothecæ civitatis Hamburgensis proprio, collectæ a Frederico Lindenbrogio, Erpoldi filio, et publici juris factæ a Nic. Staphorst in ejus Historia ecclesiæ Hamburgensis diplomatica, Tom. I Vol. 1, Hamburgi 1723; cf. p. 369. 4) Lectiones variantes, notatæ ab Arna Magnæo, e codice melioris notæ, Bibliothecæ Academiæ Hafniensis tunc temporis proprio, at postea flammis consumto in magno urbis incendio 1728, typis mandatæ ab Adamo Henrico Lackmann, in ipsius disquisitione: De codice Bibliothecæ Acad. Hafn. membranaceo, in quo Adami Bremensis opera inscripta fuere, Kiliæ 1746, 4. Plura circa memorabilem hanc relationem subsidia hic acquirere vel inspicere nequiimus, sed opinamur tamen, nos præcipuas ejusdem ex optimis fontibus lectiones ita collegisse.

Cum profectiones Vinlandicæ, memoratu dignissimæ, incidant in initium seculi 11mi aut post paulo, cumque haud dubiè aliquot exierint anni, ex quo Adamus suas relationes in Dania accepit, usquequo opus suum edidit,

apparet, eum rebus gestis ætate propinquum fuisse, relationesque de inventa terra forsitan vix quinquaginta post indagationem annis accepisse.

Alter extra nostrum Septemtrionem medii ævi scriptor, Adamo Bremensi fere coævus, de Vinlandia, Americæ regione, tractare videtur; est nimirum Ordericus Vitalis; natus est in Anglia 1075, mittebatur autem a patre, cum decem compleverat annos, in Neustriam (sive Normanniam) Gallo-Franciæ, ad Monasterium Uticense; hic educatus est, et ætatis anno 33tio a Guilielmo, Rotomagi episcopo, in sacerdotem fuit inauguratus. Scripsit Vitalis historiam ecclesiasticam, in 13 libros divisam, quam ad finem perduxit, anno ætatis 67mo, post Christum natum 1141. In libro 10mo hujus operis, ab Andrea Duchesnio inter Historiæ Normannorum Scriptores antiquos, Lutetiæ Parisiorum 1619 editi, sic ille (pag. 767), Magni Nudipedis bellum contra Hiberniam, et regni Sigurdi Hierosolymipetæ in Norvegia primordii commemorans, terras huic regno subjectas enumerat:

„Orcades insulæ, et Finlanda, Islanda quoque, et Grenlanda, ultra quam ad Septentrionem terra non reperitur, aliæque plures usque in Gollandam Regi Noricorum subjiciuntur, et de toto orbe divitiæ navigio illuc adveluntur."

Voluit verisimiliter auctor, V Septemtrionalium, hanc literam Germanico more pronuntiari debere sentiens, per literam F, suis magis cognitam, exprimere, et Vinlandiam igitur innuere. Edidit Duchesne opus Orderici secundum tres vetustos codices, in ipsius præfatione indicatos; si hi, vel plures antiqui, jam existunt, critica præsentis ævi arte rite debent examinari, nova certe et meliore editione indigentes; — rogavimus igitur doctum quendam nostrum sodalem, Parisiis versantem, ut tales codices, pro dicta lectione confirmanda aut emendanda, inspiciat, quod tamen hucusque, quantum scimus, ei non contigit. Est forsitan illa Finlanda, pro textus Vinlanda, typographi mendo proprie adscribenda; legimus ita in Miesegaes Adami Bremensis operum Germanica translatione (Bremæ 1825, 8, p. 362) in notis: v. Torfæi Historia Finlandiæ antiquæ, seu pars Americæ septentrionalis &c., quod erratum inter reliqua indicata et rite correcta in dicto libro desideratur.

PRÆTEREA[1] unam adhuc [a]regionem[2] [recitavit[b], a [c]multis[3] [in eo repertam[4] oceano[d], quæ dicitur Winland[5], eo quod ibi vites sponte nascantur[e], vinum optimum ferentes[6]; nam et fruges ibi non seminatas[f] habundare[7], non fabulosa opinione, sed certa [comperimus relatione Danorum[8]. [g] [*Post quam*[9] *insulam terra nulla invenitur habitabilis in illo oceano, sed omnia quæ ultra sunt glacie intolerabili ac caligine immensa plena sunt; cujus rei Marcianus ita meminit: ultra Thy-*

DESUDEN nævnte han endnu et andet Land, som af mange var opdaget i dette Hav, hvilket kaldes Viinland, fordi Viinranker, som bære en meget god Viin, voxe der af sig selv; og at der desuden voxer Korn i Overflødighed uden at saaes, derom have vi faaet Kundskab, ikke ved fabelagtig Formodning, men ved paalidelig Beretning af Danske. [*Hinsides denne Ø findes i dette Hav intet beboeligt Land, men alt, hvad der er længere borte, er fuldt af en utaalelig Is og et uhyre Mörke; hvilket Marcianus saaledes om-*

1) esse ajunt, *add. Cod. Hamb.* 2) *correct. manu scriptoris aut correctoris* insulam *in Cod. Vindeb.;* insulam, *Ed. Lindenbrogii et cet.* 3) ■ *signo* [*desunt in Cod. Hamb.* 4) repertam in illo, *Ed. Lind. et cet.* 5) id est terra vini, *add. Cod. Hafn.* 6) gerentes, *Cod. Hamb.* 7) abundare, *Ed. Lind. et cet.* 8) Danorum comperimus relatione, *Ed. Lind. et cet.* 9) ait, *add. Cod. Hafn.*

a) Hæc lectio, in antiquioribus editionibus non occurrens, convenit Islandorum enarrationibus, quæ de Vinlandia, non ut insula, sed majore continentali terra, expressis verbis agunt; hæc igitur indubie præferenda est, etsi in Vindebonensi codice manu scriptoris, vel potius alius, ita dicti, correctoris, ad aliorum codicum sensum, ista lectio in „insulam" sit mutata.

b) nempe rex Danorum Sveno Estridæ filius, *Sveinn Ulfsson* vel *Astriðarson.*

c) Innuit vocabulum hocce, istam remotam terram ab incolis Europæ septemtrionalis tunc temporis valde frequentatam fuisse.

d) scilicet, qui etiam Norvegiam, Islandiam et Grönlandiam interluit.

e) Cum his conferri debet Particula de Grönlandis in vita Erici Rufi, supra pag. 36-37, nec non Historia Thorfinni Karlsefnii pag. 118, 140, 172 sq., 291 sq. In ipsissima verba illarum *vinviðr vaxinn*, ea, quibus Adamus utitur, aptissime quadrant.

f) Hæc porro Islandorum relationibus verbotenus conveniunt; vid. *Saga Þorfinns karlsefnis* pag. 118: *hveitiakrar sjálfsánir;* p. 172: *hveiti sjálfsáit;* p. 140: *hveiti nýsáit*, quod tamen in *úsáit* vel *eigi sáit* corrigendum, quæ lectio Adami expressioni ad unguem congruit.

g) Tota sequens periodus in Codice Vindebonensi non reperitur, quapropter tute concludere possumus, eam ad primarium libri textum non pertinuisse, sed posterius, forsitan librarii alicujus vel commentatoris operâ, interpolatam esse, et loco insuper incongruo insertam, cum insula quæstionis dicta citatione monstretur [illegible] Islandia, quæ paulo ante in eodem libro erat descripta, non autem Vinlandia, hic revera ab ipso auctore tractata.

le[a], *inquiens, navigare*[1] *unius diei mare concretum est. Tentavit hoc nuper*[2] *experientissimus Nordmannorum princeps* [b]*Haroldus*[3], *qui latitudinem septentrionalis*[4] *oceani perscrutatus navibus, tandem caligantibus ante ora deficientis mundi finibus, immane*[5] *abyssi baratrum, retroactis vestigiis,* [6]*vix salvus evasit.*][7]

taler, i det han siger: Naar man seiler een Dag hinsides Thyle, er Havet tilfrossent. Dette forsøgte nylig Nordmændenes meget erfarne Fyrste Harald, som med sine Skibe befoer Nordhavets Brede, og neppe undkom i Behold fra Afgrundens uhyre Svælg, ved at vende tilbage, da Verdens yderste Grændser formörkedes for hans Öine].

1) navigatione, *Cod. Hafn. et Hamb.* 2) *abest in Cod. Hamb.* 3) Haraldus, *Cod. Hamb. et Ed. Messenii.* 4) septentrionalem, *Cod. Hamb.* 5) inane, *Cod. Hamb.* 6) pene, *add. Cod. Hafn.* 7) *Hæc omnia add. Editiones nec non Cod. Hafn. et Hamb., sed tota ea particula deest in Cod. Vindeb.*

a) Adamus Bremensis per Thylen intelligit Islandiam, scriptores vero antiquissimi sine dubio intellexerunt partem aliquam Norvegiæ, forte australem, ut explicavit Bredsdorff in *Bidrag til Forklaring af Ptolomæus's Forklaring om de nordiske Lande*, insert. scriptis Soc. Lit. Scand. Vol. 20, p. 204 sq. Marcianus quidem Thylen nominat in Satyrico suo; sed non habet hanc locorum descriptionem, quæ ei h. l. tribuitur, quare, eam ab alio scriptore esse desumtam, putandum est, forte a Plinio, cujus hac de re hæc verba sunt: „A Thule unius diei navigatione mare concretum, a nonnullis Cronium appellatur"; vide Plinii Sec. Hist. Nat. Lib. IV, cap. 30, fin. Ed. Bipont.

b) Haraldus, cognomine *harðráðr* (Severus), ab anno 1046 ad 1066 regnans, et in bello contra Anglos interemtus, qui hic experientissimus audit, laudatur quoque a Snorrio in *Heimskringla* III, 95, his verbis: *Haraldr konúngr var spekingr mikill at viti, svá at þat er alþýðo mál, at engi höfðingi hafi sá verit á Norðrlöndum, er jamndjúpvitr hafi verit, sem Haraldr, eða ráðsnjallr*, i. e. „Rex Haraldus sapientia adeo excellebat, ut communis populi sermo esset, neminem fuisse in orbe septemtrionali principem, qui eum ingenii subtilitate aut in excogitandis consiliis acumine æquiparaverit." Snorrius quidem mentionem facit talis ab eo susceptæ expeditionis, sed addit, præter res ejus gestas, ab se descriptas, multas adhuc exstare alias, literis mandatas. Neque alibi nobis de aliqua ejus in vel ultra Grönlandiam expeditione ulla relatio innotuit; scimus tamen, unum ejus subditorum Thorerum, ipsius auspiciis, in Grönlandiam navigasse, ibique hiemasse, quæ circumstantia longam et difficilem e Norvegia navigationem indicare videtur. Audunus quidam Islandus Thorero in hoc itinere socius fuit; hic ursum album, quem in Grönlandia acquisierat, Svenoni Estridæ filio, Daniæ regi, donavit, ei magnopere acceptum, et deinde per plures menses in ejus aula moratus est, cum ipso rege sæpe conversans. Rex Sveno multa Bremensi Adamo de nostro Septemtrione retulit, inter quæ narrationem illam de viri Norvegici, Haraldi subjecti, quem Sveno vel Adamus cum ipso rege facile confundere potuit, Grönlandico itinere fuisse suspicamur; vide *Fornmanna Sögur* VI, p. 297-307.

XI. DESCRIPTIO QUORUNDAM MONUMENTORUM EUROPÆORUM, QUÆ IN ORIS GRÖNLANDIÆ OCCIDENTALIBUS REPERTA ET DETECTA SUNT.

De permultis parietinis, quæ in Grönlandiæ ora occidentali repertæ sunt, hic illic disjecti extant commentarii, quos in unum corpus rediget opus, inscriptum *Grönlands historiske Mindesmærker*, Historica monumenta Grönlandiæ, quod curante nostra Societate luce publica propediem donabitur.

Cum Societas hæc ipsa statuerit, quæ ex his parietinis gravissimi momenti esse videantur, perfodiendas et scrutandas curare, quam ad rem viri honestissimi, publicis muneribus in Grönlandia fungentes, operam suam benignissime sunt polliciti, in magna spe sumus fore, ut in opere supra memorato quædam hactenus incognita, quæ huic rei aliquam lucem afferant, proferre in medium possimus[a].

Quoad antiquitatis memorabilia monumenta, quæ adhuc in polari hac terra reperiuntur, lectori, exempli gratia, communicavimus disquisitiones de tribus vetustis ibidem inventis lapidaribus inscriptionibus et insuper singulam ruderum quorundam optime conservatorum descriptionem, quæ omnia veterum Scandinavorum in his regionibus non tantummodo frequentes migrationes, sed etiam fixas et diuturnas quidem habitationes, indubie testantur.

A. *De lapide literis Latinis inscripto ex promontorio Ikigeit.*

Anno 1831 reverendus De Fries, e societate Fratrum evangelicæ religionis propagandæ, prope Ikigeitum, dimidii milliarii spatio boream versus ab Friedrichsthalo trans sinum ibidem situm (60° lat. bor.), in cujus vicinia aliquot vetustæ parietinæ exstant, lapidem sepulcralem, supra limen domus Grönlandicæ, ubi jam diu jacuerat, collocatum invenit, inventumque extemplo in coloniam Spei Julianæ deportandum curavit, unde insequenti autumno, curante Jano Mathiesen, coloniæ præfecto, in Museum nostrum antiquitatibus borealium conservandis, transportatus est. Hic lapis est

a) De his investigationibus, jam inceptis, præliminariæ quædam relationes leguntur in ephemeridibus nostræ Societatis archæologicis *Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed* II p. 313-343.

planus, forma aliquantum oblonga, longus circiter tres pedes et dimidium, latus unum pedem ab summo, unum et dimidium a parte abrupta; pars summa quinque digitos crassa, abrupta duos. Est quidem e saxo granitoïdeo coloris griseo-albi, sed superficies ejus, diu, ut videtur, cœlesti injuriæ exposita, imbrium et hiemis contumeliam sensit. Supra insculpta est figura orbiculata, infra quam longa crux est, ovato circulo inclusa. Infra patibulum crucis, secundum longitudinem ejusdem, inscriptio Islandica cernitur, in duos versus ab utraque parte crucis divisa, Latinis notata characteribus, quales in Septemtrione ævo medio antiquiori usurpati sunt, forma literarum exacte referente ductus, qui in inscriptionibus monumentorum septemtrionalium seculi 12mi reperiuntur, v. c. in monumento Helgii, regi Nicolao a consiliis, quod annum præfert 1128 (vide *Antiquariske Annaler* Tom. III Tab. III). Ex hac inscriptione sequentia in integra parte lapidis apparent:

HER : HVILIR : HRO/
K O L G R I M S : S.

Circa orbem ovatum, qui inscriptionem ambit, vestigia apparent alius, forte vetustioris, inscriptionis, cujus maxima pars utrinque abrupta et deleta est. In lacinia, quæ superest, vox IDVS vix conspicitur. Quo loco indicatum fuisse putamus diem mensis secundum calendarium Romanum, quod ævo medio ab clericis vulgo usurpatum fuit. Post literam O in prima inscriptionis linea obliquum incisum cernitur, quod vix aliud esse potest, quam initium literæ A. Quare inscriptio sic legenda videtur: *Hèr hvílir Hróar* (sive *Hróaldr*) *Kolgrímsson.* Nomina propria *Hróar* sive *Hróaldr*, et *Kolgrímr* (in genit. *Kolgríms*) antiquissimæ linguæ septemtrionali propria sunt, priscis temporibus familiaria, nunc vero in Islandia maximam partem obsoleta. Nomen *Kolgrímr* ab Grönlandis, ex familia Norvegico-islandica oriundis, novissimis coloniæ temporibus usurpatum esse constat. Icon hujus lapidis in Tab. VIII, æri incisa, reperitur.

Ruderum dictorum fundamentorum delineationes Societati nostræ misit reverendus De Fries; unum horum ædificiorum templum quondam christianum fuisse ex illius investigationibus tute concludendum censemus.

B. *De lapide literis runicis inscripto, in intimo sinus Igalikko recessu invento.*

Jam anno præcedente, Museum nostrum alio, eoque perquam notabili, antiquitatis monumento, ex occidentali ora Grönlandiæ, auctum est, lapide scilicet runico, invento in intimo recessu sinus Igalikkoi ab orientali latere Coloniæ Spei Julianæ, 60° 55′ lat. bor.

Præfectus Coloniæ J. Mathiesen, Spe Julianæ residens, literis 24. aug. 1830 ad Regios septemviros conservandarum et publicandarum antiquitatum septemtrionalium datis, lapidem runicum, supra memoratum, huc misit. Indigenæ Grönlando, nomine Christiano, Igalikkoi habitanti, qui huncce lapidem detexerat, septemviri sclopetum magni pretii, insignem lamella argentea titulo ad inventorem ornata, præmii loco remiserunt.

Hujus lapidis runici accuratam iconem reperies in Tab. VIII, æri incisa, qua eadem tabula delineatio lapidis Ikigeitii quoque reperitur.

Lapis est duos pedes et quatuordecim semis pollices longus, latus circiter quatuordecim pollices. Cum vero aliqua pars ejus, tribus infra characteres runicos pollicibus, abrupta sit, eum longiorum fuisse apparet. Est quidem e saxo arenaceo rubro.

Ipsa inscriptio nulla difficultate laborat. Ea sic est:

VIGDÍS M.D. HVÍLIR HÈR; GLEÐÈ GUÞ SÁL HENNAR,

i. e. Vigdisa M. D. hic quiescit, deus animam ejus gaudio afficiat.

Septima tantum et octava nota runica primæ lineæ locum conjecturæ præbet.

Antequam lapis e navi expositus esset, Finn Magnusen, de ambiguitate ductus literarum ipsius lapidis nondum certus, adjectum inscriptionis exemplum secutus, quos nominavimus characteres runicos per *mey* explicaverat. Ut primum lapis in Museum erat deportatus, hunc inscriptionis locum extemplo inspicientes, bina puncta inter hos duos characteres adeo perspicue exarata deprehendimus, ut non possent pro distinctionibus non haberi, unde necessario sequitur, hos characteres esse ᛘ *Maðr* et ᛏ *Týr*, i. e. *M* et *T*, vel *D*. *D* hic certe valet *dóttir* filia, *M* patrem Vigdisæ designat. Sunt pauca in sermone Islandico nomina virorum ab *M* incipientia. Afferamus ex his maxime præcipua: *Magni*, *Magnús*, *Máni*,

Már, *Marteinn*, *Móðúlfr*, ex quibus *Már* est unum ex antiquissimis, *Magnús* vero seriori tempore frequentissimum.

Celeberrimus noster Rask[a], qui lapidem postea examinavit, indubiam lectionem inscriptionis supra allatam novis argumentis firmavit. Notam runicam septimam et octavam primæ lineæ contractas esse, et cum vulgo punctum soleat inscribi angulo characteris ᛏ, ut vim literæ D exprimat, hoc loco, ad eandem vim exprimendam, tenuem lineolam transversam lineæ contractionis superscriptam esse, haud dubie (ut putat Rask) eo quod angulus characteris *Týr* in acutius acumen exierit, quam ut ullum punctum ei inscribi potuerit, aut forte rectius eo consilio, ne significatio puncti eo loco notati cum duorum punctorum infra positorum confunderetur.

Insolitam illam figuram, qua secundus character runicus tertiæ lineæ notatus est, Rask explicat per ð, quod per Latinum aut Mœsogothicum *d* expressum sit, tantum quod hujus literæ semicirculus anterior in acutum exierit, duas enim rectas lineas in angulum coëuntes facilius, quam tantillum arcum, sculpi. Sonum literæ *D* inter duas vocales, ut in lingua Anglica recentiore, visam esse runarum sculptori molliorem, quam in fine vocis. Quare eum notam ð in voce *gleðè*, *þ* in *guþ* delegisse.

Hoc modo singuli literarum ductus, in hac inscriptione obvii, quantum fieri potest, evidentissime ac certissime illustrati sunt.

Nomen *Vigdís*, ceteroquin admodum frequens, in antiquis de Grönlandia relationibus Islandicis non deprehendimus. In libro Originum Islandiæ non pauciores quam decem et septem hoc nomine insignitæ occurrunt, quarum nonnullæ ad ultima occupatæ insulæ tempora recedunt. Sic una ex filiabus Thorsteinis Rufi, filii celebris illius Œdæ Prædivitis, quæ etiam in Historia Thorfinni Karlsefnii commemorata inter primos insulæ occupatores recensetur, hoc nomen gessit, ejusque ex filia neptis idem nomen sortita est.

Litera alphabeti Latini runicis characteribus intermixta, ex sententia Raskii, signo est, inscriptionem perantiquam non esse. Pro argumento ejus-

a) Ejus annotationes de hoc lapide runico legi possunt in ephemeridibus publicis, inscriptis *Nyeste Skilderie af Kjöbenhavn*, 1830, pag. 1405-1407).

dem rei, quanquam ad probandum minus valido, afferri potest, tum quod singula verba tanta diligentia distinguuntur, tum etiam quod runæ incisæ ubique sunt observatæ. Etsi tempus inscriptionis in incerto sit, tamen, ni fallimur, seculum undecimum vel duodecimum proxime ad veram ejus ætatem accedere videtur.

Inventus est lapis hicce inter parietinas, quas templi alicujus reliquias esse cum earundem naturâ, tum inventa eo loco particulâ metalli, ex quo campanæ funduntur, jam antea creditum est. Ipsius lapidis inscriptio hanc conjecturam optime confirmat; hujus loci diligentiorem examinationem Societas nostra magni igitur momenti duxit, quam etiam per evangelii in Spei Julianæ colonia prædicatorem, Reverendum M. W. Esmannum, mense Augusto 1832 instituere fecit; hæc licet parvæ quoad archæologicas detectiones frugis, ipsa rudera, 96 pedes longa sed 48 lata, templum olim christianum fuisse firmissime probavit[a].

C. *De parietinis templi in sinu Kakortok.*

In intimo recessu sinus Igalikoi, eo loco, ubi repertus est lapis runicus antea memoratus, fuere, juxta relationem celeberrimi Centurionis Graah, ædificia longitudine pedum centum et viginti, latitudine centum, saxis exstructa immensæ magnitudinis, parietibus vero, quamvis tanta crassitudine, ut necessario videantur æternum fuisse duraturi, raro sex pedum altitudinem excedentibus.

Ex parietinis toto litore optime conservatis est templum, dictum Kakortokium. Cujus constructionis rationem et artificium, ex quibus de reliquis ejus ætatis ædificiis Grönlandicis haud dubie judicari poterit, quo perspectiora lectores habeant, hoc loco (Tab. IX) adjecimus delineationes duas hujus templi, nobiscum ab Centurione Graah communicatas, quæ quoque itinerario ejusdem unacum brevi harum memorabilium parietinarum descriptione postea insertæ sunt.

Situm est ad brachium sinus Igalikoi sive Coloniæ, circiter duorum semis milliarium spatio ab emporio Spei Julianæ. Exstructum est

a) cf. *Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed* II p. 318-319, nec non comment. doctissimi Pingelii, qui ipsum hunc locum aliquot abhinc annis visit, I p. 97-99.

in planitie supina, a mari adsurgente, non quidem admodum lata, sed in magnam longitudinem excurrente, quæ rupibus ad 40 pedes altis, ad perpendiculum directis, continetur, pone quas rupes pars maxime borealis montium, Yviengiset dictorum, remotiusque (mons) Pecten *(Redekammen)* in altitudinem ter vel quater mille pedum supra maris superficiem exsurgit. Ratio structuræ non magis simplicitate quam elegantia spectabilis est; materiam præbuere saxa ingentia, aliqua ex parte cædendo concinnata, haud dubie desumta ex rupibus perpendicularibus modo memoratis, quæ eodem ac parietes saxorum genere constant. Singula saxa cum delectu et cura aut invicem apposita aut superposita sunt, sed in pariete exteriore nulla apparent coagmentorum vestigia. Contra ea a parte interiori, inter media saxa, hic illic perexiguæ micæ ex massa dura et alba, quæ sine dubio calx fuit, inveniebantur.

Anterior pars templi, quæ mari obversa meridiem spectat, quatuor habet fenestrarum loculamenta, duasque fores, quarum orienti propior, pæne duobus semis pedibus altera humilior, haud dubie tantum usibus templi ministrorum, altera vero occidenti propior concionis ecclesiasticæ usibus destinata fuit. Verum ista proportionis inæqualitas, cum utrarumque forium limen superius ad libellam æquum sit, haud magnopere in oculos incurrit, neque nisi ab ingrediente animadverti potest. Declive solum haud dubie causa fuit, quod hic paries primum inclinare cœpit; qui posthac vix dimidium seculum vehementiam tempestatis perferre poterit. In fronte boream spectante una tantum fenestra apparet, quod paries eo loco, quo altera fenestra huic respondere debuisset, corruit. Aditus primarius in pariete occidentali fuit; supra eundem ingens fenestra reperitur, et in pariete orientali eadem altitudine alia perquam artificiose arcuata. In interiore templo aliquot exigua conclavia, forma parallelepipedi, in ipsis parietibus facta, attentionem nostram in se convertunt, quæ forte conservandis tabulis, in quibus inscripta fuerint loca biblica, aut exiguis sanctorum imaginibus ex ligno aut ossibus destinata fuerunt. Conservando sacro calici, patinæ ceterisque rebus sacris vix destinata fuere, cum hæ res videantur prope altare collocari debuisse, quod etiam hoc in templo ad parietem orientalem e regione vestibuli situm fuisse necesse est, cum

tamen tria ex his conclavibus parieti boream spectanti, quatuor ad austrum vergenti inædificata sint; præterea aliquot similia in pariete boreali exteriore apparent. Notari porro meretur lapis, in pariete boreali intrinsecus jacens, qui viginti amplius, quantum memoria assequi licet, viginti quatuor aut sex lineolas parallelas habet, manu humana luculenter incisas:

Uno loco vestigia inscriptionis alicujus incidi cœptæ apparere videntur, quanquam fieri possit, ut vestigia sint dissolvi cœpti lapidis. Hic lapis, quemadmodum conclavia, circiter quinque pedibus supra solum pavimenti exstat.

Hujus memorabilis ædificii, quod in universum non minus artem, quam judicium prodit, longitudo est pedum quinquagenum et unius, latitudo pedum vicenum quinum; parietis borealis et australis crassitudo plus pedum quatuor, altitudine a tredecim ad septem pedes variante. Crassitudo parietis extremi quinque ferme pedes exæquat; altitudo parietis orientalis, qui anno 1777 erat pedum vicenum duorum, hodie tantum est pedum denum octonum et trium digitorum; occidentalis, ferme sedecim pedum. Aditus principalis est latus tres pedes cum dimidio, altus sex pedes et semis; supra eundem lapis positus est, duodecim pedes longus, viginti quinque digitos latus, septem ad octo digitos altus. Parva illa conclavia sunt viginti tres digitos longa, decem et septem digitos profunda, decem et quatuor alta. Fenestra arcuata extrinsecus tres pedes et novem digitos alta, duos pedes et sesquidigitum lata: intrinsecus quinque pedes et quatuor digitos alta, quatuor pedes et totidem digitos lata; fenestra huic ex adverso in pariete occidentali opposita extrinsecus est tres pedes et sesquidigitum alta, unum pedem et tres digitos lata; quatuor fenestræ in fronte principali, ut et una in pariete septemtrionali extrinsecus sunt duos pedes et undecim digitos altæ, unum pedem et quatuor digitos latæ; intrinsecus quatuor pedes totidemque digitos altæ, quatuor pedes et duo digitos latæ.

Totum ædificium, intervallo pedum quinquagenum ad sexagenum, olim exstructa maceria, quæ nunc penitus collapsa est, circumdatum fuit.

Celeberrimus Centurio Graah, qui locum purgandum et summa diligentia perscrutandum curavit, cum nullam potuerit reperire inscriptionem aut ullam rem ad antiquitates pertinentem, opinatur, id quod ad verum prope accedere videtur, hoc ædificium nunquam fuisse ad finem perductum.

D. De lapide runico ex insula Kingiktórsoak in freto Baffini.

Ex brevi illa, quam supra (p. **296**-**300**) exhibuimus, Grönlandiæ Chorographia, ceterisque veterum relationibus de Grönlandiæ Vestbygda, apparet, veteres occidentale Grönlandiæ litus saltem æque longe versus boream cognovisse, atque id nunc cognoscimus. Verum hæc res paucis ante annis egregie confirmata est, cum Grönlandus quidam, nomine Pelinut, vere anni **1824**, memorabilem inveniret lapidem runicum, in insula Kingiktórsoak, sub grad. **72**, min. **55** lat. bor., grad. **56**, min. **05** long. occ. Greenw., quatuor milliariis versus caurum a colonia Danica borealissima, Upernivika, quæ sub grad. **72**, min. **48**, lat. bor. sita est. Quem lapidem cum inventor Archicetariis Anglicis frustra venalem obtulisset, eum deinde tradidit Danico Centurioni navali *Graah*, qui eum in Daniam transportandum curavit, et Museo nostro, ubi nunc servatur, donavit.

Hic lapis runicus, ut exspectare par erat, summam nostratium antiquitatis scrutatorum attentionem in se convertebat. Misimus statim ejus delineationem amico nostro et collegæ Doctori Gislio Brynjulvsonio, ecclesiæ Holmensis in Islandia sacerdoti, *Periculo* suo *Runologico* de literis bene merito, in quo viro infelici casu brevi exinde tempore abrepto magnum fecit damnum antiquitatum borealium scientia. Atque ille postpaulo suam de eximiis hisce antiquitatis reliquiis disquisitionem ad Societatem nostram remisit. Interea jam duo Runologi, in hâc urbe degentes, Rask et Finn Magnusen, inscriptionem explicaverant; quorum explicatio quam accurate cum Brynjulvsoniana consentiat, etsi utraque invicem absoluta sit, magnam facit admirationem; quarum illa collectioni *Antiquariske Annaler* Vol. IV, pag. **309** seq. inserta est, hæc nondum typis impressa. Harum utriusque, quatenus consentiunt, argumentum cum lectore communicabimus, atque hoc

eo fusius, quod hic lapis certum et evidens præbeat testimonium de itineribus veterum Borealium vel in borealissimas Grönlandiæ Vestbygdæ oras, Americæ tam vicinas, et hoc modo confirmet relationes de eorundem ad hanc quoque terram profectionibus. Hicce lapis perexiguus coloris est atro-viridis, ejusque superficies alio lapide per arenam expolita esse videtur. Reperitur Tab. VIII lapidis delineatio ad veram staturam adumbrata. Inscriptionis autem, instrumento ferreo inscalptæ, singulæ voces sigillatim explicandæ sunt.

Prima vox varias explicationes admittit, dum prima nota aut pro litera accipi potest, aut ut ornamenti causa præfixa, velut nota huic fere similis in initio secundæ lineæ, quæ ibi nullum quidem significatum admittere poterit. Proxima litera, duobus punctis intra curvaturam notata, et deinde in inscriptione uno puncto aut nullo insignita, crebro in Norvegicis inscriptionibus adhibetur pro ᚿ sive E, quemadmodum etiam in duobus invenitur lapidibus runicis, Hallbjarnareyræ in Islandia occidentali, prope ab eo loco, unde primi coloni Grönlandici duce Eiriko Rufo in Grönlandiam demigrarunt. Tertia ᚫ est duplex ᛚ, penultima est g. Jam vero si prima nota pro litera accipitur, secundum ingeniosam Brynjulvsonii conjecturam accipienda est pro runa composita ex ᚴ, i. e. g, quæ inter sculpendum in ᚴ abierit, et ᚢ, i. e. v, infra addito. Sic vox legenda esset Gvellikr sive *Gvelligr*, quæ secundum vulgarem pronuntiationem scribi posset pro *Guðlaugr*, quod pronuntiatur ut *Gvöllögr*, et a rudioribus sæpe ut *Gvöllegr* sive *Gvelligr*. Cum autem nota in initio sequentis lineæ occurrens, huic perquam similis, nullam ibi significationem habere possit, rectissimum videri possit, hanc quoque notam pro ornamento initiali accipere, et penultimam literam *g* pro *ng* explicare, quemadmodum in antiquissimis codicibus Islandicis, v. c. in memorabili antiquo codice, qui in editione Jomsvikinga-Sagæ, a Societate nostra, in *Fornmanna Sögur* Vol. XI curatæ, fundamenti loco positus est, peculiaris quædam figura *g* pro *ng* adhibita reperitur. Cum duplicatio literarum raro aut nunquam in runicis inscriptionibus occurrat, explicari quoque *g* possit ut *gg*, quod secundum usum veteris orthographiæ pro *ng* accipi posset. Sic vox efferenda esset *Ellíngr*, nempe usitatum nomen *Erlíngr*, ex pronuntiatione scriptum, cum tam *ll*, quam *rl* islandice pronuntietur ut durum *l*, vel rectius ut *dl*.

Mox sequitur vox *Sigvaþs:son:r*, hic in tres partes divisa, secundum usitatum in inscriptionibus runicis dividendi modum, neque satis accuratum, neque consentaneum, dum jam voces nullis notis distinctivis disjunguntur, jam singulæ voces, et vel interdum singulæ syllabæ uno vel pluribus punctis, prout permittit spatium, separantur, ut hoc loco syllaba finalis, terminatio masculina *r*, sive *ur*, a voce, ad quam pertinet, dissociatur. Nomen *Sigvaþr* usitatum est; scriptio vero hujus vocis hoc loco minus accurata, posito ᚦ pro ᛏ, nam alias scribitur *Sigvatr*, sive rectius *Sighvatr*.

Primam lineam terminant voces: *ok Bjanne Tortarson*. *Bjanne* est nomen Islandicum *Bjarne*, frequenter occurrens, item secundum pronuntiationem scriptum, nam et *nn* et *rn*, ut durum *n*, sive rectius ut *dn*, efferuntur, itaque *Bjanne* et *Bjarne* ut *Bjadne*. Secunda litera vocis debet esse ᛁ, parvula vero linea transversa a sinistra parte hujus runæ est mendum sculpturæ, atque in lapide nonnihil exsculpta esse conspicitur. Nempe sculptor lineam transversam huic runæ, loco sequentis, vitiose addidit, intellecto autem errore, cum eam, cui addi debuit, runæ adnotavit, eandem ex runa antecedente exsculpere voluit. In voce *Tortar*, genit. nom. *Tortr*, hoc loco reperitur durum *T* pro aspirato *þ*, quod alias in hoc nomine vulgo usurpatur, cum apud veteres scriptum sit *þórþr*, nunc *þórðr* vel *þórdr*. ᛏ pro *þ* in inscriptionibus runicis non sine exemplo est, in quibus raro accuratio orthographica deprehenditur, quare in aliis quoque inscriptionibus *Turtr* pro *þórðr* scriptum reperitur.

Secundam lineam, post notam ornamentalem, incipiunt verba: *ok Enriþi Osson*. Nomen *Enriþi* secundum pronuntiationem hoc loco scriptum est pro *Eindriði*, ut olim vulgo moris fuit, cum hodie scribatur *Endriði* vel *Indriði*. *Osson* quoque pronuntiationem, etiam hodiernam, plane sequitur, pro *Oddsson*, ab *Odds*, gen. nom. *Oddr*, et *son*.

Jam explicata sunt nomina personarum, a quibus, aut quorum instituti causa hic lapis runicus sculptus est. De quibus nominibus hoc in commune notandum est, quod omnia vere Islandica, pervetusta et frequenter usitata sunt. Venimus jam ad voces sequentes, quæ tempus, quo convenerunt, et quod hoc tempore perfecerunt opus, legentibus monstrabunt.

Eadem linea porro sequentia continentur: *laukardak·in fyrir gakndag.* In voce *laukardakin*, i. e. feria septima, die Saturni (lavacri), articulus postpositivus a voce, ad quam pertinet, secundum distinguendi modum minus accuratum, supra ad vocem *Sigvaþs: son: r* memoratum, puncto separatus est. Diphthongus *au* expressa est perspicuo monogrammate, composito ex ᛅ et ᚢ; *gakndag* debet esse *gagndag*, ut *laukardakin* debet esse *laugardaginn*, omisso tantum per incuriam puncto in ᚴ, quod k in g transformaret. Antiquissimis temporibus hæc puncta non adhibita sunt, sed ᚴ significavit tam *k*, quam *g*; videmus autem, hanc inscriptionem runicam his notis promiscue uti, et ᚴ punctatum non ignorare. Ceterum hæ tres voces secundum vulgarem orthographiam scriptæ sunt, et, ut nomina, mere Islandicæ. Vox *gagndagr* derivatur a *gagn*, victoria, et *dagr*, dies, itaque proprie significat *diem victoriæ.* Hoc nomine apud antiquos Islandos catholicos duo festa veniunt: unum, vulgo appellatum *gagndagrinn eini* et *hinn mikli*, i. e. dies victorialis unicus et magnus, magna solennitate celebratum est circa 25 aprilis. Hac festa die sacerdos, ecclesia comitatus, solennem processionem instituere debuit circa cœmeterium, lumen librumque manu tenens; ante sacerdotem portabatur aqua consecrata, qua cœmeterium conspergebatur, et crux, præter usitatum talibus processionibus candelabrum magnum, *upphaldsstjaki* appellatum, tres, sex aut novem habens candelas. Inter processionem sacerdos preces quasdam, diei festo convenientes, pronuntiabat. Præterea in cœmeterio septem cruces erigebantur, quas concio solito more veneraretur. Præter sacerdotem, hoc die quisque paterfamilias cum domesticis prata domestica et ædes, cum cruce, aqua consecrata et igne, loco luminis, religiose circumiret, ut pronuntiatis precum formulis res suas lustraret, eas ab omni fascinatione defenderet, et feracitatem cœlique munera deduceret. Hic ita dictus dies victorialis unicus diversus erat ab ejusdem nominis festo solenni, quod celebratum est tres dies ante diem ascensionis Christi, nempe die lunæ, Martis et Mercurii, ex quibus dies Mercurii, propter sequentem diem ascensionis, maxima solennitate celebratus fuisse videtur. Tota hebdomas vulgo nominabatur *gagndagavika* vel etiam *gángdagavika* (hodieque Anglice *gangweek*). De celebratione horum dierum ita habet jus ecclesiasticum Thorlaci et Ke-

tilis: *Annan dag viku í gagndögum ok priðja dag skal halda at helgi sem þvottdag, gánga um bæ sinn ok tún með vígðu vatni, krossum ok bænahaldi*, i. e. „Secunda et tertia feria dierum victorialium, instar feriæ septimæ, sanctæ celebrantor, villam et agros cum aqua consecrata, crucibus et precationibus quisque circumito;" ferme uti antea de die victoriali magno memoratum est. Hoc festum interdum dicitur *gángdagr*, dies processionis quam ob causam Gudmundus Andreæ id non inepte cum Romanorum Ambarvalibus comparat, quorum apud Romanos idem finis fuit, atque apud Islandos dierum victorialium, nempe ut terræ fertilitas sacris ceremoniis provocaretur. Romanorum Ambarvalia, quæ 14 Maii celebrabantur, in idem fere tempus incidebant, atque dies victoriales in hebdomade ascensionis Christi. Ceterum de his adi Finni Johannæi Hist. eccl. Isl. I, p. 152 sq. 360. II, p. 360-361. Lingva Anglosaxonica hoc festum dicitur *gangdagas*, veteri Scotica *gangdayis*. Restat, ut excutiamus, magnane dies victoriosa, an dies victoriosi in hebdomade ascensionis, per inscriptionis *gagndagr* intelligendi sint. Finn Magnusen primo eo inclinavit, ut posteriores intelligeret, quod minus probabile videbatur, hanc insulam septemtrioni adeo propinquam initio anni, mense Aprili, ab his, qui runas insculpserunt, fuisse visitatam, nisi sumi posset, eos ibidem aut in vicinia hiemasse. Cui sententiæ favere videtur, quod vox *gagndagr* etiam in *Rímbegla* p. 554 collective usurpatur de tribus illis diebus victorialibus, et quod omnes regulæ, ibidem allatæ ad hoc festum inveniendum ope Dactylismi ecclesiastici, ad hos dies victoriales tantum pertinent, non ad diem victorialem magnum. Deinde vero idem præferre videtur magnam illam festam diem, prius memoratam, quæ in locum venerat festi ethnicis celebrati, in quo, æstivi semestris initio, hostia victorialis diis immolata fuit[a]. Brynjulvsonius quoque hanc diem hoc loco intelligendam putat, quod primaria esse videatur, ex qua ceteri dies victoriales tanquam orti sint, quippe qui introducti esse videantur, ut huic substituerentur, quando nempe hæc dies, ut sæpe usu veniebat, cum aliis festis diebus coincidens, propriis ritibus et institutis celebrari non potuit, in primis quoque eo, quod,

a) Cfr. Finn Magnusen Vet. Boreal. Mytholog. Lexicon, (cum Calendario gentilium, ad dies 23 & 25 Aprilis, pag. 803, 809).

ut fixum festum, magis videatur idonea ad tempus constituendum, quam mobiles illi dies victoriales, qui nulli certo mensi, nedum certo mensis diei, adstricti erant. Sic vir doctissimus putat, sculptorem runarum hoc loco, secundum constitutionem temporum, illis temporibus usitatam, non, ut nunc solitum est, diem mensis præcise destinando, sed solummodo diem hebdomadis ante aut post hoc vel illud fixum festum nominando, tempus, quo has runas sculpserit, definivisse; nempe diem Saturni ante 25 aprilis, qui secundum rationem temporum Islandis vulgo receptam erit primus dies Saturni semestris æstivi, quod incipit die Jovis inter 18 et 25 Aprilis.

Definito anni tempore, quo actio instituta est, ipsum institutum commemorare sculptor aggreditur, pergens in linea tertia: *hloþu vardate ok rydu. Hloþu*, sive, hodierna scriptione, *hlóðu*, est 3 pers. plur. imp. verbi *ek hleð*, exstruo, ædifico, usitatum de aggeribus omnibusque operibus, quæ terra aut saxis exstruuntur. Mox sequitur objectum verbi, nempe *varða*, acc. plur. aut sing. nom. *varði*, nota, meta, vulgo lapidea, nunc quoque femin. *varða*, in antiquis historiis plurimum mascul. *varði*. Formatur vox a *vara við*, facere ut quis caveat, commonefacere, significare, et ita notat signum, ad alios commonefaciendos positum. Ubique in Islandia in viis, ut in Grönlandia quoque multis locis, hodieque visuntur tales metæ, lapidibus exstructæ, quæ viam proficiscentibus monstrent, inprimis per invia tesqua aut montium juga ducentem. Proxima vox *te* haud facile aliam admittet explicationem, quam quod abbreviate poni statuatur pro *tenna*, vel plur. *tessa*, ita scriptum, ut antea *Tortr* pro *þórðr*, pro *þenna* vel *þessa*. Similes abbreviationes frequenter in inscriptionibus runicis occurrunt, et cum sculptor monogrammata non ignoret, tales abbreviationes sine dubio non ignoravit. Audacius quidem forte videbitur, talem abbreviationem admittere, cum vero duo præcedentia vocabula adeo sint manifesta, ut de horum lectione nullum possit esse dubium, haud facile aliud quidquam aptius invenietur prædicatum accusativi *varða*, quam horum alterumutrum, et *το te* arcte pertinere ad *το varða*, inde apparet, quod sculptor, qui alias ut plurimum singula vocabula, et vel interdum syllabas, separat, hic hancce particulam una voce cum *varða* conjungit, quasi hæ duæ voces unam efficerent. Tres illi commentatores vocem per *þenna* explicarunt,

nos præferimus lectionem *þessa*, quam etiam Brynjulvsonius indicavit, et id quidem ea ratione adducti, quod sacerdos Kragh et mercator Stephensen, qui postea ipsum locum insulæ Kingiktorsoakæ, ubi inventus est lapis runicus, explorarunt, reliquias invenere trium metarum, quarum una fuit ingens, duæ minores, sic exstructarum, ut trianguli æquicruri angulos efficerent. Ex his tribus metis singulæ ab singulis trium virorum, in inscriptione memoratorum, exstructæ sine dubio fuerunt. Verisimile est, lapidem metæ majori insertum fuisse, indeque imbrium ruina aliove casu abruptum decidisse, inventus est enim inter has tres proxime ab maxima. *Ryðu* posset quidem, secundum Magnusenii alternantem conjecturam, explicari de *rytu*, pro *ritu*, 3 pers. plur. imp. v. *ek rit* (vel *rita*), *reit* (vel *ritaði*), *ritinn* (*ritaðr*), scribo, incido: sed obstat, quod expressè legitur ᛦ, non ᛁ; quo accedit, quod ᛦ ɔ: *y* in inscriptionibus runicis haud facile adhibeatur pro ᛁ ɔ: *i*, etsi utraque hæc vocalis perinde pronuntietur. Hinc rectius erit, hanc vocem accipere pro 3 pers. plur. imp. verbi *ek ryð*, quæ vulgo est *ruddu*. Quod hoc loco simplex ᚦ pro duplici adhibetur, usitata est abbreviatio in runicis inscriptionibus; cumque vox primitiva *y* habeat, facile intelligi potest, sculptorem *y* pro vulgari *u* similis soni ponere potuisse. Sensus itaque est: locum purgaverunt vel patefecerunt.

Venimus nunc ad partem inscriptionis difficillimam, nempe ad sex notas, quæ in calce ultimæ lineæ sunt. Quas cum Brynjulvsonius pro figuris ornamentalibus, lineæ complendæ causa additis, accipiat, eas ulterius explicare supersedet. Verumtamen, cum tempus anni, quo metæ sint exstructæ, indicatum sit, aliquid in inscriptione desiderari videtur, anno non indicato. Quamobrem, præeuntibus Raskio et Magnusenio, sumemus, hunc ipsum his figuris significari, et exponemus hoc loco viri, prius nominati, ingeniosissimam de anni numero conjecturam, quam vir posterius laudatus additis argumentis confirmavit. Prima nota verisimiliter est M, expressum duplici runico Ψ, ramis sursum deorsum conversis; proxima est C, quæ litera in antiquis runicis inscriptionibus interdum exprimitur per ɥ, quod hoc loco meditullium figuræ constituit; proximæ tres notæ videntur esse X. Wormius in Literatura Runica p. 60 significat, se, præter plures characte-

res runicos, hos duo, ⴲ et ᚺ, pro X usurpatos invenisse; qui iidem cum in his notis compositi reperiantur, summam habet probabilitatem, his signis X exprimi. Nota ultima videtur esse V, qui numerus respondet runæ ᛦ, quæ hoc loco duplicata invenitur, ut Ψ in prima figura. Prodit itaque annus MCXXXV. Tota vero inscriptio talis est:

ELLIGR·SIGVAÞS:SON:R·OK·BJANNE:TORTARSON:
OK:ENRIÞI·ODSSON:LAUKARDAK·IN:FYRIR GAKNDAG
HLOÞU·VARDATE·OK RYDU:MCXXXV.

Quæ secundum receptam orthographiam sic se habent: *Erlingr Sighvatssonr ok Bjarni Þórðarson ok Eindriði Oddsson laugardaginn fyrir gagndag hlóðu varða þessa* (vel *þenna) ok ruddu MCXXXV.* Hoc est: „Erlingus „Sighvati filius et Bjarnius Thordi filius et Eindridius Oddi filius feria sep„tima ante diem victorialem exstruxerunt metas hasce ac purgaverunt (vel „patefecerunt locum) anno MCXXXV." Quorum sensus est, hos viros die dicta convenisse, tumque tres illas metas exstruxisse, quarum reliquias Kragh et Stephensen eodem loco hodieque conspexerunt, eo quidem forte consilio, ut occupationem insulæ significarent, quam loci purgatio et metarum exstructio apte potuerunt indicare.

Cum statuat Brynjulvsonius, notas ad calcem additas tantum ornamento inservire, ejus sententiam de ætate lapidis runici gratam auditu fore lectoribus existimantes, ipsius hac de re verba afferemus: „Lapidem ad perio„dum Grönlandiæ christianam pertinere, argumento est tam feria septima (?) „ibi memorata, quam inprimis computatio temporis secundum festum „diei victorialis, quod in Islandia introductum fuit intra seculum duodeci„mum, id quod ex antiquis juribus ecclesiasticis probari potest. Sic in„scriptio potissimum referri posset ad seculum duodecimum, nam inferius „nolo descendere, propter interna criteria, quæ ex qualitate ipsius in„scriptionis runicæ peti possunt. Imperfecta vocum disjunctio, ut et insta„bilis usus runarum punctatarum aut virgulatarum haud exiguam antiqui„tatem prodere videntur, cum ex contraria parte abbreviationes, quæ oc„currunt, unacum runis punctatis, argumento esse debeant, non longius re„grediendum esse quam ad seculum undecimum. Ego mediam viam sequor, „statuens inscriptionem pertinere ad seculum duodecimum". Sic viri doc-

tissimi existimatio de ætate inscriptionis omnino congruit cum eo anni numero, quem notæ istæ magna cum probabilitate significare videntur.

XII. DESCRIPTIO VETUSTI MONUMENTI IN REGIONE MASSACHUSETTS REPERTI.

Quum anno 1829 currente, plurium annorum præparatione absoluta, operis hujus futuram editionem decreveramus, varias huic sensimus deesse illustrationes, ex ipsa America petendas; nos igitur a diversis Unitorum Americæ Borealis Statuum doctis Societatibus, quæ tales facillime et optime præstare et communicare præsumebantur, illas petivimus. Hanc nostram petitionem docti Americani, nostro proposito faventes, summa benevolentia acceperunt, præsertim ii, in urbe Providentia degentes, qui Societatem Historicam Rhodensis Insulæ efficiunt et dirigunt; quorum nobis communicatæ disquisitiones et indagationes in re præsente maximi certe sunt momenti.

Vetustæ nostratium relationes, inter alia huc spectantia, hanc nobis servaverunt astronomicam observationem, quod illorum Vinlandia, cum annexa regione et statione Hope, quas Septentrionalis Americæ terras boreales Europæi olim maxime frequentaverunt, inter gradus 41 et 42 lat. bor. fuerint sitæ. Docti Insulæ Rhodensis viri, laudatæ Societati adscripti, prima ipsorum nobis missa responsoria epistola, nos docuerunt, monumentum quoddam, vetustum satis, in eorum vicinia, in ora fluminis Cohannet (Taunton River vulgo dicti) et in lingula, dicta Assonet Neck (Col. de Schwamuck in mappa geographica a Blaskowits edita), sub 41° 45′ 30″ lat. bor. situm esse, quod quidem, diligentius examinatum, ab hominibus Scandinavicæ originis inscriptum et eapropter diligentissimam inspectionem ac disquisitionem mereri nobis videbatur. Petiimus ideo a viris illis, doctrina et vera humanitate insignibus, novas et ampliores illustrationes, quæ nostratium antiquis, et illis, et e magna parte plurimis

aliis tum incognitis relationibus continui commentarii loco inservire possent. Has posterius a nobis acceptas lectori jam communicabimus, videlicet varias amicorum laudatorum epistolas, queis etiam nostræ iis missæ quæstiones, responsis solutæ, subjunguntur. Hæc omnia, hic jam typis mandanda, in speciali geographica disquisitione, præsenti operi adnexa, suis locis rite citabuntur, quum plurima revera tali investigationi argumenta adferre cernantur.

I.

PROVIDENCE R. ISLAND, SEPT. 22D 1830.

Sir,

YOUR letter of June 15th 1829 with the accompanying Documents was duly received; and, at the earliest opportunity, laid before the Board of Trustees of our Society.

That the existence of the Continent of America was known to European Nations at a period anterior to the Voyages of Columbus, has long been the received opinion of many of our most learned Antiquaries.

In the Western parts of our Country may still be seen numerous and extensive mounds, similar to the tumuli met with in Scandinavia, Tartary and Russia; also the remains of Fortifications, that must have required for their construction, a degree of industry, labour and skill, as well as an advancement in the Arts, that never characterized any of the Indian tribes: Various articles of Pottery are found in them, with the method of manufacturing which they were entirely unacquainted. But, above all, many rocks, inscribed with unknown characters, apparently of very ancient origin, have been discovered, scattered through different parts of the Country: Rocks, the constituent parts of which are such as to render it almost impossible to engrave on them such writings, without the aid of Iron, or other hard metallic instruments. The Indians were ignorant of the existence of these rocks, and the manner of working with Iron they learned of the Europeans after the settlement of the Country by the English. Large fragments, says Dr. Barton, (of the Asiatic Mythology) are preserved in a considerable degree of purity, in the

most distant or opposite regions of America — on the shores of lakes Superior and Ontario, and in the confines of the Plata and Maragnon.

A rock, similar to those alluded to above, lies in our vicinity; and the board of Trustees deemed it expedient to have this examined; a memoir drawn up relative to it and other similar rocks, and such extracts from it transmitted to you, as it might be thought could be made subservient in your hands, to the elucidation of that interesting, though obscure portion of our Country's history which you have so zealously undertaken. The Committee so appointed, visited the rock first referred to, in February last, and subsequently reported to the board —

"That it is situated about six and an half miles South of Taunton, on the East side of Taunton River, a few feet from the shore, and on the West side of Assonet neck, in the town of Berkley, county of Bristol and Commonwealth of Massachusetts; although probably from the fact of being generally visited from the opposite side of the river, which is in Dighton, it has always been known by the name of the Dighton Writing Rock[a]. It faces North West toward the bed of the river, and is covered by the water two or three feet at the highest, and is left ten or twelve feet from it at the lowest tides: it is also completely immersed twice in twenty four hours. The rock does not occur in situ, but shews indubitable evidence of having occupied the spot where it now rests, since the period of that great and extensive disruption, which was followed by the transportation of immense boulders to, and a deposit of them in, places at a vast distance from their original beds. It is a mass of well characterized, fine grained *grey wacke*. Its true colour, as exhibited by a fresh fracture, is a bluish gray. There is no rock in the immediate neighbourhood that would at all answer as a substitute for the purpose, for which the one bearing the Inscription was selected; as they

a) Hæc „Petræ sive rupis inscriptæ aut literatæ" denominatio satis perspicue innuit primorum hujus regionis Britannicorum incolarum circa eam opinionem sive experientiam, quod nimirum veris literis fuerit signata sive sculpta. Variæ harum literarum, vere Latinarum e medii ævi scriptorum solito ductu adhuc sunt legibiles, quamvis olim, ante tria circiter secula, multo majore, sine dubio, gavisæ sint perspicuitate.

are aggregates of the large conglomerate variety. Its face, measured at the base, is eleven feet and an half; and in height it is a little rising five feet. The upper surface forms with the horizon an inclined plane of about sixty degrees. The whole of the face is covered, to within a few inches of the ground, with unknown hieroglyphics. There appears little or no method in the arrangement of them. The lines are from half an inch to an inch in width; and in depth, sometimes one third of an inch, though generally very superficial. They were, inferring from the rounded elevations and intervening depressions, pecked in upon the rock, and not chiseled or smoothly cut out. The marks of human power and manual labor are indelibly stamped upon it. No one, who examines attentively the workmanship, will believe it to have been done by the Indians. Moreover, it is a well attested fact, that no where, throughout our wide spread domain, is a single instance of their recording or having recorded their deeds or history, on Stone".

The Committee also examined the various drawings that have been made of this Inscription.

The first was made by Cotton Mather as early as 1712; and may be found in No. 338, Vol. 28th, of the Philosophical Transactions pp. 70 and 71 — Also in Vol. 5th, Jones' abridgment under article fourth.

Another was made by James Winthrop in 1788, a copy of which may be found in the Memoirs of the American Academy Vol. 2d., Part. 2d., p. 126.

Dr. Baylies and Mr. Goodwin made another drawing in 1790, a copy of which is enclosed.

Mr. E. A. Kendall in 1807, took another which may be found in the Memoirs of the American Academy Vol. 3d., Part. 1st., p. 165.

And one has been more recently made by Mr. Job Gardner, a Lithograph from which is also enclosed. Those that have been published, we do not forward copies of, concluding that you have access to the works which contain them. Should this not be the case, by notifying me of it, they shall be furnished you. We have referred to all of these drawings, as each possesses some marks of the original not to be met

with upon the others; and thus, in any attempt at deciphering, may, at times, supply a link that is unavailingly searched after among the remainder.

The Committee also reported, that they had examined a manuscript letter (now in the Cabinet of the American Academy) of Ezra Stiles, D.D., late President of Yale College, New Haven, Connecticut, on the subject of the graphic rocks in this country. In the year 1789, the Doctor visited a rock situated in the Township of Kent in the State of Connecticut, at a place called Scaticook, by the Indians. He thus describes it. "Over against Scaticook, and about one hundred rods East of the Housatonic River, is an eminence or elevation which is called Cobble Hill. On the top of this, stands the rock charged with antique unknown characters. This rock is by itself, and not a portion of the Mountains; it is of White Flint; ranges North and South; is from twelve to fourteen feet long; and from eight to ten wide at base and top; and of an uneven surface. On the top I did not perceive any characters; but the sides all round are irregularly charged with unknown characters, made not indeed with the incision of a chisel, yet most certainly with an iron tool, and that by pecks or picking, after the manner of the Dighton rock. The lacunæ or excavations are from a quarter, to an inch wide; and from one tenth to two tenths of an inch deep. The engraving did not appear to be recent or new, but very old. Indeed a small moss is only to be seen in the marks on the rock, on account of its little porosity, arising from its crystalline structure. As far, however, as it was susceptible of antique moss, this rock, on its surface, its cracks and its characters, exhibited as much as might be expected to have arisen from many Centuries".

Dr. Stiles took drawings of the full size of some detached portions of the Inscription, but did not attempt to copy the whole. Vide drawings No. 3, 4 & 5[a]. You will find a very great resemblance between these

a) Quum hæ delineationes hujus peramplæ inscriptionis singulas modo vel speciales portiones amplectantur, nos istarum in hoc opere repetitionem et simul ullam de corundem justo valore sententiam omittimus. Est tamen nihilominus optandum, quod integra illa inscriptio, plena tandem ac exacta adumbratione, pro ulteriore scrutatorum investigatione instituenda, absentium oculis sistatur.

and an inscription given by Strahlenberg, as found upon a grave stone near the town of Abakan, on the river Jenesei, Siberia — See his work. He also speaks of a Rock in the South vicinity of Lake Erie, that contains truly real sculpture or engraved characters, as distinguished from emblematic or animal and vegetable, or armorial figures. According to Mr. Kirtland's account given him, it is a species of quadrangular figuration, not unsimilar to some of the Paleographic characters of C. Agrippa.

Mr. Frothingham told him he visited one 1789, on the East bank of the Alleghany river, fifteen miles below Venango, about one hundred and ten miles from Fort Pitt, and seventy miles South of Lake Erie. This is a rock of fifteen or twenty feet surface, upon the shore, facing the river, and is charged with engraved characters, being pictures of animals, among which are engraved lines and curves of different forms and figures no way resembling or appertaining to the animal lines. The engraving is about one tenth of an inch deep, and about a quarter of an inch in breadth, and the stone not very hard. This may be the same stone mentioned by Kirtland. He also refers to one on the Connecticut river, in Brattleboro, Vermont; and another on the Altamaha in Georgia. Hunters in Kentucky say, that rocks standing erect or in a vertical position, charged with unknown characters and inscriptions, are found on Cumberland river, about Rock Castle Creek.

To this the Committee adds: a large stone, on which is a Line of considerable length, in unknown characters, has also been recently found in Rutland, Worcester County, Massachusetts; they are regularly placed, and the strokes are filled with a black composition, nearly as hard as the rock itself. The Committee also adds, that a similar rock is to be found in Swanzy, County of Bristol, and Commonwealth of Massachusetts, perhaps ten miles from the Dighton Rock. Opportunity will be taken to have this Rock examined.

It is greatly to be lamented, that some one, possessed of the requisite skill, means, time and inclination, cannot be found to visit all of these monuments, and take copies of the inscriptions, ere they are destroyed. Scarcely a year passes, but what, in the progress of civilization, and the

consequent settlement of the lands in the West, some of these are not swept away; being employed for building, or for making walls; and after the lapse of a short period, hardly a vestige of them will remain. The clearer of wild lands is not a virtuoso; he sees in those rocks nothing but unmeaning scrawls of, as he supposes, the idle Indian, who has spent his time in this lazy manner. On this account, not being considered as Curiosities, or as of importance in any point of view, they are not preserved, and the man of science who follows after him, when the soil is in a state of cultivation, arrives too late to undeceive him, or to convince him of their value.

As connected with the subject, concerning which you wish for information, we would refer to a paper, by the Rev. T. M. Harriss, in Vol. 3d., Part. I, p. 195, of the Memoirs of the American Academy. He there gives an account of some Copper Coins, found in Medford, Massachusetts, in the year 1787, under a large flat stone. They were to the amount of Two Quarts. There is no work on *Numismatics* that presents any thing similar to them; but in Strahlenberg's Historico-Geographical Description of the North and East parts of Europe and Asia, there is a figure that bears a strong semblance to them. Drawings of both are given by him.

I am, Sir, &c.

THOMAS H. WEBB,
Sec. R. I. Hist. Society.

II.

PROVIDENCE, R. I., 30TH NOV^r. 1834.

Sir,

THE communication by you addressed to the Rhode-Island Historical Society, in behalf of the Royal Society of Northern Antiquaries, bearing date May 23d, was duly received, and taken up for consideration by the Board of Trustees, at a special meeting, summoned for that purpose on the 15th of August.

It was then "Voted and resolved, that said communication be referred to the Committee on the Antiquities and Aboriginal History of America,

with power to take such measures in relation thereto as may be deemed advisable and expedient, and be requested to report their proceedings with as little delay as possible".

The Committee, consisting of Messrs Thomas H. Webb, Albert G. Greene and John R. Bartlett reported, by their Chairman, Doct. Webb, this day; which enables the Board to furnish the following replies to the several requests and queries by you made; and in order to guard against mistakes, said requests and queries are here copied, and there will be found subjoined to each as satisfactory an answer as it is in our power to give.

1st. We could wish to be furnished with information concerning the character of the country in the immediate vicinity of the Rock in question, as also, if possible, with a Map indicating its most remarkable features, as rivers, rocks &c.

Ans. As regards its geological character, it will be seen by reference to the Map and Sections contained in the accompanying book of Plates illustrating the Geology and Scenery of Massachusetts. Occasional references to the general face of the country will also be found in the report on the Geology &c. of Massachusetts (which we send) as at page 94; and an interesting account of the topographical geology of that State, at page 73 et seq.[a] We have no Map or view representing the face of the country near the vicinity of the Rock. We would observe, however, that there are several *small* streams which empty into Taunton River, but tone of any note. The land is uneven, somewhat hilly, but not mountainous (vide reply to query 20); it is pretty generally covered with diluvial blocks, varying in weight from a few hundred pounds to several ons, and in diameter from one foot to 30 or 40 feet. The river in the vicinity makes many indentations, and at Dighton forms quite a basin, so that, when midway across, you are apparently landlocked, and, as it were, resting on the bosom of a pond or small lake. The rocks on either side are coarse Pudding Stone or Graywacke Conglomerate, resting in situ, and also occurring in bowlders.

a) Report on the Geology, Mineralogy, otany, and Zoology of Massachusetts by Edw. Hitchcock. Amherst 1833. 8.

2d. We could wish to be provided with a Map of Massachusetts on a large scale; also of Rhode-Island.

Ans. A survey is at this time being taken for a Map of Massachusetts, and when it is completed, one shall be procured and forwarded, if then desired. The former Maps are out of Print — We send a Map of Rhode-Island[a], and what will be of more importance, as embracing that section of the country near the rock, extending indeed within a few miles thereof, a Chart of the Narragansett Bay on a large scale[b]. The names, printed in back hand on the Map of Rhode-Island, are Indian.

3d. We could wish to be furnished with a view of the rock (the side of it where the inscription is) as seen when highest out of the water, with a view to its being engraved for our work.

Ans. In accordance with your wishes, a view of the rock has been taken by our Committee, in proper person, expressly for your work, and will be found with the other documents.

4th. Is the figure of a bird, seen upon the most perfect of the drawings sent us, intended to represent a Cock, or what other bird? and was the domestic fowl known, in the country in question before the arrival of the Europeans?

Ans. It is impossible to tell what was represented on that part of the rock corresponding to Dr. B's location of the bird. Nothing can now be distinctly made out; although there is sufficient evidence that this portion was once occupied by some sort of characters. All that we have presumed to do, has been to show, by interrupted lines, detached parts of the markings that can be now faintly traced. Consequently we cannot give an opinion respecting the bird. The domestic fowl was not known, until introduced by the Europeans. Several of the feathered tribe existed here in a wild state; particularly the Partridge or Virginia Quail (*Perdix*

a) A Topographical Map of the State of Rhode-Island and Providence Plantations; surveyed, trigonometrically and in detail, by James Stevens. Newport. 1831.

b) Chart of Narraganset Bay surveyed in 1832 by Capt. Alex. S. Wadsworth, Lieut. Thos. R. Gedney, Charles Wilkes Jr., and Geo. S. Blake of the U. S. Navy, by order of the Honr. Levi Woodbury, Secretary of the Navy.

Virginiana), the Grous *(Tetrao)*, Pigeon and Turtle Dove *(Columba)*, Wild Turkey *(Meleagris Gallopavo)*, Goose *(Anser)*, Duck *(Fuligula)*, Plover *(Charadrius)* &c. &c.; for descriptions and delineations of which, vide Audubon's Ornithological Biography, and Plates of the Birds of America, or Nuttall's American Ornithology.

5th. Is the figure of a cross seen at two places as represented?

Ans. For the true figure see the Society's Drawing.

6th. What animal is intended to be represented by the small figure of a quadruped? and has the species to which it belongs been domesticated in the locality in question?

Ans. We are at a loss to decide; knowing of no animal, striped, spotted and hoofed, as is here exhibited. Numerous animals formerly inhabited these parts, particularly the Deer *(Cervus Virginianus)*, Fox, both red and gray, *(Canis Vulpes, fulvus et Virginianus)*, Wolf *(Canis Lupus, occidentalis)*, Woodchuck *(Arctomys monax)*, two or three of these have lately been domesticated by an individual in Dighton, but merely for amusement; the Weasel *(Mustela)*, Skunk *(Mephitis Americ.)*, Wolverine *(Gulo luscus)*, and the black Bear *(Ursus Americ.)* A great variety of other animals were common here before the woods were cleared up, and the State very generally settled; many are now found in some of the least cultivated portions, and on the mountains; a Catalogue of which will be found annexed to the report on Geology &c.; they are also described in Godman's Natural History. We have here simply mentioned some of those which were found the most abundant in the neighbourhood under examination. Whether there were formerly any animals domesticated here we know not. "Many tribes in North America used dogs for drawing burthens," says M'Culloh, "and it is supposed they were found in America before Europeans imported them hither." Winterbotham in speaking of the Moose, Fallow Deer, Black Bear, Wolverine, Raccoon and Wolf, observes, "The Indians are said to have so far tamed these, before their acquaintance with Europeans, as to have used them in hunting."

7th. Is the rock smooth, polished or purple colored &c., at top, as

described in the Recueil de voyages et de mémoires publié par la Société de Géographie, Vol. 2, Paris 1825, p. 438. The incorrectness of the figure there given (pl. 12) is obvious, and serves to invalidate the testimony of the whole. The copy sent us by your Society of Dr. Baylies' and Mr. Goodwin's Drawing, is decidedly preferable; but some portions of the lower part of the Inscription which appear in the former, are wanting in the latter; and with these, we could wish, if possible, to be supplied.

Ans. It is a natural faced rock, and has never received any smoothing or polishing from the hand of man, to render it suitable for an inscription. Its true color is a bluish gray; and it is only the exposed surface that has acquired the dingy reddish or purplish cast. The most accurate opinion of color &c., may be formed by examining the accompanying fragment taken from the back part of the rock, which correctly exhibits the weatherbeaten exterior, and the true color, texture &c., as brought to view by a fresh fracture. We have made application, though in vain, at the principal libraries in the Union, for the French work referred to, it not being owned by either of them. Our Committee, however, have taken particular pains to represent on the Society's Drawing all that could be satisfactorily made out upon the lower part of the rock. This was formerly, no doubt, well covered by the Inscription; but, if ever as deeply engraven as the upper portion, it has become, through the lapse of time, and the war of elements, so far obliterated, that it is utterly impossible to follow the lines. We have copied, with continuous lines, all that is still to be clearly ascertained, much of which, it will be seen, varies from every other representation, not even excepting Dr. Baylies'; we have also shewn, by broken or interrupted lines, certain portions which we feel considerably confident about, although the unaided eye would not have enabled us to copy them; but there is much, very much, that is beyond our power to delineate with the least degree of accuracy; all such, we have, of course, left unrepresented. Fragments have been broken off of the upper edge of the Rock, particularly over the left hand triangular character; which space, as appears by Dr. Baylies' Draw-

ing, was filled with circular depressions that he has marked by dots. We are in hopes, by supplying you with copies of all the Drawings that from time to time may have been taken, and which may come to our knowledge, you will have it in your power to detect on one what may be deficient on another; and thus, by means of the whole, be enabled to restore the Inscription as it originally was.

8th. Have no ruins or antiquities been found in the vicinity?

Ans. None have been, or probably will be; although to our knowledge no researches were ever made for this purpose.

9th. Has the country around been covered formerly with wood?

Ans. It was formerly thickly wooded[a].

10th. Have any wild grape vines been found here?

Ans. They occur in great abundance, of several varieties, throughout this section of the country[b].

11th. Whence comes the name of Vineyard Sound?

Ans. It derives its name from the Island, which was called Vineyard, on it first settlement by the English, because Grape vines were found in great profusion there.

12th. Does the country produce Mahogany or any other handsome tree?

Ans. (Handsome as an ornamental tree or for ornamental work?)

There is no Mahogany; but as regards beauty of appearance, no tree can excel the Tulip Tree of our Forests, (the *Liriodendron Tulipifera)* for a drawing and particular description of which, vide Bigelow's Medical Botany, and Michaux's Forest Trees of America. The wood of this tree is used for the pannel work of carriages on account of the fineness of its texture. The Locust tree *(Robinia pseudacacia)* is also found with us; which is pleasant to the sight and fragrant to the smell. For cabinet work, the wood of few trees, if any, can surpass in richness and beauty of appearance, that of some species of our Maple, as the *Acer*

a) cf. Particulam de Erico Rufo C. 3, p. 22; Particulam de Grœnlandis Cap. 2, p. 36; C. 5, p. 58; Historiam Thorfinni Karlsefnii C. 4, p. 118; C. 9, p. 148.

b) cf. supra p. 36, 37, 58, 64, 118, 148, 338.

rubrum et *Saccharin;* and more especially, those varieties known as bird's eye and curled maple; which by many are thought to rival the finest Mahogany. Vide the works already cited; also Barton's Flora[a].

13th. Are any traces of Mounds or Ditches (as of Fortifications) observable on the shore near the Sea?

Ans. There are none, or we should probably have heard of them.

The distance of this Rock from the sea or ocean is about 35 miles.

14th. Does the Flat-fish or any other of the Flounder kind *(Pleuronectes Lin.)* frequent the seas in that region? or salmon, or whales? and if so, how large?

Ans. The Flat-fish and most of the *Pleuronectes*, including the Holibut *(Hyppoglossus Vulgaris* Cuv.) frequent our waters[b]. The Salmon *(Salmo Salar)* is met with a little farther to the eastward of us; and was formerly found in our waters[c]. Whales[d] were formerly caught in great numbers in the neighbouring Bays, viz Barnstable and Buzzard's, and young Right Whales *(Balæna Mysticetus)* do now occasionally make their appearance in the Narragansett Bay: One was caught and brought in here for exhibition a few years since. Before driven from their haunts by the frequent attacks of the white man, they were very common along our coast. The Grampus or Porpus *(Delphinus Dolphin)* is also met with, weighing five Tons. Newport, which stands at the mouth of Narragansett Bay, is considered the greatest and best Fish-market in the Country; upwards of one hundred different varieties may there be found in their season: For a Catalogue of which, vide Dwight's travels in New England and New York, Vol. 3. p. 54, et seq.; and for an imperfect one, the Report on the Geology &c. of Massachusetts, pp. 553-54; and also pp. 597-98; the latter was prepared with more particular reference to the waters farther East.

15th. Do the Rivers and Brooks in that part of the Country abound in fish?

a) cf. supra p. 37 (var. lect.), 71, 118. c) cf. supra p. 32. d) 57, 142, 175.
b) cf. supra p. 148.

Ans. They do[a]. In Taunton river are annually caught immense numbers of Alewives *(Clupea vulgaris)*, Taunton Herring, as they are called, which are made a great article of trade, being smoked and disposed of in the adjoining Towns and States; the Salmon Trout *(Salmo Trutta)*, Flounder *(Pleuronectes flessus)*, Shad *(Clupea alosa)*, Tautog *(Labrus Tautoga)*, Bass *(Perca ocellata)* and a variety of other fish are found there. In all of our Waters the bony Fish Menhaden *(Clupea Menhaden)* are caught in countless numbers, and used as manure for agricultural purposes.

16th. Has wild Maize or other grain been found there formerly?

Ans. When first visited by the Whites, Maize or Indian Corn, Beans, Pumpkins and Squashes grew here[b].

17th. Have the woods in that part of the country been inhabited formerly by any considerable number of wild animals?

Ans. Vide reply to query 6th. The Indians are supposed to have resorted to this spot as a hunting ground; particularly for Deer, wild Duck, et cet[c].

18th. Is there any grazing there for Cattle and Sheep during winter?

Ans. Most winters a scanty subsistence might be procured by cattle; but this is not depended upon. Farmers generally house their cattle in Winter; but whether this was formerly the case or not, cannot say: We do not consider it absolutely necessary; although a prudent husbandman will do it. Some individuals in that vicinity do not shelter their sheep, and say they thrive well and become robust. On the Island of Nantucket, east of Martha's Vineyard, one of the most bleak, sterile, and to the Agriculturist, forbidding spots we have, the sheep are not, and have not been, since its first settlement, housed or protected in any manner whatever. Severe Winters of course, hundreds die of cold and hunger. In the Narraganset country, situated West of the Bay, sheep are sometimes kept in the open air through the Winter season[d].

a) cf. supra p. 40, 148, 179.
b) cf. supra p. 118, 147, 338.
c) cf. supra p. 148, 156.
d) cf. supra p. 32, 58, 150, 181.

19th. Is there usually much considerable fall of snow there during winter?

Ans. The average depth of snow is usually 8 inches; it was undoubtedly much greater, and the Winters were more severe formerly; the climate having become much ameliorated since the clearing and settling of this part of the Country.

20th. Are there any lofty rocks, or other elevations on the banks of Taunton river? and if so, on which bank?

Ans. There are none that would particularly attract the attention of individuals, conversant with Alpine scenery. There is a hill of moderate elevation, a short distance to the N. E. of the rock, on the east side of the Taunton river; the highest elevation, however, is to the S. W. on the opposite shore; from which you can command a view of the surrounding country and of the river for a short distance above and below, as well as of Assonet river, making down to form Assonet neck, and also the village of Fall-River in Troy. In clear weather, Blue Hill to the N. and Mount Hope to the S. W. may be seen from this eminence. It presents on top a naked, solid mass of coarse Graywacke; and is elevated about three hundred feet above the level of the river; but cannot be seen at sea. There is a strip of land occupying this Section of Massachusetts, and lying on both sides of Taunton river, consisting of the Graywacke formation; and as is observed by Prof. Hitchcock, "this Rock in no place rises into any thing like mountain-ridges. In Swanzey and Somerset, however, on the W. Side of the Taunton river" (South of the Writing Rock) "it rises into eminences of one or two hundred feet in height, producing striking outliers in the landscape."

21st. Are there any mountains thereabouts or farther up in the interior, sufficiently high to be seen from sea?

Ans. There are none; the highest land of any note lies about 25 or 30 miles N. in Milton, near Boston, called "Blue Hills", which is elevated 710 feet above the level of the Ocean. Vide Report on Geology of Massachusetts p. 34 et sequent. It may be seen on approaching the coast in the direction of Boston Harbour, and commands from its summit a de-

lightful prospect of the surrounding Country, and a fine view of the harbour; but is not sufficiently elevated to be seen as you come in the direction of Narraganset Bay. The first land that Mariners make, as they approach our Waters, is Mount Hope; it cannot, however, be considered much of a hill, far less a mountain.

22d. What are the Phenomena of ebb and flood in that part of the Country?

Ans. There is nothing unusual in the rise and fall of the tide, unless the circumstance that the water remains very clear all the time. The average rise is five feet and eight inches.

23d. Does any remarkable feature characterize the débouchment of the River Taunton? does it pass through a lake on its way to the ocean? Are there any large banks in its mouth?

Ans. It will be seen by the Chart of Narraganset Bay, and by the Map of Rhode-Island, that the Taunton river empties into Mount Hope Bay, which unites its waters with those in the Narraganset Bay, and after flowing along for a distance of 15 miles finally disembogues into the Atlantic Ocean below Newport[a].

Mount Hope is situated on the West bank, at the head of the Bay of the same name; and South Westerly from it, the land is high and precipitous, nearly to the water's edge; but is lower, although hilly, on the eastern shore. The Northern extremity of the beautiful Island of Rhode-Island, the Eden of America, as it has been styled, is situated near the junction of Mount Hope Bay with the Narraganset; as will be perceived on the Chart of the Narraganset Bay, and on the Map of Rhode-Island.

24. Is there sufficient depth of water there to have admitted of vessels entering and going out at high tide; such vessels as were used by the Europeans of the Middle Ages?

Ans. Vessels of any tonnage, even the largest Man of War, can go up with ease as far as Somerset, about 4 Miles below Dighton. At Dighton the channel is ten feet deep, and the water on either side about five feet. Lighters can ascend to Taunton, but only at high tide.

a) cf. supra p. 31, 147, 179.

25th. Among the works in which Drawings of the Rock in question are stated to be inserted, is the Memoirs of the American Academy — We request that you will furnish us with a copy of the Plate in it exhibiting the Rock in question.

Ans. We send you a copy of the Inscription as given on said representation of the Rock, being what you probably desire; but having made an accurate drawing of the rock itself for your special use, we have not deemed it necessary to forward the one above referred to; we also send a Copy of Judge Winthrops drawing contained in the same work; and of one taken by Stephen Sewell in 1768. You will likewise find among the drawings a copy of what purports to be, "a faithful and accurate representation of the Inscription" taken by Dr. Danforth in 1680. This is not sent with any idea that it will prove serviceable in your present enquiry, but simply to shew what strange things have been conjured up by travellers, and sent to Europe for examination. We are, indeed, at times almost compelled to believe there must have been some other Inscription-Rock seen; and yet from the accompanying accounts, it would appear that all refer to the same one; besides, there is a degree of similarity in the complicated triangular figures which appear on all.

The announcement of the result of your investigations we await anxiously; and trust that this reply will prove satisfactory, and afford the information by you the most desired to aid in accomplishing the object had in view.

Hoping the correspondence now established between our Societies, may be continued, and prove mutually advantageous,

We subscribe ourselves,

for, and in behalf of the

RHODE-ISLAND HISTORICAL SOCIETY, &c.

JOHN HOWLAND, President.

THOMAS H. WEBB, Secretary.

III.

PROVIDENCE NOV^{r}. 30TH 1834.

. . . In our former communication, we stated, that an Inscription Rock was said to have been on Gardener's Point, and also one in Tiverton. I have marked a spot with India Ink on the Chart at each of those places in reference to the tradition, although none such have been found by us. The one in Tiverton, we have marked near Howland's Ferry Bridge, because we apprehend that this shared the fate common to all rocks in that vicinity for some distance around, when the last bridge was built at that place in 1809, which was constructed by dropping immense quantities of stones of all dimensions into the water till a rampart was raised above the surface of the highest tide. The water here at the lowest tide is fifty one feet.

In addition to the replies we have given to Queries 21 and 22, I will state that Mount *Hope*, or *Haup* as the Indians termed it, is about 230 feet above the level of the Ocean; and although the first land in *our* State that mariners make, yet I learn from Mr. James Steevens (Author of the Map of Rhode-Island, sent) that the land at his Office in the Town of Troy, now Fall-River, Mass., about five miles South of the Writing Rock, is higher than any other point within 20 miles, and would be seen from the Atlantic Ocean sooner. The land rises fast from the east shore of Mount Hope Bay, and forms a ridge from 100 to 200 feet high, from half to three quarters of a mile from the shore; it then descends eastward gently to Westport River. The ridge on the east side of the river runs up above the Inscription Rock several miles. The land on the West side, after the ascent from the river, for many miles rises very gradually. The Indian name of Taunton river is Cohannet; Fall-River is called Quequechan.

I am, Sir, &c.

THOMAS H. WEBB,
Sec. R. I. Hist. Soc.

Nos laudatum vetustum monumentum, in ripa Cohannetensis fluminis situm, ad quod docti Rhodensis Insulæ optimates attentionem nostram adverterunt, rite disquisituri, varias in istud observationes, antea ab aliis factas, et in Europa nostra publicæ luci traditas, hic communicare non hæsitamus, cum monumenti nostri historiæ revera sint annectendæ et simul ipsius illustrationi aliquantum inservire posse videantur.

Vir reverendus Michael Lort, suo tempore Societatis Antiquariorum Londinensium Vice-Præses, in hujus opere Archæologia dicto, Vol. VIII (1787) p. 290 sq. et proprio tractatu inscripto *Account of ancient Inscriptions in North America* hæc inter alia excerpta communicavit:

"Philosophical Transactions for the year 1714, No. 339. The Rev. Dr. Cotton Mather of Boston in New England, in a letter addressed to Dr. Waller, Secretary of the Royal Society, dated November 12, 1712, amongst other pieces of literary information, gives the following:

"At Taunton, by the side of a tiding river, part in, part out of the river, there is a large rock, on the perpendicular side of which, next to the stream, are seven or eight lines, about seven or eight feet long, and about a foot wide, each of them engraven with unaccountable characters, not like any known character. I have not yet been able to procure the whole, but have sent a copy of two of them."

It does not appear that Dr. Mather communicated any thing farther on this subject to the Royal Society, but in the year 1732, Mr. Bogdani, a Member of this Society (the Society of Antiquaries of London) exhibited a drawing of the inscription made by Dr. Danforth in 1680; and another of a later date by Dr. Isaac Greenwood, Hollisian Professor at Cambridge, in New England (Tab. XI) with an extract of a letter from this gentleman to the Rev. Mr. Villan, Rector of St. John's, Tothillfields, in the following words:

"I am informed that, at some extraordinary tides, the water ebbs below the rock; and some persons of undoubted veracity belonging to the town assure me, that the river has been constantly encroaching on that part of the beach, so as to waste the adjacent lands; which, since the memory of many now living, is something more distant from the rock

than formerly, though now but a few feet; and that there are the like figures for some feet under the present surface of the beach, which is marked in the drawing A. E. In determining the characters, or figures, I found some difficulty; for the indentures, at present, are not very considerable, nor I think equally deep, which put me upon the following rule, viz. carefully to trace out and chalk all such places, and those only, which I really believed indentures; and in this part I desired the revisal and assistance of the Rev. Mr. Fisher and others: many places were passed over which did not seem to be indentures as to the eye, though remarkably discoloured by some adherent matter; in corresponding figures to the rest, I thought it more adviseable to give such parts of these characters as were real, that thereby the whole might be obtained, than to run the risk of a conjectural description, which would certainly have endangered the discovered parts; and for this reason I must also note that the figures are not all so well defined as I have expressed them; the bounds being scarcely perceivable in some of them; the strokes may be also something, though very little broader, their direction being chiefly what I aimed at. Time is supposed to have gradually impaired them, and one of advanced years in the town told me, that he was sensible of some alteration since his memory; and for this reason I have also sent you No. 3 (*heic* Tab. XI, No. I), which is a drawing of some part of this inscription, taken by the Rev. Mr. Danforth, in 1680. This gentleman observes, with relation to it, that there was a tradition went current with the oldest Indians, that there came a wooden house, and men of another country in it, swimming upon the river *Assoonet*, as this was then called, who fought the Indians with mighty success &c.

This, I think, evidently shews that this monument was esteemed by the oldest Indians, not only very antique, but a work of a different nature from any of theirs. It may not be improper to add here, that this place was one of the most considerable seats of the Indians in this part of the world, and the river very remarkable for all sorts of fowl and fish.

No. 3 (*heic* Tab. XI, No. III) A. B. C. D. E. represent the face of

the rock, being a plain nearly perpendicular to the horizon, looking north by west; in length from B to D eleven feet, and in depth from C to F four feet and a half. This seems to have been left by nature very smooth, and is certainly in its surface very uniform, compact, and durable. B. G. D. represent the surface of the water at the time of observation."

Thus far from the minutes of this Society, in which I can find no farther notice taken of this inscription; but from the Minutes of the Royal Society for the year 1775, it appears that a new copy of the inscription, with the following account thereof, was delivered in to that Society.

"Some years since the late Mr. Eames applied to Mr. Timothy Hollis, to write to Mr. Winthrope, Hollisian Professor of Mathematics at Cambridge in New England, at the desire of a gentleman at Berlin, or some part of Germany, of great learning and knowledge in languages, to procure a more accurate copy of the inscription on the rock at Dighton. Mr. Hollis did write accordingly, but never received an answer; and Mr. Eames dying soon after, nothing further was done in it. Last summer, Mr. Hollis being favoured with a visit from Mr. Bernard, this matter happened to be mentioned, and, in consequence thereof, Mr. Hollis has been favored with a letter from Mr. Winthrope, with a copy of the inscription; of which letter is the following extract:

Cambridge, in New England Nov. 14, 1774.

"I went to see this rock above 30 years ago, and then took an imperfect copy of the inscription, and saw it again last spring; some copies of it have formerly been taken; part of one may be seen in the Philosophical Transactions, No. 339, where it is represented in two distinct lines. The rock is of a dark reddish color, standing on the brink of Taunton river, about forty-three miles south of Boston. The face of it next the river is plane, not perpendicular, but reclining backward. The inscription almost fills this plane side. When I saw it last, the tide covered all but the upper part of it. According to the best of my remembrance, the characters do not appear so plain now as they did about thirty years ago. About six years past, Mr. Sewell, our Professor of

Hebrew, and other Oriental languages, took the most exact copy of it[a], that I believe was ever taken, as large as the original, and which is now deposited in our Museum. A copy of this, reduced by Mr. Sewell, I have now the honour of sending to you, through Mr. Barnard's hands, to be presented to the Royal Society, if you think proper. I wish the learned gentlemen of that Society may be able to throw any light upon it, or discover any similarity between these and any other known characters or hieroglyphics. There seem to be in it four human figures, though very rudely executed. Those on the left hand have some appearance of a woman and a child by her. Those on the right are nearly of a bigness; on the lower side, near the middle, there seems to be some resemblance of a quadruped with horns; none of these things appear in the copy in the Philosophical Transactions, No. 339. Whether this was designed by the Indians as a memorial of any remarkable event, or was a mere *lusus* at their leisure hours, of which they have a great number, I cannot pretend to say. 'Tis certain it was done before the English settled in this country."

Auctor doctissimus Warden, in præstante sua disquisitione ***Recherches sur les Antiquités des États-Unis de l'Amérique Septentrionale***, inserta libro Recueil de Mémoires de la Société de Géographie T. II (Paris 1825) p. 438 sq., monumentum Assonetense ita breviter describit:

Ce monument hiéroglyphique est un bloc de *gneiss* ou de granit secondaire, situé à l'est de l'embouchure de la rivière Taunton. Sa largeur, à la surface du sol, est de dix à douze pieds environ, à la marée basse; mais lorsqu'elle est haute, son sommet se trouve recouvert de deux à trois pieds d'eau. On a mesuré la base du côté principal, qui présente une surface de 11 pieds 7 pouces, sur 5 pieds 1 pouce de hauteur; et son plan a une inclinaison d'environ 60 degrés. Les deux autres côtés correspondent avec le principal et forment une espèce de pyramide. La surface en est polie, d'une couleur pourpre au sommet, moins foncée au milieu, et verdâtre à sa base. L'intérieur est d'un gris clair. La

a) cf. p. 298 This draught was made September 13, 1768, by Messrs. Stephen Sewell, and Thomas Darnforth, assisted by Messrs. William Baylis, Seth Williams, and David Cobb.

peinture à l'huile qui en a été faite par M. Kendall, donne une idée plus exacte des caractères qui y sont tracés, qu'aucune description ne pourrait le faire. Ces caractères ne sont que des traits, et paraissaient, pour la plupart, avoir été sculptés avec un instrument de la forme d'un segment de cylindre. La profondeur des lignes, dans la partie basse, n'excède nulle part un tiers de pouce, et leur largeur varie d'un demi-pouce à un pouce. La figure placée au sommet, et presqu'au centre de l'inscription, semble avoir un caractère particulier et est plus fortement tracée; mais il est difficile de découvrir, dans ces étranges figures triangulaires, des têtes humaines, des caractères phéniciens ou des preuves de l'origine des peuples de l'Amérique.

Ce rocher fut examiné, dans le courant de l'année dernière, par les auteurs d'un ouvrage récent (History of the state of New-York, by MM. Yates and Moulton, p. 86), qui pensent que l'inscription est d'origine phénicienne; que quelques-unes des lettres sont très-frappantes, notamment celles qui ressemblent aux lettres et aux figures P, W, X, 7, 9, à un triangle et à un trident. Il y en a aussi d'autres qui ont quelque analogie avec les lettres A, M, O, et plusieurs images figurées. Au bas de l'inscription est un oiseau, ancien symbole de la navigation, ayant la tête tournée en haut; cette partie ne fut point observée par les auteurs, parce qu'elle était alors couverte de limon; mais elle l'a été par l'honorable M. Francis Baylies qui les accompagnait, et par le docteur Baylies qui l'a indiquée dans le dessin qu'il a fait de l'inscription. (Mémoires de l'Académie des Arts et des Sciences de Cambridge, Vol. II P. I publié en 1793, et Vol. III, publié en 1809.)"

Plures hic citatorum, præsertim eorum, qui in ipsa America prodiere, librorum, nobis non ad manus fuerunt, quum isti in urbis nostræ et aliarum vicinarum bibliothecis, tam publicis quam privatis, desiderentur; at illis jam non opus erit, quum doctorum Rhodensis Insulæ nobis missæ relationes verum Assonetensis monumenti situm, circumstantias et præsentem statum optime describant.

Nonnulli, in primis Galliæ, auctores inscriptioni illi Phœniciam vel Carthaginensem originem adtribuerunt; at Carolus Vallancey (Archæologia

Lond. VIII p. 302 sq.), Danforthii delineationem secutus, quam ipse alii a Strahlenbergio (Tab. XIX No. 5) exhibitæ similem esse judicavit, illam nostram adscribit isti antiquitatis genti, quæ olim Siberiam inhabitasse et inde ad Americam transmigrasse putatur. Quum autem Danforthii delineatio, ut supra monstratum, nullam fidem mereatur, et igitur, ipsius inscriptionis cum citatis Sibericis similitudinem minime probare possit, hanc Vallancei conclusionem solido fundamento destitui cernimus.

His præmissis, nostram de Assonetensis monumenti origine et significantia proferemus opinionem, eo tendentem quod istius inscriptio Islandis debeatur. In hujus rei disquisitione instituenda, tam causæ gravitas, quam Societatis, hocce opus editturæ, dignitas, nobis suadebat, viri, qui vetustarum, et quidem perdifficilium borealis Europæ runicarum inscriptionum enodationi maximam operam felicissime dederat, de hac etiam sententiam expetere. Ipso nostræ optationi favente, jam nobis licet placetque laudati Jellingensis[a], Runamoensis[b], et Ruthwellensis[c] inscriptionum interpretis de Assonetensi monumento responsum, nobis datum, lectori, primo loco, ita communicare.

„Opinionem vestram de Assonetensis rupis inscriptione et figuris lubens probare non hæsito; quod enim revera Islandicæ sint et Thorfinno Karlsefnio debeantur, omni dubio carere sentio; hoc primo aspectu monstrant, tam litera Islandica Þ, proræ navis, ad sinistram spectatoris, adplicata, quam principales eæ configurationes, quæ rupi sunt incisæ. Adsunt præterea plura criteria, quæ hanc thesin probare possint etiam iis, qui lapidares Islandorum inscriptiones, adhuc mundo literario, ut ineditas, fere ignotas, ignorant; hæc autem hic breviter enucleare et illustrare conabor:

I. Characteres: ΓXXXI

ᚢ ᛘ

a) in Dania, cf. *Antiquariske Annaler*, IV, p. 64 sq.

b) in Suecia, cf. *Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed*, II, p. 276 sq.

c) in vetere Northumbria, et præsente Scotia, fere in ipsis Angliæ confiniis; cf. Report of the R.S.N.A. 1836.

enucleationem minime prolixam expetunt. Sunt numeri isti, quoad significationem, nullo dubio subjecti[a]; est autem eorum unitorum valor sive significatio summe memorabilis, cum numerus illis expressus exacte correspondeat numero virorum qui cum Thorfinno Karlsefnio ad hanc ipsam borealis Americæ regionem, sive potius stationem, ipsius historia testante, iter fecerunt. In laudatæ historiæ 7mo capite relatum est quod virorum, illius expeditionis participum numerus fuisset CXL, at paullo posterius, in capite 8vo, quod novem (IX) eorum istum ad sinum, Straumfjœrdum ab Islandis (vel Scandinavis) appellatum, deseruerint, ut e Thorhalli venatoris consilio Vinlandiam, septentrionem versus ituri, in ea mundi plaga quærerent. Ipse Thorfinnus, cum reliquis cunctis itineris sociis, meridiem vel occidentem versus progressus, ad locum Hóp *(at Hópe, í Hope)* pervenit, ubi quidem ejus comitatus, ut e præmissis sequitur, CXXXI virorum effecit, qui numerus inscriptioni Assonetensi ad unguem convenit. Sic vetus Thorfinni Karlsefnii Islandica historia vel biographia et laudatum Americæ borealis monumentum se invicem miro modo adcuratissime confirmant.

Sub characteribus numeralibus, vulgare CXXXI exprimentibus, duæ literæ cernuntur. Prior ϒ7 Latino-gothice, ut omnibus notum, Latinam N

a) Sola figura Γ pro vulgari C, sive Anglosaxonum et plurium ⊏, erit forsitan aliquibus suspecta sive minus perspecta, ast eandem plenâ, tam antiquitatis quam medii ævi auctoritate fulciri, jam paucis monstrabimus. Veterum Latinorum C a Græcorum Γ ortam esse patet; hac ratione Latini mox propria, mox Græca figura, pro eadem litera exprimenda in scripturis vernaculis, olim uti solebant. Simili modo in antiquissimis Hispanorum (sive Celtiberorum) inscriptionibus (nummis incusis) et in Mœsogothorum scriptura figura F vel loco Græcæ Γ vel etiam Latinæ C indubie ponitur. Recentioris ævi primi Runologi, Wormius in Dania et Buræus in Sueciâ, runicam Γ pro Latino C in antiquis Septentrionis inscriptionibus usitatam invenerunt; similiter, multo posterius, doctus Islandus, Johannes Olavius Grunnavicensis, in ipsius inedita Runologia, se figuram Γ, pro Latinâ C vel ⊏ in runicis Borealium scripturis positam reperisse testatus est; — sic ipse et præterea docti auctores celeberrimi operis: *Nouveau Traité du Diplomatique* hunc runicum characterem pro C Latinorum sumunt; nihilominus in ejusdem operis Tom. III, Tab. XXII hæc eadem forma (Γ) adtribuitur literæ Latino-gothicæ C (vel ⊏), quæ etiam inter literas capitales Carolingici ævi occurrit l. c. Tom. IV, Tab. XLI. Alioquin numerus C (Centum, 100 vel 120) medio septentrionalis Europæ ævo reperitur expressus fuisse per figuras T̄, T et Γ vel ſ, ᒋ (præsertim Latino-gothice); *hic* ultimus character adhuc in Islandorum scripturis exprimitur per figuras Γ, Γ et alias his non multum absimiles.

exprimit, at posterior, runica ᛘ, vulgare M, pro qua etiam illa figura in multis alioquin Latinis, medii ævi scripturis, a Scandinavis vel Anglosaxonibus concinnatis, posita reperitur; at sic adplicatus semper hic character significat vocem *maðr (man)* homo, vir, vel ejus pluralem numerum *menn, meðr (men).* Sic has duas literas, abbreviate innuere conjicio duas integras voces *n(orrœnir) m(enn)*, quæ numero illo additæ tot (Europeos) septentrionales viros significarent. Observari porro meret figura, inter dictas literas posita, quam pro nave, malis, velis et funibus destituta accipimus; sic hieroglyphice vel figurate, e nostra conjectura, indicaretur istud factum, quod illi viri nave vecti ad eam terram pervenerint, sed posterius proprium navigium malis, funibus et velis spoliaverint, ut istud linquerent, sed fixa sibi in terra occupata habitacula adquirerent; — sic hæc integra sententia eveniret: CXXXI *n(orrœnir) (skips-) m(enn)* i. e. *Europæi boreales* — sive ex Norvegiâ et Islandiâ oriundi — *nautæ.*

II. Sequuntur characteres, ab illis lineis separati, sed nihilominus pro earum continuatione habendi, pauci quidem, sed contentis tamen gravissimi, Latino-Gothicis literis expressi, hi videlicet:

M

◇R[a]

Prior harum brevissimarum linearum nobis sistit abbreviaturam quandam,

a) Literæ O hic occurrentem specialem formam medio Europæ ævo adscribendam censeo; invenitur eadem (Sestini et Mereau probantibus) in perantiquo Gallorum Alphabeto, et præterea a Gothis Hispanicis (sive Visigothis) seculo 7mo post Chr. n. frequenter est usitata. In formam ♀ mutata hæc litera reperitur in celeberrimis, at jam deperditis, Daniæ aureis cornubus, ut etiam in Anglosaxonicis ac nonnullis Septentrionalium runicis inscriptionibus. Sub præsente forma ◇ illam revera exhibent vetustissima Anglosaxonum numismata et Francorum (vel Franco-Gallorum) ex 8vo seculo (ut anno 787) inscriptiones, nec non Anglosaxonicæ seculi 9ni, 10mi et 11mi; videatur c. gr. una, inserta Archæologiæ Londinensi T. V. Tab, VI, posita ante Vilhelmi Conquestoris occupationem ab Anglico magnate ◇RM, e Danica stirpe orto. His addendæ aliæ seculi 10mi et Normannicæ (ex ipsa Gallo-Normannia) seculi 11mi, c. gr. in hac satis notata laudati Ducis (et postea Regis) sigillari inscriptione:

HIC N◇RMANN◇RVM VVILIELMVM
N◇ZCE PATR◇NVM.

Hæc ipsissima literæ O forma adhuc in Islandia antiquitus est conservata, inter literas Latinas majusculas, cum lapidibus, ligno sive metallis incidantur, c. gr. in variis nominalibus siglis, in voce ANN◇, &c.

Runis complexis certo modo similem[a], quæ nempe primo aspectu duabus literis composita videtur, sed diligentiore intuitu tres revera complectere cernitur, quæ vocem NAM *(nám)*[b] efficiunt; hæc, vetusto Scandinavorum et hodierno quoque Islandorum sermoni propria, iisdem gaudet significationibus, ac alia magis vulgaris sed composita: *land-nám*, his nimirum: a) occupatio regionis sive territorii; b) terra ita occupata, sive fundus in primi inventoris aut occupatoris possessionem redactus. Vox ipsa adhuc superest in Danicâ *Nam*, quæ secundum magnum hujus lingvæ lexicon, a Regiâ Societate Scientiarum Hafniensi editum, sic explicatur: occupatio rei alicuius pro eadem possidenda vel usitanda. Vox altera *or* nil aliud est quam veteris Scandinavorum linguæ antiquissima et satis nota forma, pro recentioris Islandicæ et Danicæ *vor*, sic magis conveniens Anglosaxon. *ure*, Angl. *our*. Ambæ voces *nám or* brevem hanc, sed gravem satis, significationem exhibent: „*territoria a nobis occupata*" vel etiam: „*coloniæ nostræ*."

III. In summa configurationis parte, supra ipsam inscriptionem, cernitur figura satis artificiosa, e nostra opinione repræsentans magnum scutum, instructum pede singulari, persimili caudæ piscinæ, quæ vetustis Scandinavis (ut hodie quoque Islandis) audiit *sporðr*, unde vulgaris etiam scuti pedis denominatio: *skjaldarsporðr*, scuti (piscina) cauda. Scutum hocce, unacum adjacente et inversa quidem galea, vetustâ Europæis adsueta forma prædita, pro terræ illius pacificæ occupationis signis accipio.

IV. Hæc occupatio, sive soli aut coloniæ cultus, præterea indicatur per figuram rudissimam, sub linea numeralium rupi incisam, si nimirum eadem, e nostra conjectura, juvencam jacentem sive quiescentem repræsentet. Ambulatio juvencæ diurna sive uno (æstivo) die perfecta primo Islandiæ occupationis tempore soli occupandi amplitudinem sive longitudinem

a) Siglæ, notæ tironicæ et abbreviaturæ in Latino sermone, ut satis notum, antiquissimæ sunt; est autem observatione dignissimum, quod hoc ipsum ꟽ in Latinis medii ævi scripturis, Latinam NAM interdum significaverit. Videatur ex. gr. *Nouveau Traité du Diplomatique*, Tom. V, Tab. LXI.

b) Hoc vocabulum derivandum est a verbo *nema*, capere, occupare, tam sono quam significatione conveniente Moesogoth. et vetusto Germ. *neman*, *niman*, ut et antiquissimo Græco *νεμεῖν*.

interdum decernere soluit; videatur, exempli gratia, Landnamæ libri 4ti caput 10um; — eodem modo Phœnicius Cadmus, Græciæ partem occupans, proprium habitaculum eo loco, ubi vacca, longinquo gressu defessa, quietem captura se dejecit, fixisse fertur.

V. Integram illam configurationem hanc scenam spectatori repræsentare opinor: navis Thorfinni Karlsefnii, ad Vinlandiam prius destinata, hujus oræ advecta, ventilogio a malo suspenso insignis; uxor ipsius Gudrida in litore sedens manu gestat clavem (ad conjugum ædem, tunc ut videtur longe anterius structam, pertinentem). Coram ea stat conjugum triennis filius, Snorro, (in America natus). Illi, CXXXI (vel uno minus) viris comitati, Vinlandiam tum occupaverant, et propriam suam, ita adquisitam possessionem *(nám or)* esse declaraverant. Una navium, quibus advecti fuerant, ipsis propriarum, illa ratione velis spoliata, litori affixa repræsentatur. Gallus gallinaceus domesticam quietem (sive pacem) cantu annunciat, ipsum scutum quiescit et galea quoque seposita. Tunc subito propinquum bellum indicatur. Dux colonorum Thorfinnus sede fruitur, sed scuto arrepto se tegere conatur contra adgredientes Skrælingos (sive Eskimoos), qui Scandinavos violenter adgrediebantur, instructi clavis sive ramis, arcu et sagittis, et insuper machina (nobis ignota) militari, quæ in Thorfinni historia vocatur ballista, ex qua, præter tela et grandes lapides, funibus (ut videtur) affixos, globum insignem emittunt, quod factum laudata historia expressis verbis testatur.

VI. Varia lineamenta, quæ funes vel alia instrumenta et extremitates navigii ut et plurium in lapidari hac sculptura figurarum efficiunt, composita opinor e Runis (sive characteribus) cryptographicis, (vel etiam griphis), talibus nimirum, qui antiquitus in Islandia sunt usitati, et ibidem adhuc, rupibus incisi, inveniuntur in variis montanis cavernis, e. gr. specu, quæ Paradisiaca *(Paradísar-hellir)* vocatur. Cum autem plures diversæ præsentis sculpturæ delineationes, in horum lineamentorum repræsentatione, non inter se conveniant, hic illa jamjam specialiter explicare hæsitamus.

FINN MAGNUSEN.

Quum primo intuitu suspicaremur, hocce monumentum vetustæ et Scandinavicæ quidem esse originis, tum hæc opinio sequentibus rationibus fundabatur: a) figurarum similitudine cum aliis quæ in nostro Septemtrione petris incisæ reperiuntur; b) facillima totius configurationis secundum historicos Islandorum relatus explicatione; c) literis ac numeris indubie Romanis sive Latinis, at medii ævi solitis ductibus expressis. Nihilominus nobis ex inopinato venit adcuratissima hujus argumenti illustratio, quæ docto et ingenioso illi nostro Runologo debetur, qua quidem ipsum illud monumentum pro authentico documento, historiarum Islandicarum relationes probante, est habendum. Est igitur diligentissima observatione dignum, quapropter primum ipsius rupis et circumjacentis regionis prospectum, qui laudatæ Rhodensis Insulæ Societati debetur, adjecimus, pictum ab uno triumvirorum, quibus monumenti inspectio et descriptio mandata, Johanne R. Bartlett. Hæc pictura, Tab. X communicata fidam rupis aspectus et situs, ad Assoneti rivum, maris maximo refluxu durante, ideam lectori affert. Deinde diversas monumenti incisurarum, illa memorata priores, delineationes, a variis confectas, heic communicandas censemus, quibus etiam efficietur, quod priorum monumenti explicationum errores perspicui reddantur. Hæ delineationes in multis certe neutiquam sunt accuratæ; sunt tamen, duabus vetustissimis exceptis, non sine ullo valore, cum earum auctores præsumi possint eo commodo fructi fuisse, quod solis lumen iis ita faveret, ut singuli quidam scripturæ vel lineamentorum ductus tali illustratione illis melius evaderent perspecti, quam posterioribus loci visitatoribus, licet alioquin magis adtentis vel diligentibus. Nos ipsi, similium monumentorum, nostro Septemtrioni propriorum, inspectione occupati, eam adquisiimus experientiam, quod lineamentorum petris incisorum investigatio revera sit perdifficilis, cum solaris luminis commodus splendor isti non ex optato faveat. In itinere archæologico, anno 1834, mense Junio in pago Sælandiæ Odsherred facto, nos simile quoddam, et vetustissimum quidem, monumentum, unacum pluribus antiquariis visitavimus; clarissimo solis et diei lumine splendente, certas rupi incisas figuras, quas revera existere sciebamus, frustra quæsivimus, nullum earum vestigium detegentes, donec vesperascente cœlo, circa et post ipsum solis occasum, variæ figuratio-

nes, inter alia tres, longas veterum naves repræsentantes, oculis nostris se satis conspicuæ obtulerunt. Sic e nostra opinione et experientia priores Assonetensis monumenti delineationes, quamvis in multis nimis pravæ, in aliis non penitus sunt contemnendæ, sed simul non desperandum quod singuli incisurarum ductus, solari vel diurna luce ex optato favente, magis distincte vel definite cerni et delineari queant.

Hac igitur ratione moniti in nostra XIma tabula varias laudati monumenti delineationes chronologico ordine lectori spectandas exhibuimus, has videlicet:

I. Delineationem D. Danforthii, anno **1680** factam, quæ supremam configurationis partem tantummodo complectitur, et

II. D. Cottonis Matheri de anno **1712**, quæ ambæ fere omni cum originali similitudine carent; posterior earum præsertim, singulis lineis exceptis, vix pro sui prototypi imitatione habenda esse videtur.

III. D. Greenwoodii de **1730**; prima certe inter eas, quæ aliqualem veræ harum configurationum qualitatis ideam affert, sed nihilo minus debetur auctori, picturæ ignaro, qui titubante manu præcipuos linearum ductus reddere conatus est.

IV. Stephani Sewelli de **1768**; hæc certe melior et majore diligentia est exarata.

V. Jacobi Winthropii de **1788**; hic studiose plenam omnium laudatæ repræsentationis figurarum imitationem præstare tentavit, ast successu minus felice, cum lumen cœleste, ut videtur, ei non faveret, et ipse præterea incaute archæologi munere fungeretur, multos nimis incertos ductus, qui forsitan pro naturalibus tantum fissuris habendi, suæ picturæ inserens, at alios veros, quos plurimæ ceteræ picturæ, inter se collatæ, in rupe revera videri probant, omittens.

VI. Kendallii de anno **1807**; hæc pictura præcipuas monumenti configurationes non inepte reddit, singula quoque lineamenta servans, quæ optimas reliquas supplere queunt.

VII. Jobi Gardneri, posterius quidem, sed minus complete facta; hic præcipuas tantum figurationes reddere studuit, et eas quidem non infauste reddidit, sed nihilominus multa totius incisuræ singula lineamenta omisit.

Omnium harum picturarum optimæ duæ sequentes indubie sunt, quas igitur, majore mensuræ scala adhibita, Tab. XII lectori communicavimus, videlicet:

VIII. Doctoris Baylii et Goodwini de 1790; hæc perspicue monstrat suorum auctorum in tales repræsentationes attentum intuitum ac animum, et summam quoque in illarum imitatione, cui cœleste lumen favisse cernitur, diligentiam et accurationem. Hæc igitur delineatio pretiosa est habenda, præsertim cum nonnullæ rupis partes serioris temporis injuria læsæ sint, ut præsertim navigii, ad dextram, figuratio jam minus liquide appareat.

IX. Societatis Historicæ Rhodensis Insulæ delineatio per Doctorem Thomam H. Webb et ejus collegas summo studio, diligentia et cura exarata; hac eadem nostri monumenti principales figurationes et literarii characteres firmantur et supplentur, ut ista certe, quoadusque certi ductus, qui suo tempore prioribus pictoribus apparuerant, jam non sunt deleti vel invisibiles redditi, omnium optima et fidissima est existimanda.

His recensitis, brevem adgrediemur recapitulationem eorum argumentorum, quæ Finnus Magnusenius pro monumenti vetusta Scandinavica sive Islandica origine probanda adhibuit, hæc amplius deducturi, quibus etiam nonnulla plura adjiciemus.

I. De numeralibus figuris CXXXI, supra probatis, hæc porro sunt monenda. Forma literæ sive numeralis signi X eadem est, quæ olim et jam nunc Europæis usitata. *Lineæ transversæ, supra et infra additæ*, in sola tantummodo Baylii delineatione cernuntur, ast talem ejusdem characteris formam in vetustis Islandiæ inscriptionibus occurrere scimus. Numeri huc pertinentes in vetustis codicibus historiæ Thorfinni Karlsefnii sic Romanis characteribus exprimuntur: cap. 7: viri cuncti, in ejus navali expeditione versati „xl manna oc c;" quod hoc C, tam in antiquo illo libro, quam hoc lapidari inscriptione, numerum Centum exprimere debeat, necesse est, at nihilominus ambiguum, cum centuria duplici sensu in vetustis Borealium monumentis occurrat; medio ævo durante sæpissime iis notavit 120, qui numerus, vulgari Romanorum centuria introducta, Islandis et Scandinavis *stórt hundrað*, magna centuria, audiit, et adhuc audit,

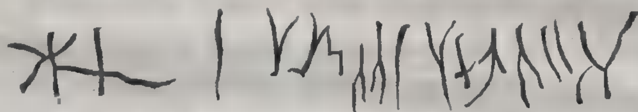
ut plebi magis accepta. Hac ratione adducti nos supra in hujus loci explicatione, magnam centuriam sive **120** auctorem suo C innuere accepimus. Sic Thorfinni asseclarum universus numerus aut fuit, e prisco Borealium numerandi modo, **160**, quod nos supra statuimus, aut etiam, secundum universalem fere reliquorum Europæorum computum **140**; cum autem **9** illos viros, qui testante laudati libri cap. **8** septemtrionem versus profecti erant, illo numero subtrahimus, secundum duplicem sive alternantem medii ævi Scandinavorum computationis methodum aut restant **151** aut **131**. In re incerta hoc tamen certum est, quod Thorfinni Karlsefnii vita et Assonetensis rupis inscriptio inter se optime conveniant, cum ambo monumenta Romanis literis eundem numerum consone exprimant, nam codicum CXL — IX lapidaris inscriptionis CXXXI fit æqualis. Duo illi characteres, qui his numeralibus suppositi (navigii figura interposita) Gothicam N et runicam ᛘ (sive M) valere putantur, pro minus certis sunt habendi, cum in Baylii delineatione solummodo reperiantur; — nihilominus istorum laudata explicatio numeralibus illis tam bene respondit, quod realis, vel prisca saltem, earum existentia summa verisimilitudine non careat. Quod runica illa ᛘ, vulgari nomine *maðr*, homo, vir, prædita, sæpe in vetustissimis Islandorum et Scandinavorum, ut etiam Anglosaxonum membranis, alioquin Latino-gothicis literis exaratis, ita occurrat, per se est satis notum, ut e. gr. in præstantissimo Jomsvicensium historiæ *(Jómsvíkínga Saga)* pergameno codice (inter Arnæmagn. No. **291** in 4to), qui certe vetustissimis Islandicis, qui jamjam existunt, adnumerari debet[a], ut quoque in alio membranaceo, in Norvegia scripto (A. M. **325**, **2** in 4to), qui Norvegiæ Regum historiæ singulare compendium efficit.[b] In his medii ævi scriptis litera runica ᛘ frequenter usitatur, non solummodo singula sed quoque cum abbreviatione, alias vulgari, addita pro ipso vocabulo *maðr*. Hic character ramea forma est præditus, ut vetustissimæ Septemtrionis runæ.

II. Substantivum *nám* hic ponitur pro alio magis vulgari, sed composita, *landnám;* sic olim verbum *nam* (imperf. v. *nema*) in vetustis scriptis

a) vide *Fornmanna-Sögur* Vol. XI in præfatione p. 6.

b) vide ejusdem operis Vol. X, p. 420, 421 cf. 377, 407, præf. p. XI.

sæpe reperitur pro prolixiore phrasi *nam land.*[a] Cæterum vocis illius *nám* in nostra inscriptione lectio nobis tam indubia, quam ingeniosa apparet. Numerosa monogrammata, vel runicis vel Latinis literis expressa, personarum propria nomina vel peculiares siglas exprimentia, præter alias inscriptiones, eam per analogiam probant. Videatur e. gr. sequens Runamoensis inscriptionis primordium a dextra, ejus more, incipiens:

Hiiltekinn riki nam, ubi vox *nam*, verbi activi significatione, exprimitur per runas ᚼᛉ, simili modo connexas vel abbreviatas. Hocce specimen, quo simul runarum antiquiorum ramea forma monstratur, evidenter probat non tantum hominum nomina, sed quoque alia vocabula olim connexis vel complicatis literis scripta fuisse, quamvis certe hæc methodus seriore tempore personarum propriis nominibus sæpissime fuerit adaptata[b].

Quoad duarum inferiorum literarum ◇R explicationem, aliam nos jam adferemus conjecturam, quam Baylii et Rhodensis Insulæ Societatis delineationum cum reliquis collatio nobis indidit. Litera R in Kendallii, ut et in Baylii et Goodwini picturis rite cernitur, inde in ceteris supplenda; post hanc apud Kendallium videntur characteres ᛁИX, quorum ultimus tamen non satis expressus. In delineatione, Societati Historicæ Rhodensis Insulæ debita, cum rupis hic Tab. X communicato prospectu collata, distantia lineæ, literam R sequentis, a proximo charactere paulo amplior, quam in Kendallii pictura, apparet, quam lacunam nos, delineationum meliorum collatione instructi, sic explemus: 1) duabus transversis lineis, primæ rectæ lineæ, literæ R pro-

a) E. gr. Landnamæ III, 3: *Jörundr háls nám út frá Urðarvatni til Mógilslækjar*, Jörundus Hals (territorium) extra Urdarvatnum usque ad Mogilslæcum occupavit; IV, 7: *þorsteinn trumbubeinn nam fur utan Leyruvog til Hvalsnesskriðna*, cf. III 20; et porro in plurali numero I, 20: *ok námu þeir upp frá Flokadalsá til Reykjadalsár.*

b) cf. e. gr. hæc monogrammata, sive siglas, anno 1818 e saxis specus cujusdam Islandicæ, Saunghellir dictæ, ab *Asgrimo Vigfusi* filio sacerdote delineata: a) ᛯ i. e. ᛆᚱᛁ, ARI, nomen masculinum proprium; b) [illegible] probabiliter ᛂᛁᚱᛁᚴᛦ, *Eirikr;* c) Latinis literis exaratum R$, verisimiliter R H S, *Rúnólfr Halldórs Son*, vel aliquid tale.

ximæ, affixis, quarum superior naturali saxi fissuræ, in prospectus tabula visibili, influit; hac figura ita efficitur litera F, quæ in vetustis inscriptionibus, et similiter in antiquioribus Islandorum manuscriptis sæpe transversis lineis, quæ vulgaribus multo breviores, est prædita; hac ratione litera jam descripta pictori inobservabilis evasit; 2) litera I, illi proxima, cui hic spatium satis amplum linquitur, et cujus insuper vestigia in prospectus tabula cernuntur. Character hanc literam subsequens, secundum Kendallium accipiendus pro litera N, quæ tamen peculiari sua forma a vulgari differt, cum obliqua linea transversa sursum versus dirigatur, ast hæc forma revera in vetustioribus inscriptionibus non raro occurrit. Literarum ultima non est legenda X, cui primo intuitu similis apparet, sed aut habenda pro Z, cujus duarum transversarum linearum superior saxi naturali ante memoratæ fissuræ influit, aut etiam pro Σ, literæ S non rara in antiquioribus inscriptionibus forma, quod quidem majore probabilitate gaudet. De hujus duarum transversarum linearum superiore idem est monendum, sed inferior in Kendallii pictura cernitur, quocirca id tamen est observandum, quod obliquus ille ductus, cujus inflexa prolongatio animalis capiti appropinquat, Baylii delineatione collata, ad ipsam literam non pertinere videatur. Ante has sic detectas sex literas ◊RFINS (vel ◊RFINZ) Greenwoodii pictura nobis sistit curvam lineam, quæ etiam in alia et antiquiore Matheri cernitur, quem ductum nos, vix nimis temerarie, ad literam Þ, cujus prima recta linea jam nimis detrita vel etiam penitus invisibilis, pertinere suspicamur. Si igitur hanc literam hoc loco expressam accipimus, aut etiam eandem, in Rhodensis Insulæ Societatis delineatione conspicuam, secundum Baylii et Goodwini picturam ad priorem navigii repræsentationem perfecte et accurate delineatam, licet a sequentibus literis non parum distantem, recognoscimus, summa probabilitate favente eveniet hic, numeralibus illis characteribus exceptis, duarum inscriptionis linearum tenor:

NAM Þ◊RFINΣ

quæ inscriptio, expressis Islandicæ sive priscæ Scandinavorum lingvæ verbis annunciat, Thorfinnum, secundum phrasin in relatione antiqua[a] contentam, quod is et ejus asseclæ sibi proposuerint *at byggja landit*, i. e.

a) *Grœnlendinga þáttr*, supra p. 56, 57.

terram inhabitare sive occupare, hanc regionem sive terræ partem rite occupasse.

III. Figura artificiosa sive potius intricata, inscriptioni superposita, verisimiliter habenda est pro scuto jacente, suis ligamentis sive catenulis, nostratibus olim *skjaldfetlar* dictis, prædito, forsitan eodem albo pacis scuto, *friðskjöldr*, quod in Thorfinni historiæ cap. 9 (p. 149) memoratur, — ut etiam, ad sinistram aliud elevatum rubro et bellico quidem scuto, ibidem cap. 11 (p. 152) nominato, correspondere videtur. Priscorum Scandinavorum scuta sæpe fuerunt e ligno facta, corio vel tenuibus metalli alicujus laminis tecta, interdum quoque pictis sive incisis figuris aut imaginibus ornata; sunt autem plurima eorum vel potius omnia, propter materiei corruptibilitatem, humi sive temporis edacitate consumta, quapropter nos etiam talis borealis antiquitatis scuti incolume exemplar, adhuc existens, reperire vel adcurate delineare nequiimus. Doctissimus Haldanus Einari, in suis ad Speculum Regale observationibus (p. 375 cf. 393) opinatur, scuti genus, quod atavis nostris *buklari* audiit, Romanorum ancilibus simile fuisse, et igitur fere oblongum, certo modo in medio excavatum vel convexum, sed amplis lateralibus incisuris, sive excisionibus, insigne. Temporis aliquanto serioris scuta, in nostro Septemtrione usitata, a latrunculis ludi scaccarii, rosmari dentibus satis artificiose in Islandia vel Norvegia fabricatis, gestata, depicta habentur in Archæologia Londinensi Vol. XXIV, pag. 222 sq.; hæc formâ variant, at sæpissime cruce sunt ornatæ, nostræ (ad sinistram) figuræ non multum absimilia, sed pedali eo additamento carentia, quod a priscis Scandinavis vocabatur *skjaldarsporðr* i. e. scuti piscina cauda. Hujus veram repræsentationem in Assonetensi monumento reperimus. Talia scuta, erectioni magis apta, in navis latere, pro nautis tegendis sive defendendis, sæpissime erigi soluerunt.

IV. Repræsentatio hic memorata, quam Baylii pictura nobis sistit, ex aliqua parte in ea delineatione, quam Rhodensis Insulæ docta Societas procuravit, reperitur, sed magis diverse apud Winthropium. Explicatio illa ipsius repræsentationis dubio est subjecta, at cæterum per se satis probabilis. In Landnamæ libri 2 cap. 5 refertur, quod Grimus Ingialdi, Norvegus, nova in Islandia habitacula quærens, hæc ea ibi eligeret, ubi

ipsius equa, *Skálm* dicta, se in humum, onera portans, sponte projecerat, *lagðist undir klyfjum.*

V. Principales hujus repræsentationis scenæ vetustis Islandorum scriptis relationibus ita ad ungvem conveniunt, ut earum historica explicatio vix pro temeraria sive erronea sit habenda. Scandinavorum in Vinlandiam adventus[a], ac terræ per eos facta occupatio, ut etiam ipsorum cum Skrælingis certamen hic facile recognoscuntur. Viri figura, in medio stans, tantummodo in Baylii et Winthropii picturis est expressa, sed in recentioribus desideratur; est igitur ex aliqua parte incerta. Si illa delineatio hoc momento prava sit, depictaque hominis forma non temporis vel aëris efficacia posterius sit deleta, figura navi proxima expeditionis primipilum verisimiliter repræsentare debuit. Ad ejus latus optimæ delineationes infantis sive pueri formam indubie reddunt; hæc probabiliter indicat Thorfinni et Gudridæ filium, Snorrium (Snorronem), in America natum, posterius in Islandia numerosi generis propatrem, ad quem, Thorfinno defuncto, regio sic occupata paternæ hæreditatis jure transire debuit. Hoc idem, e nostra opinione, ea circumstantia probatur, quod secundum Rhodensis Insulæ Societatis picturam ejus dextro lateri sit apposita litera runica ᛏ, quæ Snorrii nomini est initialis. Ut Runologis satis notum, hæc figura literæ *sól* (solis sive S) interdum occurrit pro aliis magis vulgaribus ᛁ vel ᛋ, e. gr. in vetustis Norvegiæ inscriptionibus[b]. Animal erecto scuto suppositum in plurimis delineationibus cornutum repræsentatur; hac ratione talem figuram opinamur innuere taurum illum, qui in Thorfinni historia (p. 59, 151) memoratur. Si similes animalium formas in antiquis Scandinavorum monumentis respicimus, e. gr. equorum in au-

a) Gebelin in scripto *Le monde primitif analysé ou Recherches sur l'Antiquité du monde, Discours préliminaire* p. 13, Assonetense monumentum Phœniciæ originis et Carthaginensibus adscribendum esse putat, dextramque ejus figurationis repræsentationem simili modo explicat; is illam totam dividit in tres sectiones vel scenas, præteriti, præsentis et futuri temporis eventa ex ejus sententia indicantes: „*La scène passée représente les étrangers comme venant d'un pays riche et industrieux et comme ayant amenés avec le plus grand succès par un vent du Nord.*" Mediam sectionem is accipit pro advenarum et indigenarum confœderatione, sed tertiam pro oraculi consultatione, a peregrinis navigatoribus instituta.

b) cf. Ephemerides Societatis nostræ *Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed*, Vol. I p. 407.

reis Daniæ cornubus et Kivikensi Scaniæ mausolæo, sculptoris in illa figura delineanda *nimiam incuriam vel ineptiam non miremur.* Lineæ et maculæ animalis variegatam superficiem vel exteriorem pellem indubie indicant. Verisimillimum certe cuique appareat, quod ad sinistram repræsententur Eskimoi, horum tractuum antiquissimi inhabitatores, a Scandinavis quondam Skrælingi dicti, cum eorum in Thorfinni historia (p. **152-153**) memorato jaculatorio instrumento. Hic sunt observanda: arcus distentus, globus in aëre versans, funiculo instructus, cuspis sagittæ, iis similis, qui jamjam a feris Americæ indigenis usitantur, — et tandem lapis projectus, qui scuti erecti summo margini alliditur.

VI. Variæ figurarum, sive characterum rupi incisarum, cum antiquis Septemtrionis cryptographicis runis sive literis ingentem certe habent similitudinem, ut conjectura circa illarum inde petitam illustrationem per se satis probabilis appareat; obstant autem incerta sive dubia talium figurarum in diversis delineationibus forma, et detrita earum, ex aliqua parte, præsente tempore conditio; — sic revera suspicamur, quod ipse celeberrimus Runamoensis inscriptionis interpres in nostra Assonetensi, quoad runicas illas literas, explicanda, genuinis careat talis explicationis fundamentis.

Observationibus præcedentibus sequentes porro annectimus:

VII. Borealis antiquitatis scripta id satis probant, quod atavi nostri sæpe historica eventa repræsentassent, partim pictura sive delineatione, partim etiam sculpturæ artificio. Hic tantummodo, quoad hoc monumentum, citamus Laxdælam, cap. **26**, collatam cum variis strophis ex Ulfi Uggii filii carmine[a], in Skalda nobis servatis, quibus manifeste probatur, quod Olavus Pavo, magnas Islandicus, seculo **10**mo florens, in triclinio amplissimo, ab se exstructo, depingi curavit tam historica eventa, quam varias gentilis Borealium mythologiæ scenas. Conferatur Njáls Saga, cap. **120**, ubi Thorkillus Hacus, vir similiter in Islandia eodem ævo vivens, refertur ædium suarum contabulationes et mensas ornasse sculpturis, quæ ipsius,

a) De his videatur Finni Magnusenii Disquisitio de imaginibus in æde Olavi Pavonis Hiardarholtensi, seculo Xmo exstructa, scenas aut actiones mythologicas repræsentantibus, ad calcem Laxdælæ Hafniæ 1825 p. 386 sq.

e propria ejus relatione, in exteris regionibus patrata facinora, e. gr. insigne cum piratis certamen, quo iste victor evasit. His addimus præterea narrationem de Raudulfo et ejus filiis[a], quæ testatur, dictum Raudulfum, opulentum Norvegum, circa annum **1020** amplissimum cubile, regi Olavo, ipsius hospiti, destinatum, exstrui fecisse: In lacunari exteriore, extra columnas res antiquæ et historiæ de illustribus regibus repræsentatæ (pictæ sive sculptæ) erant — ut historia Sigurdi Fafnericidæ ac Haraldi Hildetanni ut et nonnulla Haraldi Pulchricomi gesta. Cuncta hæc monumenta jam dudum perierunt, sed nihilosecius exstant variæ repræsentationes vel e Septemtrionis gentili vel etiam medio ævo, rupibus vel petris incisæ; ex his præ cæteris monumentum satis celebre Kivikæ in Scania adhuc conservatum. In eo conspiciuntur navigium, equi, rotæ, secures bellicæ, hastæ, currus triumphalis cum ejusdem generis arcu, victorialis bellatorum processio, captivi, cornicines, aræ, victimarii, ut videtur, sacerdotes, p.p., quæ omnia veram efficiunt imaginem historici alicujus eventi, videlicet, e Münteri probabili explicatione[b], prœlii conclusionis et captivorum hostium supplicii. Huic accedunt variæ in rupibus sculpturæ, *Hällristningar* dictæ, quæ in provincia Bahuslehn et pluribus Sueciæ tractibus adhuc existentes, homines, animalia ac navigia, præter plura, rudi artificio repræsentant. Hæ sæpissime occurrunt in marino litore vel scopulis a mari non longe distantibus, antiquiore ævo verisimiliter a nautis vel piratis exaratæ. Talium sculpturarum delineationes adhuc paucæ tantum sunt editæ[c], at multo plures, laudabili doctorum Suecorum cura, brevi in publicam lucem prodibunt. Habentur etiam variæ imagines, lapidibus incisæ et runicis inscriptionibus additæ, quarum plurimæ ævo paulo seriori sunt adscribendæ. His doctissimus Liljegren in sua Runologia (*Runlära* p. **187-190**) peculiarem sectionem (*om bildteckningar jämte bokstafristningar)* dicavit, varias de iis memorabiles observationes communicans. Ex his satis conspicue probatur, quod mos fuerit

a) *þáttr af Rauðúlfi ok sonum hans* in opere *Fornmanna Sögur* V, 340, Latine translat. in Script. hist. Islandorum V, 319 sq.

b) *Antiquariske Annaler* II, 183, 202.

c) cf. P. Tham, *Göthiska Monumenter* Tab. VI No. 1-2, XII No. 3, XIII, XIV No. 1; Liljegren et Brunius, *Nordiska Fornlemningar* I, 2; Christie *Om Skibsforestillinger i Norge*, Urda I, 91 sq.

priscorum Scandinavorum, ut etiam Islandorum, memorabilia eventa talibus sculpturis sive inscriptionibus coævis et posteritati tradere. Sic minime mirum, quod Thorfinnus et ipsius socii, priusquam illam a se detectam, ab ipsorum domiciliis procul sitam, regionem linquerent, non tantum in prægrandi et humanis viribus immobili saxo, simili modo, eum tractum, quem ipsi inhabitarunt et occuparunt, inscriptione designarent, sed etiam per imagines rupi incisas, quarum exarationi hiemale otium aptum, serioribus ex Europa advenis indicarent ipsorum adventum, terræ primariam occupationem, et simul id eventum (certamen cum indigenis), quod eos terram istam, licet brevi ex eorum proposito istuc reversuros, pro primo deserere coegerat.

Primos Islandiæ incolas regionis, per eos factam, occupationem uno vel altero signo indicasse Landnamæ testimonio certissime scimus: sic e. gr. Ævar, Ketilli Helluflagii filius, tractum a se, filii Vefreidi nomine, occupatum erecta alta pertica, verisimiliter inscriptione prædita, designavit (III, 5). Vallis Svartaensis, Svartardali, primus occupator Rœrecus, Rosskeli emissarius, tractum Rœreksgil dictum baculo sive ramo, cortice nuper exuto, quem terræ investigatorem appellabant, simili modo in suam possessionem venisse signavit (III, 6); Nattfarius, Gardaris, Islandiæ primi detectoris, comes, territorio Reykjadali occupato, in ejus rei testimonium signa arboribus, vel lignis, incidit (*hafði merkt á viðum*, III, 49 cf. 20). Ex eodem originum Islandiæ libro et pluribus vetustatis historicis scriptis certe scimus, multos hujus magnæ insulæ primorum occupatorum, fatum, sive deos fatum dirigentes, ipsorum maritimi itineris finalem terminum constituere sivisse, eo quidem modo, quod ipsi, terræ appropinquantes, proprias olim primariæ sedis columnas, *öndvegissúlur* dictas (cf. supra p. 9), in mare projicerent, ut posterius in ora, in quam undæ easdem ejicerent, nova sua habitacula figerent. Has signatas fuisse, necesse est, cum alioquin recognosci nequirent, et forsitan insuper, cum sacræ haberentur, profanationi sive pollutioni facile exponi possent, — cum sæpe per longum temporis et loci spatium mari jactatæ, in litus a prima naucleri statione procul situm tandem sint ejectæ. Cum possessor illas columnas terræ advectas esse sciebat, quod sæpe post plures, interdum decem vel quindecim, an-

50

nos contigit (Landn. I, 8; IV, 7), is statim istuc profectus, fixam sibi in eo loco mansionem elegit. Ut tales alicujus possessoris columnæ ab alienis dignosci possent, vix ullo dubio caret, quod signum dictis columnis impositum sæpissime fuerit brevis inscriptio, continens territorii ita occupati novi possessoris nomen, cui adderetur annunciatio talis occupationis, quæ inscriptio literis vel runicis, quod certe eo ævo frequentissimum, fuerit incisa, vel etiam Latinis, quæ in Anglia, Scotia, Hebridibus et Hibernia, unde multi Islandiæ aborigines venerunt, tunc temporis usitatæ erant. Tales inscriptiones verisimiliter fuerunt sequentis tenoris ᚿᛆ ᛁᚿᚴᛆ ᚿᚠᛁ, nám Íngólfs (Landn. I, 6; cf. porro II, 12; IV 9 p.p.); ᛗ (vel NAM) ÞÓRÐAR SKEGGIA (IV, 7); NAM AVÐAR (Laxdæla cap. 5). Quod alioquin inscriptiones in nostro Septemtrione quondam saxis inscriberentur, pro fundi alicujus terminis sive possessione indicanda, manifeste docet lapis talis in antiquissimo oppido Slesvika inventus, inscriptus literis, Runamoensibus simillimis, e runarum genere antiquissimo, rameo, sive ramorum formas imitante. Hæc brevis inscriptio ex ingeniosa Finni Magnusenii explicatione ita sonat: ᛁᚴᛁᚢ ᚢᚢᛚᚠᛋ i. e. *igiu Vúlfs*, possessionis Vulfi terminus [a]. Inveniuntur quoque in Islandia lapides, runicis inscriptionibus præditi, qui haud dubie erecti sunt ad personæ alicujus jus possessionis in certum quendam locum indicandum, etiam a primo Islandiæ occupationis ævo, e. gr. lapis insignis in cumulo, e congestis cespitibus facto, apud prædium *Fleckuvík*, Fleckæ sinum, in Islandiæ meridionalis Gullbringensi toparchia, situs, cui lapidi hæ runæ incisæ sunt:

ᚼ ᚼ

ᚠᛚᛂᚴᚴᛆ

i. e. H. H. FLECKA. Hoc nomen summa probabilitate proprium fuit ei personæ, potius mulieri quam viro, quæ prædio memorato nomen dedit, ac ipsum verisimiliter primum occupavit, ædesque ibi fundatas struxit, ad quam ultimam circumstantiam duæ illæ abbreviatæ literæ spectare videntur, sic nimirum secundum conjecturam doctissimi Finni Magnusenii,

a) *Neues Staatsbürgerliches Magazin, herausgegeben von Falck* III p. 8, 18 sq.

nobiscum nuper communicatam, verisimillime explicandæ: *h(èr) h(ýsir)* aut *h(ýsti)* i. e. hic habitacula fundat vel exstruxit[a].

Erronea certe ea foret conclusio, quod Norvegorum vel Islandorum seculi 10mi et 11mi artificia antiquæ Græciæ et Italiæ eximiis operibus fuerint comparanda; cum autem medii ævi historiæ illa certa admiratione celebrent, tales phrases ita explicari debent, quod auctorum iis dicata æstimatio eorum ævi artis peritiæ et gustui sit adaptanda. Certorum opificiorum respectu prisci Scandinavi minime fuerunt artis elegantioris expertes; hoc monstrant decora in multis eorum fabricatis ornamenta; e contrario artis altioris indolis, quæ historicarum picturarum sive emblematum ingeniosum conceptum et dignam compositionem ac perfectionem poscit, fere ignari fuisse videntur. His addita ea difficultate, quæ imaginum in durissimam saxi superficiem incisioni obstat, illorum ejus generis operum ruditatem et imperfectionem minime miremur; sic revera in ipso nostro Septemtrione talia artificia ab iis, qui illis et antecedentibus nec non proxime sequentibus seculis vixerunt, relicta, nobis se exhibent. E permultis talibus in Scandicis petris repræsentationibus, nos lectori Tab. XII exhibemus nonnullas, antea non publicatas, ita recensendas:

A. Sculpturæ sive incisuræ lapidares e rupe ad lacum Roxen in Gothia Orientali Sueciæ, cum Societate nostra communicatæ a doctissimo Wallman, Lincopiensis Gymnasii Lectore.

B. Pars sculpturæ lapidaris e saxo campi Kolstadensis in parochia Tanumensi Bahusiensis provinciæ, eidem a doctissimo Brunio, Professore Lundensi, oblatæ.

C. Characteres incisi saxeis parietibus antri Paradisiaci *(Paradísarhellir)* in Islandiæ meridionalis Rangarvallensi toparchia, a præsente Islandiæ Episcopo Steingrimo Johnsenio delineati. E permultis talibus, qui ibi dispersæ inveniuntur, figuris vel brevibus runicis, tam vulgaribus quam perraris, inscriptionibus, nos singulas tantum, sine ulla relatione ad distantiæ inter eas, quæ nullo modo cohærent, proportionem, lectori reddimus. Illis characteribus cum variis Assonetensi rupi incisis rite collatis, probabilis satis evadit Finni Magnusenii superius (pag. 382) laudata conjec-

a) cf. *Antiquariske Annaler* IV, 345.

tura, quod hi etiam cryptographicis vel artificiose complicatis runis revera sint adscribendi.

Adduntur tandem collationis instituendæ gratia:

D. Nonnulli characteres runici, satis vetusti, perantiquæ querceæ januæ templi Hofensis, in orientalis Islandiæ Mulensi septemtrionali toparchia siti, incisi, delineati ab hujus præposito et loci parocho Guttormo Thorsteinssonio. Confer porro inscriptionem Kingiktorsoakensem e Grönlandia maxime boreali, nostra Tab. VIII, quæ numeralia his non multum absimilia offert.

E. Duo tantum e permultis illis priscorum Scandinavorum magicis characteribus, *Galdrastafir* vulgo dictis, qui repræsentantur in pergameno Arna-Magnæano codice num. 687d in 4to; sunt autem revera figuræ navigia repræsentantes, additis runis compositis, unde talium, etiam medii ævi posteriore parte durante, usus vel adplicatio illustratur et confirmatur.

F. Imago tesseræ æneæ prope Dublinum, Hiberniæ metropolin, inventæ, Societati a magnate nobilissimo, Lord George Hill, oblata. In ea, præter varias Latinas literas, character runicus ✱ cernitur, unde concludendum videtur, quod dicta tessera Scandinavicæ aut saltem Ostmannicæ sit originis, probabiliter seculo 9no vel 10mo adscribenda. Character Assonetensis inscriptionis Latinus ΛΛ hic etiam occurrit, verisimiliter eodem modo ac in Americano illo monumento legendus vel solvendus[a].

DESCRIPTIO VETUSTORUM QUORUNDAM MONUMENTORUM IN RHODE ISLAND.

Jam nuper strenui nostri in Rhodensi Insula collaboratores nobiscum iterum communicaverunt novas eorum, et felicissimas quidem indagationes circa varia antiquitatis monumenta, quæ in laudata terra aut quondam exstitere, aut etiam hodie quoque supersunt, videlicet rupes et petras, præditas incisis figuris et characteribus, quæ ex una parte cum Assonetensi

a) Tales tesseræ sive signa, e metallis factæ, sciuntur certe a primis Islandiæ occupatoribus in terram defossæ esse, pro ejusdem loci, regionis sive prædii, occupatione, per eos facta, probanda. Videatur e. gr. *Vatnsdæla Saga* ed. Werlauffi c. 10, 15, p. 44, 62, et Landnamæ III, 2.

rupe, ex altera autem cum variis nostri Septemtrionis, magnam produnt similitudinem. Sic certe hæ novæ doctorum Americanorum investigationes alias eorundem anteriores optime illustrant, et nostram quoque de præstantissimi Assonetensis monumenti origine sententiam confirmant, cum lapides nuper detecti indubie monstrent tales iis olim incisos characteres, quos eruditus quisque borealis Europæ antiquitatum scrutator ut Runas veras recognoscet, et plura insuper criteria, quæ figuras et literas, illis incisas, eidem genti ac illi, cui Assonetenses repræsentationes debentur, revera adscribendas esse probent.

Heic igitur inseremus excerpta huc pertinentia e duabus epistolis nobis a laudato Thoma H. Webb missis:

NANTUCKET SEPT. 14, 1835.

Sir,

YOUR Communication of the 16th. April was received by me in July, and laid before the Board of Trustees at their meeting held the 24th. of the same month; upon the reading of which "the Secretary was requested to furnish the additional information therein asked for."...

I have succeeded in discovering the location of another Inscription-Rock, the brief account of which, as by me announced to the Board of Trustees of the R. I. Hist. Soc., will be seen by the following extract from the Communication presented July 20, 1835.

PORTSMOUTH ROCKS. "Whilst engaged on Society business at Newport, I took advantage of the opportunity offered to make some inquiries concerning an Inscription-Rock, which was vaguely rumored to be located in that vicinity. Being unable to gain any tidings of it there, it was thought that a day might not be uselessly spent in searching for it, considering the interest now awakened relative to such relics. I have the pleasure of stating, that the search proved successful. The rocks, for there are several of them, are situated on the western side of the island of Rhode Island, in the town of Portsmouth, on the shore, bordering the farm formerly belonging to Job Almy, but now the property of William Almy of Providence, about seven miles from Newport, taking the western road, and four miles from Bristol ferry." (By reference to the Chart of Narragansett Bay, you will

find, by running your eye along the West side of the island, a Point there named Coggeshall's Point; by continuing on South of this and West of the shading that represents the topmost elevation of the island, you will notice another shading, that indicates a small hillock; near this, perhaps a little to the N. W., on the shore, lie the rocks now spoken of). "They are partially, if not entirely, covered by water, at high tide; and such was the state of the tide and the lateness of the hour, when the location was ascertained, that I was unable to make a thorough examination of them. I saw sufficient however to satisfy me, that they were formerly well covered with characters, although a large portion of them have become obliterated by the action of air and moisture, and probably still more by the attrition of masses of stone against them in violent storms and gales, and by the ruthless ravages of that most destructive power of all, the hand of man. The rocks are, geologically, similar to that at Assonet neck; being fine grained Gray-wacke. They appear, at first view, as though they had been covered with a cement, for the purpose of receiving the Inscription; but upon a closer inspection, it will be found to be a natural formation, (or incrustation, if the term be allowable, as conveying a more correct idea of the appearance presented), composed of the same constituents with the rocks themselves. The Inscriptions were made in the same manner, as that on the Assonet Neck rock; viz. by being pecked in upon the rocks. Some individuals have very recently drawn, probably with pitchforks, circles all over the original marks, which, of course, creates some confusion, but cannot occasion the committing of any errors, by one conversant with the manner in which the ancient figures were made, differing so entirely from each other as they do. Some of the characters are similar to the Assonet ones. One head of a human figure could just be distinguished on a rock, from which the other characters were so far obliterated as to prevent their being made out; on another, some irregugular quadrilateral and angular ones could be faintly traced." So far says my Communication; I have now the pleasure of adding, that this spot was again visited by myself accompanied by Mr. Bartlett on the 10th. ultimo, and, it being low tide, copies were taken of the few remnants of

characters that can still be traced on three of the bowlders; these shall, so soon as reported to the Society, be forwarded you, as also drawings of the remains of the Tiverton Inscriptions. I am preparing a brief statement respecting them for the Society, which shall in due time be sent you, as also all the information (as unsatisfactory as it may be), that we have been able to gather concerning the one rumored to have once been situated at or near Gardner's Point, alias Mattapoiset Neck (Indian).

Whilst at Tiverton, we succeeded in procuring a few Indian relics, which, with such additions as we may be able to make to them, will eventually be forwarded you. You will find a striking similarity between them and some of those figured in your Archæological Transactions.

The relics met with in our Country may be divided into at least three classes; viz. first those found in the Mounds and Fortifications at the West, concerning the authorship of which all is conjecture; secondly those occasionally ploughed up in our fields, or found in ancient burial grounds, and which were the rude workmanship of the Indian, previous to their intercourse with the whites; and thirdly, those formed by the same people, after having been visited by the whites, and furnished by them with better implements or with tools, by means of which they could themselves improve their fabrications; in this last class is included the iron tomahauks, the guns, rifles, pewter-spoons, glass bottles &c.

We have none of the first class in our possession, but will endeavour to procure some; the articles we obtained belong to the second class, and are now becoming very rare, no timely care having been taken to treasure them up; indeed we know not of a good collection in the Country; the third class, we presume, are destitute of interest to you.

It will afford me much pleasure to hear from you whenever an opportunity presents, or my services, which are at your disposal, can be of any advantage in advancing your designs.

In the mean time, &c.

THOMAS H. WEBB,
Sec. R. I. H. S.

PROVIDENCE R. I. OCT. 31, 1835.

Sir,

WITH regard to the Rock in Rutland said to have an Inscription on it, farther inquiries satisfy me that none such exists. It appears that many years ago, an individual not conversant with such matters, observing a Rock which presented an unusual aspect, concluded the appearance must have been the result of human labor and immediately announced the discovery of a stone, bearing Ethiopian characters upon it. A later visiter states that there is nothing artificial about it; but that the peculiarity noticed is produced by a vein of Quartz, through which crystals of schorl are so interspersed as to appear like the letters II.

MATTAPOISET ROCK. The one spoken of as in Swanzey is the same with that alluded to as at Gardner's Point, or Mattapoiset Neck. All we are able to state respecting it is what follows.

Some twelve or fifteen years since, before I devoted any attention to this subject, being in Dighton for professional purposes, I embraced the opportunity to visit the Inscription Rock; and in reply to a very natural interrogatory put by me to the individual who ferried me over, a Mr. Gardner, then rising of 80 years of age, he observed that he recollected, perfectly well, of seeing, when a boy, a similar rock on his father's farm, on Gardner's Neck or Point in Swanzey. My informant has now been dead several years. In hopes of being able to learn something farther respecting it, I, accompanied by Mr. John R. Bartlett, visited Swanzey, the fifth day of August, last past. The following is an extract from the memorandum made at the time; viz. "We traced the shore along for some distance, but unsuccessfully. Mr. Gardner, æt. 70, who owns the last farm on the Point, and is brother to the one already spoken of, had an indistinct recollection of having seen a rock on the East side of the Point, about one fourth of a mile from its extremity, which had marks on it, "but none" as he observed, "that would be read"; this he thinks was broken up 20 years ago or more. We searched for it, but in vain. This Point was deeded to the Gardner family by the Indians, and has remained in their possession ever since.

Portsmouth Rocks *(cf. supra p. 397)*. In my letter dated Sept. 14, 1835 I made mention of some Inscription-Rocks at Portsmouth on Rhode Island, the location of which I had succeeded in rediscovering; and a promise was made that Drawings of them, after having been presented to the Board of Trustees, should be forwarded.

To the account in the above mentioned letter, I would add, although the rocks inscribed are not sufficiently large to attract attention particularly, whilst sailing up or down the Bay, and consequently may be thought illy calculated to serve as monuments for the information of voyagers or others, yet the character of the ground in the vicinity is such that it would in a special manner draw the attention of persons coming from the North of Europe. For near upon the shore, between the Rocks and the long line of elevated ground, which forms the highest portion of the Island, is a hillock, having at a short distance therefrom, when viewed from the water, a remarkable resemblance to some of the Mounds found in the Scandinavian district and also in the western section of our own Country. This spot I revisited, with Mr. Bartlett, in company, on the 10th. of last August, when drawings were taken by Mr. Bartlett, of the few remnants of characters, which, (by the aid of a strong light, altho' then for the most part but faintly), we were enabled to make out. Copies of these are now sent, marked No. 1, 2 & 3 *(vide Tab. XIII hujus operis)*. No. 1 is the most Northern, and the characters are inscribed on the perpendicular surface of its Eastern side; No. 2 stands between the others, and is inclined to the S. having its characters on the surface facing to that point of the compass; such also is the position of No. 3, as well as the situation of the figures upon it. These are not stratified as some may conjecture from viewing the Drawings; each is a single block, deeply and somewhat regularly fissured. Farther to the S. and S. W. are some smaller rocks which were marked, but nothing satisfactory can now be distinguished on them.

Tiverton Rocks. These were visited by myself and Mr. Bartlett on the 18th of Aug. 1835. Their situation may be thus known; by tracing along the E. side of the Map of Rhode Island until you strike Tiverton,

and then following along to the S. W. extremity of that town, the Indian name Puncoteast, also the English names Almy and High Hill will be seen. The Inscriptions are on masses of Gray-wacke, near a ledge of the same rock, occurring on the shore of Mr. Almy's farm, a short distance to the N.W. of the High Hill. The Drawings sent marked No. 4, 5 & 6 exhibit the present condition of the Inscriptions. No. 4 and 5 are on a line ranging from N.E. to S.W. No. 4 is a very large mass, if not in fact a continuous portion of the ledge near by. It being buried in the ground, we were unable to decide the point. The markings are on its upper surface, which is inclined at an angle of a few degrees to the N. and that part which is uncovered, measures 8½ feet in length and 6 feet in breadth. It is utterly impossible for us to conjecture what was formerly in the vacant spaces; we can only state, they were occupied with some kind of characters. The individual, upon whose land they are, thinks there was never any thing but human figures on them; but sufficient even now remains to prove the incorrectness of his opinion; look, for instance, at the figure resembling somewhat a cross, and at the one a little below it, to the right. This rock has a crevice running across it near the upper left hand corner; and a portion has been broken away at the upper right hand corner. The characters on another lying between No. 4 and No. 5 have become entirely obliterated. Those on No. 5 faced to the N.W. and the space they occupied measured 4 feet by 7 feet. The human figure on this rock is more distinct and perfect than the rest, being formed on a much larger scale, and the indentations being deeper. The peculiarity about the left knee will not escape your notice. No. 6 is a small stone of a schistose structure lying a short distance to the S. of the others, and might be lifted by two stout men; it is of the size of the outline sent, on which the characters are represented of their true dimensions. These are formed in a different manner from the others and perhaps are of a different origin; although we do not pretend to decide upon the matter; they are channelled or grooved, and appear to have been made by a chizzel or smooth cutting instrument. Previously to 1815, according to Mr. Almy, the characters were so plain,

that they could be clearly distinguished at some distance from the rocks. In September of the year mentioned, there occurred a storm, of such severity throughout this part of the Country, that it was, and will always continue to be, styled, by way of preeminence, the great gale. The tide rose so high, that it for some time completely insulated the Hill to the S. from the main land; and the water swept with such tremendous violence and power over the ground where these Inscription-Monuments are situated, that it bore along with it rocks, and sand and gravel, which so ground in upon the faces of them, as to occasion their present impaired condition. This indeed appears to have been, in diluvial or other times, one of Nature's favorite battle grounds; and the great masses of rock scattered around and piled upon one another, near by, indicate the ravages which at some distant period here took place. The inroads made upon most of these bowlders, by the action of winds, and tides and storms, are strongly evidenced by the singularly cellulated or honey-combed appearance they present. We do not know that these rocks would be particularly noticed by a Navigator; but the High Hill already alluded to would at once fix his attention, being the most elevated spot he could make; and should a landing there be effected, these rocks would much more likely to be observed, than the ledge situated farther on towards what is now termed Fogland Ferry (a name very appropriate to the spot, on account of the dense fogs that hover around here, in the morning and towards evening). In continuing his voyage Northward, the next object that would attract the eye of the mariner, and towards which he would be likely to direct his course is Mount Hope. For although the Island of Rhode-Island at its N. end makes a curve to the N.E. so as apparently to shut out the view beyond, yet the land from being very high along the Eastern side of said Island almost to the water's edge, here becomes very low and flat, so that Mount Hope will be the prominent object in the distance, and the voyager once having reached this spot and gained the open Bay, would naturally prosecute his voyage farther up. In connection with this it may be well to observe, that, Mr. Almy understood Dr. Stiles, in 1780, to say, that an

Inscription Rock was situated near Mount Hope, and he thinks he has heard of one at Sachuest Point, which forms the S.E. extremity of Middletown on Rhode Island.

I might extend these remarks to a much greater length, did I deem they could be of any essential service. I will only add, that the distance across, from the Tiverton Rocks to the Rhode Island shoré is 1¼ mile and to Newport 6¼ miles.

I remain &c.

THOMAS H. WEBB,
Sec. R. I. H. S.

Laudatorum monumentorum delineationes in nostra Tab. XIII, numeris supra memoratis distinctæ, habentur. Quum autem e multis jam pauci tantum characteres vel figuræ incolumes supersint, nunc horum completam explicationem aut illustrationem impossibilem habere cogimur. Liceat nihilominus certam satis eorum cum borealis Europæ vetustorum monumentorum repræsentationibus convenientiam lectori indigitare. Vide e. gr. eos, quos e specu Islandiæ, Paradisiaca dicta, nec non e janua quercea templi Hofensis in nostra Tab. XII exposuimus. Addantur his præterea indubia Scandinavicæ originis signa, hæ præsertim runæ sive runicæ literæ, usitata forma satis perspicue repræsentatæ:

ᛚ (L); ᛏ (T); ∩ vel ᚢ (U, V); ᚭ (O); ᛦ (ᚴ, K vel G inversa), quibus plures jam non satis clari ductus accedunt, cæterum pro sequentium runicorum characterum, et vulgarium quidem, reliquiis fortassis habendi, videlicet: ᛟ (O proprie Mœsogothicum, sed simul etiam Anglosaxonicum O aut Œ); ɸ (E), ᚿ (N), R sive Þ.

In infima maximæ petrarum Tivertonensium parte reliquiæ duarum, quondam integrarum, inscriptionis linearum occurrere videntur, quæ quidem a dextra ad sinistram legendæ sunt; tum verisimiliter prima inferioris lineæ litera pro ᛚ, quarta autem pro ᚴ sive forsitan pro ᚴ habenda.

Antecedentibus scriptis, de his etiam lapidaribus inscriptionibus expetendam censuimus insignis nostri Runologi Finni Magnusenii sententiam, quam ipse statim ita nobiscum communicavit.

„Insulæ Rhodensis inscriptiones Assonetensi illi parallelæ, per se nota-

tione sunt dignissimæ, cum literarum in iis occurrentium ductus vulgaribus Scandinavicis runis perfecte conveniant, et igitur talis illarum origo vix queat denegari. Literæ istæ runicæ, quas e laudatis inscriptionibus, excerpsisti, pro hujus theseos firmitatis gravissimis argumentis sunt habendæ, qua circumstantia rite considerata, mihi paullo ulterius progredi liceat, ut singulorum inter illas characterum vera significatio, conjecturis minime improbabilibus adhibitis, indagetur vel dilucidetur.

ᚠ & ᛏ; ponamus Leivum et Tyrkerum, primos Vinlandiæ occupatores, sua nomina coævis ita per literas ᚠ et ᛏ, hoc ipso ordine indicare voluisse. Tales singulas literas, Islandorum more, ut primas proprii nominis, hoc ipsum denotare conjicio.

Præterea observandi sunt diversi characteres, qui e variis runicis literis, veterum Scandinavorum ritu, compositi esse videntur, pro monogrammatibus habendi, hi scilicet:

ᛅ, compositus a litera ᛅ, A, et alia ᚿ (ᚿ vel ᚾ) N, quæ faciunt nomen *Án*, Scandinavis in genere et Islandis in specie quondam vulgare. Vinlandiæ detectioni coævi fuerunt Thorer quidam, Miklagardi habitans, navigatorum borealis Islandiæ strenuissimus, et ejus filius *Án*. Hunc cum Thorfinno, vicino fere navarcha, patris more terras exteras petiisse, per se non est vero absimile. Nomen *Án* interdum scribitur *Áni*, quod etiam runicum illud monogramma, et duplici quidem simul modo exprimere potest. *Án* vel *Áni* noster in Landnama nominatur, sed nullum tamen ei, auctoris cæterum more, peculiare domicilium adscribitur; hinc concludendum, quod aut semper navigationi, sine ulla fixa habitatione, operam dedisset, aut etiam extra patriam lares fixisset, vel saltem occubuisset.

Aliud duplex, tam sursum quam deorsum, sed retrorsum tamen, legibile monogramma ᛯ verisimiliter est explicandum ᛅᚴᛁ, i. e. *Áki*, quod nomen olim Scandinavis vulgatum[a]. Talia duplicia monogrammata meridionales Europæi simili modo Latinis literis exprimere soluerunt, e. gr. sec. 10mi, ꝊH, i. e. OTTHO et solito et inverso modo rite legibile."

a) cf. alias veterum Borealium siglas et monogrammata Tab. XII delineata.

ANNOTATIONES GEOGRAPHICÆ.

ISLANDIA ET GRÖNLANDIA.

ISLANDIA detectionis et inhabitationis Grönlandiæ auctrix fuit. Islandi primorum itinerum Americæ indagandæ causa susceptorum fuerunt participes, et per Islandos vetustæ de his eventis relationes scriptæ et ad nostros usque dies conservatæ. Insula illa, pro prima transitoria inter borealem Europam et novum mundum statione habenda, præsentis collectionis fautoribus maxime notabilis evadit, qua ratione adducti, nos Islandiæ geographicam mappam, antiquissimorum documentorum tenori adaptatam, in Tab. XIV huic operi adjecimus, eandemque constructam, quoad terræ ambitum, oras et insulas, secundum optimam illam hydrographicam, quæ anno 1826 e Regio Daniæ hydrographico Archivo prodiit. Cum autem hæc mappa, ut reliquæ ejus generis, situm et nomina locorum interiori insulæ parti propriorum omittat, vir matheseos doctus Björnus Gunnlaugsonius, ex Islandiæ geographica descriptione optime meritus, nostro rogatu adductus, hunc defectum ex aliqua parte supplevit. Is præterea antiquæ Islandiæ in diversos quadrantes et tribus, vel toparchias, divisionem notavit, multorum simul in vetustis historiis celebratorum locorum situm indicans, quo tamen respectu is eam insulæ partem, quæ occidentem versus et libanotum vergit, et nobis, ut primarum in Grönlandia, forsitan quoque in ipsa America, coloniarum matrix, maximi est momenti, diligentissime et adcuratissime descripsit. Quoad reliquas Islandiæ partes laudati Gunnlaugsonii dicta supplementa a Finno Magnusenio, ut veteris Islandiæ historiæ et geographiæ optime gnaro, sunt continuata.

GRÖNLANDIA. *Ante medium seculi 12mi, centum quinquaginta ferme annis* post primam Grönlandiæ inhabitationem, tantum jam creverat incolarum numerus, ut ibidem diœcesis institui potuerit, sedem Gardis nacta in orientali

coloniæ tractu, ubi circumcirca maxima erat incolarum frequentia. Quæ diœcesis ad initium ferme, vel circa medium seculi 15ti exstitit. Tum glacies oceani difficultatem facessivit brevissimo trajectu ad terram, secundum antiquum cursum, navigandi. Pluribus intervenientibus causis decreverat incolarum numerus, tractus habitatos irrumpentes Eskimoorum greges vastaverant, et sic tandem omnis inter Europam et Grönlandiam communicatio, prius propter ineptissimam commerciorum prohibitionem maxime debilitata, penitus obsolevit. Sic ipsa terra, oblivioni fere tradita, per 300 circiter annos a nemine, paucis navigatoribus exceptis, fuit visitata, usque ad annum 1721, cum iterata ejus occupatio tentabatur a Norvegis et Danis, qui ibidem novas fundabant colonias. Hæc polaris terra nobis etiam est præcipue memorabilis, cum proxima sit novo mundo, a Grönlandis, Scandinavica stirpe ortis, primum detecto. Cum simul Grönlandia jam a multis geographis Americæ adscribatur, optabile sane nobis foret, multo plures de Grönlandia antiqua ejusque Islandicis coloniis relationes, quæ adhuc in vetustis Islandorum scriptis supersunt, præsenti operi inserere potuisse, si ejus dispositio, certis terminis circumscripta, talem amplificationem sineret; at ex illis eas tantum hic inserere possumus, quæ immediatam aliquam cum Americæ per Scandinavos facta investigatione et locorum ibi sitorum denominatione vel descriptione connexionem habent. Excepimus tamen hac regula, ut Grönlandiæ veteris inhabitatæ circumferentiæ conspicua idea sistatur, duo geographica fragmenta, quæ solam hanc regionem describunt; reliqua talia hic eo potius omittere possumus, quod Societas nostra speciali opere, brevi publicam lucem visuro, omnes, ad nostra usque tempora conservatas, de prisca Grönlandia vetustas relationes, acta et documenta edere decrevit, additis geographicis disquisitionibus et alio necessario apparatu. Heic tamen breves nonnullas de locis in antiquis libris memoratis observationes proponemus.

Hin eystri bygð i. e. Tractus habitatus orientalior. De hujus regionis situ variæ fuere, id quod inter omnes constat, literatorum opiniones, dum alii putarunt, hanc præcipuam sedem cultus veteris Grönlandiæ in ora ab euroaquilone libanotum versus se porrigente, sitam esse, alii

autem, præeunte H. P. von Eggers, hunc tractum in parte australi oræ occidentalis Grönlandiæ, nempe in hodierna provincia Spei Julianæ, posuerunt.

Celeberrimus centurio W. A. Graah, cum oram Grönlandiæ orientalem perscrutabatur, ne minimum quidem potuit vestigium indagare, unde pateret, hanc oram antiquis temporibus ab aliqua culta gente inhabitatam fuisse, neque, quamvis crebro ea de re incolas percunctaretur, ullam expiscari relationem de ullis parietinis, antiquioris habitationis reliquiis. Contra ea in provincia Spei Julianæ permultæ, ut supra demonstravimus, reliquiæ reperiuntur. Quæ res Eggersianæ opinioni gravem auctoritatem conciliat; sunt tamen ipsius vetustatis scriptæ relationes, critice examinatæ cum phrasium, iis propriarum, unice vera et probabili explicatione, laudatæ opinionis optima indicia. Graah noster Eggersii demonstrationem ulterius explanavit, additis novis argumentis, quæ jam tandem plurimos eorum, qui prius contrariam foverant sententiam, erroris verisimiliter convicerunt. Plures insuper hujus theseos probationes afferentur in operis supra dicti tertio volumine.

Cuique in vetustis illis scriptis nominato sinui locum certum adsignare, vix unquam successurum putamus; sunt enim illæ relationes hoc respectu nimis abruptæ, sed nihilominus sperandum, quod saltem principalium in illo tractu maris sinuum verus situs suo tempore satis conspicue recognosci queat, cum nempe investigationes illæ locales, quas nostra Societas quotannis illic instituendas curat, prosperiorem tandem obtinuerint successum. Cum nimirum hæcce res antiquitatum cultoribus atque amicis tam accepta evaserit, ut vires inde non exiguas hauserit, regulares illæ effossiones, ut speramus, monumenta inscriptionibus prædita, iis quæ jam descripsimus graviora, brevi revelabunt, et sic quorundam locorum prius habitatorum verum situm accuratissime indicabunt. Spem itaque fovemus, continuatis explorationibus rem eo perductum iri, ut saltem aliquanto clarior lux huic rei affundatur, quamvis vix futurum sit, ut omnes tenebræ, ne in majorum quidem locorum situ constituendo, ita dispelli possint, ut omnium votis satisfiat.

Maximi momenti in his investigationibus continuandis subsidium Societati nostræ dedit laudatus Graah in mappa illa geographica, tractum

Spei Julianæ specialiter sistente, quam ipse, geometrica Grönlandiæ litorum dimensione functus, ad scalam ampliorem exaravit. Ipse in hac mappa, secundum proprias suas observationes vel aliorum descriptiones notavit loca, ubi reliquiæ vel rudera ædificiorum, antiquioris hujus terræ habitationis periodo structorum, adhuc reperiuntur, et sic nobis priscæ, ac frequentis quidem hujus jam fere desertæ regionis culturæ insignem conspectum exhibuit. Gratulamur itaque nobis, quod laudatam mappam in Tab. XV ad præsens opus communicare possimus, quæ quidem, hodiernæ quoque geographiæ perutilis, vetustis illis, quas supra inseruimus, chorographiis clariorem lucem afferat. Nihilominus vix maturum adest tempus, quo certa boni exitus spe verus memorabilium antiquitatis locorum situs determinari posset. Pro tali investigatione perficienda adhuc desiderantur descriptiones multo ampliores et sinuum sive recessuum marinorum, qui interiori continenti insinuantur, perfectæ delineationes, addita porro ruderum, jam incognitorum, in illis autem latentium, diligente examinatione. Placet tamen Eggersii et Graahii circa varia antiquæ australis Grönlandiæ olim celebria loca conjecturas heic inserere.

Hvítserkr (a *hvítr*, albus, et *serkr*, tunica, indusium), mons sive promontorium glaciale, hodie Cap Farvel sive Statenhuk. Promontorium et prædium insigne Herjólfsnes, hodie Ikigeit, ubi lapis inscriptione præditus nuper inventus est (vide supra p. 340-341 et Tab. VIII). Promontorium, quondam Hvarf dictum, jam Cap Egede in insula Sermersok. Ketilsfjörðr jam Tessermiut. Rafnsfjörðr cum alio sinu Siglufjörðr dicto: Agluitsok cum Ounartok; (in insula ejusdem nominis, extra hunc sinum sita, invenitur fons calidæ aquæ). Einarsfjörðr: Igaliko; Garðar, cum cathedrali suo templo in intimo illius sinus recessu, ubi etiamnum, præter alia satis ampla rudera, magnæ cernuntur templi insignis reliquiæ, in cujus cœmeterio lapis, runica inscriptione præditus, repertus est (vide supra p. 342-344 et Tab. VIII). Hvalseyjarfjörðr, jam Kakortok cum ornatissimis templi ruderibus (vide supra p. 344-347 nec non Tab. IX). Eiríksfjörðr, Tunnulliorbik; in hoc sinu situm fuit prædium nobile Brattahlíð, Erici Rufi ejusque posterorum primaria sedes, et posterius summi Grönlandiæ judicis domicilium. Sunt autem rudera ædificiorum, a priscis

Scandinavicæ originis incolis exstructorum, inventa in viginti provinciæ Spei Julianæ sinibus vel sinuum recessibus[a], quorum unus, maxime versus septemtrionem et simul occidentem situs, Immartinek dictus, probabiliter pro priscæ Grönlandiæ orientalis habitati tractus vero termino est habendus.

Hin vestri bygð, tractus habitatus occidentalior. Prisca distantia inter habitatæ veterum Grönlandiæ orientalem et occidentalem regionem indicatur in antiqua *illa*, quam Björn Jonæus nobis servavit, Chorographia, effecisse 6 dierum remigationem in scapha, sex remigibus instructa. Hodiernam in simili navigio unius diei remigationem Graah noster, propriam experientiam secutus, 9 milliaribus æqualem æstimat, duobus tamen pro quovis die, si intra syrtium juga profectio fiat, rite subtrahendis. Hoc calculo observato, Grönlandiæ quondam habitatæ occidentalis tractus incepit 42 milliarium a sinu Immartinek distantia, ad ulterius latus magni glacialis montis sive molis *(Iisblink)*, sub 62° 30′ lat. bor. siti. Duabus annorum centuriis elapsis, Ivaris Bardi filii tempore, nonnullæ terræ meridiem versus sitæ partes fuerunt habitatæ, cum is distantiam supra memoratam referat fuisse 12 marina milliaria, quorum quodque 1½ geographicum milliare efficere æstimatur, itaque 18 geographica. Sic tum verisimiliter Vestbygda incepit cum sinu Arksut, in quo etiam antiqua rudera sunt reperta. Vetustiore illo tempore Vestbygda ad 67° lat. bor. se, ut videtur, extendit, continens præsentes coloniarum *Fiskernæsset*, *Godthaab*, *Sukkertoppen* et *Holsteinsborgi* tractus, in quibus cunctis rudera sunt inventa, quamvis multo rariora et magis dispersa quam in Spei Julianæ provincia.

Lýsufjörðr (probabiliter etymologice deducendum a voce *lýsa*, specie asellorum), 6 dierum remigatione boream versus ulterius (a primo Vestbygdæ termino) situs fuit; sic is forsitan habendus est pro sinu Issortok, in quo Grönlandi hodierni antiqua rudera sita esse asserunt[b].

Agnafjörðr (verisimiliter derivandum ab *agn*, piscatura), ubi templum

a) cf. Graah l. c. p. 187.

b) cf. *Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed* II, p. 334.

christianum quondam stetit in loco Hóp (*í Hópe* vel *Hópi*); hic sinus forsitan est Baals Revier, cum ipsius forma convenire videatur denominationi *Hóp*, et hic etiam adhuc ad locum Ujararsoak inveniantur templi memorabilia rudera.

An tertius Vestbygdæ sinus Rángafjörðr (potius Rángifjörðr, sinus curvus, vel, ut quidam recentiores scribunt Ragnafjörðr) cum Anavika, Ánavík, accipiendus sit pro hodierno Amaralik in tractu Bonæ Spei (Godthaabs District), ubi templi rudera reperiri feruntur, vel etiam pro Aglomersok in tractu Promontorii Piscatorii (Fiskernæssets District), ubi etiam rudera inventa, nos vix innuere audemus.

Karlsbúðir, a nomine proprio virili *Karl*, et voce *búð*, pl. *búðir*, tabernæ, tuguria, tentoria. Cum alioquin hoc vocabulum semper indicet mansionem aliquam temporariam, locus ille originitus non fixo habitaculo destinatus, sed tantummodo aliquo anni, verisimiliter potissimum æstivo tempore fuit visitatus vel usitatus a viatoribus, nautis, piscatoribus vel venatoribus. Hic locus ab illo boream versus sex dierum remigatione fuit dissitus, et igitur quærendus est in vicinia recentioris coloniæ Gamle Egedesminde. *Karlsbúðir* e nostra opinione hoc nomen acquisierunt a Thorfinno Karlsefnio, qui in uno membranaceorum codicum (*B*, cf. supra p. 169) sæpe vocatur *Karl*. Relatio in ipsius historia de ejus primaria navigatione ad regionem (desertam) occidentalem ita forsitan est intelligenda, ut hoc loco heros noster, in primordio laudatæ suæ expeditionis, aut hiemaverit, aut etiam per temporis non exiguum spatium moratus fuerit, qua occasione ipse Karlsbudas fundaverit. Eadem historia testatur, Thorsteinem Erici filium, Vinlandiam quærentem, eandem viam, in expeditionis primordio, secutum, hibernam in Lysufjordo mansionem sumere coactum fuisse. Has itinerum ambages directæ, et quidem incognitæ, viæ prætulere navigatores illi, ea ut videtur ratione, quod eo securius, litora persequendo, viam invenire, vel etiam, adversa tempestate grassante, continentis oram adire possent. Hic navigandi modus, medii ævi plurimis naucleris acceptus, adhuc etiam inter minores navicularios in nostro Septemtrione non obsolevit.

Bjarney (a voce *björn*, gen. *bjarnar*, ursus, et *ey*, insula[a]). Hæc insula boream versus a Karlsbudis 3 dierum remigatione, vel circiter 21 milliaribus distabat; et sic situi insulæ, quæ Disco Eyland hodie nominatur, optime convenit. Apud hujus litora, cum glacies marina, quam vulgo occidentalem vocant, ex Americæ boreali pelago ejecta illis alliditur, multi albi ursi, ea vecti, vagantur, ut plures simul non raro cernantur, cum e contrario in meridionali Grönlandiæ occidentalis parte unicus tantum rarissime invenitur, Spei Julianæ tractu tantummodo excepto, cum amplissimæ similis glaciei massæ, per oceanum advolantes, ejus litoribus nonnullos albos ursos advehere solent[b]. Nomen insulæ sic ei rite adaptatum esse intelligimus. A Bjarneya, boream versus, duo insuper loca nominantur, hæc scilicet:

Eysunes (ab *eysa*, carbo, et *nes*, promontorium, chersonesus, lingula terræ); est probabiliter aut promontorium Kanisuk, aut etiam chersonesus *Nõursoak*, ubi carbones terrestres sive bituminosi reperiuntur[c].

Æðanes (ab *æðr*, gen. pl. *æða*, anas mollissima), verisimiliter promontorium jam Svartehuk appellatum. Dictæ anates, ovationis tempore, maximo concursu terras boreali polo vicinas frequentant, qua etiam ratione colonia recentior Danorum, septemtrioni proxima, Upernivik, nuperrime ab iis deserta, eorum commerciis plumarum mollissimarum ingentem præ cæteris copiam præstitit[d].

Norðrsetur (sessiones sive stationes boreales). Loca jam nominata *Karlsbúðir*, *Bjarney*, *Eysunes*, *Æðanes* sita fuerunt extra Grönlandiæ litora, proprie habitata, vel tractum illius occidentalem, vulgo *Vestri-bygð* appellatum. Pertinebant igitur ad septemtrionalia ea deserta, quæ vulgo vocabantur *Norðrsetur* (a *seta*, sedes, sessio), quum proprie priscis Grönlandiæ incolis mansiones fuerint æstivæ, venationi et piscaturæ exercendæ aptissimæ.

a) In Thorfinni Karlsefnii vitæ optima membrana (supra p. 138) et vetusta illa chorographia (p. 300) expressis verbis legitur: *til Bjarneyjar*, ita adhibito sing. gen., non autem plur., ut nonnulli voluerunt. Hic igitur de una insula, non autem de pluribus manifeste sermo est.

b) Wormskiold l. c. p. 359.

c) cf. Finn Magnusen, *Antiquariske Annaler* IV, p. 328, 329; Collin, *Efterretninger om Grönland* in Script. Soc. lit. Scand. 1809, p. 175; Graah l. c. p. 173.

d) cf. Wormskiold l. c. p. 370; Finn Magnusen l. c., Graah, l. c.; Pingel, *Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed* I, p. 107.

Lapis ille runica inscriptione præditus (vide Tab. VIII), summa probabilitate anno 1135 adscribendus, hic sub 72° 55′ lat. bor. in insula Kingiktórsoak inventus, indubie testatur, veteres Scandinavos, Grönlandos vel Islandos, illo ævo processisse ad locum, boream versus a Svartehuk promontorio 20 milliaribus distantem. Aliæ vetustatis nobis servatæ relationes videntur insuper innuere, quod illi non raro visitaverint septemtrionales hosce tractus, variarum necessitatum, e. gr. picis phocinæ, materiei mari ejectæ, inde arcessendarum causa. Inter veterum *Norðrsetur* duæ principales stationes nominantur, videlicet *Greipar* et *Króksfjarðarheiði*, quarum posterior ulterius versus boream sita fuit.

Greipar; notat proprie vox *greip* interstitium inter digitos; huic singulari respondet pluralis *greipar*. Hinc vulgaris phrasis, hodie quoque inter Islandos unacum ipso vocabulo usitata, *at spenna greipar*, digitos pectinatim jungere. Pluralis ille porro denotat fauces montium vel angustias terrarum, quibus mare utrinque clauditur. Ab illa antiqua Scandinavorum *greip* derivatur vox recentior Svecica *Grepe*, nec non Danica *en Greb*, furca. Huic denominationi aliqua loci qualitas ansam certe dederit, e. gr. aliquot, potissimum quinque vel decem, notabiles invicem propinqui montes, sive magni et cuspidati apices, hiatibus aut vacuis aperturis distincti; probabilius nihilominus nobis apparet, quod ipsa litoris figuratio nominis vera causa fuerit. Regio *Greipar* a Grönlandia proprie habitata septemtrionem versus jacebat; annuit tamen appellatio, in *Skáldhelga-Rímur* occurrens, *Grœnlands bygðar sporðr*, i. e. Grönlandiæ habitatæ ultima cauda, quæ ad Greipas usque se extendisse ibidem dicitur *(Grœnlands var þar bygðar sporðr)*, quod regio illa satis prope ad terræ habitatæ terminos sita esset. Proxime versus aquilonem ad 67° lat. bor., sed a sinu Discoensi ad meridiem, invenimus tractum litoralem, qui figurationem, illi nomini satis apte respondentem, monstrat, cum nimirum quatuor angusti sinus, Ekallurksoït, Iglutalik, Atanerme et Auleitsivik, oram maritimam dissecent et partiantur in quinque longas et teneras terræ lingulas. Huc igitur, aliqua certe probabilitate favente, Veterum *Greipar* referre possumus[a].

a) Transscriptum unum novissimæ Landnamæ recensionis ad Partis Imæ cap. 1 addit de Hafsbotnis, sive intimis maris aut magni Oceani sinus confiniis, ad Svalbardum, sive orientalem

NORÐRSKAGI GRÆNLANDS, EÐR LANDSENDI HINN NORÐARI. *Skagi*, *Skage*, Scandinavis tam priscis quam hodiernis, ut etiam Islandis, significat insigne promontorium sive longam aliquam in mare se extendentem terræ lingulam vel chersonesum. Vox *Landsendi*, Dan. *Landsende*, notat finem terræ, respondens nomini occidentalis Britanniæ promontorii *Landsend*. Grönlandiæ maxime boreales tractus adhuc nimis parum investigati et delineati sunt, quam ob rem nullam de illo ultimo Grönlandiæ termino sive fine conjecturam proponere audemus. Habent tamen verisimiliter illæ denominationes aliquem nexum cum iis quas mox disquiremus.

INDAGATIO ARCTOARUM AMERICÆ REGIONUM.

KRÓKSFJÖRÐR et KRÓKSFJARÐARHEIÐI; derivanda sunt hæc nomina localia a veteris Scandinavorum et hodiernæ quoque Islandorum linguæ vocabulo *krókr*, Dan. *Krog*, et notissimis illis *fjörðr*, sinus, ac *heiði*, tesqua montana, tractus montanus desertus. *Króksfjarðarheiði* tractus erat, ad *Norðrsetur* pertinens, ad quem quidem locum, ut prius cognitum, sacerdotes quidam Grönlandi a Gardis, provinciæ episcopali sede, anno 1266, secundum relationem supra pag. 271-273 communicatam, ad ulteriorem terrarum detectionem efficiendam, iter susceperunt. Monstrat relatio ista, quod locus ille prius visitari soluerit, et porro alia posterior (supra p. 275), quod veteres Grönlandi ibidem tabernas sive diversoria, æstivali eorum venaturæ et piscaturæ commoda, habuerint. Apparet præterea, quod *Króksfjörðr* revera fuerit sinus amplissimus, in quo, vel ex aliqua parte per quem, navigatio multorum dierum exerceri potuit. Nomen hocce *Króksfjörðr* satis aperte innuit, ipsum sinum præditum fuisse notabili curvatura, *krókr*,

Grönlandiæ oram, a Langaneso Islandiæ boream versus sitis: *þessir hafsbotnar eru fyrir austan Greipar á Grænlandi, ok eru aldri isalausir*, i. e. hi Oceani intimi recessus siti sunt ab oriente Greiparum in Grönlandia, nunquam glaciei massis carentes. Est tamen hisce rite annotandum, quod thesis ista in nullo vetusto Landnamæ codice, sed tantummodo in uno vix laudando recentiore transscripto (inde ut videtur Skalholtensi editioni inserta) reperiatur. Opinamur igitur, hunc locum librarii alicujus posterioris ævi interpolationi adscribendum esse.

sed aliud inde ortum *Króksfjarðarheiði*, quod sinus ille desertis sive tesquis montanis fuerit circumdatus. Ex hoc sinu, vel a montana aut elevata regione eum cingente, illi sacerdotes navigaverunt in interius aliquod mare, ut regiones detegerent septemtrioni propiores, ipsorum conterraneis prius ignotas; in eodem itinere viderunt multas insulas, phocas, balænas et magnam ursorum frequentiam, venerunt tandem in intimum fere interioris sinus tractum, a quo, meridiem versus, continentem, SUÐRLAND, et glaciales montes sitos esse observabant.

In litorali tractu, qui magnum Baffini sinum orientem versus terminat, nullum talem invenimus maris recessum. Johannis Rossii iter, hoc totum litus explorandi causa institutum, insuper probare videtur, quod nullum navigabile fretum, per quod ad alium oceanum transire liceat, hac directione existat. Vix igitur dubitabile erit, de quo sinu hic sermo sit; vetustæ illius descriptionis varia demonstrativa signa optime quadrant in marinum tractum, cujus variæ sectiones jam appellantur *Sir James Lancaster's Sound* et *Barrow's Strait* unacum *Prince Regent's Inlet*, quæ nostris diebus iterum investigatæ et geographice accuratius descriptæ sunt a nautis strenuissimis et peritissimis W. E. Parry, John Ross et James C. Ross; qui totus tractus atavis nostris olim sane audiit *Króksfjörðr*. Litora, quæ Barrowii fretum ab utroque latere terminant, revera appellatione *heiði*, tesqua vel deserta montana, dignissima, ut sequentes descriptiones monstrant:[a] „the high bold land on the north side of the magnificent inlet; — *Cunningham Mountains*; — the shore on the south consisting of high and peaked mountains; — the lofty *Byam Martin Mountains*, whose summits are covered with perpetual snow; the shore consisting of high mountains and, in some parts, of table land." Haud sane incredibile est, quod navitæ nostri Scandinavici ventis australibus per *Wellington channel* propulsi sint in Mare Arctoum Boreale, unde viderint insulas dictas *North Georgian* vel *Parry Islands*, et in harum septemtrionalibus oris observaverint facilem phocarum et balænarum capturam, nec non magnam ursorum frequentiam. Deinde recta sinum marinum introiverunt, ut meridiem versus septemtrio-

a) Parry Journal of the voyages for the discovery of a northwest Passage from the Atlantic to the Pacific, V, p. 15, cf. I, p. 51, II, p. 181, I, p. 54, 58.

nale Americani continentis litus, SUÐRLANDIT, spectaverint. Viderunt ibi aliquot desertas Eskimoorum casas, sed ursorum præsentia perterriti terras istas attingere non audebant. Revertentes trium dierum iter absolvebant, et iterum Eskimoorum habitacula inveniebant in insulis nonnullis, a meridie montis prius noti et nominati, SNÆFELL sive mons nivosus dicti. Ubi locorum in hoc septemtrionali tractu notabilis iste mons situs fuerit, nos ejus futuris investigatoribus declarandum linquere cogimur. Ab illis insulis Gardenses sacerdotes iterum versus meridiem ad *Króksfjarðarheiði* tendebant; ipsorum de itinere, quod festo sancti Jacobi die fecerunt, relatio nobis servavit astronomicas observationes, per se certe rudiores, sed nihilominus tam accuratas, ut loci latitudinis gradus et verus situs earum ope determinari possit. Dicitur videlicet, „quod sol noctu interdiuque luceret, neque, cum esset in meridie, altior esset, quam ut, si quis per transversam navem sex remis agitatam se extenderit usque ad latus navis, umbra lateris navalis soli propioris faciem ejus tangeret; media vero nocte tam altus esset, quam domi in tractu habitato, quando in plaga cauri sit."

Festum S. Jacobi eo tempore, ut etiam nunc, celebratum fuit die 25to Julii[a]. Isto seculi 13tii die fuit

Solis declinatio . . . $= + 17^{0}\ 54'$
Eclipticæ obliquitas $= 23^{0}\ 32'$.

Ponimus, Grönlandiæ habitatæ principalem locum, videlicet *Garðar*, quod supra probabile reddidimus, situm fuisse ad septemtrionale sinus Igaliko brachium, ubi insignis templi et multorum aliorum ædificiorum reliquiæ adhuc existunt, ergo $60^{0}\ 55'$ boreali latitudine; hic solis altitudo, longissimo anni die, in cauri plaga facit $3^{0}\ 40'$, quæ autem æqualis est boreali solis altitudini in die Jacobi et Parallela $75^{0}\ 46'$, quæ incidit prope fretum Barrow's Strait, sed paullulum ab eo septemtrionem versus, in Canali Wellingtonii, vel proxime apud eundem ad borealem plagam. Notandum certe est, quod vetusta illa observatio non potuerit tam accurata esse, quod Parallela secundum minutas determinari queat. Accipimus igitur exi-

a) Cf. Finni Magnusenii Specimen Calendarii gentilis vet. Bor. ad calcem Vol. III operis *Edda Sæmundar hins fróða* p. 1101.

guam in illa observatione puncti cauri aberrationem accidisse, ut eo facilius thesin inde productam dijudicare queamus. Fit ita, exempli gratia, solis altitudo longissimo die in verticali, cujus Azimuth est a septemtrione occidentem versus 41° 38′ = 2° 24′, æqualis solis boreali altitudini S. Jacobi die in Parallela 74° 30′, quod aquilonari Barrowii freti litori respondet; ast quum Azimuth a septemtrione occidentem versus 40° 17′ est = 1° 54′, æqualis altitudini solis boreali die S. Jacobi in Parallela 74°, quæ meridionali Barrowii freti litori respondet. Aberratio a cauro in hoc casu fit 4° 43′, sed in illo tantummodo 3° 22′, quæ certe quantitas in conjectura hujus generis vix a nudo oculo dignosci sive distingui potest.

Ex altera illa observatione vix ullam certam thesin extrahere possumus, cum nemo jam scire possit navigii, sive rectius jacentis hominis cubitus profunditatem ac lateris navalis altitudinem, ut inde inveniri possit angulus, quem navigii latus sive laterale tabulatum cum jacentis viri facie formaverat, qui angulus, secundum illam vetustam relationem, respondere debuit solis, S. Jacobi festo, meridionali altitudini. Ut res hæcce eo facilius exponatur, nos solis in illo die meridionalem altitudinem cum diversis proximis latitudinis gradibus collatam, hic ita indicamus:

Solis meridionalis altitudo in	76°	lat. bor.	= 31° 54′
	75° 30′	——	= 32° 24′
	75°	——	= 32° 54′
	74° 30′	——	= 33° 24′
	74°	——	= 33° 54′

Ad aliquam harum solis altitudinum umbræ angulus, supra memoratus, summa probabilitate aptari potest; apparebit tamen, quod sane vix ullo casu major fuerit, ergo simul statuendum, quod illa observatio, licet mathematica certitudine destituta, minime ad ullum meridiei propiorem locum referri possit.

INDAGATIO ORIENTALIUM AMERICÆ REGIONUM.

Sequimur deinde veteres Grönlandos per Ginnungagap[a], quo nomine, ut ex Gripla apparet (v. supra p. 296), fretum Baffinium et sinum Davisium appellarunt, austrum versus secundum litora Americæ navigantes, et primo venimus ad terram, quam nominarunt

Helluland, ita dictam aut ob ingentes planos, qui ibi sunt, lapides (*hella*, gen. *hellu*, pl. *hellur)*, aut ea ratione, quod terræ illius litora plana fuerint et dura. Reperimus apud antiquos duas terras hoc nomine insignitas, quarum una appellata est *Helluland hit mikla*, Hellulandia Major, altera *Litla Helluland*, Hellulandia Minor. Björn Jonæus alicubi in Collectione sua annotat: *vestri Grænlands óbygð lá millum Vestribygðar á Grænlandi ok litla Hellulands eðr Marklands*, i. e. „occidentalia Grönlandiæ deserta jacuere inter Grönlandiæ Vestbygdam et Hellulandiam Minorem sive Marklandiam"; et Bárðarsaga Snæfellsáss[b], quæ fabulosas quidem continet narrationes, easdem vero testes geographicarum Veterum notionum, sic habet: *Hellulands óbygðir köllum vèr norðr-óbygðir Grænlands ok Norðr-Grænland ok Helluland hit mikla*, i. e. „deserta Hellulandiæ appellamus borealia Grönlandiæ deserta et borealem Grönlandiam et Hellulandiam Majorem." Hinc sequi videtur, veteres Boreales partem Grönlandiæ occidentalis, septemtrioni proximam, et huic affinem terram inter fretum Barrovianum et sinum Hudsonicum, addita porro maxima Labradorensis litoris parte, junctim uno nomine *Helluland hit mikla* appellasse. Descriptiones Labradorensis litoris, quas recentiores nobis dederunt gravissimæ auctoritatis auctores, illi denominationi convenire videntur. Inter alios unus eorum, Roger Curtis, ita commentatur[c]: This vast tract of land is extremely barren, and altogether incapable of cultivation. The surface is everywhere uneven, and covered with large stones, some of

a) Hoc nomen revera idem est ac illud, quod Eddæ adscribunt primariæ chaoticæ vastitudini, pro cujus reliquiis Grönlandi hyperboreum vel glaciale mare acceperunt; vide Finni Magnusenii Lexicon Mytholog. vet. Bor. p. 391 (122) et ejusdem Eddalære I, 22.

b) secundum manuscripta Björnis Jonæi.

c) Particulars of Labrador, in Philosophical Transactions Vol. LXIV p. 374-5, cf. 377.

which are of amazing dimension. — There is no such thing as level land. It is a country formed of frightful mountains and unfruitful vallies. The mountains are almost devoid of every sort of herbage. A blighted shrub, and a little moss is sometimes to be seen upon them, but, in general, the bare rock is all you behold. — In a word, the whole country is nothing more than a prodigious heap of barren rocks." Hic auctor etiam notat, magnam ibidem esse vulpium frequentiam.

Ad earum, quas prisci illi navigatores visitarunt, litoralium regionum determinationem rite constituendam, distantiæ, quas vetusti scriptores nycthemerii *(dægr)* unius vel plurium navigatione demetiuntur, subsidio inservire possunt. Est autem in primis observandum, vocabulum *dægr*, pariter ac Græco-Latinum nycthemerium, ambiguum esse; sic significatione maxime usitata vel diem vel noctem, i. e. 12 horarum spatium denotat, et hæc quidem a Björne Haldorsonio in Lexico ejus Islandico tantummodo indicatur. Eodem modo nos, pluribus abhinc annis præsentis operis editione nuper incepta, illam vocem explicavimus; at posterius diligentior exploratio eam nobis fidem fecit, quod vox *dægr* in his, ut in pluribus vetustatis scriptis, diem naturalem, qui alioquin sæpe dicitur *dagr*, vel spatium 24 horarum revera significet; hæc explicatio specialiter ea firmatur circumstantia, quod *dægr* interdum cum τῷ *dagr* sit synonyma. At longitudo talis diei vel integri nycthemerii (*dægr*) e Landnamæ ipsissimis verbis optime conspicitur, quæ nos docent, quod Islandia 7 talium nycthemeriorum tempore circumnavigari possit, — ast Islandiæ circumferentia a promontorio ad promontorium efficit 188 milliaria, ut horum 27 cuicunque nycthemerii, vel naturalis diei, navigationi respondeant[a]. Nihilominus unius nycthemerii vel diei navigatio aliquanto longior præsumi potest, cum in aperto mari, vel alioquin recto cursu dirigatur.

Antiquæ relationes de Bjarnii Herjulvi filii et de Leivi Erici filii itineribus, quæ in Codice Flateyensi continentur, et aliæ de Thorfinno Karlsefnio, in duabus ipsius vitæ membranis servatæ, primariæ ad geographicas investigationes instituendas sunt habendæ, collatis tamen vetustis ad priscam Scandinavorum geographiam pertinentibus scriptis, quæ originalibus

a) v. Graah, Undersögelsesreise p. 169.

adhuc existentibus membranis debentur. E contrario Griplæ, quæ solummodo per papyracea exscripta, ex aliqua parte, ut supra (p. 295, nota b) monstravimus, corrupta, nobis innotuit, huc spectantia commenta pergamenis illis codicibus hoc respectu sunt postponenda.

A tertia terra, quam Bjarnius Herjulvi filius vidit, et quæ posterius a Leivo HELLULAND fuit denominata, laudatus Bjarnius, illius litoribus prætenavigatis, eaque observatione facta, quod insula esset, ad Herjulvsnesum Grönlandiæ, libanoto flante, 4 dierum vel nycthemeriorum *(IV dægra)* spatio navigavit; dicitur simul, quod *veðr óx í hönd*, ut acerrimo et tamen prosperrimo vento uteretur; si autem distantiam inter promontorium Terræ Novæ (Newfoundland), aquiloni proximum, vel etiam ab insula illi vicina, Belle-Isle dicta, et promontorium Herjulvsnesum sive Ikigeit in Spei Julianæ tractu Grönlandiæ (v. s. p. 410) quæramus, eam distantiam circiter 150 milliaria efficere cernimus, quæ quidem in illius navigationis rapiditatem optime quadrat.

Jam quoque demonstrandum, quod descriptio hujus terræ, quæ aut simpliciter HELLULAND, aut etiam LITLA HELLULAND, Hellulandia Minor, a paullo recentioribus auctoribus nuncupatur, in Codice Flateyensi servata, præsentis ævi viatorum de Terra Nova fide dignissimis relationibus optime conveniat. Dixerunt Veteres (supra p. 23): *þat land var hátt ok fjöllótt, ok jökull á (ógagnvænligt)*, i. e. „hæc terra erat alta et montosa et glacie obducta (parum commodi allatura);" et porro (p. 29) ita describitur: *þeir sá þar eigi gras; jöklar miklir voru allt hit efra, en sem ein hella væri allt til jöklanna frá sjónum, ok sýnist þeim þat land vera gæðalaust*, i. e. „nullam herbam videbant; omnia loca superiora montibus glacialibus tenebantur, atque totum spatium a mari usque ad montes glaciales saxeam planitiem referebat, unde hanc terram sterilem esse judicarunt." Cum his sane conferenda sequens Anspachii descriptio[a]: „Die Insel Newfoundland offenbart sich in seltsamer Wunderbarkeit, als ob die Natur sich in regellosem Schaffen an der Darstellung Erstaunen weckender Denkmähler ihrer Macht ergötzt hätte. — Was von dem Innern der Insel bekannt ist, besteht

a) Geschichte und Beschreibung von Newfoundland und der Küste Labrador, von C. A. Anspach, p. 103-104.

aus felsigtem, dürrem Boden, steilen Hügeln, mit verkrüppeltem Holze bedeckt, einigen engen, sandigen Thälern, und weit ausgedehnten Haide-Ebenen oder *kahlen, mehr oder minder verbreiteten Felsenflächen, wo kein Baum, nicht einmal ein Gesträuch gedeiht*, und die man daher gewöhnlich Barren (Barrens) nennt. Die Küsten sind gemeiniglich rauh und klippig &c." Aditum insulæ principalis oppidi, St. John's Harbour, in litore euronotum spectante, sic describit Chappell[a]: „The most lofty perpendicular precipices rise to an amazing height upon the north side; and the southern shore only appears less striking in its attitude, from a comparison with the opposite rocks." Laudatus auctor libro suo inseruit illius oræ nec non plurium vicinorum montium horrendæ speciei prospectus, æneis tabulis incisos. De promontorio Cape Broyle, in eodem litore, meridiei aliquanto propius, sic porro refertur: „The summit of this majestic headland was now (14th June) covered with snow." Verisimiliter Bjarnius Herjulvi filius, terræ hujus orientale litus boream versus præternavigans, donec eam insulam esse cerneret, ultimam ad illam pertinentium regionum viderat minorem insulam Belle Isle, quam Chappell sic describit: „a high and barren island. Several tremendous Icebergs had grounded beneath its craggy precipices, and formed a striking contrast with the black cliffs behind them. The waves of the Atlantic dashed, in furious foam, against its rockes; and nature appeared to exert unusual efforts to preserve the place from violation of human footsteps." In pluribus certe Terræ Novæ tractibus sylvæ non parvæ existunt; arbores autem earum ut depressæ describuntur, at hæc descriptio in Marklandiam non quadrare videtur, et minus tamen in Vinlandiam, quam plures, inter quos Malte Brun, hic sitam esse putaverunt.

Markland. Altera a Bjarnio Herjulvi filio in ipsius a meridie itinere indagata terra, quam Leivus posterius Marklandiam nuncupavit, ab Hellulandia libanotum versus fuit sita, distantia 3 dierum, vel integrorum nycthemeriorum navigationis, aut circiter 80 vel 90 milliarium. Hæc terra igitur jam Nova Scotia est, et videbimus, quam accurata hujus a priscis Scan-

a) Voyage of his Majesty's ship Rosamond to Newfoundland and the southern coast of Labrador, by Lieut. Edward Chappell, R.N. London 1818, pp. 41, 60, 157.

dinavis facta descriptio sit composita, ita quidem sonans: *þat land var slètt ok skógi vaxit, ok sandar hvítir víða, þar sem þeir fóru, ok osæbratt*, i. e. „hæc terra erat plana et sylva obsita; multis in locis, qua permeabant, candidæ arenæ, molli litorum adscensu." His convenit Novæ Scotiæ descriptio, a nostri ævi navigatoribus facta; sic videlicet unus eorum[a] retulit: „The land about the Harbour of Halifax, and a little to the southward of it, is, in appearance, rugged and rocky, and has on it, in several places, scrubby withered wood. Although it seems bold, yet it is not high." Alter auctor[b] ita se exprimit: „*the land is low in general*, and not visible 20 miles off, except from the quarter deck of a 74. Aspotogon Hills have a long *level* appearance. Between Cape Le Have and Port Medway, the coast *to the seaward* being *level* and *low*, and the shores marked with *white rocks*, with *low* barren points; from thence to Shelburne and Port Roseway are woods. Near Port Haldimand are several barren places, and thence to Cape Sable the land is *low*, *with white sandy cliffs*, particularly visible at sea. Cape Sable, which makes the S. W. point into Barrington-bay, is a *low woody island* at the south-eastern extremity of a range of *sand cliffs*, which are very remarkable at a considerable distance in the offing." Tertius[c] sic loquitur: „From Port Haldimand to Cape Sable the land appears *level* and *low*, and on the shore are some *cliffs of exceedingly white sand*, particularly in the entrance of Port Haldimand and on Cape Sable, where they are very conspicuous from sea."

Certe singuli tractus hic memorantur ut „very rocky and broken," sed hi exigui sunt, respectu ad hujus terræ principalem situationis qualitatem habito, nam ea generaliter, ex allatarum recentiorum descriptionum tenore, Islandicorum codicum verbis ad ungvem convenit; sic Anglicum *level* Islandico *slètt*; illorum *low to the seaward* horum vocabulo mire concinno *ósæbratt;* sic tandem Islandorum *sandar hvítir* vix ulla translatione aptius reddi possit quam hac Anglica *white sandy cliffs.*

a) The Columbian Navigator, Vol. I, P. I by John Purdy. London 1833, p. 17.

b) The new North America Pilot, by J. W. Norie, P. II, London 1815, p. 1, 3, 6.

c) Laurie and Whittle's New Sailing Directions for the Coasts and Harbours of North America, by George Walker. London 1816, p. 7 cf. The Columbian Navigator p. 20.

Quod Nova Scotia et New Brunswick, ut etiam, quæ illis interior, Lower Canada, ubique fere densissimis sylvis tectæ sint, per se est notissimum; hæ circiter tres terræ quadrantes efficiunt, quercus præstantissimas et navium structuræ aptissimas producentes, at multo plures tamen pinus et betulas, quæ picis, tam siccæ quam liquidæ, nec non terebinthi, et aridorum lignorum, sacchari in Antillis insulis cocturæ inservientium, magnam copiam produnt. Situs Veterum Marklandiæ sic posthac vix incertus manebit; et MARKLANDSBOTNAR, intimi Marklandiæ sinus sive sinuum recessus, igitur respondent sinui Gulf of St. Laurence cum variis ejus ostiis et recessibus, ipso Sancti Laurentii flumine iis adnumerato. Insula illa, versus euronotum sita, quæ in Thorfinni Karlsefnii vita (p. 138) sub nomine BJARNEY memoratur, jam ita verisimiliter Cape Sable. Cum veteres Boreales continentem illam *terram sylvestrem* appellarent, non erit observatione indignum, quod ipsius posteriore ævo succedens indagator Gaspar de Corte Real, inclytus Lusitanus, qui e Lisboa anno 1501 navigans, post Terram Novam visitatam, huic regioni appulsus, ipsi nomen, illi non multum absimile, *Terra verde* imposuerit.

VÍNLAND. Regio prima, cui Bjarnius Herjulvi filius tempestate fuit appulsus, et quam Leivus postea Vinlandiam appellavit, secundum ambo illa antiqua itineraria, a Marklandia sita fuit duorum dierum, sive integrorum nycthemeriorum distantia, vel 60 milliaribus, cursu versus libanotum tendente. Distantia a Cape Sable ad Cape Cod in libris navigatoriis indicatur, cursu ad occidentem, ad meridiem paullulum vergentem (W. by S.), esse circa 70 leagues vel circiter 52 milliaria. Litora Massachuseti et Rhodensis Insulæ satis accurate respondent veterum Borealium descriptioni, secundum sensum quo terræ primus aspectus mentem Bjarnii affecerat (cf. s. p. 22): *landit var ófjöllótt ok skógi vaxit, ok smár hæðir á landinu*, i. e. „terra erat non montosa, et sylvis tecta, colliculisque interstincta." De Leivo refertur (s. p. 30), eum a Marklandia (Nova Scotia), vel hujus terræ promontorio, euronotum versus proxime vergente, Cape Sable (Bjarneya), per mare apertum navigasse, cæcia flante, atque per duo (integra) nycthemeria in eo fuisse versatum, prius quam terram vidisset. Tali navigatione, in distantia circiter 60 milliarium, is necesse meridiem versus Nantucket

præteriit, ut ipse, hanc insulam et litora prope sita cernens, et cursum ad hæc boream versus reducens, rite potuerit se ita exprimere, quod insula illa jaceret *norðr* i. e. boream versus. Navigabant deinde in fretum istud, quod dictam insulam[a] discernebat a promontorio (sive chersoneso), boream versus a terra se extendente, cursu ad occidentem præter illud directo, videlicet in ipsum Nantucketi sinum vel fretum inter insulam Nantucket et promontorium Cape Cod *(Nauset)*, cum hæc ultima denominatio sensu latiori de tota provincia Barnstable sumatur, et quoque in Vineæ fretum, Vineyard Sound, cum eo revera cohærens. Pergit porro vetus relatio: *þar var grunnsævi mikit at fjöru sjóvar*, i. e. „hic cum mare recessisset, brevissima erant vada." Mappæ hydrographicæ permultas syrtes, æstus maris moventes, et arenosa brevia in hoc freto existere monstrant. His conveniunt scriptæ recentiorum observationes[b]: „The eastern entrance is impeded by numerous rips and other shoals, as are likewise the central and western parts; and the whole presents an aspect of drowned lands, which, there can be little doubt, were, at some period, anterior to history, connected with the main."

In antiqua illa narratione de Thorfinni Karlsefnii itinere et ejus adventu ad Vinlandiam (s. p. 139), is refertur venisse *at nesi einu; lá landit á stjórn; voru þar strandir lángar ok sandar*, i. e. „ad linguam quandam; terra ab dextro navis latere jacuit; ibi erant longa litora et arenæ." Diversa autem historiæ pertractatio in altero codice membranaceo (s. p. 170-171) sic habet: *þar var nes, er þeir kvomu at; þeir beittu með landinu, ok lètu landit á stjórnborða; þar var öræfi, ok strandir lángar ok sandar*, i. e. „qua advenerunt lingua fuit; litora vento obliquo legebant, terramque a dextro navis latere relinquebant. Ibi erant loca importuosa,

a) Insulæ Nantucket, Thuckanuck, Muskeget, Chapquidock & Martha's Vineyard inter se tam connexæ sunt per interjacentia arenosa brevia (shoal grounds), ut maxime fiat probabile, quod illæ olim aliquando unam tantum effecerint continentem insulam, quæ posterius violentis torrentibus, a meridie procedentibus, fuit dissecta. An probari possit ea conjectura, cui historia nostra ansam dare videtur, quod dictæ insulæ, primo illo per Europæos detectionis tempore, junctæ fuerint, Americæ Geologis dijudicandum linquimus; opinamur autem, aliquem earum nexum tunc temporis ejus fuisse conditionis, ut a nautis advenis, eas partim e statione non parum distante spectantibus, insula vocari possent.

b) The Columb. Nav. p. 72.

litora longa, et arenæ." Lingulam istam *Kjalarnes* appellarunt, sed litora proxime sita, vel inde incipientia *Furðustrandir.*

KJALARNES derivandum est a substantivo *kjölr*, gen. *kjalar*, carina, et *nes*, lingua, promontorium vel chersonesus. Historici veteres de hujus appellationis fundamentis non sunt consoni. Sic *Grænlendinga-þáttr* (p. 42) vult, eam deberi Thorvaldo Erici filio, qui ibidem naufragium passus, navis carinam fregit, et in dicta lingua eandem deinde erexit. E contrario Thorfinni Karlsefnii vita (p. 139) perhibet, Thorfinnum eam ita denominasse propter carinam navis alicujus in ea inventam, sine ulla illius naufragii mentione. Harum variarum relationum, inter se collatarum, inconvenientia utramque minus fidam reddit, ut metuendum videatur, quod illarum relationum auctores vel scriptores, qui cujuscunque nuper detecti loci nominis causam explicare tentaverint, sed hoc casu de vera loci situatione sufficiente geographica notitia carerent, hic errore aliquanto fuerint decepti. Nos enim, plenissimis harum terrarum descriptionibus et delineationibus instructi, indubium censemus, recentiorum Cape Cod, a Gosnoldo anno 1692 ita denominatum, longe prius, propter adcuratissimam suæ formæ cum navis, præsertim priscorum Scandinavorum bellicæ, carina similitudinem, Kjalarnesi appellationem nactum esse. Istud promontorium a Veteribus (s. p. 41-42) dicitur *andnes*, i. e. lingula terræ, alii obversa, ad ora sinus; cui definitioni promontorii Cape Cod situs respondet, alii promontorio, Cape Ann dicto, ad oppositum litus ostii sinus Massachuseti, directe obversi[a].

FURÐUSTRANDIR, quæ litora sæpius memorantur cum Kjalarneso connexa sive cohærentia. Hoc nomen derivandum est a substantivo *furða*, gen. *furðu*, res miranda, item prodigium, portentum, et alio *strönd*, gen. *strandar*, nom. pl. *strandir*, idem ac *strynd*, *strind*, proprie stria, sed

a) Hoc promontorium quondam, priusquam præsens nomen ei imponebatur, varias has denominationes nactum est: Cabo de las Arenas, Statenhoeck, Wittehoeck, Cape James, Cap Blanc; vide Americæ nov. descript. per N. J. Visscher 1633; Geographiæ Blavianæ P. V Vol. IX, Anglia Nova p. 35. Hic Geographus dictum promontorium quoad formam mox comparat cum cornu, mox cum falce messoria; at vetustorum Borealium dictæ denominationis, e nostra opinione explicatæ, allusio ad ejus cum navis carina similitudinem sine dubio illis aptior est habenda.

vulgo idem denotante ac Dan. et Germ. *Strand*, quod adcurate respondet Anglico *beach*, Lat. *crepido*. Hoc nomine, ut credimus, olim designabantur Nauset Beach, a 41° 51′ ad 41° 41′ lat. bor. se extendens, Chatham Beach, simul Potanumaqunt Beach appellatum, quod proprie meridionalem efficit illius partem, et Monomoy Beach; et ea quidem denominatio optime convenit illis angustis litoribus, vulgo *narrow beach*, quæ dictam maritimam oram efficiunt. Causam hujus appellationis, quam historicus noster adfert: *þvíat lángt var með at sigla*, i. e. „quod longum erat secundum ea litora navigare," nos non approbare possumus, cum litorum mera longitudo vix pro nominis vero fundamento sit habenda. Interea hæc narratio referenda esse videtur ad vetustas aliquas relationes de oris maritimis multo majoris longitudinis, meridiei propioribus, quas priscus historicus permutatione transtulit ad hoc nomen, quod sine dubio impositum fuit illis oris propter peculiarem earum aspectum et qualitatem. Sic de his litoribus Hitchcock[a] commentatur: „The dunes or sand hills, which are often nearly or quite barren of vegetation, and of snowy whiteness, *forcibly attract the attention on account of their peculiarity.* As we approach the extremity of the Cape, the sand and the barrenness increase; and in not a few places, it would need only a party of Bedouin Arabs to cross the traveler's path, to make him feel that he was in the debths of an Arabian or Lybian desert." Fuit tamen verisimillime certum aliquid naturæ phænomenon, quod ibi non raro est observatum, illius singularis denominationis causa. Id Hitchcock (l. c. p. 98) ita describit: „In crossing the sands of the Cape, I noticed a singular mirage or deception. In Orleans for instance, we seemed to be ascending at an angle of three or four degrees; nor was I convinced that such was not the case, until turning about I perceived that a similar ascent appeared in the road just passed over. I shall not attempt to explain this optical deception; but merely remark, that it is probably of the same kind, as that observed by Humboldt, on the Pampas of Venezuela: "All around us," says he, "the plains seemed to

a) Report on the Geology &c. of Massachusetts p. 96-97, cf. p. 130. Alia horum litorum descriptio composita a membro quodam Societatis humanitati sacratæ (The Humane Society), quæ in illis oris casas pro naufragis erigi curavit, legitur in The Columbian Navigator p. 68-71.

ascend towards the sky." Talem forsitan veteres Scandinavi hic observaverint opticam illusionem[a], quæ quidem cum reliqua litorum peculiari qualitate connexa, denominationis *Furðustrandir*, his a Veteribus impositæ, ansam dederit.

Straumsfjörðr et Straumsey (a *straumr*, torrens, currens maris, *fjörðr*, sinus, et *ey*, insula). Dicitur porro in Historia Thorfinni Karlsefnii (p. 139 sq.), nautas nostros, cum litora *Furðustrandir* præternavigassent, duos Scotos, virum et fœminam, quos secum vexerant, in oram terræ exposuisse, eosque, terræ situationis et qualitatis explorandæ causa, meridiem versus currere fecisse. Ad hanc circumstantiam observandum est, quod antiqui Scandinavi eam mundi plagam, quæ iis septemtrio audiit, vulgari orienti aliquanto propius sæpe posuerint[b]; eorum meridies consequenter ad nostrum occidentem vergit, quod etiam sequentis litoris directioni convenit. Cum illi emisitii, tribus diebus elapsis, retro venissent, navemque iterum conscendissent, Thorfinnus cum sociis ulterius navigabant, donec advenirent ad sinum adque insulam extra eum sitam, ubi tanta avium (anatum mollissimarum) multitudo fuit, ut advenæ inter earum ova pedem vix deponere possent. Circum hanc insulam et in ipso sinu magno impetu maris cursus ferebantur.

Æstus sive currens maris, qui „Gulf-stream" vulgo dicitur, e magno Mexicano sinu rapidissimo cursu evolvens, intruditur freto Cubam a Florida dirimenti, fertur deinde boream versus inter hanc terram et Bahamenses insulas, totam fere freti latitudinem occupans, porro ulterius prodit septemtrionali directione, parallelus fere universis Septemtrionalis Americæ orientalibus oris, disparet tandem, orientem versus in magnis syrtibus Terræ Novæ adjacentibus. Rapidissimus hic maris cursus, cujus alveus antiquiore tempore litori magis appropinquasse fertur, efficit maris violentos fluxus in eo ipso loco, ad quem nos ita veteres illos indagatores comitati sumus[c], cum

a) Denominationem poeticam perraram, *sandhimin*, arenæ cœlum sive atmosphæra, quam Thorhallus Venator (s. p. 145) mari attribuit, ad tale phænomenon allusisse, non per se est improbabile.

b) Probatur hæcce thesis pluribus ■ *Knytlinga Saga (Fornmanna Sögur* XI, p. 229-230) adferendis argumentis, cum in brevi ei inserta Daniæ descriptione, inter alia huc pertinentia, e. g. legatur, fretum *Eyrarsund* a septemtrione Sælandiæ, et Scaniam ab illo freto boream versus sitam esse.

c) De rapidis hisce maris cursibus, Nantucket

chersonesus Cape Cod (Barnstable sive Nauset) cursibus a meridie progredientibus obstaculum afferat, at hi tamen tantam diu exercuerint violentiam, quod arenâ alluvie congestâ meridionales oras quotannis auxerint et perspicue satis dilataverint, — sed nihilo minus, e contrario, in aliis locis litora fregerint, et eo modo dictæ chersonesi orarum, euronoto proximarum, priorem configurationem magnopere immutaverint. Monomoy Beach cum lingula terræ Sandy Point of Cape Malabar, quod jam insula est, nonnullis abhinc annis cum continente fuit cohærens[a]. Sic possibile est, quod prisci Scandinavi eum sinum vel recessum, qui quondam ab altero latere hanc terræ lingulam terminabat, nominaverint Straumsfjördum, sed insulam, extra illum sinum jacentem, Straumseyam, quæ jam vocatur Egg-Island, sine dubio propter eam circumstantiam, quod ibi aut jam inveniatur, aut quondam inventa sit, magna ovorum copia. Linquimus cæterum Americæ doctis geologis ejus quæstionis solutionem, an Monomoy Beach, illo tempore, tam longe se in mare extendisset, ut istud cum opposito continentis litore formare posset recessum, sinus denominationem merentem. Caremus præterea diligente circumjacentis regionis descriptione, nescientes igitur, an vetustæ nostræ historiæ de Straumsfjördo relatio in istam bene quadret. Si illæ conjecturæ localis situationis examinatione non probantur, ut quidem suspicamur, Straumsfjördum nobis liceat referre ad sinum Buzzard's Bay, qui quondam etiam Manomet Bay fuit appellatus[b], et sic Veterum *Straumsey* eadem forsitan erit ac recentiorum Martha's Vineyard, vel etiam tota propinqua insularum conglomeratio, Nantucket inclusa, quæ illis temporibus non improbabiliter magis cohærens, una fere insula dici potuit. De maris cursibus nos supra disquisivimus; hi summa violentia et rapiditate hic grassantur, et certe quidem longe severius quam fluxus oceani cognominem Færoarum insulam (olim *Straumsey*, jam *Strömø*) circumeuntes, quod idem de sinu Buzzard's

cingentibus, consulatur The Columbian Navigator 1, p. 73-74: „About the coast of Nantucket and the Shoals, the bottom is generally sandy, and the tide very rapid," — „The South Shoal is dangerous, being composed of hard white sand, over which the sea breaks in a tremendous manner."

a) Vid. Edw. Hitchcock's Rep. p. 127-129.

b) in mappa geographica Hermanni Moll. 1715.

Bay dicendum[a]. Historiæ nostræ descriptio: *þar var fagrt landsleg*, i. e. „hujus loci situs amœnus erat," (p. 141); *fjöll voru þar, ok fagrt var þar um at litast; þar voru grös mikil*, i. e. „ibi montes erant et prospectus amœnus, magna ibidem herbarum copia," (p. 173), in illam regionem sine dubio optime quadrat. Cum porro dicitur, nostros navigatores, Furdustrandis præternavigatis, solum invenisse *vâgskorit*, ipsosque tales recessus intrasse, hoc bene convenit litorali tractui, inter Cape Malabar et Buzzard's Bay sito, qui varios habet minores recessus. Verba *fóru þeir leiðar sinnar, þartil er varð fjarðskorit*, i. e. „iter perrexerunt, donec terra sinu intersecaretur," videntur præterea innuere majorem distantiam inter Furdustrandas et Straumsfjördum, quam eam quæ eveniret, si hunc sinum ad interius latus τȣ̃ Monomoy Beach ponere vellemus; et vocabulum *fjarðskorit* aptissime certe applicari potest sinui Buzzard's Bay, qui revera longo cursu continentem insecat eique immittitur. Si hanc conjecturam probare auderemus, probabilissimum fortassis evaderet, quod vetusti Scandinavi, in hoc sinu aliquamdiu versantes, ad ejusdem intimum recessum, et in vicinia fluvii Manomet River, sua struxerint habitacula.

Krossanes. Thorfinnus Karlsefnius et Thorhallus Venator inter se dissentiebant de regione, ubi Vinlandia quærenda; ille libonotum versus pergere voluit, hic autem præter Furdustrandas et Kjalarnesum renavigare maluit. Thorhallus igitur a reliqua viatorum societate cum octo aliis se separavit. Hi novem, versus septemtrionem tendentes, in proposito habebant, Kjalarneso præternavigato, occidentali cursu litora sinus, qui jam Bostoniensis vocatur, velis petere, at hæc eorum destinatio frustra erat, cum tempestas, ab occidente erumpens, illos navigatores opposita penitus directione ad Hiberniam propulit. Regio, quam ita quæsiverant, revera ab aliis Scandinavis petebatur. *Grænlendinga-þáttr* (p. 42) refert, Thorvaldum Erici filium a Kjalarneso terram ab oriente prætervectum *(austr fyri landit)* proximorum sinuum ostia intrasse adque promontorium ibi se extendens, ubique sylva obsitum, applicasse. Decidant viri, has regiones bene noscentes, hujus promontorii veram situationem; est probabiliter aut

a) cf. Laurie and Whittle's New Sail. Dir. p. 44: „The first of the floodtide sets strongly to the northward, over the rocks, into Buzzard's Bay."

Gurnet Point, aut Cape Alderton. Prius horum optime respondet verbis *þar voru næstir;* est autem collis rotundus a septemtrione introitus portus dicti Plymouth Harbour, magnis, ut nomen High Pines Ledge indicare videtur, arboribus tectus. Vocabulum *fjarðarkjapta*, plurali numero, non inepte valere posset de sinu Bostoniensi cum cunctis ejus minoribus recessibus. Promontorium illud, de quo Thorvaldus, in ejus apice stans et inde se circumspiciens, ita loquebatur: *hèr er fagrt, ok hèr vilda ek bæ minn reisa*, i. e. „hic locus amœnus est, hicque optarem villam meam ædificare," ita fieret „The bluff Head of Cape Alderton[a]." Situs istius advenas recentioris ævi simili sensu affecit ac Krossanesum quondam nostrum Thorvaldum. Sic de hac re Edw. Hitchcock (l. c. p. 96): „Supposing the traveler to start as before from Boston, the long and narrow neck of land connecting the settlement of Hull with the mainland must not be passed unvisited. To say nothing of the rocks which at the head of this beach constitute almost the entire surface, rivaling even Cape Ann in this respect, and which on the shore present a remarkable and elegant variety of colours, the beach itself, not less than 4 or 5 miles in extent, is much more interesting than that leading to Nahant. The Light House and the Brewster and other islands in view, as one advances towards Hull, are picturesque objects; and then the pleasant and sunny situation of the little village of Hull, furnishes a convenient *resting place* for the traveler." Nomen *Krossanes*, secundum vetustas Scandinavorum traditiones, derivatur a duabus crucibus, super Thorvaldi sepulcrum erectis. Est certe eadem regio, de qua sermo est in Thorfinni Karlsefnii vita (p. 157-158), cum Thorvaldi Erici filii cædes ibi similiter referatur. Amnis, qui l. c. dicitur fluxisse ab oriente ad occidentem, vel aliis verbis, e significatione priscis Scandinavis interdum usitata, a meridie ad septemtrionem, sic esse potest exiguus ille fluvius, qui intra Point Alderton et Nantasket talem directionem sequitur. Tractus montanus, hic (p. 161) memoratus, convenit certe recen-

a) Memoratur in hac regione „a remarkable grove of trees" in Laurie and Whittle's Sail. Dir. p. 34, cf. etiam Reise des Herzogs Bernhard zu Sachsen-Weimar-Eisenach in den Jahren 1825 und 1826, 1, p. 75.

tiorum The blue Hills, qui se extendit ad eam regionem, ubi nos locum reperimus, qui in antiquis scriptis nominatur

Hóp. Thorfinnus Karlsefnius processit a Straumsfjördo, Vinlandiæ quærendæ causa, cum reliquis illius expeditionis participibus, viris summatim CXXXI, ulterius versus libonotum tendens. In hanc navigationem adplicatur phrasis *þeir fóru lengi*, i. e. „diu navigarunt;" quod quidem dici posset de longa distantia, sed hic tamen certe intelligendum est de diuturna navigatione, cujus causa verisimiliter quærenda est in diligente examinatione variorum Straumsfjördi recessuum. Continuabant dicti nautæ hanc navigationem, donec venerunt ad fluvium, qui a terra interiore ferebatur trans lacum quendam ad ipsum oceanum. Intrabant porro ostium hujus fluminis, vocantes terram, sive locum, *Hóp*. Hoc nomen *Hóp* verisimiliter derivatum a verbo *hopa*, recedere, significat recessum sive derivationem fluminis et maris confluentem, aut etiam ostium fluminis, sive exiguum maris recessum, cui amnis immittitur, vel sensu maxime proprio parvum sinum, formatum a flumine vel amne e superiore terra demisso et a recessu maris[a]. Huic nomini et illi descriptioni adcurate respondet recentiorum Mont-Haup-Bay sive Mount-Hope-Bay, per quem fluvius Taunton River, olim quoque Cohannet dictus, currit, qui etiam deinde per flumen parvum sed navigabile, dictum Pocasset River, immittitur oceano, vel hujus affluentibus aquis unitur per ostium ad Seaconnet situm. Extra fluvii proprium ostium, *Hóp* vel Mont-Haup-Bay, jacent insulæ, quarum nonnullæ magnæ, Rhode Island (Aquiday), Hog Island, Prudence Island (Chibacoweda) et magis retro Connonicut Island et plures, summa unius nostrarum membranarum (p. 179) convenientia. In harum altera (p. 147) vasta dicuntur ibi esse brevia arenosa, quare amnis subiri nisi maximis æstibus non potuerit. Et hæc descriptio in præsentem loci situationem optime quadrat, nam talia brevia hodieque existunt in Seaconnetensi freto extra ostium fluminis Pocasset River. Ut denominatio sinus, *fjörðr*, Dan. *Fjord*, sæpissime non tantummodo de sinu ipso, proprie sic dicto, adhibetur, sed simul quoque de toto eum circumdante litorali tractu; simili modo hæc

a) Cornu fluminis, vel secessus aquarum a fluvio excedens, vocatur vetere Scandinavorum et hodierna Islandorum lingua *afhóp*.

regio, cujus oræ recessum, memoratæ descriptioni respondentem cingebant, acquisivit nomen *Hóp*, quo adhuc designantur tractus *Vestr-Hóp* in Islandia et varia prædia tam in Islandia quam in Norvegia, ad lacum sive recessum sita, illi Americano similem, quondam dictum *Hópsvatn* (Hopi lacus sive recessus).

LEIFSBÚÐIR. Vinlandiam a Leivo primum indagatam Thorfinnus Karlsefnius quæsivit, et feliciter invenit. Testante *Grænlendínga þáttr* (p. **57**) Leivus Thorfinno sua in Vinlandia ædificia mutuaverat, cum is nec proprio fratri vel sorori, nec illi, ista in possessionem tradere voluit, verisimiliter propter eam causam, quod ipse in proposito haberet, illuc aliquando proficisci, et in terra ab eo primum occupata proprium domicilium figere. Thorfinnus tamen illa mutuatione non usus est, cum ipse, testante historia de ejus vita (p. **149-150**), specialia sibi in Vinlandia habitacula struxit. Leivi soror Freydisa, quæ hujus expeditionis particeps fuisse cernitur, fratris sui ædificia haud dubie occupavit, eaque sua ac suorum domicilia fecit. Difficile sane erit Leifsbudarum verum situm adcurate monstrare; hanc investigationem viro localis terræ qualitatis gnaro nos linquere cogimur. Relatio de Leivi itinere (p. **31**) videtur innuere litus a septemtrione Vineyard Sound situm, sed terræ ipsius descriptio in hoc non quadrat, et præterea, si Thorfinni Karlsefnii historiam respicimus, Vinlandia ulterius occidentem versus jacuisse videtur. Locus ille in descriptione prius memorata ita decernitur: *þar er á ein fèll or vatni einu*, i. e. „quo loco fluvius quidam ex lacu aliquo se exoneravit;" et cum in altera recensione Thorfinni vitæ (p. **179**, cf. **147**) expressis verbis dicatur de ejus et sociorum ad Hopum adventu: *þeir komu at á þeirri er fèll af landi ofan ok í vatn eitt (ok svá) til sjóvar*, i. e. „ad istum fluvium pervenerunt, qui e terra per lacum in mare se exoneravit;" nos aliqua certitudine statuere possumus, Leifsbudas ad ipsum Hopum sitas fuisse. De Leivo refertur, eum, ædificiorum structione perfecta, suos comites divisisse *í tvo staði*, i. e. in duas partes aut sectiones, forsitan etiam in duo loca vel duas stationes, ut ipse textus verbotenus sonat, quæ ambæ classes mutuo quotidie locorum vicinorum situationem et qualitatem investigarent. Quod hæ minores expeditiones, quibus Leivus generaliter altero quovis die præfuit, sæpius hos detectores

duxerint ad regionem, jam South Kingston dictam, 3 vel 4 milliaria inde sitam, et specialiter ad tractum inter Pettaquamscut et Point Judith situatum, vix ullo dubio subjectum esse potest; est præterea non improbabile, quod illi sua pecora ibi per aliquantum temporis spatium pascua quærere fecerint.

ÞORFINNSBÚÐIR. Thorfinnus Karlsefnius fecit sua habitacula, vel etiam, ut una ejus vitæ recensio dicit (p. 149-150, 181), propiore ad terræ occupationem respectu habito, *bygðir*, i. e. habitata loca sive prædia, supra lacum *Hóp*, ut aliquæ domuum propinquiores essent lacui sive Hopo, alii autem ab eo magis distantes, vel, ut altera illarum recensionum magis distincte se exprimit: superius in continente sitæ. Ea ædificia, quæ Hopo erant propinquiora, sic videntur structa fuisse in loco propter pulchrum situm jucundissimo, Mount Hope, posterius indigenarum principis Metaconis sive Philippi regis sede. Cum vetustæ illæ traditiones referant, ingentem multitudinem Skrælingorum navigiorum „*sunnan fyri nesit*," i. e. ab austro præter promontorium, advectam esse, hoc sane intelligi debet de promontorio Bristol neck; cum Skrælingi iterum se monstrarunt, Thorfinniani verisimiliter in ripis fluvii Tauntonensis aufugerunt, donec ad rupes aliquas pervenerunt, ubi Skrælingis tandem viriliter resistebant (p. 150, 153). In hujus fluminis ripis illa ædificia vel prædia *(bygðir)* structa fuisse videntur, quæ superius in continente, ab Hopo majori distantia fecerunt. Territoria a Thorfinno occupata probabiliter orientem versus terminata fuerunt a fluvio Tauntonensi (Cohannet), ut monumentum in lingula Assonet-Neck satis apte illius territorii orientalem terminum indicare sive efficere potuerit. Occidentales novæ hujus ditionis limites verisimiliter quærendi sunt in fluviis Sneechtaconet sive Blackstone River, Pawtucket et Seekonk; at erga septemtrionem regio sic occupata videtur se extendisse ad colles, dictos The blue Hills, quod sane posterior de Thorfinni itinere relatio (p. 161), cum nostris observationibus (p. 431-432) collata, testari videtur. Leivus e contrario sibi et suis, ut ejus propriæ ditioni adscribendos, jam antea verisimiliter destinaverat tractus Tiverton, Pocasset, Sogconnet cum insulis Aquiday, Chibacoweda, Cononnicut, nec non tractu

litorali ab occidente Narragansettensis sinus sito, præcipue Pettaquamscut (South-Kingston).

Quoad Vinlandiæ situm *Grœnlendinga þáttr* nobis servavit ASTRONOMICUM INDICIUM hujus tenoris: *Meira var þar jafndœgri enn á Grœnlandi eðr Íslandi; sól hafði þar eyktarstað ok dagmálastað um skamdegi*, i. e. „Ibidem major, quam in Grönlandia aut Islandia, fuit dierum æqualitas; ubi dies brevissimus erat, sol ibi locum habuit (supra horizontem fuit) ab hora 7½ ante meridiem usque ad horam 4½ post meridiem. Certe verba illa *eyktarstað* et *dagmálastað* variis explicationis modis subjecta fuerunt; in specie celeber Daniæ et Norvegiæ historiographus Thormodus Torfæus varia argumenta substituere tentavit opinioni, ab illa quam supra adoptavimus differenti. Is scilicet putavit, textum nostrum ita intelligendum esse, quod sol in terra illa, hiemalis solstitii die, pomeridiano tempore per quatuor horas in cœlo maneret, et hora matutina, e nostro calculo, octava oriretur, ut dies ille 8 horas efficeret, et Vinlandia igitur in 49° lat. bor. esset quærenda. Torfæum sequuntur Wormskiold, Malte Brun et plures, qui illius explicationis auctoritate fulti, Vinlandiam referunt ad Terram Novam (Newfoundland) vel tractum ostio fluminis Sti Laurentii adjacentem, respectu non habito ad hujus regionis qualitatum rerumque ibi productarum cum vetusta illa Vinlandiæ descriptione inconvenientiam, neque ad antiquarum traditionum testimonia de longitudine spatiorum inter terras descriptas, quæ certo dierum numero pernavigari soluerunt, jam primum examinationi subjecta, quæ quidem e nostra opinione pro certioribus in hac re documentis sunt accipienda. Torfæi rationes hic recapitulare nos superfluum ducimus, cum plures veteris Islandorum horologiæ peritissimi scriptores longo abhinc tempore illas refutaverint, sed e contrario gravissimis argumentis probaverint eam nostri textus explicationem, quam nos unice veram habemus. Inter auctores illos duos nominamus, videlicet Paulum Vidalinum[a] et Finnum Johannæum.[b] Hac observatione loci dis-

a) In tractatu mscto, adhuc inedito, cui titulum dedit *Allr dagr til stefnu;* eum sequitur Schöningius in editione Heimskringlæ (T. I p. 309), cui *Grœnlendinga þáttr*, illuc non pertinens, perperam est insertus; cf. Schöning, Norges Riges Historie III p. 419.

b) Magna loci, historico respectu, notabilitas nos jubet hujus doctissimi viri, in ejus Hist.

quisiti geographica latitudo definitur fuisse 41° 24′ 10″. Latitudo promontorii Seaconnet Point et meridionalis promontorii insulæ Cononnicut est 41° 26′ et promontorii Point Judith 41° 23′, quæ tres lingulæ terminant

eccles. Islandiæ T. I p. 153-157 publici juris factam explicationem, adaptatam juri vetustissimo ecclesiastico Islandiæ, his inserere: „Hæc ex jure eccl. Thorlaci et Ketilli c. 13 sumta sunt, cujus verba initialia nostri temporis criticorum crux dici merentur: *Vèr skulum halda þváttdag hinn sjaunda hvern helgan at nóni, sá er næstr er drottinsdegi fyri, svá at þá skal ei vinna síðan eykt liðr, nema þat er nú mun ek telja oc drottinsdag á at vinna. Þá er eykt, er útsuðrsátt er deild í þriðjúnga, ok hefir sól gengna tvá luti, en einn ógengit.* Quæ, si verbum verbo reddatur, ita sonant: „Nobis dies Saturni, septima quæque, quæ diem Dominicum præcedit, sacra erit ab hora nona, adeo ut non sit licitum quidquam operari, postquam præteriit *eykt*, nisi quod nunc numerabo, sabbatis esse permissum facere. Tunc autem est *eykt*, quando sol duas partes plagæ libanoti percucurrit, una autem superest." Nonnulli criticorum hunc locum in mendo cubare ajunt, alii autem, inter quos et nos nomen profitemur, omnia se recte belleque habere autumant, modo recte intelligantur, et dextre explicentur. Vocum Islandicarum *eykt* et *átta*, si non prorsus eandem, tamen valde similem significatum contendimus; scilicet quod litteris et sono tantum differant, sed conveniant origine et significatu, nisi quod *átt* tribuitur plagæ horizontis, *eykt* autem tempori, quo sol illud spatium transit. Nam cum veteribus octo tantum essent mundi plagæ, ideo quamcunque earundem *áttu*, seu octavam vocarunt, et unicuique harum, seu mundi et horizontis octavæ, cujusvis nycthemeri octavam partem tribuerunt, quam *eykt* nominarunt. Hæc ut melius intelligantur, distincte agendum erit, et demonstrandum, quot notionibus vocula *eykt* in antiquo nostro idiomate gaudeat. Antiqua vox *eykt* varios habet significatus, quorum latissimus et hodie usitatissimus est primus, quando significat integrum trihorium, quorum octo diei naturali seu integro nycthemero tribuuntur, adeo ut unicuique plagæ, quæ antiquis octo tantum, sua esset *eykt*, unde autem initium numerandi sumatur, non multum refert. Nos eos hac vice sequimur, qui cum initio diei numerandi initium faciendum esse autumant; ex horum igitur sententia dies nocti oppositus oritur una cum *eykt*; quæ (nobis prima) incipiebat hora septima cum dimidia, seu in regione subsolani, antiquorum *dagmál*, seu initium diei; et desinebat hora decima cum semi, seu dimidiata undecima, quæ plaga dicta fuit *landsuðrsátt* seu regio vulturni, cujus medium est hora nona antemeridiana. Secunda *eykt* incipiebat in regione euronoti seu hora $10\frac{1}{2}$, et desinit sesqui hora post meridiem, seu in austro africo, diciturque *suðrátt* seu regio aut plaga australis, cujus meditullium est hora duodecima, nostrum *hádegi*. Tertia *eykt* danda est plagæ libanoti seu *útsuðrsátt* (quam cum suis terminis hoc loco nominat auctor noster), quæ a sesqui hora post meridiem seu austro africo, nostro *miðmunda*, inchoatur, et desinit hora quinta dimidiata in regione argestæ, cujus medium est hora tertia pomeridiana. Quarta *eykt* seu occidentalis, non diei sed vesperi tribuebatur, et desivit in sede japygis, seu dimidiata hora octava, antiquorum *náttmál*, cujus meditullium, seu confinium horæ sextæ et septimæ, vocatur *miðraptan*, scil. medius vesper. Quinta *eykt* assignanda est *útnorðrsátt*, seu regioni cori, incipiens a japyge, et desinens in circio, cujus medium est hora nona pomeridiana. Sexta *eykt* danda est regioni boreali, incipiens a circio, in medio habens boream, et desinens in gallico, seu sesquihora antemeridiana, quam etiam cum suis terminis auctor noster expresse

diversos aditus sinus jam vocati Mount-Hope-Bay, qui quatuor tantum milliaribus septemtrioni propius situs est. Quod instrumenta, temporis dimensioni inservientia, circa annum Christi 1000 Scandinavis nota, tam ad-

describit cap. 20, his verbis: „*Þat er norðrætt er sól er komin í beggja ætt, norðrs ok útnorðrs, ok til þess hún er komin í beggja ætt, norðrs ok landnorðrs*, i. e. „Plaga borealis est, a quo sol constitutus est in meditullio cori et boreæ, usque dum erit medius inter boream et cæciam," quæ nostræ definitioni accurate respondent. Septima *eykt* sedem habet *landnorðrsátt*, seu in plaga cæciæ, incipiens a sesquihora post mediam noctem, in medio habens cæciam et desinens in quinta dimidiata, seu in sede aparctiæ, quæ nostro sensu est antiquorum *ótta*. Octava denique *eykt* sedem habet ad orientem, et *mane* appellatur, incipiens ab aparctia, seu hora quarta cum semi, in meditullio habens orientem seu horam sextam, quod temporis punctum *miðrmorgun*, seu medium mane vocatur, desinens in hora octava dimidiata, antiquorum *dagmálastað*, id est in subsolano a quo hanc enumerationem orsi sumus. Hic est vocis *eykt* primus, usitatissimus, et maxime proprius significatus, (sed translate significat longum tempus, ut in proverbiis *á eyktamótum*, i. e. perraro, non nisi interjecto longo tempore; *eykt ok æfi*, i. e. ætatem æternumque). Hæc fuit diei naturalis divisio apud majores nostros, usque ad introductam religionem christianam, seu quamdiu monachi temporum notationes ad suas horas canonicas non pertraxerunt. Secunda significatio voculæ *eykt* est specialis, et hodie obsoleta; antiquis tamen in usu fuisse, ex locis mox citandis, constat. Illi enim certum quoddam tempus, aut integrum trihorium, aut ultimum ejus trientem per excochen quandam, *eykt* appellarunt, et ultimum hujus eyktæ momentum, *eyktarstað*, seu locum et finem eyktæ. Conspicuum hoc fit ex loco Eddæ in prooemio, qui sic se habet: „Ab æquinoctio est autumnus, usquedum sol occidit in *eyktarstað*, deinde hyems ad æquinoctium." Hujus loci talem damus paraphrasin: Autumnus ab ipso æquinoctio autumnali inchoandus est, et durat usque ad hyemis initium; quod ex eorum mente et computo semper incidebat in diem Saturni; ille autem dies Saturni, qui eorum tempore hyemem inchoavit, fuit qui inter decimum et decimum octavum diem Octobris incidebat. Hanc paraphrasin Eddam cuique sine præjudicio legenti, et cum eorum computo conferenti, verum esse patebit; unde colligo, in quo loco meridionalis Islandiæ, ut est Reikholtum, ubi Snorro plerumque vixit, et si modo Eddæ manus admovit, eandem ibidem collegisse videtur, ut et Skalholtum, ubi Theodorus Thorlacius vixit, et suum scripsit Calendarium, sol occidit circa id tempus, quo veteres hyemem inchoabant, ibidem quærendus est eorum *eyktarstaðr*, sive locus et finis eyktæ. Atqui observante (alios lubens taceo) harum rerum peritissimo, ut et contrariæ sententiæ patrono, Mag. Theodoro Thorlacio, episcopo quondam Skalholtino meritissimo, Skalholti, quod in meridionali Islandia situm est, sol horizontem subit in regione argestis, seu hora pomeridiana quinta dimidiata XVI. Cal. Novembris, seu 17. Octobris, qui est dies ultimus eorum, qui apud veteres hyemem inchoabant (vid. Thorlacii Calend. Skalholti Anno 1692 editum), aut, ut quidam volunt 4. Idus Novembr. seu die 12. Novembr., quod etiam Reikholti observatum est. Ergo ibidem est veterum *eyktarstaðr* seu eiktæ specialiter sic dictæ finis. Eodem etiam sensu occurrit hæc vox Snorronis Sturlæi Hist. Norv. per Peringsköldium edita, qui locus non mediocriter torsit non modo ipsum editorem, sed et celeberrimum Torfæum in Vinlandia sua, cum nec vocis *eykt* diversas significationes, nec earundem veram et

curata fuerint, quod duarum tantummodo minutarum in diei spatio a justa proportione differentia, qua observatio eorum astronomica laborare cernitur, illorum instrumentorum ope corrigi posset, nos nullo modo statuere possumus. Sic sane nobis mirari licet hujus observationis tantam cum cæ-

genuinam sedem, seu initium et finem, satis accurate observarint; locus autem ad verbum verbo redditus ita se habet: „Major erat illic (i. e. in Vinlandia) dierum et noctium æqualitas, quam in Grönlandia aut Islandia; sol illic habuit *eyktarstað* et *dagmálastað* brumali tempore." Si jam observetur, invicem hic sibi opponi *eyktarstað* post meridiem, et *dagmálastað* ante meridiem, quorum meditullium sit ipsa plaga australis, seu hora duodecima, simulque attendatur, diversus vocis *eykt* significatus, et irrefragabilis vocis *eyktarstað* sensus in loco ex Edda supra allato, manifestum est, per vocem *eyktarstað* hic etiam intelligi horam quintam post meridiem dimidiatam, et per *dagmálastað*, horam ante meridiem dimidiatam octavam. Tertius locus occurrit in vita Olai Trygg. Part. I. cap. 151. pag. 183 (ed. Skalh.), ubi auctor de prælio Jomsvicenci verba faciens, „tum," inquit, „erat id tempus diei, ut vergeret *eykt*." Hic manifestum est, loqui eum non de communi *eykt*, seu incerto tempore, sed de eo quod specialiter vocabatur *eykt*. Taceo nomen proprium in Toparchia Mulensi *Eyktarnýpa*, quod ab hac seu sequente notione vocis *eykt* ita vocatur. Tertium voculæ *eykt* significatum nobis suppeditat locus, qui jam ad manus est in Jur. eccles. Thorlaci et Ketilli, qui dicit „tum esse *eykt*, cum sol duas partes libanoti (*útsuðrsútt*) transiit, una autem superest," quod momentum seu temporis individuum incidit in horam pomeridianam quartam dimidiatam, qui significatus, quantum scio, nusquam nisi heic loci usurpatur, ideoque singularis, seu specialis et mere ecclesiasticus, dici meretur. Hoc etiam ipse auctor innuere videtur, quando hanc vocem seu verum ejus significatum, quem hic obtinet, explicare aggreditur, dicens: „Est autem *eykt*" &c. Quasivero non intellexerint ejus ætatis homines quid *eykt* significaret, et tali explicatione opus haberent, si vox in communi et usitato significatu posita fuisset. Sed cum hic plane singularem sensum obtineret, omnino necessaria erat hæc explicatio. Quibus fundamenti loco substratis, facilis est hujus vocis explicatio hoc modo: Sabbatum quidem incipit finita hora tertia, sed cum operarii sæpe uno momento laborem abjicere seque quieti dare non possint, aliquantum temporis ad colligendum arma et instrumenta operaria, et unum quodque suo loco reponendum, ubi tuto per sabbatum manere queant, exigitur. In hos usus dimidium horæ, scilicet a tertia (nostro *nón*) ad quartam dimidiatam conceditur; quo elapso, *eykt* specialissime sic dicta inchoatur, in qua, aut post eandem, aliquid operis agere, nisi summa urgeret necessitas, non licuit. De horis et horologio Islandico scripserunt: Mag. Jonas Arnæus, quondam Skalholtensis episcopus vigilantissimus; Paulus Vidalinus, Islandiæ nomophylax doctissimus; et frater meus carissimus Vigfusus Jonæus, præpositus et pastor Hytdalensium meritissimus. Nos ad Vidalini sententiam proxime accedimus, quod uberius in Tractatu de vetere et novo Islandorum Horologio exposuimus, unde hæc excerpta sunt. Reliqui autem duumviri contrariam fovent sententiam. Islandorum horologium ex Hebræorum, Græcorum, et Romanorum institutis derivantes, omniaque ad eorum placita et monachorum mores accommodantes." Cfr. ejusdem Sciagraphiam Horologii vet. et novi, Rímbegla p. 5, 23-26, 56-58.

teris indiciis convenientiam, quæ vetustis illis relationibus summam certe fidem vindicat.

Præterea de hujus regionis CLIMATE et ejus SOLI QUALITATE, ut et de variis quas ea producit rebus, antiqua Islandorum scripta plures continent observationes, quæ nostram supra allatam explicationem et loci quæsiti definitionem confirmant. Sic de his illæ relationes: *þar var svâ góðr landskostr, at þvi er þeim sýndist, at þar mundi eingi fènaðr fóðr þurfa á vetrum; þar kvomu eingi frost á vetrum, ok lítt rènuðu þar grös*, i. e. „Tanta erat ibidem terræ bonitas, ut inde intelligere esset, pecora hieme pabulo non indigere posse, nullis incidentibus algoribus hiemalibus, et graminibus parum flaccescentibus"[a]; *þar kom enginn snjór, ok allt gekk fè þeirra sjálfali fram*, i. e. „nulla ibi nix decidit, et omnes pecudes eorum pascendo se ipsæ sustentabant"[b]. Cum his conferantur recentiorum Rhodensis Insulæ descriptiones: „Les pâturages sont beaux en général, et plus particulièrement au pays de Narraganset. Le pays de South-Kingston, près de la côte de la mer et de la baie de Narraganset, est très-fertile, et d'un bon rapport. Ce sol est formé d'un terreau profond et d'une petite partie de sable et de gravier; et la température est si douce, que *la végétation souffre rarement du froid* ou de la sécheresse"[c]. Solum provinciæ Tiverton, quæ sinum Mount-Hope-Bay versus orientem termi-

a) *Grænlendinga þáttr* p. 32, cf. p. [illegible].

b) *Saga þorfinns Karlsefnis* p. 150, 181.

c) D. B. Warden, Description des États-Unis de l'Amérique Sept., Paris 1820, T. I. p. 499. cf. C. D. Ebelings Erdbeschreibung und Geschichte von Amerika, B. 2 (Hamb. 1794) p. 4, 5, 12. „An der See ist der Winter meistentheils mild, und nur von kurzer Dauer, daher auch der Schnee nie lange liegen bleibt. — Man hält das hiesige Klima für das gesundeste in ganz Nordamerika, weswegen viele kränkliche Personen aus den südlichen Staaten im Sommer nach den hiesigen Inseln kommen, um sich zu erhohlen. — Das Land hat einen Überfluss von nahrhaften Grasarten und Futterkräutern, und sonderlich sind in dem ehemaligen Gebiete von Narraganset die vortreflichsten Triften." Ut olim Scandinavi illic pinguissima invenerunt pascua: *Fènaðr gekk þar á land upp, [illegible] þat var brátt at graðfè varð úrigt, ok gerði mikit um sik,* i. e. „pecudes per superiora pascebantur; sed brevi factum est, ut pecudes mares ferociores redderentur et licentius grassarentur;" sic idem hodie quoque de hac terra valet (Ebeling 2, p. 12.): „Am beträchtlichsten ist die Rindviehzucht, die sowohl zur Mastung als zur Milcherei mit grossem Fleisse betrieben wird. Das Rindvieh stamt wahrscheinlich von dänischer Zucht her (Mazzei V, 1 p. 48), und man findet hier das grösste in ganz America. Mastochsen von 1600 bis 1800 Pfund sind nicht ungewöhnlich."

nat, ut fertilissimum describitur: „*ein sehr fruchtbares Land*," et de ipsa Rhodensi Insula hæc porro referuntur: „On l'appelle *le paradis de l'Amérique*, parce qu'elle l'emporte sur les autres lieux par sa situation, son sol et son climat;"[a] „An excursion from Taunton to Newport, Rhode Island, down Taunton River and Mount Hope Bay, and especially from Providence to Newport along Narraganset Bay, conducts the traveler among scenery of great beauty and loveliness. The fertility of most of the country, the neat villages along the way, the numerous irregular contractions and expansion of these bays, forming capes, isthmuses, promontories, bays and harbors in miniature, the islands that are occasionally interspersed, and the interesting historical associations connected with that region, conspire to keep the attention alive, and to gratify the taste. Mount Hope, the granite watchtower of the celebrated sachem Phillip, still commands a fine prospect of the surrounding region; and we see at once why the sagacious chieftain selected this place for his retreat[b]."

Terra talis qualitatis certe solida ratione mereri potuit cognomen IT GÓÐA, i. e. bona, quod veteres Islandi et Grönlandi ei attribuerunt, respectu etiam habito ad eam circumstantiam, quod illa produxerit tales res, quæ iis in maximo pretio erant, et quibus eorum frigidiores patriæ carebant. Harum rerum singulam quamque hic notabimus, incipientes ab ea, quæ denominationis ipsius terræ, ei a priscis Scandinavis impositæ, causam attulit:

VÍNVIÐR OK VÍNBER, vites et uvæ[c]. *Vites ibidem sponte nasci, vinum optimum ferentes*, Adamus Bremensis se testatur expertum esse, *non fabulosa opinione, sed certa relatione Danorum*, tanta scilicet copia ut indagatores terræ illius ipsi nomen idcirco Vinlandiæ dederint. Cum Germanus ille, qui Leivum in ejus Americano itinere comitabatur, vites ac uvas, et harum præcipuum usum cognoverit, id per se non evadet improbabile, quod Scandinavi revera ex uvis illis vinum paraverint, quamvis hoc non expressis verbis narretur, sed id tantummodo, Scandinavos multas vites secuisse, magnamque uvarum copiam legisse, quas deinde siccatas scaphæ

a) Warden, I, p. 503, cf. 504-505.
b) Hitchcock, p. 94, cf. supra p. 362.
c) s. p. 36, 37, 58, 61, 118, 148, 338.

majori, navem sequenti, imposuisse. Quod vites diversarum specierum adhuc in hac regione sponte nascantur, elucet e relatione, inde nobis missa (vide supra p. 366), tales ibidem magna abundantia *(in great abundance)* haberi, itidemque in insula extra continentem jacente *(in great profusion)*, quæ ob eam causam acquisivit Vineti nomen, Martha's *Vineyard.* De vicino tractu Connecticut hæc etiam referuntur[a]: „*La vigne sauvage* grimpe de tous côtés sur les arbres," et in Massachusetts plures earundem species haberi dicuntur, „dont les fruits sont très-estimés, à cause de leur salubrité et de leur délicatesse."

SJÁLFSÁNIR HVEITIAKRAR, agri triticei sponte sati, vel, ut Adamus Bremensis exprimit, *fruges non seminatæ*, inveniebantur in terra illa, a Scandinavis indagata. E laudata relatione Providentiæ composita (s. p. 368) jam scimus, frumentum, nobis „Triticum Turcicum" vulgo dictum, proprie *Maize* vel *Indian corn*, tempore posterioris Europæorum adventus in his terris sponte crevisse, quod non seminatum incolæ messuerunt et in terræ cavernis condiderunt, ipsorum præstantissimis nutrimentis merito adnumeratum.

MÖSUR[b], ligni quædam species, magni a veteribus Borealibus æstimata, et quidem a Germanis, cum vir quidam Bremensis Karlsefnio selibram auri pro fragmento ejusdem ligni[c] solveret. Alias quoque in Septemtrione notum fuisse, apparet ex historia Haraldi Severi[d], qui Thoreri de Steiga donavit *mösurbolla; hann var girðr með silfri, ok silfrhalda (silfrhadda) yfir, ok gyllt hvârttveggja*, i. e. „calicem acernum, argenteo cir-

a) Warden l. c. II p. 15; I, p. 455.

b) sive *Mausur; Grænlendinga þáttr* s. p. 37, var. lect. 1; p. 74.

c) Significatio textus vocabuli *húsasnotra* vix ulla certitudine explicari potest. Nos supra, Björnonis Haldorsonii Lexicon sequentes, id reddidimus „scopæ". Pos ea Finnus Magnusenius, etymologica ratione motus, idem vocabulum per ventilogium interpretatus est, ædium apici impositum, quod olim sæpe magnis sumtibus elaborari et adornari soluit, quam etiam translationem illi præferre malumus. Torfæo audiit „coronis domus," quæ eandem significationem innuit. Verisimile nobis nihilominus apparet, quod illa ligni portio major fuerit, tanto pretio vendita et emta, cum dimidia auri marca 34 monetis aureis, quæ jam Species-Ducati vocantur, respondeat; ubi præterea observandum, nobilia metalla ante posteriorem, et perfectam quidem, Americæ indagationem fuisse multo pretiosiora.

d) Cap. 20, *Fornmanna Sögur* 6, p. 184, Scripta hist. Isl. VI p. 174; cf. cap. 24 in *Heimskringla*; et *Saga Helga Þórissonar* in *Fornmanna Sögur* 3, p. 135.

culo inclusum, ansaque argentea ornatum, quorum utrumque inauratum fuit." Probabile est, *mösur* non fuisse nomen arboris, sed ligni, insigni pulcritudine conspicui[a]. Relatio, doctis Rhodensis Insulæ viris debita (s. p. **366-367**) nominat plures species aceris in eorum terra crescentes, quarum hæ præcipuæ: Acer rubrum (red maple) et Acer saccharinum (sugar maple). Lignum specierum, ibi et in Massachusetts[b] crescentium, dictarum *birds eye* et *curled maple*, ut pulcherrimum, ideoque in magno pretio habitum, ibidem describitur. Fuit tamen præsertim VIÐR, *lignea materies*, ædificiis struendis apta, quam prisci Boreales e Vinlandia, ut posteriore tempore e Marklandia, arcessiverunt. Arboribus cæsis, ligna viridia in rupibus siccabant, iisque postea suas naves onerabant[c]. Karlsefnius illius ligni acerni pretiosam qualitatem ignorasse videtur, donec venditionis occasione eam primum observabat.

SÆT DÖGG Á GRASINU, ros dulcis in gramine, melligo. Refert *Grænlendinga þáttr* p. **30**, Leivum cum suo comitatu in insula, extra continentem sita, ubi prima vice navem appellebant, tanquam primum repertæ

a) Quam ob rem Wormskioldus, cujus de eodem ligno observationes (l. c. p. 400-403) heic referemus, id per *lignum acernum* interpretatur, apud Romanos in magno pretio habitum, et teste Plinio (Hist. Nat. l. XVI, c. XV) operum elegantia ac subtilitate cedro secundum. Germanicum arboris nomen est *Maasholderbaum*. Nomen *Masernbaum* secundum ejus conjecturam, originem forte debet Latinæ voci „lignum acernum," præsertim cum hoc lignum a Romanis mercatoribus in Germania crebro perquisitum esset, unde nomen leviter deflexum in linguis Septemtrionalibus civitatem consequi potuit, ut hodie in Svecica exstat, in qua Betula saxatilis Linn. hodieque *Masur* appellatur, lignumque, nodosum inprimis et vetus, etiamnunc lingua Svecica *masurerad* dicitur. Acer Americanum sine dubio diversæ fuit speciei et pulcrioris quam Europæum, cujus pulcherrimæ species sunt Acer pseudoplatanus et Acer platanoides, quæ in Europa usque ad australem Norvegiæ partem inveniuntur. Absque dubio variatio quædam est Aceris Rubri Linn. spec. 1055, cujus mentionem facit Kalmius (2 p. 288, 501), idque magno numero in Pensylvania crescere tradit, idem sine exemplo pulcrum esse, et e ligno confici orbes mensales, colos, fulcra lectorum, omnisque generis toreumata. Hujus platani species quædam sive variatio exstat, apellata Platanus crispa, *curled maple*, Svec. *masurerad Lönn*, cujus lignum intrinsecus maculas marmoris refert, et in opera lignea elaboratum, omnibus aliis quibuscunque vasis, e ligno ibi nato factis, præfertur, et carius est. Hæc platanus crispa admodum rara est, et sæpe fit, ut arbor extrinsecus sit crispa, intrinsecus vero non, quare, priusquam arborem cædant, altam facere solent incisionem, visuri, an crispo macularum discursu tota pelluceat."

b) Hitchcock p. 611; Warden I, p. 257, cf. 508.

c) *Grænlendinga þáttr* p. 36, 37, 58.

terræ bonarum qualitatum indicium observasse, *at dögg var á grasinu, ok varð þeim þat fyrir, at þeir tóku höndum sínum í döggina, ok brugðu í munn sèr, ok þóttust ekki jafnsætt kennt hafa, sem þat var,* i. e. „gramina rore perfusa; hic cum forte accidisset, ut rorem manibus tangerent orique admoverent, dulcedinem, qualem non antea, sentire sibi visi sunt." Nos supra conjecimus, insulam hic memoratam Nantucket esse. Hac ratione inducti nostras Providentiæ degentes collaboratores interrogabamus, an ros melleus *(honey dew)* in illa regione, et specialiter in insula Nantucket, inveniretur? cui quæstioni Dr. Webb ita respondebat: „Honey dew occurs both in this neighborhood and also on the island referred to."

Mykill fjöldi dýra á skóginum meðr allu móti, „in sylva magnus erat ferarum omnigenarum numerus."[a] Collaboratores nostri Americani (vide supra p. 368) opinantur, priscos indigenas hanc regionem præcipue frequentavisse, eandemque constanter inhabitasse, propter venationem præstantissimam ibidem faciliter exercendam. Jam vero, sylvis e maxima parte cæsis et eradicatis, feræ ad superiora montana et sylvestres tractus retrocesserunt.

Grávara ok safvali ok allskonar skinnavara, merx grisea, pelles martium omneque pellium genus; Skinnavara ok algrá skinn, merx pellicea pellesque omnino canæ[b]. Dr. T. W. Harris, Massachuseti mammalia enumerans[c], inter ea memorat varia animalia, pelle pretiosa prædita, e. gr. Mustelam vulgarem, L., Angl. Weasel, Dan. Væsel; Mustelam ermineam, L., A. Ermine, D. Hermelin; Mustelam Canadensem; Vulpem Virginianam, Gmelin, A. Gray fox, Dan. Blaa Ræv. Illas merces Skrælingi e regionibus meridiei et occidenti propioribus Scandinavis apportarunt. In ipsa Rhodensi Insula inter talia animalia frequenter occurrit Sciurus striatus L, Angl. Groundsqvirrel, striis nigris insignis[d]. In Connecticut[e] quoque eorum magna est frequentia, inter quæ præcipue notandæ variæ mustelarum species, e. gr. Mustela Canadensis, the Fisher Weasel, quæ in variis tractibus vocatur Sable, respondens illi Scandinavorum *safvali,* al.

a) *Saga Þorfinns Karlsefnis,* p. 148, 156.
b) s. p. 59, 64, 150, 151.
c) Hitchcock l. c. p. 544.
d) Ebeling II, 13-14, Schrebers Säugth. B. 4. p. 795.
e) ib. II, 206, cf. 1, 208.

safali, Dan. Zobel. Quoad hæc animalia observationes Providentia nobis missæ (vide supra p. 364) heic etiam sunt conferendæ.

ÆÐR, anas mollissima, aliæque marinæ aves in insulis[a]. In recentiore Massachuseti descriptione[b] hæc leguntur: „eine ausserordentliche Menge von wilden Gänsen und Enten, unter welchen auch *der Eidervogel* auf den unbewohnten Inseln häufig ist."

HVALIR, balænæ; REIÐR[c], harum una, ut supra observavimus, est verisimiliter Balæna physalus Linn., Gall. le gibbar, Norvegis *Rörhval*, Færöensibus *Röjur*, *Rejur*. Erat inter illas balænas certa species, quam Thorfinnus Karlsefnius, cetorum alioquin peritissimus, non cognovit; carnem habebat non edibilem, quæ nutrimento adhibita comedentibus nocuit. Hæc species in oceano Grönlandiam et Islandiam cingente certe non fuit vulgaris. Ad oras Rhodensis Insulæ et Massachuseti quondam non rara fuit minor quædam species balænæ, appellata Balæna mysticetus[d]. Hæ balænæ, hiemali tempore meridiem versus euntes, verno autem ad boream revertentes, frequenter visitarunt sinum Cape Cod Bay mareque Nantucketum circumdans, et capiebantur a piscatoribus scaphis, ut et majoribus navigiis, 40 tonnarum capacibus; anno 1731 navigia, hanc capturam exercentia, summatim 300 tonnarum capacitatem habebant. Dictæ balænæ posteriore tempore non tam frequentes ad has oras apparuerunt, sed profundiora oceani loca petierunt. In ostio sinus Narraganset Bay, prope extra amnem Pettaquamscut River, jacet rupes quædam, sine dubio propter balænarum ibidem frequentem mansionem et capturam Whale Rock nominata. Linquamus doctis Americanis zoologis dijudicandum, numne balæna illa, quam Thorfinni Karlsefnii nautæ ceperunt et comederunt, adnumeranda sit iis cetis, quæ hæc litora frequentant, sub nomine *the right whale* vulgo nota. Recentiores descriptiones[e] testantur, balænam quoque, a veteribus Scandinavis *reiðr* vocatam, Balænam phys., Anglo-Americanis *The Finback*, hæc maria frequentare.

HVERR LÆKR VAR ÞAR FULLR AF FISKUM, quisque rivus plenus piscibus

a) *Saga Þorfinns Karlsefnis* p. 141, 173.
b) Ebeling 1, p. 210.
c) *Grænlendinga þáttr* p. 57, 58; *Saga Þorfinns Karlsefnis* p. 142, 175.
d) Ebeling 1, p. 227 sq.
e) Ebeling I, p. 228.

erat[a]. Sic etiam recentiorum descriptiones: „*Alle Flüsse sind sehr fischreich*"[b]; „Les baies et les rivières sont peuplées de saumons, de maquereaux et d'autres espèces d'excellens poissons. Cependant le saumon devient de jour en jour plus rare, et il a tout-à-fait disparu dans quelques rivières, à cause de l'établissement des digues et des moulins[c]. Relatio Rhode-Islandica (supra p. 368) affirmat, in regionis, jam disquisitæ, multis fluviis et rivis, specialiter in Taunton River, quotannis capi immanem frequentiam diversarum piscium specierum, et inter has præcipue illas quæ Islandorum antiquæ relationes ibidem extitisse ferunt, e. gr.

Lax, Salmo; *hvorki skorti þar lax i ánni nè i vatninu, ok stærra lax en þeir hefði fyrr sèð*[d], i. e. „ibi neque in fluvio, neque in lacu deerat salmonum copia, et quidem majoris corporis, quam antea viderant." Præter Salmonem Salarem sive vulgarem a J. V. C. Smith etiam memorantur Salmo Trutta (Salmon Trout), Salmo Fario (Common Trout), Salmo Hucho (Hunchen Trout), Salmo fontinalis (Highland Trout)[e]. Porro in recente terræ descriptione notatur: „La truite des rivières et des ruisseaux est excellente[f]."

Olim ad marina illa litora ingens piscium multitudo capiebatur; inter eos nominantur:

Helgir fiskar, sancti pisces[g]; hæc species, ut supra observavimus, est Pleuronectes hippoglossus Linn., Hippoglossus vulgaris Cuv., Holibut. In recentiore descriptione sic refertur: „Il y a une grande abondance de poissons de presque toutes les espèces. On en voit jusqu'à quatre-vingts différentes au marché de New-Port. La morue, *le flétan*, l'esturgeon, l'alose et d'autres poissons fourmillent autour des îles Nantucket[h]." Doctorum Providentiæ virorum relatio (supra p. 367) monstrat, Pleuronectes sive Hippoglossos hæc maria frequentare, quod idem Dr. J. V. Smith de aquis oceani, propinquas Massachuseti oras alluentibus, testatur[i].

a) Iisdem verbis ambæ recensiones Thorfinni Karlsefnii vitæ p. 148, 179, cf. *Grænlendinga þáttr* p. 40.

b) Ebeling 1, p. 214.

c) Warden 1, p. 260.

d) *Grænlendinga þáttr*, p. 32.

e) Hitchcock, l. c. p. 551, 597.

f) Warden I, p. 509.

g) *Saga Þorfinns Karlsefnis* p. 148.

h) Warden l. c. 1, p. 508, 261, cf. Ebeling 2, p. 14.

i) Hitchcock l. c. p. 553.

Relatio, vitæ Thorfinni Karlsefnii p. 158-161 inserta, primo aspectu certe fabulosa apparet. Vetustiorum temporum superstitionem statuisse varios populos, mira et peculiari aliqua forma sive qualitate præditos, nos docet liber *Rímbegla* vocatus (p. 344), ubi populus quidam, eandem, quæ hic memoratur, corporis formam habens, dicitur existere *á Blálandi* i. e. in Æthiopia Africæ. Quod revera factum quoddam historicum in historia Thorfinni Karlsefnii referatur, satis monstrat simplex illa relatio, comparata cum stropha in hac regione, ubi nunc urbs Boston sita est, metro Scandinavorum antiquissimo *Fornyrðalag* composita. Monstrat idem *Grænlendinga þáttr*, ubi refertur, Skrælingorum quendam, illo tempore has terras inhabitantium, emissa sagitta Thorvaldum Erici filium lethali vulnere affecisse. Wormskioldus in hanc relationem observavit, quosdam Americæ Septemtrionalis indigenarum peculiari uti vestitu, triangulari panno prædito, qui tam a dorso tam a ventre ita dependet, ut hominis pedes occulat. Talis vestitus Karlsefnii comitibus faciliter imbuere potuit eam opinionem, quod vir eo utens, et tanquam in uno pede procedere visus, talem denominationem mereri posset. E cantilena vocabulum historiæ prosaicæ irrepsit, sed ut videtur ab hujus auctore prave intellectum de viro, uno tantum pede nato, loco hominis, qui propter singularem vestitum unipedis forma apparuerat, et sic tali appellatione a poëta suo modo indicatus fuerat. Fortassis tamen verus unipes, qui alterum pedem infelici casu perdiderat, hancce cædem patravit.

INDAGATIO REGIONUM MERIDIEM PROPIORUM.

THORVALDUS Erici filius, cum in Vinlandia hiemem transegerat, verno tempore, navem cum scapha ad eam pertinente instruxit, unamque nautarum sectionem iter præter litora, terræ explorandæ causa, occidentem versus[a] instituere fecit. Ad quem ultimum locum illi hoc iter prosecuti sint, nobis latet; cum autem idem verno tempore inceperint, sed primum Leifs-

a) Verba *fyrir vestan landit* hic e nostra sententia idem significant ac alia hoc sensu magis usitata, *vestr fyrir landit*, ut alia mox sequentia *fyrir austan*, orientem versus.

budas autumno reversi sint, totumque iter certe 4 vel 5 menses duraverit, probabile satis evadit, quod illi indagatores longam viam versus meridiem absolverint, et litora provinciarum Connecticut et New York, forsitan quoque New Jersey, Delaware et Maryland, exploraverint, ut litora meridiem propiora taceamus. De hoc litorali tractu ab Islandis refertur[a]: *þeim sýndist landit fagrt ok skógótt, ok skamt milli skógar ok sjóvar, ok hvítir sandar; þar var eyjótt mjök ok grunnsæfi mikit*, i. e. „iis terra visa est pulcra et sylvosa, breve inter sylvam et mare spatium, arenæ candidæ; ibi mare erat valde insulosum vadaque brevissima." Hæc descriptio in illas terras optime quadrare cernitur. Nulla hominum vestigia indagatores nostri in hac expeditione invenerunt, excepto nubilario frumentario ex ligno in insula quadam versus occidentem sita. Dolendum sane quod Islandorum scriptæ de hoc itinere relationes tam breves et incompletæ evaserint, ea sine dubio causa, quod illius expeditionis dux sive auctor brevi postea, in ipsa America, præmatura morte fuit exstinctus. Cum hoc viro relationes et descriptiones maxime notabiles, quæ alioquin verisimiliter memoriæ et scripturæ traditæ fuerint, infeliciter penitus fere perierunt.

Hvítramannaland eðr Írland it mikla, Terra alborum hominum sive Hibernia Magna. Historia Karlsefnii (supra p. 162-163) aliam quoque terram commemorat, quæ quidem, quantum intelligere est, longius versus austrum, quam tractus, ubi Grönlandi habitacula sua ædificaverant, prope tamen ab eo loco sita fuit, quemadmodum et Landnama (s. p. 210-211) refert, Terram alborum hominum in occidentali oceano prope a Vinlandia Bona sitam esse, quibus ibidem additur: *þat er kallat VI dægra sigling vestr frá Írlandi*, i. e. „dicitur eo esse VI nycthemeriorum navigatio versus occidentem ab Hibernia." Hæc notatio verisimiliter debetur vix legibili lectioni loci sive numeri in vetusta originali membrana, jam dudum perdita, unde reliqua, quæ nunc habentur exscripta, orta sunt. Conjicimus igitur, literas VI perperam esse deductas a XX (vel a XI aut XV), quod facile, librarii mendo fieri potuerit. Distantia VI dierum navigationis in Insulas Azorenses bene quadrat, sed obstant tali explicationi tam nomen *Írland*

a) supra p. 41.

it mikla et cursus occidentem versus directus, quam propinquus sive conterminus Vinlandiæ situs, cum nullo modo statuere possumus, Eskimoos suis vilibus scaphis magnum pernavigasse oceanum. Eo tempore gentes Eskimoorum longius austrum versus litoralia inhabitaverunt. Terra boream versus sita a sinu Chesapeakio fuit sine dubio eorum tractus maxime australis. Trans hunc sinum, e regione terræ eorum, itaque in Virginia et Carolina Septemtrionali indeque austrum versus verisimiliter sita fuit Terra alborum hominum. Fuit forte hic idem populus, de quo J. Johnston (1819) memorat[a], referens, inter Shawanenses, qui nunc ad Ohiontem habitant, sexaginta quinque vero ante annis a Florida occidentali et regionibus ad fluvium Suwanium circumjacentibus advenerunt, veterem tenere famam, Floridam aliquando ab albis hominibus, qui ferreis instrumentis usi sint, inhabitatam esse. Black-Hoofus, senex Indianus hujus gentis fere nonagenarius, qui ibi natus est, seque puerum mari lavantem recordari potuit, sæpe puer audivit parentes narrare, ipsorum jam tempore crebro conspecta esse lignea fragmenta, ferreis securibus cæsa. Tam historia Karlsefnii quam Landnama testatur, hanc terram etiam appellatam esse Irlandiam Magnam, innuentes, hos albos homines Irlandos (Hibernos) fuisse, qui adeo ante annum 1000 in America consederint et religionem christianam amplexi sint, ut relatio de Ario Maris filio, ibi christiano facto, testatur[b].

a) Account of the present state of the Indian Tribes inhabiting Ohio, in Archæologia Americana I, p. 273, 276; traditio pervetusta, Shawanensium atavos [illegible] transmarina regione advenisse, ibidem quoque memoratur; cf. Assals Nachrichten über die früheren Einwohner von Nordamerika und ihre Denkmäler, p. 87.

b) Hujus quoque terræ mentionem facit Björn Jonæus, in collectione sua, his verbis: *Sira Erlendr heitinn þórðarson, hafði yfirkomizt utanlands landatöblu um þá Albania eðr Hvitramannaland, sem liggr gagnvart Vinlandi hinu góða, ok áðr er umrædt í þessum bæklingi, ok kaupmenn forðum nefna Hybernia Major, eðr Írland hið mikla, ok liggr,* [illegible] *áðr greinir, vestr frá almenniligu Írlandi. Sú tabla hafði haldit fróðliga um þessa alla landaklasa ok rætur, Marklands, Einfætingja ok litlá Hellulands, sampt ok Grænlands vestr þángat, sem sèrdeilis til tók sú góða Terra Florida*, i. e. „Dominus Erlendus Thordi filius b. m. peregre sibi comparaverat tabulam geographicam de Albania illa, sive alborum hominum terra, quæ e regione sita est Vinlandiæ Bonæ, cujus ante mentio in hoc libello facta est, quam mercatores olim appellarunt Hiberniam Majorem sive Irlandiam Magnam, quæ, ut ante dictum est, jacet occidentem versus ab Irlandia vulgari. Hæc tabula geographica exacte continuisse dicitur hos omnes terrarum tractus et radices, Marklandiæ, Einfætingjalandiæ et minoris Hellulandiæ, ut et Grönlandiæ, eo versus occidentem, ubi in specie inci-

In uno horum litoralium, Hibernicis nationibus habitatorum, degit Björn Breidvikensium athleta; huc tempestate delatus est Gudleivus Gudlœgi filius, qui libonotum versus ab Hibernia dejectus, terram attigit, cujus incolæ lingua uti putabantur, Hibernicæ perquam simili[a]. In indigenis Americæ Septemtrionalis reperiri quædam Hibernicæ originis vestigia, plures docti et experti viri observaverunt, quousque vero hæ Hibernicæ nationes se extenderint, aut quo tempore advenerint, digna res esset, quæ diligentiori disquisitioni subjiceretur, quam tamen Hibernicis sive Americanis eruditis, qui vetusta huc pertinentia scripta et alia subsidia melius norunt, linquere cogimur. Nihilominus hac occasione his inseremus quasdam magni nostri philologi Raskii huc pertinentes observationes in commentatione de linguæ veteris Scandinavicæ sive præsentis Islandicæ cum variis Asiaticis cognatione[b]: „Nonnulli se putaverunt aliquam inter linguam Hibernicam et varia borealis Americæ orientalium indigenarum idiomata similitudinem detexisse. Certe Celtica linguarum classis a reliquis Europæis multum differt, et in specie Gælica illius species ab aliis Britannicis non parum divertitur; sic revera conjici licet, id possibile fuisse, quod olim aliquando Americani in Hiberniam immigravissent, vel potius Hiberni in Americam, quocirca vetus inter Mexicanos ante Hispanorum adventum traditio de terra orientali et potente ejus populo observatione digna est[c]. Satis præ-

pit bona illa Terra Florida." Hic Erlendus sacerdos fuit parochiæ Stadensis in Steingrimsfjördo occidentalis Islandiæ ab anno 1568. De tabula illa geographica, quæ primum fuisse videtur rudimentum, post detectam Americam, terras Americanas, veteribus Borealibus antiquitus notas, suis locis et nominibus definiendi, nihil certi expiscari potuimus. Huic similis est Sigurdi Stephanii Terrarum hyperborearum delineatio Anno 1570, quam Torfæus servavit in suæ Grönlandiæ Tab. II; hic autem tantum descriptæ reperiuntur Hellulandia, Marklandia, Vinlandia, ut et terra Skrælingorum, quod ultimum nomen jam sensu latiore sumitur et usurpatur de toto tractu, ab Skrælingis habitato, jam sensu strictiore, de terra, ad meridiem Hellulandiæ sita, ut ex Gripla apparet. Verum hæc tabula geographica non tantum versus austrum patet, ut Terra alborum hominum ibi describi potuerit. Apparet, auctorem antiquioris tabulæ statuisse, terras a Borealibus cognitas et visitatas ad Floridam usque pertinuisse.

a) cf. supra pag. 217-248.

b) *Samlede Afhandlinger* B. 1 p. 165 sq.

c) cf. relationem de Ario Maris filio in manuscripto 770 c, huic operi p. 214-215 insertam, quæ post nominatam regionem Vinlandiam Bonam dicit: „proxime hanc et aliquanto superius (*nokkut til baka*) sita est Albania, id est Hvitramannalandia;" quæ tamen annotatio serioris ævi auctori debetur.

terea notum, quod Hiberni Islandiam detexerint et ex aliqua parte inhabitaverint, ante ejus per Scandinavos factam indagationem et occupationem. Cum porro Islandi, a Scandinavis orti, inde borealem Americam detexerunt, amplasque in Grönlandia colonias fundaverunt, id minime improbabile evadit, quod Hiberni, qui illo tempore multifaria scientia et morum præstantia pollebant, ab eodem puncto exeuntes, similes felice successu instituerint investigationes, imo fertilioribus oris meridiemque propioribus inventis, has, frigidiore et longe steriliore Islandia relicta, revera occupaverint. Huc referenda videtur, ut observatu digna, vetus traditio de terra dicta *Írland it mikla* sive Hibernia Magna, ... cujus regionis nomen perspicue satis innuit, Hibernos e patria ad illam emigrasse. Cum igitur omnia hæc vestigia tendant ab Hibernia ad Americam, sed non vice versa ab America ad terras Celticas, nos ea circumstantia docet, quo modo convenientia Celticarum et Americanarum linguarum sit explicanda, ab illis scilicet ad has deducta. Eodem modo similitudo Grönlandicæ linguæ cum Islandica ab hac, sed non ab illa, deduci debet; e. gr. Grönl. *kona*, Isl. *kona*, mulier; Grönl. *pôk*, Isl. *poki* saccus. Ita antiquissimo tempore idem evenit ac medio ævo et nostri quoque ævi primordio: Europæi semper suas erga occidentem sedes dilataverunt, cum vel fortuiti casus, vel res angustæ domi, vel inquieta terras incognitas detegendi et occupandi cupido ter sane eos propulsit, trans asperrimum oceanum ad mundum ita dictum novum, primum videlicet Hibernos, posterius Scandinavos sive Islandos, et postremo tandem Hispanos. Sic Hibernis et Islandis idem revera honos ac Hispanis erit forsitan adtribuendus, quamvis illorum ævo id non inciderit tempus, quo hæc magna terræ pars illis constanter jungi posset, ea nimirum ratione, quod Europa ipsa olim in permultas varias ditiones fuerit dissecta, tam se ipsam, quam propria sua commoda, nimis ignorans."

Veteres notionem habuisse de situ oræ borealis Americæ Australis orientem versus extento, innuere videtur annotatio Griplæ et plurium compendiorum geographicorum, referentium, credere quosdam Vinlandiam ab Africa porrigi aut etiam cum eadem cohærere (cf. s. p. 289, 291, 295-296); hæc assertio an veris profectionibus, indagandi causa ad has oras institutis, an relationibus de hisce, an meræ opinioni debeatur, dictu est

difficile; vix tamen credibile est, ipsos Islandos tam longe austrum versus profectos esse, cum alias certe observationes astronomicas aut climaticas, profectionem illustrantes, reliquissent.

DE SITU TERRÆ AB ADALBRANDO ET THORVALDO INDAGATÆ.

Islandici duo sacerdotes et fratres, Adalbrandus et Thorvaldus, Helgii filii, invenerunt anno 1285, ab Islandia occidentem versus, terram, ad quam ulterius investigandam navarchus quidam, nomine Rolvus, vulgo Landa-Rolvus dictus, a rege Norvegiæ Erico Sacerdotum-osore anno 1288 vel 1289 ad Islandiam missus est, ut ibi conduceret nautas, qui cum eo peculiari expeditione novam illam terram quærerent. Hæc regio verisimiliter fuit Terra Nova, *Newfoundland*, cujus serior detectio debetur viro Veneto Giovanno Gabota, vulgo dicto Johanni Cabot. Hic in oppido Angliæ Bristol, commercialis mandatarii munere functus, anno 1495, transactione cum Danorum rege facta, Bristoli mercatoribus Islandicæ mercaturæ participationem procuraverat. Hujus transactionis felix successus Caboto tandem regis Angliæ Henrici VIImi fiduciam comparavit, ut hic, Londini et Bristoli mercatorum auxilio fultus, ei procuraret naves, quibus instructus expeditionem, terras caurum versus indagandi causa, instituit. Dicitur hac occasione, insignem scientiam et peritiam, nec non successum similis Columbi tentaminis, Caboto eam imbuisse opinionem, terram quandam ad illam mundi plagam esse sitam. Caboti cum Daniæ rege transactionis objectum fuerat Islandiæ commercium, de cujus terræ natura et qualitatibus ipse igitur adcuratam sibi comparaverat notitiam; sic verisimiliter vetustas ibi vulgares de illorum sacerdotum itinere inaudiit relationes, quæ quidem ipsi indiderint id propositum, cujus perfectio prosperrime successit, ut anno 1497 revera invenisset Terram Novam, Newfoundland, cujus indagatio, si hæc nostra conjectura probetur, ipsius scientiæ, sive historicæ eruditioni, sit adscribenda. Huic hypothesi ipsum nomen favere videtur, verbis Is-

landicorum Annalium *fundu nýia land (Nýia fundu land)* literatim consonum. Hanc relationem nobis, præter plura mscpta, servarunt duæ membranæ, quas certa criteria docent scriptas esse seculi decimi quarti initio (1307 et 1313). Insulæ, in alia horum annalium recensione dictæ *Dúneyjar*, plumarum insulæ, verisimiliter in hac vicinia sitæ fuerunt, quæ quidem ab innumera avium multitudine frequentatæ, tale nomen bene mereri potuerunt[a]. Erit alioquin impossibile, his insulis certum aliquem situm adscribere, cum de iis brevissima hæcce tantum annotatio habeatur, cumque omnes prolixiores relationes de Terra Nova, ab illis sacerdotibus indagata, jam dudum perierint.

DE COMMERCIIS CUM TERRIS AMERICANIS SEQUENTIBUS POST PRIMAM EARUNDEM INDAGATIONEM SECULIS CONTINUATIS.

Scripta vetusta haud multo plura de regionibus, a veteribus Borealibus cognitis, nobis reliquerunt, quam descriptiones itinerum, aut mero casu aut indagandi causa seculis 10mo et 11mo eo factorum. Variorum, qui cum Thorfinno Karlsefnio in Americam transiere, virorum reditus ad Europam nullibi memoratur; Landnama autem et Eyrbyggja testantur, Arium Maris filium et Björnem Breidvikensium athletam in aliis Americæ litoralibus, adeoque omnes eorum convectores, consedisse; et plures quoque Europæos illis temporibus eo trajecisse, inde apparet, quod Arius ibi agnitus tradatur. De sequentis temporis Grönlandiam inter et Vinlandiam commerciis pauca sane scripta exstant, sed perquam vero simile est, plures Grönlandos aut Islandos, fama de terræ bonitate adductos, eo migrasse, ibique consedisse, unde nullæ de iis relationes ab Islandia didi potuerunt. Statuendum est, Ericum, episcopum Grönlandicum, studio perductum conterraneos aut ad religionem christianam traducendi, aut in fide tenenda con-

a) Anspach refert l. c. p. 24, 25, insulas Baccalao Isl. in Conception Bay et Penguin Isl. ad latus Terræ Novæ versus libonotum vergens, immani avium, præsertim anatum Canadensium, multitudine frequentari.

firmandi, eo trajecisse anno 1121. De eventu profectionis ejus nihil novimus; cum vero nullam de reditu ejus ad Grönlandiam vel Europam relationem habeamus, credibile est, hunc etiam in ea terra consedisse, ut alios plures, qui diversis temporibus eo ad habitandum migraverint aut tempestate depulsi ibi remanserint, qua de re naves frequenti annalium mentione desideratæ opinionem excitare possent.

Islandorum cum terris Americanis communicatio diuturno tempore fuit abrupta et nimis neglecta; ea originitus e Grönlandia exierat, inde sine dubio posterius per annos non paucos continuata, quamvis perpaucæ illæ, quæ jam nobis supersunt, de rebus Grönlandicis relationes et annotationes eam reticeant, cum hæ nullo nexu cum Grönlandorum ad Americam expeditionibus vel itineribus fuerint junctæ. Hæc nostra conjectura de tali communicatione, usque ad seculum 14tum durante, firmatur relatione per se gravissima, in Annalibus Islandiæ, Flateyensibus et Skalholtensibus, nobis servata (cf. s. p. 264-265), navem quandam, verisimiliter materiei ligneæ aliarumque mercium acquirendarum causa, anno 1347 ad Marklandiam advectam fuisse. Hujus relationis dicendi genus *(höfðu farit til Marklands)* testari certe videtur, navem istam non tempestatis violentia pulsam, sed e naucleri pleno consilio et proposito ad illam Americæ regionem pervenisse.

Ut ad Vinlandiam proprie sic dictam, in regionibus longe posterius Rhode Island et Massachusetts dictis sitam, revertamur, conjicere solummodo possumus, Scandinavos in illis tractibus relictos sive remanentes, præcipue post omnem cum patriis terris communicationis abruptionem, frequentibus matrimoniis se cum Americæ aboriginibus (ut ita nuncupemur indigenas, quas veteres Boreales magna quidem, ut videtur, frequentia in his litoralibus circa annum 1000 invenerunt) miscuisse. Hisce connubiis, ut porro statuere liceat, mixta gignebatur hominum tribus sive species, quæ forsitan talis originis nonnulla vestigia, etiamsi perexigua, servare potuerit. Inter colonos illius Americanæ regionis Scandinavicæ originis paucæ fuerint mulieres; plurimi eorum igitur verisimiliter fœminas aborigines uxores duxerunt, quarum quotidianum idioma a matribus liberis fuerit imbutum; quicquid sit, hoc certe, longa 500 annorum serie, paullatim in unicam indigenarum linguam mutatum est. Eundem fere casum in Grönlandia

accidisse reperimus, ubi tamen anterius per plura secula populus non exiguus universam terram solus inhabitaverat et possederat: Grönlandi Eskimoæ stirpis, quos posteriores terræ illius Europæi detectores ibi invenerunt, et qui ibidem, post novas advenarum colonias fundatas, habitarunt, et jam quoque habitant, sunt e magna parte similis mixtæ originis, cum indicia non pauca sed clara, eam ex aliqua parte Europæam fuisse, monstrent[a]; reperiuntur tamen in eorum idiomate singula tantum Islandici sive veteris Scandinavici sermonis vocabula. Dolemus sane quod paucissima tantum subsidia[b] nobis ad manus sint ad intelligendam linguam, qua quondam usi sunt illi Americæ indigenæ (Indiani vulgo dicti), qui regiones Rhode Island, Massachusetts et Connecticut, tempore Europæorum posterioris adventus inhabitarunt. Optamus ideo, ut docti Americæ philologi, indigenarum linguarum gnari, huic quæstioni solvendæ operam dent, et pauca, quæ jam supersunt huc pertinentia antiquitatis vestigia diligenter persequi velint. Sic non desperandum, communi nostra opera clarius aliquando lumen huic jam nimis obscuræ materiei affluxurum esse.

a) cf. supra p. 450, et E. Thorhallesenii *Efterretning om Rudera af de gamle Nordmænds og Islænderes Bygninger paa Grönlands Vesterside*, Hafniæ 1776, p. 65: „Hoc ex diversis indiciis apparere videtur, in quibus sunt vocabula et nomina, quæ cum Islandicis conveniunt, e. gr. *hvann*, Isl. *hvönn*, gen. *hvannar*, angelica; *kallek*, Isl. *kola*, lucerna; *nisa*, Isl. *hnisa*, *nisa*, delphinus; *nouk*, Isl. *hnúkr*, lingula saxea, promontorium, rupes; *Terkelin, Olak, Uttuk, Gunnilik*, quæ nomina respondent Islandicis *Þorkell, Olafr, Otti, Gunnhildr;* accedunt varia ludorum genera, ut *hnappleikr*, cum omnes, unus post alterum, ordine consistunt, suum quisque antistitem manu tenentes; unus vero, seorsim ab aliis consistens, extremum comprehendere conatur. Idem *vikivaki*, quando plures, manibus junctis, circumeuntes, altero pede nonnihil claudicant, interea invicem cantantes, aut cantu inter se respondentes. Hi ludi etiam nunc Grönlandis in usu sunt, quorum ludorum, etsi nomina Islandica apud eos interierint, tamen origini Islandicæ aperte debentur."

b) Possidet Societas nostra e talibus libris solummodo Roger Williams Key to the Indian language in Collections of the Rhode Island Hist. Soc. Vol. I, at hoc scriptum nihil fere continet præter explicationes quasdam quotidiani indigenarum idiomatis vocabulorum, inter quæ nos nulla Islandica reperire speravimus, et perpauca quoque invenimus, quæ aliquam similitudinem prodere videntur, e. g. *weewo*, (vivo) Isl. *víf*, Dan. *Viv*, mulier; *kunnaúnta*, Isl. *kunnátta (kunnautta)*, calliditas. Inter numeralia indigenarum, quæ hic auctor notavit, vetera Scandinavica nos minime reperimus, sed nihilominus id observari meret, quod illi denominationes usitent cunctorum numerorum, ab 1 ad 100,000, decimario nostro systemati optime adaptatas: „Let it be considered", auctor noster addit, „whether tradition of ancient forefathers, or nature had taught them Europe's Arithmeticke."

Cavendum nihilominus est, ne nimium aliquid e singulorum vocabulorum inter se fortuita forsitan similitudine concludatur; pauca certe argumentationis genera minus firma sunt vel magis decipientia. Hac ratione rite considerata, nos memoratæ nostræ conjecturæ singulare quoddam pretium minime tribuimus, sed eandem tantummodo, ut momentum, diligente investigatione dignum, iis commendamus, quibus facilior ad plena talis examinis subsidia, quæ nobis pro tempore desunt, jamjam aditus patet. Sic nos facillime errare possumus, sed possibile tamen est, quod in talia forsitan vestigia incidamus, quæ in viam rectam nos tandem adducere queant; hac igitur spe incitati, nos duas sequentes nostras conjecturas specialiori competentium judicum examini et sententiæ submittimus:

Relatio doctorum Rhodensis Insulæ virorum, his supra inserta (cf. p. 372), nos docet, Americanos indigenas (Indianos) regioni sive loco, quem eundem esse ac *Hóp (í Hópi)* Scandinavorum nos supra (p. 432) argumentati sumus, consonum nomen *Haup* quondam indidisse. Majoris certitudinis causa nos de hac re interrogavimus virum doctum, ex boreali America oriundum, qui nostram urbem nuper visitavit, Henricum W. Longfellow, Professorem Harvardensis Universitatis in oppido Cambridge Mass.; is nobis respondit, indubium esse quod illud *Haup*, quam vocem exacte eodem modo ac Islandicum *Hóp* pronunciavit, indigenarum Indianorum sermoni adscribi deberet[a]. His jam addendum, quod Dr. Webb in epistola, die 31 Octobris anni 1835 signata, rem quæstionis ita ulterius illustraverit: „You ask if *Haup* is an Indian name, or of more modern origin, and whether there are any traditions preserved among the Indians respecting it? It is Indian. Metacomet's residence was by his subjects called *Mont Haup* or *Mont-aup;* this was by the English corrupted into *Mount Hope*, by which appellation it is now known. The last remnants of the Wampanougs and the neighboring tribes were long since swept from the face of the earth, and with them have perished their traditions relative to this spot; so that in this particular as well as many others concerning „the red men" we must forever continue in utter ignorance." Nomini

a) Cf. D. B. Warden l. c. I p. 499: „le district de Bristol, qui comprend le mont *Haup* ou Hope, autrefois la résidence du roi indien Philippe."

Hóp recessus ille, quem fluvii Cohannetensis ostium format, occasionem dedit, sed e vetusta relatione (p. 179) discimus, Thorfinnum Karlsefnium tractui circumjacenti, itaque sine dubio præcipue notabili illi monti idem nomen jam imposuisse, quo et mons iste et vicinus maris recessus etiamnum appellatur. Sic illius montis præsentem denominationem a priscis istius regionis indigenis usitatam esse cernimus; neque minus ac *Haup* vox illa prima *Mont* eidem Europææ voci, ab Islandis quoque usitatæ[a], consona est et consentiens. In hoc monte indigenarum ultimus princeps, fortissimus ille Metacon, alio nomine Rex Philippus nuncupatus, sedem habuit, et in ejus vicinia hostibus occubuit die 12mo Octobris 1676.

Chersonesum Cape Cod, quam nos pro Veterum Kjalarneso accipimus, minime dubitamus hos nominasse κατ᾽ ἐξοχήν NES*it*, i. e. *Nes*, lingua terræ, addito articulo postpositivo, Danice *Næsset*. Alia insignia promontoria sive peninsulæ, e. gr. veterum Scandinavorum *Katanes*, hodie Caithness in boreali Scotia, olim frequenter appellabantur *Nes* vel *Nesit*, prima illa propius indicativa syllaba omissa[b]. Hæc chersonesus ab indigenis appellabatur *Nauset* vel *Namset*[c] (a quibusdam *Nanset*[d]), quæ denominatio etiam interdum sensu latiore adhibebatur pro tota peninsula Barnstable[e]. Propria indigenarum hujus vocis pronunciatio alioquin sæpe fuit diversis scribendi modis expressa, et nomen ipsum præterea pluribus in hac peninsula locis adplicatum invenitur. Sic tractus chersonesi extremus septemtrionique proximus, jam Provincetown, quondam principaliter *Namset* fuit vocatus[f]. Sachematus sive principatus orientalis primarium oppidum, nunc Eastham, indigenis audiit *Nausit*[g], ab aliis appellatum *Nosset*[h]. Ora-

a) Doctissimus Werlauff in Symbolis ad geographiam medii ævi p. 41 demonstravit, „ex Alpium Italica denominatione *Monte* ortam esse Islandicam *Mont*, occurrentem in carmine Sighvati Poetæ (*Heimskringla* III p. 20), et hinc iterum *Mundia*," quo nomine Islandi Alpes sæpissime appellabant.

b) Cf. e. gr. *Heimskringla*, ed. cit. I, p. 109; *Annaler for Nordisk Oldkyndighed* 1836: nomen loci NESIT in mappa geographica Grenlandiæ.

c) Lettres d'un cultivateur Américain (1770-1781) II p. 130: La péninsule de Namset est celle aujourd'hui appellée Cap Cod.

d) The United States of America by John Wallis, London 1783.

e) The Columbian Navigator 1 p. 66: Cape Cod is the northern part of the peninsula of Barnstable anciently called Namset.

f) Lettres d'un cultiv. Amér. II, p. 135.

g) Hutchinson, History of the Colony of Massachuset's Bay, London 1765, I, p. 460.

h) Lettres d'un cult. Amér. II, p. 134.

rum hujus tractus suprema sive maxime borealis dicta fuit *Nauset Beach*, quæ quidem antiquiore tempore inclusit aliam orarum partem, jam vocatam Chatham Beach. Hæc ora in duas partes est divisa per majorem incisuram, ab oceano factam, ostio similem, quæ nunc dicitur *The mouth of Nauset;* intra eam situs est portus, vocatus *Nauset Harbour* vel *The Harbour of Nauset*[a], ab aliis quoque dictus *Nursset Harbour*[b]. In hujus vicinia jacet, vel quondam jacuit, insula (una vel plures), dicta *Nausit Insula*[c] vel *Nausit Iles*[d]. Tandem peninsulæ oppidum, meridiei proximum, jam Chatham vocatum, quondam nominatum fuit *Naussit* vel *Namset*[e]. Magna chersonesus *Namset* sive *Nauset* olim divisa fuit in duas provincias (sive sachematus), quarum una e fluvio Eel River in tractu Plymouth ad peninsulæ meridionale litus extendebatur, chersonesi orientalem a Woodshole partem includens; in hoc tractu sequentia vetusta oppida nominantur: *Woquoit*, *Castowet*, *Scootin*, *Soconasset*, *Mashpee*, *Hyannes* et *Namset*. Indigenæ ibi habitantes a principali eorum civitate Mashpee, ad Poponessit, appellati fuerunt *The Mashpee Indians.* Alter sachematus inclusit litoralem tractum, ad euronotum situm a loco Nobscusset vel Yarmouth; huc igitur pertinuit ipsa lingua, quæ boream versus in Oceanum se extendit, formans sinum jam dictum Cape Cod Bay. Hic jacebant oppida *Pamet*, *Nosset*, *Pachée*, *Potomascet*, *Soctoowet* et *Nobscusset.* Indigenæ hic habitantes, secundum eorum principale oppidum, appellati fuerunt *The Nausit-Indians.* Hic igitur situs erat locus, qui sensu strictiore vocabatur *Nausit* sive *Nauset*, quem scribendi modum optimi de his regionibus libri et mappæ servant, et quo certe vox expressa, secundum Anglicam pronunciationem, Islandicæ sive veteri Boreali *Nesit* optime convenit. Vocabuli sonus et significatio sic Scandinavicam, uti illud *Haup* sive *Mont-Haup*, originem prodere videntur.

Fatemur tamen, tales similitudines et conformitates sæpe fortuitas esse,

a) The Col. Nav. 1, p. 70; North Amer. Pilot 1815, p. 26; Hitchcock p. 128.

b) D. F. Sotzmanni mappa geographica, regionem Massachusetts repræsentans.

c) Geographiæ Blavianæ P. V Vol. XI, Amst. 1662, p. 35.

d) Novi Belgii, Novæque Angliæ nec non partis Virginiæ Tabula, em. a N. J. Visschero. Nieuw Amsterdam 1633.

e) Lettres d'un cult. Amér. II, p. 132, 135.

et igitur cavendum, ne ulla illis hypothesis fundetur, antequam ipsa vocabula, de quibus hic quæstio, ex laudatæ regionis aboriginum sive priscorum indigenarum idiomate rite illustrentur, pluribus simul ejusdem generis exemplis adhibitis, quo procedendi modo rei verisimilitudo primum rite firmaretur. Quo modo autem hæc se habeant, futuris scrutatorum, imprimis Americanorum philologorum, investigationibus est linquendum.

Si autem ponamus, viva ea monumenta, quæ lingva nobis monstrare videtur, nimis obscura vel indistincta esse atque fore, et quamvis etiam lapidaria illa nimiis dubiis laborare censerentur, id nihilominus indubium habendum, quod vetusta scripta, quæ jam in publicam lucem edidimus, neutro illorum argumentorum indigentia, optima sane et veracissima efficient testimonia, quæ novi mundi per Scandinavos circa millesimum post Christum natum annum factam indagationem certissime probare possint. Varia eorum momenta, quæ jam non satis clara nobis apparent, tempore futuro melius illustrabuntur. Geographicæ nostræ disquisitiones neutiquam quamcunque, quam satis illustratam optavissemus, quæstionem solverunt; restant certe hoc respectu multa. Nos tamen potissimarum, quæ in his vetustatis scriptis memorantur, regionum atque locorum probabilem situm innuere vel dilucidare tentavimus, qui quidem ut eo distinctius lectori appareat, has nostras investigationes duabus mappis, præsenti operi annexis, repræsentare studuimus, quarum una (Tab. XVI) terras et loca, a Scandinavis in America quondam detecta, lectori generaliter sistit, altera autem (Tab. XVII) propriam Vinlandiam cum regione Hope specialiter complectitur.

ADDENDA ET EMENDANDA.

Þórir austmaðr (p. 47 not. b): Hic nihilominus sermo esse videtur de Thorere illo, qui p. 38-39 vocatur *norrœnn maðr*, quæ voces revera idem ac singula illa *austmaðr* significant. Ejusdem uxor ibidem nominatur Gudrida, quæ forsitan eadem est ac Gudrida Ingjaldi filia in *Saga Gísla Súrssonar* laudata, quæ Islandica nata, in Norvegiam transfretavit, at ibi viro nupta cum eodem migravit ad Grönlandiam, ubi posterius diu habitavit; hæc vulgari traditione facile commutari potuit cum Gudrida Thorbjörnis filia, quæ nobis per Thorfinni Karlsefnii historiam (supra p. 95 sq.) clarius innotuit.

Skemaðr, acc. *skemann* (p. 194) sine dubio derivandum est a pervetusto vocabulo *scheman*, quod gentium, quas Schemanicas vel Shamanicas appellant, magos vel sacerdotes latissime denotat. Vide Finni Magnusenii Eddalæren og dens Oprindelse 1, p. 184 et ejusdem Lexicon mythologicum vet. Borealium p. 361-362.

Landa-Rólfr (p. 263). Hæc Rolvi missio ulterius firmatur sequente relatione vetustæ Laurentii, Holensis in Islandia episcopi, biographiæ (*Lafranz Saga* sive *Saga af Laurentíó Hólabiskupi*), cap. 4, secundum Membranam num. 180b in Fol. collatam cum hisce papyraceis codicibus num. 214 Fol., manu Jonæ Erlandini descripto, 204 Fol., 384, 404 & pl. in 4to:

Á öðru ári prestdóms sira Lafranz gjörðist þat til tíðenda at Eirekr konúngr sendi Hrólf til Íslands, at leita nýja lands (*al.* Nýjalands).

Á þriðja ári prestdóms Laurencíí krafði Hrólfr um Ísland menn til nýja lands (*al.* Nýjalands) ferðar.

i. e. Secundo domini Laurentii sacerdotii anno id novi accidit, quod rex (Norvegiæ) Ericus emitteret Rolvum ad Islandiam, novam terram (vel Terram novam) quæsitum.

Tertio Laurentii sacerdotii anno Rolvus viros postulavit in expeditionem ad novam terram (Terram novam).

Ipsa biographia paulo superius testatur, Laurentium sacerdotem inauguratum fuisse ætatis suæ vicesimo secundo anno, eodem ac illo, quo Jörundus episcopus, et Thorvardus (Thorarini) ad Islandiam venerunt, ergo ex annalium annotatione 1288; sic Rolvi missio ad Islandiam, tam ex laudatæ biographiæ quam Flateyensium annalium assertione incidit in annum 1289, sed ejus circuitus in 1290.

Finnsbúðir (p. 306, 307). Hanc nostram conjecturam confirmari cernimus sequente Islandicorum Annalium relatione, ubi nomen dicti loci sic occurrit ad annum 1189: *Ásmundr kastanrazi kom af Grœnlandi or Krosseyjum, ok þeir XIII saman, á skipi því er seymt var trèsaumi einum nær; þat var ok bundit seymi; hann kom á Breiðafjörð á Íslandi; hann hafði ok verit í Finnsbúðum*, i. e. „Asmundus kastanrazi venit e Grönlandia, et quidem e Krosseyis, cum duodecim nautis, nave clavis ligneis ubicunque fere compacta, et insuper animalium nervis colligata. Is devenit ad Breidafjördum Islandiæ, et in eo ipso itinere Finns-

budas visitaverat." Hæc porro optime illustrantur a fragmento, adhuc literatoribus ignoto, vetustæ relationis dictæ *Tosta-þáttr* (Particula de Tostio, nobili Anglo, agens) in codice num. 326b in 4to, servato, cujus prototypon quondam extitit in alio membranaceo 544, 4, sed nunc tamen, paucis lineis exceptis, in eodem desideratur. Hinc etiam concludendum, quod nomen *Finnsbúðir* potius alii Finno, Olavo Sancto contemporaneo, quam Finno Parvo, ut supra conjecimus, suam originem debeat. Hujus fragmenti ipsissima verba sunt: *Svá er sagt, þá er konúngr (Haraldr harðráði) lá í Súlundum, þá sigldi þar eitt Grœnlandsfar af hafi; fyri því skipi var sá maðr er Líka-Loðinn hèt, þvíat hann hafði flutt lík Finns fegins ok þeirra skipara or Finnsbúðum fyrir austan jökla á Grœnalandi, með boði Olafs konúngs helga, þvíat Finnr var son Ketils kálfs af Ríngunesi á Heiðmörk ok Gunnhildar, systur Olafs konungs*, i. e. „Traditur eo tempore, cum rex (Haraldus Severus, anno 1066) ad insulas Solundas navalem stationem ceperat, navis ex Grönlandia veniens illuc advecta esse; præfuit ei navi Lodinus quidam, dictus Líka-Loðinn, i. e. Lodinus funerarius, cum ipse quondam, e mandato Sancti Olavi regis, e Finnsbudis, ab oriente Grönlandiæ glacialium montium sitis, transportaverit funera Finni Fegini et nautarum, qui ejus asseclæ fuerant; erat autem Finnus iste filius Ketilli Kalvi a Ringuneso in Heidmarka et Gunnhildæ, sororis regis Olavi." Hic Finnus in ipsis historiis regum Norvegiæ vix nominatur, licet ejus parentes non raro ibidem memorentur, unacum fratre Guttormo, qui Margado, Dublinensium rege, sodalitio junctus, Bretlandiam devastavit; cf. *Fornmanna Sögur* 5 p. 135; Scripta hist. Islandorum V p. 145-146.

Finlanda (p. 337). Quæstioni nostræ circa locum citatum Orderici Vitalis operis, in codicibus qui adhuc in Gallia exstant, sodalis noster Dezoz de la Roquette ita benevole nobis respondit: „Notre bibliothèque royale possède cinq manuscrits de l'histoire du moine de Saint Evroul, sous les numéros 5122, 5123, 5124, 5506 et 4861. Les trois premiers sont écrits sur papier et ont été faits au 16e siècle au jugement de nos savants. J'ai lu dans le premier qui porte le nº 5122 et qui est le plus complet, au paragraphe du livre X, année 1098, la phrase sur laquelle vous fixez mon attention: Elle est littéralement la même, sans aucune espèce de variante, que celle qui est imprimée dans Duchesne et copiée dans votre lettre. Les manuscrits nº 5123 et 5124 ne sont pas complets, et l'on n'y trouve pas la phrase citée, du moins je n'ai pu l'y trouver. Il en est de même du manuscrit nº 5506, écrit sur parchemin qui ne contient que les 6 premiers livres, ainsi que du dernier manuscrit nº 4861, également sur parchemin, et qu'on dit être du 13e siècle; celui-ci ne renferme qu'un fragment d'Orderic Vital. Il existe en France d'autres manuscrits de cet historien, à Rouen et à Alençon spécialement; je tâcherai de les faire collationner. Suivant M. Louis Dubois, savant archéologue normand, ancien conservateur de la bibliothèque centrale du département de l'Orne, le manuscrit autographe d'Orderic Vital, dont

il ne reste que les derniers livres, qui sont les plus importants pour l'histoire et s'étendent de 688 à 1141, a été retrouvé par lui et déposé dans la bibliothèque dont le soin lui était confié; il paraîtrait qu'il y existe encore. Ce manuscrit doit être parfaitement conforme, en ce qui concerne du moins la phrase sur laquelle vous demandez des éclaircissemens, au manuscrit nº 5122 déjà cité et par conséquent à l'imprimé de Duchesne, puisque M. Louis Dubois qui a fait beaucoup de recherches sur Vital et qui a donné une version française du manuscrit qu'il croit autographe, dans la collection des mémoires relatifs à l'histoire de France, publiée par M. Guizot, a traduit ainsi cette phrase, sans aucune espèce d'observation: „Les îles Orcades, LA FINLANDE, l'Islande, le Groenland, au delà duquel vers le nord, on ne trouve plus de terre, et plusieurs autres îles jusqu'à la terre de Gothland sont soumises au roi de Norvège, et de riches productions y sont transportées par mer de toutes les parties du globe." Comme je n'ai point fait une étude spéciale de l'Archéologie, j'ai pensé qu'il était convenable, avant de vous envoyer cette lettre, d'en soumettre le contenu à M. Auguste Le Prevost, maître en pareille matière, afin qu'il puisse rectifier ce qu'il y aurait d'inexact et compléter ce qui serait trop incomplet."

JÓN BISKUP ÍRSKI. Torfæus in Vinlandia sua refert, episcopum Jonem Hibernum in Vinlandiam, terram Americanam, profectum, ibi martyrio periisse, quem in hac narratione referenda alii secuti sunt, quare haud ab re duximus, argumentationem citare, cujus summa erit hæc, non profectum fuisse hunc Jonem in Vinlandiam, sed in Vendiam sive Pomeraniam, quam Boreales persimili nomine Vindlandiam appellaverunt. Relationem de hoc episcopo habet liber, continens vitas quinque primorum episcoporum Skalholtensium, ab auctore *Húngrvaka*, excitator famis, appellatus, opinante, cupiditatem plura sciendi eo lecto excitatum iri; cf. edit. Arna-Magn. Hafniæ 1776 p. 28-30. In appendice ad Landnamam brevior de hoc Jone mentio fit; cf. quoque Schedarum Arii Polyhistoris cap. 8. Duo nomina, *Vindland* et *Vínland*, inter se possunt perfacile permutari, cum *Vindland* facile scribi posset *Vinnland*, hoc iterum, puncto super uno *n* addito, *Vinland*, quo puncto per negligentiam omisso, prodiret *Vinland* (accentus enim distinctivi inter *i* et *í* in mscr. non exstant). Quare cum codices utramque præferant lectionem, ex aliis rebus dijudicandum est, utra verior sit. Hunc autem Jonem episcopum in Vindlandiam, non vero in Vínlandiam, profectum esse, his certissimis argumentis comprobat doctissimus Finnus Johannæus in Hist. eccles. Islandiæ T. I p. 88: „Omnes unum tantum Johannem episcopum in Islandiam venisse, cumque in Vandalia tandem evangelium annuntiasse asserunt, cui assertioni nihil officit, quod Schedæ et Húngrvaka suum Johannem Hibernum fuisse scribunt; sed auctor Appendicis Landnamæ, qui illis multo est recentior, et sua ex Húngrvaka hausit, suum Johannem Saxonem facit, nam omnes hos de eodem viro loqui, ex ipsius Appendicis verbis manifestum est; allegat enim auctor Appendicis Húngrvakam,

hoc modo scribens: „Johannes Saxo hic fuit quatuor annos; Húngrvaka dicit illum fuisse natione Hibernum, hincque in Vinlandiam discessisse, christianam religionem ibidem propagasse, et cruciatibus affectum, occisum fuisse;" ex quibus patet eum de eodem viro loqui. — Húngrvaka dicit, Jonem episcopum in *Vindland* seu Vandaliam, Appendix vero, in Vinlandiam Americæ provinciam abscessisse, unicæ literæ neglectu. — Origo itaque hujus erroris seu diversitatis est penes auctorem Appendicis, qui nimis oscitanter Húngrvakam exscripsit, ejusque verba in alienum sensum detorsit. Nec obstat, quod Adamus Bremensis eum Scotiæ episcopum fuisse scribat, nam præter quam quod antiqui sæpe Hiberniam Scotiæ nomine insigniant, potuit Johannes in Hibernia natus, ab Adamo Scotus aut Scotiæ episcopus appellari, quod ex Scotia, ubi aliquantisper degerat, et se pro episcopo gesserat, Bremam venit, perinde ac Landnamæ Appendix eum Saxonem facit, quia ex Saxonia in Islandiam venit, quod, ut et nostram de Vandalia conjecturam, egregie confirmat ipse Bremensis, de amicis archiepiscopi Alberti loquens, ubi de hoc (ut puto) Johanne ita scribit: „Alter erat Johannes quidam episcopus Scotiæ, vir simplex et timens deum, qui postea in Sclavoniam missus, ibidem cum principe Godeskalko interfectus est." Ubi probe notandum quod Adamus dicit, eum Scotiæ episcopum fuisse, et in Sclavonia, i. e. Vandalia, interfectum esse. Si quid ergo Torfæi sententia verum habet, oportet duos tales episcopos sub Johannis nomine in Islandiam venisse. de quo tamen apud antiquissimos scriptores, Arium, Húngrvakam, Historiam Christianismi et Appendicis Landnamæ auctorem, altissimum est silentium, qui unius tantum mentionem faciunt." Hic episcopus Jon in Islandiam missus est, anno **1055**, et interfectus est in Meklenburgia anno **1066**, cf. Alb. Stadens. p. 131, Adam. Brem. III c. 23; IV c. 44, 45, Langebekkii Script. Rer. Dan. II p. 114.

Sculpturæ lapidares (p. 395 A & B); hæ duæ adhuc in Svecia exstantes inscriptiones, nostra Tabula XII repræsentatæ, antiquiori certe ævo sunt adscribendæ, at nihilominus pro illarum, quæ hic disquiruntur, vel potius similium borealium in genere, prototypis habendæ.

Numeri. Liceat nobis hic observare, quod etiam ex ipsis antiquarum scripturarum ectypis lectori illucebit, in codicibus, relationes huic operi insertas continentibus, ubicunque occurrere numeros Romanos, nusquam autem Arabicos, qui tamen, Romanorum loco, in duabus primis particulis impressæ cernuntur. Excusant benevoli lectores hanc aberrationem, quæ suam debet originem mori in primis voluminibus operis *Fornmanna-Sögur* edendis recepto, ea nimirum causa, ut illa vetustatis scripta usu faciliora redderentur vulgo Islandico, qui illorum lectione hodie quoque magnopere delectatur. Jam gentis illius indies iterum increscens popularis eruditio nobis persuasit, hanc methodum, revera minus accuratam, nunc et futuro tempore innecessariam esse, et sic eandem cum meliore, hic cæterum observata, commutavimus, numeros originalis textus typis exacte ubicunque imitantes.

INDEX CHRONOLOGICUS.

Anno a.n. Christo

860 *c.* Gardar, Danus, Scandinavorum primus, Islandiam invenit.

874 Ingolvus, Norvegus, Islandiam, Borealium primus, inhabitare cœpit.

876 (vel 877) *c.* Gunbjörn invenit insulas, dictas Gunnbjarnarsker, et ipsam Grönlandiam primus vidit.

935 *c.* nascitur Ericus Rufus (*Eiríkr rauði*).

940 *c.* nascitur Arius Maris filius (*Ari Mársson*).

957 *c.* nascitur Björn Breidvikensium athleta (*Björn Breiðvíkingakappi*).

964 nascitur Snorrius pontifex (*Snorri goði*).

c. nascitur Snorrius Thorbrandi filius (*Snorri þorbrandsson*).

965 *c.* nascitur Leivus Erici filius (*Leifr Eiríksson*).

967 *c.* nascitur Thorvaldus Erici filius (*þorvaldr Eiríksson*).

972 *c.* nascitur Thorfinnus Karlsefnius (*þorfinnr karlsefni*).

982 Fredericus episcopus et Thorvaldus Kodranis filius in Islandiam veniunt; tunc temporis Arius Maris filius summis hujus insulæ occidentalis partis magnatibus adnumerabatur.

Ericus Rufus, in conventu publico Thorsnesensi proscriptus, Grönlandiam petit, et primam ibidem hiemem in Eirikseya transegit.

Björn Asbrandi filius Thuridam Frodaensem frequenter visitare cœpit.

983 *c.* Arius Maris filius ex Islandia decedens, ad Americæ regionem, Hvítramannaland sive Hiberniam Magnam dictam, tempestatum violentia propellitur.

Ericus Rufus, verno tempore, ad Eiriksfjördum migrat, ibidem habitaculum suum fundans, æstate deserta occidentalis Grönlandiæ indagavit, et per sequens hiemis spatium in Holmis ad Hvarfsgnipam sitis moratus est.

Björn Asbrandi filius ex Islandia ad exteras terras proficiscitur.

Kjartan de Froda nascitur.

984 Ericus Rufus septemtrionem versus ad Snæfellum proficiscitur, et interiora sinus Rafnsfjördi petit; tertiam hiemem in Eirikseya postea transegit.

985 Æstivo tempore Ericus e Grönlandia redux ad Islandiam venit, ad Breidafjördum, ibidem posterius hiemans.

986 (vel 985) Vere ineunte Ericus, multorum, quos [illegible] Islandia evocaverat, hominum ope novam in Grönlandia coloniam fundat, ipseque in Eiriksfjördo habitaculum sibi eligit.

Bjarnius Herjulvi filius æstate e Norvegia Eyras, australis Islandiæ portum, venit, sed statim inde navigans, ad Americæ borealis orientalia litora fertur, varios ejus tractus, conspicit et describit; Grönlandiam deinde petens, feliciter tandem ad Herjulfsnesum, novam patris sedem devenit.

994 Bjarnius Herjulvi filius Ericum dynastam visitat.

Anno a.n.Christo

995 æstate Bjarnius ad Grönlandiam revertitur.

996 Björn Asbrandi filius, cum Arnbjörne fratre, ad Islandiam revenit.

997 Björn priscam cum Thurida Frodaensi amicitiam renovat.

998 Björn in Kambo villa habitavit.

999 Björn ex Islandia ultima vice decedens ad exteros abiit; sed de navigio, quo vectus erat, nulla per longam annorum seriem relatio Islandis innotuit.

Leivus Erici filius e Grönlandia ad Norvegiam proficiscitur.

1000 Snorrius Thorbrandi filius et Thorleivus Kimbus ex Islandia ad Grönlandiam emigrant.

Leivus Erici filius terras Americanas, a Bjarnio prius visas, invenit, iisque nomina imposuit.

1001 Leivus, qui Leifsbudis in Vinlandia hiemaverat, ex America ad Grönlandiam revertitur.

1002 Thorvaldus Erici filius e Grönlandia ad Vinlandiam navigat, et Leifsbudis moratur.

1003 Thorvaldus, terram investigandi gratia, Leifsbudis meridiem versus expeditionem paravit; hi indagatores autumno Leifsbudas reveniunt.

1004 Thorvaldus, boream versus tendens, supremum obiit diem; ejus comitatus Leifsbudas revertitur.

1005 Verno tempore Thorvaldi asseclæ, ad Grönlandiam reversi, ipsius mortem ibidem referunt.

Thorsteinus Erici filius, cum uxore Gudrida Thorbjörnis filia, iter Vinlandicum instituit, sed tempestatum vi ad Lysufjördum in occidentali Grönlandiæ tractu repelluntur; hic ille, circa hiemis initium, morbo vitam finit.

Anno a.n.Christo

1006 Gudrida vidua in Eiriksfjördum revenit.

Thorfinnus Karlsefnius, hac æstate, e Norvegia ad Grönlandiam pervenit, et Brattalidæ hiemat.

1007 Thorfinnus ibidem Gudridam Thorbjörnis filiam uxorem ducit, et hac æstate, unacum ea, ad Vinlandiam navigat.

1008 Thorfinni et sociorum cum Skrælingis commercia.

Snorrius, Thorfinni et Gudridæ filius, in America nascitur.

Skrælingi circa hiemis initium ad Thorfinni habitacula secunda vice veniunt.

1011 Thorfinnus Karlsefnius cum uxore Gudrida et eorum filio Snorrio, tunc temporis trienni, e Vinlandia Brattalidam revertitur.

Helgius et Finnbogius e Norvegia ad Grönlandiam perveniunt.

1012 Helgius et Finnbogius cum Freydisa Erici filia Vinlandiam petunt.

1013 Verno tempore Freydisa e Vinlandia revertitur ad Grönlandiam, ubi Thorfinnus, ea reduce præsens, mox hanc terram linquit et in Norvegiam proficiscitur.

1014 Thorfinnus, qui in Norvegia hiemaverat, cum uxore Gudrida et filio Snorrio ad Islandiam revertitur.

1015 Thorfinnus territorium Glaumbæense in Skagafjördo emit, et ibidem villicationem instituit.

1027 c. Gudleivus Gudlœgi filius, e Dublino Hiberniæ portu ad Islandiam tendens, tempestate pulsus orientali alicui Americæ regioni advehitur, ubi Björnem Asbrandi filium, quondam (999) ex Islandia profectum, tunc indigenarum principem, convenit, cujus ope sibi et sociis abeundi veniam impetrat.

1067 nascitur Arius Thorgilsis filius, Multiscius appellatus (*Ari fróði Þorgilsson*).

Anno a.n.Christo

1085 nascitur Thorlacus Runolvi filius, Snorrii Thorfinni filii ex filia nepos.

1112 (vel 1113) profectio Erici, Grönlandorum episcopi, (ad Grönlandiam, secundum nonnullos Islandorum annales).

1121 Ericus, Grönlandorum episcopus, Vinlandiam petit.

1266 Sacerdotes Grönlandici, qui ad montana Kroksfjördensia, et inde boream versus, terras explorandi causa, profecti erant, hac æstate Gardos revertuntur.

1285 Adalbrandus et Thorvaldus Helgii filii, sacerdotes Islandici, inveniunt terram novam, ab Islandia libonotum versus sitam.

1289 (vel 1288) Landa-Rolvus ab Erico Cleriosore, Norvegiæ rege, emittitur, novam terram indagatum.

1290 Rolvus Islandiam circumiens, viros postulat ad profectionem in novam terram.

1295 obiit Rolvus, dictus terrarum indagator.

1347 Navis e Grönlandia regionem Americæ, Marklandiam dictam, visitat, indeque domum tendens, tempestate orta, portum Islandiæ Straumsfjördum petere cogitur.

INDEX PERSONARUM.

INDEX GEOGRAPHICUS.

INDEX RERUM.

Corrigenda. *Præf. p.* XVII *lin.* [illegible] *l.* Næstsøskendebarn, consobrinæ nata. *Pag.* 8, *nota a*, *l.* 9 post, 864 *l.* antea, 862; *p.* 23 *l.* 16 *l.* jökull; 40, 29 occidentale terræ latus circumire *l.* occidentem versus præter litora navigare; et 41, 2 langs med den vestlige Kyst af Landet *l.* vesterpaa langs med Kysten (fyrir vestan fyrir landit); 41, 23 orientale littus legebat *l.* orientem versus navigabat, *cf. Lexicon Björnonis Haldorsonii II*, 112 fyri norðan, *boream versus;* 50, 12 *l.* önduðust; 55, 20 Thordersön *l.* Thords Sön; 69, 3 *l.* settust; 80, 17 þar *l.* (þar); 104, 14 *l.* höfðu; 108, 1-2 *l.* Skaft af Hvalrostand; 109, 6 *l.* bæinn; 116, 4 *l.* Bælte af Hvalrostand; 121, 10 *l.* hafði; 158, 12 *l.* árbakkann; 166 *not. a*, *lin.* 7 ok sonar Hallfríðar *l.* ok sonr Hallfríðar; *l.* 10 et Hallfriðæ *l.* et (Thorlacus erat) filius Hallfridæ; 171, 3 ingen Landingsteder *l.* uveibare Ørkener, *lin.* 22 loca importuosa *l.* deserta impervia; 178, 15 fra *l.* mod; 179, 20 ab occidente *l.* occidentem versus; 193, 2 Add. nec non Codicem Flateyensem; var. lect. 2: sumri, *Cod. Flateyensis*; 194 *var. lect.* 7: ok gefit mönnum líf, *Cod. Flat.*; *var. lect.* 9: skeman, *Cod. Flat.*; 195 nota a *l.* 999; 211, 4: þat er VI dægra *l.* þat er kallat VI dægra; 213 *not. b lin.* 11 Nupsit Thorgilsis filia Valgerda Thorgilsi etc. *l.* Nupsit Thorgilsis filia Valgerda Gelleri Thorkelis filio; horum filius erat Thorgils, pater celeberrimi Arii Multiscii; 245, 22: inn. *l.* inni; 247, 13: *l.* hafsmeginit; 287, 4: *rectius* Norðmenn; *lin.* 12: *l.* heims; 289, 8 þá *add.* er; 425, 26 loca importuosa *l.* deserta impervia. Dægr, integrum nychthemerium, et heelt Døgn, *p.* 22 *lin.* 14-15, 27; 23, 15. 26; 24, 11. 24; 30, 4-5. 22; 138, 1-2. 8. 16. 20; 142, 3-4; 170, 3-4. 20; 237, 3-3, *cf. p.* 420.

I. GENEALOGIÆ ARII MARIS FILII, THORFINNI SIGURDI FILII, ORCADUM DYNASTÆ, NEC NON LEIVI ET THORVALDI FILIORUM ERICI RUFI.

(þáttr Eireks rauða c. 1, p. 7-8; c. 3, p. 20; Saga þorfinns karlsefnis, c. 1, p. 87; c. 2, p. 89-90; Íslendíngabók Arii Multiscii, c. 12; Landnáma II, 14, 18, 22; III, 12; Njáls Saga c. 101, 114; Laxdæla-Saga c. 6, 78; Grettis Saga c. 29; Fóstbræðra-Saga c. 1, p. 5-6; Orkneyínga-Saga c. 1 sq., Guðmundar-Saga biskups cf. Sturlúnga-Saga II, 39.)

Fróði *Daniæ rex*

Ólafr | Veðr-Grímr *Sogniæ dux* | Ingjaldr

Helgi | Björn buna | Hrólfr | Hrólfr frá Ánit *magnas Gothicus*

Íngjaldr | Ketill flatnefr | Hlíf — Björn | Kearval *Hiberniæ rex*

Óleifr hvíti *Dublini rex* — Auðr djúpauðga | Eyvindr austmaðr — Rafarta

þorsteinn rauðr *partis Scotiæ rex* — þuríðr | Helgi hinn magri | Björg

Dúngaðr earl af Katanesi — Gró | þórhildr — Eysteinn meinfret | Hergils hnappras *vide infra*

þorfinnr hausakljúfr *Orcadum dynasta* — Grelöð | Halldís Erpsdóttir — Álfr í Dölum | þorkatla — Már á Hólum

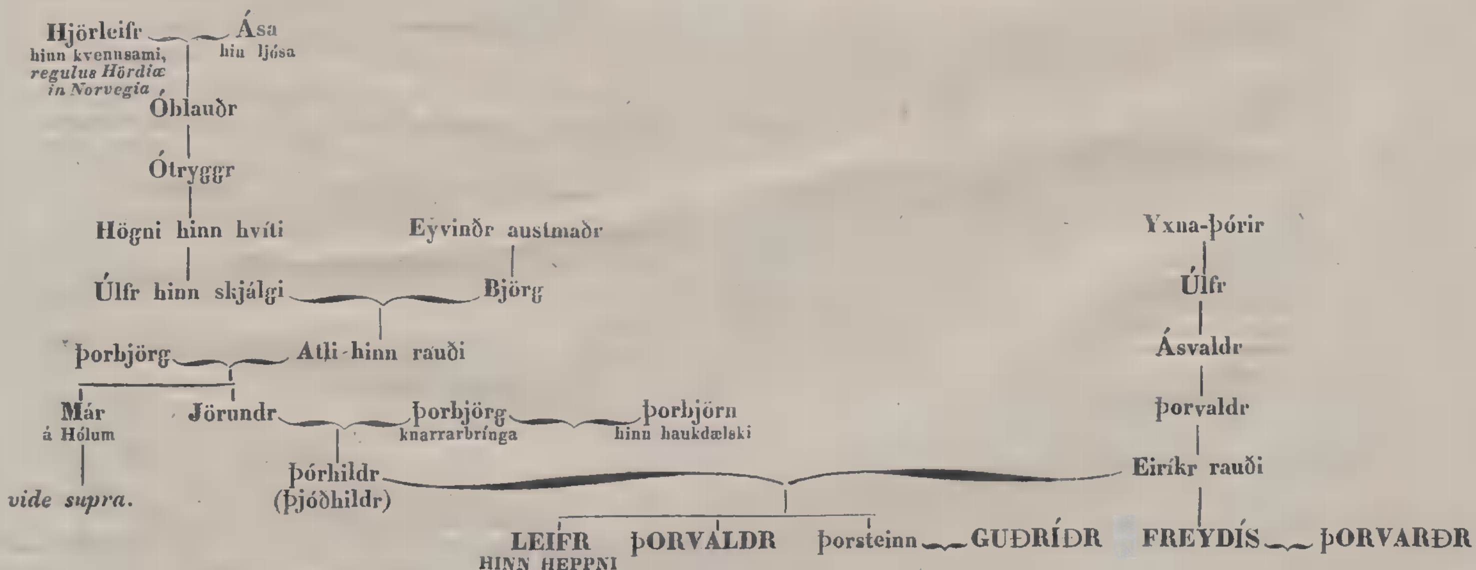
Arnfiðr earl | Hávarðr earl | Löðver earl | Ljótr earl | Skúli earl | þorgerðr — ARI MÁRSSON Á REYKJANESI

Sigurðr digri earl † 1013 | þorlákr Ásgeirsson | þorgils á Reykjanesi | Guðleifr | Illugi

þORFINNR EARL, n. 1008, † 1064 | Sumarliði earl | Brusi earl | Einar earl | Snorri goði | Steinþór á Eyri — þórdís | Ari | Valgerðr — Gellir þorkelsson n. 1008

Páll † 1099 | Erlendr † 1099 | þURÍÐR HIN SPAKA — Gunnlaugr | Einar á Reykjanesi | þORKELL GELLISSON | Brandr | þorgils Gellisson

Hallbera | ARI HINN FRÓÐI (*Multiscius*) n. 1067, † 1148

II. GENEALOGIÆ THORFINNI KARLSEFNII ET GUDRIDÆ.

(Grænlendínga-þáttr c. 5, p. 55, c. 7, p. 75-76; Saga Þorfinns karlsefnis c. 1, p. 84-88, c. 3, p. 96, c. 15, p. 166-167, 186-187; Islendíngabók Arii Multiscii c. 11; Landnáma, II, 7, 17; III, 10, 13; IV, 1; V, 9; Viðb. v. Landn. in Islendínga-Sögur I p. 254; Ólafs saga Tryggvasonar c. 122 in Fornmanna-Sögur I p. 246 sq.; Njáls Saga c. 114; Húngrvaka c. 10, cf. Sturlúnga-Saga II, 7.)

III. GENEALOGIÆ THORLACI EPISCOPI ET RAFNIS HLYMREKIPETÆ.

(Landnáma II, 21; V, 11; Húngrvaka c. 10; Kristni-Saga c. 2, 13; Sturlúnga-Saga I, 3.) cf. Fragmentum genealogicum membranaceum num. [illegible] Fol, cujus verba hæc sunt: „Móðir þorláks biskups var Hallfríðr Snorradóttir Karlsefnissonar, þórðarsonar hesthöfða; móðir Hallfríðar var Íngvildr Úlfheðinsdóttir þorbjarnarsonar úr Goðdölum, Snorrasonar, þórðarsonar; móðir Snorra var Guðríðr þorbjarnardóttir Vífilssonar, Ketilssonar."

Vatnar
Hördiæ rex.

Snjallr

Einar

Rólfr *Agdiæ dux* — Öndótt | Ölver barnakarl

Steinólfr hinn lági — Eyrný þiðrandadóttir | Naddoddr hinn færeyski — Jórunn

þorsteinn búandi | Arndís hin auðga | Bröndólfr á Bergþyl | Már á Mástöðum

þórðr | þorleifr | Höfða-þórðr | Ketill | Beinir | þórðr

Oddr — þorgerðr | þórarinn fílsenni — Friðgerðr | Bröndólfr | Snorri | Vífill | Kolgríma | Snorri

Rafn hlymreksfari — Vigdís | þorkell skotakollr | þórðr hesthöfði | þorbjörn | Skeggi | þorbjörn úr Goðdölum

Snörtr | þórarinn | þorfinnr karlsefni — Gudríðr | Hjalti | Úlfheðinn

Eyjólfr Hallbjarnarson — Jódís | Hallr í Haukadal *n.* 996, † 1090 | þorlákr | Snorri *n. in America* — Íngvildr

Atli Tannason — Halla | Runólfr — Hallfríðr

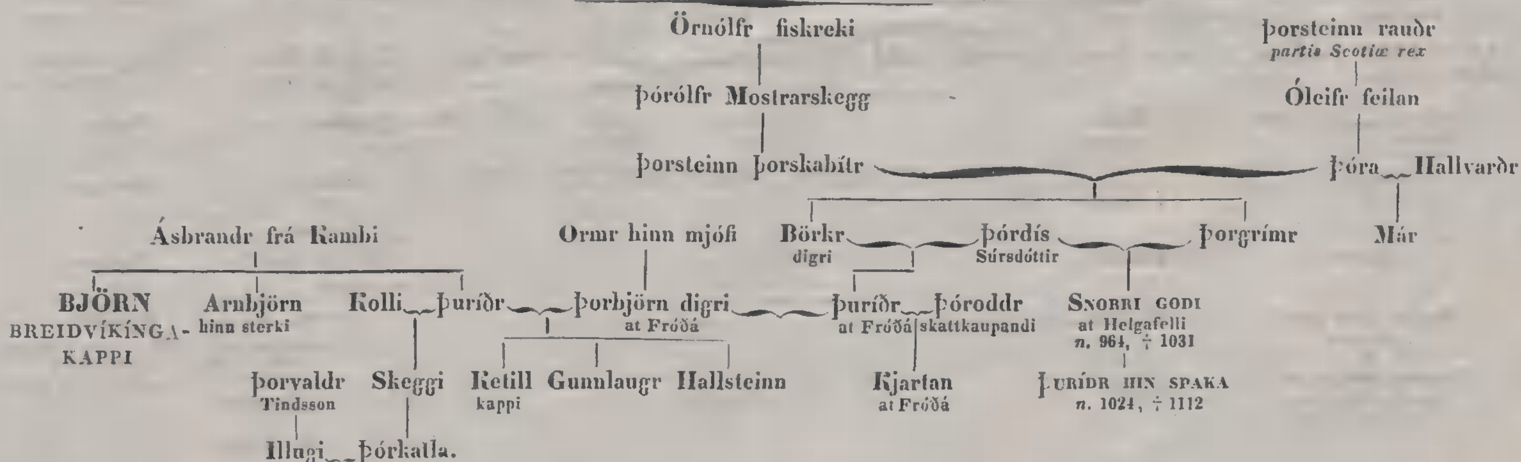
Snorri Húnbogason — Íngveldr | þorlákr biskup *n.* 1085, † 1133

Narfi

Skarðs-Snorri.

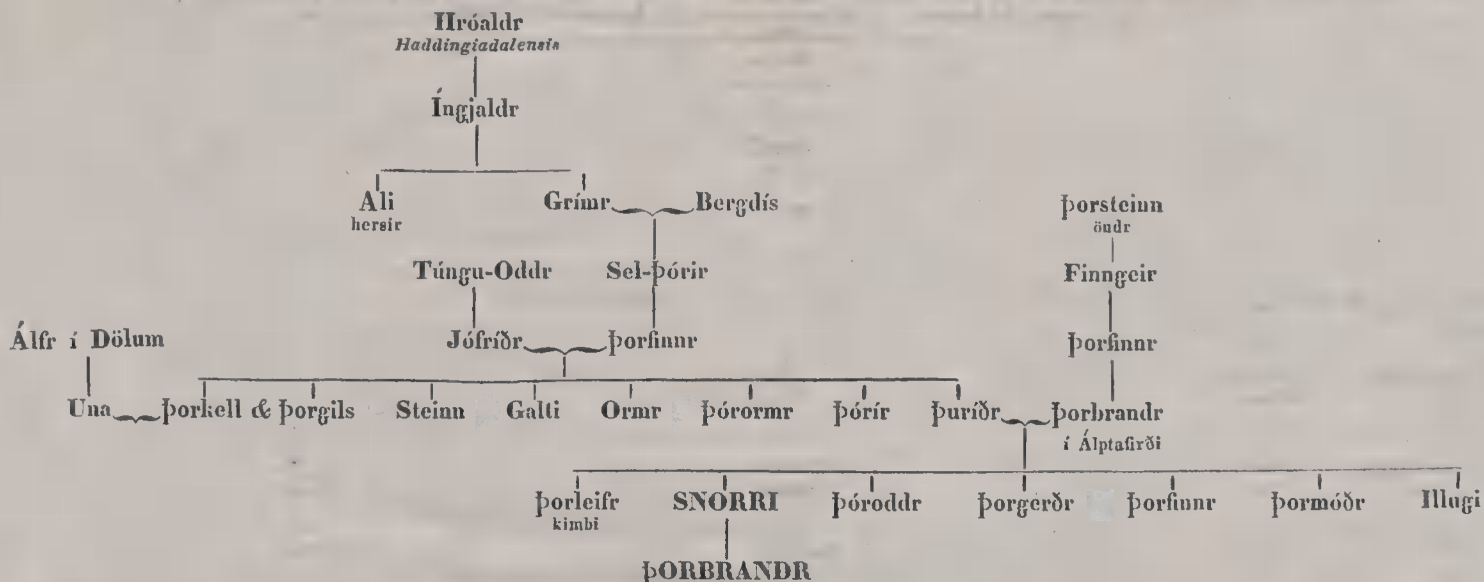
IV. GENEALOGIÆ BJÖRNIS BREIDVIKENSIUM ATHLETÆ ET SNORRII PONTIFICIS.

(Eyrbyggja-Saga c. 9, 12; Landnáma II, 8, 9, 12-19; Njáls Saga c. 115. Laxdæla Saga c. 7.)

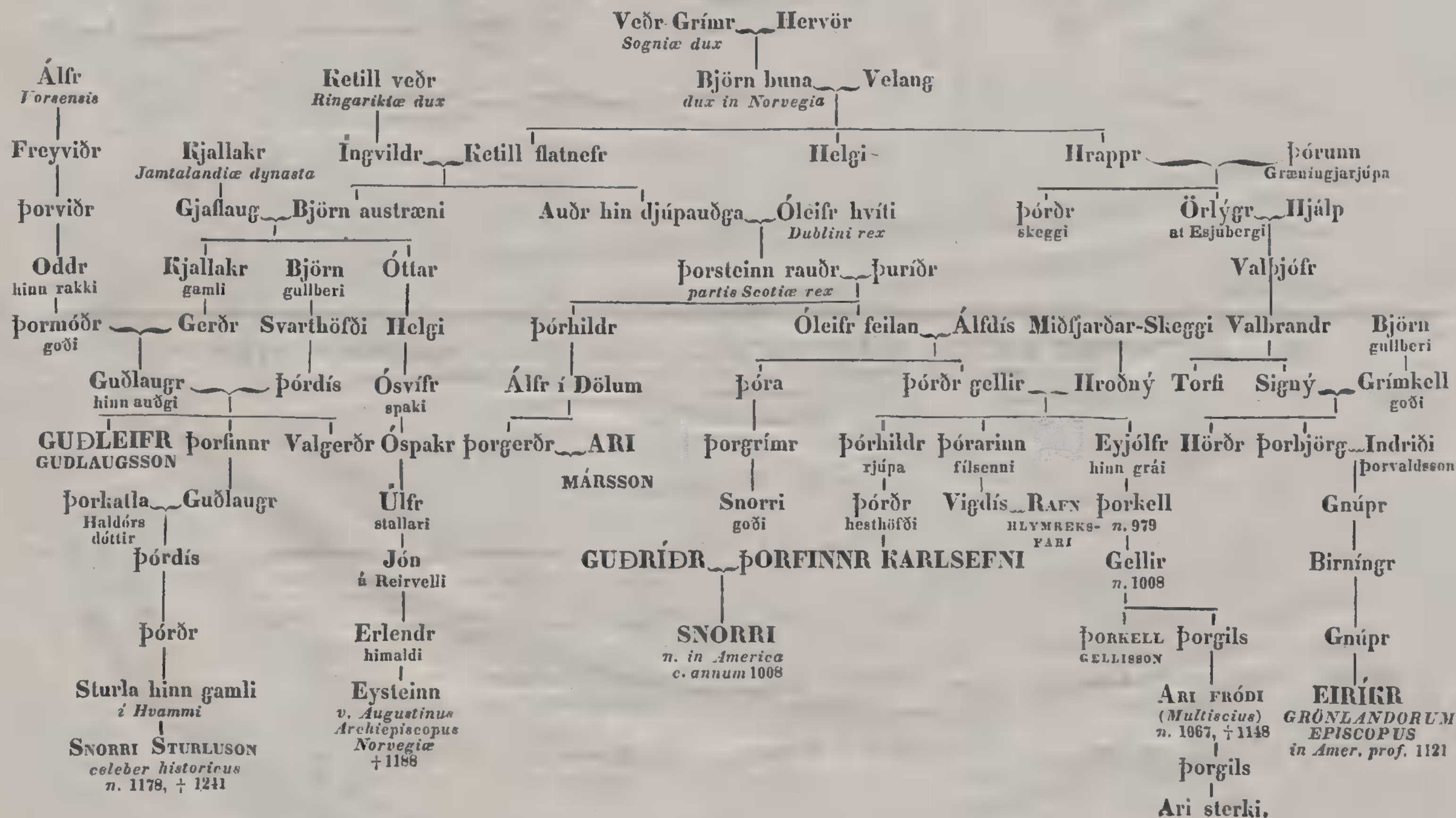
V. GENEALOGIA SNORRII THORBRANDI FILII.

(Eyrbyggja-Saga c. 12; Landnáma II, 5, 13.)

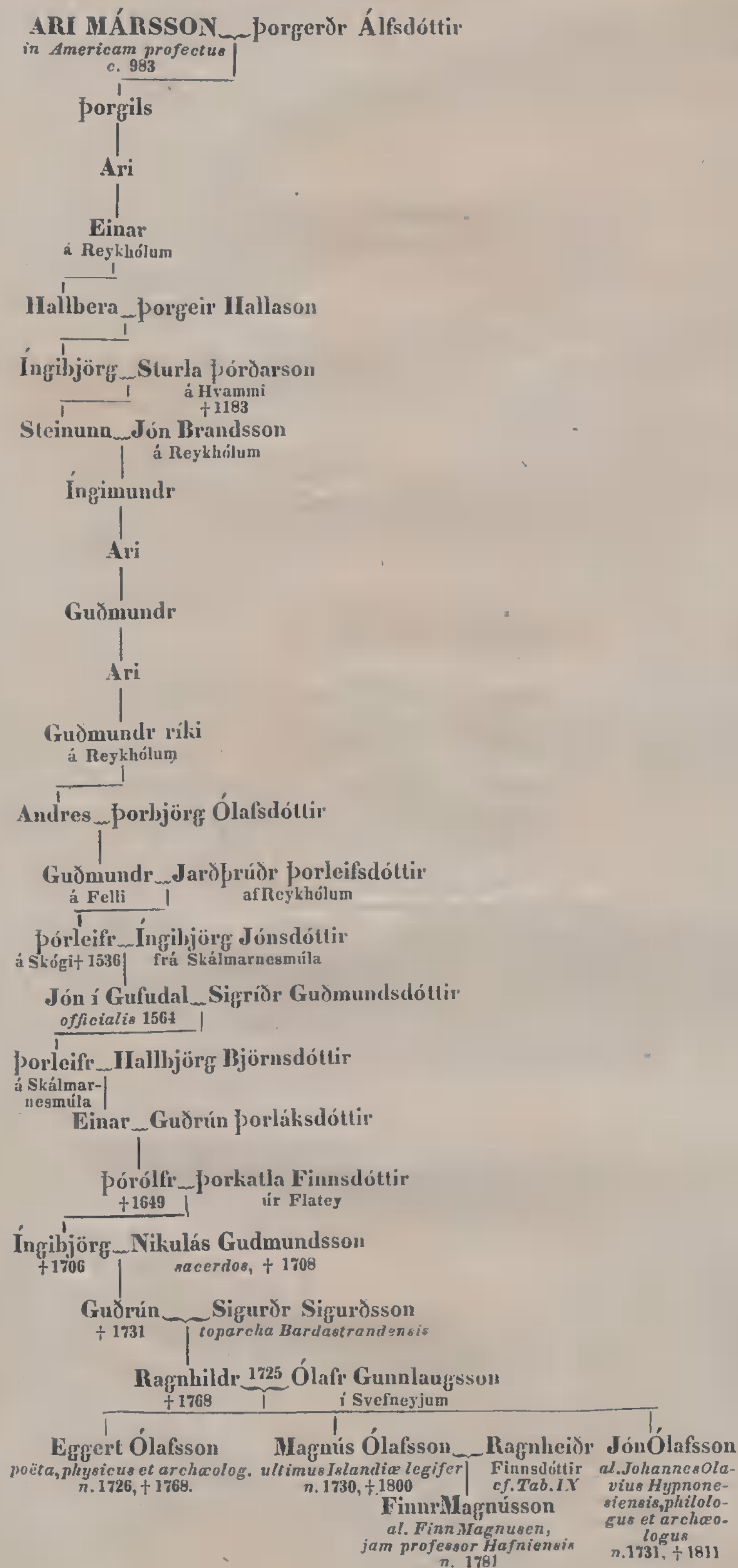

VI. GENEALOGIÆ GUDLEIVI GUDLŒGI FILII ET ERICI GRÖNLANDORUM EPISCOPI.

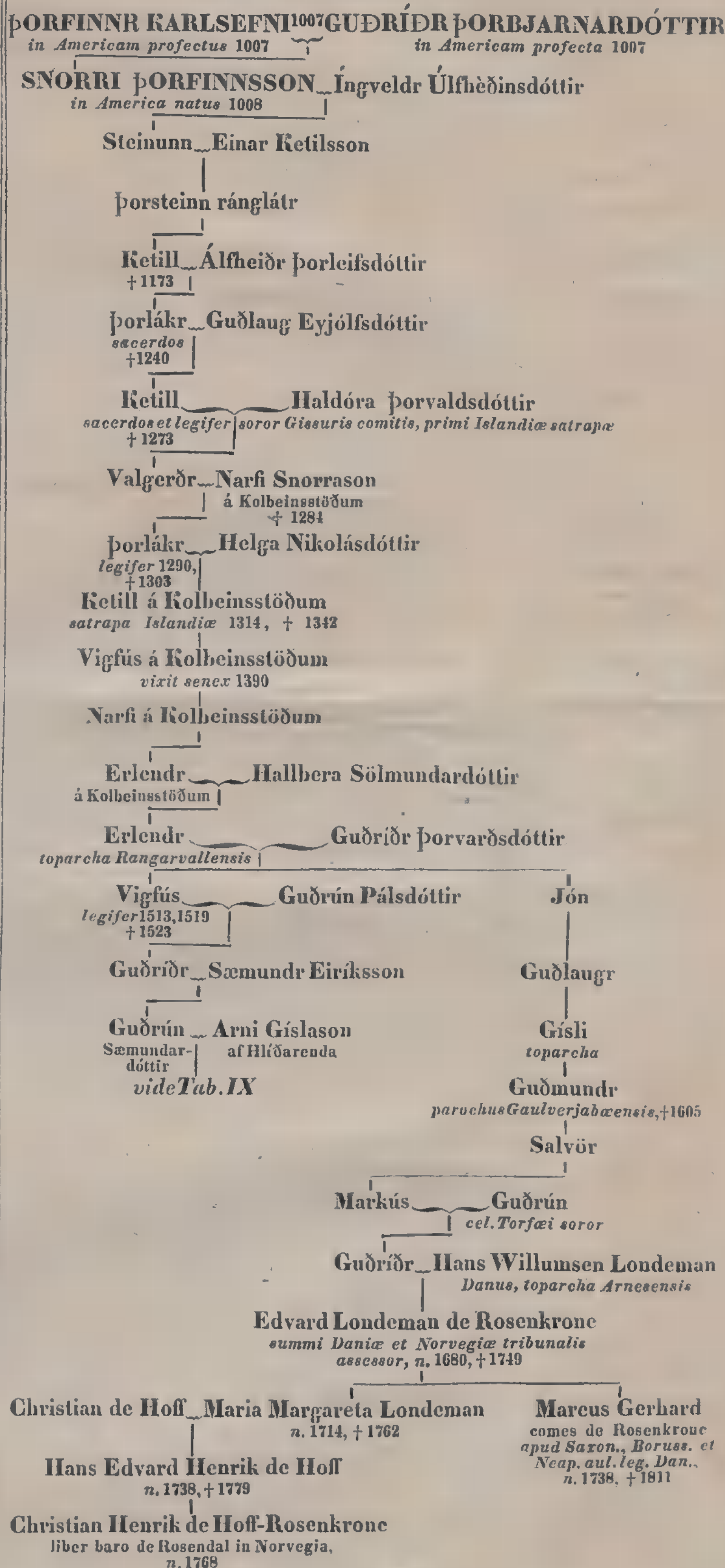
Eyrbyggja-Saga c. 64; Landnáma I, 10, 12, 13; II, 6, 11; III, 5, 10; Olafs Saga Tryggvasonar c. 118-119 in Fornmanna-Sögur I p. 242 sq.; Njáls Saga c. 114; Laxdæla-Saga c. 1 sq., c. 7; Hólmverja-Saga c. 3, 6, 7, 18.

VII. GENEALOGIA ARII MARIS FILII AD NOSTRA USQUE TEMPORA PRODUCTA.

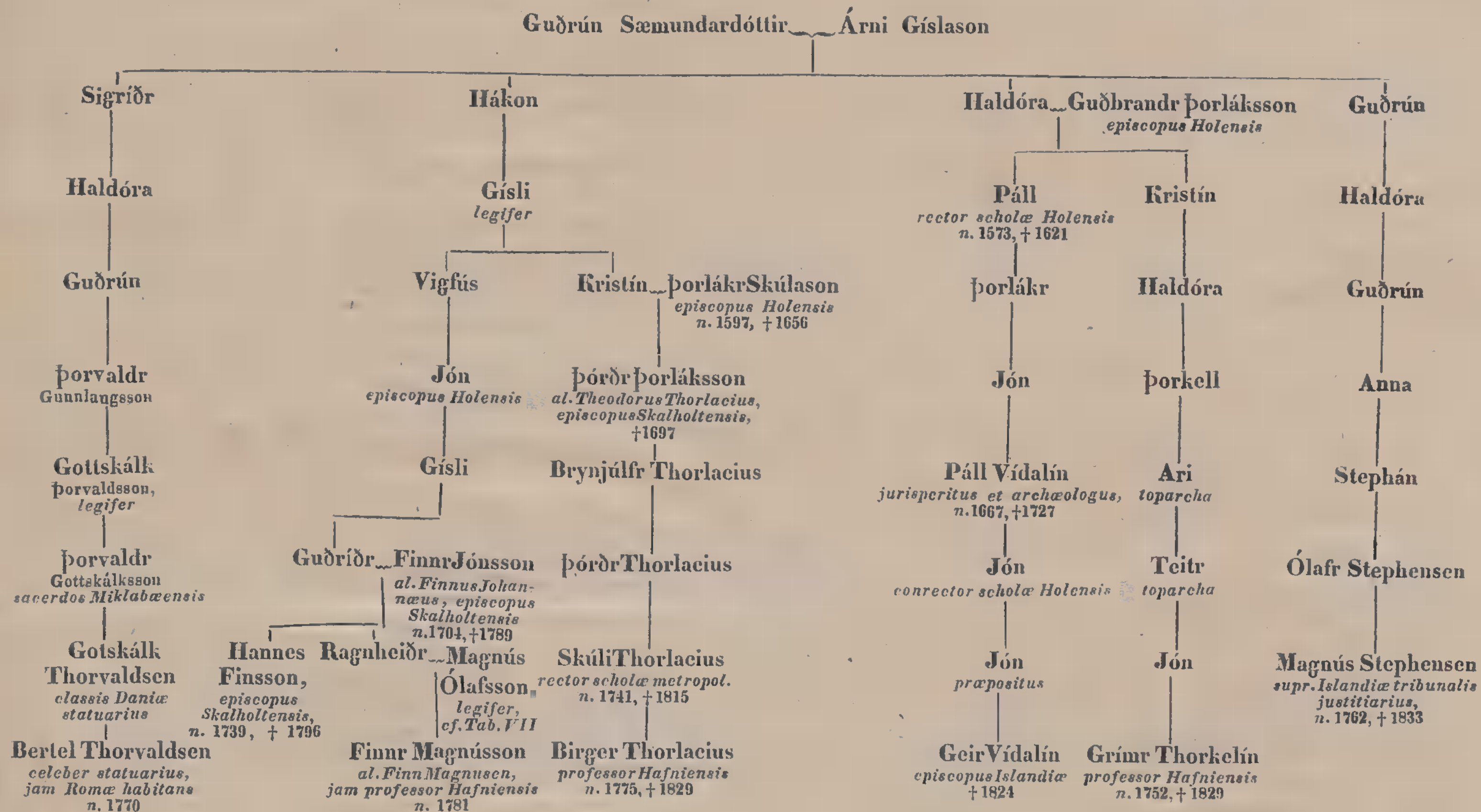

VIII. GENEALOGIA THORFINNI KARLSEFNII ET GUDRIDÆ ITIDEM AD NOSTRUM ÆVUM PRODUCTA.

IX. CONTINUATIO GENEALOGIÆ THORFINNI KARLSEFNII ET GUDRIDÆ

(cf. Tab. VIII.)

at þ uetr malldrykkia huort uetr ok sumar at þer v malldry-
kkia at daguerdum en at natuerdu v omællt drukkit en
er þeir uoru nærri þa hafde h cc. manna. alldri for h fe manare e
mz xx. sessu allskipada. eir. atti skeid mykla tuttugu ok
iiij rum at ruma tali ok so mikil at þui ha hafde h j utfer-
ding edr leidangurs skipinu ok v þar a cc. manna edr meirr. eir
hafde mz ser xxx. þrela ok um þria annat man h ætlade þr-
ælum sinum dagsuerk ok gaf þeim sidan stundir ok lofat at þeir ynni
ser um kuolld edr um nætr. h gaf þeim akrlond at sa ser korni ok
fœra avoxtinn til fear ser. h lagde a huern þeirra verk ok lausn. ok le-
ystu margir sig til frelsis mz þui fe keyptu eitt sumar annat man e
leysingium sinum skipade h i silldfiski en sumum til annara fefan-
ga. sumir ruddu markir ok giordu ser byi ok ollum kom h til nokkurs froma

[illegible] er [illegible]

nu er þat næst at biarne heriulfs s kom utan
af grænlande a fund eir. iarls ok tok iarl v him vel
sagde biarne fra ferdum sinum er h hafde lond
set ok þotti monnum h verit hafa uforuitinn er hann
hafde ekki at segia af þeim londum ok fekk h af þui nokkut amæli
biarne gerdizt hird madr iarls ok for ut til grænlandz v sumarit ept
var nu mikil umrœda um landa leitan. leifr s eir. rauda
ór brattahlid for a fund biarna heriulfssonar ok keypte
skip at him ok red til haseta sua at þeir v halfr fiorde tøgr
manna saman. leifr bad sinn fodur eir. at h munde enn fyrir vera ferd-
inne. eir. talldizt helldr undan kuetzt þa vera hniginn i alldr
ok kuetzt minna mega v vosi ollu en var. leifr q h enn mundu
mestri heill styra af frændum ok þetta let eir. ept leifi. ok ridr h
heiman þa er þeir eru at þui bunir ok var þa skamt at fara til skipsins

þr komu t bratta hlidar baru farmīn af skipe sidan bau
d l. þori t vistar mz ser ⁊ gudride konu hs ⁊ iij m̄m audr
en fek vist audr hasetū bede þoris ⁊ sinū felogū. l. tok
xv m̄ or skerinu h var sidan kalladr l. hinn heppni. l. v̄ð n
u bede gott t fiar ⁊ mannuirding. þn uetr kom sott mik
il j lid þoris ⁊ andadizt h þorir ⁊ mikill hluti lids hs. þn ue
tr andadizt ⁊ eirikr raude. nu u umrǽda mikil v uinlz
for l. ⁊ þotti þoruallde brodr hs of vida kanat hafa v
it landit. þa mli l. vid þoruall. þu skalt fara mz skip mitt brodir
ef þu vill til vinlandz ⁊ vil ek þo at skipit fari adr eptir vide
þ er þorir atti j skerinu ⁊ suo var gert

[N]u byzt þorv. til þrar ferdar mz xxx manna m radi l.
brodur sins sidan biuggu þr skip sitt ⁊ helldu j haf ⁊ er
einge fra sognū v ferd þra fyrr e þr koma t vinlandz t
l. buda ⁊ biuggu þr um skip sitt ⁊ satu um kyrrt þn uetr ok
ueiddu fiska til matar ser en v uarit mli þorv. at þr skylldu bu
a skip sitt ⁊ skyllde eptir batr skipsins ⁊ nokkurir m̄ mz fara fir
uestan landit ⁊ kāna þar um sumarit þeim syndizt landit fagrt ⁊
skogott ⁊ skamt mille skogar ⁊ siofar ⁊ huitr sandr þar var ey
iott miog ⁊ grunnsǽfui mikit þr fundu huergi manna vistir ne
dyra en j eyiu einne uestarliga fundu þr. kornhialm
af tre eigi fundu þr fleire manna verk ⁊ foru aptr ⁊ quomu
til l. buda at hausti. en at sumri odru for þorv. fyrir austan m
kaupskipit ⁊ hit nyrdra fyrir landit þa gerde at þeim vedr hua
st fyrir andnese einu ⁊ rak þa þar upp ⁊ brutu kiolinn undan ski
pinu ⁊ hofdu þar langa duol ⁊ bǽttu skip sitt þa mli
þorv. vit forunauta sina nu vil ek at v reisim h upp kiolin
anesinu ⁊ kalli kialarnes ⁊ suo gerdu þr sidan sigla þr
þadan j braut ⁊ austr fyrir landit ⁊ inn j fiardar kiapta þa
er þar uoru nǽstir ⁊ at hofda þeim er þar gek fram h var allr
skoge uaxīn þa leggia þr fram skip sin j lǽgi ⁊ skiota bry
giū aland ⁊ gengr þorv. þar aland upp mz alla forunauta sina h
mli þa h er fagrt ⁊ h uillda ek bǽ min̄ reisa ganga sidan t
skips ⁊ sia a sandinū inn fra hofdanū iij hǽder ⁊ foru til
þangat ⁊ sea þar hud keipa iij ⁊ iij m. undir huerium. þa skip

Olafr het her konungr er kalladr var olafr hviti.
hann var s. ingialldz kgs helga s. olafs s. gudrodar s. halfdanar
s. hvitbeins upplendinga kgs. hann herjadi vestr viking ok vann
dyflinni a irlandi ok dyflinnar skiri. þar gerdiz hann kr yfir. hann fekk
audar diupudgu d. ketils flatnefs. barn þeirra het
þorsteinn raudr. hann feck ok fell a irlandi i orrostu. en audr ok þorsteinn foro þa i sudr
eyiar. þar fekk þorsteinn þuridar d. eyvindar austmanns systur helga hins magra. þau attu morg born. þorsteinn gerdiz herkonungr ok reziz til lags med
sigurdi iarli hinum rika s. eysteins glumru. þeir unnu katanes ok sudrland, ross ok merevi ok meirr en halft skotland. gerdiz þorsteinn þar kr yfir
adr skotar sviku hann ok fell hann þar i orrostu. audr var þa a katanesi er hon
spurdi fall þorsteins. hon let þa gera knorr i skogi a laun. ok er hon var buin helt
hon ut i orkneyiar. þar gifti hun groo d. þorsteins rauds. hon var modir grelaudar er þorfinnr iarl hausakliufr atti. eptir þat foradi audr at leita islandz.
hon hafdi a skipi xx karla frialsa. audr kom til islandz ok var hinn fyrsta

vetr i biarnarhofn med birni brodur sinum. siþan nam hon ollum dolum ...
...

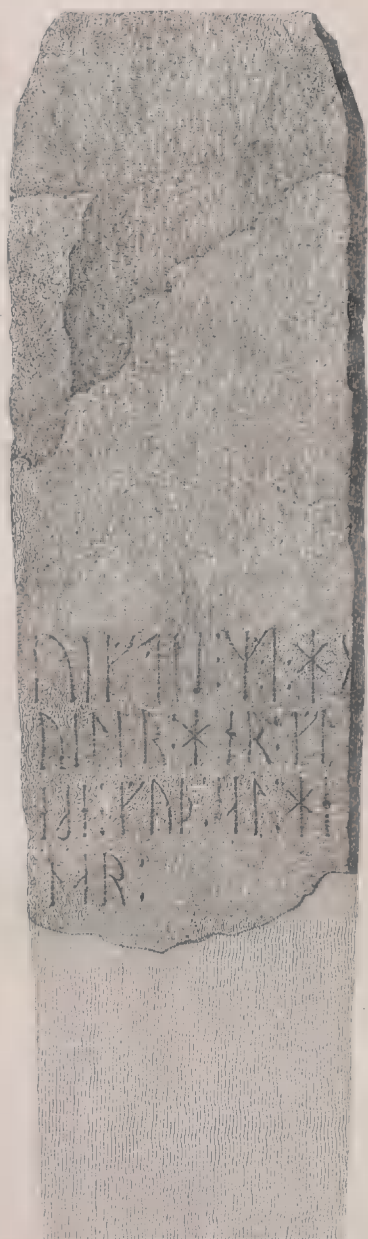
[illegible]

til er þeir komu at á einni er fell af landi ofan i vatn en til sioar eyrar voru þar miklar
ok matti eigi komaz i ana utan at haflǿðum. þeir karlsefni sigldu i osinn ok kolludu i Hopi
þeir fundu þar a landi sialfsana hveitiakra þar sem lægðir
voru en vinvid allt þar sem holta vissi. hverr lækr var þar fullr af
fiskum þeir gerdu grafir þar sem mættiz landit ok flodit gekk ofazt
ok þa er ut fell siorinn voru helgir fiskar i grofunum. þar var mikill fiol
di dyra a skoginum medr allu moti. þeir voru þar halfan ma
nud ok skemmtudu ser ok urdu vid ekki varir. fe sitt haf
du þeir medr ser. Ok einn morgin snemma er þeir litu
dust um sa þeir mikinn fiolda hudkeipa ok var veift
triom a skipunum ok let þui likazt sem i halmþust ok
var veift solarsinnis. þa mælti karlsefni hvat mun þetta hafa
teikna. Snorri þorbrandsson svarar honum. Vera kann at þetta se fridar
merki ok tokum skiold hvitan ok berum at moti ok sua gerdu þeir. þa
reru þeir i mot ok undradust þa sem fyrir voru ok gengu a land upp. þeir voru svar
tir menn ok illiligir ok hafdu illt haar a hofdi. þeir voru mioc eygdir ok breidir
i kinnum. dvoldust þeir of stund ok undradust þa sem fyrir voru ok reru si
dan i brott ok sudr fyrir nesit. þeir karlsefni hofdu gort budir sinar upp fra
vatninu ok voru sumir skalarnir nær vatninu en sumir firr. Nu voru þeir þar þann
vetr. þar kom engi snior ok allt gekk fe þeira sialfala fram. En er va
ra tok sa þeir einn morgin snemma at fioldi hudkeipa reri sunnan
fyrir nesit sua mart sem kolum væri sait fyrir hopit var þa ok veift af hverju
skipi triounum. þeir karlsefni brugdu þa skioldum upp ok er þeir fundust to
ku þeir kaupstefnu sin a milli ok villdi þat folk helzt hafa ravtt
skrud. þeir hafdu moti at gefa skinnavoru ok algra skinn. þeir villdu ok kaupa sverd
ok spiot en þat bannadu þeir karlsefni ok Snorri. þeir skrælingar toku sp
annarlangt ravtt skrud fyrir ofoluan belg ok bundu um hofud ser. gekk
sua kaupstefna þeira um hrid. þa tok at fættaz skrudit med þeim
karlsefni ok skaru þeir þa sua smatt i sundr at eigi var breidara en þver
fingr. ok gafu skrælingar þo jafnmikit fyrir sem adr eda meira. þat bar
til at graðungr hliop or skoge er þeir karlsefni attu ok gellr hatt. þetta fe
laz skrælingar ok lavpa ut a keipana ok reru sidan sudr fyrir landit
verdr þa ekki vart vid þa þriar vikur i samt. En er sia stund var lidin
sea þeir fara sunnan mikinn fiolda skrælinga skipa sua sem straumr stædi. var
þa triounum ollum veift andsǿlis ok yla upp allir miog hatt. þa toku

nu er vakit mal vid hana ok let hon þat sitt rad sem Eirikr villdi ok
fra ok er nu ekki at lengja þat · at þessi rad tokuzt ok var þa ve
izla aukin ok giort brullaup · gledi mikil var i Bratta hlid um vet
rinn · A · þar leku miklar umrædur um vetrinn i Bratta hlid at þeir voru
mjok tafl uppi havfd ok sagna skemtan ok margt þat er til hybyl
a · bota matti vera · ætludu þeir Karlsefni ok Snorri at leita vin
landz ok ræddu mart um þat · En þui lauk suo at þeir Karlse
fni ok Snorri bjuggu skip sitt · ok ætludu at leita vinlandz um su
marit til þeirar ferdar redzt þeir Biarni ok Þorhallr med skip sitt
ok þat foruneyti er þeim hafdi fylgt · Madr het Þorvalldr · h
ann var magr Eiriks rauda · Þorhallr var kalladr veidimadr hann haf
di lengi verit i veidiforum med Eiriki um sumrum ok hafdi hann
margar uardveizlur · Þorhallr var mikill vexti svartr ok þursligr hann
var helldr vid alldr · udæll i skapi · hljodlyndr famalugr hvers
dagliga undirfaurull þo at mæla fannr · ok fysti jafnan
hins verra · hann hafdi litt vid tru blandazt sidan hon ko
m a Grænland · Þorhallr var litt vinsælldum horfinn · en þa hafdi
Eirikr lengi tal af honum hallt · hann var a skipi med þeim Þ
orvalldi · þvi at hann var vida kunnigr i ubygdum · þeir havfdu þat sk
ip er Þorbiorn hafdi ut þangat · ok redzt til ferdar med þ
eim Karlsefni ok voru þar flestir grænlenzkir menn a · a · skipum þe
ira var fjorutigi manna annars hundrads · sigldu þeir undan si
dan til vestrbygdar ok til Biarneyja · sigldu þeir þadan undan bi
narnum nordan vedr · voru þeir uti tvau dægr þa fundu þeir
land ok reru fyrir a batum ok kannavdu landit ok fundu þar he
llur margar ok suo storar at tveir menn mattu vel spyrnazt i iljar
melrakkar voru þar margir þeir gafu nafn landinu ok kalludu Hell
uland · þa sigldu þeir nordan vedr tvau dægr ok var þa land fyrir þ
eim ok var a skogr mikill ok dyr mavrg · ey la i landsudr und
an landinu ok fundu þeir þar biarndyr ok kalludu Biarney · En
landit kalludu þeir Markland þat er skoguinn · þa er lidin voru tv
au dægr fra þvi landi · þeir sigldu undir landit · þar var nes er þeir
kvomu at þeir beittu med landinu ok letu landit a stjornbord
a · þar var avræfi ok strandir langar ok sandar · fara þeir a batum til
landz ok fundu kjol af skipi ok kalludu þar Kjalarnes þeir ga
fu ok nafn strandunum ok kalludu Furdustrandir · þvi at la
ngt var med at sigla · þa gerdizt vogskorit landit ok [illegible] ok h
elldu þeir skipunum at vogunum · þat var þa er Leifr var med Olafi Try
ggva · syni ok hann bad hann boda kristni a Grænlandi ok

Sva ē kallat sem þridiungr se iord at norþrinum. Einn lutr heitir asia sa er ór landnordri ut sudr. oc tekr um
suord india. J þeim lut iardar i australfo heims ero þriu inndia lond. A hino yzta india bodadi
Bartholomeus pstr trv. oc a indi ... þui let h lif sitt. A þ india er hing ligr nest, kendi thomas pstr kenn
ingar oc a þui e inndi e oc þar dó h fyri guds sakir i þei luta heims er Asia heit stedr borgin ninive
su e mest allra borga h e þriggia dagleida long. En ein dag leid e breidd hennar. J þessum lut heims e babilo
en forna oc en mikla. J henni hafdi nabugudunusor kgr uelldi en h e nu s a eydd. ... menn megu þar eigi
byggia fyrir ormum oc allzkyns illzko fra illkvikendum. J asia e ierusalem. oc þar anthiocia. J hinni setti petrus
pstr byskstol oc þar song h fyrst. oc allra ... m. Asia en minni heit s a i hinni miklo asia þar kendi ion pstr oc
þar e grof hs i borg þeirri e effesus heit. Sva er kallat sem fiorar ar falli or paradiso. Ein heit phison ed gan
ges audru nafni h fellur ut ium sio. e at bok mali heit ocean. phison sprettr upp und fialli þ e orobares heit. An
nur ... su e or paradiso fellr heit tigris hin þridia a heit eufrates þer falla badar i midiardar sio scamt fra antiokia.
Eufrates fellur igegnum babilon ina fornu oc kemr i sia skamt fra anthiocia ... Nilus heit ed geon odro nafni
hin fiorda ... su e rennr or paradiso. hon skilr asiam oc affricam. h fellr umhuerius egipta s a. J egipta lendi e babilon
in nyia. oc hofud borg su e alexandria heit. Annar lutr ... heims heit affrica sa tekr or ut sudri i begia att uestrs oc
or autnordrs. J þeim lut iardar e serkland oc þriu bla s a. Midiardar sior skilr affricam ... europam. Europa heit
enn þridi lutur iardar. h e or beggia att uestrs oc ut nordrs oc tekr i landnordr. J austanuerþri europa e garda
uelldi þar e holmgardr oc palltekia oc smalenskia. Nest garda uelldi til þat sudrs er gikkia kgs velldi. hauf rikis
þes e constantinopol heit. e verkaullum miklagardr. J miklagardi e kkia su e a dra lyzko heit agiosphia
oc nordr menn calla agisif. Su e kkia itarligust allra kkna i heimi at giord. oc at uexti Und gkia kg e bol
gara s a. oc fioldi yia þ ra e gk ldz eyiar ero kalladar. krit oc kipr ero agerast gkldz eyia. Sikil ey e mikit riki z huer
fr i þan lut heimns e europa heit. Jtalia heit riki þ e fra sunnan fiallgard þan e menn kalla mundia. Autanu
þu italia e apulia. þ kalla nordmenn pul s a. A midri itallia stendr roma borg. Anordan uþri italia e langobardia. e u
taullum langbarda land. fyr nordan fiall til austurs e saxs s a en til ut sudrs fra s a. hyspania e vertaullum span s a e riki mikit
sudur til midiar þar habs. imilli langbarda landz oc frakklandz. Rin heit a mikil. e fellr nordr fra mundia imilli saxs landz oc frakklandz
J innar gislum ligr fritland nordur til hafs fra nordan saxs s a e danmork. J gegnum danmork gengr sior i austur veg. Sui
þiod ligr fra austan danmork. En norwegr fra nordan. fra nordan norweg e finmork. þadan vikr s a i til lannorþurs z s a til austurs
adr komi til biarma lendz. fra þ e scattr gilt und garda kg. fra biarmalandi ganga laund til obygda ab nordr att allt til þes e
grenland tekr u. fra grenalandi i sudr ligr hellu land þa e mark land. þadan e eigi langt til uinlandz e sum menn ætla at gan
gi af affrica. England oc scotland e ein ero. oc e þo sitt huart kgs riki. Jrland e ey mikil. Jsland e oc ey mikil inordr fra
irlandi. þessi laund aull ero i þeim luta heimns e europa e kallad ~

1.

2.

3.

C. Hoffmann sc.

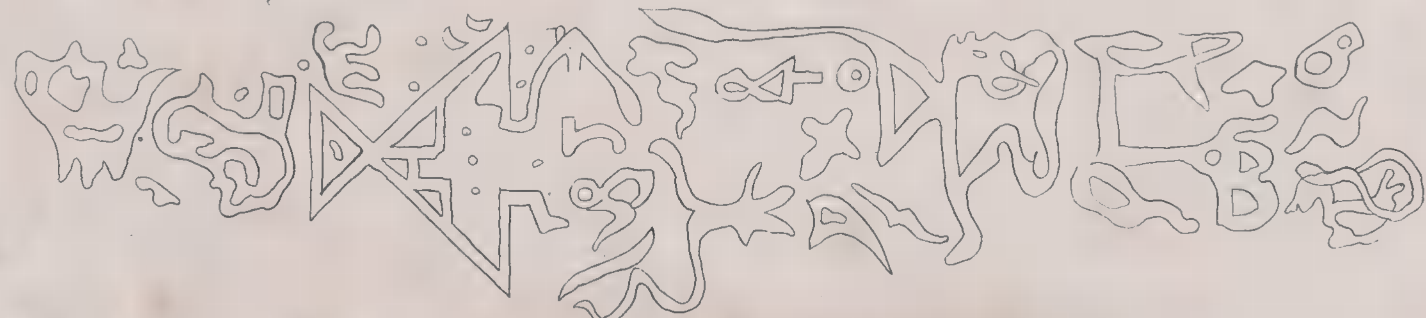
W. A. Graah del. G. Hoffmann sc.

KIRKERUIN I KAKORTOK.

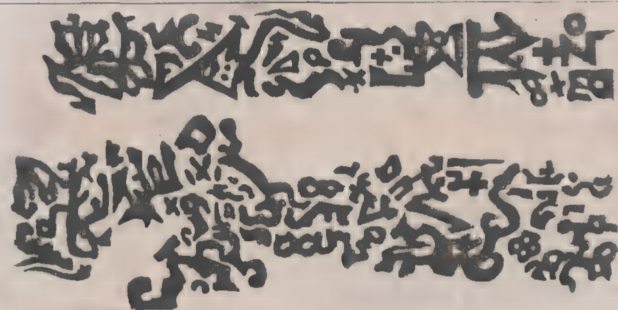

VIEW OF THE ASSONET INSCRIPTION ROCK.

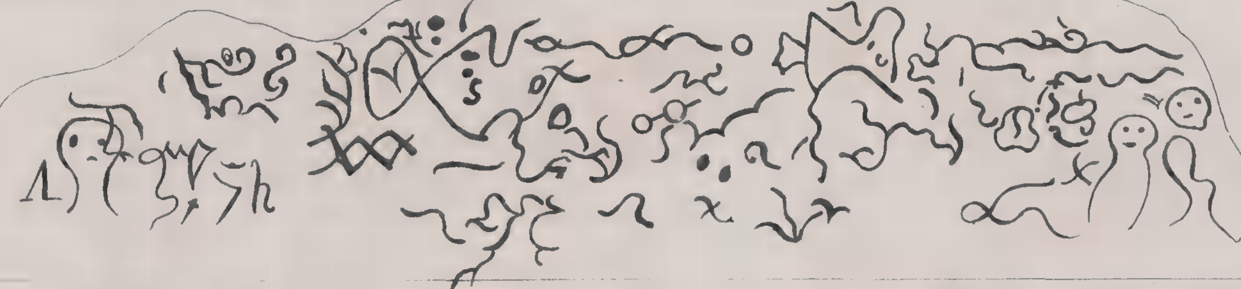
I. Dr. Danforth's Drawing 1680.

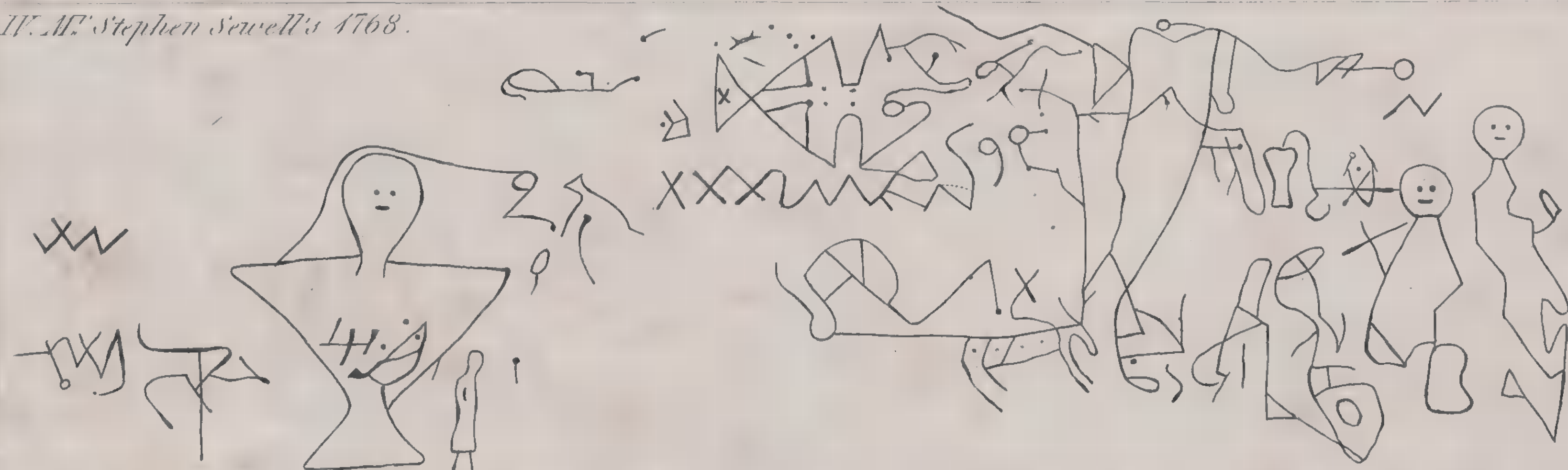
II. Dr. Cotton Mather's 1712.

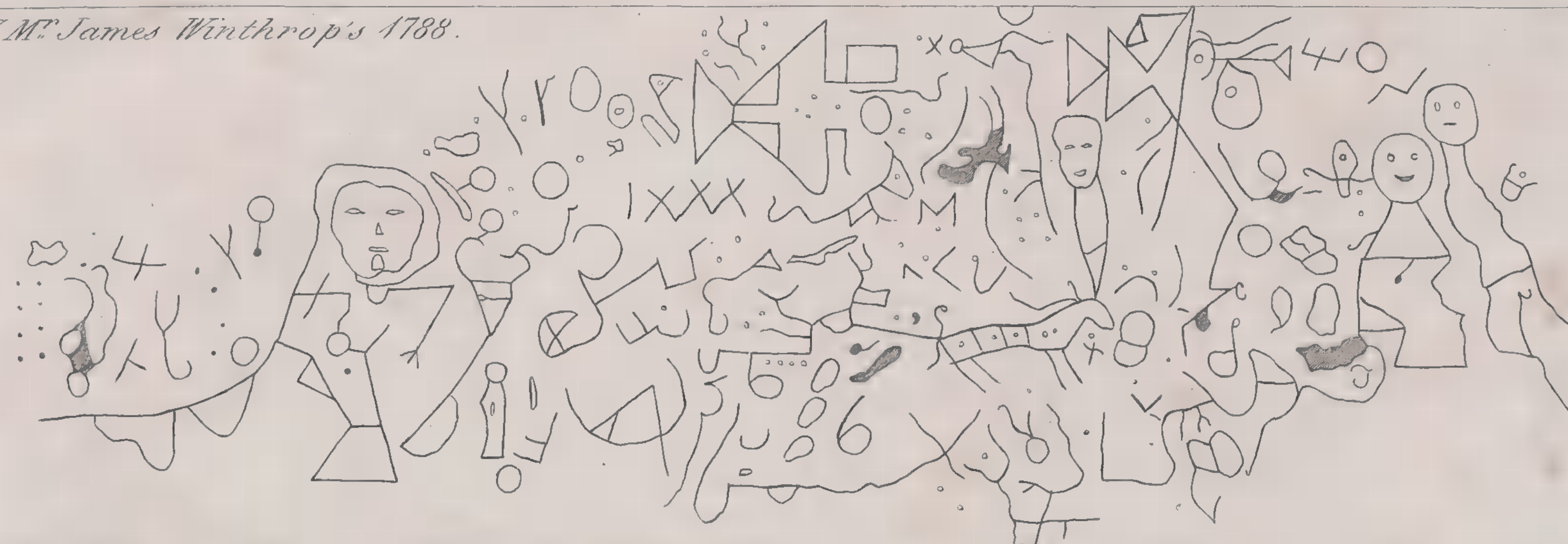
III. Dr. Greenwood's 1730.

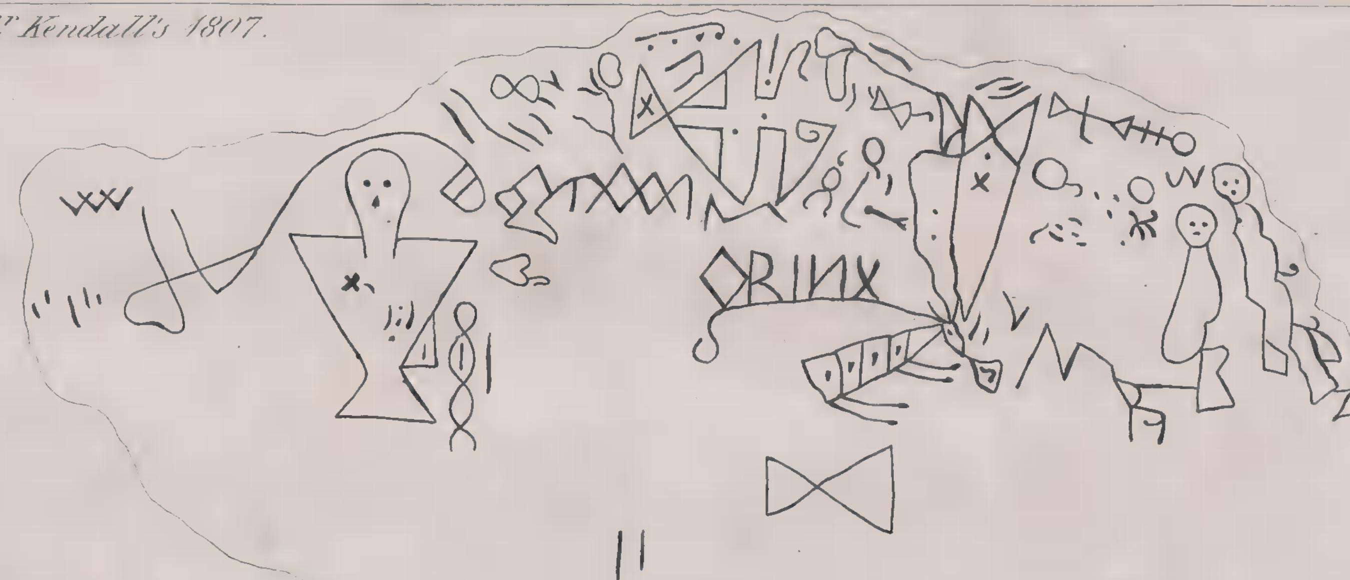
IV. Mr. Stephen Sewell's 1768.

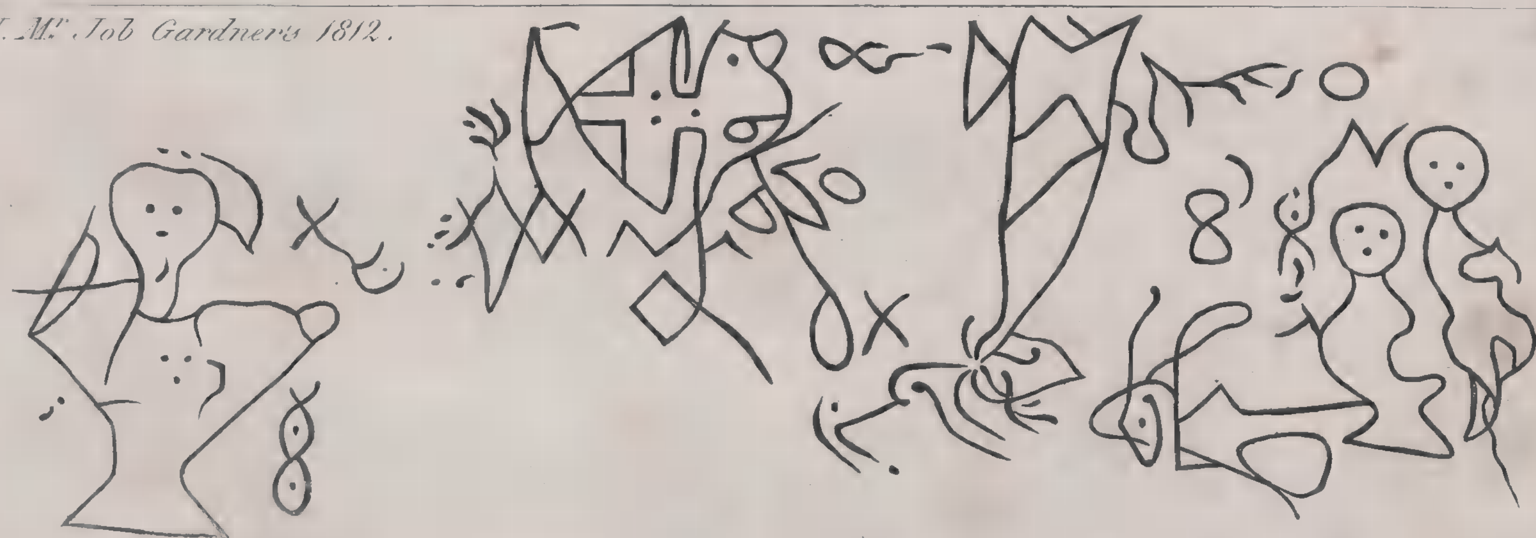
V. Mr. James Winthrop's 1788.

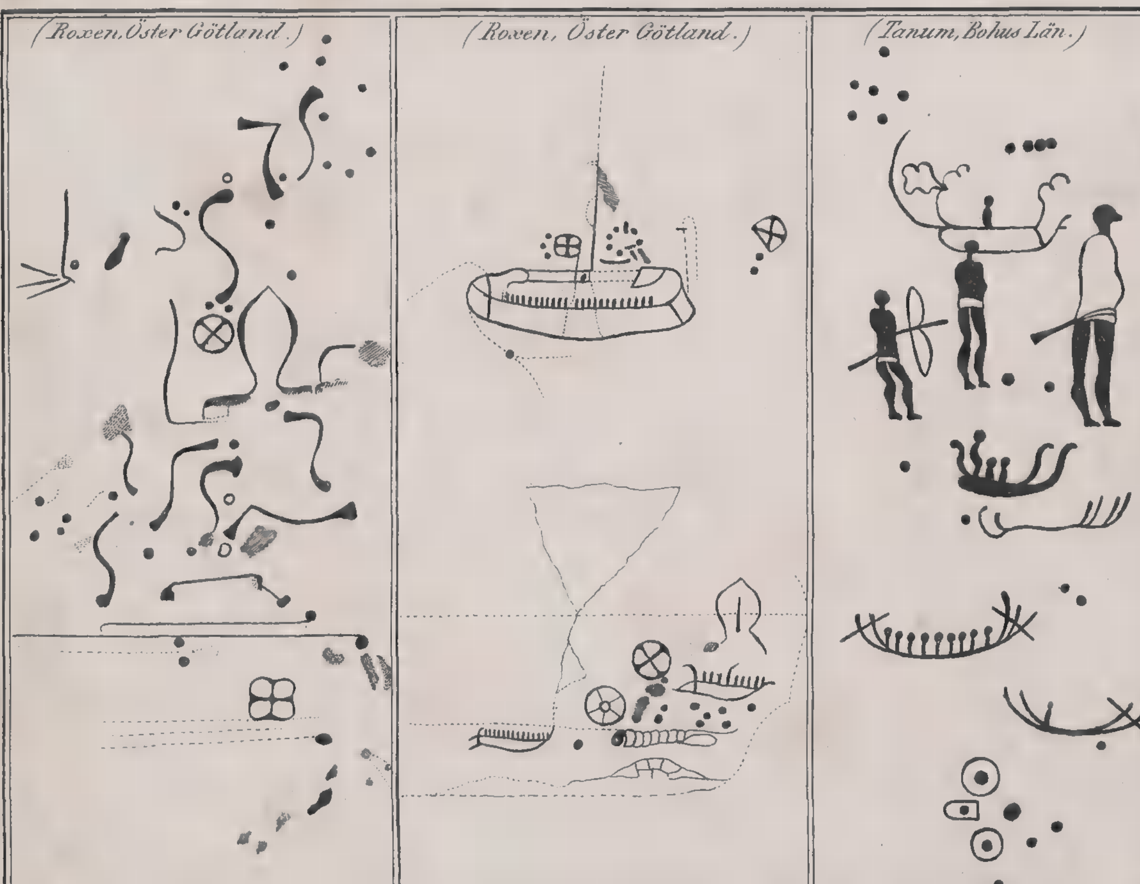

VI. Mr. Kendall's 1807.

VII. Mr. Job Gardner's 1812.

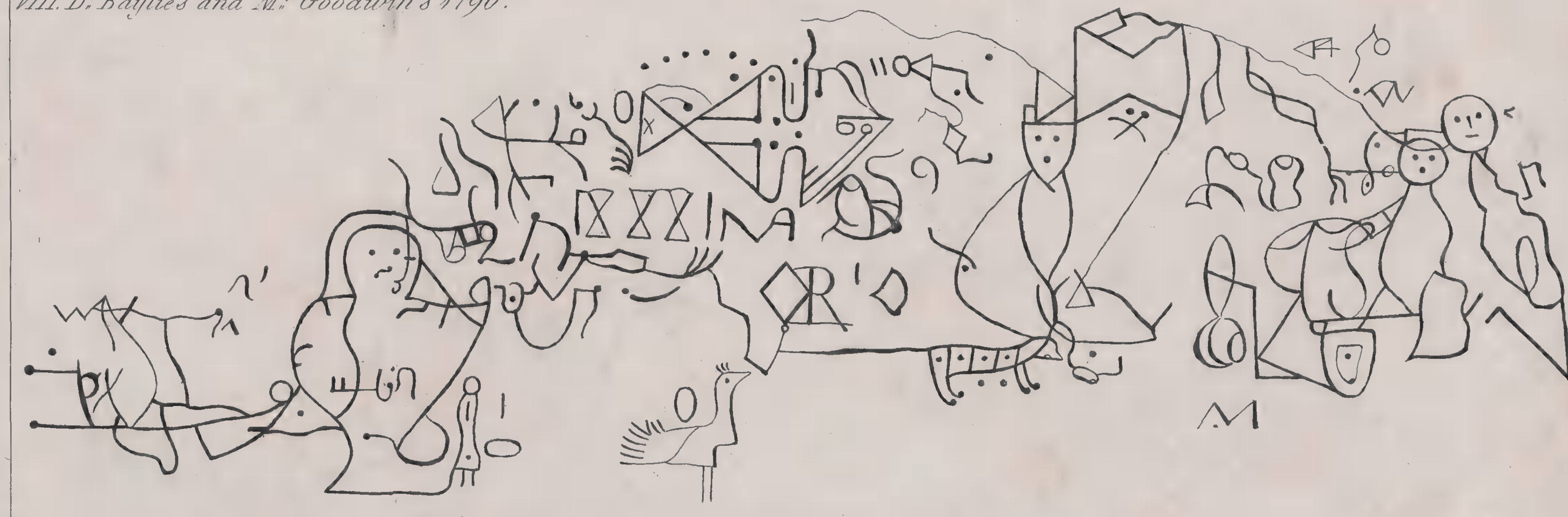

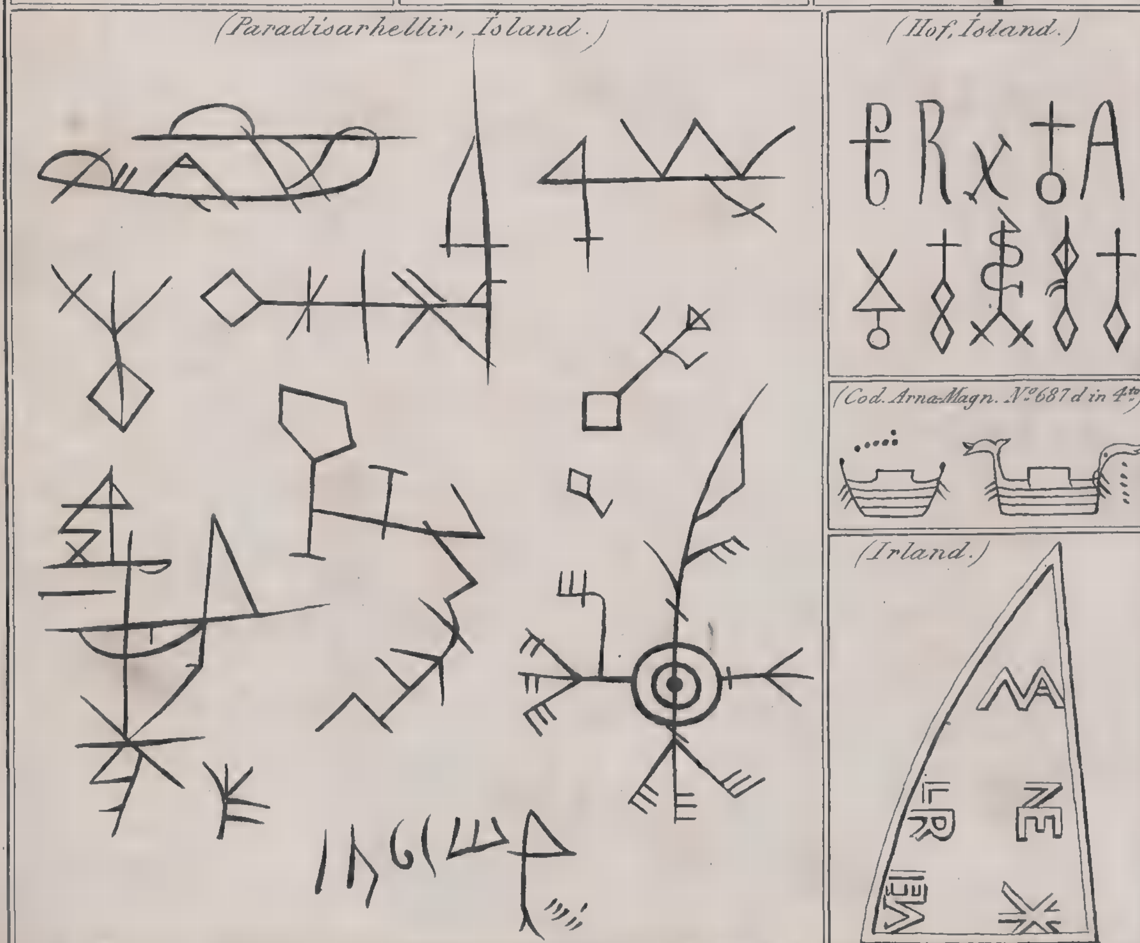
(Roxen, Öster Götland.)

(Roxen, Öster Götland.)

(Tanum, Bohus Län.)

VIII. Dr. Baylies and Mr. Goodwin's 1790.

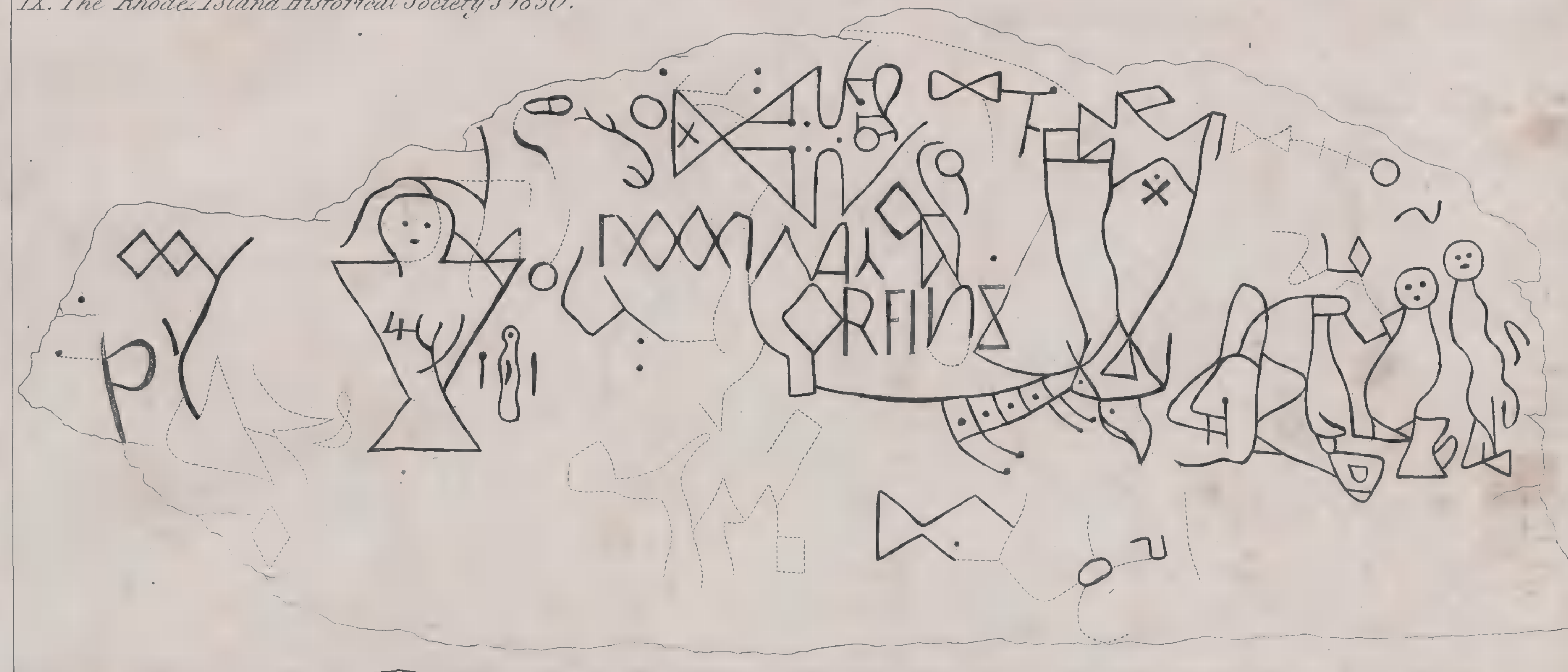

(Paradisarhellir, Island.)

(Hof, Island.)

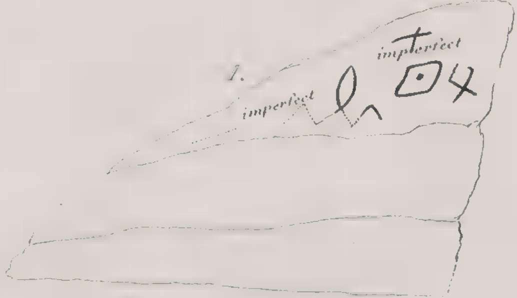
(Cod. Arnæ Magn. No. 687 d in 4to)

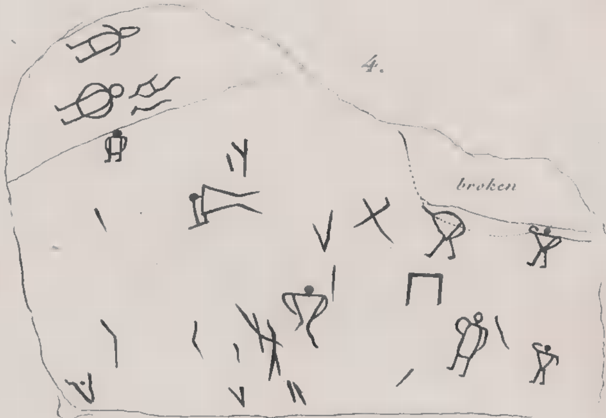
(Irland.)

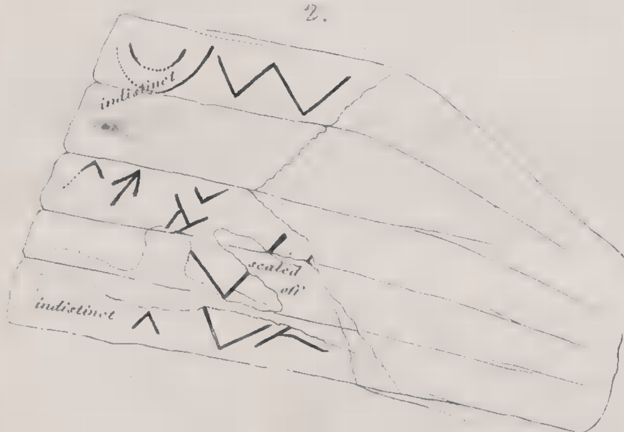

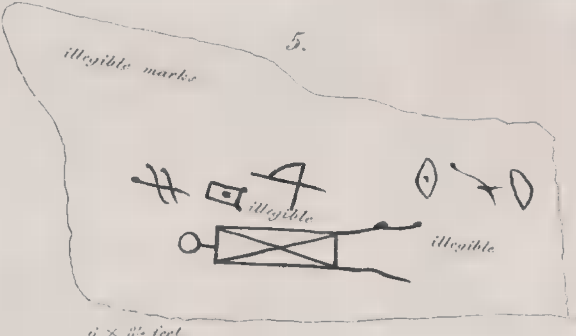
IX. The Rhode Island Historical Society's 1830.

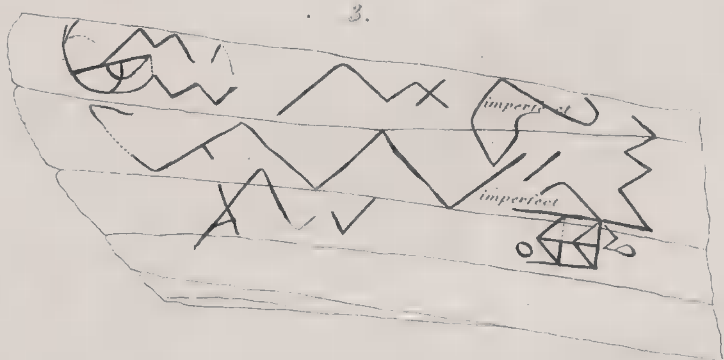
PORTSMOUTH ROCKS. TIVERTON ROCKS.

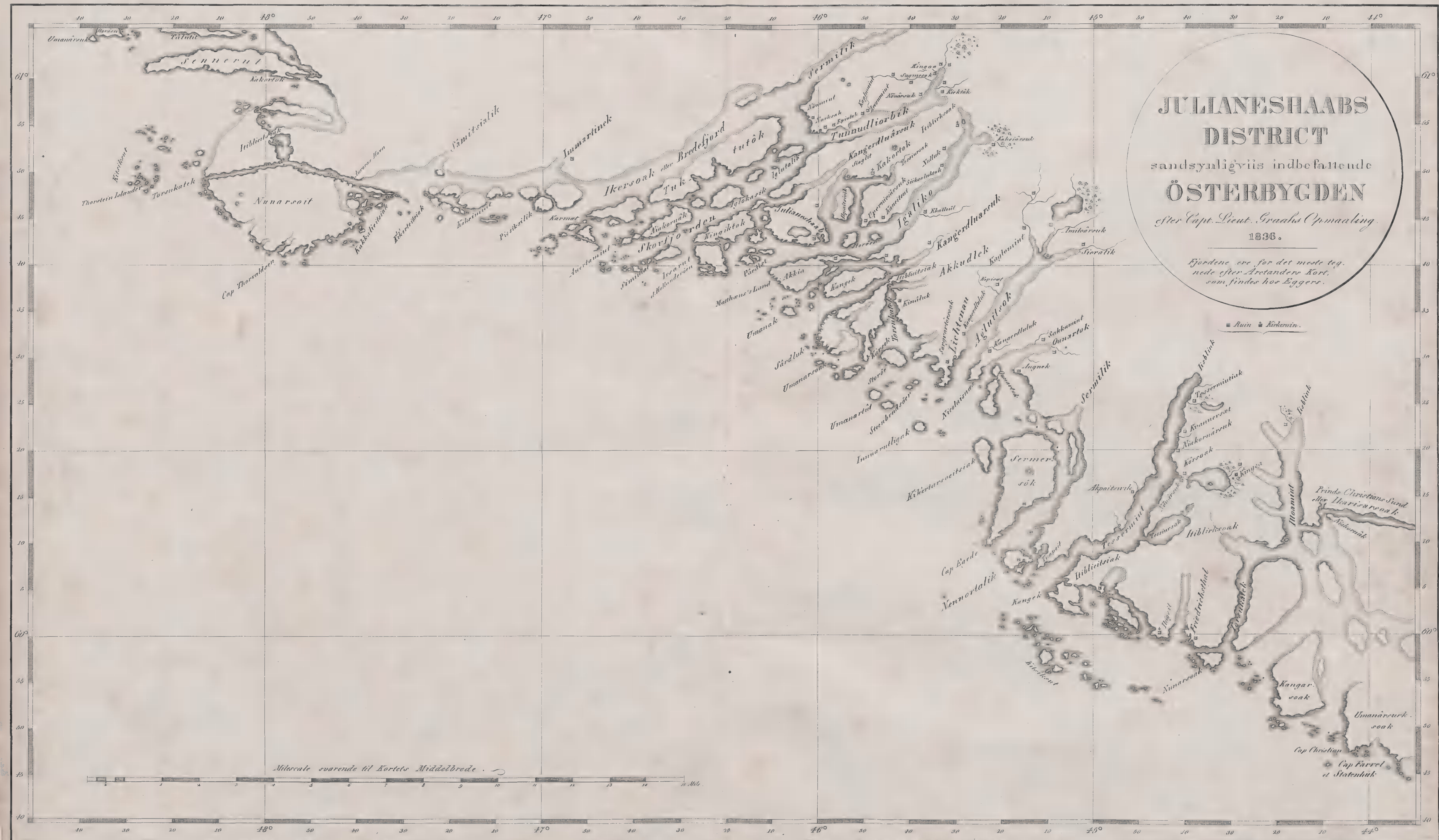

J.R. Bartlett del. C. Hoffmann sc.

ISLAND
á ofanverðri tíundu öld eptir Krists burð
ok um aldamótin ár
1000.
Længde Vest for Kjøbenhavn.
ÞORSKAFJARÐAR-
ÞING
BREIÐIFJÖRÐR
ÞORS-NESS
ÞING
ÞVER-ÁRÞING
FAXAFJÖRÐR
KJALAR-NESS
ÞING
ARNESS-
ÞING
RÁNGÁR-
ÞING
HUNAVATNSÞING
HEGRA-NESS
ÞING
VAÐLA-
ÞING
ÞINGEYJAR-
ÞING
SUNNUDALS
ÞING
KIÐJAFELLS-
ÞING
SKAPTAFELLSÞING
Klofa jöklar
Vatnajökull
Lángjökull
Hofsjökull
Tindfjalla jökull
Hekla
Strandaflói
Húnaflói
Ísafjarðardjúp
Grímsey
Lánganes
Sljetta
Vestmannaeyjar
Reykjanes
Eystra Horn
Horn

JULIANESHAABS
DISTRICT
sandsynligviis indbefattende
ÖSTERBYGDEN
efter Capt. Lieut. Graahs Opmaaling.
1836.
Fjordene ere for det meste teg.
nede efter Ârctanders Kort,
som findes hos Eggers.
Ruin
Kirkeruin.
Milescale svarende til Kortets Middelbrede.
Mile
Sennerut
Kakortok
Nunarsoit
Torsukatek
Thorstein Isländer
Cap Thorwaldsen
Sâmitsialik
Immartinek
Ikersoak eller Bredefjord
Tuk-tutôk
Skovfjorden
Julianeshaab
Tunnudliorbik
Sermilik
Kangerdluârsuk
Igaliko
Akkia
Matthæus's Land
Kangerdluarsuk
Akkudlek
Umanak
Sârdluk
Umanarsoit
Lichtenau
Agluitsok
Sermilik
Sermersôk
Kikertarsoeitsiak
Cap Egede
Nennortalik
Kangek
Itiblirsoak
Tessermiut
Friedrichsthal
Nunarsoak
Kitsikut
Kangarsoak
Umanârsurksoak
Cap Christian
Cap Farvel et Statenhuk
Prinds Christians Sund eller Ikarisarsoak
Iisblink
61°
60°
48°
47°
46°
45°
44°

General Chart exhibiting the DISCOVERIES OF THE NORTHMEN in the ARCTIC REGIONS AND AMERICA during the 10th, 11th, 12th, 13th, and 14th, centuries.

DAUÐA HAF
SPITZBERGEN
HAFSBOTNAR
BAFFINS BAY
GRŒNLAND
GRŒNLANDS HAF
GINNUNGA GAP
HUDSONS BAY
NEW SOUTH WALES
Cockburn Island
Melville Peninsula
Hudsons Strait
Davis Strait
Jan Mayen
Shannon I.
VESTR HAF
ENGLANDS HAF
ÍRLANDS HAF
FINNLAND
GANDVÍK
LOWER CANADA
MARKLAND
LITLA HELLULAND
Bank of Newfoundland
Chesapeake Bay
Charleston
Savannah
Bermudas I.
Bahama I.
Azores I.
Madeira I.
Canary I.
Ferro I.
AFFRÍKA
LÍBÍALAND
GETÚLÍA
SERKLAND IT MIKLA
MEDALJARÐARHAF
NUMIDIALAND
MAURITANALAND
Dog rib Indians
Copper Indians
Esquimaux Land
Slave Lake
Chesterfield Inlet
L. Superior
North Georgian or Parrys Is.
Smith's Sound
Whale Sound

70° 80° 80° 70°
70° 60° 50° 40° 30° 20° 10° 0° 10°

A MAP OF VINLAND
from accounts contained in Old Northern M.S.S.
Inscription-Rock.
MASSACHUSETTS
BAY
CAPE COD BAY
BOSTON BAY
ESSEX
MIDDLESEX
NORFOLK
PLYMOUTH
BRISTOL
BARNSTABLE
KJALARNES
KROSSANES
FURDUSTRANDIR
STRAUMSEY
CAPAWOCK
MARTHAS VINEYARD
NANTUCKET
MASHPEE INDIANS
NAUSET INDIANS
CAPE ANN
Gloucester
Manchester
Beverly
Salem
Marblehead
Lynn
Nahant
Medford
Cambridge
BOSTON
Dorchester
Quincy
Cohasset
Scituate H.
Brant Pt.
Green Harbour
Duxbury
Gurnet Pt.
Plymouth H.
Plymouth
Manomet Pt.
Taunton
Dighton
Berkley
Middleborough
FREETOWN
Fall River
Pawtucket
Seekhonck
Warren
Warwick
TIVERTON
LITTLE COMPTON
Newport
New Bedford
Dartmouth
Westport
Rochester
Sandwich
Falmouth
Barnstable
Chatham
Brewster
Eastham
Wellfleet Bay
Billingsgate I.
Cape Cod
Provincetown
Race Pt.
Long Pt.
Gay Head
Edgartown
Holmes Hole
Nomans Land
Muskeget
Tuckernuck
Siasconset
Sandy Pt.
Great Round Shoal
Horse Shoe
Cross Rip
Cuttyhunk I.
Nashawenna I.
Seaconnet Pt.
Pt. Judith
Longitude West from Greenwich
71°
70°
42°

